دقرآن کريم د لوستلو فضيلت

قران کريم د الله تعالی کلام دی، نو په نورو خبرو د دی فضيلت داسی دی لکه د الله تعالی فضيلت په خپل مخلوق باندی، او لوستل يی د ټولو هغه څه نه ډير غوره دی چه ژبه پری خوځيږی .

او د قران کريم د زده کولو ښودلو او لوستلو ډير فضيلتونه ذکر شوی چه ځنی يی په لاندی ډول دی:

- **د قران د ښودلو فضيلت:** رسول الله ﷺ فرمائی : « **خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ** » البخاري. بهترين په تاسو کښی هغه څوک دی چه قران زده کوی او بيا يی نورو ته ښائی.
- **د قران کريم د لوستلو فضيلت:** رسول الله ﷺ فرمائی : « **مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا** » الترمذي، څوک چه د قران کريم يو حرف ولولی نو د هغی لپاره يوه نيکی ده او نيکی يو په لسو باندی ده.
- **قران کريم د زده کولو حفظ کولو او د هغی په لوستلو کښی د مهارت حاصلولو فضيلت :** رسول الله ﷺ فرمائی : « **مَثَلُ الذِي يَقْرَأُ القُرْآنَ وهُوَ حَافِظٌ لَهُ مع السَّفَرَةِ الكِرَامِ البَرَرَةِ، وَمَثَلُ الذِي يَقْرَأُ القُرْآنَ وهُوَ يَتَعَاهَدُهُ وَهُوَ عَلَيْهِ شَدِيدٌ فَلَهُ أَجْرَانِ** » متفق عليه ، مثال د هغی کس چه قران کريم لولی په داسی حال کښی چه دهغی حافظ وی نو د نيکانو او عزتمندو ملايکو سره به وی، او مثال د هغی کس چه قران لولی او ديادولو کوشش يی کوی خو هغه ورته ګران وی نو د هغی دوه اجره دی. او رسول الله ﷺ فرمائی : « **يُقَالُ لِصَاحِبِ القُرْآنِ: اقْرَأْ وارْتَقِ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرَتِّلُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ مَنْزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرَأُ بِهَا** » الترمذي ، د قران کريم خاوند ته به وويلی شی: قران لوله او خيژه او په دمه (ارامه) يی لوله لکه څرنګه چه تا په دنيا کښی په دمه لوسته، يقينا ستا اخری منزل به هغه ځای وی چه ته پکښی اخری ايت ولولی.

علامه خطابی فرمائی: په اثر کښی راغلی چه د قران کريم اياتونه د جنت د پوړو (زينو) په اندازه دی، نو قاری ته به وويلی شی چه په پوړو(زينو) د قران کريم د هغی اياتونو په مقدار خيژه چه ته يی لولی، نو چا چه ټول قران ولوسته نو هغه به په اخرت کی د جنت په اعلی او اوچته پوړی قادره شی، او که څوک د قران کريم لږه برخه ولولی نو هغه به د هغی په اندازه په پوړو خيژی، نو د ده د ثواب به ددہ د لوستلو په اندازه وی.

- **د هغه انسان فضيلت چه بچی يی قران کريم زده کړی وی:** رسول الله ﷺ فرمائی : « **مَنْ قَرَأَ القُرْآنَ وَتَعَلَّمَهُ وَعَمِلَ بِهِ أُلْبِسَ وَالِدَاهُ يَوْمَ القِيَامَةِ تَاجًا مِنْ نُورٍ ضَوْؤُهُ مِثْلُ ضَوْءِ الشَّمْسِ، وَيُكْسَى وَالِدَاهُ حُلَّتَيْنِ لَا يَقُومُ لَهُمَا الدُّنْيَا، فَيَقُولَانِ: بِمَ كُسِينَا هَذِهِ؟ فَيُقَالُ: بِأَخْذِ وَلَدِكُمَا القُرْآنَ** » الحاكم ، چا چه قران کريم ولوستی او زده يی کړی او عمل پری وکړی، نو مور او پلار ته به يی په قيامت کښی داسی تاج په سرشی چه د لمر په شان به رڼا کوی، او داسی جامی به ورته واغوستلی شی، چه دا دنيا به دهغی قيمت نه شی پوره کولی، نو دوی به وائی چه دا جامی مونږ ته په څه باندی واغوستلی شوی؟ نو وبه ويلی شی: پدی سبب چی تاسو خپلو بچو ته قران ښودلی وو.
- **حافظ لپاره په ورځ د قيامت کښی د قران کريم شفاعت:** رسول الله ﷺ فرمائی : « **اقْرَءُوا القُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ القِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ** » مسلم ، قران ولولئ ځکه چه دا به په ورځ د قيامت کښی د خپلو خاوندانو لپاره شفاعت کوی، او رسول الله ﷺ فرمائی : « **الصِّيَامُ وَالقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ القِيَامَةِ....** » أحمد. روژه او قران به په ورځ د قيامت کښی د بنده لپاره شفاعت کوی.
- **د هغی خلکو اجر او فضيلت چه د قران کريم د لوستلو او زده کولو لپاره راجمع کيږی:** رسول الله ﷺ فرمائی : « **مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللهِ تَعَالَى يَتْلُونَ كِتَابَ اللهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ**

إلا نَزَلَتْ عليهم السَّكِينَةُ، وَغَشِيَتْهم الرَّحمَةُ وحَفَّتْهم الملائكَةُ وذكَرَهم اللهُ فِيمَنْ عِنْدَه » أبو داود. نه راجمع کېږي يو قوم د الله په کور کښې چه د قران کريم تلاوت کوي اوپه خپل منځ کښې د هغې زده کړه کوي مگر نازلېږي په هغوی باندې سکون او اطمنان، او رحمتونه به پرې چاپېره وي، او ملايکې پرې وزرې غوړوي، او الله يې په هغه تولی کښې يادوي چه د هغه سره دي.

د قران کريم دلوستلو اداب: حافظ ابن کثير د قران د لوستلو اداب ذکر کړي چه ځنې يې دا دي: د پاکي او طهارت په حالت کښې د قران تلاوت او يا د هغې مسه کول، د تلاوت نه مخکښې مسواک وهل، ښايسته جامې اغوستل، قبلې ته مخ کول، د (تثاوب) يعنې اسويلي په حالت کښې تلاوت نه کول، په بې ضرورته خبرو باندې به تلاوت نه بندوي، د تلاوت په وخت کښې بايد ذهن او فکر حاضره وي، د بشارت په اياتونو باندې وقف کول او د هغې سوال کول، او د تخويف (ويرې) په اياتونو باندې وقف کول او الله سره د هغې نه پناه غوښتل، او قران بايد خلاص پرې نږدي، او نه به پرې د بره څه شې اېږدي، لوستونکي بايد د لوستلو په وخت کښې يو په بل باندې خپل اوازونه اوچت نه کړي، په بازارونو او د شور په ځايونو کښې بايد د قران تلاوت ونه کړي.

قران بايد څرنګه ولوستلی شي؟ د انس ﷺ نه د رسول الله ﷺ د قراءت په هکله تپوس وشو نو هغه ووېلي: رسول الله ﷺ به قران په مدونو سره تلاوت کول، کله چه به يې بسم الله الرحمن الرحيم لوسته نو په بسم الله به يې مد کولو، په الرحمن باندې به يې مد کولو، په الرحيم باندې به يې مد کولو. امام بخاري روايت کړيدی.

د قراءت د ثوابونو زياتېدل: څوک چه خالص د الله تعالی لپاره د قران کريم تلاوت کوي نو هغه لره به اجرونه ورکول کېږي، ليکن څومره چه انسان د زړه په حضور اوپوهې سره تلاوت کوي، او په اياتونو کښې تدبر او فکر کوي، نو اجر او ثواب نور هم زياتيږي، نو په يو حرف باندې د لسو نيکيو نه نيولې تر (٧٠٠) نيکيو پورې اجر ورکول کېږي.

هغه مقدار چه په يوه شپه او ورځ کښې لوستلی کېږي: د رسول الله ﷺ صحابه کرامو به هره ورځ د قران کريم څه حصه د خپل ځان لپاره مقرر کړې وه، او د يوې هفتې نه په کمه هغوی د قران په ختمولو باندې هميشوالی نه دی کړې، بلکه د درې ورځو نه په کمه د قران کريم د ختم نه منع راغلې ده.

نو ای عزتمنده وروره! د قران کريم په تلاوت باندې د وقت د تيرولو کوشش وکړه، او د خپل ځان لپاره هره ورځ يوه حصه مقرره کړه او په هيڅ حال يې مه پرېږده، او هغه نيک عمل چه لږ او دوامداره وي د هغې ډير عمل نه غوره دی چه هميشه لپاره نه وي، که ستا نه تلاوت هير شي او يا ترې اوده شي، نو سبا ورځ د هغې قضائي راوړه، رسول الله ﷺ فرمائي : « **مَنْ نَامَ عَنْ حِزْبِه أَوْ عَنْ شَيْءٍ مِنْه فَقَرَأَهُ فِيمَا بَيْنَ صَلاةِ الفَجْرِ وصَلاةِ الظُّهْرِ كُتِبَ لَهُ كَأَنَّمَا قَرَأَهُ مِنَ اللَّيْلِ** » مسلم ، څوک چه د خپل حزب (مقرره حصه) او يا د څه حصې نه اوده پاتې شي او بيا يې د سهار او د ماسپښين د لمونځونو په منځ کښې ولولي نو ده لپاره به (هغه اجر) وليکلی شي لکه چه ده د شپې دغه قران لوستلی وي. او د هغې کسانو له جملې څخه مه کېږه چه قران پرېږدي او يا يې هيروي: لکه د قران کريم د تلاوت پرېښودل، يا دهغې ترتيل (صفا ويل) او تدبر پرېښودل، او يا پرې عمل پرېښودل، او ياپرې د شفاء او علاج طلب کول پرېښودل او يادلسې نور.

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿١﴾
ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٢﴾ ٱلرَّحۡمَٰنِ
ٱلرَّحِيمِ ﴿٣﴾ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ
نَسۡتَعِينُ ﴿٥﴾ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ﴿٦﴾
صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ
عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ﴿٧﴾

سُورَةُ الفَاتِحَةِ

دی سورت ته فاتحه وائی ځکه چه د قران شروع پری کیږی، او همدارازلیکونکی پری په لیکلو کښی، او لوستونکی پری په لوستلو کښی شروع کوی، او دا په نزول کښی اولنی سورت نه دی، چا ویلی چه: دا مکي دی، او چا ویلی چه مدني دی، دیته فاتحة الكتاب، أم الكتاب، سبع المثاني، سورة الحمد، سورة الصلاة، او الواقية هم وائی، **او په فضیلت کښی ئی ډیر احادیث راغلی دی، یو ئی دا دی چه رسول الله ﷺ فرمایلی:** « **الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي، وَالقُرْآنُ العَظِيمُ الَّذِي أُوْتِيْتُهُ** » البخاري وأحمد. الحمدلله دا اوه ایاتونه دی چه بار بار تکراریږی، او دا هغه قران عظیم دی چه ماته راکړی شوی دی. ﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ دا په ټولو سورتونو کښی اولنی ایات نه دی، بلکه دا د دوو سورتونو په منځ کښی د جداوالی لپاره علامه ده، لوستل ئی مستحب دی لیکن په سورت توبه کښی ئی لوستل مکروه دی

﴿١﴾ خاص په نوم د الله تعالی سره چه عام مهربانه دی او خاص مهربانه دی (مدد غواړم)
﴿٢﴾ ټول صفتونه د خدائی توب خاص الله لره دی چه پالونکی د ټول عالم دی
﴿٣﴾ عام مهربانی والا دی او خاص رحم کونکی دی
﴿٤﴾ واکدار د ورځی د بدلی دی
﴿٥﴾ خاص تالره بندگی کوو مونږ او خاص ستا نه امداد غواړو مونږ
﴿٦﴾ وښایه مونږ ته لار نیغه (سمه)
﴿٧﴾ لار د هغی کسانو چه تا نعمت کړی دی په هغوی باندی چه نه غضب شوی دی په هغوی باندی او نه دی گمراهان.

د المجادلة سورت

ترتيبها ٥٨ سُورَةُ المُجَادلَة آياتها ٢٢

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّتِي تُجَٰدِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِيٓ إِلَى ٱللَّهِ
وَٱللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَآۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعُۢ بَصِيرٌ ﴿١﴾ ٱلَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ
مِنكُم مِّن نِّسَآئِهِم مَّا هُنَّ أُمَّهَٰتِهِمْۖ إِنْ أُمَّهَٰتُهُمْ إِلَّا ٱلَّٰٓـِٔي
وَلَدْنَهُمْۚ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنكَرًا مِّنَ ٱلْقَوْلِ وَزُورًاۚ وَإِنَّ
ٱللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٢﴾ وَٱلَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ مِن نِّسَآئِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ
لِمَا قَالُواْ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِّن قَبْلِ أَن يَتَمَآسَّاۚ ذَٰلِكُمْ تُوعَظُونَ
بِهِۦۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣﴾ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ
مُتَتَابِعَيْنِ مِن قَبْلِ أَن يَتَمَآسَّاۖ فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ
مِسْكِينًاۚ ذَٰلِكَ لِتُؤْمِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۚ وَتِلْكَ حُدُودُ ٱللَّهِۗ
وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ كُبِتُواْ
كَمَا كُبِتَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْۚ وَقَدْ أَنزَلْنَآ ءَايَٰتِۭ بَيِّنَٰتٍۚ وَلِلْكَٰفِرِينَ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ ٱللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُم بِمَا
عَمِلُوٓاْۚ أَحْصَىٰهُ ٱللَّهُ وَنَسُوهُۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦﴾

(١) يقينا واوریدله الله تعالی وینا دهغی زنانه (ښځی) چه بحث ئی کوو له تاسره په باره د خپل خاوند کښی او ګیله (شکایت) ئی کوله الله تعالی ته (د خپل خاوند نه) او الله تعالی اوریدلی خبری اتری ستاسو، یقینا الله تعالی اوریدونکی او لیدونکی دی

(٢) هغه کسان چه ظهار کوی ستاسو نه د زنانه و خپلو نه نه دی دوی میندی دهغوی، نه دی میندی د دوی مګر هغه چه دوی ئی زیږولی دی او یقینا دوی خامخا وائی ناروا خبره او دروغ، او یقینا الله تعالی خامخا معافی کونکی اوبښنه کونکی دی

(٣) او هغه کسان چه ظهار کوی د زنانه و خپلو نه بیا واپس کیږی (ماتولو د) هغی خبری ته چه دوی کړی وی، نو ازادول د مرئی دی مخکی د یوځای کیدو د دوی نه، دا وعظ درکیدای شی تاسو ته په دی باندی او الله تعالی په هغی عملونو باندی چه تاسو ئی کوی خبردار دی

(٤) نو څوک چه نه مومی (وس د ازادولو د مرئی) نو روژی نیول دی دوه میاشتی پرله پسی مخکی د یو ځای کیدو (جماع کولو) د دواړو نه، نو څوک چه وس نه لری (دروژو نیولو) نو طعام ورکول دی شپیته مسکینانو ته، دا د دی لپاره چه ایمان راوړئ تاسو په الله تعالی او په پیغمبر د هغی باندی، او دا پولی (حدونه) د الله دی، او خاص کافرانو لره عذاب دردونکی دی

(٥) یقینا هغه کسان چه خلاف کوی د الله تعالی او د رسول د هغه نه خوار هلاک به شی دوی لکه چه خوار هلاک کړی شوی ؤ هغه کسان چه پخوا ؤ له دوی څخه او یقینا نازل کړی دی مونږ دلایل واضحه او خاص د کافرانو لپاره عذاب رسوا کونکی دی

(٦) (یاد کړه ای محمده) هغه ورځ چه راپورته به کړی دوی لره الله تعالی ټول، نو خبر به ورکړی دوی لره په عملونو د دوی، راګیر کړی دی هغی لره الله تعالی او دوی هیر کړیدی، او الله تعالی په هر څیز باندی شاهد او خبردار دی

أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۖ مَا يَكُونُ
مِن نَّجْوَىٰ ثَلَٰثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ
وَلَآ أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا۟ ۖ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم
بِمَا عَمِلُوا۟ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ
نُهُوا۟ عَنِ ٱلنَّجْوَىٰ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا۟ عَنْهُ وَيَتَنَٰجَوْنَ بِٱلْإِثْمِ
وَٱلْعُدْوَٰنِ وَمَعْصِيَتِ ٱلرَّسُولِ وَإِذَا جَآءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ
بِهِ ٱللَّهُ وَيَقُولُونَ فِىٓ أَنفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا ٱللَّهُ بِمَا نَقُولُ ۚ حَسْبُهُمْ
جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا ۖ فَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا
تَنَٰجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَٰجَوْا۟ بِٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ وَمَعْصِيَتِ ٱلرَّسُولِ وَتَنَٰجَوْا۟
بِٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَىٰ ۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ٱلَّذِىٓ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا ٱلنَّجْوَىٰ
مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ لِيَحْزُنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَلَيْسَ بِضَآرِّهِمْ شَيْـًٔا
إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوٓا۟ إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا۟ فِى ٱلْمَجَٰلِسِ فَٱفْسَحُوا۟ يَفْسَحِ
ٱللَّهُ لَكُمْ ۖ وَإِذَا قِيلَ ٱنشُزُوا۟ فَٱنشُزُوا۟ يَرْفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟
مِنكُمْ وَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ دَرَجَٰتٍ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

﴿٧﴾ ایا ته نه ګوری چه یقینا الله تعالی عالم دی په هغی ځیزونو چه په اسمانونو کښی دی او په هغی ځیزونو چه په زمکه کښی دی، نه کیږی هیڅ جرګه (پټه خبره) د دری کسانو مګر الله څلورم د هغی دی او نه د پنځه و کسانو مګر هغه ئی شپږم دی او نه کم د دی نه او نه زیات مګر هغه د دوی سره وی هرځای چه وی دوی بیا به خبر ورکړی دوی ته په هغی عملونو باندی چه دوی کړیدی په ورځ د قیامت کښی، یقینا الله تعالی په هر ځیز باندی پوهه دی

﴿٨﴾ آیا ته نه ګوری هغی کسانو ته چه منع کړی شویدی د جرګی (پټه خبری) کولو نه بیا راګرځی دوی هغی کار ته چه منع شویدی د هغی نه او جرګی کوی دوی په ګناه او ظلم سره او په نافرمانۍ د رسول سره او هر کله چه راشی دوی تاته نو سلام کوی تا ته په هغه طریقه چه سلام نه دی ښودلی په هغی سره الله تعالی تاته، او وائی دوی په خپلو زړونو کښی چه ولی الله تعالی عذاب نه راکوی مونږ. ته په هغی خبرو باندی چه مونږ ئی وایو، ښه پوره دی دوی لره جهنم ورننوځی به دوی هغی ته نو بد ځای د ورتلو دی

﴿٩﴾ ای ایمان والاو هر کله چه جرګی کوئ تاسو نو جرګی مه کوئ په ګناه او ظلم باندی او په نافرمانۍ د رسول سره او جرګی کوئ په نیکۍ کولو او تقوا سره او ویره وکړئ د الله تعالی نه هغه ذات چه خاص ده ته به جمع کړی شئ تاسو په (قیامت کښی)

﴿١٠﴾ یقینا داقسم جرګی د شیطان (په وسوسو سره وی) دی لپاره چه غمژن کړی مؤمنانو لره او نه دی دوی ضرر رسونکی مؤمنانو ته د هیڅ شی مګر په حکم د الله تعالی سره او خاص په الله تعالی باندی توکل دی وکړی مؤمنان

﴿١١﴾ ای ایمان والاو کله چه وویلی شی تاسو ته چه ځای پراخه کړئ په مجلس کښی نو ځای پراخه کړی نو ځای به پراخه کړی تاسو لره الله تعالی (په جنت کښی) او کله چه وویلی شی تاسو ته چه پورته شی نو بیا پورته شی، اوچتوی الله تعالی مؤمنانو لره ستاسو نه او هغی کسانو لره چه ورکړی شوی دی هغوی ته علم په درجو او مرتبو کښی او الله تعالی په هغی عملونو باندی چه کوئ ئی تاسو خبر دار دی

﴿١٢﴾ ای ایمان والاو کله چه تاسو جرګه کوئ د رسول ﷺ سره نو مخکی کړئ د جرګی

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا نَٰجَيۡتُمُ ٱلرَّسُولَ فَقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ
صَدَقَةٗۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ لَّكُمۡ وَأَطۡهَرُۚ فَإِن لَّمۡ تَجِدُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ
١٢ ءَأَشۡفَقۡتُمۡ أَن تُقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيۡ نَجۡوَىٰكُمۡ صَدَقَٰتٖۚ فَإِذۡ لَمۡ تَفۡعَلُواْ
وَتَابَ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ فَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ
وَرَسُولَهُۥۚ وَٱللَّهُ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ ١٣ ۞ أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ تَوَلَّوۡاْ قَوۡمًا
غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم مَّا هُم مِّنكُمۡ وَلَا مِنۡهُمۡ وَيَحۡلِفُونَ عَلَى ٱلۡكَذِبِ
وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ ١٤ أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمۡ عَذَابٗا شَدِيدًاۖ إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ
يَعۡمَلُونَ ١٥ ٱتَّخَذُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ جُنَّةٗ فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ فَلَهُمۡ
عَذَابٞ مُّهِينٞ ١٦ لَّن تُغۡنِيَ عَنۡهُمۡ أَمۡوَٰلُهُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُهُم مِّنَ ٱللَّهِ
شَيۡـًٔاۚ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ١٧ يَوۡمَ يَبۡعَثُهُمُ
ٱللَّهُ جَمِيعٗا فَيَحۡلِفُونَ لَهُۥ كَمَا يَحۡلِفُونَ لَكُمۡۖ وَيَحۡسَبُونَ أَنَّهُمۡ عَلَىٰ شَيۡءٍۚ أَلَآ
إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡكَٰذِبُونَ ١٨ ٱسۡتَحۡوَذَ عَلَيۡهِمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ فَأَنسَىٰهُمۡ ذِكۡرَ
ٱللَّهِۚ أُوْلَٰٓئِكَ حِزۡبُ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ أَلَآ إِنَّ حِزۡبَ ٱلشَّيۡطَٰنِ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ
١٩ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحَآدُّونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ أُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡأَذَلِّينَ ٢٠
كَتَبَ ٱللَّهُ لَأَغۡلِبَنَّ أَنَا۠ وَرُسُلِيٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٞ ٢١

ستاسو نه صدقه دا غوره ده ستاسو لپاره او پاکونکی ده، نو که تاسو نه مومئ (صدقه) نو یقینا الله تعالی ببننه کونکی رحم کونکی دی

١٣ ایا ویریدلئ تاسو چه ولیږئ مخکښی د جرګی ستاسو نه خیراتونه، نو کله چه ونکړئ تاسو (د عجز د وجی نه) او مهربانی وکړه الله تعالی په تاسو باندی، نو پابندی کوئ په لمونځونو او زکات ورکوئ او تابعداری کوئ د الله تعالی او د رسول د هغه او الله تعالی خبر دار دی په هغی عملونو باندی چه تاسو ئی کوئ

١٤ ایا نه ګوری ته هغی کسانو ته چه دوستانه (دوستی) کوی د هغی قوم سره چه غضب کړی دی الله تعالی په هغوی باندی نه دی هغوی له تاسو (مؤمنانو) څخه او نه له هغوی (یهودیانو) څخه او قسمونه خوری په دروغو باندی او حال دا چه هغوی پوهیږی

١٥ تیار کړی دی الله تعالی دوی لره عذاب سخت یقینا دوی بد دی هغه شی چه کوی ئی دوی

١٦ ګرځولی دی دوی قسمونه خپل ډال نو منع کوی (خلک) د لاری د الله نه نو دوی لپاره عذاب دی رسوا کونکی

١٧ هیڅکله به دفع نه کړی د دوی نه ممالونه د دوی او نه بچی د دوی د (عذاب) د الله نه هیڅ شی، همدغه کسان خاوندان د اور دی او دوی به په هغی کښی همیشه وی

١٨ په هغه ورځ چه راپورته به کړی دوی لره الله تعالی ټول نو قسمونه به کوی هغی ته لکه چه قسمونه به ئی کول تاسو ته یقینا دوی ګمان کوی چه په یو څیز (فایده مند) باندی دی دوی، خبردار یقینا همدوی دی دروغجن

١٩ غالبه شویدی په دوی باندی شیطان نو هیر کړی ئی دی د دوی نه ذکر د الله، همدغه کسان لښکر د شیطان دی، خبردار یقینا لښکر دشیطان تاوانیان دی

٢٠ یقینا هغه کسان چه مخالفت کوی د الله تعالی او د رسول د هغی نه دغه (د مخالفانو) ټولی په جمله د ذلیلانو کښی دی

٢١ لیکلی دی الله تعالی (په تقدیر کښی) چه خامخا غالب کیږم به زه او رسولان زما، یقینا الله تعالی قوت والا زورور دی

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ
حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَوْ كَانُوٓا۟ ءَابَآءَهُمْ أَوْ أَبْنَآءَهُمْ
أَوْ إِخْوَٰنَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ كَتَبَ فِى قُلُوبِهِمُ
ٱلْإِيمَـٰنَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّـٰتٍ تَجْرِى
مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ خَـٰلِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟
عَنْهُ ۚ أُو۟لَـٰٓئِكَ حِزْبُ ٱللَّهِ ۚ أَلَآ إِنَّ حِزْبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

ترتيبها ٥٩ — سُورَةُ الحَشۡرِ — آياتها ٢٤

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۖ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ
﴿١﴾ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَخْرَجَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَـٰبِ مِن دِيَـٰرِهِمْ
لِأَوَّلِ ٱلْحَشْرِ ۚ مَا ظَنَنتُمْ أَن يَخْرُجُوا۟ ۖ وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُم مَّانِعَتُهُمْ
حُصُونُهُم مِّنَ ٱللَّهِ فَأَتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا۟ ۖ وَقَذَفَ
فِى قُلُوبِهِمُ ٱلرُّعْبَ ۚ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُم بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِى ٱلْمُؤْمِنِينَ
فَٱعْتَبِرُوا۟ يَـٰٓأُو۟لِى ٱلْأَبْصَـٰرِ ﴿٢﴾ وَلَوْلَآ أَن كَتَبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمُ
ٱلْجَلَآءَ لَعَذَّبَهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا ۖ وَلَهُمْ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ عَذَابُ ٱلنَّارِ ﴿٣﴾

(٢٢) او به نه مومی ته داسی قوم چه ایمان لری په الله تعالی او په ورځ روستنۍ چه دوستی به کوی دوی له هغه چا سره چه مخالفت کوی د الله تعالی او د هغه د رسول نه اګر که هغوی وی د دوی پلاران یا د دوی ځامن اویا د دوی ورونه یا د دوی قبیله دغه کسان لیکلی دی (الله) په زړونو د هغوی کښی ایمان او کلک کړی ئی دی دوی په روح سره د خپل طرف نه، او داخل به کړی دوی جنتونو لره چه بهیږی به لاندی د هغی نه ولی همیشه به وی په هغی کښی، راضی به وی الله تعالی د دوی نه او دوی به راضی وی له هغی نه، دغه (خلک) لښکر او حزب د الله دی، خبردار لښکر د الله تعالی همدوی دی کامیاب

د الحشر سورت

(١) پاکی وائی الله تعالی لره هغه څیزونه چه په اسمانونو کښی دی او هغه ځیزونه چه په زمکه کښی دی او خاص هغه دی زوراور او حکمتونو والا

(٢) خاص هغه داسی ذات دی چه اویستل ئی کافران د کتابیانو نه د کورونو خپلو نه په اول راجمع کولو سره، ګمان نه کوو تاسو چه دوی به اوځی او ګمان کوو هغوی چه یقینا بچ کونکی دی دوی لره قلعه ګانی د هغوی (د عذاب) د الله تعالی نه، نو راغی دوی ته الله د داسی ځای نه چه ګمان نه کوو هغوی او واچوله الله په زړونو د هغوی کښی ویره، ورانول دوی کورونه خپل په لاسونو خپلو باندی او په لاسونو د مؤمنانو نو، عبرت واخلئ ای خاوندانو د سترګو (عقلونو)

(٣) او که چیرته نه وی لیکلی (مقرر کړی) الله تعالی په دوی باندی جلا وطنی (فرار کول) نو خامخا عذاب به ئی ورکړی وی دوی ته په دنیا کښی او د دوی لپاره په اخرت کښی عذاب د اور دی

﴿٤﴾ دا په دې وجه سره چه دوی خلاف
کړې د الله تعالی او د رسول د هغې نه او چا
چه خلاف وکړه د الله تعالی نو یقینا الله تعالی
سخت عذاب ورکونکی دی
﴿٥﴾ هغه چه پرې کړې دې تاسو څه ونې
د کجورو او یا پرېښې دې تاسو ولاړې په
بیخونو خپلو باندې نو دا په حکم د الله
سره ؤ او د دې لپاره چه رسوا کړې
نافرمانانو لره
﴿٦﴾ او هغه مالونه چه راګرځولي دي الله
تعالی رسول خپل ته له مالونو د دوی پس نه
ؤ ځغلولي تاسو پر دې هيڅ اسونه او نه
اوښان لیکن الله غالبه کوی رسولان خپل په
هغه چا باندې چه وغواړې او الله تعالی په
هر شی باندې قدرت لرې
﴿٧﴾ هغه چه راګرځولي ؤ الله تعالی خپل
پیغمبر ته د (مالونو) د کلو والاو نه نو
(هغه) د الله لپاره دي او د رسول ﷺ لپاره
او د خپلوانو د هغې لپاره او د یتیمانو او
مسکینانو لپاره او د مسافرو لپاره دي چه
ونه ګرځي دغه (اموال) دولت په منځ د
مالدارانو کښې له تاسو څخه، نو هغه څیز
چه درکړې دې تاسو ته رسول نو هغه
واخلئ او هغه څیز چه منع کړې يې تاسو له
هغې څخه نو منع شئ د هغې نه او ویره
وکړئ د الله تعالی نه یقینا الله تعالی سخت
عذاب ورکونکی دی
﴿٨﴾(دا مالونه) د پاره د فقیرانو مهاجرینو
دی هغه کسان چه ویستلي شوی دي د خپلو
کورونو او مالونو نه لټوی دوی مهربانی د
الله تعالی او رضامندی د هغې او مدد کوی

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ ۖ وَمَن يُشَآقِّ ٱللَّهَ فَإِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ
ٱلْعِقَابِ ﴿٤﴾ مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَآئِمَةً
عَلَىٰٓ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ ٱللَّهِ وَلِيُخْزِىَ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٥﴾ وَمَآ أَفَآءَ ٱللَّهُ
عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْهُمْ فَمَآ أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ
وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُۥ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٦﴾ مَّآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ
وَلِذِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ وَٱبْنِ ٱلسَّبِيلِ كَىْ لَا يَكُونَ
دُولَةًۢ بَيْنَ ٱلْأَغْنِيَآءِ مِنكُمْ ۚ وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا
نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ ﴿٧﴾
لِلْفُقَرَآءِ ٱلْمُهَٰجِرِينَ ٱلَّذِينَ أُخْرِجُوا۟ مِن دِيَٰرِهِمْ وَأَمْوَٰلِهِمْ
يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنًا وَيَنصُرُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ
هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ ﴿٨﴾ وَٱلَّذِينَ تَبَوَّءُو ٱلدَّارَ وَٱلْإِيمَٰنَ مِن قَبْلِهِمْ
يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِى صُدُورِهِمْ حَاجَةً
مِّمَّآ أُوتُوا۟ وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ
وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

دوی د الله تعالی او درسول د هغه همدغه
کسان رښتینی دی
﴿٩﴾ او هغو(انصارو لره دی دغه مالونه) چه
ځای ئې نیولی دی په (دې) کور (مدینه)
کښې او (خالص کړې ئې دی) ایمان مخکې د
راتلو د دوی نه مینه کوی دوی د هغه چا
سره چه هجرت کوی دوی ته او نه مومی
دوی په خپلو سینو کښې څه خفګان د هغه
څیز نه چه ورکړې شوی دی (مهاجرینو) ته
او غوره کوی دوی (مهاجرینو لره) په خپلو
ځانونو باندې اګر که وی په دوی باندې ولږه،
او څوک چه بچ وساتلی شی د شومتیا د نفس
نه نو همدغه کسان دی کامیاب

وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا
وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَا تَجۡعَلۡ فِي قُلُوبِنَا
غِلّٗا لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٞ رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾ ۞ أَلَمۡ تَرَ إِلَى
ٱلَّذِينَ نَافَقُواْ يَقُولُونَ لِإِخۡوَٰنِهِمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡ أَهۡلِ
ٱلۡكِتَٰبِ لَئِنۡ أُخۡرِجۡتُمۡ لَنَخۡرُجَنَّ مَعَكُمۡ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمۡ
أَحَدًا أَبَدٗا وَإِن قُوتِلۡتُمۡ لَنَنصُرَنَّكُمۡ وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ إِنَّهُمۡ لَكَٰذِبُونَ
﴿١١﴾ لَئِنۡ أُخۡرِجُواْ لَا يَخۡرُجُونَ مَعَهُمۡ وَلَئِن قُوتِلُواْ لَا يَنصُرُونَهُمۡ
وَلَئِن نَّصَرُوهُمۡ لَيُوَلُّنَّ ٱلۡأَدۡبَٰرَ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ ﴿١٢﴾
لَأَنتُمۡ أَشَدُّ رَهۡبَةٗ فِي صُدُورِهِم مِّنَ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ
لَّا يَفۡقَهُونَ ﴿١٣﴾ لَا يُقَٰتِلُونَكُمۡ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرٗى
مُّحَصَّنَةٍ أَوۡ مِن وَرَآءِ جُدُرِۭۚ بَأۡسُهُم بَيۡنَهُمۡ شَدِيدٞۚ تَحۡسَبُهُمۡ
جَمِيعٗا وَقُلُوبُهُمۡ شَتَّىٰۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ لَّا يَعۡقِلُونَ ﴿١٤﴾
كَمَثَلِ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ قَرِيبٗاۖ ذَاقُواْ وَبَالَ أَمۡرِهِمۡ وَلَهُمۡ عَذَابٌ
أَلِيمٞ ﴿١٥﴾ كَمَثَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ إِذۡ قَالَ لِلۡإِنسَٰنِ ٱكۡفُرۡ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيٓءٞ مِّنكَ إِنِّيٓ أَخَافُ ٱللَّهَ رَبَّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿١٦﴾

(١٠) او هغه کسان چه راځی روسته د دوی نه وائی دوی: ای ربه زمونږ ببښنه وکړی مونږ ته او ورونو زمونږ ته هغه کسان چه مخکی والی ئی کړی دی زمونږ نه په حاصلولو د ایمان کښی، او مه ګرځوه په زړونو زمونږ کښی بغض او کینه د هغه کسانو سره چه ایمان ئی راوړی دی ای ربه زمونږ یقینا ته شفقت کونکی او مهربان ئی

(١١) ایا ته نه ګوری هغی کسانو ته چه منافقان دی وائی ورونو خپلو ته هغه کسان چه کفر ئی کړی دی د کتابیانو نه، که چیرته ویستلی شوئ تاسو نو خامخا به اوځو مونږ ستاسو سره او خبره نه منو مونږ ستاسی په باره کښی د هیچا هیڅکله او که تاسو سره جنګ شروع شوه نو خامخا مدد به وکړو مونږ ستاسی سره او الله تعالی ګواهی کوی چه یقینا دوی دروغجن دی

(١٢) که چیرته دوی ویستلی شی نو دوی نه وځی د هغوی سره او که چیرته جنګ وکړی شی د هغوی سره نو دوی مدد نه کوی د هغوی سره او که مدد وکړی دوی د هغوی سره نو خامخا وبه ګرځوی (دغه منافقان) شاګانی خپلی بیا به د دوی سره امداد نه شی کیدای

(١٣) خامخا تاسو ډیر سخت رعب (ویری) والا ئی په سینو د هغوی کښی د الله تعالی نه دغه ویره په سبب د دی ده چه بیشکه دوی یو قوم دی چه نه پوهیږی

(١٤) جنګ به ونه کړی (دغه یهودیان) له تاسی سره ټول په ګډه سره، مګر په کلیو تنګ کړی شوو کښی او یا شاته د دیوالونو او سنګرونو نه، جنګ (ډوزی) د دوی په خپل مینځ کښی ډیر سخت دی، ګمان به کوئ تاسو په دوی باندی چه یو دی او حال دا چه زړونه د هغوی سره جلا جلا دی دا په سبب د دی سره چه دوی یو داسی قوم دی چه نه پوهیږی

(١٥) (حال د دوی) په شان د حال د هغی کسانو دی چه د دی نه مخکی ؤ په نږدی زمانه کښی اوڅکله هغوی سزا د کار خپل او د دوی لپاره عذاب دردونکی دی

(١٦) (حال د دوی) په شان د حال د شیطان دی کله چه ووائی انسان ته کفر کوه نو هر کله چه هغه کفر وکړی نو دی ورته ووائی یقینا زه بیزاره یم له تا څخه یقینا زه ویریږم له الله څخه چه رب د ټولو مخلوقاتو دی

فَكَانَ عَٰقِبَتَهُمَآ أَنَّهُمَا فِي ٱلنَّارِ خَٰلِدَيْنِ فِيهَاۚ وَذَٰلِكَ جَزَٰٓؤُاْ
ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٧﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَلۡتَنظُرۡ
نَفۡسٞ مَّا قَدَّمَتۡ لِغَدٖۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ خَبِيرُۢ بِمَا تَعۡمَلُونَ
﴿١٨﴾ وَلَا تَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ نَسُواْ ٱللَّهَ فَأَنسَىٰهُمۡ أَنفُسَهُمۡۚ أُوْلَٰٓئِكَ
هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ﴿١٩﴾ لَا يَسۡتَوِيٓ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِ وَأَصۡحَٰبُ
ٱلۡجَنَّةِۚ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ هُمُ ٱلۡفَآئِزُونَ ﴿٢٠﴾ لَوۡ أَنزَلۡنَا هَٰذَا
ٱلۡقُرۡءَانَ عَلَىٰ جَبَلٖ لَّرَأَيۡتَهُۥ خَٰشِعٗا مُّتَصَدِّعٗا مِّنۡ خَشۡيَةِ
ٱللَّهِۚ وَتِلۡكَ ٱلۡأَمۡثَٰلُ نَضۡرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ
﴿٢١﴾ هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِۖ
هُوَ ٱلرَّحۡمَٰنُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ
ٱلۡمَلِكُ ٱلۡقُدُّوسُ ٱلسَّلَٰمُ ٱلۡمُؤۡمِنُ ٱلۡمُهَيۡمِنُ ٱلۡعَزِيزُ
ٱلۡجَبَّارُ ٱلۡمُتَكَبِّرُۚ سُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يُشۡرِكُونَ
﴿٢٣﴾ هُوَ ٱللَّهُ ٱلۡخَٰلِقُ ٱلۡبَارِئُ ٱلۡمُصَوِّرُۖ لَهُ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ
يُسَبِّحُ لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

ترتيبها ٦٠ — سُورَةُ المُمتَحنَة — آياتها ١٣

﴿١٧﴾ نو شو عاقبت د دی دوارو چه یقینا دوی به په اور کښی وی همیشه به وی په هغی کښی او دا سزا د ظالمانو ده

﴿١٨﴾ ای ایمان والاو ویره کوئ د الله تعالی نه او ودی ګوری هر نفس هغی شی ته چه مخکی ئی لیږلی دی لپاره د سبا او ویریږئ له الله تعالی نه یقینا الله په هغی عملونو باندی چه تاسو ئی کوئ خبردار دی

﴿١٩﴾ او مه کیږئ د هغی کسانو په شان چه هیر کړی دی الله تعالی نو هیر کړل الله تعالی د دوی نه نفسونه د دوی، دغه کسان هم دوی پوره نافرمان دی

﴿٢٠﴾ نه دی برابر اوروالا او د جنت والا جنت والا خاص دوی مراد حاصلونکی دی

﴿٢١﴾ که چیرته نازل کړی وی مونږ دا قران په غره باندی ضرور تا به لیدلی وی هغه عاجزی کونکی ټکړی ټکړی د وجی د ویری د الله تعالی نه او دا مثالونه بیانوو مونږ د پاره د خلکو دی لپاره چه دوی فکر وکړی

﴿٢٢﴾ دغه الله تعالی هغه ذات دی چه نشته دی حقدار د عبادت سواد هغه نه پوهه د ی په هر پټ او ښکاره، خاص هغه پوره مهربانی کونکی او خاص رحم والا دی

﴿٢٣﴾ دغه الله تعالی هغه ذات دی چه نشته بل حقدار د عبادت سوا د هغه نه بادشاه دی ډیر پاک دی بچ دی د هر نقصان نه امن ورکونکی دی ساتنه کونکی دی عزت والا دی زوراور دی خاوند د لوئی دی پاک دی د هغی نه چه دوی ورسره شریک جوړوی

﴿٢٤﴾ دغه الله تعالی پیداکونکی دی راویستونکی دی (دعدم نه وجود ته) صورت ورکونکی دی خاص هغه لره دی ښایسته نومونه پاکی وائی هغه لپاره هغه مخلوق چه په اسمانونو کښی دی او هغه چه په زمکه کښی دی او خاص هغه زوراور او حکمتونو والا دی

د الممتحنة سورت

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمۡ أَوۡلِيَآءَ تُلۡقُونَ
إِلَيۡهِم بِٱلۡمَوَدَّةِ وَقَدۡ كَفَرُواْ بِمَا جَآءَكُم مِّنَ ٱلۡحَقِّ يُخۡرِجُونَ ٱلرَّسُولَ
وَإِيَّاكُمۡ أَن تُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ رَبِّكُمۡ إِن كُنتُمۡ خَرَجۡتُمۡ جِهَٰدٗا فِي سَبِيلِي
وَٱبۡتِغَآءَ مَرۡضَاتِيۚ تُسِرُّونَ إِلَيۡهِم بِٱلۡمَوَدَّةِ وَأَنَا۠ أَعۡلَمُ بِمَآ أَخۡفَيۡتُمۡ
وَمَآ أَعۡلَنتُمۡۚ وَمَن يَفۡعَلۡهُ مِنكُمۡ فَقَدۡ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ ١ إِن
يَثۡقَفُوكُمۡ يَكُونُواْ لَكُمۡ أَعۡدَآءٗ وَيَبۡسُطُوٓاْ إِلَيۡكُمۡ أَيۡدِيَهُمۡ وَأَلۡسِنَتَهُم
بِٱلسُّوٓءِ وَوَدُّواْ لَوۡ تَكۡفُرُونَ ٢ لَن تَنفَعَكُمۡ أَرۡحَامُكُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُكُمۡۚ
يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ يَفۡصِلُ بَيۡنَكُمۡۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ ٣ قَدۡ
كَانَتۡ لَكُمۡ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ فِيٓ إِبۡرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ إِذۡ قَالُواْ لِقَوۡمِهِمۡ
إِنَّا بُرَءَٰٓؤُاْ مِنكُمۡ وَمِمَّا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ كَفَرۡنَا بِكُمۡ وَبَدَا بَيۡنَنَا
وَبَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةُ وَٱلۡبَغۡضَآءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ وَحۡدَهُۥٓ إِلَّا
قَوۡلَ إِبۡرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسۡتَغۡفِرَنَّ لَكَ وَمَآ أَمۡلِكُ لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن شَيۡءٖۖ
رَّبَّنَا عَلَيۡكَ تَوَكَّلۡنَا وَإِلَيۡكَ أَنَبۡنَا وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ ٤ رَبَّنَا لَا تَجۡعَلۡنَا
فِتۡنَةٗ لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ وَٱغۡفِرۡ لَنَا رَبَّنَآۖ إِنَّكَ أَنتَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ٥

(١) ای مؤمنانو مه نیسئ دښمنان زما او
دښمنان ستاسو دوستان چه غورځوئ تاسو
هغی ته خبری د دوستانی (دوستی) او حال دا
چه هغوی کفر کړی دی په هغی چه راغلی
دی تاسو ته د حق نه اوباسی دوی رسول
ﷺ لره او تاسو لره د دی وجی نه چه تاسو
ایمان راوړی دی په الله تعالی چه رب ستاسی
دی که چیرته وتلی ئی تاسو (د وطن نه) د
پاره د جهاد په لار زما کښی او د پاره د
لټولو د رضا زما چه په پټه لیږئ تاسو هغوی
ته (خبری) په (سبب د) دوستئ سره او زه
ښه عالم یم په هغه څه چه پټوئ تاسی او په
هغه څه چه ښکاره کوئ تاسی، او چا چه
وکړه دا کار (په اینده وخت کښی) ستاسو نه
نو یقینا گمراه شوه هغه د سمی لاری نه
(٢) که چیری بری ومومی په تاسی باندی
(نو) شی به دوی تاسو لره دښمنان او
اوږدوی دوی تاسو ته لاسونه خپل او ژبی
خپلی په بدئ سره او خوښوی دوی چه
کافران شئ تاسی
(٣) هیچیری نفع نه درکوی خپلولی ستاسو
او نه اولاد ستاسو په ورځ د قیامت کښی،
فیصله به وکړی (الله) په مینځ ستاسو کښی
او الله تعالی په هغی عملونو چه کوئ تاسو
ښه لیدونکی دی
(٤) یقینا شته ستاسو لپاره نمونه د تابعداری
شایسته په ابراهیم عليه السلام او په هغی کسانو
کښی چه د هغه سره ؤ کله چه وویل دوی قوم
خپل ته یقینا مونږ بیزاره یو ستاسو نه او د
هغی چا نه چه تاسو ئی بندگی کوئ په غیر د
الله تعالی نه منکران شوی یو مونږ (په باطل
دین) ستاسو باندی او ښکاره شوی ده په منځ
زمونږ او په منځ ستاسو کښی دښمنی او کینه
همیشه تر دی پوری چه ایمان راوړئ تاسو په
الله تعالی چه یو دی (په الوهیت کښی) مگر
خو (اقتدا مه کوئ د) یوی خبری د ابراهیم
عليه السلام چه ویلی ئی وه پلار خپل ته خامخا به زه
ښننه غواړم ستا لپاره او اختیار نه لرم زه ستا
د (بچ کولو) لپاره د عذاب د الله تعالی نه د
هیڅ شی، ای ربه زمونږ په تا باندی مونږ
خپل ځان سپارلی دی او خاص تا ته مونږ
درگرځو او خاص تاته بیرته گرځیدل دی (د
پاره د جزاء)
(٥) ای ربه زمونږ مه گرځوی مونږ لره
ازمائش د پاره د کافرانو او ښننه وکړی

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ
وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦﴾ ۞ عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُم مِّنْهُم مَّوَدَّةً ۚ وَاللَّهُ قَدِيرٌ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
﴿٧﴾ لَّا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم
مِّن دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ
﴿٨﴾ إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم
مِّن دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ
مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ ۖ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ ۖ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ
فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ ۖ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ ۖ وَآتُوهُم
مَّا أَنفَقُوا ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَن تَنكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ۚ
وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَاسْأَلُوا مَا أَنفَقْتُمْ وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنفَقُوا ۚ
ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ ۖ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾ وَإِن فَاتَكُمْ
شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ
أَزْوَاجُهُم مِّثْلَ مَا أَنفَقُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

مونږ. ته ای ربه زمونږ. یقینا خاص ته زوراور او حکمتونو والا ئی

(٦) یقینا شته ستاسو لپاره په دوی کښی نمونه د تابعداریٔ ښایسته دپاره د هغه چا چه امید لری د ملاقات د الله تعالی او دورځ روستنیٔ او چا چه مخ وګرځوو نو یقینا الله تعالی خاص هغه بی حاجته او ستایلی شوی دی

(٧) امید دی چه الله تعالی به وګرځوی په منځ ستاسو او په منځ د هغی کسانو کښی چه تاسو ورسره دښمنی کوئ د دوی نه دوستانه (دوستی) او الله تعالی قدرت والا دی او الله تعالی ښښنه کونکی او رحم کونکی دی

(٨) نه منع کوی الله تعالی تاسو لره (د دوستیٔ) د هغی کسانو نه چه نه ئی دی کړی جنګ ستاسو سره په دین (اسلام) کښی او نه ئی ویستلی تاسو لره د خپلو کورونو نه چه نیکی کوئ تاسو د هغوی سره او چه عدل او انصاف کوئ تاسی له هغوی سره بیشکه الله تعالی خوښوی انصاف کونکی

(٩) یقینا منع کوی الله تعالی تاسو لره د هغی کسانو نه چه جنګ کوی تاسو سره په دین کښی او ویستلی ئی تاسو لره د کورونو خپلو نه او مدد مرسته ئی کړی ده له دښمنانو ستاسی سره په ویستلو ستاسی باندی، له دی څخه چه دوستی کوئ تاسو له هغوی سره او هغه څوک چه دوستی کوی د هغوی سره نو همدغه خلک ظالمان دی

(١٠) ای ایمان والاو هر کله چه راشی تاسو ته مؤمنی زنانه هجرت کونکی نو امتحان واخلیٔ د هغوی (دایمانونو) الله تعالی ښه پوهه دی په ایمان د هغوی نو که ستاسی علم راغی چه دوی مؤمنی دی نو مه واپس کویٔ دوی لره کافرانو ته، نه هغوی حلالی دی دوی لره او نه دوی حلال دی هغوی لره او ورکویٔ دوی ته هغه خرچ چه کړی وی هغوی (په زنانه و باندی) او ګناه نشته په تاسو باندی چه نکاح وکړئ تاسو د هغوی سره کله چه ورکویٔ تاسو مهرونه د هغوی او مه راټنګوئی نکاحونه د کافرو ښځو او غواړیٔ تاسو هغه خرچ چه کړی وی تاسو او هغوی دی هم غواړی هغه چه هغوی خرچ کړی وی دا فیصله د الله تعالی ده فیصله کوی په منځ ستاسو کښی او الله تعالی عالم دی په هر څه او حکمتونو والا دی

(١١) او که چیرته فوت (لاړی) شی له تاسی نه ځینی ښځی ستاسو نه کافرانو ته پس غزا مو وکړه (او غنیمت مو واخیست تاسو په غزا کښی) نو ورکړیٔ هغی کسانو ته چه تللی وی ښځی د هغوی په مثل د هغه (مهر) چه ورکړی دی دوی او ویره وکړیٔ د الله تعالی نه هغه ذات چه تاسو پری ایمان لریٔ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِذَا جَآءَكَ ٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ يُبَايِعۡنَكَ عَلَىٰٓ أَن لَّا يُشۡرِكۡنَ
بِٱللَّهِ شَيۡـٔٗا وَلَا يَسۡرِقۡنَ وَلَا يَزۡنِينَ وَلَا يَقۡتُلۡنَ أَوۡلَٰدَهُنَّ وَلَا يَأۡتِينَ
بِبُهۡتَٰنٖ يَفۡتَرِينَهُۥ بَيۡنَ أَيۡدِيهِنَّ وَأَرۡجُلِهِنَّ وَلَا يَعۡصِينَكَ
فِي مَعۡرُوفٖ فَبَايِعۡهُنَّ وَٱسۡتَغۡفِرۡ لَهُنَّ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ
﴿١٢﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَوَلَّوۡاْ قَوۡمًا غَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ
قَدۡ يَئِسُواْ مِنَ ٱلۡأٓخِرَةِ كَمَا يَئِسَ ٱلۡكُفَّارُ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡقُبُورِ ﴿١٣﴾

ترتيبها ٦١ — سُورَةُ الصَّفِّ — آياتها ١٤

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۖ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ
﴿١﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفۡعَلُونَ ﴿٢﴾
كَبُرَ مَقۡتًا عِندَ ٱللَّهِ أَن تَقُولُواْ مَا لَا تَفۡعَلُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ
ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلَّذِينَ يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِهِۦ صَفّٗا كَأَنَّهُم
بُنۡيَٰنٞ مَّرۡصُوصٞ ﴿٤﴾ وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ يَٰقَوۡمِ لِمَ
تُؤۡذُونَنِي وَقَد تَّعۡلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُمۡۖ فَلَمَّا
زَاغُوٓاْ أَزَاغَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمۡۚ وَٱللَّهُ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡفَٰسِقِينَ ﴿٥﴾

(١٢) ای نبی ﷺ کوم وخت چه راشی تاته مؤمنانی زنانه چه بیعت کوی له تا سره په دی شرط چه نه به شریکوی دوی د الله تعالی سره هیڅ شی او نه به غلا کوی دوی او نه به کوی زنا دوی او نه به وژنی دوی اولاد خپل او نه به راتلل کوی په بهتان سره چه جوړوی ئی په منځ د لاسونو او ښپو خپلو کښی او نه به کوی دوی نافرمانی ستا په معروف یعنی (ښو کارونو کښی) نو بیعت وکړه د دوی سره او ښښنه غواړه دوی لره د الله تعالی نه یقینا الله تعالی ښښنه کونکی او مهربان دی

(١٣) ای ایمان والاو دوستانه (دوستی) مه کوئ د هغی قوم سره چه غضب کړی دی الله تعالی په هغوی باندی یقینا نا امیده دی دوی د اخرت نه لکه چه نا امیده دی کافران (د دوباره ژوندون) د قبرونو والاو نه

د الصف سورت

(١) پاکی وائی الله تعالی لره هغه څیزونه چه په اسمانونو کښی دی او هغه څیزونه چه په زمکه کښی دی او خاص الله تعالی زوراور او حکمتونو والا دی

(٢) ای ایمان والاو ولی په ژبه هغه خبری کوئ چه نه ئی کوئ (په عمل کښی)

(٣) دیره لویه ده له جهته د غضبه په نزد د الله تعالی چه وائی تاسو هغه چه نه ئی کوئ

(٤) یقینا الله تعالی مینه کوی د هغی کسانو سره چه جنګ کوی په لار د الله تعالی کښی صفونه صفونه ګویا چه دوی دیوال دی په یو بل کښی ننوتلی (ټینګ شوی)

(٥) او په کوم وخت کښی چه وویلی موسی علیه السلام قوم خپل ته ای زما قومه ولی خفه کوئ ما او حال دا چه یقینا پوهیږئ تاسو چه زه رسول د الله تعالی یم تاسو ته نو هر کله چه دوی کاږه شوه نو کاږه کړل الله تعالی زړونه د دوی او الله تعالی هدایت نه کوی قوم نافرمان ته

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ يَٰبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ إِنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُم مُّصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَىَّ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ وَمُبَشِّرًۢا بِرَسُولٍ يَأْتِى مِنۢ بَعْدِى ٱسْمُهُۥٓ أَحْمَدُ فَلَمَّا
جَآءَهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ قَالُوا۟ هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٦﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ
عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰٓ إِلَى ٱلْإِسْلَٰمِ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ
﴿٧﴾ يُرِيدُونَ لِيُطْفِـُٔوا۟ نُورَ ٱللَّهِ بِأَفْوَٰهِهِمْ وَٱللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِۦ وَلَوْ كَرِهَ
ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿٨﴾ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ لِيُظْهِرَهُۥ
عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَىٰ تِجَٰرَةٍ تُنجِيكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾ تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُجَٰهِدُونَ
فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾
يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ وَمَسَٰكِنَ
طَيِّبَةً فِى جَنَّٰتِ عَدْنٍ ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ
مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ كُونُوٓا۟
أَنصَارَ ٱللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّۦنَ مَنْ أَنصَارِىٓ إِلَى ٱللَّهِ
قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ ٱللَّهِ فَـَٔامَنَت طَّآئِفَةٌ مِّنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ
وَكَفَرَت طَّآئِفَةٌ فَأَيَّدْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا۟ ظَٰهِرِينَ ﴿١٤﴾

﴿٦﴾ او کوم وخت چه وویلی عیسی عَلَيْهِ السَّلَامُ ځوی د مریم ای بنی اسرائیلو یقینا زه رسول د الله تعالی یم تاسو ته تصدیق کونکی د هغی کتاب چه زما نه مخکښی نازل شوی دی چه تورات دی او زیری ورکونکی یم پداسی رسول چه راځی به روسته زما نه چه نوم د هغی احمد دی بیا هرکله چه راغی دوی ته په ښکاره ؤ معجزو سره، وویل (بنی اسرائیلو) دا سحر (کوډی) دی ښکاره

﴿٧﴾ او څوک دی لوی ظالم د هغه چانه چه جوړوی په الله تعالی باندی دروغ او حال دا چه هغه رابللی شی اسلام ته او الله تعالی هدایت نه کوی قوم ظالمانو ته

﴿٨﴾ غواړی دوی چه مړه کړی رڼا د الله تعالی په خپلو خولو سره او الله تعالی پوره کونکی دی د رڼا خپلی اګر که بد ئی ګڼی کافران

﴿٩﴾ خاص الله تعالی هغه ذات دی چه رالیږلی ئی دی رسول خپل په هدایت سره او په حق دین سره د دی لپاره چه غالب کړی هغه په دینونو ټولو باندی اګر چه بد ئی ګڼی مشرکان

﴿١٠﴾ ای ایمان والاو ایا وښایم تاسو ته یو داسی تجارت چه بچ کړی تاسو لره د عذاب دردونکی نه

﴿١١﴾ ایمان به راوړئ په الله تعالی باندی او په رسول د هغی باندی او جهاد به کوئ په لار د الله تعالی کښی په مالونو او په نفسونو خپلو سره دا کار غوره دی ستاسو لپاره که تاسو پوهیږئ

﴿١٢﴾ ببښنه به وکړی تاسو ته د ګناهونو ستاسو او داخل به کړی تاسو جنتونو ته چه بهیږی به لاندی د ونو د هغی نه ولی او کورونه د اوسیدلو مزیدار (سپیڅلی) په باغونو د همیشوالی کښی دا کامیابی لویه ده

﴿١٣﴾ او بل نعمت چه خوښوی ئی تاسو هغه لره (چه هغه) مدد دی د طرفه د الله تعالی نه او فتح نږدی او زیری ورکړه مؤمنانو لره

﴿١٤﴾ ای ایمان والاو شئ مدد کونکی د دین د الله تعالی لکه چه ویلی ؤ عیسی زوی د مریم عَلَيْهِ السَّلَامُ حوارینو (ملګرو) خپلو ته څوک دی ماسره مدد کونکی د پاره د الله تعالی نو وویل حوارینو مونږ مدد کوو د دین د الله تعالی نو ایمان راوړه یوی ډلی دبنی اسرایلو نه او کفر وکړه بلی ډلی نو کلک کړه مونږ هغه کسان چه ایمان ئی راوړی ؤ په دښمنانو خپلو باندی نو وګرځیدل دوی غالبه

د الجمعة سورت

سُورَةُ الجُمُعَةِ

ترتيبها ۶۲ — آياتها ۱۱

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ٱلْمَلِكِ ٱلْقُدُّوسِ ٱلْعَزِيزِ
ٱلْحَكِيمِ ﴿١﴾ هُوَ ٱلَّذِى بَعَثَ فِى ٱلْأُمِّيِّـۧنَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُوا۟
عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِهِۦ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا۟
مِن قَبْلُ لَفِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٢﴾ وَءَاخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا۟ بِهِمْ ۚ
وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٣﴾ ذَٰلِكَ فَضْلُ ٱللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ
ذُو ٱلْفَضْلِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٤﴾ مَثَلُ ٱلَّذِينَ حُمِّلُوا۟ ٱلتَّوْرَىٰةَ ثُمَّ لَمْ
يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ ٱلْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًۢا ۚ بِئْسَ مَثَلُ ٱلْقَوْمِ
ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ ۚ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥﴾
قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ هَادُوٓا۟ إِن زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَآءُ لِلَّهِ مِن
دُونِ ٱلنَّاسِ فَتَمَنَّوُا۟ ٱلْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٦﴾ وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُۥٓ
أَبَدًۢا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٧﴾ قُلْ إِنَّ
ٱلْمَوْتَ ٱلَّذِى تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُۥ مُلَٰقِيكُمْ ۖ ثُمَّ تُرَدُّونَ
إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

(۱) پاکی بیانوی الله تعالی لره هغه څیزونه چه په اسمانونو کښی دی او هغه څیزونه چه په زمکه کښی دی بادشاه دی ډیر پاک دی زوراور او حکمتونو والا دی

(۲) خاص الله تعالی هغه ذات دی چه لیږلی ئی دی په انپړو (امیانو) کښی یو رسول د دوی د جنس نه بیانوی دوی ته ایاتونه د الله تعالی او پاکوی دوی لره د شرک نه او ښائی دوی ته قران او احکام (دشریعت) اګر چه ؤ دوی مخکښی خامخا په ګمراهی ښکاره کښی

(۳) او نور خلک (روسته د دوی نه) چه نه دی رسیدلی هغوی ته په مرتبه کښی او خاص الله تعالی زوراور او حکمتونو والا دی

(٤) دا فضل د الله تعالی دی چه ورکوی ئی هغه چاته چه وئی غواړی او الله تعالی خاوند د مهربانی لوئی دی

(۵) مثال د هغی کسانو چه مکلف شوی ؤ په تورات (چه عمل پری وکړی) بیا ئی ذمه واری نه ده ادا کړی په شان د حال د خر دی چه باروی (په شا وړی) کتابونه، بد دی مثال د هغه قوم چه دروغجن ګڼی ایاتونه د الله تعالی او الله تعالی هدایت نه کوی قوم ظالم ته

(٦) ته ووایه ای یهودیانو که چیرته تاسو دعوی کوئ چه بیشکه تاسی دوستان ئی د الله تعالی په غیر د نورو خلکو نه نو اوغواړئ مرګ که چیرته تاسو رښتینی ئی

(۷) هیڅکله به ارزو د مرګ ونکړی دوی په سبب د هغی عملونو چه مخکی لیږلی دی لاسونو ددوی او الله تعالی عالم دی په ظالمانو باندی

(۸) او ووایه یقینا هغه مرګ چه تاسو تیښته کوئ د هغی نه یقینا هغه ستاسی سره ملاقات کونکی دی بیا به وګرځولی شئ تاسو هغه ذات ته چه عالم دی په پټ او ښکاره باندی نو خبر به درکړی تاسو ته په هغی عملونو باندی چه تاسو ئی کوئ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا نُودِىَ لِلصَّلَوٰةِ مِن يَوْمِ ٱلْجُمُعَةِ
فَٱسْعَوْاْ إِلَىٰ ذِكْرِ ٱللَّهِ وَذَرُواْ ٱلْبَيْعَ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾ فَإِذَا قُضِيَتِ ٱلصَّلَوٰةُ فَٱنتَشِرُواْ فِى ٱلْأَرْضِ
وَٱبْتَغُواْ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ وَٱذْكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
﴿١٠﴾ وَإِذَا رَأَوْاْ تِجَٰرَةً أَوْ لَهْوًا ٱنفَضُّوٓاْ إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَآئِمًا ۚ قُلْ
مَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ ٱللَّهْوِ وَمِنَ ٱلتِّجَٰرَةِ ۚ وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ﴿١١﴾

سُورَةُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ

ترتيبها ٦٣ — آياتها ١١

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَٰفِقُونَ قَالُواْ نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ
إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ ﴿١﴾
ٱتَّخَذُوٓاْ أَيْمَٰنَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ إِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُواْ
يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُواْ ثُمَّ كَفَرُواْ فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾ ۞ وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ ۖ
وَإِن يَقُولُواْ تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ ۖ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ ۖ يَحْسَبُونَ كُلَّ
صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ ۚ هُمُ ٱلْعَدُوُّ فَٱحْذَرْهُمْ ۚ قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُ ۖ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٤﴾

(٩) ای ایمان والاو کوم وخت چه (اول) اذان وویلی شی د پاره د لمانځه په ورځی د جمعی کښی نو ځغلئ ذکر د الله ته او پریږدی خرخول دا کار غوره دی تاسو لره که چیری پوهیږی تاسو

(١٠) نو هر کله چه ادا کړی شی لمونځ (دجمعی) پس خواره شی تاسو په ځمکه کښی او ولټوی تاسو فضل د الله تعالی او یادوی الله تعالی (په یادولو) ډیرو سره دی لپاره چه تاسی کامیاب شی

(١١) او هر کله چه دوی وینی تجارت (سوداګری) یا لوبی (ننداره) نو خوریږی دوی په لوری د هغی او پریږدی تا لره ولاړ (په خطبه باندی) ورته ووایه (ای محمده

هغه څه (ثواب) چه په نزد دالله تعالی دی هغه ډیر غوره دی د لهو تماشو نندارو او د سوداګری نه او الله تعالی غوره رزق ورکونکی دی

د المنافقون سورت

(١) هر کله چه راشی تا ته منافقان نودوی وائی ګواهی کوو مونږ چه بیشکه ته خامخا رسول د الله تعالی ئی او الله تعالی پوهه دی چه ته یقینا د هغه رسول ئی او الله تعالی ګواهی کوی چه یقینا خامخا منافقان دروغجن دی

(٢) نیولی دی دوی قسمونه خپل ډالونه نو منع کوی (خلک) د لاری د الله نه یقینا ډیر بد دی هغه عملونه چه کوی ئی دوی

(٣) دا په دی سبب سره چه دوی ایمان راوړی دی بیائی کفر کړی دی نو مهر وهلی شوی دی په زړونو د دوی باندی نو دوی یو قوم دی چه نه پوهیږی

(٤) او هر کله چه ته ووینی دوی لره نو په تعجب کښی به اچوی تنی د دوی او که چیری دوی وینا کوی نو غوږ به ږدی وینا د دوی ته ګویا چه دوی لرګی دی اړم کړی شوی دی دیوال ته ګمان کوی دوی د هری چغی په ځان باندی هم دوی دښمنان دی نو ځان وساته ته له دوی څخه هلاک دی کړی دوی لره الله تعالی نو څرنګ ګرځولی شوی دی دوی (له حق نه)

(٥) او کوم وخت چه وویلی شی دوی ته
راشی چه ببننه وغواړی تاسو لره رسول الله
ﷺ نو واړوی دوی سرونه خپل او وینی به
ته دوی چه ځنګ کوی او حال دا چه وی
دوی لوئ کونکی
(٦) برابره خبره ده په دوی باندی که ته
ببننه غواړی دوی لره او که ببننه نه غواړی
ته دوی لره هیچیری ببننه نه کوی الله تعالی
دوی ته یقینا الله تعالی هدایت نه کوی قوم
فاسقانو نافرمانو ته
(٧) دوی هغه کسان دی چه وائی خرچ مه
کوی په هغه چا چه درسول الله ﷺ سره
دی تر دی پوری چه خواره واره شی
خاص الله تعالی لره خزانی دی د اسمانونو
او د زمکی او لیکن منافقان نه پوهیږی

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ ٱللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ
وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ (٥) سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ
أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ إِنَّ
ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَـٰسِقِينَ (٦) هُمُ ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ
لَا تُنفِقُوا۟ عَلَىٰ مَنْ عِندَ رَسُولِ ٱللَّهِ حَتَّىٰ يَنفَضُّوا۟ وَلِلَّهِ
خَزَآئِنُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَلَـٰكِنَّ ٱلْمُنَـٰفِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ
(٧) يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَآ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ ٱلْأَعَزُّ
مِنْهَا ٱلْأَذَلَّ ۚ وَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَـٰكِنَّ
ٱلْمُنَـٰفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ (٨) يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تُلْهِكُمْ
أَمْوَٰلُكُمْ وَلَآ أَوْلَـٰدُكُمْ عَن ذِكْرِ ٱللَّهِ ۚ وَمَن يَفْعَلْ
ذَٰلِكَ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَـٰسِرُونَ (٩) وَأَنفِقُوا۟ مِن مَّا رَزَقْنَـٰكُم
مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ أَحَدَكُمُ ٱلْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَآ أَخَّرْتَنِىٓ
إِلَىٰٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُن مِّنَ ٱلصَّـٰلِحِينَ (١٠) وَلَن
يُؤَخِّرَ ٱللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَآءَ أَجَلُهَا ۚ وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ (١١)

ترتيبها ٦٤ — سُورَةُ التَّغَابُن — آياتها ١٨

(٨) دوی وائی که چیری بیرته وګرځو مونږ
طرف د مدینی ته نو خامخا اوبه باسی عزتمند
د هغی نه ذلیل لره او خاص الله لره دی
عزت او غلبه او رسول د ده لره او مؤمنانو
لره لیکن منافقان نه پوهیږی
(٩) ای ایمان والاو غافله دی نه کړی تاسو لره
مالونه ستاسی او نه بچی ستاسی د ذکر د الله
تعالی نه او چا چه دغه کار وکړه نو همدغه
کسان هم دوی دی تاوانیان زیانکاران
(١٠) او خرچ وکړی د هغی مالونو نه چه
درکړی دی ما تاسو ته مخکی د هغی نه چه
راشی یو کس ستاسو ته (اسباب) د مرګ نو وبه
وائی ای ربه زما ولی دی روسته نه کړه ما لره
تر نیتی نږدی پوری چه صدقه او خیرات کړی
وی ما او شم زه د نیکانو څخه
(١١) او هیڅکله نه روسته کوی الله تعالی هیڅ
نفس کوم وخت چه راشی نیته د هغه او الله
تعالی خبردار دی په هغی عملونو باندی چه
تاسو ئی کوی

د التغابن سورت

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۖ لَهُ ٱلۡمُلۡكُ وَلَهُ ٱلۡحَمۡدُۖ
وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ ﴿١﴾ هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُمۡ فَمِنكُمۡ كَافِرٞ
وَمِنكُم مُّؤۡمِنٞۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّ وَصَوَّرَكُمۡ فَأَحۡسَنَ صُوَرَكُمۡۖ وَإِلَيۡهِ ٱلۡمَصِيرُ ﴿٣﴾
يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَيَعۡلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعۡلِنُونَۚ وَٱللَّهُ
عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿٤﴾ أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ نَبَؤُاْ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَبۡلُ
فَذَاقُواْ وَبَالَ أَمۡرِهِمۡ وَلَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ ﴿٥﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُۥ كَانَت تَّأۡتِيهِمۡ
رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ فَقَالُوٓاْ أَبَشَرٞ يَهۡدُونَنَا فَكَفَرُواْ وَتَوَلَّواْۚ وَّٱسۡتَغۡنَى
ٱللَّهُۚ وَٱللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٞ ﴿٦﴾ زَعَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَن لَّن يُبۡعَثُواْۚ قُلۡ بَلَىٰ وَرَبِّي
لَتُبۡعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلۡتُمۡۚ وَذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٞ ﴿٧﴾ فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ
وَرَسُولِهِۦ وَٱلنُّورِ ٱلَّذِيٓ أَنزَلۡنَاۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٞ ﴿٨﴾ يَوۡمَ
يَجۡمَعُكُمۡ لِيَوۡمِ ٱلۡجَمۡعِۖ ذَٰلِكَ يَوۡمُ ٱلتَّغَابُنِۗ وَمَن يُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ وَيَعۡمَلۡ
صَٰلِحٗا يُكَفِّرۡ عَنۡهُ سَيِّـَٔاتِهِۦ وَيُدۡخِلۡهُ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا
ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدٗاۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ﴿٩﴾

(١) پاکي وائی الله تعالی لره هغه مخلوقات چه په اسمانونو کښی دی او هغه څیزونه چه په زمکه کښی دی خاص د ده لپاره بادشاهی ده او خاص د ده لپاره بنایسته ستاینه ده او هغه په هر څیز باندی قدرت لرونکی دی

(٢) خاص الله هغه ذات دی چه پیدا ئی کړی تاسو نو ځنی ستاسو نه کافر دی او ځنی ستاسو نه مؤمنان دی او الله تعالی په هغی عملونو باندی چه تاسو ئی کوئ لیدونکی دی

(٣) پیدا کړی ئی دی اسمانونه او زمکی په تدبیر حق سره او شکلونه ئی درکړی دی تاسو ته نو بیا ئی ښایسته کړی دی شکلونه ستاسو او خاص هغه ته بیرته ورتلل دی

(٤) پوهیږی په هغه څیزونو چه په اسمانو کښی دی او په زمکه کښی دی او عالم دی په هغه څه چه تاسو ئی پټوی او په هغه څه چه تاسو ئی ښکاره کوئ او الله تعالی عالم دی په هغه خبرو باندی چه په سینو (د خلکو کښی) دی

(٥) ایا نه دی راغلی تاسو ته خبر دهغی کسانو چه منکران شوی دی پخوا له دی نه پس وئی څکل سزا د کار خپل او شته دی د دوی لپاره عذاب دردونکی

(٦) دا په دی سبب چه یقینا راتلل دوی ته رسولان د دوی په ښکاره احکامو سره نو دوی وویل ایا یو بشر مونږ ته لار ښائی نو انکار وکړه دوی او مخ ئی واړوو او (ښکاره کړه) الله تعالی بی پروائی خپله او الله تعالی بی پروا او ستایلی شوی ذات دی

(٧) ګمان کوی کافران چه دوی به هیڅ کله دوباره پیدا نشی ته ووایه ها قسم دی په رب زما چه ضرور به دوباره پیدا کیږی بیا به ضرور خبر درکړی شی تاسو ته د هغی عملونو چه تاسو کړیدی او دا کار په الله تعالی باندی اسان دی

(٨) نو ایمان راوړئ په الله تعالی او په رسول د هغی او په هغی رڼا باندی چه مونږ نازل کړی ده او الله تعالی په هغی عملونو چه کوئ ئی تاسو خبر دار دی

(٩) په هغی ورځ چه راجمع به کړی تاسو لره په ورځ د جمع کیدلو (قیامت) کښی دغه ورځ د غبن ښکاره کیدلو ده او چا چه ایمان راوړه په الله تعالی باندی او عمل ئی وکړه نیک نو لری به کړی (الله) له ده څخه بدی د ده او داخل به کړی ده لره جنتونو ته چه بهیږی به لاندی د هغی نه ولی همیشه به وی دوی په هغی کښی همیشه دا کامیابی لویه ده

وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَكَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَآ أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ
ٱلنَّارِ خَٰلِدِينَ فِيهَاۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ ﴿١٠﴾ مَآ أَصَابَ مِن
مُّصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۗ وَمَن يُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ يَهۡدِ قَلۡبَهُۥۚ وَٱللَّهُ بِكُلِّ
شَيۡءٍ عَلِيمٞ ﴿١١﴾ وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَۚ فَإِن
تَوَلَّيۡتُمۡ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ ﴿١٢﴾ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ
إِلَّا هُوَۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ﴿١٣﴾ يَٰٓأَيُّهَا
ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّ مِنۡ أَزۡوَٰجِكُمۡ وَأَوۡلَٰدِكُمۡ عَدُوّٗا
لَّكُمۡ فَٱحۡذَرُوهُمۡۚ وَإِن تَعۡفُواْ وَتَصۡفَحُواْ وَتَغۡفِرُواْ
فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٞ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَآ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَأَوۡلَٰدُكُمۡ
فِتۡنَةٞۚ وَٱللَّهُ عِندَهُۥٓ أَجۡرٌ عَظِيمٞ ﴿١٥﴾ فَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ مَا ٱسۡتَطَعۡتُمۡ
وَٱسۡمَعُواْ وَأَطِيعُواْ وَأَنفِقُواْ خَيۡرٗا لِّأَنفُسِكُمۡۗ وَمَن
يُوقَ شُحَّ نَفۡسِهِۦ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ﴿١٦﴾ إِن تُقۡرِضُواْ
ٱللَّهَ قَرۡضًا حَسَنٗا يُضَٰعِفۡهُ لَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡۚ وَٱللَّهُ شَكُورٌ
حَلِيمٌ ﴿١٧﴾ عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ﴿١٨﴾

سُورَةُ الطَّلَاق

ترتيبها ٦٥ — آياتها ١٢

﴿١٠﴾ او هغه کسان چه کفر ئی کړی دی او دروغجن ئی ګڼلی اياتونه زمونږ. دغه کسان اور والا دی همیشه به وی دوی په هغی کښی او بد ځای د ورتللودی

﴿١١﴾ او نه رسیږی هیڅ مصیبت مګر په حکم (تقدیر) د الله تعالی سره او چا چه ایمان راوړه په الله تعالی باندی نو هدایت به وکړی زړه د هغه ته او الله تعالی په هر شی باندی پوهه دی

﴿١٢﴾ او تابعداری کوئ د الله او تابعداری کوئ د رسول د هغه نو که چیری مخ واړو تاسو نو یقینا په رسول زمونږ باندی رسول ښکاره دی

﴿١٣﴾ الله تعالی نشته بی له هغی نه لایق د عبادت او خاص په الله تعالی باندی دی توکل وکړی مؤمنان

﴿١٤﴾ ای ایمان والاو یقینا ځنی د ښځو ستاسو نه او د ځامنو ستاسو نه دښمنان دی تاسی لره نو ځان وساتئ د هغوی نه او که عفوه وکړئ تاسو او مخ وګرځوئ تاسو او ښننه وکړئ تاسی نو بیشکه الله تعالی ښننه کونکی او رحم کونکی دی

﴿١٥﴾ یقینا مالونه ستاسو او اولاد ستاسو یوه فتنه ده او الله تعالی خاص د هغی سره ثواب لوی دی

﴿١٦﴾ نو ویره کوئ له الله تعالی نه څومره چه وس وی ستاسو او غوږ کیږدئ او خبره منئ او خرچ کوئ نو غوره به وی ستاسو لپاره او څوک چه وساتلی شوه د شومتیا د نفس نه نو دا کسان هم دوی دی کامیاب

﴿١٧﴾ که چیری قرض ورکړئ تاسو الله تعالی ته قرض ښایسته زیات به ئی کړی ستاسو لپاره اوښننه به وکړی تاسو لره او الله تعالی ښه قدر دان دی ښه تحمل والا دی

﴿١٨﴾ عالم دی په پټو او ښکاره باندی زورور دی او حکمتونو والا دی

د الطلاق سورت

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ إِذَا طَلَّقۡتُمُ ٱلنِّسَآءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَأَحۡصُواْ
ٱلۡعِدَّةَۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ رَبَّكُمۡۖ لَا تُخۡرِجُوهُنَّ مِنۢ بُيُوتِهِنَّ
وَلَا يَخۡرُجۡنَ إِلَّآ أَن يَأۡتِينَ بِفَٰحِشَةٖ مُّبَيِّنَةٖۚ وَتِلۡكَ حُدُودُ
ٱللَّهِۚ وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ ٱللَّهِ فَقَدۡ ظَلَمَ نَفۡسَهُۥۚ لَا تَدۡرِي لَعَلَّ
ٱللَّهَ يُحۡدِثُ بَعۡدَ ذَٰلِكَ أَمۡرٗا ﴿١﴾ فَإِذَا بَلَغۡنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمۡسِكُوهُنَّ
بِمَعۡرُوفٍ أَوۡ فَارِقُوهُنَّ بِمَعۡرُوفٖ وَأَشۡهِدُواْ ذَوَيۡ عَدۡلٖ مِّنكُمۡ
وَأَقِيمُواْ ٱلشَّهَٰدَةَ لِلَّهِۚ ذَٰلِكُمۡ يُوعَظُ بِهِۦ مَن كَانَ يُؤۡمِنُ
بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجۡعَل لَّهُۥ مَخۡرَجٗا ﴿٢﴾ وَيَرۡزُقۡهُ
مِنۡ حَيۡثُ لَا يَحۡتَسِبُۚ وَمَن يَتَوَكَّلۡ عَلَى ٱللَّهِ فَهُوَ حَسۡبُهُۥٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ
بَٰلِغُ أَمۡرِهِۦۚ قَدۡ جَعَلَ ٱللَّهُ لِكُلِّ شَيۡءٖ قَدۡرٗا ﴿٣﴾ وَٱلَّٰٓـِٔي يَئِسۡنَ
مِنَ ٱلۡمَحِيضِ مِن نِّسَآئِكُمۡ إِنِ ٱرۡتَبۡتُمۡ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَٰثَةُ أَشۡهُرٖ
وَٱلَّٰٓـِٔي لَمۡ يَحِضۡنَۚ وَأُوْلَٰتُ ٱلۡأَحۡمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعۡنَ حَمۡلَهُنَّۚ
وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يَجۡعَل لَّهُۥ مِنۡ أَمۡرِهِۦ يُسۡرٗا ﴿٤﴾ ذَٰلِكَ أَمۡرُ ٱللَّهِ أَنزَلَهُۥٓ
إِلَيۡكُمۡۚ وَمَن يَتَّقِ ٱللَّهَ يُكَفِّرۡ عَنۡهُ سَيِّـَٔاتِهِۦ وَيُعۡظِمۡ لَهُۥٓ أَجۡرًا ﴿٥﴾

(١) ای نبی ﷺ کله چه طلاق ورکول غواړئ ښيیانو ته نو طلاق ورکړئ دوی ته په عدت د دوی کښې او وشميرئ تاسو (موده) د عدت او ويره وکړئ د الله تعالی نه چه رب ستاسو دی مه اوباسئ دوی لره د کورونو خپلو نه او نه دی اوځی دوی په خپله هم مګر په هغه وخت کښې چه راشی دوی په بی حيائی ښکاره سره او دا (احکام) پولی د الله تعالی دی او څوک چه تجاوز وکړی د پولو د الله تعالی نه نو يقينا ظلم ئی وکړه په ځان خپل نه پوهيږی هيڅ نفس ښائی چه الله پيدا کړی وروسته له دی (طلاق) څخه کوم (ښه) کار

(٢) نو بيا هرکله چه ورسيږی دغه (ښځی) نيتی خپلی ته نو اوساتئ دغه ښځی په ښی طريقی سره او يا جدا شئ تاسی د هغوی نه په ښی طريقی سره او شاهدان ونيسی تاسی (په دغه رجوع باندی) دوه خاوندان د عدل له تاسی څخه او (ښه) ادا کړی تاسو شهادت د الله لپاره دا وعظ کيدای شی په دی سره هغه چاته چه ايمان لری په الله تعالی او په ورځ روستنۍ او څوک چه ويره کوی له الله تعالی نه نو وبه ګرځوی ده ته يو ځای دوتلو (لار دنجات)

(٣) او رزق به ورکړی ده ته د داسی ځای نه چه دی به ګمان نه کوی او هغه څوک چه توکل وکړی په الله تعالی باندی نو دغه (الله) ښه پوره دی ده لره يقينا الله رسيدونکی (پوره کونکی) دی کار خپل لره يقينا الله ګرځولی ده هر څيز لره اندازه

(٤) او هغه زنانه چه نااميده وی د حيض نه د زنانه و ستاسو نه که چيری شک کوی (په عدت د هغوی کښې) نو عدت د هغوی دری مياشتی دی او هغه زنانه چه حائضه شوی نه وی هم، او حمل والا زنانه عدت د هغوی زيږول د حمل د هغوی دی، او چا چه ويره کوله له الله تعالی نه نو وبه ګرځوی الله تعالی ده ته په کار د ده کښې اسانتيا

(٥) او دا حکم د الله تعالی دی نازل کړی ئی دی تاسو ته او چا چه ويره وکړه د الله تعالی څخه لری به کړی د ده نه بدی د ده او لوی به کړی ده ته ثواب

أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم مِّن وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَآرُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا۟
عَلَيْهِنَّ ۚ وَإِن كُنَّ أُو۟لَٰتِ حَمْلٍ فَأَنفِقُوا۟ عَلَيْهِنَّ حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ
فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَـَٔاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ۖ وَأْتَمِرُوا۟ بَيْنَكُم بِمَعْرُوفٍ ۖ وَإِن
تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهُۥٓ أُخْرَىٰ ﴿٦﴾ لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِۦ ۖ
وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُۥ فَلْيُنفِقْ مِمَّآ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ۚ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا
إِلَّا مَآ ءَاتَىٰهَا ۚ سَيَجْعَلُ ٱللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾ وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ
عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِۦ فَحَاسَبْنَٰهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَٰهَا
عَذَابًا نُّكْرًا ﴿٨﴾ فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَٰقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾
أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ۚ
قَدْ أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾ رَّسُولًا يَتْلُوا۟ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ مُبَيِّنَٰتٍ
لِّيُخْرِجَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ ۚ
وَمَن يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ وَيَعْمَلْ صَٰلِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا
ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ قَدْ أَحْسَنَ ٱللَّهُ لَهُۥ رِزْقًا ﴿١١﴾ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ
سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ ٱلْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ
ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ ٱللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًۢا ﴿١٢﴾

﴿٦﴾ اوسوئ دا ښځې په هغې ځای کښې چه تاسو پکښې اوسیږئ په اندازه د خپل طاقت او ضرر مه رسوئ دوئ ته د پاره د دې چه تنګستیا راولې په دوئ باندې او که چیرته وی دغه زنانه حمل والا نو خرچ کوئ په دوئ باندې تر دې چه وزیږوی حمل خپل نو که چیری پې ورکوی دوی ستاسو (بچو) ته نو ورکړئ دوی ته مزدوری د دوی او جرګه کوئ په منځ خپل کښې (په باره د بچې کښې) په ښه طریقه سره او که چیرته تاسو سختی کوئ د یو بل سره (په مزدوری د پئ ورکولو کښې) نو پی به ورکړی ده ته بله زنانه

﴿٧﴾ خرچ دې کوي خاوند د پراختیا د طاقت (مال خپل) نه او هغه څوک چه تنګه وی په هغې باندې روزی د هغې نو خرچ دې وکړی د هغی مال نه چه ورکړی دی ده ته الله تعالی تکلیف نه ورکوی الله تعالی هیڅ نفس ته مګر برابر د هغه د طاقت چه ورکړی ئې دی ده ته زر دی چه پیدا به کړی الله تعالی روسته د تنګستیا نه اسانتیا

﴿٨﴾ او ډیر کلو والا چه نافرمانی ئې کړی وه د حکم د رب خپل نه او د رسولانو د هغه نه نو حساب وکړو مونږ د هغی سره حساب سخت او عذاب ورکړو مونږ هغی ته عذاب ډیر بد

﴿٩﴾ نو اوڅکله هغوی سزا د کار خپل او شوه عاقبت د کار د هغوی تاوان

﴿١٠﴾ تیار کړی دی الله تعالی دوی لره عذاب سخت نو اوویریږئ د الله تعالی نه ای خاوندانو د عقل هغه کسان چه ایمان ئې راوړی دی یقینا نازل کړی دی الله تعالی تاسو ته ذکر نصیحت (قران)

﴿١١﴾ رسول چه لولی په تاسو باندی ایاتونه د الله تعالی ښکاره کونکی د حکمونو د دی لپاره چه اوباسی هغه کسان چه ایمان ئې راوړی دی او عملونه ئې کړی دی نیک موافق د سنت د تیارو نه رڼا ته او چا چه ایمان راوړه په الله تعالی او عمل ئې کوو برابر د سنت سره داخل به کړی ده لره جنتونو ته چه بهیږی به لاندی د هغی نه ولی همیشه به وی په هغی کښی همیشه او یقینا ښایسته به کړی الله تعالی د ده لپاره رزق (په جنت کښی)

﴿١٢﴾ الله تعالی هغه ذات دی چه پیدا کړی ئې دی اوه اسمانونه او د زمکو نه په شان د اسمانونو راکوزیږی حکم (د الله تعالی) په منځ د دوی کښی د دی لپاره چه یقین اوکړئ تاسو چه یقینا الله تعالی په هر شی باندی قدرت والا دی او یقینا الله تعالی راګیر کړی دی هر څیز لره په علم خپل کښی

د التحریم سورت

ترتیبها ٦٦ — سُورَةُ التَّحْرِيمِ — آیاتها ١٢

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَآ أَحَلَّ ٱللَّهُ لَكَۖ تَبۡتَغِي مَرۡضَاتَ أَزۡوَٰجِكَۚ وَٱللَّهُ
غَفُورٞ رَّحِيمٞ ١ قَدۡ فَرَضَ ٱللَّهُ لَكُمۡ تَحِلَّةَ أَيۡمَٰنِكُمۡۚ وَٱللَّهُ مَوۡلَىٰكُمۡۖ
وَهُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ ٢ وَإِذۡ أَسَرَّ ٱلنَّبِيُّ إِلَىٰ بَعۡضِ أَزۡوَٰجِهِۦ حَدِيثٗا
فَلَمَّا نَبَّأَتۡ بِهِۦ وَأَظۡهَرَهُ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ عَرَّفَ بَعۡضَهُۥ وَأَعۡرَضَ عَنۢ بَعۡضٖۖ
فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِۦ قَالَتۡ مَنۡ أَنۢبَأَكَ هَٰذَاۖ قَالَ نَبَّأَنِيَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡخَبِيرُ
٣ إِن تَتُوبَآ إِلَى ٱللَّهِ فَقَدۡ صَغَتۡ قُلُوبُكُمَاۖ وَإِن تَظَٰهَرَا عَلَيۡهِ
فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ مَوۡلَىٰهُ وَجِبۡرِيلُ وَصَٰلِحُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَۖ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ
بَعۡدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ ٤ عَسَىٰ رَبُّهُۥٓ إِن طَلَّقَكُنَّ أَن يُبۡدِلَهُۥٓ أَزۡوَٰجًا
خَيۡرٗا مِّنكُنَّ مُسۡلِمَٰتٖ مُّؤۡمِنَٰتٖ قَٰنِتَٰتٖ تَٰٓئِبَٰتٍ عَٰبِدَٰتٖ سَٰٓئِحَٰتٖ
ثَيِّبَٰتٖ وَأَبۡكَارٗا ٥ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ
نَارٗا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُ عَلَيۡهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٞ شِدَادٞ
لَّا يَعۡصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمۡ وَيَفۡعَلُونَ مَا يُؤۡمَرُونَ ٦ يَٰٓأَيُّهَا
ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَا تَعۡتَذِرُواْ ٱلۡيَوۡمَۖ إِنَّمَا تُجۡزَوۡنَ مَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ٧

(١) ای نبی ﷺ ولی حراموی ته هغه چه حلال کړی دی الله تعالی تاته غواړی ته (په دی حراملو سره) خوښی د ښځو خپلو او الله تعالی ښونکی دی ډیر رحم والا دی

(٢) یقینا مقرر کړی دی الله تاسی لره حلالوالی د قسمونو ستاسو (په کفاری سره) او الله تعالی دوست مددګار ستاسو دی او هم دغه (الله) ښه عالم او د حکمتونو والا دی

(٣) او په هغی وخت کښی چه پټه وکړه نبی ﷺ ځنو بیبیانو ته یوه خبره نو هر کله چه خبر ورکړه هغی (حفصی) په دی خبری سره (عائشی ته) او ښکاره کړه الله تعالی هغه ته نو ویخودله یوه خبره او اعراض یی وکړه د بلی خبری نه نو هر کله چه خبر ورکړه نبی ﷺ هغی بی بی ته په هغی خبری سره هغی وویل چا خبر درکړه تاته هغه وویل خبر راکړی دی ماته الله تعالی چه په هر څه پوهه دی خبردار دی

(٤) که توبه اوباسی تاسی دواړه نو په تحقیق کاږه شوی دی زړونه ستاسو او که مرسته او مدد وکړی تاسو دواړه یوه له بلی سره (په خلاف د نبی ﷺ کښی) نو بیشکه الله تعالی مددګار دی د هغی او جبرئیل عليه السلام او نیکان مؤمنان او نور ټول ملایک روسته د هغه نه د دی (رسول) مرسته کونکی دی

(٥) نږدی دی رب د دغه نبی که چیری طلاق درکړی تاسو ټولو ته په دی چه په بدل کښی ورکړی ده لره نوری ښځی بهتری له تاسو ښه حکم منونکی مؤمنانی لمونځ کونکی توبه ویستونکی عبادت کونکی روژه نیونکی کونډی او پیغلی

(٦) ای ایمان والاو وساتی تاسو ځانونه خپل او بال بچ خپل د اور نه چه خشاک د هغی خلک دی او ګټی دی په هغی اور باندی مقرری دی ملایکی سخت (طبیعت والا) قوتناکی دی نافرمانی نه کوی له الله تعالی نه په هغی څه کښی چه امر ئی کړی دی دوی ته او دوی کوی هغه کار چه دوی ته پری امر شوی وی

(٧) ای هغه کسانو چه کفر ئی کړی دی عذرونه مه کوی تاسو نن ورځ یقینا بدله درکیدای شی تاسو ته د هغی عملونو چه تاسو کول

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ تُوبُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ
أَن يُكَفِّرَ عَنكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى
مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ يَوْمَ لَا يُخْزِى ٱللَّهُ ٱلنَّبِىَّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟
مَعَهُۥ ۖ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَٰنِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَآ
أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَٱغْفِرْ لَنَآ ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ٨
يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِىُّ جَٰهِدِ ٱلْكُفَّارَ وَٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ
وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ٩ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا
لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ٱمْرَأَتَ نُوحٍ وَٱمْرَأَتَ لُوطٍ ۖ كَانَتَا تَحْتَ
عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَٰلِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا
مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا وَقِيلَ ٱدْخُلَا ٱلنَّارَ مَعَ ٱلدَّٰخِلِينَ ١٠
وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱمْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ
قَالَتْ رَبِّ ٱبْنِ لِى عِندَكَ بَيْتًا فِى ٱلْجَنَّةِ وَنَجِّنِى مِن فِرْعَوْنَ
وَعَمَلِهِۦ وَنَجِّنِى مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ١١ وَمَرْيَمَ ٱبْنَتَ
عِمْرَٰنَ ٱلَّتِىٓ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِن رُّوحِنَا
وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَٰتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِۦ وَكَانَتْ مِنَ ٱلْقَٰنِتِينَ ١٢

٨ ای ایمان والاو توبی اوباسئ الله تعالی ته توبی د اخلاص والا امید دی چه رب ستاسو به لری کړی ستاسو نه گناهونه ستاسی او داخل به کړی تاسو جنتونو ته چه بهیږی لاندی د هغی نه ولی په هغه ورځ چه نه به شرمنده کوی الله تعالی خپل نبی او هغی کسانو لره چه ایمان ئی راوړی دی د هغه په ملگرتیا کښی رڼا د دوی به منډی وهی مخی د دوی ته او په ښی طرفونو د دوی کښی دوی به وائی ای ربه زمونږ پوره وساتی مونږ لره رڼا او ښښنه وکړی مونږ ته بیشکه ته په هر شی باندی ښه قادر ئی

٩ ای نبی ﷺ جهاد وکړه د کافرانو او د منافقانو سره او سختی کوه په دوی باندی او ځای د دوی جهنم دی او بد ځای د بیرته ورتللو دی

١٠ بیانوی الله تعالی مثال کافرانو ته د ښځی د نوح عليه السلام او د ښځی د لوط عليه السلام وی دا دواړه لاندی د دوه و بندگانو نه د نیکانو بندگانو زمونږ نه نو خیانت وکړه دغی دواړو ښځو (په کفر کولو سره) د هغی دواړو (پیغمبرانو) سره نو دفع نه کړه هغوی د دی دواړو نه د عذاب د الله تعالی نه هیڅ شی او ویلی شوه چه ننوځئ اور ته سره د داخلیدونکو نه

١١ او بیانوی الله تعالی مثال مؤمنانو ته د ښځی د فرعون کوم وخت چه وویلی هغی ای ربه زما جوړ کړی زما لپاره کور ستا په خواکښی په جنت کښی او بچ وساتی مالره د فرعون نه او د عمل د هغه نه او بچ وساتی مالره د قوم ظالم نه

١٢ او (بیان کړی دی الله تعالی مثال) د مریم چه لور د عمران وه هغه زنانه چه بچ ئی ساتلی ؤ عورت خپل نو پوکی اوکړو مونږ په هغی کښی د روح د طرف خپل نه او تصدیق کړی ؤ هغی د کلمو د رب خپل او د کتابونو د هغه‌او دا وه د پوره تابعداری کونکو نه

د الملک سورت

(١) ډیر برکت والا دی هغه ذات چه په لاس
د هغه کښی بادشاهی ده او هغه په هر خیز
باندی قدرت والا دی
(٢) هغه ذات چه پیدا کړی ئی دی مرګ او
ژوندون دی لپاره چه وازمائی تاسی چه
کوم یو په تاسو کښی ښایسته عمل کونکی
دی او هغه زورور او ښونکی دی
(٣) هغه ذات چه پیدا کړی ئی دی اوه
اسمانونه طبقی طبقی (لاندی باندی) وبه نه
وینی ته په پیداکولو د مهربان ذات کښی هیڅ
نقصان نو اوګرځوه سترګی ایا وینی ته څه
چاودونه
(٤) بیا اوګرځوه سترګی بار بار واپس به
راوګرځی تاته سترګی عاجزی او هغه به
ستړی وی
(٥) او یقینا ښایسته کړی دی مونږ اسمان
نږدی لره په چراغونو سره او ګرځولی دی
مونږ هغی لره ویشتونکی شیطانانو لره او
تیار کړیدی مونږ د دوی لپاره عذاب ډیر
سوځونکی
(٦) او هغی کسانو لره چه کفر ئی کړیدی په
رب خپل باندی عذاب د جهنم دی او بد
ځای د ورتللو دی
(٧) کوم وخت چه اوغورځولی شی دوی په
هغی کښی نو اوری به هغی لره هنار او
هغه به خوټکیږی
(٨) نږدی دی چه اوچوی د وجی د غصی
نه هر وخت چه وغورځولی شی په هغی
کښی یوه ډله نو تپوس به کوی د دوی نه
څوکیداران د هغی ایا نه ؤ راغلی تاسو ته
ویره درکونکی

سُورَةُ المُلْكِ

ترتیبها ٦٧ — آیاتها ٣٠

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

تَبَٰرَكَ ٱلَّذِى بِيَدِهِ ٱلْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ (١) ٱلَّذِى خَلَقَ
ٱلْمَوْتَ وَٱلْحَيَوٰةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْغَفُورُ (٢)
ٱلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ طِبَاقًا ۖ مَّا تَرَىٰ فِى خَلْقِ ٱلرَّحْمَٰنِ مِن
تَفَٰوُتٍ ۖ فَٱرْجِعِ ٱلْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ (٣) ثُمَّ ٱرْجِعِ ٱلْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ
يَنقَلِبْ إِلَيْكَ ٱلْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ (٤) وَلَقَدْ زَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ
ٱلدُّنْيَا بِمَصَٰبِيحَ وَجَعَلْنَٰهَا رُجُومًا لِّلشَّيَٰطِينِ ۖ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ
ٱلسَّعِيرِ (٥) وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ
(٦) إِذَآ أُلْقُوا۟ فِيهَا سَمِعُوا۟ لَهَا شَهِيقًا وَهِىَ تَفُورُ (٧) تَكَادُ تَمَيَّزُ
مِنَ ٱلْغَيْظِ ۖ كُلَّمَآ أُلْقِىَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَآ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ (٨)
قَالُوا۟ بَلَىٰ قَدْ جَآءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ مِن شَىْءٍ إِنْ أَنتُمْ
إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ كَبِيرٍ (٩) وَقَالُوا۟ لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِىٓ أَصْحَٰبِ
ٱلسَّعِيرِ (١٠) فَٱعْتَرَفُوا۟ بِذَنۢبِهِمْ فَسُحْقًا لِّأَصْحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ (١١)
إِنَّ ٱلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِٱلْغَيْبِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ (١٢)

(٩) دوی به ووائی هو په تحقیق راغلی ؤ
مونږ ته ویرونکی پیغمبران نو دروغجن وګڼل
مونږ او وویل مونږ نه دی رالیږلی الله
تعالی هیڅ شی نه ئی تاسو مګر په ګمراهی
لویه کښی
(١٠) او وبه وائی دوی که چیری مونږ
اوریدلی وی او یا مو د عقل نه کار اخستی
وی نو نه به وی مونږ د اور والاو سره
(١١) نو اقرار به وکړی دوی په ګناهونو
خپلو نو تباهی ده د اور والاو لره
(١٢) یقینا هغه کسان چه ویریږی له رب خپل
نه په غیب سره د دوی لپاره بښنه ده او ثواب
لوی دی

وَأَسِرُّوا۟ قَوْلَكُمْ أَوِ ٱجْهَرُوا۟ بِهِۦٓ ۖ إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ﴿١٣﴾ أَلَا
يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ ﴿١٤﴾ هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ
ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا فَٱمْشُوا۟ فِى مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا۟ مِن رِّزْقِهِۦ ۖ وَإِلَيْهِ ٱلنُّشُورُ
﴿١٥﴾ ءَأَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ ٱلْأَرْضَ فَإِذَا هِىَ
تَمُورُ ﴿١٦﴾ أَمْ أَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۖ
فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ
كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ إِلَى ٱلطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَٰٓفَّٰتٍ وَيَقْبِضْنَ ۚ مَا
يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا ٱلرَّحْمَٰنُ ۚ إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَىْءٍۭ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾ أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى
هُوَ جُندٌ لَّكُمْ يَنصُرُكُم مِّن دُونِ ٱلرَّحْمَٰنِ ۚ إِنِ ٱلْكَٰفِرُونَ إِلَّا فِى غُرُورٍ
﴿٢٠﴾ أَمَّنْ هَٰذَا ٱلَّذِى يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُۥ ۚ بَل لَّجُّوا۟ فِى عُتُوٍّ
وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾ أَفَمَن يَمْشِى مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِۦٓ أَهْدَىٰٓ أَمَّن يَمْشِى سَوِيًّا
عَلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾ قُلْ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ
وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ ٱلَّذِى ذَرَأَكُمْ
فِى ٱلْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا ٱلْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
صَٰدِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلْ إِنَّمَا ٱلْعِلْمُ عِندَ ٱللَّهِ وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٦﴾

﴿١٣﴾ كه پټوئ تاسو خبره خپله او كه ښكاره كوئ هغې لره يقينا الله تعالى پوهه دى په هغې خبرو باندى چه په سينو كښې دى

﴿١٤﴾ ايا نه پوهيږى هغه ذات چه پيدا كونكى دى او هغه دى پوهه (په رازونو) او خبردار ذات دى

﴿١٥﴾ خاص هغه (الله تعالى) هغه ذات دى چه ګرځولې ئى ده تاسى لره زمكه تابعداره نو ځئ ګرځئ تاسى په لارو د هغې كښې او خورئ او خاص هغه ته راپورته كيدل دى

﴿١٦﴾ ايا بې ويرې ئى تاسې د هغې ذات نه چه په اسمانونو كښې دى چه ډوب كړى تاسو په زمكه كښې نو بيا به (ناڅاپه) هغه لړزيږى

﴿١٧﴾ ايا بې ويرى ئى تاسى د هغې ذات نه چه په اسمانونو كښې دى چه راوليږى په تاسو باندى (جاكړ) كانې ويشتونكى نو پوهه به شئ تاسو چه څرنګ ؤ ويرول زما

﴿١٨﴾ او بيشكه تكذيب كړى ؤ هغې كسانو چه د دوى نه مخكښې وو نو څرنګ وو عذاب زما دوى لره

﴿١٩﴾ ايا دوى نه ګورى مرغانو ته د پاسه د دوى نه چه خورونكى دى وزرو خپلو لره او ټولوى ئې نه دى حصار كړى دوى لره مګر رحمن ذات يقينا هغه هر څيز لره ليدونكى دى

﴿٢٠﴾ بلكه هغه څوک دى چه لښكر شى ستاسو مدد وكړى ستاسو په غير د رحمن ذات نه نه دى كافران مګر په دوكه او غرور كښې دى

﴿٢١﴾ ايا څوک دى هغه ذات چه رزق دركړى تاسو ته كه چيرى بنده كړى (الله تعالى) روزى خپله بلكه ننوتلى دى دوى په سركشى او نفرت كولو كښې

﴿٢٢﴾ ايا هغه څوک چه روان وى پړمخې ښه لار موندونكى دى يا هغه څوک چه ځې برابر سم په لارى سمې باندى

﴿٢٣﴾ ووايه (اى محمده) دغه (الله) هغه ذات دى چه پيدا كړى ئى تاسو او دركړى ئى دى تاسو ته غوږونه او سترګې او زړونه ډير لږ شكر اوباسى تاسو

﴿٢٤﴾ ووايه (اى محمده) خاص هغه داسى ذات دى چه پيدائى كړى (خواره كړى ئى) تاسى په زمكه كښې او خاص هغې ته به راجمع كيږى تاسو

﴿٢٥﴾ او وائې دوى كله به وى دا وعده كه چيرته تاسو رښتينى ئى

﴿٢٦﴾ ووايه (اى محمده) يقينا علم د دغې (خبرى) خاص د الله سره دى او بيشكه زه ويرونكى ښكاره يم

﴿٢٧﴾ نو كله چه وينى دوى هغه (عذاب د قيامت) ډير نږدى نو بدشكله او تور به شى مخونه د هغې كسانو چه كافران دى او وبه ويل شى دا هغه عذاب دى چه تاسو هغه غوښتلو

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيٓـَٔتْ وُجُوهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَقِيلَ هَـٰذَا ٱلَّذِى
كُنتُم بِهِۦ تَدَّعُونَ ﴿٢٧﴾ قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِىَ ٱللَّهُ وَمَن مَّعِىَ
أَوْ رَحِمَنَا فَمَن يُجِيرُ ٱلْكَـٰفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ قُلْ هُوَ
ٱلرَّحْمَـٰنُ ءَامَنَّا بِهِۦ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِى ضَلَـٰلٍ مُّبِينٍ
﴿٢٩﴾ قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَآؤُكُمْ غَوْرًا فَمَن يَأْتِيكُم بِمَآءٍ مَّعِينٍۭ ﴿٣٠﴾

سُورَةُ القَلَمِ

ترتيبها ٦٨ — آياتها ٥٢

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

نٓ ۚ وَٱلْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾ مَآ أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾
وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾ وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾
فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٥﴾ بِأَييِّكُمُ ٱلْمَفْتُونُ ﴿٦﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾ فَلَا تُطِعِ
ٱلْمُكَذِّبِينَ ﴿٨﴾ وَدُّوا۟ لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ ﴿٩﴾ وَلَا تُطِعْ كُلَّ
حَلَّافٍ مَّهِينٍ ﴿١٠﴾ هَمَّازٍ مَّشَّآءٍۭ بِنَمِيمٍ ﴿١١﴾ مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ
أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ عُتُلٍّۭ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ ﴿١٣﴾ أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ
﴿١٤﴾ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَـٰتُنَا قَالَ أَسَـٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٥﴾

﴿٢٨﴾ ووايه (ای محمده) که چیرته وفات کړی ما لره الله تعالی او هغه څوک چه زما سره ملګری دی او یا رحم وکړی په مونږ. باندی پس څوک دی چه وبه ژغوری (بچ به کړی) کافرانو لره د عذاب دردونکی نه

﴿٢٩﴾ ووایه (ای محمده) دغه (الله) مهربان ذات دی چه ایمان راوړی دی مونږ. په هغی باندی او خاص په هغه باندی ځان سپارلی دی مونږ. نو زر دی چه پوهه به شئ تاسو چه څوک دی په ګمراهئ ښکاره کښی

﴿٣٠﴾ ووایه (ای محمده) خبر راکړئ ماته که چیرته وګرځی اوبه ستاسو (دسهار په وخت کښی) ښکته او ژوری نو پس څوک به راولی تاسی ته اوبه پاکی او صافی

د القلم سورت

﴿١﴾ قسم دی په قلم او په هغی څه باندی چه دوی ئی لیکی

﴿٢﴾ نه ئی ته (ای محمده) په نعمت (فضل) د رب خپل سره لیونی

﴿٣﴾ او یقینا خامخا تالره اجر او ثواب دی بی انتها

﴿٤﴾ او یقینا ته خامخا ئی په خویونو لوی باندی

﴿٥﴾ پس زر دی چه ته به ووینی او دوی به هم ووینی

﴿٦﴾ چه په کوم یوستاسوباندی لیونتوب دی

﴿٧﴾ یقینا رب ستا ښه پوهه دی په هغه چا باندی چه ګمراه شوی دی د لاری د هغی نه او هغه ښه پوهه دی په هدایت موندونکوباندی

﴿٨﴾ نو ته تابعداری مه کوه د دروغجن کونکو

﴿٩﴾ خوښوی دوی چه ته نرم شی دوی ته نو دوی به هم نرم شی

﴿١٠﴾ پس تابعداری مه کوه د هر قسم خور او سپک

﴿١١﴾ عیب لګونکی او تلونکی په چغلی سره

﴿١٢﴾ دیر منع کونکی وی دخیر د حد نه تیریدونکی دیر ګناهګار

﴿١٣﴾ بد ژبی روسته د دی نه حرامزاده هم وی

﴿١٤﴾ د دی وجی نه چه هغه خاوند دمال او د ځامنو دی

﴿١٥﴾ کله چه ولوستلی شی په ده باندی ایاتونه زمونږنو وائی دی چه داخو قصی دی د مخکنو خلکو

﴿١٦﴾ زر دی چه داغ به کیږدو ده لره په خرتم (پوزه) باندی

﴿١٧﴾ یقینا مونږ ازمینت کړیدی په دوی باندی لکه څرنګ چه مونږ ازمینت کړی ؤ په باغ

سَنَسِمُهُۥ عَلَى ٱلْخُرْطُومِ ﴿١٦﴾ إِنَّا بَلَوْنَٰهُمْ كَمَا بَلَوْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا۟
لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾ وَلَا يَسْتَثْنُونَ ﴿١٨﴾ فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّن رَّبِّكَ
وَهُمْ نَآئِمُونَ ﴿١٩﴾ فَأَصْبَحَتْ كَٱلصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَتَنَادَوْا۟ مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾ أَنِ
ٱغْدُوا۟ عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰرِمِينَ ﴿٢٢﴾ فَٱنطَلَقُوا۟ وَهُمْ يَتَخَٰفَتُونَ ﴿٢٣﴾
أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا ٱلْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَغَدَوْا۟ عَلَىٰ حَرْدٍ قَٰدِرِينَ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّا
رَأَوْهَا قَالُوٓا۟ إِنَّا لَضَآلُّونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾ قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُل
لَّكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾ قَالُوا۟ سُبْحَٰنَ رَبِّنَآ إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقْبَلَ
بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَٰوَمُونَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا۟ يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا طَٰغِينَ ﴿٣١﴾ عَسَىٰ
رَبُّنَآ أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَآ إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا رَٰغِبُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَٰلِكَ ٱلْعَذَابُ ۖ وَلَعَذَابُ
ٱلْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ
﴿٣٤﴾ أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ
لَكُمْ كِتَٰبٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾ إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَكُمْ أَيْمَٰنٌ
عَلَيْنَا بَٰلِغَةٌ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۙ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾ سَلْهُمْ أَيُّهُم
بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ فَلْيَأْتُوا۟ بِشُرَكَآئِهِمْ إِن كَانُوا۟ صَٰدِقِينَ ﴿٤١﴾
يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

والاو باندی کله چه هغوی قسم وکړه چه ضرورپریکوی به هغه د صبا په وخت کښی

﴿١٨﴾ او ان شاء الله ئی ونه ویل

﴿١٩﴾ نو راغی په هغی باندی د شپی راتلونکی عذاب له طرفه د رب ستانه او حال دا چه دوی اوده ؤ

﴿٢٠﴾ نووګرځیده (هغه باغ) لکه له بیخه ریبلی شوی فصل

﴿٢١﴾ نو اوازونه ئی وکړه یوبل ته د سبا په وخت کښی

﴿٢٢﴾ چه سبا وختی لاړ شی پټی خپل ته که چیرته تاسو پری کونکی یاستی

﴿٢٣﴾ نو راوان شوه دوی او حال دا چه دوی پټی خبری کولی

﴿٢٤﴾ چه داخل نشی هیڅکله دغی باغ ته نن ورځ پر تاسی باندی هیڅ مسکین محتاج اړ سړی

﴿٢٥﴾ او سهار وختی لاړ (باغ ته) حال دا چه قادر ؤ (په منع د فقیرانو په خپل ګمان کښی)

﴿٢٦﴾ پس هرکله چه ولیده دوی هغه (باغ سوځیدلی) وویل دوی یقینا مونږ ورکونکی یو د لاری

﴿٢٧﴾ بلکه مونږه محروم کړی شوی (بی نصیبه) یو

﴿٢٨﴾ وویل هوښیار د دوی نه ایا ما نه ؤ ویلی چه ولی پاکی نه بیانوی (الله لره)

﴿٢٩﴾ دوی وویل پاکی ده رب زمونږ لره یقینا مونږ ظلم کونکی یو

﴿٣٠﴾ نو مخامخ شول ځنی د دوی ځنو ته چه یو بل ئی ملامته کول

﴿٣١﴾ وویل دوی های تباهی ده مونږ لره یقینا مونږ د حد نه تیریدونکی یو

﴿٣٢﴾ امید دی چه رب زمونږ به په بدله کښی راکړی غوره د دی نه یقینا مونږ خپل رب ته رغبت کونکی یو

﴿٣٣﴾ همداسی عذاب (راځی په دونیا کښی مخالفینو ته) او خامخا عذاب د اخرت ډیر لوی دی که چیرته دوی پوهیدلی

﴿٣٤﴾ یقینا متقیانو لره په نزد د رب د دوی جنتونه د نعمتونو دی

﴿٣٥﴾ ایا پس وبه ګرځوو مونږ مسلمانان په شان د مجرمانو

﴿٣٦﴾ څه شوی دی تاسو ته څرنګ فیصلی کوی تاسو

﴿٣٧﴾ ایا له تاسی سره شته کوم کتاب چه په هغی کښی لولی تاسی

﴿٣٨﴾ یقینا تاسو لره په هغی کښی هغه څه دی چه تاسو ئی خوښوی

﴿٣٩﴾ ایا شته تاسی لره قسمونه پر مونږ باندی رسیدونکی تر ورځی د قیامت پوری چه یقینا ستاسو لپاره خامخا هغه څه دی چه تاسو ئی فیصله کوی

﴿٤٠﴾ تپوس اوکړه د دوی نه چه کوم یو له دوی نه په دغه حکم باندی ذمه وار دی

﴿٤١﴾ ایا شته دی دوی لره شریکان (د الله سره) پس دوی دی راولی خپل شریکان که چیرته دوی رښتینی وی

خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞۖ وَقَدۡ كَانُواْ يُدۡعَوۡنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ وَهُمۡ سَٰلِمُونَ
﴿٤٣﴾ فَذَرۡنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا ٱلۡحَدِيثِۖ سَنَسۡتَدۡرِجُهُم مِّنۡ حَيۡثُ
لَا يَعۡلَمُونَ ﴿٤٤﴾ وَأُمۡلِي لَهُمۡۚ إِنَّ كَيۡدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾ أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ أَجۡرٗا فَهُم
مِّن مَّغۡرَمٖ مُّثۡقَلُونَ ﴿٤٦﴾ أَمۡ عِندَهُمُ ٱلۡغَيۡبُ فَهُمۡ يَكۡتُبُونَ ﴿٤٧﴾ فَٱصۡبِرۡ
لِحُكۡمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ ٱلۡحُوتِ إِذۡ نَادَىٰ وَهُوَ مَكۡظُومٞ ﴿٤٨﴾ لَّوۡلَآ
أَن تَدَٰرَكَهُۥ نِعۡمَةٞ مِّن رَّبِّهِۦ لَنُبِذَ بِٱلۡعَرَآءِ وَهُوَ مَذۡمُومٞ ﴿٤٩﴾ فَٱجۡتَبَٰهُ رَبُّهُۥ
فَجَعَلَهُۥ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِن يَكَادُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَيُزۡلِقُونَكَ بِأَبۡصَٰرِهِمۡ
لَمَّا سَمِعُواْ ٱلذِّكۡرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُۥ لَمَجۡنُونٞ ﴿٥١﴾ وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ ﴿٥٢﴾

ترتيبها ٦٩ — سُورَةُ الحَاقَّةِ — آياتها ٥٢

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ٱلۡحَآقَّةُ ﴿١﴾ مَا ٱلۡحَآقَّةُ ﴿٢﴾ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحَآقَّةُ ﴿٣﴾ كَذَّبَتۡ ثَمُودُ
وَعَادُۢ بِٱلۡقَارِعَةِ ﴿٤﴾ فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهۡلِكُواْ بِٱلطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾ وَأَمَّا
عَادٞ فَأُهۡلِكُواْ بِرِيحٖ صَرۡصَرٍ عَاتِيَةٖ ﴿٦﴾ سَخَّرَهَا عَلَيۡهِمۡ
سَبۡعَ لَيَالٖ وَثَمَٰنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومٗاۖ فَتَرَى ٱلۡقَوۡمَ فِيهَا صَرۡعَىٰ
كَأَنَّهُمۡ أَعۡجَازُ نَخۡلٍ خَاوِيَةٖ ﴿٧﴾ فَهَلۡ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٖ ﴿٨﴾

﴿٤٢﴾ (او یاد کړه) هغه ورځ چه بربنده به کړی شی پنډی او راوبه بللی شی دوی سجدی کولو ته پس توان به نه لری دوی

﴿٤٣﴾ حال دا چه ذلیله به وی سترګی د دوی پټ کړی به وی دوی لره ذلت او یقینا دوی به بللی کیدل سجدی کولو ته او دوی به روغ رمټ ؤ

﴿٤٤﴾ پس پریږده مالره او هغه څوک چه درغجن ګڼی دی خبرو لره خامخا نیسو مونږ دوی لره په دمه دمه په داسی طریقی سره چه نه پوهیږی دوی

﴿٤٥﴾ او مهلت ورکوم زه دوی ته یقینا تدبیر زما مضبوط دی

﴿٤٦﴾ ایا ته غواړی د دوی نه څه عوض نو دوی د وجی د تاوان نه درانه دی

﴿٤٧﴾ ایا شته دی ددوی سره غیب نو دوی لیکل کوی د هغی نه

﴿٤٨﴾ پس صبر کوه ته په حکم د رب خپل او مه کیږه په شان د کب والا کله چه ئی اواز وکړه او هغه د غم نه ډک ؤ

﴿٤٩﴾ که نه وی رسیدلی ده ته نعمت د رب ستا نو خامخا غورځولی شوی به وی هغه په ډاګه او هغه به وی بدحاله

﴿٥٠﴾ پس غوره کړه هغی لره رب د ده او وئی ګرځوو هغه د نیکانو نه

﴿٥١﴾ او یقینا نږدی دی کافران چه خامخا وښویوی تا لره په سترګو خپلو هر کله چه واوریده دوی قران لره او وائی دوی چه دا لیونی دی

﴿٥٢﴾ او حال دا چه نه دی دا (قران) مګر نصیحت دی لپاره د تولو خلکو

د الحاقة سورت

﴿١﴾ یقینی افت راتلونکی

﴿٢﴾ څه لوی دی یقینی افت راتلونکی

﴿٣﴾ او څه شی پوهه کړی ئی ته چه څه دی یقینی راتلونکی افت

﴿٤﴾ دروغجن ګڼلی ؤ ثمودیانو او عادیانو (افت) ټکونکی (دزړونو) لره

﴿٥﴾ پس هر چه ثمودیان ؤ نو هلاک شول په سختی چغه باندی

﴿٦﴾ او هر چه عادیان ؤ نو هلاک شول په سیلی سخت اواز کونکی د حد نه تیریدونکی

﴿٧﴾ مقرر کړی ؤ (الله) دغه باد پر دوی باندی اوه شپی او اته ورځی متواتر پرله پسی نو لیده به تا هغه قوم په هغی کښی پرمخی پراته ګویا چه دوی یخونه د کجورو غورځیدلو دی

﴿٨﴾ نو ایا وینی ته کوم یو له دوی څنی باقی پاتی شوی

﴿٩﴾ او راغی فرعون او هغه څوک چه د هغوی نه مخکی ؤ د کلیو چپه شوو نه په (لوی) ګناه سره

وَجَآءَ فِرْعَوْنُ وَمَن قَبْلَهُۥ وَٱلْمُؤْتَفِكَٰتُ بِٱلْخَاطِئَةِ ﴿٩﴾ فَعَصَوْا۟ رَسُولَ
رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَّابِيَةً ﴿١٠﴾ إِنَّا لَمَّا طَغَا ٱلْمَآءُ حَمَلْنَٰكُمْ فِى ٱلْجَارِيَةِ
﴿١١﴾ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَآ أُذُنٌ وَٰعِيَةٌ ﴿١٢﴾ فَإِذَا نُفِخَ فِى ٱلصُّورِ
نَفْخَةٌ وَٰحِدَةٌ ﴿١٣﴾ وَحُمِلَتِ ٱلْأَرْضُ وَٱلْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَٰحِدَةً ﴿١٤﴾
فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ ٱلْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾ وَٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ فَهِىَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ
﴿١٦﴾ وَٱلْمَلَكُ عَلَىٰٓ أَرْجَآئِهَا ۚ وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَٰنِيَةٌ
﴿١٧﴾ يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾ فَأَمَّا مَنْ أُوتِىَ
كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ فَيَقُولُ هَآؤُمُ ٱقْرَءُوا۟ كِتَٰبِيَهْ ﴿١٩﴾ إِنِّى ظَنَنتُ أَنِّى مُلَٰقٍ
حِسَابِيَهْ ﴿٢٠﴾ فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾
قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔا بِمَآ أَسْلَفْتُمْ فِى ٱلْأَيَّامِ
ٱلْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوتِىَ كِتَٰبَهُۥ بِشِمَالِهِۦ فَيَقُولُ يَٰلَيْتَنِى لَمْ أُوتَ كِتَٰبِيَهْ
﴿٢٥﴾ وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ ﴿٢٦﴾ يَٰلَيْتَهَا كَانَتِ ٱلْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾ مَآ أَغْنَىٰ
عَنِّى مَالِيَهْ ۜ ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّى سُلْطَٰنِيَهْ ﴿٢٩﴾ خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ ٱلْجَحِيمَ
صَلُّوهُ ﴿٣١﴾ ثُمَّ فِى سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَٱسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾ إِنَّهُۥ
كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿٣٤﴾

(١٠) نو نافرمانی ئی وکړه د رسول د رب د دوی نه نو ونیول (الله) هغوی لره په نیولو سختو سره
(١١) یقینا مونږ کله چه د حد نه تیری شوی اوبه سواره کړه مونږ تاسو لره په کشتی کښی
(١٢) لپاره د دی چه وګرځوو مونږ دا (واقعه) تاسی ته پند او یاد وساتی دی لره غوږونه ساتونکی
(١٣) نو کله چه پوکی اوکړی شی په شپیلی کښی پوکی یو
(١٤) او پورته کړی شی زمکه او غرونه نو اوبه ټکولی شی په ټکولو یوځل
(١٥) پس په دغی ورځ به واقع شی واقع کیدونکی افت
(١٦) او اوبه چوی اسمان نو هغه به په دغی ورځ کمزوری وی
(١٧) او ملایکی به په غاړو د هغی باندی وی او پورته به کړی عرش د رب ستا د پاسه د دوی په هغه ورځ کښی اته (ملایکی)
(١٨) په دغه ورځ کښی به تاسی حاضر پیش کړل شئ (الله ته) پټه به نه پاتی کیږی له تاسی څخه هیڅ یوه پټه خبره
(١٩) پس هغه څوک چه ورکړی شی عملنامه د هغه په ښی لاس د ده نو وائی به چه واخلی او ولولی عملنامه زما
(٢٠) بیشکه ما یقین کاوه چه زه به مخامخ کیږم د خپل حساب سره
(٢١) نو هغه به په ژوند خوشحاله کښی وی
(٢٢) په جنت اوچت کښیبه وی
(٢٣) چه میوی به ئی نږدی وی
(٢٤) خورئ او څښئ په اشتهاء هضم سره په سبب د هغی عملونو چه مخکښی کړی ؤ تاسو په ورځو تیرو شوو کښی
(٢٥) او هغه څوک چه ورکړیشی عملنامه د هغه په کس (چپ) لاس د هغه کښی نو وائی به های ارمان چه نه وی راکړی شوی عملنامه زما
(٢٦) او نه وی پوهیدلی زه چه څه دی حساب زما
(٢٧) های ارمان چه دا مرګ وی ختمونکی ما لره
(٢٨) هیڅ فایده رانکړه مالره مال زما
(٢٩) برباد شوه زما څخه بادشاهی زما
(٣٠) اونیسی دی نو (سټ ته ئی) طوق واچوی
(٣١) بیا ئی جهنم ته ور داخل کړی
(٣٢) بیا په یو ځنځیر کښی چه هره ذرعه (کړی) ئی اویاګزه ده ورننه باسی
(٣٣) یقینا ده ایمان نه لرلو په الله تعالی باندی چه لوی ذات دی
(٣٤) او تیزی ئی نه ورکوله په خوراک د مسکینانو باندی
(٣٥) نو نشته ده لره دلته نن ورځ مخلص دوست
(٣٦) او نه خوراک مګر د وینو زوو نه

فَلَيْسَ لَهُ ٱلْيَوْمَ هَٰهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿٣٦﴾ لَّا يَأْكُلُهُۥٓ
إِلَّا ٱلْخَٰطِـُٔونَ ﴿٣٧﴾ فَلَآ أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾
إِنَّهُۥ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ ۚ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾
وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ ۚ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾ تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَوْ
تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ ٱلْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِٱلْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا
مِنْهُ ٱلْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَٰجِزِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِنَّهُۥ لَتَذْكِرَةٌ
لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنكُم مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِنَّهُۥ لَحَسْرَةٌ عَلَى
ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنَّهُۥ لَحَقُّ ٱلْيَقِينِ ﴿٥١﴾ فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

سُورَةُ المَعَارِج

ترتيبها ٧٠ — آياتها ٤٤

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سَأَلَ سَآئِلٌۢ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾ لِّلْكَٰفِرِينَ لَيْسَ لَهُۥ دَافِعٌ ﴿٢﴾ مِّنَ
ٱللَّهِ ذِى ٱلْمَعَارِجِ ﴿٣﴾ تَعْرُجُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ إِلَيْهِ فِى
يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُۥ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾ فَٱصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾
إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُۥ بَعِيدًا ﴿٦﴾ وَنَرَىٰهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾ يَوْمَ تَكُونُ ٱلسَّمَآءُ كَٱلْمُهْلِ
﴿٨﴾ وَتَكُونُ ٱلْجِبَالُ كَٱلْعِهْنِ ﴿٩﴾ وَلَا يَسْـَٔلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ﴿١٠﴾

﴿٣٧﴾ نه به خوری هغی لره مګر غټ ګناهګاران
﴿٣٨﴾ نو داسی نه ده قسم کوم زه په هغه څه چه تاسو ئې وینې
﴿٣٩﴾ او په هغه څه چه تاسو ئې نه وینې
﴿٤٠﴾ یقینا دا خامخا وینا ده د رسول عزتمند
﴿٤١﴾ او نه ده دا وینا د شاعر ډیر لږ ایمان راوړی تاسو
﴿٤٢﴾ او نه ده دا وینا د ترویتی ډیر لږ نصیحت اخلئ تاسو
﴿٤٣﴾ نازل کړی شوی دی له طرفه د رب د عالمینو نه
﴿٤٤﴾ او که چیرته ده جوړ کړی وی په مونږ باندی څه خبری دروغ
﴿٤٥﴾ نو خامخا نیولی به وی مونږ د ده نه ښی لاس
﴿٤٦﴾ بیا به غوڅ کړي وی مونږ د ده نه رګ د څټ
﴿٤٧﴾ نو نه به وی ستاسو نه هیڅوک ده لره بچ کونکی
﴿٤٨﴾ او یقینا دا (قران) نصیحت دی لپاره د متقیانو
﴿٤٩﴾ او یقینا مونږ خامخا پوهیږو چه شته ستاسو نه تکذیب کونکی
﴿٥٠﴾ او یقینا دا (قران) خامخا افسوس دی په کافرانو باندی
﴿٥١﴾ او یقینا دا (قران) خامخا پوخ یقین دی
﴿٥٢﴾ نو پاکی وایه د نوم د رب ستا چه لوی شان والا دی

د المعارج سورت

﴿١﴾ وغوښتو یوغوښتونکی عذاب واقع کیدونکی
﴿٢﴾ کافرانو لره چه نیشته هغی لره هیڅوک اړونکی
﴿٣﴾ له طرف د الله تعالی نه چه د اسمانونو والا دی
﴿٤﴾ ورخیژی هغی ته ملایکی او روح په هغی ورځ کښی چه دی مقدار د هغی پنځوس زره کلونه
﴿٥﴾ نو صبر کوه صبر ښایسته
﴿٦﴾ یقینا دوی وینی هغه لری
﴿٧﴾ او مونږ وینو هغی لره نږدی
﴿٨﴾ په کومه ورځ چه شی به اسمان پشان د تانبې ویلی کړیشوی
﴿٩﴾ او شی به غرونه په شان د وړی ډانډس کړی شوی
﴿١٠﴾ تپوس به نه شی کولی یو دوست د بل دوست نه
﴿١١﴾ تول به ښودلی کیږی دوی ته ارمان به کوی مجرم چه فدیة ورکړی د عذاب د دغی ورځی نه په ځامنو خپلو سره
﴿١٢﴾ او په ښځی خپلی سره او په وروړخپل سره

يُبَصَّرُونَهُمۡۚ يَوَدُّ ٱلۡمُجۡرِمُ لَوۡ يَفۡتَدِي مِنۡ عَذَابِ يَوۡمِئِذِۭ بِبَنِيهِ ١١
وَصَٰحِبَتِهِۦ وَأَخِيهِ ١٢ وَفَصِيلَتِهِ ٱلَّتِي تُـٔۡوِيهِ ١٣ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ
جَمِيعٗا ثُمَّ يُنجِيهِ ١٤ كَلَّآۖ إِنَّهَا لَظَىٰ ١٥ نَزَّاعَةٗ لِّلشَّوَىٰ ١٦ تَدۡعُواْ
مَنۡ أَدۡبَرَ وَتَوَلَّىٰ ١٧ وَجَمَعَ فَأَوۡعَىٰٓ ١٨ ۞ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ خُلِقَ هَلُوعًا
١٩ إِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ جَزُوعٗا ٢٠ وَإِذَا مَسَّهُ ٱلۡخَيۡرُ مَنُوعًا ٢١ إِلَّا
ٱلۡمُصَلِّينَ ٢٢ ٱلَّذِينَ هُمۡ عَلَىٰ صَلَاتِهِمۡ دَآئِمُونَ ٢٣ وَٱلَّذِينَ فِيٓ
أَمۡوَٰلِهِمۡ حَقّٞ مَّعۡلُومٞ ٢٤ لِّلسَّآئِلِ وَٱلۡمَحۡرُومِ ٢٥ وَٱلَّذِينَ يُصَدِّقُونَ
بِيَوۡمِ ٱلدِّينِ ٢٦ وَٱلَّذِينَ هُم مِّنۡ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشۡفِقُونَ ٢٧ إِنَّ عَذَابَ
رَبِّهِمۡ غَيۡرُ مَأۡمُونٖ ٢٨ وَٱلَّذِينَ هُمۡ لِفُرُوجِهِمۡ حَٰفِظُونَ ٢٩ إِلَّا عَلَىٰٓ
أَزۡوَٰجِهِمۡ أَوۡ مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُهُمۡ فَإِنَّهُمۡ غَيۡرُ مَلُومِينَ ٣٠ فَمَنِ ٱبۡتَغَىٰ وَرَآءَ
ذَٰلِكَ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡعَادُونَ ٣١ وَٱلَّذِينَ هُمۡ لِأَمَٰنَٰتِهِمۡ وَعَهۡدِهِمۡ رَٰعُونَ
٣٢ وَٱلَّذِينَ هُم بِشَهَٰدَٰتِهِمۡ قَآئِمُونَ ٣٣ وَٱلَّذِينَ هُمۡ عَلَىٰ صَلَاتِهِمۡ يُحَافِظُونَ
٣٤ أُوْلَٰٓئِكَ فِي جَنَّٰتٖ مُّكۡرَمُونَ ٣٥ فَمَالِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ قِبَلَكَ مُهۡطِعِينَ
٣٦ عَنِ ٱلۡيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ عِزِينَ ٣٧ أَيَطۡمَعُ كُلُّ ٱمۡرِيٕٖ مِّنۡهُمۡ
أَن يُدۡخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٖ ٣٨ كَلَّآۖ إِنَّا خَلَقۡنَٰهُم مِّمَّا يَعۡلَمُونَ ٣٩

١٣ او په خاندان خپل هغه چه ده لره ئی ځای ورکوو

١٤ او هغه څوک چه په زمکه کښی دی ټول بیا بچ کړی خپل ځان لره

١٥ هیچیری نشی کیدای، یقینا دا ګرمی لمبی دی

١٦ راخکونکی دی څرمن د اندامونو لره

١٧ اواز به کوی هغه چاته چه شاکړی ئی ده او مخ ئی ګرځولی دی

١٨ او جمع کوی مال نو په لوخو کښی ئی خوندی کړی ؤ

١٩ یقینا انسان پیدا شوی دی ډیر حرصناک

٢٠ کله چه ورسیږی ده ته څه مصیبت نو فریادونه کوی

٢١ او کله چه ورسیږی ده ته څه خیر نو منع کول کوی

٢٢ لیکن لمونځ کونکی

٢٣ هغه کسان چه هغوی په خپلو لمونځونو باندی همیشوالی کوی

٢٤ او هغه کسان چه په مالونو د هغوی کښی حصة ده مقرر

٢٥ لپاره د غوختونکی او بی برخی

٢٧ او هغه کسان چه دوی د عذاب د رب خپل نه ویره کونکی دی

٢٨ یقینا د عذاب د رب د دوی نه څوک (بی ویری) نه دی پکار

٢٩ او هغه کسان چه د خپلو شرمګاهونو حفاظت کوی

٣٠ مګر په خپلو ښځو باندی او په وینځوخپلو باندی یقینا دوی نه دی ملامته کړی شوی

٣١ نو چا چه ولټوله سیوا د دی نه نو دغه کسان دوی د حد نه تیریدونکی دی

٣٢ او هغه کسان چه دوی د امانتونو خپلو او لوظونو خپلو لحاظ کونکی دی

٣٣ او هغه کسان چه دوی په شهادتونو کلک ولاړ وی

٣٤ او هغه کسان چه دوی په لمونځونو خپلو باندی ساتنه کونکی دی

٣٥ دغه کسان به په جنتونو کښی وی عزتمند

٣٦ نو څه وجه ده هغی کسانو لره چه کافران دی چه ستا طرف ته رازغلی

٣٧ د ښی طرف نه او چپ طرف نه ډلی ډلی

٣٨ ایا طمع لری هر سړی د دوینه چه داخل به کړی شی جنت د نعمتونو ته

٣٩ هیچیری داسی نشی کیدای یقینا مونږ پیدا کړی دی دوی د هغه څیز نه چه دوی ئی پیژنی

فَلَآ أُقۡسِمُ بِرَبِّ ٱلۡمَشَٰرِقِ وَٱلۡمَغَٰرِبِ إِنَّا لَقَٰدِرُونَ ﴿٤٠﴾ عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ خَيۡرٗا مِّنۡهُمۡ
وَمَا نَحۡنُ بِمَسۡبُوقِينَ ﴿٤١﴾ فَذَرۡهُمۡ يَخُوضُواْ وَيَلۡعَبُواْ حَتَّىٰ يُلَٰقُواْ يَوۡمَهُمُ ٱلَّذِي
يُوعَدُونَ ﴿٤٢﴾ يَوۡمَ يَخۡرُجُونَ مِنَ ٱلۡأَجۡدَاثِ سِرَاعٗا كَأَنَّهُمۡ إِلَىٰ نُصُبٖ يُوفِضُونَ
﴿٤٣﴾ خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞۚ ذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمُ ٱلَّذِي كَانُواْ يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ نُوحٍ
ترتيبها ٧١ — آياتها ٢٨

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِنَّآ أَرۡسَلۡنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦٓ أَنۡ أَنذِرۡ قَوۡمَكَ مِن قَبۡلِ أَن يَأۡتِيَهُمۡ
عَذَابٌ أَلِيمٞ ﴿١﴾ قَالَ يَٰقَوۡمِ إِنِّي لَكُمۡ نَذِيرٞ مُّبِينٌ ﴿٢﴾ أَنِ ٱعۡبُدُواْ
ٱللَّهَ وَٱتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ ﴿٣﴾ يَغۡفِرۡ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمۡ وَيُؤَخِّرۡكُمۡ
إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمًّىۚ إِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ إِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُۚ لَوۡ كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ
﴿٤﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوۡتُ قَوۡمِي لَيۡلٗا وَنَهَارٗا ﴿٥﴾ فَلَمۡ يَزِدۡهُمۡ دُعَآءِيٓ إِلَّا
فِرَارٗا ﴿٦﴾ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوۡتُهُمۡ لِتَغۡفِرَ لَهُمۡ جَعَلُوٓاْ أَصَٰبِعَهُمۡ
فِيٓ ءَاذَانِهِمۡ وَٱسۡتَغۡشَوۡاْ ثِيَابَهُمۡ وَأَصَرُّواْ وَٱسۡتَكۡبَرُواْ ٱسۡتِكۡبَارٗا
﴿٧﴾ ثُمَّ إِنِّي دَعَوۡتُهُمۡ جِهَارٗا ﴿٨﴾ ثُمَّ إِنِّيٓ أَعۡلَنتُ لَهُمۡ وَأَسۡرَرۡتُ
لَهُمۡ إِسۡرَارٗا ﴿٩﴾ فَقُلۡتُ ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارٗا ﴿١٠﴾

﴿٤٠﴾ نو داسی نه ده زما دی قسم وی په رب د مشرقونو او مغربونو باندی یقینا مونږ خامخا د قدرت والا یو

﴿٤١﴾ په دی خبره چه بدل کښی راولو غوره د دوی نه او نه یو مونږ کمزوری

﴿٤٢﴾ نو پریږده دوی چه عبثی خبری کوی او لوبی کوی تر دی پوری چه مخامخ به شی د هغی ورځ سره چه دوی سره ئی وعده کیدای شی

﴿٤٣﴾ په هغه ورځ چه دوی به را اوځی د قبرونو نه په تادئ سره ګویا که دوی خپلو نښو ته ورزغلی

﴿٤٤﴾ کوزی به وی سترګی د دوی پټ کړی به وی دوی لره ذلت (رسوائی) دا ورځ ده هغه چه دوی سره ئی وعده کیدای شوه

د نوح سورت

﴿١﴾ بیشکه مونږ لیږلی ؤ نوح عَلَيۡهِ ٱلسَّلَامُ قوم خپل ته چه وویروه ته قوم خپل پخوا له هغی ځنی چه راشی دوی ته عذاب دردونکی

﴿٢﴾ وویل نوح عَلَيۡهِ ٱلسَّلَامُ ای قومه زما بیشکه زه ستاسو لپاره ویرونکی ښکاره یم

﴿٣﴾ چه بندګی کوی تاسو الله لره او وویریږی له الله ځنی او ومنی تاسو زما خبری

﴿٤﴾ نو وبه ښنی تاسو ته ګناهونه ستاسو او روسته به کړی تاسو لره تر نیتی مقرری پوری یقینا نیته د الله تعالی چه کله راشی نو نه روسته کیږی که تاسو پوهیږی

﴿٥﴾ هغه وویل ای ربه زما یقینا ما بللی دی (توحید ته) قوم خپل شپه او ورځ

﴿٦﴾ نو زیاتی نه کړه دوی لره رابللو زما مګر مګر تیختنه کول

﴿٧﴾ او یقینا هر کله چه ما رابللی دی دوی (توحید ته) لپاره د دی چه ته ښنه وکړی دویته نو ننباسی دوی ګوتی خپلی په غوږونو خپلو کښی او پټ کړی دوی ځانونه خپل په جامو کښی او همیشوالی کوی (په کفر خپل) او لوئی کوی دوی ډیره لوئی

﴿٩﴾ بیا یقینا ښکاره وینا کړیده ما دوی ته او پټ پټ می ویلی دی دوی ته په پټ ویلو سره

﴿١٠﴾ نو ما وویل(دوی ته) چه ښښنه غواړی د رب خپل نه یقینا هغه دی ښښنه کوونکی

﴿١١﴾ را وبه لیږی بارانونه په تاسو باندی پرله پسی

﴿١٢﴾ او زیات به کړی تاسو لره مالونه او ځامن او درکوی به تاسو لره باغونه او وبه ګرځوی تاسو لره نهرونه

يُرۡسِلِ ٱلسَّمَآءَ عَلَيۡكُم مِّدۡرَارٗا ﴿١١﴾ وَيُمۡدِدۡكُم بِأَمۡوَٰلٖ وَبَنِينَ وَيَجۡعَل
لَّكُمۡ جَنَّٰتٖ وَيَجۡعَل لَّكُمۡ أَنۡهَٰرٗا ﴿١٢﴾ مَّا لَكُمۡ لَا تَرۡجُونَ لِلَّهِ وَقَارٗا ﴿١٣﴾
وَقَدۡ خَلَقَكُمۡ أَطۡوَارًا ﴿١٤﴾ أَلَمۡ تَرَوۡاْ كَيۡفَ خَلَقَ ٱللَّهُ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖ
طِبَاقٗا ﴿١٥﴾ وَجَعَلَ ٱلۡقَمَرَ فِيهِنَّ نُورٗا وَجَعَلَ ٱلشَّمۡسَ سِرَاجٗا ﴿١٦﴾
وَٱللَّهُ أَنۢبَتَكُم مِّنَ ٱلۡأَرۡضِ نَبَاتٗا ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيدُكُمۡ فِيهَا وَيُخۡرِجُكُمۡ
إِخۡرَاجٗا ﴿١٨﴾ وَٱللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَرۡضَ بِسَاطٗا ﴿١٩﴾ لِّتَسۡلُكُواْ مِنۡهَا
سُبُلٗا فِجَاجٗا ﴿٢٠﴾ قَالَ نُوحٞ رَّبِّ إِنَّهُمۡ عَصَوۡنِي وَٱتَّبَعُواْ مَن لَّمۡ يَزِدۡهُ
مَالُهُۥ وَوَلَدُهُۥٓ إِلَّا خَسَارٗا ﴿٢١﴾ وَمَكَرُواْ مَكۡرٗا كُبَّارٗا ﴿٢٢﴾ وَقَالُواْ
لَا تَذَرُنَّ ءَالِهَتَكُمۡ وَلَا تَذَرُنَّ وَدّٗا وَلَا سُوَاعٗا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ
وَنَسۡرٗا ﴿٢٣﴾ وَقَدۡ أَضَلُّواْ كَثِيرٗاۖ وَلَا تَزِدِ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا ضَلَٰلٗا ﴿٢٤﴾
مِّمَّا خَطِيٓـَٰٔتِهِمۡ أُغۡرِقُواْ فَأُدۡخِلُواْ نَارٗا فَلَمۡ يَجِدُواْ لَهُم مِّن دُونِ
ٱللَّهِ أَنصَارٗا ﴿٢٥﴾ وَقَالَ نُوحٞ رَّبِّ لَا تَذَرۡ عَلَى ٱلۡأَرۡضِ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ
دَيَّارًا ﴿٢٦﴾ إِنَّكَ إِن تَذَرۡهُمۡ يُضِلُّواْ عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوٓاْ إِلَّا فَاجِرٗا
كَفَّارٗا ﴿٢٧﴾ رَّبِّ ٱغۡفِرۡ لِي وَلِوَٰلِدَيَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيۡتِيَ
مُؤۡمِنٗا وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِۖ وَلَا تَزِدِ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا تَبَارَۢا ﴿٢٨﴾

(١٣) څه شوی دی په تاسو باندی چه امید (ارزو) نه لرئ له الله څخه د وقار لوئی او عزت

(١٤) او یقینا پیدا کړی ئی تاسو په مختلف حالتونو باندی

(١٥) ایا نه ګوری تاسو چه څرنګ پیدا کړی دی الله تعالی اوه اسمانونه لاندی باندی

(١٦) او ګرځولی ئی ده سپوږمی په دی اسمانونو کښی رڼا او ګرځولی ئی دی لمر چراغ بلیدونکی

(١٧) او الله تعالی زرغون کړی ئی تاسو د زمکی نه په زرغونولو سره

(١٨) بیا به واپس کړی تاسو لره په هغی کښی او بیا به راوباسی‌تاسی په راویستلو سره

(١٩) او الله ګرځولی ده ستاسو لپاره زمکه غوړیدلی فرش

(٢٠) لپاره د دی چه چه ګرځی تاسو د هغی نه په لارو پراخو کښی

(٢١) وویل نوح عَلَيْهِ السَّلَامُ ای ربه زما یقینا دوی نافرمانی کوی زما او تابعداری کوی دوی د هغه چا چه نه زیاتوی هغه لره مال د هغه او اولاد دهغه مګر تاوان

(٢٢) او چلونه وکړل دوی چلونه لوی

(٢٣) او ویل به دوی مه پریږدی معبودان خپل او مه پریږدی ود سواع یغوث یعوق او نسر لره

(٢٤) او یقینا ګمراه کړل دوی ډیر خلق او مه زیاتوه ظالمانو لره مګر ګمراهی

(٢٥) په سبب د ګناهونو خپلو غرق کړی شول دوی نو داخل کړی شول اور ته نو دوی به ونه مومی د ځان لپاره ماسوا د الله تعالی نه مددګاران

(٢٦) او وویل نوح عَلَيْهِ السَّلَامُ ای ربه زما مه پریږده په زمکه باندی د کافرانو نه یو کور اباد

(٢٧) یقینا ته که چیرته پریږدی دوی لره نو ګمراه به کړی بندګان ستا او نه زیږوی دوی مګر بدکار ډیر کفر کونکی

(٢٨) ای ربه زما ښښنه وکړی ماته او مورااو پلار زما ته او هغه چاته چه ننوځی کور زما ته په داسی حال کښی چه ایمان دار وی او ټولو مؤمنانو نارینه و ته او مؤمنانو ښځو ته او مه زیاتوی ظالمانو لره مګر تباهی

د الجن سورت

(١) ته ووایه وحی شویده ماته چه یقینا غوږ یخی دی یوی ډلی د پیریانو نه نو دوی وویل یقینا مونږ اوریدلی دی قران نا اشنا (مضمون والا)

(٢) هدایت کوی لاری ښې او حق ته نو ایمان راوړی دی مونږ په هغی (قران) باندی او هیڅکله به نه شریکوو د رب خپل سره هیڅوک

(٣) او یقینا اوچت دی شان د رب زمونږ او نه ئی دی نیولی ملګری او نه بچی

(٤) او یقینا شان دا دی چه ویل به ناپوهانو زمونږ پر الله تعالی باندی خبری لری د حق او صواب نه

(٥) او یقینا مونږ ګمان کوو چه هیچیری به ونه وائی انسانان او پیریان په الله تعالی باندی دروغ

(٦) او یقینا شان دا دی چه او به ډیر سړی د انسانانو نه چه پناه به ئی غوختله په سړو د پیریانو باندی نو زیات کړه (دی انسانانو) هغی لره سرکشی

(٧) او یقینا دوی ګمان کوو لکه چه ګمان کوی تاسو چه هیچیری به دوباره ژوندی نه کړی هیڅ چا لره

(٨) او یقینا مونږ ورسیدو اسمان ته (لپاره د غوږ نیولو خبرو ته) نو ومو مونده هغه ډک کړی شوی له څوکیدارانو سختو او شغلو نه

(٩) او یقینا مونږ وو چه کیناستلو به (پخوا د رالیږلو د دی پیغمبر نه) د دی اسمان نه په ځایونو د کیناستلو د هغی کښی د پاره د غوږ سارنی نو هغه څوک چه اوریدل غواړی اوس مومی لپاره د ځان خپل لمبه د اور تیاره

ترتیبها ٧٢ — سُورَةُ الجِنِّ — آیاتها ٢٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا
عَجَبًا (١) يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ ۖ وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا (٢)
وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا (٣) وَأَنَّهُ كَانَ
يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا (٤) وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ
وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا (٥) وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ
مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا (٦) وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَبْعَثَ
اللَّهُ أَحَدًا (٧) وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا
شَدِيدًا وَشُهُبًا (٨) وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ۖ فَمَن
يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا (٩) وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ
بِمَن فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا (١٠) وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ
وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ ۖ كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا (١١) وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نُّعْجِزَ
اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا (١٢) وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ
آمَنَّا بِهِ ۖ فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا (١٣)

(١٠) او یقینا مونږ نه پوهیږو چه ایا د بدی اراده شو یده په هغه چا باندی چه په زمکه کښی دی او که اراده کړیده الله تعالی په دوی باندی د هدایت

(١١) او یقینا ځنی زمونږ نه نیکان دی او بعض د دینه سوا دی او ؤ مونږ ډلی مختلفو لارو والا

(١٢) او یقینا مونږ ګمان کوو چه هیچیری نه شوه عاجزه کولی الله تعالی لره په زمکه کښی او نه شو عاجزه کولی هغی لره په تیختی سره

(١٣) او یقینا هر کله چه واوریدو مونږ هدایت نو ایمان راوړه مونږ په هغی باندی نو چا چه ایمان راوړو په رب خپل نو نه به ویریږی د نقصان نه او نه د زیاتی نه

وَأَنَّا مِنَّا ٱلْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا ٱلْقَٰسِطُونَ ۖ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُو۟لَٰٓئِكَ
تَحَرَّوْا۟ رَشَدًا ﴿١٤﴾ وَأَمَّا ٱلْقَٰسِطُونَ فَكَانُوا۟ لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾
وَأَلَّوِ ٱسْتَقَٰمُوا۟ عَلَى ٱلطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَٰهُم مَّآءً غَدَقًا ﴿١٦﴾ لِّنَفْتِنَهُمْ
فِيهِ ۚ وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِۦ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾ وَأَنَّ
ٱلْمَسَٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾ وَأَنَّهُۥ لَمَّا قَامَ عَبْدُ ٱللَّهِ
يَدْعُوهُ كَادُوا۟ يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾ قُلْ إِنَّمَآ أَدْعُوا۟ رَبِّى وَلَآ أُشْرِكُ
بِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٠﴾ قُلْ إِنِّى لَآ أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾ قُلْ إِنِّى
لَن يُجِيرَنِى مِنَ ٱللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِۦ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾ إِلَّا بَلَٰغًا
مِّنَ ٱللَّهِ وَرِسَٰلَٰتِهِۦ ۚ وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَإِنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ
خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ﴿٢٣﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوْا۟ مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ
مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾ قُلْ إِنْ أَدْرِىٓ أَقَرِيبٌ
مَّا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُۥ رَبِّىٓ أَمَدًا ﴿٢٥﴾ عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ فَلَا
يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا مَنِ ٱرْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ فَإِنَّهُۥ
يَسْلُكُ مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِۦ رَصَدًا ﴿٢٧﴾ لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا۟
رِسَٰلَٰتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَىْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

(١٤) او یقینا بعض زمونږ نه مسلمانان دی او بعض زمونږ نه ظالمان (کاږه) دی (له لاری حقی نه) نو چا چه اسلام راوړه نو دغی کسانو ومندله لار د هدایت

(١٥) او هر هغه ځوک چه کاږه روان دی نو دوی دی د جهنم لپاره خاشاک

(١٦) او (بله وحی راغلی ده ماته) که چیری دا خلک برابر شوه په لاری سمه نو خامخا وبه څښوو په دوی باندی مونږ اوبه ډیری

(١٧) د دی لپاره چه ازمیښت وکړو مونږ په دوی باندی په دغی (نعمت کښی) او چا چه مخ واړو له ذکر د رب خپل نه نو داخل به کړی ده لره عذاب سخت ته

(١٨) او یقینا جماتونه (او یا اندامونه د سجدی) خاص د الله لپاره دی نو مه رابلی د الله تعالی سره بل ځوک مددګاران

(١٩) او بیشکه شان دا دی کله چه ودریده بنده د الله چه رابله ئی هغه لره نو نږدی وی خلک چه په هغی باندی راپنډ شی

(٢٠) ته ووایه یقینا زه رابلم رب خپل او نه شریکوم د هغه سره هیڅوک

(٢١) ته ووایه یقینا زه نه لرم هیڅ اختیار د ضرر او نه د فایدی

(٢٢) ووایه ته (ای محمده) یقینا زه هیچیری پناهی نه شی راکولی ما لره د الله تعالی نه هیڅوک او هیچیری به ونه مومم سیوا د هغی نه ځای د پناهی

(٢٣) مګر(رسول کوم) رسول د الله له طرفه او پیغامونه د هغه او چا چه نافرمانی وکړه د الله تعالی او د رسول د هغی نه نو یقینا هغه لره اور د جهنم دی همیشه به وی په هغی کښی همیشه

(٢٤) تر هغی پوری هرکله چه ووینی هغه (عذاب) چه دوی سره ئی وعده کیدی شی نو زر دی چه پوهه به شی چه ځوک دی کمزوری امدادی او لږ شمیر والا

(٢٥) ووایه ته نه پوهیږم زه ایا نږدی دی هغه چه تاسو سره ئی وعده کیدای شی او یا به وګرځوی هغی لره رب زما لری

(٢٦) عالم دی په پټوخبرو(غیبو) باندی نو نه خبروی په غیبو خپلو باندی هیڅوک

(٢٧) مګر هغه ځوک چه غوره کړی ئی وی کوم پیغمبر نو یقینا روان کړی مخی د هغی ته او روسته د هغه ځوکیداران

(٢٨) لپاره د دی چه پوهه شی چه یقینا رسولی دی دوی پیغامونه د رب خپل او راګیر کړیدی (الله) هغه چه د دوی سره دی او شمارلی دی (الله) هر شی په اعتبار د عدد سره

د المزمل سورت

سُورَةُ المُزَّمِّل — ترتيبها ٧٣ — آياتها ٢٠

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾ قُمِ ٱلَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢﴾ نِّصْفَهُۥٓ أَوِ ٱنقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا
﴿٣﴾ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ ٱلْقُرْءَانَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾ إِنَّا سَنُلْقِى عَلَيْكَ قَوْلًا
ثَقِيلًا ﴿٥﴾ إِنَّ نَاشِئَةَ ٱلَّيْلِ هِىَ أَشَدُّ وَطْـًٔا وَأَقْوَمُ قِيلًا ﴿٦﴾ إِنَّ لَكَ فِى
ٱلنَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴿٧﴾ وَٱذْكُرِ ٱسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ﴿٨﴾
رَّبُّ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَٱتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾ وَٱصْبِرْ
عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَٱهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾ وَذَرْنِى وَٱلْمُكَذِّبِينَ
أُو۟لِى ٱلنَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾ إِنَّ لَدَيْنَآ أَنكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾
وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ ٱلْأَرْضُ وَٱلْجِبَالُ
وَكَانَتِ ٱلْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا ﴿١٤﴾ إِنَّآ أَرْسَلْنَآ إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَٰهِدًا
عَلَيْكُمْ كَمَآ أَرْسَلْنَآ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾ فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ ٱلرَّسُولَ
فَأَخَذْنَٰهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ
ٱلْوِلْدَٰنَ شِيبًا ﴿١٧﴾ ٱلسَّمَآءُ مُنفَطِرٌۢ بِهِۦ ۚ كَانَ وَعْدُهُۥ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾
إِنَّ هَٰذِهِۦ تَذْكِرَةٌ ۖ فَمَن شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلًا ﴿١٩﴾

﴿١﴾ ای نغښتونکیه د ځان په جامه کښې
﴿٢﴾ اودرېږه د شپې مګر لږ
﴿٣﴾ نیمه د هغې یا کم کړه د هغې نه لږ
﴿٤﴾ او یا زیات کړه په هغې باندې او صفا
واضح لوله قران په صفا لوستلو سره
﴿٥﴾ بیشکه مونږ غورځونکي یو په تا باندې
وینا درنه (یعنې قران)
﴿٦﴾ یقینا پاڅیدل د شپې دا کلک برابرونکي دي
د زړه او ښه سیده کونکي د وینا دي
﴿٧﴾ یقینا ستا لپاره په ورځ کښې کارونه
اوږده دي
﴿٨﴾ نو یادوه نوم د رب ستا او ځان جدا کړه
هغه طرف ته (د هرڅه نه) ځان جدا کول
﴿٩﴾ رب د مشرق دی او د مغرب دی نشته
حقدار د بندګۍ سیوا دهغه نه نو اونیسه هغه
لره کارجوړونکی
﴿١٠﴾ او صبر کوه په هغو خبرو چه دوی ئې
وائی او پرېږده دوی لره په پریخودلو ښایسته
سره
﴿١١﴾ او پرېږده ما او دروغجن کونکي چه
خاوندان د نعمتونو دي او مهلت ورکړه دوی
ته لږ مهلت
﴿١٢﴾ یقینا زمونږ سره زلونې دي او اور
سوزونکی دی
﴿١٣﴾ او طعام دی چه نښتونکی به وی په
مرۍ کښې او عذاب دردونکی دی
﴿١٤﴾ په کومه ورځ چه وبه لړزیږی زمکه او
غرونه او شی به غرونه ډیری د شګې
بهیدونکي
﴿١٥﴾ یقینا مونږ را لیږلی تاسو ته رسول شاهد
په تاسې باندې لکه څرنګ چه لیږلی ؤ مونږ
فرعون ته استاذی (رسول)
﴿١٦﴾ نو نافرمانی وکړه فرعون د هغه رسول
نو ونیو مونږ دی په سختو نیولو سره
﴿١٧﴾ پس څرنګه به وساتئ (ځانونه خپل)
که چیرته کفر وکړئ تاسو له (عذاب) د
هغې ورځې نه چه اوبه ګرځی ماشومان
بوډاګان
﴿١٨﴾ اسمان به وشلیږی په دغه ورځ ده وعده د
رب ستا کیدونکی
﴿١٩﴾ یقینا دا (سورت) نصیحت دی نو څوک
چه غواړی ونیسی خپل رب ته لار
﴿٢٠﴾ یقینا رب ستا پوهیږی چه ته اودریږی
کم د دوو برخو د شپې څخه او نیمه برخه د
شپې او دریمه برخه د شپې او یوه ډله د هغو
کسانو نه چه تاسره دی او الله تعالی پوره
اندازه کوی شپه او ورځ پوهه دی (الله) په

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثَيِ ٱلَّيْلِ وَنِصْفَهُۥ وَثُلُثَهُۥ وَطَآئِفَةٌ
مِّنَ ٱلَّذِينَ مَعَكَ ۚ وَٱللَّهُ يُقَدِّرُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ ۚ عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ فَتَابَ
عَلَيْكُمْ ۖ فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ ۚ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ ۙ
وَءَاخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِى ٱلْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ ۙ وَءَاخَرُونَ
يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ فَٱقْرَءُوا۟ مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۚ وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُوا۟
ٱلزَّكَوٰةَ وَأَقْرِضُوا۟ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ
عِندَ ٱللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا ۚ وَٱسْتَغْفِرُوا۟ ٱللَّهَ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌۢ ﴿٢٠﴾

سُورَةُ المُدَّثِّر

ترتيبها ٧٤ — آياتها ٢٠

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾
وَٱلرُّجْزَ فَٱهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَٱصْبِرْ ﴿٧﴾
فَإِذَا نُقِرَ فِى ٱلنَّاقُورِ ﴿٨﴾ فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ
غَيْرُ يَسِيرٍ ﴿١٠﴾ ذَرْنِى وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ﴿١١﴾ وَجَعَلْتُ لَهُۥ مَالًا
مَّمْدُودًا ﴿١٢﴾ وَبَنِينَ شُهُودًا ﴿١٣﴾ وَمَهَّدتُّ لَهُۥ تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ يَطْمَعُ
أَنْ أَزِيدَ ﴿١٥﴾ كَلَّآ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ لِءَايَٰتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾ سَأُرْهِقُهُۥ صَعُودًا ﴿١٧﴾

دی شان چه تاسو هیچیری نه شئ پوره کولی دا اندازه نو اسانتیا ئی راوستله په تاسو باندی پس لولئ تاسو هغه چه اسان دی د قران نه پوهه دی چه خامخا به وی ستاسی نه ځنی ناجوړه او نور کسان به سفر کوی په زمکه کښی لټوی به د فضل د الله تعالی نه او نور کسان چه جنګ کوی په لار د الله تعالی کښی نو لولئ هغه چه اسان دی د دینه (قران) او پابندی کوئ د لمونځ او ورکوئ زکاة او قرض ورکړئ الله تعالی ته قرض ښه او هغه چه مخکی ئی لیږئ تاسو د خپلو ځانونو لپاره څه نیک عمل نو اوبه مومی تاسو (ثواب) د هغی د الله تعالی سره غوره او ډیر لوئ اجر او ښنه غواړئ د الله تعالی نه یقینا الله تعالی ښښنه کونکی او رحم کونکی دی

د المدثر سورت

(١) ای په کمپل کښی نغښتونکیه (له هیبته د وحی)
(٢) ودریږه نو ویره ورکړه
(٣) او خاص د خپل رب لوئی وایه
(٤) او پاکی ساته جامی خپلی
(٥) او د هری پلیتی نه ډډه وکړه
(٦) او مه کوه داسی (لږ) احسان چه بدل ئی ډیر غواړی
(٧) او خاص د رب خپل لپاره صبر کوه
(٨) پس کله چه پوکی وکړی شی په شپیلی کښی
(٩) نو دا په دغه ورځ ورځ ډیره سخته ده
(١٠) په کافرانو باندی نده اسانیدونکی
(١١) پریږده ما او هغه څوک چه پیدا کړی دی ما یواځی
(١٢) او ورکړیدی ما هغی لره مالونه خواره واره
(١٣) او ځامن حاضر
(١٤) او تیارکړیدی ما هغه لره سامانونه تیار
(١٥) بیا طمع لری چه لا به ښه زیات کړم (دغه څیزونه)
(١٦) هیچیری نشی کیدی یقینا دی زمونږ د ایاتونو سره عناد کونکی دی
(١٧) نو خامخا وبه خیزوم ده لره په لویه چړائی باندی
(١٨) یقینا ده سوچ وکړه او اندازه ئی ولګوله
(١٩) نو پس تباه دی شی څرنګه اندازه ئی ولګوله
(٢٠) بیا دی تباه شی چه څرنګ اندازه ئی ولګوله
(٢١) بیائی وکتل

٢٢ بیائی مخ تریو کړه او وچولی (تندی) غوټه کړه
٢٣ بیا ئی شاه وګرځوله او لوئی ئی وکړه
٢٤ نو وئی ویل چه نه دی دا مګر جادو دی نقل کړی شوی
٢٥ نه دی دا مګر وینا ده د بشر
٢٦ زر دی چه داخل به کړم دی اور ته
٢٧ او څه پته ده تاته چه څه دی سقر
٢٨ نه پریږدی باقی د دوی نه هیڅوک او نه پریږدی د بدن نه څه خیز
٢٩ سوځونکی دی د څرمنی
٣٠ په هغی باندی مقرر دی نولس (ملایکی)
٣١ او نه دی مقرر کړی مونږ څوکیدارانی د اور مګر ملایکی او ندی ګرځولی مونږ شمیر دهغوی مګر امتحان د پاره د کافرانو (اوبل) د دی لپاره چه پوخ یقین وکړی هغه کسان چه ورکړی شویدی هغوی ته کتاب (او) زیاتی شی مؤمنان په ایمان کښی او شک ونکړی هغه کسان چه ورکړی شوی دی کتاب او مؤمنان او چه ووائی هغه کسان چه په زړونو د هغوی کښی مرض (منافقت) دی او نور کافران څه شی اراده کړی دی الله تعالی په دی شمیر(د ملایکو) له جهته د مثال، دغسی ګمراه کوی الله تعالی هغه کسان چه اوغواړی او هدایت کوی هغه چاته چه وغواړی او نه پیژنی لښکری د رب ستا مګر هغه او نه دی دا مګر یاداشت دی انسانانو لره
٣٢ یقینا داسی نده قسم دی په سپوږمۍ باندی
٣٣ او په شپه باندی کله چه شاه وګرځوی
٣٤ او په سهار باندی کله چه روښانه شی
٣٥ یقینا دا اور د سقر یو له لویو بلاګانو څخه دی
٣٦ ویرونکی دی بنی ادمو لره
٣٧ هغه چا لره چه غواړی ستاسو نه چه مخکښی شی او یا روسته شی

إِنَّهُۥ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾ فَقُتِلَ كَيۡفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾ ثُمَّ قُتِلَ كَيۡفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ نَظَرَ
﴿٢١﴾ ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ أَدۡبَرَ وَٱسۡتَكۡبَرَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ
يُؤۡثَرُ ﴿٢٤﴾ إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا قَوۡلُ ٱلۡبَشَرِ ﴿٢٥﴾ سَأُصۡلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ
مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾ لَا تُبۡقِي وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾ لَوَّاحَةٞ لِّلۡبَشَرِ ﴿٢٩﴾ عَلَيۡهَا تِسۡعَةَ عَشَرَ
﴿٣٠﴾ وَمَا جَعَلۡنَآ أَصۡحَٰبَ ٱلنَّارِ إِلَّا مَلَٰٓئِكَةٗۙ وَمَا جَعَلۡنَا عِدَّتَهُمۡ إِلَّا فِتۡنَةٗ
لِّلَّذِينَ كَفَرُواْ لِيَسۡتَيۡقِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ وَيَزۡدَادَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِيمَٰنٗاۙ
وَلَا يَرۡتَابَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَلِيَقُولَ ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ
وَٱلۡكَٰفِرُونَ مَاذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلٗاۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ وَيَهۡدِي
مَن يَشَآءُۚ وَمَا يَعۡلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَۚ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكۡرَىٰ لِلۡبَشَرِ ﴿٣١﴾ كَلَّا
وَٱلۡقَمَرِ ﴿٣٢﴾ وَٱلَّيۡلِ إِذۡ أَدۡبَرَ ﴿٣٣﴾ وَٱلصُّبۡحِ إِذَآ أَسۡفَرَ ﴿٣٤﴾ إِنَّهَا لَإِحۡدَى
ٱلۡكُبَرِ ﴿٣٥﴾ نَذِيرٗا لِّلۡبَشَرِ ﴿٣٦﴾ لِمَن شَآءَ مِنكُمۡ أَن يَتَقَدَّمَ أَوۡ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٧﴾ كُلُّ
نَفۡسِۭ بِمَا كَسَبَتۡ رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّآ أَصۡحَٰبَ ٱلۡيَمِينِ ﴿٣٩﴾ فِي جَنَّٰتٖ يَتَسَآءَلُونَ
﴿٤٠﴾ عَنِ ٱلۡمُجۡرِمِينَ ﴿٤١﴾ مَا سَلَكَكُمۡ فِي سَقَرَ ﴿٤٢﴾ قَالُواْ لَمۡ نَكُ مِنَ
ٱلۡمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾ وَلَمۡ نَكُ نُطۡعِمُ ٱلۡمِسۡكِينَ ﴿٤٤﴾ وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ
ٱلۡخَآئِضِينَ ﴿٤٥﴾ وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوۡمِ ٱلدِّينِ ﴿٤٦﴾ حَتَّىٰٓ أَتَىٰنَا ٱلۡيَقِينُ ﴿٤٧﴾

٣٨ هر نفس به په هغه څه باندی چه کړی ئی وی ګانه کړی شوی وی
٣٩ مګر خاوندان د ښی لاسونو
٤٠ په جنتونو کښی به وی تپوسونه به کوی
٤١ د مجرمانو نه
٤٢ څه خیز داخل کړئ تاسی په سقر (اور) کښی
٤٣ دوی به وائی نه ؤ مونږ د لمونځ کونکو نه
٤٤ او نه ؤ مونږ خوراک ورکونکی مسکین ته
٤٥ او ؤ مونږ چه مشغولیدو په عبثو (خبرو) کښی سره د مشغولتیا کونکو نه
٤٦ او ؤ مونږ چه تکذیب مو کوؤ د ورځی د جزاء
٤٧ تر دی پوری چه راغی مونږ ته مرګ

فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَٰعَةُ ٱلشَّٰفِعِينَ ﴿٤٨﴾ فَمَا لَهُمْ عَنِ ٱلتَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ
﴿٤٩﴾ كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ ﴿٥٠﴾ فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍۭ ﴿٥١﴾ بَلْ يُرِيدُ
كُلُّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً ﴿٥٢﴾ كَلَّا ۖ بَل لَّا يَخَافُونَ
ٱلْءَاخِرَةَ ﴿٥٣﴾ كَلَّآ إِنَّهُۥ تَذْكِرَةٌ ﴿٥٤﴾ فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ ﴿٥٥﴾
وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ ۚ هُوَ أَهْلُ ٱلتَّقْوَىٰ وَأَهْلُ ٱلْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾

ترتيبها ٧٥ — سُورَةُ الْقِيَامَةِ — آياتها ٤٠

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

لَآ أُقْسِمُ بِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ﴿١﴾ وَلَآ أُقْسِمُ بِٱلنَّفْسِ ٱللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾ أَيَحْسَبُ
ٱلْإِنسَٰنُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُۥ ﴿٣﴾ بَلَىٰ قَٰدِرِينَ عَلَىٰٓ أَن نُّسَوِّىَ بَنَانَهُۥ ﴿٤﴾ بَلْ
يُرِيدُ ٱلْإِنسَٰنُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُۥ ﴿٥﴾ يَسْـَٔلُ أَيَّانَ يَوْمُ ٱلْقِيَٰمَةِ ﴿٦﴾ فَإِذَا بَرِقَ ٱلْبَصَرُ
﴿٧﴾ وَخَسَفَ ٱلْقَمَرُ ﴿٨﴾ وَجُمِعَ ٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ ٱلْإِنسَٰنُ يَوْمَئِذٍ
أَيْنَ ٱلْمَفَرُّ ﴿١٠﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ ٱلْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾ يُنَبَّؤُا۟ ٱلْإِنسَٰنُ
يَوْمَئِذٍۭ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلِ ٱلْإِنسَٰنُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ
مَعَاذِيرَهُۥ ﴿١٥﴾ لَا تُحَرِّكْ بِهِۦ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِۦٓ ﴿١٦﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُۥ
وَقُرْءَانَهُۥ ﴿١٧﴾ فَإِذَا قَرَأْنَٰهُ فَٱتَّبِعْ قُرْءَانَهُۥ ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُۥ ﴿١٩﴾

(٤٨) نو نفع نه ورکوی دوی ته سفارش د سفارش کونکو

(٤٩) نو څه وجه ده دوی لره چه د نصیحت نه مخ اړوی دوی

(٥٠) ګویا که چه دوی خره دی نفرت کونکی

(٥١) چه تیخته کوی د زمری نه

(٥٢) بلکه غواړی هر سړی د دوی نه چه ورکړی شی ده ته پاڼی خوری شوی

(٥٣) هیڅکله نده داسی بلکه نه ویریږی دوی له اخرت څخه

(٥٤) نه ده داسی (چه دوی ئی وائی چه دا قران سحر دی) بیشکه دا قران نصیحت دی

(٥٥) پس خوک چه غواړی نو پند دی واخلی له دغی (قران څخه)

(٥٦) او پند نه اخلی دوی (له قرانه) مګر که اراده وکړی الله تعالی همدغه الله تعالی اهل د ویری دی (چه وویریږو تری) او لایق د بښنی کولو دی

د القیامة سورت

(١) داسی نه ده قسم کوم په ورځ دقیامت

(٢) او داسی نه ده قسم کوم په نفس ملامته کونکی باندی

(٣) ایا ګمان کوی انسان چه هیچیری به جمع نه کړو مونږ هډوکی د هغه

(٤) ولی نه بلکه قدرت لرو مونږ په دی چه برابر کړو بندونه د ګوتو د ده

(٥) بلکه اراده لری انسان چه انکار وکړی د (هغی شیانو نه) چه د ده مخی ته دی

(٦) تپوس کوی کله به وی ورځ د قیامت

(٧) کله چه خړی شی سترګی (له هیبته)

(٨) او توره شی سپوږمی

(٩) او جمع کړی شی لمر او سپوږمی

(١٠) وائی به انسان په دغی ورځ چه چیرته دی ځای د تیختی

(١١) چیرته نشته نشته بچ کیدل

(١٢) ستا رب ته په دغی ورځ قراری دی د ټولو

(١٣) خبر به ورکړی شی انسان ته په دغی ورځ په هغی عمل چه مخکی ئی لیږلی دی او په هغی چه روسته ئی پریښی وی

(١٤) بلکه انسان په خپل ځان باندی لیدونکی دی

(١٥) اګر چه وړاندی کوی عذرونه خپل

(١٦) مه ښوروه ژبه خپله په دی قران سره چه تادی کوی په دی سره

(١٧) یقینا زمونږ په ذمه باندی جمع کول د دی دی او لوستل د دی

(١٨) نو هر کله چه مونږ لولو دی قران لره نو ته متابعت کوه د لوستلو د دی

(١٩) بیا یقینا زمونږ په ذمه باندی وضاحت کول دی

كَلَّا بَلۡ تُحِبُّونَ ٱلۡعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾ وَتَذَرُونَ ٱلۡأٓخِرَةَ ﴿٢١﴾ وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٖ نَّاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾
إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٞ ﴿٢٣﴾ وَوُجُوهٞ يَوۡمَئِذِۭ بَاسِرَةٞ ﴿٢٤﴾ تَظُنُّ أَن يُفۡعَلَ بِهَا فَاقِرَةٞ ﴿٢٥﴾
كَلَّآ إِذَا بَلَغَتِ ٱلتَّرَاقِيَ ﴿٢٦﴾ وَقِيلَ مَنۡۜ رَاقٖ ﴿٢٧﴾ وَظَنَّ أَنَّهُ ٱلۡفِرَاقُ ﴿٢٨﴾ وَٱلۡتَفَّتِ
ٱلسَّاقُ بِٱلسَّاقِ ﴿٢٩﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوۡمَئِذٍ ٱلۡمَسَاقُ ﴿٣٠﴾ فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ
﴿٣١﴾ وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٣٢﴾ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِۦ يَتَمَطَّىٰٓ ﴿٣٣﴾ أَوۡلَىٰ لَكَ
فَأَوۡلَىٰ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ أَوۡلَىٰ لَكَ فَأَوۡلَىٰٓ ﴿٣٥﴾ أَيَحۡسَبُ ٱلۡإِنسَٰنُ أَن يُتۡرَكَ سُدًى ﴿٣٦﴾
أَلَمۡ يَكُ نُطۡفَةٗ مِّن مَّنِيّٖ يُمۡنَىٰ ﴿٣٧﴾ ثُمَّ كَانَ عَلَقَةٗ فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴿٣٨﴾ فَجَعَلَ مِنۡهُ
ٱلزَّوۡجَيۡنِ ٱلذَّكَرَ وَٱلۡأُنثَىٰٓ ﴿٣٩﴾ أَلَيۡسَ ذَٰلِكَ بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يُحۡـِۧيَ ٱلۡمَوۡتَىٰ ﴿٤٠﴾

سُورَةُ ٱلۡإِنسَانِ

ترتيبها ٧٦ — آياتها ٣١

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

هَلۡ أَتَىٰ عَلَى ٱلۡإِنسَٰنِ حِينٞ مِّنَ ٱلدَّهۡرِ لَمۡ يَكُن شَيۡـٔٗا مَّذۡكُورًا ﴿١﴾
إِنَّا خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ مِن نُّطۡفَةٍ أَمۡشَاجٖ نَّبۡتَلِيهِ فَجَعَلۡنَٰهُ سَمِيعَۢا
بَصِيرًا ﴿٢﴾ إِنَّا هَدَيۡنَٰهُ ٱلسَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرٗا وَإِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾
إِنَّآ أَعۡتَدۡنَا لِلۡكَٰفِرِينَ سَلَٰسِلَاْ وَأَغۡلَٰلٗا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾ إِنَّ
ٱلۡأَبۡرَارَ يَشۡرَبُونَ مِن كَأۡسٖ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾

﴿٢٠﴾ چیرته داسی نه ده بلکه مینه کوی تاسو د دنیا سره
﴿٢١﴾ او پریږدی اخرت
﴿٢٢﴾ ځنی مخونه به په دغه ورځ تازه وی
﴿٢٣﴾ خپل رب ته به کتونکی وی
﴿٢٤﴾ او ځنی مخونه به په دغه ورځ بدرنګه وی
﴿٢٥﴾ ګمان به کوی چه کیدای به شی د هغی سره لوی افت چه ملاماتونکی به وی
﴿٢٦﴾ هیچیری داسی نده کله چه ورسیږی روح مری ته
﴿٢٧﴾ او وویلی شی چه څوک دی دم اچونکی
﴿٢٨﴾ او ګمان به وکړی چه یقینا دا وخت د جدائی دی
﴿٢٩﴾ او یو ځای به شی یوه پنډئ د بلی پنډئ سره
﴿٣٠﴾ ستا رب ته په دغه ورځ ورتلل دی
﴿٣١﴾ نو تصدیق ئی نه دی کړی او نه ئی لمونځ کړی دی
﴿٣٢﴾ او لیکن تکذیب ئی کړی دی او مخ اړولی دی
﴿٣٣﴾ بیا لاړ خپل کورته لوئی کونکی
﴿٣٤﴾ نو تباهی ده تالره نو تباهی ده
﴿٣٥﴾ بیا تباهی ده تالره نو تباهی ده
﴿٣٦﴾ ایا ګمان کوی انسان چه پریخودلی کیږی به بیکاره
﴿٣٧﴾ ایا نه ؤ دی تکره د منئ چه اچولی شی په رحم کښی
﴿٣٨﴾ بیا شوه تکره د وینی نو جوړ ئی کړو او برابر ئی کړه
﴿٣٩﴾ نو جوړ ئی کړو د هغی نه جوړی نارینه او زنانه
﴿٤٠﴾ ایا نه دی دغه ذات قدرت لرونکی په دی چه ژوندی به کړی تول مړی

د الدهر سورت

﴿١﴾ یقینا راغلی دی په انسان باندی یو وخت د زمانی نه چه نه ؤ دی یوشی یاد کړی شوی
﴿٢﴾ بیشکه پیداکړی دی مونږ انسان له نطفی څخه چه ګډه وډه شوی ده (د نارینه او د ښځی) ازمایو ئی نو و ګرځوو مونږ دغه (انسان) اوریدونکی او لیدونکی
﴿٣﴾ یقینا ښودلی ده مونږ ده ته لار یا به وی شکرګذار او یا به وی ناشکره
﴿٤﴾ یقینا تیار کړی دی مونږ د کافرانو لپاره زنځیرونه او طوقونه او اور بل کړی شوی
﴿٥﴾ یقینا نیکان خلک به څښی د پیالو ډکو نه چه ګډون د هغی به د کافور سره وی
﴿٦﴾ دا یوه چینه ده چه څښی به هغی لره بندګان د الله روانوی به هغی لره په روانولو سره

عَيۡنٗا يَشۡرَبُ بِهَا عِبَادُ ٱللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفۡجِيرٗا ٦ يُوفُونَ بِٱلنَّذۡرِ وَيَخَافُونَ
يَوۡمٗا كَانَ شَرُّهُۥ مُسۡتَطِيرٗا ٧ وَيُطۡعِمُونَ ٱلطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ مِسۡكِينٗا
وَيَتِيمٗا وَأَسِيرًا ٨ إِنَّمَا نُطۡعِمُكُمۡ لِوَجۡهِ ٱللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمۡ جَزَآءٗ وَلَا شُكُورًا
٩ إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوۡمًا عَبُوسٗا قَمۡطَرِيرٗا ١٠ فَوَقَىٰهُمُ ٱللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ
ٱلۡيَوۡمِ وَلَقَّىٰهُمۡ نَضۡرَةٗ وَسُرُورٗا ١١ وَجَزَىٰهُم بِمَا صَبَرُواْ جَنَّةٗ وَحَرِيرٗا
١٢ مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِۖ لَا يَرَوۡنَ فِيهَا شَمۡسٗا وَلَا زَمۡهَرِيرٗا ١٣
وَدَانِيَةً عَلَيۡهِمۡ ظِلَٰلُهَا وَذُلِّلَتۡ قُطُوفُهَا تَذۡلِيلٗا ١٤ وَيُطَافُ عَلَيۡهِم بِـَٔانِيَةٖ
مِّن فِضَّةٖ وَأَكۡوَابٖ كَانَتۡ قَوَارِيرَا۠ ١٥ قَوَارِيرَاْ مِن فِضَّةٖ قَدَّرُوهَا تَقۡدِيرٗا ١٦
وَيُسۡقَوۡنَ فِيهَا كَأۡسٗا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا ١٧ عَيۡنٗا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلۡسَبِيلٗا
١٨ ۞ وَيَطُوفُ عَلَيۡهِمۡ وِلۡدَٰنٞ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيۡتَهُمۡ حَسِبۡتَهُمۡ لُؤۡلُؤٗا مَّنثُورٗا
١٩ وَإِذَا رَأَيۡتَ ثَمَّ رَأَيۡتَ نَعِيمٗا وَمُلۡكٗا كَبِيرًا ٢٠ عَٰلِيَهُمۡ ثِيَابُ سُندُسٍ
خُضۡرٞ وَإِسۡتَبۡرَقٞۖ وَحُلُّوٓاْ أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٖ وَسَقَىٰهُمۡ رَبُّهُمۡ شَرَابٗا
طَهُورًا ٢١ إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُمۡ جَزَآءٗ وَكَانَ سَعۡيُكُم مَّشۡكُورًا ٢٢ إِنَّا
نَحۡنُ نَزَّلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡقُرۡءَانَ تَنزِيلٗا ٢٣ فَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعۡ
مِنۡهُمۡ ءَاثِمًا أَوۡ كَفُورٗا ٢٤ وَٱذۡكُرِ ٱسۡمَ رَبِّكَ بُكۡرَةٗ وَأَصِيلٗا ٢٥

٧ پوره کوی دوی نذرونه او ویریږی د هغی ورځ نه چه شر ئی ښکاره او خور دی

٨ او دوی خوراک ورکوی سره د مینی نه مسکین یتیم او بندی ته

٩ یقینا مونږ طعام درکو تاسو ته د الله تعالی لپاره نه غواړو مونږ ستاسو نه بدله او نه شکراداکول

١٠ یقینا مونږ ویریږو د رب خپل نه د (عذاب) د هغی ورځی نه چه ترخه ده او ډیره سخته به وی

١١ نو وبه ساتی دوی لره الله تعالی د شر او سختئ د دغی ورځی نه او وربه کړی دوی ته تازگی اوخوشحالی

١٢ او بدله به ورکړی دوی ته په سبب د صبر د دوی جنتونه او ریښم

١٣ تکیه وهونکی به وی په هغی کښی په پالنگونو باندی او نه به وینی په هغی کښی گرمی او نه ویخنی

١٤ او حال دا چه نږدی به وی پر دوی باندی سیوری د هغی او مسخری (تیټی) کړی شوی به وی میوی د هغی په تابعداریٔ سره

١٥ او گرځولی به شی په دوی باندی لوخی د سپینو زرو او گلاسونه چه وی به هغه شیشه

١٦ داسی شیشه چه جوړه شوی به وی د سپینو زرو نه اندازه کوی به هغی لره په خاص اندازه

١٧ اوسکلی کیږی به په دوی باندی په هغی کښی پیالی چه وی به گډون د هغی زنجبیل

١٨ چینه ده په جنت کښی چه نوم ئی اینودلی شوی دی په سلسبیل سره

١٩ او گرځی به پر دغی جنتیانو باندی هلکان تل پاتی شوی (په خپله ځوانیٔ باندی) کله چه ته ووینی هغی لره نو گمان به وکړی په هغی باندی ملغلری خوری وری

٢٠ او کله چه ته ووینی هغه ځای نو اوبه وینی نعمتونه او بادشاهی لویه

٢١ د پاسه د دوی به جامی وی د نریو وریښمو چه شنه به وی او د پیړو وریښمو او اچولی کیږی به دوی ته باهوگان د سپینو زرو او څښی به په دوی باندی رب د دوی څښل ښه پاکیزه

٢٢ یقینا دا ده تاسو لره بدله او دی کوشش ستاسو قبول کړی شوی

٢٣ یقینا مونږ نازلو په تا باندی قران لږلږ نازلول

٢٤ نو صبر کوه په فیصله د رب خپل او مه منه خبره له دوی ځنی د هیڅ گناهگار اوناشکره

٢٥ او یادوه نوم د رب خپل سبا او بیگاه

وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَٱسۡجُدۡ لَهُۥ وَسَبِّحۡهُ لَيۡلٗا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ
هَٰٓؤُلَآءِ يُحِبُّونَ ٱلۡعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَآءَهُمۡ يَوۡمٗا ثَقِيلٗا ﴿٢٧﴾ نَّحۡنُ
خَلَقۡنَٰهُمۡ وَشَدَدۡنَآ أَسۡرَهُمۡۖ وَإِذَا شِئۡنَا بَدَّلۡنَآ أَمۡثَٰلَهُمۡ تَبۡدِيلًا
﴿٢٨﴾ إِنَّ هَٰذِهِۦ تَذۡكِرَةٞۖ فَمَن شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلٗا ﴿٢٩﴾
وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمٗا ﴿٣٠﴾
يُدۡخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحۡمَتِهِۦۚ وَٱلظَّٰلِمِينَ أَعَدَّ لَهُمۡ عَذَابًا أَلِيمَۢا ﴿٣١﴾

سُورَةُ المُرۡسَلَاتِ

ترتيبها ٧٧ — آياتها ٥٠

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلۡمُرۡسَلَٰتِ عُرۡفٗا ﴿١﴾ فَٱلۡعَٰصِفَٰتِ عَصۡفٗا ﴿٢﴾ وَٱلنَّٰشِرَٰتِ نَشۡرٗا ﴿٣﴾
فَٱلۡفَٰرِقَٰتِ فَرۡقٗا ﴿٤﴾ فَٱلۡمُلۡقِيَٰتِ ذِكۡرًا ﴿٥﴾ عُذۡرًا أَوۡ نُذۡرًا ﴿٦﴾ إِنَّمَا
تُوعَدُونَ لَوَٰقِعٞ ﴿٧﴾ فَإِذَا ٱلنُّجُومُ طُمِسَتۡ ﴿٨﴾ وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ فُرِجَتۡ
﴿٩﴾ وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ نُسِفَتۡ ﴿١٠﴾ وَإِذَا ٱلرُّسُلُ أُقِّتَتۡ ﴿١١﴾ لِأَيِّ يَوۡمٍ أُجِّلَتۡ
﴿١٢﴾ لِيَوۡمِ ٱلۡفَصۡلِ ﴿١٣﴾ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلۡفَصۡلِ ﴿١٤﴾ وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ
لِّلۡمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾ أَلَمۡ نُهۡلِكِ ٱلۡأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ نُتۡبِعُهُمُ ٱلۡأٓخِرِينَ
﴿١٧﴾ كَذَٰلِكَ نَفۡعَلُ بِٱلۡمُجۡرِمِينَ ﴿١٨﴾ وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

(٢٦) او په څه برخه د شپې کښی سجده کوه هغه (الله) ته او پاکي بیانوه هغه لره په شپه اوږده کښی

(٢٧) یقینا دا هغه کسان دی چه مینه کوی له دونیا سره او پرېږدی روسته د ځان نه ورځ درنه

(٢٨) مونږ پیدا کړی دی دوی او کلک کړی دی مونږ بندونه د دوی او هر کله چه وغواړو مونږ نو بدل کښی به راولو د دوی په شان بدل

(٢٩) یقینا دا نصیحت دی نو څوک چه غواړی ود نیسی خپل رب ته لار

(٣١) او نه شی غوختلی تاسو یو شی مګر هغه چه وغواړی الله تعالی یقینا الله تعالی دی پوهه او حکمتونو والا داخلوی هغه څوک چه و غواړی په رحمت خپل کښی او ظالمان تیار کړی دی (الله) د هغوی لپاره عذاب دردونکی

د المرسلات سورت

(١) قسم دی په هغی بادونو باندی چه لیږلی شوی دی پرله پسی

(٢) قسم دی په هغی هواګانو باندی چه ماتول کوی ماتول

(٣) نو قسم دی په هغی بادونو باندی چه خورول کوی خورول

(٤) نو جداکونکی وی جدا کول

(٥) پس قسم دی په هغی ملایکو باندی چه راښکته کونکی دی د وحی

(٦) لپاره د عذر او لپاره د ویرولو

(٧) یقینا هغه چه وعده ئی کیدی شی تاسو سره خامخا واقع کیدونکی دی

(٨) نو هرکله چه ستوری بی نوره کړی شی

(٩) او کله چه اسمان څیری کړی شی

(١٠) او کله چه غرونه والوځولی شی

(١١) او هر کله چه د پیغمبرانو وقت وټاکلی شی (د شهادت لپاره)

(١٢) کومی ورځی ته روسته کړی شوی دی

(١٣) ورځ د فیصلی ته

(١٤) اوڅه شی پوهه کړی ئی ته چه څه ده ورځ د فیصلی

(١٥) تباهی ده په دغه ورځ تکذیب کونکو لره

(١٦) ایا نه دی هلاک کړی مونږ مخکنی خلق

(١٧) بیا وروپسی کړه ما په هغی پسی نور (مجرمان) خلک

(١٨) همداسی کار کو مونږ له ټولو مجرمانو سره

(١٩) تباهی ده په دغی ورځ تکذیب کونکو لره

(٢٠) ایا مونږ نه ئی پیدا کړی تاسو لره د سپکو اوبو نه

أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ ﴿٢٠﴾ فَجَعَلْنَٰهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿٢١﴾ إِلَىٰ قَدَرٍ
مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ ٱلْقَٰدِرُونَ ﴿٢٣﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾
أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾ أَحْيَآءً وَأَمْوَٰتًا ﴿٢٦﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ
شَٰمِخَٰتٍ وَأَسْقَيْنَٰكُم مَّآءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾
ٱنطَلِقُوٓاْ إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾ ٱنطَلِقُوٓاْ إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَٰثِ
شُعَبٍ ﴿٣٠﴾ لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ ٱللَّهَبِ ﴿٣١﴾ إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ
كَٱلْقَصْرِ ﴿٣٢﴾ كَأَنَّهُۥ جِمَٰلَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾
هَٰذَا يَوْمُ لَا يَنطِقُونَ ﴿٣٥﴾ وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٦﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾ هَٰذَا يَوْمُ ٱلْفَصْلِ جَمَعْنَٰكُمْ وَٱلْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾ فَإِن كَانَ
لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ ﴿٣٩﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٠﴾ إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِي
ظِلَٰلٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾ وَفَوَٰكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾ كُلُواْ وَٱشْرَبُواْ هَنِيٓـًٔا
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾ كُلُواْ وَتَمَتَّعُواْ قَلِيلًا إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱرْكَعُواْ لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾ وَيْلٌ
يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

﴿٢١﴾ نو مونږ بیا وساتلی هغه په ځای د قرار مضبوط کښې

﴿٢٢﴾ تر نیټې مقررې پورې

﴿٢٣﴾ پس قدرت لرو مونږ (په دغې کارونو باندې) نو ښه قادران یو مونږ

﴿٢٤﴾ تباهي ده په دغې ورځ تکذیب کونکو لره

﴿٢٥﴾ ایا نه ده ګرځولې مونږ زمکه راغونډونکې

﴿٢٦﴾ ژوندو لره او مړو لره

﴿٢٧﴾ او پیدا کړې دي مونږ په دغې زمکه کښې غرونه دنګ او سکو مونږ په تاسې باندې اوبه خوږې

﴿٢٨﴾ تباهي ده په دغې ورځ تکذیب کونکو لره

﴿٢٩﴾ لاړشې تاسو هغې شي ته چه تاسو د هغې تکذیب کو

﴿٣٠﴾ لاړشې هغې سورې ته چه خاوند د درې خانونو دی

﴿٣١﴾ چه نه یخ دی او نه دفع کوی لمبې د اور

﴿٣٢﴾ یقینا دغه اور ویشتل کوی په داسې بڅرکو (سرو سکروټو) سره چه په شان د بنګلو دی

﴿٣٣﴾ ګویا که چه هغه اوښان دی زیړ

﴿٣٤﴾ تباهي ده په دغې ورځ تکذیب کونکو لره

﴿٣٥﴾ دا هغه ورځ ده چه دوی به خبرې نه شي کولی

﴿٣٦﴾ او نه به اذن کیږی دوی ته چه بهانې پیش کړی

﴿٣٧﴾ تباهي ده په دغې ورځې تکذیب کونکو لره

﴿٣٨﴾ دا ورځ د فیصلې ده راجمع به کړو مونږ تاسو او مخکنی خلک

﴿٣٩﴾ نو که چیرته وی تاسو سره کوم مکر چل (په دفع کولو د عذاب کښې) نو وکړئ دغه چل ول زما په مقابل کښې

﴿٤٠﴾ تباهي ده په دغه ورځ تکذیب کونکو لره

﴿٤١﴾ یقینا متقیان به په سیورو او چینو کښې وی

﴿٤٢﴾ او په میوو کښې به وی هغه میوې چه دوی ئې غواړی

﴿٤٣﴾ خورئ او سکئ په خوشحالۍ سره په سبب د هغې عملونو چه تاسو کول

﴿٤٤﴾ یقینا دغسې بدله ورکوو مونږ ښایسته عمل کونکو ته

﴿٤٥﴾ تباهي ده په دغې ورځ تکذیب کونکو لره

﴿٤٦﴾ خورئ او مزې واخلئ تاسو لږه موده یقینا تاسو مجرمان ئې

﴿٤٧﴾ تباهي ده په دغې ورځ د تکذیب کونکو لپاره

﴿٤٨﴾ او کله چه وویلې شي دوی ته چه رکوع کوئ نو دوی رکوع نه کوی

﴿٤٩﴾ تباهي ده په دغې ورځ تکذیب کونکو لره

﴿٥٠﴾ نو په کومه یوه خبره به روسته د دینه دوی ایمان راوړی

د النبأ سورت

سُورَةُ النَّبَإِ — ترتيبها ٧٨ — آياتها ٤٠

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

عَمَّ يَتَسَآءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ ٱلنَّبَإِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٢﴾ ٱلَّذِى هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾
كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾ أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ مِهَٰدًا ﴿٦﴾
وَٱلْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٧﴾ وَخَلَقْنَٰكُمْ أَزْوَٰجًا ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا
﴿٩﴾ وَجَعَلْنَا ٱلَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا ٱلنَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾ وَبَنَيْنَا
فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴿١٣﴾ وَأَنزَلْنَا
مِنَ ٱلْمُعْصِرَٰتِ مَآءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾ لِّنُخْرِجَ بِهِۦ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾ وَجَنَّٰتٍ
أَلْفَافًا ﴿١٦﴾ إِنَّ يَوْمَ ٱلْفَصْلِ كَانَ مِيقَٰتًا ﴿١٧﴾ يَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ
فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾ وَفُتِحَتِ ٱلسَّمَآءُ فَكَانَتْ أَبْوَٰبًا ﴿١٩﴾ وَسُيِّرَتِ
ٱلْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾ لِّلطَّٰغِينَ
مَـَٔابًا ﴿٢٢﴾ لَّٰبِثِينَ فِيهَآ أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾ لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا
﴿٢٤﴾ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾ جَزَآءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا۟
لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا كِذَّابًا ﴿٢٨﴾ وَكُلَّ شَىْءٍ
أَحْصَيْنَٰهُ كِتَٰبًا ﴿٢٩﴾ فَذُوقُوا۟ فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

﴿١﴾ له څه شی څخه پوښتنه کوی دوی یوله بله
﴿٢﴾ پوښتنه کوی د لوئی خبری
﴿٣﴾ هغه چه دوی په کښی اختلاف کوی
﴿٤﴾ هیڅیری نه ده په کار زر ده دوی ته به معلومه شی
﴿٥﴾ بیا هیڅیری نه ده په کار زرده دوی ته به معلومه شی
﴿٦﴾ ایا نه ده ګرځولی مونږ زمکه فرش
﴿٧﴾ او غرونه میخونه
﴿٨﴾ او پیدا کړی ئی مونږ تاسو لره جوړی
﴿٩﴾ او ګرځولی دی مونږ خوب ستاسو ارام
﴿٩﴾ او ګرځولی ده مونږ شپه جامه
﴿١١﴾ او ګرځولی ده مونږ ورځ وخت د ګټلو د روزی
﴿١٢﴾ او جوړ کړی دی مونږ د پاسه له تاسو نه اوه (اسمانونه) مضبوط
﴿١٣﴾ او پیدا کړی دی مونږ ډیوه روښانه
﴿١٤﴾ او راورولی دی مونږ د درنو وریځو نه اوبه رابهیدونکی
﴿١٥﴾ لپاره د دی چه را اوباسو په هغی سره دانی او بوټی
﴿١٦﴾ او باغونه ګڼ (ګور)
﴿١٧﴾ یقینا ورځ د فیصلی ده وخت مقرر
﴿١٨﴾ په هغی ورځ چه پوکی اوکړی شی په شپیلۍ کښی نو راځی به تاسو ډلی ډلی
﴿١٩﴾ او ځیری به شی اسمان نو شی به دروازی دروازی
﴿٢٠﴾ او روان به کړل شی غرونه نو شی به لکه سراب (شګو ګل)
﴿٢١﴾ یقینا جهنم دی ځای د انتظار
﴿٢٢﴾ لپاره د سرکشانو دی ځای د ورتلو
﴿٢٣﴾ اوسیږی به په هغی کښی ډیری زمانی
﴿٢٤﴾ نه به څکی دوی په هغی کښی یخنی او نه د څښلو څیزونه
﴿٢٥﴾ مګر خوټکیدلی اوبه او وینی او زوی
﴿٢٦﴾ بدله ده پوره
﴿٢٧﴾ یقینا دوی ؤ چه نه ئی لرلو امید د حساب
﴿٢٨﴾ او دروغجن ئی ګڼل ایاتونه زمونږ په دروغجن ګڼلو سره
﴿٢٩﴾ او هر یو څیزمونږ راګیر کړی دی په لیکلو سره
﴿٣٠﴾ نو اوڅکئ چیری نه زیاتوو مونږ تاسو لره مګر عذاب

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾ حَدَآئِقَ وَأَعْنَٰبًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾ وَكَأْسًا
دِهَاقًا ﴿٣٤﴾ لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّٰبًا ﴿٣٥﴾ جَزَآءً مِّن رَّبِّكَ عَطَآءً
حِسَابًا ﴿٣٦﴾ رَّبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ٱلرَّحْمَٰنِ لَا يَمْلِكُونَ
مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ ٱلرُّوحُ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ صَفًّا لَّا يَتَكَلَّمُونَ
إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذَٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلْحَقُّ فَمَن
شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ مَـَٔابًا ﴿٣٩﴾ إِنَّآ أَنذَرْنَٰكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ
يَنظُرُ ٱلْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ ٱلْكَافِرُ يَٰلَيْتَنِى كُنتُ تُرَٰبًا ﴿٤٠﴾

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

ترتيبها ٧٩ — آياتها ٤٦

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلنَّٰزِعَٰتِ غَرْقًا ﴿١﴾ وَٱلنَّٰشِطَٰتِ نَشْطًا ﴿٢﴾ وَٱلسَّٰبِحَٰتِ سَبْحًا
﴿٣﴾ فَٱلسَّٰبِقَٰتِ سَبْقًا ﴿٤﴾ فَٱلْمُدَبِّرَٰتِ أَمْرًا ﴿٥﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ ٱلرَّاجِفَةُ
﴿٦﴾ تَتْبَعُهَا ٱلرَّادِفَةُ ﴿٧﴾ قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾ أَبْصَٰرُهَا
خَٰشِعَةٌ ﴿٩﴾ يَقُولُونَ أَءِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِى ٱلْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾ أَءِذَا كُنَّا
عِظَٰمًا نَّخِرَةً ﴿١١﴾ قَالُوا۟ تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾ فَإِنَّمَا هِىَ زَجْرَةٌ
وَٰحِدَةٌ ﴿١٣﴾ فَإِذَا هُم بِٱلسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾ هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ مُوسَىٰٓ ﴿١٥﴾

(٣١) یقینا متقیانو لره ځای د کامیابی دی
(٣٢) باغونه او انګور
(٣٣) او ځوانی جینکی همزولی د دوی
(٣٤) او پیالی ډکی
(٣٥) نه به اوری دوی په هغی کښی بی فایدی خبری او نه درواغ
(٣٦) په داسی حال کښی چه دا بدله ده له طرفه د رب ستا نه او بخشش ډیر
(٣٧) رب د اسمانونو او زمکو دی او د هغی شی چه په مینځ د هغی کښی دی رحمان ذات دی دوی به اختیار نه لری له دغه (الله) سره د خبرو کولو
(٣٨) په هغی ورځ چه اودریږی روح او ملایکی صفونه صفونه خبری به نه شی کولی مګر هغه څوک چه اجازت کړی وی هغی ته مهربان ذات او ویلی وی حقه خبره
(٣٩) دغه ورځ ده حقه نو څوک چه غواړی نو ودنیسی رب خپل ته لار د ورتلو
(٤٠) یقینا مونږ ویره درکړی ده تاسو ته د عذاب نږدی نه په هغه ورځ چه وبه وینی هر سړی هغه عمل چه مخکی لیږلی دی لاسونو د ده او وائی به کافر های ارمان دی چه وی زه خاوری

د النازعات سورت

(١) قسم دی په هغی ملایکو باندی چه راکاږی روح د کافرانو لره په سختۍ سره
(٢) او قسم دی په هغی ملایکو باندی چه اوباسی روح (د مؤمنانو لره په) اسانتیا سره
(٣) او قسم دی په هغی ملایکو باندی چه لامبووهی لامبو وهل
(٤) بیا مخکی کیدونکی وی حکم د الله ته په مخکی کیدلو سره
(٥) بیا انتظام کونکی دی د ځنو کارونو
(٦) په هغی ورځ چه وبه لړځیږی لړځیدونکی
(٧) رابشی ورپسی روسته راتلونکی
(٨) زړونه به په دغه ورځ درزیدونکی وی
(٩) سترګی د هغوی به ذلیله او ښکته وی
(١٠) وائی دوی ایا مونږ به واپس کیدونکی یو زوړ حالت ته
(١١) ایا کله چه وګرځو مونږ هډوکی زاړه رژیدونکی
(١٢) وائی دوی دا په دغه وخت کښی دوباره راتلل دی تاوانی
(١٣) نو بیشکه دا خو چغه یوه ده
(١٤) پس ناخاپه وی به دغه (خلق ټول) په مخ د زمکی
(١٥) ایا راغلی ده تاته خبره د موسی عليه السلام

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى (١٦) اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ (١٧)
فَقُلْ هَل لَّكَ إِلَىٰ أَن تَزَكَّىٰ (١٨) وَأَهْدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ (١٩) فَأَرَاهُ
الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ (٢٠) فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ (٢١) ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ (٢٢) فَحَشَرَ
فَنَادَىٰ (٢٣) فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ (٢٤) فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ
(٢٥) إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ (٢٦) أَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا
(٢٧) رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّاهَا (٢٨) وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا (٢٩)
وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا (٣٠) أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا (٣١)
وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا (٣٢) مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ (٣٣) فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ
الْكُبْرَىٰ (٣٤) يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنسَانُ مَا سَعَىٰ (٣٥) وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ
لِمَن يَرَىٰ (٣٦) فَأَمَّا مَن طَغَىٰ (٣٧) وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا (٣٨) فَإِنَّ الْجَحِيمَ
هِيَ الْمَأْوَىٰ (٣٩) وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ
(٤٠) فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ (٤١) يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا
(٤٢) فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَاهَا (٤٣) إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَاهَا (٤٤) إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرُ
مَن يَخْشَاهَا (٤٥) كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا (٤٦)

سُورَةُ عَبَسَ

ترتيبها ٨٠ — آياتها ٤٢

(١٦) کله چه اواز وکړه هغه ته رب د هغی
په میدان کښی چه طوا دی
(١٧) لاړ شه فرعون ته یقینا هغه سرکشی
کړی ده
(١٨) نو ووایه ایا ته غواړی چه پاک شی
(١٩) او لار وښایم تاته په طرف د رب ستا
نو او به ویریږی
(٢٠) نو وئی خودله هغه ته نښه لویه
(٢١) نو تکذیب ئی وکړه او نافرمانی ئی وکړه
(٢٢) بیا ئی شاه وګرځوله چه کوشش ئی کولو
(٢٣) نو راجمع ئی کړه ساحران او اواز ئی وکړه
(٢٤) نو وئی ویل چه زه رب یم ستاسو اوچت
(٢٥) نو ونیوه ده لره الله تعالی په سزا د
اخرت او د دونیا سره
(٢٦) یقینا په دی کښی عبرت دی هغه چالره
چه ویریږی
(٢٧) ایا تاسو ډیر کلک پیدایش والا ئی یا
اسمان چه جوړ کړی دی الله
(٢٨) پورته کړی ئی دی چت د هغی نو
برابر کړی ئی دی
(٢٩) او تورتم کړی ئی ده شپه د هغی او
ښکاره کړی ئی دی ځابښت د هغی
(٣٠) او زمکه ئی روسته د هغی نه غوړولی
ده هغه
(٣١) راویستلی ئی دی دهغی نه اوبه د هغی
ګیاګانی او ورشو د هغی
(٣٢) او غرونه ودرولی دی الله تعالی
(٣٣) لپاره د فایدی ستاسو او لپاره د څاروو ستاسو
(٣٤) نو کله چه راشی هنګامه او بلا لویه
(٣٥) په دغه ورځ به یادوی انسان هغه عمل
چه ده کړی وی
(٣٦) او ښکاره به کړی شی جهنم هغه چاته
چه وینی ئی
(٣٧) نو هغه څوک چه کړی ئی ده سرکشی
(٣٨) او غوره کړی ئی دی ژوند دنیوی
(٣٩) نو یقینا جهنم دا ځای د ورتلو د هغه دی
(٤٠) او هغه څوک چه ویره ئی کړی ده د
اودریدلو د رب خپل نه او منع کړی ئی دی
ځان خپل د خواهش نه
(٤١) نو یقینا جنت دا ځای د ورتللو د هغه دی
(٤٢) تپوس کوی دوی ستا نه په باره
د قیامت کښی چه کله به وی اودریدل دهغی
(٤٣) په څه کښی ئی ته د یاداشت د هغی نه
(٤٤) خاص ستا رب ته انتهاء د علم د قیامت ده
(٤٥) یقینا ته ویرونکی د هغه چا ئی چه
ویریږی د قیامت نه
(٤٦) ګویا چه دوی په کومه ورځ ووینی
قیامت (ګمان به کوی) چه نه ؤ حصار شوی
دوی مګر په اندازه د مازیګری او یا په
اندازه د ځابښت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

عَبَسَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١﴾ أَن جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ ﴿٢﴾ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّىٰ ﴿٣﴾ أَوْ
يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ الذِّكْرَىٰ ﴿٤﴾ أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ ﴿٥﴾ فَأَنتَ لَهُ تَصَدَّىٰ ﴿٦﴾
وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَىٰ ﴿٨﴾ وَهُوَ يَخْشَىٰ ﴿٩﴾ فَأَنتَ
عَنْهُ تَلَهَّىٰ ﴿١٠﴾ كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ﴿١١﴾ فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ ﴿١٢﴾ فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ
﴿١٣﴾ مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ﴿١٤﴾ بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ﴿١٥﴾ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ﴿١٦﴾ قُتِلَ الْإِنسَانُ
مَا أَكْفَرَهُ ﴿١٧﴾ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ﴿١٨﴾ مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ ﴿١٩﴾ ثُمَّ
السَّبِيلَ يَسَّرَهُ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ﴿٢١﴾ ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ﴿٢٢﴾ كَلَّا لَمَّا
يَقْضِ مَا أَمَرَهُ ﴿٢٣﴾ فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ ﴿٢٤﴾ أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا
﴿٢٥﴾ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ﴿٢٦﴾ فَأَنبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾ وَعِنَبًا وَقَضْبًا ﴿٢٨﴾
وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾ وَحَدَائِقَ غُلْبًا ﴿٣٠﴾ وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ﴿٣١﴾ مَّتَاعًا لَّكُمْ
وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٢﴾ فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ ﴿٣٣﴾ يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾
وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾ وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ
يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾ ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾ وَوُجُوهٌ
يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾

د عبس سورت

١ تندی تریو کړه (محمد عليه السلام) او مخ ئی واړوه
٢ د دی وجی نه چه راغی ورته ړوند
٣ او څه شی پوهه کړی ئی ته کیدای شی چه هغه به ځان پاکوی
٤ یابه نصیحت قبول کړی نو نفع به ورکړی ده ته نصیحت
٥ هغه څوک چه بی پروا کړی ئی دی ځان
٦ نو ته هغی ته ورمخکی کیږی
٧ او نیشته په تا باندی ګناه که دی پاک نشی
٨ او هغه څوک چه راغی تاته په داسی حال کښی چه منډی وهی
٩ او هغه ویریږی
١٠ نو ته د هغی نه غفلت کوی
١١ داسی نه ده پکار یقینا دا نصیحت دی
١٢ نو د چا چه خوښه شی نو دا دی یاد کړی
١٣ لیکلی شوی دی په پاڼو عزتمندو کښی
١٤ پورته کړی شوی دی پاکی ساتلی شوی دی
١٥ په لاسونو د لیکونکو ملایکو
١٦ عزتمند او نیکان
١٧ تباه دی شی انسان څومره غټ کافر دی
١٨ د څه شی نه الله پیدا کړی دی
١٩ د نطفی نه ئی پیدا کړی دی نو بیا ئی اندازه کړی دی
٢٠ بیا ئی لار ورته اسانه کړی ده
٢١ بیا ئی مړکړی نو قبر ته ئی بوځی
٢٢ بیا کله چه وغواړی نو را اوچت به کړی ده لره
٢٣ یقینی ده چه نه دی پوری کړی ده حکم د الله لره
٢٤ نو اودی ګوری انسان خوراک خپل ته
٢٥ یقینا راتوی کړی مونږ اوبه په راتویولو سره
٢٦ بیا اوچوله مونږ زمکه په چولو سره
٢٧ نو زرغون کړی مونږ په هغی کښی دانی
٢٨ او انګور او ترکاری
٢٩ او خونه او کجوری
٣٠ او باغونه ګڼ ٣١ او میوی او ګیا
٣٢ لپاره د فایدی ستاسو او لپاره د څارو ستاسو
٣٣ کله چه راشی غوړونه کڼونکی (څیز)
٣٤ په دغی ورځ به تختی هر سړی د ورور خپل نه
٣٥ او د مور نه او د پلار خپل نه
٣٦ او د ښځی خپلی نه او د ځامنو خپلو نه
٣٧ لپاره د هر سړی به په دغه ورځ یو فکر وی چه مشغوله کړی به ئی وی
٣٨ ځنی مخونه به په دغی ورځ رڼا کونکی وی ٣٩ خندا به کوی خوشحاله به وی
٤٠ او ځنی مخونه به په دغی ورځ په هغی باندی دوړی وی
٤١ پټ کړی به وی هغی لره توروالی
٤٢ دغه کسان دوی کافران فاجران دی

د التکویر سورت

سُورَةُ التَّكْوِيرِ — ترتيبها ٨١ — آياتها ٢٩

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا ٱلشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾ وَإِذَا ٱلنُّجُومُ ٱنكَدَرَتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا ٱلْجِبَالُ
سُيِّرَتْ ﴿٣﴾ وَإِذَا ٱلْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾ وَإِذَا ٱلْوُحُوشُ حُشِرَتْ
﴿٥﴾ وَإِذَا ٱلْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴿٦﴾ وَإِذَا ٱلنُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴿٧﴾ وَإِذَا
ٱلْمَوْءُۥدَةُ سُئِلَتْ ﴿٨﴾ بِأَيِّ ذَنۢبٍ قُتِلَتْ ﴿٩﴾ وَإِذَا ٱلصُّحُفُ نُشِرَتْ
﴿١٠﴾ وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ كُشِطَتْ ﴿١١﴾ وَإِذَا ٱلْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ﴿١٢﴾ وَإِذَا ٱلْجَنَّةُ
أُزْلِفَتْ ﴿١٣﴾ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّآ أَحْضَرَتْ ﴿١٤﴾ فَلَآ أُقْسِمُ بِٱلْخُنَّسِ ﴿١٥﴾
ٱلْجَوَارِ ٱلْكُنَّسِ ﴿١٦﴾ وَٱلَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ﴿١٧﴾ وَٱلصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾
إِنَّهُۥ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾ ذِى قُوَّةٍ عِندَ ذِى ٱلْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾ مُّطَاعٍ
ثَمَّ أَمِينٍ ﴿٢١﴾ وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾ وَلَقَدْ رَءَاهُ بِٱلْأُفُقِ ٱلْمُبِينِ
﴿٢٣﴾ وَمَا هُوَ عَلَى ٱلْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَٰنٍ رَّجِيمٍ ﴿٢٥﴾
فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَٰلَمِينَ ﴿٢٧﴾ لِمَن شَآءَ مِنكُمْ أَن
يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾ وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢٩﴾

سُورَةُ الانفِطَارِ — ترتيبها ٨٢ — آياتها ١٩

(١) کله چه لمر ونغختلی شی
(٢) او کله چه ستوری خړ شی
(٣) او هر کله چه غرونه روان شی
(٤) او هر کله چه د لسو میاشتو بلاربی اوښې خوشی کړی شی
(٥) او هر کله چه ځنګلی ځناور راجمع کړی شی
(٦) او هر کله چه دریابونه ډک کړی شی
(٧) او هر کله چه ارواح د بدنونو سره یوځای کړی شی
(٨) او هرکله چه د ژوندئ ښخې کړی شوی جینئ نه تپوس وکړی شی
(٩) چه په کومه ګناه وژلی شوی ده
(١٠) او هر کله چه عملنامی راخوری کړی شی
(١١) او هر کله چه د اسمان نه پوستکی ویستلی شی
(١٢) او هر کله چه جهنم بله لمبه کړی شی
(١٣) او کله چه جنت نږدی کړی شی
(١٤) پوهه به شی هر نفس په هغی شی چه حاضر کړی ئی وی
(١٥) نو داسی نه ده قسم کوم په ستورو پټیدونکو باندی
(١٦) چه روان دی او ښکاره کیږی د شپې
(١٧) او قسم دی په شپه باندی کله چه شاه کړی
(١٨) او قسم دی په سبا باندی کله چه ساه واخلی
(١٩) یقینا دا خامخا وینا د رسول عزتمند ده
(٢٠) خاوند دقوت دی په نزد د خاوند د عرش د مرتبې والا دی
(٢١) منلی شوی دی هلته امین دی
(٢٢) او نه دی ملګری ستاسو لیونی
(٢٣) او یقینا لیدلی دی (محمد عليه السلام) هغه (جبریل عليه السلام) په کنارو روښانه کښې
(٢٤) او نه دی دی په وحی بیانولو کښې بخل کونکی
(٢٥) او نه ده دا وینا د شیطان رټلی شوی
(٢٦) نو کوم خوا ځئ تاسو
(٢٧) نه دی دا مګر نصیحت دی لپاره د ټولو خلکو
(٢٨) لپاره د هغه چا چه غواړی ستاسو نه چه برابر روان شی
(٢٩) او نه شئ غوختلی تاسو مګر هله چه وغواړی الله تعالی چه رب د ټولو خلقو دی

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنفَطَرَتۡ ﴿١﴾ وَإِذَا ٱلۡكَوَاكِبُ ٱنتَثَرَتۡ ﴿٢﴾ وَإِذَا ٱلۡبِحَارُ
فُجِّرَتۡ ﴿٣﴾ وَإِذَا ٱلۡقُبُورُ بُعۡثِرَتۡ ﴿٤﴾ عَلِمَتۡ نَفۡسٞ مَّا قَدَّمَتۡ
وَأَخَّرَتۡ ﴿٥﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ ٱلۡكَرِيمِ ﴿٦﴾ ٱلَّذِي
خَلَقَكَ فَسَوَّىٰكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾ فِيٓ أَيِّ صُورَةٖ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾
كَلَّا بَلۡ تُكَذِّبُونَ بِٱلدِّينِ ﴿٩﴾ وَإِنَّ عَلَيۡكُمۡ لَحَٰفِظِينَ ﴿١٠﴾ كِرَامٗا
كَٰتِبِينَ ﴿١١﴾ يَعۡلَمُونَ مَا تَفۡعَلُونَ ﴿١٢﴾ إِنَّ ٱلۡأَبۡرَارَ لَفِي نَعِيمٖ ﴿١٣﴾ وَإِنَّ
ٱلۡفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٖ ﴿١٤﴾ يَصۡلَوۡنَهَا يَوۡمَ ٱلدِّينِ ﴿١٥﴾ وَمَا هُمۡ عَنۡهَا بِغَآئِبِينَ
﴿١٦﴾ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ ﴿١٧﴾ ثُمَّ مَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ
﴿١٨﴾ يَوۡمَ لَا تَمۡلِكُ نَفۡسٞ لِّنَفۡسٖ شَيۡـٔٗاۖ وَٱلۡأَمۡرُ يَوۡمَئِذٖ لِّلَّهِ ﴿١٩﴾

ترتيبها ٨٣ — سُورَةُ المُطَفِّفِين — آياتها ٣٦

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَيۡلٞ لِّلۡمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾ ٱلَّذِينَ إِذَا ٱكۡتَالُواْ عَلَى ٱلنَّاسِ يَسۡتَوۡفُونَ ﴿٢﴾
وَإِذَا كَالُوهُمۡ أَو وَّزَنُوهُمۡ يُخۡسِرُونَ ﴿٣﴾ أَلَا يَظُنُّ أُوْلَٰٓئِكَ أَنَّهُم
مَّبۡعُوثُونَ ﴿٤﴾ لِيَوۡمٍ عَظِيمٖ ﴿٥﴾ يَوۡمَ يَقُومُ ٱلنَّاسُ لِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٦﴾

د الانفطار سورت

(١) هرکله چه اسمان وچوی

(٢) او هرکله چه ستوری راولیږی تیت په تیت

(٣) او هر کله چه دریابونه و بیولی شی

(٤) او هر کله چه قبرونو والا راپورته کړی شی

(٥) پوهه به شی هر نفس په هغی عمل چه مخکی ئی لیږلی وی او یا ئی روسته پریخی وی

(٦) ای انسانه څه شی مغروره کړی ئی ته په رب خپل باندی چه عزتمند ذات دی

(٧) داسی ذات چه پیدا کړی ئی ته نو برابر ئی کړی او نیغ قد والا ئی کړی

(٨) په هر شکل چه هغی غوختل نو ته ئی جوړ کړی ئی

(٩) هیچیری داسی نه ده پکار بلکه تاسو تکذیب کوئ د ورځی د جزاء

(١٠) او یقینا په تاسو باندی مقرر دی حفاظت کونکی ملایکی

(١١) عزتمند لیکونکی

(١٢) پوهیږی په هغه څه چه تاسوئی کوئ

(١٣) یقینا نیکان خلک به خامخا په نعمتونو کښی وی

(١٤) اویقینا بدکار خلق به خامخا په اور کښی وی

(١٥) ننوځی به هغی ته په ورځ دجزاء

(١٦) او نه دی دوی د هغی نه پټیدونکی

(١٧) او څه شی پوهه کړی ئی ته چه څه ده ورځ د جزاء

(١٨) بیا څه شی پوهه کړی ئی ته چه څه ده ورځ د جزاء

(١٩) هغه ورځ چه نه به مومی اختیار هیڅ نفس د بل نفس لره د هیڅ شی او ټول اختیار په دغه ورځ کښی خاص الله تعالی لره دی

د المطففین سورت

(١) تباهی ده لپاره د کمی کونکو

(٢) هغه کسان چه پیمانه اخلی د خلکو نه نو پوره ئی اخلی

(٣) او کله چه پیمانه ورکوی هغوی لره او یا تول کوی هغوی له نو کمی کوی

(٤) ایا ګمان نه کوی دغه خلق چه یقینا دوی به دوباره راپورته کړی شی

(٥) لوئی ورځی ته

(٦) هغه ورځ چه اوبه دریږی خلق رب العلمین ته

(٧) هیچیری داسی نه ده پکاریقینا عملنامه د بدکارانو خامخا په سجین کښی ده

كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلۡفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٖ ﴿٧﴾ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا سِجِّينٞ ﴿٨﴾ كِتَٰبٞ
مَّرۡقُومٞ ﴿٩﴾ وَيۡلٞ يَوۡمَئِذٖ لِّلۡمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾ ٱلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوۡمِ ٱلدِّينِ ﴿١١﴾
وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعۡتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ أَسَٰطِيرُ
ٱلۡأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ كَلَّاۖ بَلۡۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ ﴿١٤﴾ كَلَّآ إِنَّهُمۡ
عَن رَّبِّهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّمَحۡجُوبُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّهُمۡ لَصَالُواْ ٱلۡجَحِيمِ ﴿١٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ
هَٰذَا ٱلَّذِي كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾ كَلَّآ إِنَّ كِتَٰبَ ٱلۡأَبۡرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ
﴿١٨﴾ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾ كِتَٰبٞ مَّرۡقُومٞ ﴿٢٠﴾ يَشۡهَدُهُ ٱلۡمُقَرَّبُونَ
﴿٢١﴾ إِنَّ ٱلۡأَبۡرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾ عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴿٢٣﴾ تَعۡرِفُ فِي
وُجُوهِهِمۡ نَضۡرَةَ ٱلنَّعِيمِ ﴿٢٤﴾ يُسۡقَوۡنَ مِن رَّحِيقٖ مَّخۡتُومٍ ﴿٢٥﴾
خِتَٰمُهُۥ مِسۡكٞۚ وَفِي ذَٰلِكَ فَلۡيَتَنَافَسِ ٱلۡمُتَنَٰفِسُونَ ﴿٢٦﴾ وَمِزَاجُهُۥ
مِن تَسۡنِيمٍ ﴿٢٧﴾ عَيۡنٗا يَشۡرَبُ بِهَا ٱلۡمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ
أَجۡرَمُواْ كَانُواْ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ يَضۡحَكُونَ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا مَرُّواْ بِهِمۡ
يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا ٱنقَلَبُوٓاْ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِمُ ٱنقَلَبُواْ فَكِهِينَ ﴿٣١﴾
وَإِذَا رَأَوۡهُمۡ قَالُوٓاْ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَضَآلُّونَ ﴿٣٢﴾ وَمَآ أُرۡسِلُواْ عَلَيۡهِمۡ
حَٰفِظِينَ ﴿٣٣﴾ فَٱلۡيَوۡمَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنَ ٱلۡكُفَّارِ يَضۡحَكُونَ ﴿٣٤﴾

﴿٨﴾ او څه شی پوهه درکړیده تاته چه څه شی دی سجین

﴿٩﴾ دفتر (رجستر) دی لیکلی شوی

﴿١٠﴾ تباهی ده په دغه ورځ تکذیب کونکو لره

﴿١١﴾ هغه کسان چه تکذیب کوی د ورځی د جزاء

﴿١٢﴾ او تکذیب نه کوی د دغی ورځ مګر هر د حد نه تیریدونکی ډیر ګناهکار

﴿١٣﴾ کله چه ولوستلی شی په هغه باندی ایاتونه زمونږ نو هغه وائی دا خو دروغ قصی دی د مخکنو خلکو

﴿١٤﴾ هیچیری داسی نه ده بلکه زنګ راغلی دی په زړونو د دوی په سبب د هغی عملونو چه دوی کول

﴿١٥﴾ یقینا داسی ده چه دا خلق د خپل رب نه په دغه ورځ به په پردو کښی وی

﴿١٦﴾ بیا یقینا دوی ضرور داخلیدونکی دی اور ته

﴿١٧﴾ بیا به وویلی شی دا هغه څیز دی چه تاسو د هغی تکذیب کوو

﴿١٨﴾ یقینا داسی ده یقینا عملنامه د نیکانو خلکو خامخا په علیین کښی ده

﴿١٩﴾ او څه شی پوهه کړی ئی ته چه څه دی علیین

﴿٢٠﴾ دفتر دی لیکلی شوی

﴿٢١﴾ حاضریږی هغی ته مقربین (د الله تعالی)

﴿٢٢﴾ یقینا نیکان خلک به خامخا په نعمتونو کښی وی

﴿٢٣﴾ په پالنګونو باندی به وی ګوری به

﴿٢٤﴾ پیژنی به ته په مخونو د هغوی کښی تازګی د نعمتونو

﴿٢٥﴾ سکلی کیږی به په هغوی باندی د خالصو شرابو مهر وهلی شوو نه

﴿٢٦﴾ چه مهر به ئی مشک وی نو په دیکښی دی مینه وکړی مینه کونکی

﴿٢٧﴾ او ګډون د هغی به د تسنیم نومی چینی نه وی

﴿٢٨﴾ چینه ده چه سکی به د هغی نه نزدی خلق (الله تعالی ته)

﴿٢٩﴾ یقینا هغه کسان چه جرمونه ئی کړی دی ؤ دوی چه په مؤمنانو پوری مسخری کولی

﴿٣٠﴾ او هرکله چه تیریدل به په هغوی باندی نو سترګک به ئی وهه

﴿٣١﴾ او هر کله چه به واپس شو خپلو کورونو ته نو واپس کیدل به خوشحالی کونکی

﴿٣٢﴾ او کله چه به ئی دوی ولیدل نو ویل به ئی چه یقینا دا کسان خامخا ګمراهان دی

﴿٣٣﴾ او نه دی لیږلی شوی دوی په هغوی باندی څوکۍ کونکی

﴿٣٤﴾ نو نن ورځ به مؤمنان په کافرانو پوری خندا کوی

﴿٣٥﴾ په پالنګونو باندی به وی ګوری به

﴿٣٦﴾ ایا بدله ورکړی شوی کافرانو ته د هغی عملونو چه دوی کول

عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴿٣٥﴾ هَلۡ ثُوِّبَ ٱلۡكُفَّارُ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ ﴿٣٦﴾

سُورَةُ الانشِقَاقِ
ترتيبها ٨٤ — آياتها ٢٥

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتۡ ﴿١﴾ وَأَذِنَتۡ لِرَبِّهَا وَحُقَّتۡ ﴿٢﴾ وَإِذَا ٱلۡأَرۡضُ مُدَّتۡ
﴿٣﴾ وَأَلۡقَتۡ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتۡ ﴿٤﴾ وَأَذِنَتۡ لِرَبِّهَا وَحُقَّتۡ ﴿٥﴾ يَٰٓأَيُّهَا
ٱلۡإِنسَٰنُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدۡحٗا فَمُلَٰقِيهِ ﴿٦﴾ فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ
كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ ﴿٧﴾ فَسَوۡفَ يُحَاسَبُ حِسَابٗا يَسِيرٗا ﴿٨﴾ وَيَنقَلِبُ
إِلَىٰٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورٗا ﴿٩﴾ وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ وَرَآءَ ظَهۡرِهِۦ ﴿١٠﴾ فَسَوۡفَ
يَدۡعُواْ ثُبُورٗا ﴿١١﴾ وَيَصۡلَىٰ سَعِيرًا ﴿١٢﴾ إِنَّهُۥ كَانَ فِيٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورًا ﴿١٣﴾
إِنَّهُۥ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ ﴿١٤﴾ بَلَىٰٓۚ إِنَّ رَبَّهُۥ كَانَ بِهِۦ بَصِيرٗا ﴿١٥﴾ فَلَآ أُقۡسِمُ
بِٱلشَّفَقِ ﴿١٦﴾ وَٱلَّيۡلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾ وَٱلۡقَمَرِ إِذَا ٱتَّسَقَ ﴿١٨﴾
لَتَرۡكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٖ ﴿١٩﴾ فَمَا لَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قُرِئَ
عَلَيۡهِمُ ٱلۡقُرۡءَانُ لَا يَسۡجُدُونَۤ۩ ﴿٢١﴾ بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُكَذِّبُونَ
﴿٢٢﴾ وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾ فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾
إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونِۭ ﴿٢٥﴾

د الانشقاق سورت

﴿١﴾ هرکله چه اسمان وچوی
﴿٢﴾ او غوږ ئی یخی دی حکم د رب خپل
ته او لایقه ده چه غوږ کیږدی
﴿٣﴾ او کله چه زمکه وغوړولی شی
﴿٤﴾ او (بهر) وغورځوی هغه څه چه په
هغی کښی دی او خالی شی
﴿٥﴾ او غوږ ئی یخی دی حکم د رب خپل ته
او لایق ده چه غوږ کیږدی
﴿٦﴾ ای انسانه یقینا ته مشقت ویستونکی ئی
(په رسیدلو کښی) خپل رب ته مشقت کول
نو مخامخ کیدونکی ئی د هغی سره
﴿٧﴾ نو هغه څوک چه ورکړیشی عملنامه د
هغی په ښی لاس د هغه کښی
﴿٨﴾ نو زر دی چه حساب به ورسره وکړی
شی اسان حساب
﴿٩﴾ او اوبه ګرځی خپل اهل ته خوشحاله
کړی شوی
﴿١٠﴾ او هغه څوک چه ورکړی شی عملنامه
د هغی روستو د شاه د هغی نه
﴿١١﴾ نو زر دی چه غواړی به هلاکت خپل
﴿١٢﴾ او داخل به شی اور تیز ته
﴿١٣﴾ یقینا دی ؤ په خپل کور کښی خوشحاله
﴿١٤﴾ یقینا ده ګمان کولو چه اوبه نه ګرځی
الله تعالی ته
﴿١٥﴾ بلکه یقینا رب د ده دی ده لره لیدونکی
﴿١٦﴾ نو داسی نه ده قسم کوم په سرخئ د
ماښام باندی
﴿١٧﴾ او په شپه باندی او په هغه څه چه
راجمع کړی وی (هغی لره شپی په خپلو
تیارو کښی)
﴿١٨﴾ او په سپوږمی باندی کله چه پوره شی
﴿١٩﴾ خامخا ځئ به تاسو یو حالت ته روسته
د بل حالت نه
﴿٢٠﴾ نو څه وجه ده دوی لره چه ایمان نه راوړی
﴿٢١﴾ او کله چه ولوستلی شی په دوی باندی
قران نو سجده نه کوی
﴿٢٢﴾ بلکه هغه کسان چه کافران دی دوی خو
تکذیب کوی
﴿٢٣﴾ او الله تعالی پوهه دی په هغی څیزونو
چه دوی ئی په زړونو کښی ساتی
﴿٢٤﴾ نو زیری ورکړه دوی ته په عذاب
دردناک سره
﴿٢٥﴾ مګر هغه کسان چه ایمان ئی راوړی
دی او عملونه ئی کړیدی نیک دوی لره
ثوابونه دی بی انتهاء

د البروج سورت

ترتيبها ٨٥ — سُورَةُ البُرُوجِ — آياتها ٢٢

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلۡبُرُوجِ ﴿١﴾ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡمَوۡعُودِ ﴿٢﴾ وَشَاهِدٖ وَمَشۡهُودٖ
﴿٣﴾ قُتِلَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡأُخۡدُودِ ﴿٤﴾ ٱلنَّارِ ذَاتِ ٱلۡوَقُودِ ﴿٥﴾ إِذۡ هُمۡ عَلَيۡهَا
قُعُودٞ ﴿٦﴾ وَهُمۡ عَلَىٰ مَا يَفۡعَلُونَ بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ شُهُودٞ ﴿٧﴾ وَمَا نَقَمُواْ
مِنۡهُمۡ إِلَّآ أَن يُؤۡمِنُواْ بِٱللَّهِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَمِيدِ ﴿٨﴾ ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ ﴿٩﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ
فَتَنُواْ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ ثُمَّ لَمۡ يَتُوبُواْ فَلَهُمۡ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمۡ
عَذَابُ ٱلۡحَرِيقِ ﴿١٠﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُمۡ
جَنَّٰتٞ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡكَبِيرُ ﴿١١﴾ إِنَّ بَطۡشَ
رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾ إِنَّهُۥ هُوَ يُبۡدِئُ وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾ وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلۡوَدُودُ ﴿١٤﴾
ذُو ٱلۡعَرۡشِ ٱلۡمَجِيدُ ﴿١٥﴾ فَعَّالٞ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾ هَلۡ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلۡجُنُودِ
﴿١٧﴾ فِرۡعَوۡنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾ بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فِي تَكۡذِيبٖ ﴿١٩﴾ وَٱللَّهُ مِن
وَرَآئِهِم مُّحِيطُۢ ﴿٢٠﴾ بَلۡ هُوَ قُرۡءَانٞ مَّجِيدٞ ﴿٢١﴾ فِي لَوۡحٖ مَّحۡفُوظِۭ ﴿٢٢﴾

ترتيبها ٨٦ — سُورَةُ الطَّارِقِ — آياتها ١٧

﴿١﴾ قسم دی په اسمان چه خاوند د برجونو دی

﴿٢﴾ او په هغی ورځ چه وعده ئی کړی شوی ده

﴿٣﴾ او (قسم دی) په هغی ورځ چه حاضریږی (چه ورځ د جمعی ده) اوپه هغی ورځی چه (خلک ورته) حاضریږی (چه ورځ د عرفی) ده

﴿٤﴾ هلاک شول کنستونکی د خند قونو (داور)

﴿٥﴾ اور ډیر خشاک والا

﴿٦﴾ کله چه دوی د هغی په خوا کښی ناست ؤ

﴿٧﴾ او دوی په هغی کارونو چه کول ئی د مؤمنانو سره تماشه کونکی ؤ

﴿٨﴾ او بد نه ګڼلو دوی د هغوی نه مګر دا چه هغوی ایمان راوړی ؤ په الله تعالی چه زوراور ستایلی شوی دی

﴿٩﴾ هغه ذات چه هغی لره بادشاهی د اسمانونو او د زمکی ده او الله تعالی په هر څیز باندی شاهد دی

﴿١٠﴾ یقینا هغه کسان چه تکلیفونه ئی ورکړی دی مؤمنانو سړو او مؤمنانو ښځو ته بیا ئی نه دی ویستلی توبه نو دوی لره عذاب د جهنم دی او دوی لره عذاب دی د اور سوځونکی

﴿١١﴾ یقینا هغه کسان چه ایمان ئی راوړی دی او عملونه ئی کړی دی نیک دوی لره جنتونه دی بهیږی لاندی د هغی نه نهرونه دا کامیابی لویه ده

﴿١٢﴾ یقینا نیول د رب ستا خامخا ډیر سخت دی

﴿١٣﴾ یقینا هغه اول پیدایش کوی او دوباره هم

﴿١٤﴾ او هغه دی ښښنه کونکی مینه کونکی

﴿١٥﴾ خاوند د عرش دی لوی شان والا دی

﴿١٦﴾ کونکی دی د هغه څه چه وئی غواړی

﴿١٧﴾ یقینا راغلی دی تاته خبر د لښکرو

﴿١٨﴾ د فرعون او ثمودیانو

﴿١٩﴾ بلکه هغه کسان چه کفر ئی کړی دی په تکذیب کښی دی

﴿٢٠﴾ او الله تعالی د دوی د هر طرف راګیرونکی دی

﴿٢١﴾ بلکه دا قران دی لوی شان والا

﴿٢٢﴾ (لیکلی شوی دی) په لوح محفوظ کښی

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلسَّمَآءِ وَٱلطَّارِقِ ﴿١﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلطَّارِقُ ﴿٢﴾ ٱلنَّجْمُ ٱلثَّاقِبُ ﴿٣﴾ إِن كُلُّ
نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾ فَلْيَنظُرِ ٱلْإِنسَٰنُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾ خُلِقَ مِن مَّآءٍ
دَافِقٍ ﴿٦﴾ يَخْرُجُ مِنۢ بَيْنِ ٱلصُّلْبِ وَٱلتَّرَآئِبِ ﴿٧﴾ إِنَّهُۥ عَلَىٰ رَجْعِهِۦ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾
يَوْمَ تُبْلَى ٱلسَّرَآئِرُ ﴿٩﴾ فَمَا لَهُۥ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾ وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلرَّجْعِ ﴿١١﴾
وَٱلْأَرْضِ ذَاتِ ٱلصَّدْعِ ﴿١٢﴾ إِنَّهُۥ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ﴿١٣﴾ وَمَا هُوَ بِٱلْهَزْلِ ﴿١٤﴾ إِنَّهُمْ
يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾ وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾ فَمَهِّلِ ٱلْكَٰفِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًۢا ﴿١٧﴾

ترتيبها ٨٧ | سُورَةُ الأَعْلَىٰ | آياتها ١٩

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سَبِّحِ ٱسْمَ رَبِّكَ ٱلْأَعْلَى ﴿١﴾ ٱلَّذِى خَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴿٢﴾ وَٱلَّذِى قَدَّرَ فَهَدَىٰ
﴿٣﴾ وَٱلَّذِىٓ أَخْرَجَ ٱلْمَرْعَىٰ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُۥ غُثَآءً أَحْوَىٰ ﴿٥﴾ سَنُقْرِئُكَ
فَلَا تَنسَىٰٓ ﴿٦﴾ إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ ۚ إِنَّهُۥ يَعْلَمُ ٱلْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ ﴿٧﴾ وَنُيَسِّرُكَ
لِلْيُسْرَىٰ ﴿٨﴾ فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ ٱلذِّكْرَىٰ ﴿٩﴾ سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ ﴿١٠﴾
وَيَتَجَنَّبُهَا ٱلْأَشْقَى ﴿١١﴾ ٱلَّذِى يَصْلَى ٱلنَّارَ ٱلْكُبْرَىٰ ﴿١٢﴾ ثُمَّ لَا يَمُوتُ
فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿١٣﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ ﴿١٤﴾ وَذَكَرَ ٱسْمَ رَبِّهِۦ فَصَلَّىٰ ﴿١٥﴾

د الطارق سورت

﴿١﴾ قسم دی په اسمان او په راتلونکی د
شپی باندی
﴿٢﴾ او څه شی پوهه کړی ته چه څه دی
راتلونکی د شپی
﴿٣﴾ ستوری دی ځلیدونکی
﴿٤﴾ نشته هیڅ نفس مګر شته دی په هغی
باندی ساتنه کونکی
﴿٥﴾ نو اود ګوری انسان چه د څه نه پیدا
کړی شوی دی
﴿٦﴾ پیدا کړی شوی دی د اوبو ټوپ وهونکو نه
﴿٧﴾ چه راوځی د مینځ د ملا او د سینی نه
﴿٨﴾ یقینا الله تعالی په واپس کولو د هغی
باندی قادر دی
﴿٩﴾ په هغه ورځ چه ښکاره به شی رازونه
﴿١٠﴾ نو نه به وی هغه لره هیڅ طاقت او نه مددګار
﴿١١﴾ او قسم دی په اسمان چه خاوند د
راګرځیدلو دی
﴿١٢﴾ او قسم دی په زمکه چه خاوند د چاودلو ده
﴿١٣﴾ یقینا خامخا (دا قران) وینا ده بیلونکی
﴿١٤﴾ او نه ده دا ټوقه
﴿١٥﴾ یقینا دوی چلونه کوی چلونه
﴿١٦﴾ او زه هم تدبیر کوم تدبیر
﴿١٧﴾ نو مهلت ورکړه کافرانو لره مهلت
ورکړه دوی لره لږه موده

د الاعلی سورت

﴿١﴾ پاکی وایه د نوم د رب ستا چه اوچت دی
﴿٢﴾ هغه ذات چه پیدایش ئی کړی دی نو
برابر کړی ئی دی
﴿٣﴾ او هغه ذات چه اندازه ئی کړی ده نو
هدایت ئی کړی دی
﴿٤﴾ او هغه ذات چه راویستلی ئی دی بوټی
د څړیدلو
﴿٥﴾ نو بیا ئی ګرځولی دی هغه بوس تور
﴿٦﴾ یقینا مونږ لولو تاته قران نو نه به
هیریږی ستا نه
﴿٧﴾ مګر هغه چه وغواړی الله تعالی یقینا هغه
عالم دی په ښکاره او په هغی باندی چه پټ دی
﴿٨﴾ اسانوو تاته لار د اسانۍ
﴿٩﴾ نو پند ورکړه ته که فایده رسوی
نصیحت او پند
﴿١٠﴾ زر دی چه نصیحت به قبول کړی هغه
څوک چه ویریږی
﴿١١﴾ او په ډډه به اوسیږی د دی نه بدبخت
﴿١٢﴾ هغه چه داخلیږی به اور لوی ته

(١٣) بیا به نه مړکیږی په هغی کښی او نه به
ژوندی وی
(١٤) یقینا کامیاب دی هغه څوک چه ځان ئی
پاک کړه
(١٥) او یادوی نوم د رب خپل پس لمونځ کوی
(١٦) بلکه غوره کوی تاسو ژوند دنیوی
(١٧) او اخرت غوره دی او همیشه دی
(١٨) یقینا دا په کتابونو مخکنو کښی شته دی
(١٩) چه کتابونه د موسی او ابراهیم علیهم
السلام دی

د الغاشية سورت

(١) یقینا راغلی دی تاته خبر د افت پټونکی
(٢) ځنی مخونه به په دغی ورځ ذلیله وی
(٣) محنت کونکی او ستړی به وی
(٤) داخلیږی به اور سخت ګرم ته
(٥) سکلی کیږی به په هغوی باندی د چینی
خوټکیدونکی نه
(٦) نه به وی د دوی خوراک مګر د
ازغی دار بوټو نه
(٧) چه نه سربول کوی او نه فایده ورکوی
د لوږی نه
(٨) اوځنی مخونه به په دغی ورځ تر او تازه وی
(٩) په وجه د عمل خپل به خوشحاله وی
(١٠) په جنت اوچت کښی به وی
(١١) نه به اوری په هغی کښی بی فایدی خبری
(١٢) په هغی کښی به چینه وی روانه
(١٣) په هغی کښی به تختونه وی اوچت کړی
شوی
(١٤) او ګلاسونه کیخودلی شوی
(١٥) او تکیه ګانی به وی صفونه
(١٦) او قالینی به وی خوری کړی شوی

بَلْ تُؤْثِرُونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا ﴿١٦﴾ وَٱلْـَٔاخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ ﴿١٧﴾ إِنَّ
هَٰذَا لَفِى ٱلصُّحُفِ ٱلْأُولَىٰ ﴿١٨﴾ صُحُفِ إِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ ﴿١٩﴾

سُورَةُ الغَاشِيَةِ

ترتيبها ٨٨ — آياتها ٢٦

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلْغَٰشِيَةِ ﴿١﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَٰشِعَةٌ ﴿٢﴾
عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ﴿٣﴾ تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾ تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ ءَانِيَةٍ ﴿٥﴾
لَّيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٍ ﴿٦﴾ لَّا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِى مِن جُوعٍ ﴿٧﴾
وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ﴿٨﴾ لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾ فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾
لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَٰغِيَةً ﴿١١﴾ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾ فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾
وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾ وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾ وَزَرَابِىُّ مَبْثُوثَةٌ ﴿١٦﴾
أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى ٱلْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى ٱلسَّمَآءِ كَيْفَ
رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وَإِلَى ٱلْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى ٱلْأَرْضِ كَيْفَ
سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾ فَذَكِّرْ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾ لَّسْتَ عَلَيْهِم
بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾ إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾ فَيُعَذِّبُهُ ٱللَّهُ ٱلْعَذَابَ
ٱلْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ إِلَيْنَآ إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم ﴿٢٦﴾

(١٧) ایا دوی نه ګوری اوښانو ته چه څرنګ
پیدا کړی شوی دی
(١٨) او اسمان ته چه څرنګ اوچت کړی
شوی دی
(١٩) او غرونو ته چه څرنګ ودرولی شوی دی
(٢٠) او زمکی ته چه څرنګ غوړولی شوی ده
(٢١) نو پند ورکړه ته یقینا ته نصیحت
کونکی ئی
(٢٢) نه ئی ته په دوی باندی څوکیدار مقرر
کړی شوی
(٢٣) مګر هغه څوک چه مخ ئی واړو او کفر
ئی وکړه
(٢٤) نو عذاب به ورکړی الله تعالی هغی لره
عذاب لوی
(٢٥) یقینا زمونږ طرف ته راګرځیدل د دوی دی
(٢٦) بیا یقینا په مونږ باندی حساب کول د دوی دی

د الفجر سورت

١ قسم دی په وخت د صبا باندی
٢ او په لسو شپو باندی
٣ او په جفت او طاق باندی
٤ او په شپه باندی چه کله روانه شی
٥ یقینا شته په دی کښی پوره حصه عقل
والاو لره
٦ ایا ته نه ګوری چه څرنګ کار وکړه
رب ستا د عادیانو سره
٧ چه ارم دی ستنو والا
٨ هغه خلق چه نه دی پیدا شوی د هغوی
په شان په ټولو ښارونو کښی
٩ او ثمودیان هغه چه تراشلی ئی ګټی په
لمنو د غرونو کښی
١٠ او فرعون چه د میخونو والا ؤ
١١ هغه کسان چه سرکشی ئی کړی وه په
ښارونو کښی
١٢ نو بیا ئی ډیر کړی ؤ په هغی کښی فساد
١٣ نو راولیږلـه پـه هغوی باندی رب ستا
کوړه د عذاب
١٤ یقینا رب ستا خامخا په ځای د انتظار
کښی دی
١٥ نو هر چه انسان دی هرکله چه ازمینت
وکـړی پـه ده بانـدی رب د ده نـو عـزت
ورکړی ده لره او نعمتونه ورکړی ده لره نو
دی وائی رب زما عزت راکړو ما لره
١٦ او هر کله چه ازمینت وکړی په ده باندی
نو تنګه کړی په ده باندی روزی د ده نو دی
وائی چه رب زما سپک والی وکړه زما
١٧ هیچیری داسی نه ده بلکه نه کوی تاسو
عزت د یتیم
١٨ او نه ورکوی تیزی تاسو په خوراک د
مسکین باندی

سُورَةُ الفَجْرِ
ترتيبها ٨٩ — آياتها ٣٠

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلۡفَجۡرِ ١ وَلَيَالٍ عَشۡرٖ ٢ وَٱلشَّفۡعِ وَٱلۡوَتۡرِ ٣ وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَسۡرِ
٤ هَلۡ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٞ لِّذِي حِجۡرٍ ٥ أَلَمۡ تَرَ كَيۡفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ
٦ إِرَمَ ذَاتِ ٱلۡعِمَادِ ٧ ٱلَّتِي لَمۡ يُخۡلَقۡ مِثۡلُهَا فِي ٱلۡبِلَٰدِ ٨
وَثَمُودَ ٱلَّذِينَ جَابُواْ ٱلصَّخۡرَ بِٱلۡوَادِ ٩ وَفِرۡعَوۡنَ ذِي ٱلۡأَوۡتَادِ ١٠
ٱلَّذِينَ طَغَوۡاْ فِي ٱلۡبِلَٰدِ ١١ فَأَكۡثَرُواْ فِيهَا ٱلۡفَسَادَ ١٢ فَصَبَّ
عَلَيۡهِمۡ رَبُّكَ سَوۡطَ عَذَابٍ ١٣ إِنَّ رَبَّكَ لَبِٱلۡمِرۡصَادِ ١٤ فَأَمَّا
ٱلۡإِنسَٰنُ إِذَا مَا ٱبۡتَلَىٰهُ رَبُّهُۥ فَأَكۡرَمَهُۥ وَنَعَّمَهُۥ فَيَقُولُ رَبِّيٓ أَكۡرَمَنِ
١٥ وَأَمَّآ إِذَا مَا ٱبۡتَلَىٰهُ فَقَدَرَ عَلَيۡهِ رِزۡقَهُۥ فَيَقُولُ رَبِّيٓ أَهَٰنَنِ ١٦
كَلَّاۖ بَل لَّا تُكۡرِمُونَ ٱلۡيَتِيمَ ١٧ وَلَا تَحَٰٓضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ
ٱلۡمِسۡكِينِ ١٨ وَتَأۡكُلُونَ ٱلتُّرَاثَ أَكۡلٗا لَّمّٗا ١٩
وَتُحِبُّونَ ٱلۡمَالَ حُبّٗا جَمّٗا ٢٠ كَلَّآ إِذَا دُكَّتِ ٱلۡأَرۡضُ دَكّٗا
دَكّٗا ٢١ وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلۡمَلَكُ صَفّٗا صَفّٗا ٢٢ وَجِاْيٓءَ يَوۡمَئِذِۭ
بِجَهَنَّمَۚ يَوۡمَئِذٖ يَتَذَكَّرُ ٱلۡإِنسَٰنُ وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكۡرَىٰ ٢٣

١٩ او خوری تاسو مال د میراث په خوړلو
ټولو سره
٢٠ او مینه کوی تاسو له مال سره مینه ډیره
٢١ هیچیـری داسـی نـه ده پکار هرکلـه چه
همواره شی زمکه په پوره هموارېدلو سره
٢٢ او راشـی رب سـتا او ملایکـی صـفونه
صفونه
٢٣ او رابه وستلی شـی پـه دغـه ورځ جهنم
لره په دغه ورځ به نصیحت قبلوی انسان او
د کوم ځای نه به وی ده لره نصیحت
٢٤ وائی به دی های ارمان دی چه عمل می
مخکی رالیږلی وی لپاره د دی ژوند خپل
٢٥ نو په دغی ورځ نه شی ورکولی څوک
په شان د عذاب دهغه هیڅوک

(٢٦) او نه شي كولى څوک ترل د هغې
پشان ترل هیڅوک
(٢٧) اى نفسه يقين كونكيه
(٢٨) وګرځه طرف د رب خپل ته په داسې
حال کښې چه ته به خوشحاله ئې (د رب
خپل نه) او هغه به راضى وى (ستا نه)
(٢٩) نو داخل شه په بندګانو زما کښې
(٣٠) او داخل شه جنت زما ته

د البلد سورت

(١) داسې نه ده قسم كوم په دې ښار باندې
(٢) او حال دا چه ته به خلاص شې په دې
ښار کښې
(٣) او قسم دى په پلار او په هغې باندې چه
ده زيږولى دى
(٤) يقينا خامخا مونږ پيدا كړى دى انسان په
مشقت کښې
(٥) ايا ګمان كوى (انسان كافر) چه قادره به
نشي په ده باندې هيڅوک
(٦) وائى هغه چه ما خرڅ كړى مال خورا ډير
(٧) ايا ګمان كوى دا چه نه دى ليدلى دى هيچا
(٨) ايا نه دى وركړى مونږ ده ته دوه سترګې
(٩) او ژبه او دوه شونډې
(١٠) او ښودلى دى مونږ ده ته دوه لارې
(١١) نو نه دى ختلى دى په كنډاو باندې
(١٢) او څه شې پوهه كړې ئې ته چه څه دى
كنډو
(١٣) خلاصول د څټ دى
(١٤) او يا طعام وركول په هغې ورځ کښې
چه خاوند د لوږې وى
(١٥) يتيم ته چه خاوند دخپلوۍ وى
(١٦) يا غريب ته چه خاوند دخاورو وى
(١٧) بيا وى له هغې كسانو څخه چه ايمان ئې
راوړى وى او وصيت كوى يو بل ته په

يَقُولُ يَٰلَيۡتَنِي قَدَّمۡتُ لِحَيَاتِي (٢٤) فَيَوۡمَئِذٖ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٞ (٢٥)
وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٞ (٢٦) يَٰٓأَيَّتُهَا ٱلنَّفۡسُ ٱلۡمُطۡمَئِنَّةُ (٢٧) ٱرۡجِعِيٓ
إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةٗ مَّرۡضِيَّةٗ (٢٨) فَٱدۡخُلِي فِي عِبَٰدِي (٢٩) وَٱدۡخُلِي جَنَّتِي (٣٠)

سُورَةُ البَلَدِ

ترتيبها ٩٠ — آياتها ٢٠

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

لَآ أُقۡسِمُ بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ (١) وَأَنتَ حِلُّۢ بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ (٢) وَوَالِدٖ وَمَا وَلَدَ
(٣) لَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ فِي كَبَدٍ (٤) أَيَحۡسَبُ أَن لَّن يَقۡدِرَ عَلَيۡهِ
أَحَدٞ (٥) يَقُولُ أَهۡلَكۡتُ مَالٗا لُّبَدًا (٦) أَيَحۡسَبُ أَن لَّمۡ يَرَهُۥٓ أَحَدٌ
(٧) أَلَمۡ نَجۡعَل لَّهُۥ عَيۡنَيۡنِ (٨) وَلِسَانٗا وَشَفَتَيۡنِ (٩) وَهَدَيۡنَٰهُ
ٱلنَّجۡدَيۡنِ (١٠) فَلَا ٱقۡتَحَمَ ٱلۡعَقَبَةَ (١١) وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡعَقَبَةُ (١٢)
فَكُّ رَقَبَةٍ (١٣) أَوۡ إِطۡعَٰمٞ فِي يَوۡمٖ ذِي مَسۡغَبَةٖ (١٤) يَتِيمٗا ذَا مَقۡرَبَةٍ
(١٥) أَوۡ مِسۡكِينٗا ذَا مَتۡرَبَةٖ (١٦) ثُمَّ كَانَ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَتَوَاصَوۡاْ
بِٱلصَّبۡرِ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡمَرۡحَمَةِ (١٧) أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَيۡمَنَةِ (١٨) وَٱلَّذِينَ
كَفَرُواْ بِـَٔايَٰتِنَا هُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلۡمَشۡـَٔمَةِ (١٩) عَلَيۡهِمۡ نَارٞ مُّؤۡصَدَةُۢ (٢٠)

سُورَةُ الشَّمۡسِ

ترتيبها ٩١ — آياتها ١٥

صبر باندې او وصيت كوى يو بل ته په
شفقت مهربانى باندې
(١٨) دغه كسان خاوندان د ښى لاس دى
(١٩) او هغه كسان چه كافران شوى دى په
اياتونو زمونږ هم دوى خاوندان د كيڼ لاس
دى
(٢٠) وى به په دوى باندې اور رابند كړى
شوى

د الشمس سورت

(١) قسم دى په لمر باندې او په رڼا دهغې باندې
(٢) او قسم دى په سپوږمۍ باندې كله چه
راځى په دغې لمر پسې
(٣) او قسم دى په ورځ باندې كله چه
ښكاره كړى لمر

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلشَّمۡسِ وَضُحَىٰهَا ١ وَٱلۡقَمَرِ إِذَا تَلَىٰهَا ٢ وَٱلنَّهَارِ إِذَا جَلَّىٰهَا ٣
وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَغۡشَىٰهَا ٤ وَٱلسَّمَآءِ وَمَا بَنَىٰهَا ٥ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا طَحَىٰهَا
٦ وَنَفۡسٖ وَمَا سَوَّىٰهَا ٧ فَأَلۡهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقۡوَىٰهَا ٨ قَدۡ
أَفۡلَحَ مَن زَكَّىٰهَا ٩ وَقَدۡ خَابَ مَن دَسَّىٰهَا ١٠ كَذَّبَتۡ ثَمُودُ
بِطَغۡوَىٰهَآ ١١ إِذِ ٱنۢبَعَثَ أَشۡقَىٰهَا ١٢ فَقَالَ لَهُمۡ رَسُولُ ٱللَّهِ
نَاقَةَ ٱللَّهِ وَسُقۡيَٰهَا ١٣ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمۡدَمَ
عَلَيۡهِمۡ رَبُّهُم بِذَنۢبِهِمۡ فَسَوَّىٰهَا ١٤ وَلَا يَخَافُ عُقۡبَٰهَا ١٥

سُورَةُ اللَّيۡلِ

ترتيبها ٩٢ — آياتها ٢١

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَغۡشَىٰ ١ وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ٢ وَمَا خَلَقَ ٱلذَّكَرَ وَٱلۡأُنثَىٰٓ ٣
إِنَّ سَعۡيَكُمۡ لَشَتَّىٰ ٤ فَأَمَّا مَنۡ أَعۡطَىٰ وَٱتَّقَىٰ ٥ وَصَدَّقَ بِٱلۡحُسۡنَىٰ ٦
فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلۡيُسۡرَىٰ ٧ وَأَمَّا مَنۢ بَخِلَ وَٱسۡتَغۡنَىٰ ٨ وَكَذَّبَ بِٱلۡحُسۡنَىٰ
٩ فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلۡعُسۡرَىٰ ١٠ وَمَا يُغۡنِي عَنۡهُ مَالُهُۥٓ إِذَا تَرَدَّىٰٓ ١١ إِنَّ عَلَيۡنَا
لَلۡهُدَىٰ ١٢ وَإِنَّ لَنَا لَلۡأٓخِرَةَ وَٱلۡأُولَىٰ ١٣ فَأَنذَرۡتُكُمۡ نَارٗا تَلَظَّىٰ ١٤

٤ اوقسم دی په شپه باندی کله چه پټ کړی لمر

٥ او قسم دی په اسمان او په هغه چا چه جوړ کړی ئی دی اسمان

٦ او قسم دی په زمکه او په هغه چا چه غوړولی ئی ده زمکه

٧ او قسم دی په نفس باندی او په هغه چا چه برابر کړی ئی دی هغه

٨ نو خودلی ئی ده هغه ته لار د بدی او د تقوا

٩ یقینا کامیاب دی هغه څوک چه پاک ئی کړو خپل ځان

١٠ او یقینا تاوانی شوه هغه څوک چه پټ ئی کړو خپل نفس لره (په گناهونو کښی)

١١ د دروغو نسبت وکړو ثمودیانو په سبب د سرکشی خپلی

١٢ کله چه را اوچت شو بدبخت د هغوی

١٣ نو وویل دوی ته رسول د الله تعالی (لحاظ وکړی) د اوښی د الله تعالی او د وا ر د اوبو دهغی

١٤ نو دوی تکذیب وکړه د هغی نو زخمی (قتل) ئی کړه اوښه نو سخت عذاب راولیږه په دوی باندی رب د دوی په سبب د گناه د دوی نو برابر ئی کړل هغه په ټولو باندی

١٥ او نه ویریږی الله تعالی د عقوبت او هلاکت د دوی څخه

د الليل سورت

١ قسم دی په شپه باندی کله چه پټ کړی (هرشی په تیاره کښی)

٢ او قسم دی په ورځ باندی کله چه روښانه شی

٣ او قسم دی په هغی ذات چه پیدا کړی ئی دی نارینه او زنانه

٤ یقینا عملونه (کوششونه) ستاسو قسم قسم دی (مختلف دی)

٥ نو هغه څوک چه ورئی کړو حق او تقوا ئی وکړه

٦ او رښتیا ئی وگڼله ښایسته خبره

٧ نو خامخا اسانه به کړو هغه ته لار داسانی

٨ او هغه څوک چه شومتیا ئی وکړه او ځان ئی بی پروا کړه

٩ او دروغجن ئی وگڼله ښایسته خبره

١٠ نو روان به کړو هغه لره په لار د سختی

١١ او فایده به ورنکړی ده ته مال د ده کله چه هلاک شی په کنده کښی

١٢ یقینا پر مونږ باندی خامخا هدایت کول او سمه لاره ښودل دی

١٣ او یقینا مونږ لره اختیار د قیامت او د دنیا دی

لَا يَصۡلَىٰهَآ إِلَّا ٱلۡأَشۡقَى (١٥) ٱلَّذِى كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ (١٦) وَسَيُجَنَّبُهَا
ٱلۡأَتۡقَى (١٧) ٱلَّذِى يُؤۡتِى مَالَهُۥ يَتَزَكَّىٰ (١٨) وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُۥ مِن
نِّعۡمَةٍ تُجۡزَىٰٓ (١٩) إِلَّا ٱبۡتِغَآءَ وَجۡهِ رَبِّهِ ٱلۡأَعۡلَىٰ (٢٠) وَلَسَوۡفَ يَرۡضَىٰ (٢١)

سُورَةُ الضُّحَىٰ

ترتيبها ٩٣ — آياتها ١١

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلضُّحَىٰ (١) وَٱلَّيۡلِ إِذَا سَجَىٰ (٢) مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ (٣)
وَلَلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ لَّكَ مِنَ ٱلۡأُولَىٰ (٤) وَلَسَوۡفَ يُعۡطِيكَ رَبُّكَ
فَتَرۡضَىٰٓ (٥) أَلَمۡ يَجِدۡكَ يَتِيمٗا فَـَٔاوَىٰ (٦) وَوَجَدَكَ ضَآلّٗا
فَهَدَىٰ (٧) وَوَجَدَكَ عَآئِلٗا فَأَغۡنَىٰ (٨) فَأَمَّا ٱلۡيَتِيمَ فَلَا تَقۡهَرۡ
(٩) وَأَمَّا ٱلسَّآئِلَ فَلَا تَنۡهَرۡ (١٠) وَأَمَّا بِنِعۡمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثۡ (١١)

سُورَةُ الشَّرۡحِ

ترتيبها ٩٤ — آياتها ٨

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

أَلَمۡ نَشۡرَحۡ لَكَ صَدۡرَكَ (١) وَوَضَعۡنَا عَنكَ وِزۡرَكَ (٢) ٱلَّذِىٓ
أَنقَضَ ظَهۡرَكَ (٣) وَرَفَعۡنَا لَكَ ذِكۡرَكَ (٤) فَإِنَّ مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرًا (٥) إِنَّ
مَعَ ٱلۡعُسۡرِ يُسۡرٗا (٦) فَإِذَا فَرَغۡتَ فَٱنصَبۡ (٧) وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَٱرۡغَب (٨)

(١٤) نو ویره درکوم تاسو ته د اور نه چه لمبی وهی
(١٥) نه به داخلیږی هغی ته مګر بدبخت سړی
(١٦) هغه کس چه دروغجن ئی ګڼلی وی (حق لره) او مخ ئی اړولی وی
(١٧) او خامخا بچ به وساتلی شی د هغی نه ډیر ویریدونکی (تقوادار)
(١٨) هغه کس چه ورکوی مال خپل د دی لپاره چه ځان پاک کړی
(١٩) او نه وی د هیچا د ده سره څه احسان چه بدله ئی ورکړی
(٢٠) مګر لټول د مخ د رب خپل چه اوچت دی
(٢١) او زر دی چه خوشحاله به شی

د الضحی سورت

(١) قسم دی په وخت د څاښت باندی
(٢) او په شپه باندی کله چه تیاره شی
(٣) نه دی پریښی تالره رب ستا او نه ئی درسره دښمنی کړی ده
(٤) او خامخا اخرت غوره دی تالره د دنیا نه
(٥) زر دی چه دربه کړی تاته رب ستا نو خوشحاله به شی
(٦) ایا نه ئی وی موندلی یتیم نو ځای ئی درکړو
(٧) او موندلی ئی وی ناخبره نو پوهه ئی کړی ته
(٨) نو موندلی ئی وی ته محتاج نو مالدارئی کړی
(٩) نو هر چه یتیم دی نو غصه ورته مه کوه
(١٠) او هر چه سوال کونکی دی نو رټنه مه ورکوه
(١١) او هر چه نعمت د رب ستا دی نو د هغی اظهار کوه

د الشرح سورت

(١) ایا نه ده پرانستلی مونږ تالره سینه ستا
(٢) او سپک کړی دی مونږ ستانه بوج ستا
(٣) هغه چه درنه کړی ئی وه ملا ستا
(٤) او پورته کړی دی مونږ تا لره ذکر ستا
(٥) یقینا د سختی سره اسانتیا وی
(٦) یقینا د سختی سره اسانتیا وی
(٧) نو کله چه فارغ شی ته (ای محمده له تبلیغه) نو ځان ستړی کړه
(٨) او خاص خپل رب ته رغبت کوه

سُورَةُ التِّينِ — ترتيبها ٩٥ — آياتها ٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿١﴾ وَطُورِ سِينِينَ ﴿٢﴾ وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٣﴾
لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ
﴿٥﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾
فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ﴿٧﴾ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾

سُورَةُ الْعَلَقِ — ترتيبها ٩٦ — آياتها ١٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾ اقْرَأْ وَرَبُّكَ
الْأَكْرَمُ ﴿٣﴾ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾ كَلَّا إِنَّ
الْإِنسَانَ لَيَطْغَىٰ ﴿٦﴾ أَن رَّآهُ اسْتَغْنَىٰ ﴿٧﴾ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ ﴿٨﴾ أَرَأَيْتَ
الَّذِي يَنْهَىٰ ﴿٩﴾ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ﴿١٠﴾ أَرَأَيْتَ إِن كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ ﴿١١﴾ أَوْ أَمَرَ
بِالتَّقْوَىٰ ﴿١٢﴾ أَرَأَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٣﴾ أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ﴿١٤﴾ كَلَّا لَئِن
لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾ نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ
﴿١٧﴾ سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾ كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب ۩ ﴿١٩﴾

د التين سورت

١ قسم دی په انځر او په خونه باندی
٢ او قسم دی (په غر) چه نوم ئی طور سینین دی
٣ او قسم دی په دی ښار امان ورکونکی باندی
٤ یقینا مونږ پیدا کړی دی انسان په ډیر ښایسته جوړخت سره
٥ بیا وګرځوو مونږ دی لاندی د لاندو نه
٦ مګر هغه کسان چه ایمان ئی راوړی دی او عملونه ئی کړی دی نیک نو د دوی لپاره ثوابونه دی بی انتهاء
٧ نو څه ځیز دروغجن ګرځولی شی تا روسته د دی نه د جزاء په باره کښی
٨ ایا نه دی الله تعالی ښه لوی فیصله کونکی د ټولو حاکمانو نه

دالعلق سورت

١ ولوله په مدد د نوم د رب ستا هغه ذات چه پیدایش ئی کړی دی
٢ پیداکړی ئی دی انسان د ټکړی د وینی نه
٣ لوله ته همیشه او رب ستا د عزت والا دی
٤ هغه ذات دی چه تعلیم ئی ورکړی دی په قلم سره
٥ تعلیم یی ورکړی دی انسان ته د هغی څه چه دا پری نه پوهیده
٦ یقینا حقه ده داخبره چه (ځنی) انسان خامخا سرکشی کوی
٧ د دی وجی نه چه ځان مالدار وینی
٨ یقینا ستا رب ته ګرځیدل دی
٩ ایا ته وینی هغه کس چه منع کول کوی
١٠ بنده لره کله چه لمونځ کوی
١١ ایا ته وینی که چیرته دی په هدایت باندی وی
١٢ یا حکم کوی په تقوا سره
١٣ ایا ته وینی که چیرته دی تکذیب کوی او مخ اړوی
١٤ ایا دی نه پوهیږی چه یقینا الله تعالی لیدل کوی
١٥ هیچیری داسی نه ده پکار که چیرته دی منع نه شوه خامخا اوبه نیسو مونږ دی د ویختو د تندی نه
١٦ داسی تندی چه دروغجن او ګناهکار دی
١٧ نو راودی بلی خپل مجلس لره
١٨ زر دی چه مونږ به هم راوبلو ملایکی سختی د عذاب
١٩ نه ده داسی لکه چه دوی ئی وائی تابعداری مه کوه د ده او سجده لمونځ کوه او (خپل رب ته) نږدی شه

د القدر سورت

(١) یقینا مونږ نازل کړی دی دا قران په شپه د قدر کښی

(٢) او څه شی پوهه کړی ئی ته چه څه ده شپه د قدر

(٣) شپه د قدر غوره ده د زرو میاشتو نه

(٤) راکوځیږی ملایکی او روح په دغی شپه کښی په حکم د رب خپل لپاره د هر کار تاکلی شوی

(٥) شپه د امن (سلامتیا) ده دا تر ختلو د صبا پوری

د البینة سورت

(١) نه ؤ هغه کسان چه کفر ئی کړی ؤ د اهل کتابو نه او مشرکان پریخودونکی تر دی پوری چه راغی دوی ته دلیل ښکاره

(٢) رسول له طرفه د الله تعالی نه چه لولی صحیفی پاکی

(٣) چه په هغی کښی کتابونه دی پوخ مضمون والا

(٤) او نه دی ډلی ډلی شوی هغه کسان چه ورکړی شوی ؤ ورته کتاب مګر روسته د هغی نه چه راغی دوی ته دلیل ښکاره

(٥) او حکم نه ؤ شوی دوی ته مګر د دی چه بندګی وکړی الله تعالی لره خالص کونکی وی هغی لره بندګی کلک په توحید باندی او پابندی دی کوی د لمونځونو او ورکوی دی زکات او دا دین دی محکم

سُورَةُ القَدۡرِ — ترتيبها ٩٧ — آياتها ٥

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ فِي لَيۡلَةِ ٱلۡقَدۡرِ ١ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا لَيۡلَةُ ٱلۡقَدۡرِ ٢
لَيۡلَةُ ٱلۡقَدۡرِ خَيۡرٞ مِّنۡ أَلۡفِ شَهۡرٖ ٣ تَنَزَّلُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ
فِيهَا بِإِذۡنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمۡرٖ ٤ سَلَٰمٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطۡلَعِ ٱلۡفَجۡرِ ٥

سُورَةُ البَيِّنَةِ — ترتيبها ٩٨ — آياتها ٨

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

لَمۡ يَكُنِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ وَٱلۡمُشۡرِكِينَ مُنفَكِّينَ
حَتَّىٰ تَأۡتِيَهُمُ ٱلۡبَيِّنَةُ ١ رَسُولٞ مِّنَ ٱللَّهِ يَتۡلُواْ صُحُفٗا مُّطَهَّرَةٗ ٢
فِيهَا كُتُبٞ قَيِّمَةٞ ٣ وَمَا تَفَرَّقَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡكِتَٰبَ إِلَّا مِنۢ
بَعۡدِ مَا جَآءَتۡهُمُ ٱلۡبَيِّنَةُ ٤ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ
لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُواْ ٱلزَّكَوٰةَۚ وَذَٰلِكَ دِينُ
ٱلۡقَيِّمَةِ ٥ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ وَٱلۡمُشۡرِكِينَ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ شَرُّ ٱلۡبَرِيَّةِ ٦ إِنَّ
ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أُوْلَٰٓئِكَ هُمۡ خَيۡرُ ٱلۡبَرِيَّةِ ٧

(٦) یقینا هغه کسان چه کفر ئی کړی دی د کتابیانو او مشرکانو نه په اور د جهنم کی به وی همیشه به وی په هغی کښی دغه کسان دوی بدترین دی د خلکو نه

(٧) یقینا هغه کسان چه ایمان ئی راوړی دی او عملونه ئی کړی دی نیک د سنت برابر دغه کسان دوی ډیر غوره دی د مخلوق نه

(٨) بدله د دوی په نزد درب د دوی جنتونه د همیشوالی دی چه بهیږی به لاندی د هغی نه ولی همیشه به وی په هغی کښی راضی به وی الله تعالی د دوی نه او دوی به راضی وی د الله تعالی نه او دا د هغه چا لپاره چه ویره کوی د رب خپل نه

د الزلزال سورت

(١) کله چه وخوځولی شی زمکه (تولـه) په خوزولو سره

(٢) او راوباسی زمکه بوجونه خپل

(٣) او وبه وائی انسان چه څه وشو دی لره

(٤) پدغه ورځ بیانوی به خبرونه خپل

(٥) په دی وجه چه ستا رب حکم کړی دی هغی ته

(٦) په دغه ورځ به راوځی خلک (دقبرونو نه) مختلفی ډلی دی لپاره چه وخودلی شی دوی ته عملونه د دوی

(٧) نو چا چه عمل کړی دی په مقدار د ذری نیکی وبه وینی هغی لره

(٨) او چا چه عمل کړی دی په مقدار د ذری بد وبه وینی هغه

د العادیات سورت

(١) قسم دی په منډه وهونکو اسونو باندی چه اواز ویستونکی دی له سینو څخه

(٢) پس بیا اور ویستونکی دی په خپو وهلو سره

(٣) پس قسم دی په لوټ مارکونکو (اسونو باندی) په وخت د صبا کښی

(٤) نو اوچتوی په هغی سره دوړی

(٥) نو ورننوځی په هغی سره په ډله د دښمن کښی

جَزَآؤُهُمۡ عِندَ رَبِّهِمۡ جَنَّٰتُ عَدۡنٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ
فِيهَآ أَبَدٗاۖ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ وَرَضُواْ عَنۡهُۚ ذَٰلِكَ لِمَنۡ خَشِيَ رَبَّهُۥ ٨

ترتيبها ٩٩ — سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ — آياتها ٨

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا زُلۡزِلَتِ ٱلۡأَرۡضُ زِلۡزَالَهَا ١ وَأَخۡرَجَتِ ٱلۡأَرۡضُ أَثۡقَالَهَا
٢ وَقَالَ ٱلۡإِنسَٰنُ مَا لَهَا ٣ يَوۡمَئِذٖ تُحَدِّثُ أَخۡبَارَهَا ٤
بِأَنَّ رَبَّكَ أَوۡحَىٰ لَهَا ٥ يَوۡمَئِذٖ يَصۡدُرُ ٱلنَّاسُ أَشۡتَاتٗا
لِّيُرَوۡاْ أَعۡمَٰلَهُمۡ ٦ فَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٍ خَيۡرٗا
يَرَهُۥ ٧ وَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ شَرّٗا يَرَهُۥ ٨

ترتيبها ١٠٠ — سُورَةُ العَادِيَاتِ — آياتها ١١

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلۡعَٰدِيَٰتِ ضَبۡحٗا ١ فَٱلۡمُورِيَٰتِ قَدۡحٗا ٢ فَٱلۡمُغِيرَٰتِ صُبۡحٗا
٣ فَأَثَرۡنَ بِهِۦ نَقۡعٗا ٤ فَوَسَطۡنَ بِهِۦ جَمۡعًا ٥ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ
لِرَبِّهِۦ لَكَنُودٞ ٦ وَإِنَّهُۥ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٞ ٧ وَإِنَّهُۥ لِحُبِّ
ٱلۡخَيۡرِ لَشَدِيدٌ ٨ ۞ أَفَلَا يَعۡلَمُ إِذَا بُعۡثِرَ مَا فِي ٱلۡقُبُورِ ٩

(٦) یقینا انسان خامخا ناشکره دی

(٧) او یقینا هغه په دی باندی خامخا گواه دی

(٨) او یقینا هغه د وجی د محبت د مال نه ډیر سخت دی

(٩) ایا پس نه پوهیږی (دا انسان) کله چه راپورته کړی شی هغه څه چه په قبرونو کښی دی

(١٠) او ښکاره به کړی شی هغه څه چه په سینو کښی دی

(١١) یقینا رب د دوی په دوی باندی په دغی ورځ خامخا خبردار دی

د القارعة سورت

(١) ټکونکې (د زړونو)

(٢) څه دی ټکونکې (دزړونو)

(٣) او څه شی پوهه کړی ئی ته چه څه دی ټکونکې د زړونو

(٤) هغه ورځ چه شی به خلک پشان د پتنګانو خواره واره

(٥) او شی به غرونه په شان د وړی ډاندس کړی شوی

(٦) نو هغه څوک چه درانه وی عملونه د تلو د هغوی

(٧) نو هغه به په ژوند خوشحاله کښی وی

(٨) او هغه څوک چه سپک وی عملونه د تلو د هغوی

(٩) نو ځای د ورګرځیدو د هغوی به هاویه وی

(١٠) او ته څه شی پوهه کړی ئی چه هغه څه شی دی

(١١) اور دی سخت ګرم

د التكاثر سورت

(١) غافله کړی ئی تاسو لره فخر کولو (په ډیروالی باندی)

(٢) تر هغی پوری چه ورځئ تاسو قبرونو ته

وَحُصِّلَ مَا فِي ٱلصُّدُورِ ﴿١٠﴾ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّخَبِيرُۢ ﴿١١﴾

سُورَةُ القَارِعَةِ
ترتيبها ١٠١ — آياتها ١١

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ٱلۡقَارِعَةُ ﴿١﴾ مَا ٱلۡقَارِعَةُ ﴿٢﴾ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡقَارِعَةُ
﴿٣﴾ يَوۡمَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ كَٱلۡفَرَاشِ ٱلۡمَبۡثُوثِ ﴿٤﴾
وَتَكُونُ ٱلۡجِبَالُ كَٱلۡعِهۡنِ ٱلۡمَنفُوشِ ﴿٥﴾ فَأَمَّا
مَن ثَقُلَتۡ مَوَٰزِينُهُۥ ﴿٦﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٖ رَّاضِيَةٖ
﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ ﴿٨﴾ فَأُمُّهُۥ هَاوِيَةٞ
﴿٩﴾ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا هِيَهۡ ﴿١٠﴾ نَارٌ حَامِيَةُۢ ﴿١١﴾

سُورَةُ التَّكَاثُرِ
ترتيبها ١٠٢ — آياتها ٨

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتَّىٰ زُرۡتُمُ ٱلۡمَقَابِرَ ﴿٢﴾ كَلَّا سَوۡفَ
تَعۡلَمُونَ ﴿٣﴾ ثُمَّ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ ﴿٤﴾ كَلَّا لَوۡ تَعۡلَمُونَ
عِلۡمَ ٱلۡيَقِينِ ﴿٥﴾ لَتَرَوُنَّ ٱلۡجَحِيمَ ﴿٦﴾ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا
عَيۡنَ ٱلۡيَقِينِ ﴿٧﴾ ثُمَّ لَتُسۡـَٔلُنَّ يَوۡمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٨﴾

(٣) هیچیری داسی نه ده پکار زر دی چه تاسو به پوهه شئ

(٤) بیا هیچیری داسی نه ده پکار زر دی چه تاسو به پوهه شی

(٥) نه ده داسی که تاسو پوهیدلی په علم یقین سره

(٦) قسم دی خامخا وبه وینی تاسو جهنم

(٧) بیا به خامخا تاسو ووینی هغه په سترګو د یقین سره

(٨) بیا خامخا تپوس به وکړی شی ستاسو نه په دغه ورځ په باره د نعمتونو کښی

سُورَةُ الْعَصْرِ

ترتيبها ١٠٣ — آياتها ٣

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَفِى خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟
وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلْحَقِّ وَتَوَاصَوْا۟ بِٱلصَّبْرِ ﴿٣﴾

سُورَةُ الْهُمَزَةِ

ترتيبها ١٠٤ — آياتها ٩

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾ ٱلَّذِى جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُۥ ﴿٢﴾
يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُۥٓ أَخْلَدَهُۥ ﴿٣﴾ كَلَّا ۖ لَيُنۢبَذَنَّ فِى ٱلْحُطَمَةِ ﴿٤﴾
وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْحُطَمَةُ ﴿٥﴾ نَارُ ٱللَّهِ ٱلْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾ ٱلَّتِى تَطَّلِعُ
عَلَى ٱلْأَفْـِٔدَةِ ﴿٧﴾ إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾ فِى عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍۭ ﴿٩﴾

سُورَةُ الْفِيلِ

ترتيبها ١٠٥ — آياتها ٥

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَٰبِ ٱلْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ
فِى تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِم
بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍۭ ﴿٥﴾

د العصر سورت

(١) قسم دی په زمانه

(٢) چه یقینا انسان خامخا په تاوان کښې دی

(٣) مګر هغه کسان چه ایمان ئې راوړی دی او عملونه ئې کړی دی نیک (د سنت برابر) او وصیت کوی یوبل ته په حق باندی او وصیت کوی یوبل ته په صبر کولو باندی

د الهمزة سورت

(١) هلاکت دی لپاره د هر غیبت کونکی او عیب ګر لره

(٢) هغه چه جمع کوی مال او حسابوی هغه

(٣) ګمان کوی چه یقینا مال د ده به همیشه وساتی ده لره

(٤) هیچیری داسی نه ده خامخا وبه غورځولی شی په حطمه کښې

(٥) او څه شی پوهه کړی ئې ته چه څه ده حطمه

(٦) اور د الله تعالی دی چه بل کړی شوی دی

(٧) هغه اور چه ورخیژی په زړونو باندی

(٨) یقینا دا اور په دوی باندی رابند کړی شوی دی

(٩) په ستنو اوږدو کښې

د الفیل سورت

(١) ایا نه ګوری ته چه څرنګ کار وکړو رب ستا د فیلانو والاو سره

(٢) ایا ونه ګرځوو (الله) چل د دوی په زیانمنی ګمراهی کښې

(٣) او راوئې لیږل په هغوی باندی مرغان دلی دلی

(٤) ویشتل ئې دوی لره په کانو سره چه جوړ شوی ؤ د ختو نه چه په اور باندی پخه شوی وه

(٥) نو وئې ګرځول دوی لره په شان د وښو خوړلی شوو

د قریش سورت

(١) تعجب پکار دی په محبت د قریشو (د دنیاسره)

(٢) مینه د هغوی د سفر د ژمی سره او سفرد اوړی سره

(٣) نو بندگی دی خاص کړی دوی رب د دی کور لره

(٤) هغه ذات چه خوراک ئی ورکړی دی دوی ته د لوگی نه او امن ئی ورکړی دی دوی ته د ویری نه

د الماعون سورت

(١) ایا خبر ئی په هغه کس چه دروغجن گڼی دین لره

(٢) نو داخو هغه کس دی چه دیکه ورکوی یتیم لره

(٣) او تیزی نه ورکوی په خوراک د مسکین باندی

(٤) نو تباهی ده لمونځ کونکو لپاره

(٥) هغه کسان چه دوی د خپلو لمونځونو نه ناخبره دی

(٦) هغه کسان دی چه ځان ښودنه کوی (په عملونو خپلو سره)

(٧) او منع کوی د فایدی څیز لره

سُورَةُ قُرَيْشٍ — ترتیبها ١٠٦ — آیاتها ٤

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

لِإِيلَٰفِ قُرَيْشٍ (١) إِۦلَٰفِهِمْ رِحْلَةَ ٱلشِّتَآءِ وَٱلصَّيْفِ
(٢) فَلْيَعْبُدُوا۟ رَبَّ هَٰذَا ٱلْبَيْتِ (٣) ٱلَّذِىٓ أَطْعَمَهُم
مِّن جُوعٍ وَءَامَنَهُم مِّنْ خَوْفٍۭ (٤)

سُورَةُ الماعُونِ — ترتیبها ١٠٧ — آیاتها ٧

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يُكَذِّبُ بِٱلدِّينِ (١) فَذَٰلِكَ ٱلَّذِى
يَدُعُّ ٱلْيَتِيمَ (٢) وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ (٣)
فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ (٤) ٱلَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ
(٥) ٱلَّذِينَ هُمْ يُرَآءُونَ (٦) وَيَمْنَعُونَ ٱلْمَاعُونَ (٧)

سُورَةُ الكَوْثَرِ — ترتیبها ١٠٨ — آیاتها ٣

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

إِنَّآ أَعْطَيْنَٰكَ ٱلْكَوْثَرَ (١) فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنْحَرْ (٢)
إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ ٱلْأَبْتَرُ (٣)

د الکوثر سورت

(١) یقینا درکړی دی مونږ تاته ډیر د فایدی څیز

(٢) نو لمونځ کوه رب خپل لره او قربانی کوه

(٣) یقینا دښمن ستا دی خاص هغه بی خیره (او هلاک)

د الکافرون سورت

(١) ته ووايه ای کافرانو

(٢) زه بندگی نه کوم د هغه څه چه تاسو ئی بندگی کوی

(٣) او نه تاسو بندگی کوی د هغی څه چه زه ئی بندگی کوم

(٤) او نه زه بندگی کونکی یم د هغه څه چه تاسو ئی بندگی کوی

(٥) او نه تاسو بندگی کونکی ئی د هغه څه چه زه ئی بندگی کونکی یم

(٦) ستاسو لپاره خپل دین دی او زما لپاره خپل دین دی

د النصر سورت

(١) کله چه راشی مدد د الله تعالی او فتح (دمکی)

(٢) او وینی ته خلکو لره چه داخلیږی په دین د الله تعالی کښی ډلی‌ډلی

(٣) نو پاکی وایه سره د ستائنی او د حمد د رب ستا نه او بښنه غواړه د هغه نه یقینا هغه ډیر قبلونکی دی

سُورَةُ الكَافِرُونَ — ترتيبها ١٠٩ — آياتها ٦

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴿١﴾ لَآ أَعۡبُدُ مَا تَعۡبُدُونَ ﴿٢﴾
وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ﴿٣﴾ وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٞ مَّا عَبَدتُّمۡ ﴿٤﴾
وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمۡ دِينُكُمۡ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

سُورَةُ النَّصۡرِ — ترتيبها ١١٠ — آياتها ٣

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِذَا جَآءَ نَصۡرُ ٱللَّهِ وَٱلۡفَتۡحُ ﴿١﴾ وَرَأَيۡتَ ٱلنَّاسَ
يَدۡخُلُونَ فِي دِينِ ٱللَّهِ أَفۡوَاجٗا ﴿٢﴾ فَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ
وَٱسۡتَغۡفِرۡهُۚ إِنَّهُۥ كَانَ تَوَّابَۢا ﴿٣﴾

سُورَةُ المَسَدِ — ترتيبها ١١١ — آياتها ٥

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

تَبَّتۡ يَدَآ أَبِي لَهَبٖ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُ مَالُهُۥ وَمَا
كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصۡلَىٰ نَارٗا ذَاتَ لَهَبٖ ﴿٣﴾ وَٱمۡرَأَتُهُۥ
حَمَّالَةَ ٱلۡحَطَبِ ﴿٤﴾ فِي جِيدِهَا حَبۡلٞ مِّن مَّسَدِۭ ﴿٥﴾

د المسد سورت

(١) مات هلاک دی شی دواړه لاسونه د ابی لهب او پخپله دی هم هلاک شوه

(٢) دفع به نه کړی له ده څخه مال د ده او هغه څه چه ده گټلی ؤ

(٣) زر دی چه ننه به وځی اور ته چه خاوند د لمبو دی

(٤) او ښځه د هغه چه اوچتونکی د خشاک ده

(٥) په څټ د هغی کښی رسۍ ده د پوستکی د کجورو

د الاخلاص سورت

(١) ته ووايه شان دا دی چه الله تعالی يو دی

(٢) الله بی پروا دی

(٣) نه ئی دی ځيږولی هيڅوک او نه دا د چانه ځيږيدلی دی

(٤) او نشته دغه (الله تعالی) لره برابر سيال هيڅوک

د الفلق سورت

(١) ووايه ته زه پناه غواړم په رب د صبا (څيرونکی د تياری باندی)

(٢) له شره د هغی شی چه پيدا کړی ئی دی

(٣) او له شره د تياری شپی نه کله چه تکه توره شی

(٤) او له شره د هغوساحرانو ښځو نه چه پوکی کونکی دی په غوټو کښی

(٥) او د شر د حسد کونکی نه کله چه حسد ښکاره کړی

سُورَةُ الإِخۡلَاصِ — ترتيبها ١١٢ — آياتها ٤

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلۡ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمۡ يَلِدۡ
وَلَمۡ يُولَدۡ ﴿٣﴾ وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدُۢ ﴿٤﴾

سُورَةُ الفَلَقِ — ترتيبها ١١٣ — آياتها ٥

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلۡفَلَقِ ﴿١﴾ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِن
شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ فِي
ٱلۡعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

سُورَةُ النَّاسِ — ترتيبها ١١٤ — آياتها ٦

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَٰهِ
ٱلنَّاسِ ﴿٣﴾ مِن شَرِّ ٱلۡوَسۡوَاسِ ٱلۡخَنَّاسِ ﴿٤﴾ ٱلَّذِي
يُوَسۡوِسُ فِي صُدُورِ ٱلنَّاسِ ﴿٥﴾
مِنَ ٱلۡجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ﴿٦﴾

د الناس سورت

(١) ووايه ته چه زه پناه غواړم په رب د انسانانو سره

(٢) په بادشاه د ټولو خلکو

(٣) په معبود د ټولو خلکو

(٤) له شره د وسوسی اچونکی تښتيدونکی (شيطان نه)

(٥) هغه (شيطان) چه وسوسی اچوی په سينو د انسانانو کښی

(٦) د پيريانو او انسانانو نه

د مسلمان د ژوند په ارتباط مهم او ضروري سوالونه

١ **مسلمان به د کوم ځای نه عقیده اخلي؟** دالله تعالی د کتاب او د رسول ﷺ د صحیح احادیثو نه، هغه نبی ﷺ چه د خپلو خواهشاتو نه خبری نه کوی لکه څرنګ چی الله تعالی فرمایي: ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ سورة النجم ٤ ، **ترجمه :** نه دی خبری د هغی مګر وحی چه ورته کیږی، او دابه د صحابهٔ کرامو او د نورو سلفو صالحینو د فهم او پوهی موافق وی.

٢ **کله چه زموږ په یو څیز کښی اختلاف پیدا شی نو کوم شی ته به رجوع کوو؟** سپیڅلی شریعت ته به رجوع کوو، او د اختلاف په وخت کی به په قرآن او حدیث باندی فیصله کوو، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﴿فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ﴾ سورة النساء ١٥٩ ، **ترجمه :** که چیرته اختلاف پیدا شی ستاسو په یو څیز کی، نو الله تعالی او پیغمبر ﷺ ته یی واپس کړئ، اورسول الله ﷺ فرمائی: « **تركتُ فيكم أمرينِ لن تضلُّوا ما تمسَّكْتُم بهما : كتابَ اللهِ ، وسُنَّةَ نبيِّه** » الموطا. په تاسو کښی ما دوه شیان پریښی دی چیرته به تاسو ګمراه نه شئ که تاسو په هغی باندي منګولی ولګولی، یو د الله تعالی کتاب دی او بل د هغه د نبی ﷺ سنت دی.

٣ **په قیامت کښی به کومه ډله د نجات او فلاح حقداره وی؟** رسول الله ﷺ فرمایلی: « **وَتفتَرقُ أُمّتي على ثَلاث وَسَبْعين ملّةً كُلّهُمْ في النّار إلا ملّةً واحدةً. قالوا : وَمَنْ هي يا رَسُول اللّه؟ قال : ما أنَا عليْه وَأَصْحابِي** » الترمذي. **ترجمه :** زما أمت به په دری اویا ډلو باندی تقسمیږی، ټولی به په اور کښی وی مګر یوه ډله، صحابه وو عرض وکړ: چه دا به کومه ډله وی یا رسول الله؟ نو رسول الله ﷺ وفرمایل: دا هغه ډله ده چه په هغی مسلک او منهج باندی روانه وی، کوم باندی چه زه او زما صحابهٔ کرام دی. امام احمد او ترمذی روایت کړیدی.

نو حق مسلک هغه دی چه رسول الله ﷺ او د هغه صحابهٔ کرام پری روان وو، که ته نجات غواړی او د الله تعالی په دربار کښی د خپل عمل د قبلیدو امید لری، نو د هغوی تابعداری وکړه، او د بدعتونو نه ځان محفوظ وساته.

٤ **د نیک عمل د قبلیدو شرطونه کوم دی؟** ١) په الله تعالی باندی ایمان راوړل، او وحدانیت یی منل ځکه چه د مشرک عمل الله تعالی نه قبلوی. ٢) اخلاص: چه عمل خالص د الله تعالی لپاره وی. ٣) د رسول الله ﷺ تابعداری، چه د هغه د شریعت موافق وی، پس د الله تعالی عبادت او بندګی به په هغه طریقه باندی کیدلی شی، چه هغه روا او مشروع کړی ده، او که په دی کښی یو شرط هم کم شی نو بیا عمل مردود او برباد دی.

الله تعالی فرمائی : ﴿وَقَدِمۡنَآ إِلَىٰ مَا عَمِلُواْ مِنۡ عَمَلٖ فَجَعَلۡنَٰهُ هَبَآءٗ مَّنثُورًا﴾ سورة الفرقان ٢٣ ، **ترجمه :** او قصد کړی دی موږ هغه عمل ته چه دوی کړی دی پس وبه ګرځوو هغی دوړه خوره (الوځولی شوی).

٥ **د اسلام ددین څو مرتبی دی؟** دری مرتبی دی، اسلام، إیمان، او احسان .

٦ **اسلام څه ته وائی، اوڅو بناګانی لری؟** اسلام د الله د توحید منل، او هغی ته په اطاعت سره عاجزی او انقیاد کول، او د شرک او مشرکانو نه بیزاره کیدلو ته وایی.

او بناګانی یی پنځه دی چه د رسول الله ﷺ پدی حدیث کښی ذکر شوی دی : « **بُنِيَ الإِسْلامُ عَلَى خَمْسٍ : شَهَادَةِ أَنْ لا إِلَهَ إلا الله وَأَنَّ محمداً رَسُولُ الله، وَإِقَامِ الصَّلاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ الْبَيْتِ، وَصَوْمِ رمَضَانَ** » متفق علیه. **ترجمه :** اسلام د پنځو شیانو نه جوړ شوی دی: دا ګواهی کول چه بغیر د یو الله تعالی بل څوك دعبادت حقدار او وړ نشته، او محمد ﷺ د الله استازی دی، د لمانځه پابندی کول، زکات ورکول، د بیت الله شریفي حج کول، اود رمضان د میاشتی روژه نیول.

٧ **ایمان څه ته وائی، فرضونه او ارکان یی څو دی؟** ایمان اقرار دی په ژبه، تصدیق دی په زړه کښی، او عمل دی په اندامونو باندی، چه په نیک عمل سره زیاتیږی، او په ګناه او

معصیت سره کمیږی، الله تعالی فرمائی : ﴿لِيَزْدَادُوٓاْ إِيمَٰنًا مَّعَ إِيمَٰنِهِمْ﴾ ترجمه : ترڅو چه له خپل ایمان سره یي (نور) ایمان زیات شی ، او رسول الله ﷺ فرمائی : « **الإيمانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً ، أعلاها قَوْلُ لا إله إلا الله وأدْناها إماطَةُ الأذى عَنِ الطَّريقِ والحَياءُ شُعْبَةٌ مِنَ الإيمانِ** » مسلم **ترجمه :** ایمان څه د پاسه اویاً څانگی او شعبی لری، چه اوچته یی کلمه طیبه ده او تیټه یی د لاری نه ضرری شی لری کول دی، حیا هم د ایمان یوه څانگه ده. امام مسلم روایت کړیدی.

لکه څرنگه چه یو مسلمان په خپل نفس کښی، د نیکو عملونو د موسم نه وروسته، د عبادت او نیکو عملونو سره، په قوت او نشاط سره مینه او شوق محسوسوی، او د گناهونو نه وروسته سستی او تنبلی محسوسوی، او دا د ایمان د زیادت او کمی له امله وی، الله تعالی فرمائی : ﴿وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ طَرَفَيِ ٱلنَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ ٱلَّيْلِۚ إِنَّ ٱلْحَسَنَٰتِ يُذْهِبْنَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ سورة هود ١١٤ ، **ترجمه :** مونځ د ورځی په دواړو خواو کښی او د شپی په ځینو ساعتونو کښی اداء کړه، بیشکه چه نیك کارونه بد کارونه له منځه وړي.

او ایمان شپږ فرضونه او ارکان لري: کوم چه د رسول الله ﷺ په دی مبارک حدیث کښی ذکر شوی چه جبرائیل عليه السلام ته یی جواب ورکولو: « **أنْ تُؤْمِنَ بِاللَّه ، وَمَلائكَته ، وَكُتُبه ، وَرُسُله ، واليوم الآخر ، والقَدَرِ خَيْره وَشَرِّه** » البخاري. ترجمه : چه ته ایمان ولری په الله تعالی باندی، د هغی په ملایکو، او کتابونو باندی، او د الله تعالی په پیغمبرانو باندی، او ایمان ولری په دوباره ژوند، او په تقدیر د شر او خیر باندی. ، او په بعضو روایاتوکښی ورسره ملاقات د الله تعالی هم ذکر شوی.

٨ د (لاإله إلا الله) څه معنی ده ؟ د غیر الله نه د عبادت نفی کول، او یواځی الله تعالی لره د هغی ثابتول.

٩ آیا الله تعالی زمونږ سره دی؟ هو، الله تعالی د علم، حفاظت، او احاطی په اعتبار زمونږ سره دی، لیکن د ذات په اعتبار الله تعالی دعرش دپاسه دی، او هیڅ مخلوق په هغه باندی احاطه نه شی کولی، او ذات د الله تعالی د مخلوق د ذات سره هیڅ قسم اختلاط نه لری او د نزدیکت سره سره هغه اوچت دی، او د اوچتوالی سره سره هغه نږدی دی (لیکن په اعتبار د علم او قدرت سره)..

١٠ آیا الله تعالی په سترگو لیدلی کیږی؟ ټول امت په دی متفق دی، چه په دنیا کښی څوك الله تعالی لیدلی نه شی، لیکن اهل سنت وجماعت په دی متفق دی، چه مؤمنان به په محشر او جنت کښی د الله تعالی ملاقات کوی، لکه څرنگه چه الله تعالی فرمائی : ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ۝٢٢ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ سورة القيامة (٢٢- ٢٣) ترجمه : ځنی مخونه به په هغی ورځ تر او تازه وی، او خپل رب ته به کتونکی وی.

١١ د الله تعالی د نومونو او صفتونو د پیژندلو فائده څه ده؟ اولنی فرضی حکم چه الله تعالی په خپلو بندگانو باندی فرض کړی دی هغه دالله تعالی معرفت دی، کله چه خلك الله تعالی وپیژنی نو بیا به ورله صحیح عبادت وکړی، الله تعالی فرمائی : ﴿فَٱعْلَمْ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ﴾ سورة محمد 19 ، ترجمه : نو پوه شه چه بیشکه له الله څخه پرته بل برحق معبود نشته او له خپلی گناه څخه بخښنه وغواړه.

نو په پراخه نعمت باندی د الله تعالی ستاینه کول سبب د امید دی، او په سخت عذاب سره یی ستایل سبب د خوف او ویری دی، او دنعمت ورکول خاص الله لره گرځول دشکر سبب گرځی.

د الله تعالی په نومونو او صفتونو باندی د عبادت مقصد: د هغې په نومونو او صفتونو باندی علم راوستل دی، او په معنی باندی يې پوهیدل او عمل کول دی، نو د الله تعالی ځنی نومونه او صفتونه داسی دی چه کوم بنده ګان پری وستایلی شی نو هغه د ستاینی وړ وی لکه صفت د علم، رحمت، او عدل، او څه داسی دی چه په هغې باندی د بنده ستایل عیب او ګناه ده لکه صفت د الوهیت، جبروت، او تکبر، او د بنده لپاره هم داسی صفتونه شته چه هغه ورسره مناسب او لایق دی او په هغې باندی ورته امر شوی لکه صفت د بندګی (عبدیت)، فقر، حاجت، ذلت، او سؤال کول، لیکن په دغی صفتونو باندی الله تعالی موصوفول ناروا دی.او الله تعالی ته بهترین بندګان هغه دی چه هغه صفتونو سمبال وی چه د الله تعالی خوښ وی، او بد ترین بندګان ورته هغه دی چه داسی صفتونه ولری چه د الله تعالی خوښ نه وی.

١٢ دالله تعالی اسماء الحسنی کوم دی ؟ الله تعالی ﷻ فرمائی : ﴿وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا﴾ او د الله تعالی لپاره ښایسته نومونه دی نو په هغی باندی يی راوبلی. او رسول ﷺ فرمائی : « **إِنَّ لِلَّه تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةٌ إلا وَاحِدًا مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ** » متفق عليه. یقینا د الله تعالی لپاره یوکم سل (٩٩) نومونه دی چا چه زده کړه (او عمل یی پری وکړ) نو جنت ته به داخل شی. او د إحصامعنی : **1)** د هغی الفاظ زده کول او شمیرل ئی **2)** د هغی په معنی او مراد باندیځان پوهه کول او بیا پری ایمان راوړل ، نو کله چه (ٱلْحَكِيمُ) نوم ذکر کړی نو خپل ټول کارونه باید الله ته وسپاری ځکه چه ټول کارونه د الله د حکمت موافق کیږی، او کله چه (ٱلْقُدُّوسُ) ذکر کړی نو هغه په خپل ذهن کښی دا راولی چه الله تعالی د هر عیب او نقصان نه پاک دی. **3)** په هغی باندی د الله تعالی رابلل او هغه بیا په دوه قسمه دی : **أ)** د ستاینی او عبادت په طور دعا. **ب)** دسؤال او د غوختلو په طور دعا. او که څوک په غور سره په قرآن کریم او په صحیح احادیثو کښی نظر وکړی نو کولی شی چه د دغی نومونو شمیر تری معلوم کړی، چه هغه په لاندی ډول دي:

د الله تعالی نومونه	د هغی معنـــــی
اَللَّهُ	په خپل ټولو مخلوقاتو باندی د عبادت حقدار دی ، او هغه داسی معبود دی چه صرف هغی ته عاجزی سجده او رکوع کیدای شی ، او صرف هغی ته ټول عبادتونه کیدای شی .
الرحْمَنُ	دا هغه نوم دی چه د الله تعالی په پراخه رحمت باندی دلالت کوی او دا چه رحمت ئی ټولو بندګانو ته شامل دی او دا نوم په الله تعالی پوری خاص دی او په مخلوق باندی د دی اطلاق جایز نه دی .
الرحِيمُ	په مؤمنانو باندی په دنیا او اخرت کښی مهربانه دی او ښښونکی دی ، ځکه چه هغوی ته ئی په دونیا کښی دخپل عبادت ښوونه کړی ده ، او په اخرت کښی به پری د جنتونو مهربانی وکړی .
العَفُوُّ	هغه ذات چه ګناهونه محوه کوی او تیریږی تری او بنده ته پری عذاب نه ورکوی اګر که هغه د عذاب مستحق هم وی.
الغفور	هغه ذات چه د بنده په ګناه باندی پرده اچوی او نه یی رسوا کوی او عذاب ورله نه ورکوی.
الغفّار	دا یو نوم دی چه د الله تعالی په ډیر مغفرت باندی دلالت کوی خپل ګناهګار بنده ته چه استغفار غواړی.
الرّءوفُ	د رافت نه اخستل شوی دی نهایت زیات رحمت ته ویلی کیږی ، چه په دونیا کښی ټولو مخلوقاتو ته شامل دی او په اخرت کښی د ځنو لپاره چه هغه مؤمنان دی.
الحَلِيمُ	هغی ذات ته وائی چه په عذاب ورکولو کښی تلوار نه کوی سره د قدرت نه بلکه مخ تری اړوی او کله چه مخلوق ښښنه وغواړی نو معافی ورته کوی.
التَّوابُ	دهغی ذات ته وائی چه په بندګانو کښی چاته وغواړی نو د توبی توفیق ورته ورکوی او بیا ئی تری قبلوی .

السِّتيرُ	هغه ذات چه په بنده باندی پرده اچوی او په مخلوقاتو کښی یی نه رسوا کوی ، او هغه ذات چه د خپل بنده لپاره دا خوښوی چه په خپل ځان او په بل انسان باندی پرده واچوی او چه خپل شرمګاه پټ کړی.
الغَنِيُّ	هغه ذات چه د خپل ذات او د خپلو صفاتو دپوره کامل والی له امله چیرته هم په مخلوقاتو کښی چا ته نه محتاجیږی ، او نور ټول مخلوقات د ده انعاماتو ته محتاج وی .
الكَرِيمُ	د ډیر خیر احسان او ورکولو والا ذات ، چه څه وغواړی هغه ورکوی هغه بندګانو ته چه خوښه ئی شی په سوال سره او په غیر د غوښتلو نه ئی هم ورکوی، ګناهونه معافوی او عیبونه پټوی.
الأَكْرَمُ	هغه ذات چه په سخاوت او کرم کښی نهایت ته رسیدلی وی چه په دغی سخا کښی ورله مثال نه وی ، نو ټول خیر د هغی له طرفه دی مؤمنانو ته په خپل فضل سره بدله ورکوی او اعراض کونکو ته په خپل عدل سره مهلت ورکوی او بیا ورسره محاسبه کوی .
الوَهَّابُ	ډیر ورکونکی د تحفو دی په غیر د عوض نه ، په غیر د غرضه ورکونکی دی ، او په غیر د غوښتلو نه انعام کونکی دی .
الجَوَادُ	ډیر ورکونکی (دنعمتونو) او د ډیری مهربانۍ والا ذات دی ، او خصوصا د هغی په سخا او مهربانی کښی د مؤمنانو لپاره ډیره لویه برخه ده.
الوَدودُ	مینه لری د خپلو دوستانو سره او د هغوی سره په مغفرت کولو او نعمتونو ورکورکولو باندی مینه کوی ، نو د هغوی نه راضی کیږی عملونه ورله قبلوی او په زمکه کښی ورله مقبولیت نصیب کوی .
المُعْطي	ورکوی چاله چه وغواړی د خپلو خزانو نه ، لیکن د ده د دوستانو لپاره د ده په خزانو کښی ډیره لویه برخه ده او صرف همدغه ذات دی چه هر هغه شی چه ده پیدا کړی دی هغی ته ئی شکل ورکړی دی.
الوَاسِعُ	د ډیرو صفتونو والا ذات دی هیڅوک د ده په ثناوو صفت باندی کما حقه احاطه نه شی کولی ، د ډیر لوی عظمت او قدرت والا ذات دی ، د پراخه مغفرت رحمت ، مهربانۍ او احسان والا ذات دی .
المُحْسِنُ	هغه ذات دی چه په خپل ذات نومونو ، صفتونو او کارونو کښی د کامل حسن او خایست والا ذات دی ، او خپل مخلوق یی په خایسته انداز پیدا کړی دی ، او د خپلو مخلوقاتو سره ډیر احسان کونکی دی .
الرَّازِقُ	هغه ذات چه ټولو مخلوقاتو ته رزق ورکوی، او د مخلوقاتو د پیدایښت نه ئی مخکی د دوی رزق مقرر کړی دی، او د هغوی د رزق د تکمیلولو کفالت ئی کړی اګر که ډیره موده روسته هم وی .
الرَّزَّاقُ	دا نوم دلالت کوی چه الله تعالی خپل مخلوق ته ډیر په کثرت سره رزق ورکوی ، نو الله تعالی خپل مخلوق ته د هغوی د غوښتلو نه مخکی رزق ورکوی ، بلکه خپل مخلوق ته د هغوی د ګناهونو باوجود هم رزق ورکوی .
اللَّطِيفُ	هغه ذات چه په ډیرو ورو او دقیقو شیانو باندی علم لری ، هیڅ شی تری پناه کیدای نشی ، او په ډیر خفیه طریقی سره خپل مخلوق ته خیر او فایده رسوی د هغه ځای نه چه د هغوی پری ګمان نه وی .
الخَبِيرُ	هغه ذات چه د ټولو شیانو په باطن او ظاهر دواړو باندی د هغی علم احاطه کړی ده.
الفَتَّاحُ	هغه ذات دی چه د خپلی بادشاهی رحمتونو او رزق خزانی ئی د خپل حکمت د تقاضا موافق د(مخلوق) پر مخ خلاصی کړیدی .
العَلِيمُ	هغه ذات چه علم ئی په ظاهری باطنی پټو او ښکاره ، ماضی حال آو مستقبل ،او په ټولو شیانو باندی احاطه کړی ده ، او هیڅ شی تری پناه کیدای نه شی .
البَرُّ	هغه ذات چه په خپل مخلوق باندی ډیر پراخه احسانات کوی ، دومره نعمتونه ئی کړی پری چه څوک ئی حسابولی نشی او نه پری ګیره اچولی شی ، هغه په خپله وعده کښی صادق دی ، هغه ذات دی چه دخپلو بندګانو د (ګناهونو نه) تیریږی ، نصرت ورسره کوی او حفاظت یی کوی ، لږعمل ورله هم قبلوی او بیا ئی ډیروی .
الحَكِيمُ	هغه ذات چه په ډیر مناسب ځایونو کښی شیان وضع کوی ، او په تدبیر کښی ئی هیڅ خلل او نقصان نشی راتلای .

الحَكَم	هغه ذات چه د خپلو مخلوقاتو په مینځ کښې په انصاف سره فیصله کوی ، په چا ظلم نه کوی، او هغه ذات دی چه خپل عزت مند کتاب ئی د خلکو په مابین کښې د فیصلو لپاره رالیږلی دی .
الشَّاكِرُ	هغه ذات چه ځوک ورله اطاعت کوی نو د هغی صفت کوی ، او د عملونو بدلی ورکوی اګر که ډیر کم هم وی ، چه ځوک ورله د نعمتونو شکر ادا کوی نو په دونیا کښې ورله نعمتونه نور هم زیاتوی ، او په اخرت کښې ورله بدله ورکوی .
الشَّكُورُ	هغه ذات چه د بندګانو لږ عمل ورسره زیاتیږی ، نو د هغی بدله ورله څو چنده زیاته ورکوی ، نو الله تعالی هغی انسان ته ثواب ورکوی چه د الله تعالی د نعمتونو شکر ادا کوی ، او عملونه ورله قبلوی .
الجَمِيلُ	هغه ذات چه په خپل ذات نومونو او صفتونو کښې د کامل خایست خاوند دی ، او په مخلوق کښې چه کوم خایست دی هغه هم د الله تعالی له خوانه دی .
المَجِيدُ	هغه ذات چه په اسمانونو او زمکه کښې ورله لوئی عزت او اوچتوالی دی .
الوَلِيُّ	هغه ذات دی چه دمخلوقاتو په کارونو او د خپلی بادشاهی په تدبیر باندی قائم دی ، او د خپلو دوستانو امداد کونکی دی .
الحَمِيدُ	هغه ذات دی چه په خپلو خایسته نومونو صفتونو او کارونو باندی ستایلی شوی د ی ، هغه ذات دی چه په خوشحالیَ تکلیف ، په سختیَ او راحت کښې ستایلی کیږی ، او یواځی همدغه ذات مطلقا د حمدونو او ستاینی حقدار دی ځکه چه په صفتونو د کمال سره موصوف دی .
المَوْلَى	رب دی بادشاه دی سید دی او دخپلو دوستانو لپاره امدادی او معین دی .
النَّصِيرُ	هغه ذات دی چه په خپل نصرت سره مضبوطوی هغه ځوک چه ئی وغواړی ، د چا سره چه امداد وکړی نو په هغی باندی ځوک زورور نشته، او ځوک چه ذلیله کړی نو د هغی لپاره ځوک امدادی نشته.
السَّمِيعُ	هغه ذات دی چه په هر پټ څیز، مشوره ، په جهر او اعلان باندی د هغی اوریدلو احاطه کړی ، بلکه په ټولو اوازونو که هغه ډیر باریکه وی او که لوی وی هم احاطه کړیده ، او ځوک چه تری غواړی نو د هغی دعا قبلوی .
البَصِيرُ	هغه ذات دی چه لیدلو ئی په غیبی او ښکاره عالم کښې په ټولو موجوداتو باندی احاطه کړیده ، که هغه پټ وی او که ښکاره ، که ډیر کوچنی وی او یا ډیر لوی .
الشَّهِيدُ	په خپلو مخلوقاتو باندی څارونکی دی ، په خپل وحدانیت او عدل باندی ئی شهادت کړی دی ، او د موحدینو مؤمنانو پیغمبرانو علیهم السلام او د ملایکو په صداقت باندی هم ګواه دی .
الرَّقِيبُ	د خپل مخلوق په حال باندی اګاه دی ، په خپل علم کښې يي د هغوی عملونه راګیر کړی ، د یو کتونکی معمولی کتل تری هم نه فوت کیږی ، او نه تری د زړونو وسوسی فوتیږی .
الرِّفِيقُ	په خپلو کارونو کښې ډیر نرمی کونکی دی ، په پیداکولو او اوامرو کښې عجله او تلوار نه کوی ، او دخپلو بندګانو سره داسانتیا او نرمیَ معامله کوی ، په غیر د طاقته هغوی ته تکلیف نه ورکوی ، او نرمی کونکی بنده ئی خوښ دی
القَرِيبُ	ټولو مخلوقاتو ته د علم او قدرت په لحاظ سره ، او مؤمنانو بندګانو ته د مدد کولو او لطف په اعتبار سره ډیر نږدی دی ، او هغه سره د دغی نزدیکت نه د عرش د پاسه دی لیکن په اعتبار د ذات سره د مخلوق سره اختلاط نه لری .
المُجِيبُ	هغه ذات دی چه د خپل علم او دحکمت د تقاضا موافق د دعاکونکو دعاګانی او د سوال کونکو سوالونه قبلوی.
الْمُقِيتُ	هغه ذات دی چه رزق ئی پیدا کړی دی او بیا ئی مخلوق ته د رزق د رسولو کفالت په غاړه اخستی دی ، او هغه په دغی رزق او د خپلو مخلوقاتو په عملونو باندی په غیر د کوم نقصان نه نګاهبان دی .
الحَسِيبُ	هغه ذات دی چه د خپلو بندګانو لپاره په دنیوی او دینی کارونو کښې چه د دوی لپاره اهمیت لری کافی دی ، او د مؤمنانو لپاره په دغی کفایت کښې پوره برخه ده ، او الله تعالی به د هغوی سره د دنیا په عملونو کښې حساب کوی .

المُؤْمِنُ	د خپلو رسولانو او پیغمبرانو او د هغوی د پیروانو تصدیق کونکی دی ، ځکه چه د هغوی په صداقت باندی شهادت کونکی دی، او بیا ئی پری دلایل قایم کړی، په دونیا او اخرت کښی چه هر امن دی د هغی ورکونکی الله تعالی دی، او هغه په سبب د خپل امن باندی مؤمنانو ته د ظلم عذابونو او د قیامت د لویی ویری نه امان ورکړی دی .
المَنانُّ	د ډیری ورکړی، او د لوی انعام خاوند دی، او په خپلو مخلوقاتو باندی یی ډیر زیات احسانات کړی دی.
الطَّیِّبُ	د هر قسم عیبونو او نقصان نه پاک دی ، او صرف الله تعالی هغه ذات دی چه د هغی لپاره مطلق کمال او خایست دی ، او په خپل مخلوق باندی د ډیر خیر خاوند دی ، او الله تعالی هغه عملونه او صدقات قبلوی چه پاک او حلال وی او خالص د الله تعالی لپاره وی .
الشَّافِي	هغه ذات دی چه زړونو او بدنونو ته د مرضونو نه شفا ورکوی ، او د مخلوق په لاس کښی صرف هغه دوا ده چه الله تعالی ورله میسره کړی ده او هر چه علاج او شفا ده هغه صرف د الله تعالی په لاس کښی ده .
الحَفیظُ	هغه ذات دی چه په خپل فضل سره د بندګانو او د هغوی د عملونو حفاظت او ساتنه کوی ، او په خپل قدرت سره د ټولو مخلوقاتو خاص رعایت او ساتنه کوی .
الوَکیلُ	هغه ذات دی چه د مخلوقاتو زموار او وکیل دی او د هغوی د پیدایښت او تدبیر انتظام ئی کړی دی ، او هغه د خپلو مخلوقاتو د ایجاد او مدد لپاره کافی دی ، او هغه د هغی مؤمنانو لپاره ښه پوره دی چه د عمل کولو نه ورته مخکی خپل کارونه سپاری ، او یا د عمل په دوران کښی تری مرسته غواړی ، او کله چه ورته الله تعالی توفیق ورکړی نو دوی د الله تعالی حمد او شکر ادا کوی ، او د ابتلا نه روسته په خپله برخه او تقسیم باندی راضی وی .
الخَلاَّقُ	دا هغه نوم دی چه د الله په ډیرو پیدا کولو باندی دلالت کوی ، الله تعالی د همیشه لپاره پیداکونکی دی او په دی لوی وصف باندی ترابده پوری موصوف دی .
الخَالِقُ	هغه ذات دی چه په غیر د مثال نه د ټولو مخلوقاتو نا اشنا پیداکونکی دی.
البَارِئُ	هغه ذات چه ټول هغه مخلوقات چه د هغی د پیدا کولو اراده ئی کړی ده هغه ئی موجود کړی دی او وجود ته ئی راوستلی دی.
المُصَوِّرُ	هغه ذات دی چه خپل مخلوق ئی په هغی شکل او صورت باندی پیدا کړی چه الله تعالی ورله د خپل حکمت د تقاضا موافق غوره کړی ؤ .
الرَّبُّ	هغه ذات دی چه په خپلو نعمتونو باندی د مخلوقاتو تربیت کوی او په تدریج سره ئی لویوی ، او هغه ذات دی چه د خپلو دوستانو داسی تربیت کوی چه په هغی سره د هغوی زړونه اصلاح کیږی ، او هغه پیداکونکی اختیار مند او سید دی .
العَظیمُ	هغه ذات دی چه په ذات نومونو او صفتونو کښی ورله کامله لوئی او عظمت دی ، له دی امله ئی په خلکو باندی واجب کړی چه د الله تعالی لوئی ته قایل شی او د هغی د اوامرو احکامو او نهی پوره تعظیم وکړی .
القَاهِرُ القَهَّارُ	هغه ذات چه خپل بندګان ورته ذلت ښکاره کوی ، او ټول بندګان ئی عبید او مریان ګرځولی دی ، په خپلو بندګانو اوچت او زورور دی ، ټول خلک ورته عاجزی کوی ، او ټول مخونه ورته تابعدار دی ، او قهار د قاهر مبالغه ده .
المُهَیمِنُ	هغه ذات چه په نورو شیانو باندی قایم دی حفاظت ئی کوی او په هغی باندی شاهد دی ، او احاطه ئی پری کړی ده
العَزیزُ	هغه ذات دی چه ټول اقسام د عزت ورله ثابت دی ، د هغی لپاره د قوت عزت دی ځوک پری غالبه نشته ، د دفاع عزت ورله هم ثابت دی هیڅ ته ئی حاجت نشته ، د قهر او غلبی عزت ورله هم دی نو هیڅ شی په غیر د هغی د حکم نه حرکت نشی کولی .

الجَبَّارُ	هغه ذات دی چه د نافذونکی ارادی خاوند دی ، او نور ټول مخلوقات ورته مغلوبه دی ، د ده لوئی ته عاجزی کونکی دی ، حکم ته ئی تابع دی ، مات شوی څیز روغوی ، فقیر مالداره کوی ، ګران شی اسانوی ، او مریض روغوی .
المُتَكَبِّرُ	لوی ذات دی د هر قسم ناکاره صفت او عیب نه پاک دی ، د بندګانو د ظلم نه بالاتر دی ، په سرکشانو مخلوقاتو باندی زورور دی ، موصوف دی په صفت د کبریاء او لوئی باندی که څوک ورسره په هغی کښی جګړه کوی نو هلاک به ئی کړی او عذاب به ورله ورکړی .
الكَبِيرُ	په ذات صفتونو او کارونو کښی ډیر لوی دی ، د هغی نه بل هیڅوک لوی نشته ، بلکه ټول مخلوقات د هغی لویوالی او د جلالیت په مقابل کښی ډیر کوچنی دی .
الحَيِيُّ	هغه ذات دی چه په صفت د حیاء باندی موصوف دی چه د هغی د جلالیت او لوئی سره مناسب وی ، او د الله تعالی حیاء د کرم سخا نیکی او لوئی نه عبارت ده .
الحَيُّ	هغه ذات دی چه د هغی لپاره کامل او ابدی ژوند دی ، او داسی بقا ده ورله چه د هغی لپاره نه اول شته او نه ورله اخیر شته ، او په وجود کښی هر قسم ژوند د الله تعالی له طرفه دی .
القَيُّومُ	هغه ذات دی چه په خپله قائم دی او د مخلوقاتو نه بی پروا دی ، او د ټولو هغو مخلوقاتو لپاره چه په اسمانونو او زمکه کښی موجود دی د هغی لپاره قایمونکی دی ، نو ټول مخلوقات ورته محتاج دی .
الوَارِثُ	د خلکو د پناه کیدو نه روسته موجود دی ، او ټول مخلوقات ورته د مرګ نه روسته را ګرځیدونکی دی ، او ټول هغه څه چه زمونږ سره دی هغه یو امانت دی یوه ورځ به خپل اصلی مالک ته واپس کیږی .
الديَّانُ	هغه ذات دی چه ټول مخلوقات ورته تابع دی ، چه خپلو بندګانو ته د هغو کارونو بدله ورکوی چه کوی ئی ، که نیک عملونه وی دوچنده بدله ورکوی ، او که ګناهونه وی نو د هغی سزا ورکوی او یا ئی ورته معاف کوی .
المَلِكُ	هغه ذات دی چه امر منع کول او غلبه صرف د هغی لپاره ده ، په خپل حکم سره په مخلوقاتو کښی تصرف کونکی دی ، د الله تعالی د بادشاهی په قایمولو کښی په هغی باندی د هیچا احسان نشته .
المَالِكُ	دهغی بادشاهی اصلی ده او د حقداری له امله ده ، چه کله ئی مخلوق پیدا کولو نو دهغه لپاره هم بادشاهی وه او ما سوا د هغه نه هیڅوک موجود نه و ، او چه کله ټول مخلوقات پناه کیږی نو بیا به هم بادشاهی د الله تعالی لپاره وی .
المَلِيكُ	دا هغه نوم دی چه په مطلقه بادشاهی باندی دلالت کوی او دا د ملک نه ډیر بلیغ دی .
السُّبوحُ	د هر قسم عیب او نقصان نه پاک دی ځکه چه دا هغه ذات دی چه د هغی لپاره کامل صفتونه دی او د مطلق جمال خاوند دی .
القُدُّوسُ	د هر قسم عیب او نقصان نه پاک دی ځکه چه د مطلق کمال په صفتونو باندی یواځی ستایلی شوی دی نو د هغی لپاره مثالونه نه شی بیانیدی.
السَّلامُ	په ذات صفتونو نومونو او کارونو کښی د هر قسم عیب او نقصان نه سالم دی او په دونیا او اخرت کښی هرقسم سلامتیا د الله تعالی له خوا ده .
الحَقُّ	هغه ذات چه د هغی په وجود نومونو صفتونو په الوهیت او خدائی کښی هیڅ قسم شک نشته ، حق معبود دی او د هغی نه په غیر بل معبود برحق نشته.
المُبِينُ	هغه ذات دی چه په وحدانیت حکمتونو او رحمت کښی ئی امر واضح دی ، او خپلو بندګانو ته ئی د هدایت لار روښانه کړی تر څوچه پری روان شی ، او د ګمراهی لار ئی ښودلی تر څو چه خلک تری ځان وساتی .
القَوِيُّ	هغه ذات چه د پوره قدرت او کاملی ارادی څښتن دی .
المَتِينُ	د ډیر سخت قدرت او قوت خاوند دی ، هغی ته په خپلو کارونو کښی مشقت تکلیف ستړي والی نه پیښیږی

القَادِرُ	په هر شی باندی قدرت لری په زمکه او اسمانونو کښی ئی څوک نشی کمزوری کولی ، او د هر شی تقدیر او اندازه ئی لګولی ده .
القَدِیرُ	د ا په معنی کښی د القادر په شان دی لیکن په دی صفت کښی د الله په مدح کښی مبالغه ده .
المُقْتَدِرُ	دا یو نوم دی چه د الله تعالی د قدرت په مبالغه باندی دلالت کوی په نافذولو د تقدیرونو او پیداکولو کښی په هغه طریقه او کیفیت چه د الله تعالی په مخکنی علم کښی موجود ؤ .
العلِيُ الأعلى	هغه ذات چه د هغی لپاره د شان قهر او د ذات اوچتوالی دی ، او هر څیز د هغی د قهر او د بادشاهی لاندی دی او هیڅوک پری اوچت نشته .
المُتَعَالُ	هغه ذات چه د هغی د لویی په مقابل کښی هر شی ذلیل دی ، هیڅ شی د هغی نه بالا تر نشته ، بلکه هر شی د هغی نه لاندی دی ، او د هغی د قهر او د بادشاهی نه لاندی دی .
المُقَدِّمُ	هغه ذات دی چه ځنی شیان مخکی کوی او د خپل مشیت او د حکمت موافق ئی په یو مناسب ځای کښی ځای کوی ، او ځنی مخلوق په ځنو باندی د خپل علم موافق مخکی کوی .
المُؤخِرُ	هغه ذات دی چه ټول شیان په خپلو مناسبو ځایونو کښی ځای په ځای کوی ، او د خپل حکمت د تقاضا موافق ځنی څیزونه مخکی کوی او ځنی روسته کوی ، او کله د خپلو بندګانو نه عذاب روسته کوی تر څو چه توبه اوباسی او الله تعالی ته راوګرځی .
المُسَعِّرُ	هغه ذات دی چه د څیزونو په قیمت تاثیر او اهمیت کښی زیاتوالی راولی او یا ئي کموی ، نو د الله تعالی د حکمت او علم د تقاضا موافق شیان کله قیمته کیږی او کله ارزانیږی .
القَابِضُ	هغه ذات دی چه روحونه اخلی ، او د ځنو بندګانو نه د ابتلا او امتحان په خاطر د خپل حکمت او قدرت د تقاضا موافق رزق بندوی .
البَاسِطُ	هغه ذات دی چه د خپلو بندګانو لپاره د خپلی سخا او کرم موافق رزق پراخه کوی ، نو په دغی سره هغوی د خپل حکمت موافق ازمائی ، او لاسونه د توبی د قبلولو لپاره اوږدوی .
الأَوَّلُ	هغه ذات دی چه مخکی تری هیڅوک نشته ، بلکه ټول مخلوقات د الله په پیدایښت باندی وجود ته راغلی دی ، او د الله تعالی د وجود لپاره ابتدا نشته .
الآخِرُ	هغه ذات دی چه روسته تری هیڅ شی نشته ، صرف د الله تعالی ذات به باقی وی او نور ټول هغه مخلوقات چه په زمکه کښی دی هغه به فانی کیږی ، بیا به ټول مخلوق الله ته واپس کیږی ، او د الله تعالی د وجود انتهاء نشته .
الظَّاهِرُ	د هر شی د پاسه دی ، هیڅ شی تری اوچت نشته ، او په هر شی باندی زورور دی او احاطه ئی پری کړی ده .
البَاطِنُ	هغه ذات دی چه د هغی نه بل څوک نږدی نشته ، نو دغه الله تعالی ډیر نږدی او راګیرونکی دی او په دونیا کښی د خلکو د نظر نه پناه دی .
الوِتْرُ	واحد ذات دی هیڅ شریک ورله نشته ، او داسی یو ذات دی چه هیڅ مثال ورله نشته .
السَّیِّدُ	هغه ذات دی چه په خلکو یی کامل اختیار او سیادت دی او د هغوی مالک او تربیت کونکی دی او ټول مخلوقات ئی بندګان دی .
الصَّمَدُ	هغه ذات دی چه په سید والی کښی کامل دی ، هغه ذات چه ټول مخلوقات ورته د خپل لوی احتیاج له امله په خپلو حاجتونو کښی رجوع کوی ، او هغه ذات دی چه خلکو ته طعام ورکوی او هغه د چا طعام ته ضرورت نه لری .
الوَاحِدُ الأَحَدُ	هغه ذات دی چه په ټولو اقسامو د کمال کښی واحد دی څوک ورسره شریک نشته ، او د هغی په شان څوک نشته ، او دا د دی خبری تقاضا کوی چه الله تعالی یواځی د عبادت حقدار دی او شریک ورله نشته .
الإلٰه	معبود برحق دی ، یواځی هغه د عبادت حقدار دی او څوک ورسره په عبادت کښی شریک نشته .

١٣ آیا دالله په نومونو او صفتونو کښې څه فرق دی؟ د الله تعالی نومونه او صفتونه په دی کښې مشترک دی، چه په دواړو باندی پناه نیول او قسم کول جائز دی، لیکن فرقونه پکښې ډیر دی چه اهم یی دا دی: **اول:** دبندګۍ او دعا کولو په اعتبار کښې سره مختلف دی، د الله تعالی نومونو ته، نسبت د بندګۍ کولی شی، لکه عبد الکریم لیکن صفت ته یی نه شی کولی، نو داسی نه شی ویلی عبد الکرم، لکه څرنګه چه د الله رابلل په نومونو باندی جایز دي لکه یا کریم، لیکن په صفتونو باندی یی رابلل جایز نه دی لکه یا کرم الله.

دوهم: د الله تعالی د نومونو او اسماوو نه صفتونه مشتق (اخیستل) کیږی، لکه رحمن چه د رحمت صفت تری مشتق کیږی، او دصفتونو څخه نومونه نه مشتق کیږی، لکه استواء، داسی څوک نه شی ویلی چه د الله په نومونوکی یو نوم (مستوی) دی. **دریم:** د الله تعالی د افعالو (کارونو) څخه داسی نومونه نه اخیستل (مشتق) کیږی چی قران او حدیث کي نه وي راغلی، لکه د الله تعالی په فعلونو کښې یو فعل غضب دی نو څوک داسی نه شی ویلی، چه د الله یو نوم غاضب دی. او صفتونه دافعالو څخه مشتق کیدای شی، نو د الله تعالی لپاره صفت د غضب شته، ځکه چه غضب د الله دافعالو څخه دی.

١٤ په ملایکو باندی د ایمان څه مقصد دی؟ د دوی په وجود باندی مضبوط ایمان او عقیده ساتل، چه ملایکی د الله مخلوق او بنده ګان دی، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی :

﴿ وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحْمَٰنُ وَلَدًا ۗ سُبْحَٰنَهُۥ ۚ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾ لَا يَسْبِقُونَهُۥ بِٱلْقَوْلِ وَهُم بِأَمْرِهِۦ يَعْمَلُونَ ﴾.

سورة الأنبياء (٢٦-٢٧) **ترجمه:** او وایی دوی: چه مهربان ذات (ځان لره) زوی نیولی دی، خدای (له دغو نسبتونو څخه) پاك دی، بلکه دغه (کسان چه ورته د معبودانو حیثیت ورکول کیږي) د خدای عزتمند (او مقرب) بندګان دی. هیڅکله دوی د هغه له دستور څخه مخکښې خبری نه کوي او یواځی د هغه په حکم عمل کوي.

او په ملایکو باندی د ایمان څلور مقصده دی: ١) د هغوی په وجود باندی ایمان راوړل **٢)** د هغوی په نومونو باندی ایمان راوړل **٣)** دهغوی په صفتونو باندی ایمان راوړل **٤)** د هغوی په کارونو باندی ایمان راوړل، کوم چه هغوی ته سپارلی شوی دی، لکه ملك الموت (هغه پرښته چه روحونه قبضوی).

١٥ د قرآن کریم تعریف څه دی؟ قران د الله تعالی کلام دی چه تلاوت یی عبادت بللی کیږی، د الله نه شروع شوی، او الله ته به واپس کیږی، چه الله پری په حقیقی توګه په حرفونو او اواز (صوت) سره خبری کړی، او جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَام د الله تعالی نه دا قرآن اوریدلی، او بیا یی نبی ﷺ ته رسولی، او ټول اسمانی کتابونه همداسی دی.

١٦ آیا مونږ د نبي ﷺ د احادیثو څخه بغیر یواځی په قرآن باندی کفایت کولی شو؟ نه، الله تعالی په سنت باندی د عمل کولو حکم کړی دی، د دی دواړو نه په یو باندی اکتفاء کول جائز نه دی الله تعالی فرمائی : ﴿ وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟ ﴾

ترجمه: او هغه څیز چه درکړی دی تاسو ته پیغمبر ﷺ نو هغه واخلئ او هغه څیز چه تاسو یی تری منع کړی یاست نو د هغی نه منع شئ.

بلکه سنت د قرآن عظیم الشان تفسیر او وضاحت کوی، رسول الله ﷺ فرمایلی :

« أَلا إِنِّي أُوتِيتُ الْكِتَابَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ ، أَلا يُوشِكُ رَجُلٌ شَبْعَانٌ عَلَى أَرِيكَتِهِ يَقُولُ : عَلَيْكُمْ بِهَذَا الْقُرْآنِ ، فَمَا وَجَدْتُمْ فِيهِ مِنْ حَلَالٍ فَأَحِلُّوهُ ، وَمَا وَجَدْتُمْ فِيهِ مِنْ حَرَامٍ فَحَرِّمُوهُ » أحمد وأبو داود.

بیشکه ماته قرآن راکړی شوی او د هغه په شان ورسره بل هم چه هغه سنت دی، او

خبردار نړدی ده چه یو موړ سړی چه په تخت باندی به ناست وی، او وائی به: تاسو یواځی دا قرآن مضبوط ونیسئ، چه کله مو پکښې حلال ومونډل هغه حلال وګڼئ، او چه کوم څه مو پکښې حرام ومونډل هغه حرام وګڼئ. امام احمد او ابوداود روایت کړیدی.

١٧ **په رسولانو (پیغمبرانو) باندی د ایمان څه مقصد دی؟** مضبوط تصدیق کول چه الله تعالی په هرامت کښی پیغمبران رالیږلی، چه خلک یواځی د الله عبادت ته راوبلی، اود نورو معبودانو د عبادت نه انکار وکړی، او دا عقیده ساتل چه انبیاء علیهم السلام ټول رښتینی، نیکان، رشد والا، عزتمند، متقیان، امانت ګر، هدایت کونکی، او هدایت والا دی، او دوی هغه پیغام او رسالت خلکو ته رسولی چه په کوم باندی الله تعالی رالیږلی وو.

١٨ **د رسول الله ﷺ د شفاعت قسمونه څو دی؟** د ټولو نه لوی شفاعت د محشر په میدان کښی د رسول ﷺ **لوی شفاعت دی**، د ېنځوس زره کاله انتظار نه روسته، چه د خلکو په منځ کي فیصله وشی، نو رسول الله ﷺ به شفاعت وکړی، دی لپاره چه الله جل شانه د فیصلي کولو لپاره تشریف راوړی، او دا شفاعت په رسول الله ﷺ پوری خاص دی، او دغی قسم ته مقام محمود هم وائی، چه د رسول الله ﷺ سره یی وعده شوی ده.

دوهم قسم : د رسول الله ﷺ شفاعت د جنت د دروازی په خلاصولو او بیرته کولوکښی، نو اول کس چه د جنت دروازه به خلاصوی، هغه رسول الله ﷺ دی، او په امتونو کښی به اول د رسول الله ﷺ امت جنت ته ځی. **دریم قسم :** د رسول الله ﷺ شفاعت د هغه چا لپاره، چه د جهنم فیصله پری شوی وی، او د جهنم څخه به نجات حاصل کړی. **څلورم قسم :** د رسول الله ﷺ شفاعت، د هغی موحدینو ګناهګارو مؤمنانو لپاره چه جهنم ته ننوتلی وی، چه د هغی نه راووځی. **پنځم قسم :** د رسول الله ﷺ شفاعت، د ځنی جنتیانو د درجو د اوچتولو لپاره، او دا وروستنی دری قسمه شفاعت یواځی په رسول الله ﷺ پوری خاص نه دی، لیکن رسول الله ﷺ پکښی مخکی دی، بیا وریسی انبیاء علیهم السلام ملایکی او نور اولیاء کرام او شهیدان دی. **شپږم قسم :** د رسول الله ﷺ شفاعت د ځنی خلکو لپاره چه بی حسابه او کتابه جنت ته داخل شی. **اوم قسم :** د رسول الله ﷺ شفاعت، د ځنی کافرانو لپاره چه عذاب پری کم او سپک شی، او دا قسم شفاعت په رسول الله ﷺ پوری خاص دی، چه د خپل تره ابوطالب لپاره به یی کوی. **اتم قسم :** بیا به الله تعالی په خپل رحمت سره بغیر د چا د شفاعت نه بی حسابه هغه کسان د اور نه را اوباسی چه په توحید باندی وفات شوی وی چه د هغی حساب یواځی الله ته معلوم دی او جنت ته به یی داخل کړی.

١٩ **آیا د ژوندو خلکو نه د مدد او د شفاعت طلب کیدای شی؟** هو، لیکن د دنیا په هغه کارونو کښی چه طاقت یی لری، په دی شرط چه حاضر وی، او شریعت د بل چا سره دمدد کولو ترغیب ورکړی دی، الله تعالی فرمائی : ﴿ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى ﴾ **ترجمه :** تاسو د یو بل سره په نیکي او تقوا کښی مدد وکړئ، او رسول الله ﷺ فرمائی : « **وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ** » مسلم. الله تعالی تر هغی پوری د یو بنده سره کمک کوی تر څو پوری چه دغه بنده د خپل وروړ په مدد کښی وی. او د داسی شفاعت ډیر فضیلت راغلی دی کوم ته چه واسطه ویل کیږی، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﴿ مَّن يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُن لَّهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا ﴾ سورة النساء (٨٥) **ترجمه :** څوک چه نیک سفارش وکړی نو د هغی لپاره به پکښی هم برخه وی، او رسول الله ﷺ فرمائی : « **اشْفَعُوا تُؤْجَرُوا** » البخاري. تاسو سفارش وکړئ اجر به درته درکړی شی.

لیکن د دغی شفاعت لپاره شرطونه دی : ۱) د ژوندی سړی نه به مدد او شفاعت غوښتلی کیږی ځکه چه مړی خپل ځان ته فایده نشی رسولی نو بل ته به څه فایده ورسوی ، او بل دا چه د مړی نه شفاعت طلب کول دعا ده او مړی د رابلونکی دعا نه اوری الله تعالی فرمائی : ﴿وَٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ مَا يَمۡلِكُونَ مِن قِطۡمِيرٍ ۝١٣ إِن تَدۡعُوهُمۡ لَا يَسۡمَعُواْ دُعَآءَكُمۡ وَلَوۡ سَمِعُواْ مَا ٱسۡتَجَابُواْ لَكُمۡۖ وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ يَكۡفُرُونَ بِشِرۡكِكُمۡ﴾ سورة فاطر (۱۳-۱٤) **ترجمه :** او هغه کسان چه رابلئ یی تاسو (په حاجتونو کښی) په غیر د الله نه، هغوی د (نری) پردی د هډوکی د کجوری اختیار نه لری، که تاسو رابلی هغوی لره نو نه اوری بلنه ستاسو، او که (بالفرض) واوری بلنه ستاسو نو نه شی درکولی جواب ستاسو، او په ورځ د قیامت کښی به کفر وکړی په شرک ستاسو . او د مړو نه ولی دا خلک سوال او غوښتنه کوی، او حال دا چه هغه په خپله د ژوندی دعا ته محتاج دی، ځکه چه د مړی تعلق د دنیا نه د ده په مرګ سره ختم شوی دی، مګر چه څوک ورته دعا کوی د هغی ثواب او اجر ورته رسیږی ، لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی « **مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ نِدًّا دَخَلَ النَّارَ** » البخاري. څوک چه مړشی په داسی حال کښی چه د الله تعالی نه سوا بل شریک رابلی نو جهنم ته به داخل شی. (ند): شریک ته وائی. **۲)** کوم څه چه ورته ویلی کیږی په هغي باید پوه شی **۳)** د چا نه چه طلب کیدای شی هغه به حاضر وی **٤)** په هغه څه کښی به وی چه طاقت یی لری **٥)** په دنیاوی کارونو کښی به وی **٦)** په جایز روا او بی ضرره کارونو کښی به وی.

۲۰ وسیله په څو قسمه ده؟ په دوه قسمه ده : **اول : جایز او شرعی وسیله** چه هغه بیا په دری قسمه ده: **۱)** د الله په نومونو او صفتونو باندي. **۲)** په نیک عمل باندی وسیله نیول، لکه د نبی ﷺ په محبت اویا د هغی په تابعداری لکه څرنګه چه د غار د خاوندانو په قصه کښی راغلی. **۳)** د یو نیک انسان په دعاء باندی وسیله نیول، په دی شرط چه ژوندی او حاضر وی.

دوهم قسم : ناروا او شرکی وسیله : دغه وسیله بیا په دوه قسمه ده: **۱)** د نبی ﷺ یا د یو ولی په مرتبه او جاه باندی وسیله نیول، لکه داسی ویل: (أي الله تعالی زه ستا نه د نبی ﷺ د مرتبی په خاطر حاجت غواړم، او یا داسی ووائی: زه د حسین په خاطر ستا نه حاجت غواړم)، دا خبره صحیح ده، چه د الله په نزد باندی د رسول الله ﷺ مرتبه ډیره لویه ده، او همدارنګه د نورو نیکانو او بزرګانو مرتبه هم، لیکن صحابه یی کرام چه په نیکو کارونو باندی ډیر حرصناک وو، چه کله به سوکړه او وچ کالی راغله، نو الله تعالی ته یی د نبی ﷺ په جاه او مرتبه باندی چیرته هم وسیله نه ده نیولی، سره د دی نه چه قبر یی د هغوی په منځ کښی موجود وو، بلکه د حضرت عباس رضی الله عنه دعاء چه درسول الله ﷺ تره وو په وسیله کښی پیش کوله. **۲)** دا چه د الله تعالی نه یو حاجت وغواړی په داسی حال کی چه په نبی او یا په ولی باندی قسم وکړی، مثلا داسی ووائی، (اللهم إنی أسالک بولیک فلان او بحق نبیک فلان) أی الله زه ستا نه د فلانی ولی او د فلانی نبی په حق باندی دا حاجت غواړم، ځکه چه په مخلوق باندی قسم کول ناروا دی، او بیا الله ته په مخلوق باندی قسم ورکول ډیر زیات حرام او ناروا دی، او بل د بنده لپاره په الله تعالی باندی په مجرد نیک عمل او اطاعت کولو باندی کوم حق نشته.

۲۱ په ورځ داخرت باندی د ایمان څه مطلب دی؟ د قیامت په راتلو باندی مضبوطه عقیده او ایمان ساتل، او په هغی کښی په مرګ باندی، او د هغی نه په وروستنی حالاتو باندی ایمان لرل هم شامل دی، لکه: د قبر عذاب، نعمتونه، سوال او جواب، شپیلی وهل، د الله په

مخکې د خلکو ودریدل، د عملنامو تقسیمیدل، پل صراط، او د تلې ودرول، حوض، او د رسول الله ﷺ شفاعت، او بیا جهنم یا جنت ته تلل هم شامل دي.

٢٢ د قیامت لوئې علامې کومې دي؟ رسول الله ﷺ فرمائي : « **إِنَّهَا لَنْ تَقُومَ حَتَّى تَرَوْنَ قَبْلَهَا عَشْرَ آيَاتٍ فَذَكَرَ الدُّخَانَ وَالدَّجَّالَ وَالدَّابَّةَ وَطُلُوعَ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا وَنُزُولَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَيَأَجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَثَلَاثَةَ خُسُوفٍ خَسْفٌ بِالْمَشْرِقِ وَخَسْفٌ بِالْمَغْرِبِ وَخَسْفٌ بِجَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَآخِرُ ذَلِكَ نَارٌ تَخْرُجُ مِنَ الْيَمَنِ تَطْرُدُ النَّاسَ إِلَى مَحْشَرِهِمْ** » مسلم. یقینا قیامت به تر هغې پورې نه قائمیږي چه تر څو پورې تاسو د هغې نه مخکې لس علامې نه وي لیدلې، نو رسول الله ﷺ بیا دا علامې ذکر کړې: د لوګې (دود)، دجال، دحیوان راوتل، او د مغرب نه د لمر راختل، د عیسی علیه السلام راکوزیدل، یاجوج ماجوج، درې کرتې د زمکې کیناستل، یو ځل په مشرق کښې یو ځل په مغرب کښې او یو ځل په جزیرة العرب کښې، او په اخر کښې به د یمن نه اور راووځي چه خلک به محشر ته راجمع کوي.

٢٣ په ټولو کښې لویه فتنه کومه ده چه په خلکو به راځي؟ رسول الله ﷺ فرمائي « **مَا بَيْنَ خَلْقِ آدَمَ إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ أَمْرٌ أَكْبَرُ مِنَ الدَّجَّالِ** » مسلم ، د ادم علیه السلام د پیدایښت نه نیولې تر قیامت پورې د دجال نه بله لویه فتنه نشته.او دجال د انسانانو نه یو سړی دی چه په اخری زمانه کښې به راځي د دواړو سترګو په مینځ کښې به یې (ک ف ر) لیکل شوي وي چه هر مؤمن به یې لولي، او د ده بنې سترګه شیرۍ (پوچه) ده لکه د انګورو د وچې دانې په شان، او کله چه راشي نو اول به د نیکۍ دعوه کوي بیا به د نبوت دعوه وکړي او بیا به د خدائي دعوه وکړي. خلکو ته به دعوت ورکړي نو خلک به یې دروغجن وبولي او خبره به ورله رد کړي، نو د خلکو نه به لاړ شي په داسې حال کښې چه دخلکو مالونه به دجال پسې لاړ شي، کله چه دا خلک سبا کړي نو هیڅ به ورسره نه وي، بیا به راشي خلکو ته به دعوت ورکړي نو خلک به یې خبره ومنې او تصدیق به یې وکړي، نو اسمان ته به حکم وکړي نو باران به وورېږي، زمکې ته به حکم وکړي چه زرغونه شه نو هغه به رازرغونه شي. خلکو ته به راشي په داسې حال کښې چه اوبه او اور به ورسره وي نو د هغه اور به یخې اوبه وي او دغه اوبه به په حقیقت کښې اور وي. نو د مؤمن لپاره پکار دی چه د هر لمانځه په اخیر کښې د دجال د فتنې نه په الله تعالی پورې پناه وغواړي، او که دجال ورسره مخامخ شي نو د سورة کهف اولنې ایاتونه دې پرې ووائي، او د فتنې د ویرې له امله دی د هغه د مخامخ کیدو نه اجتناب وکړي، رسول الله ﷺ فرمائي « **مَنْ سَمِعَ بِالدَّجَّالِ فَلْيَنْأَ عَنْهُ، فَوَاللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَأْتِيهِ وَهُوَ يَحْسِبُ أَنَّهُ مُؤْمِنٌ فَيَتَّبِعُهُ مِمَّا يَبْعَثُ بِهِ مِنَ الشُّبُهَاتِ** » أبو داود. چا چه د دجال خبر واوریده نو هغه دې ترې په ډډه شي، زما دې په الله تعالی باندې قسم وي یو سړی به دجال ته راشي د هغه به دا خیال وي چه زه خو مؤمن یم لیکن د دجال دشبهاتو له وجې به دهغې تابعداري وکړي. او په زمکه کښې به څلوېښت ورځې تیروي یوه ورځ به د کال په شان وي، او بله ورځ به د میاشت په شان وي، او بله ورځ به د هفتې په شان تیریږي، او نورې ورځې به زمونږد عامو ورځو په شان تیریږي. او بغیر دمکې او مدینې نه به هرې زمکې او ښار ته ننوځي، بیا به عیسی علیه السلام راکوز شي او دجال به قتل کړي.

٢٤ آیا جنت او جهنم اوس موجود دي؟ الله تعالی جنت او جهنم د خلکو د پیدایش نه مخکې پیدا کړي دي، او نابود کیږي نه، او د جنت لپاره یې خلک پیدا کړي په خپل رحمت

او فضل سره، او د جهنم لپاره يې خلک پيدا کړي چه د هغې د عدل تقاضى ده، او ټولو ته هغه کار اسان کړى شوى دى د کوم لپاره چه پيدا شوى دى.

٢٥ په تقدير باندى د ايمان څه مطلب د ى؟ دا مضبوطه عقيده او ايمان ساتل چه هر خير او شر د الله تعالى په فيصله او اندازه باندى واقع کيږى، او يقينا الله تعالى خامخا دهغه کارکونکى دى چه اراده ورته وکړ ى، رسول الله ﷺ فرمائى : « **لَوْ أَنَّ اللَّهَ عَذَّبَ أَهْلَ سَمَاوَاتِهِ وَأَهْلَ أَرْضِهِ عَذَّبَهُمْ وَهُوَ غَيْرُ ظَالِمٍ لَهُمْ، وَلَوْ رَحِمَهُمْ كَانَتْ رَحْمَتُهُ خَيْرًا لَهُمْ مِنْ أَعْمَالِهِمْ، وَلَوْ أَنْفَقْتَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا قَبِلَهُ اللَّهُ مِنْكَ حَتَّى تُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ وَتَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَكَ، وَأَنَّ مَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ وَلَوْ مُتَّ عَلَى غَيْرِ هَذَا لَدَخَلْتَ النَّارَ** ». أحمد. که چيرته الله تعالى ټولو د اسمانونو او ځمکو والاو ته عذاب ورکړى، نو الله تعالى به پرى ظلم نه وى کړى، او که الله تعالى پرى رحم وکړى، نو هغه ورله د دوى د عملونو نه ډير بهتر دى، او که چيرته د احد د غره قدرى سره زر د الله په لار کښى خرچ کړئ، نو الله تعالى يې درنه تر هغې پورى نه قبلوى، تر څو پورى مو په تقدير باندى ايمان نه وى را وړى، او په دى باندى پوهه شه چه کوم څه تا ته رسيږى، نو هغه هيڅکله ستا نه چپيدلاى نه شى، او کوم څه چه ستا نه چپ شى، هغه چيرته هم تا ته رسيدلاى نه شى، او که چيرته د دى نه بغير په بله عقيده باندى وفات شى، نو اور او جهنم ته به داخل شى . امام احمد او ابوداود روايت کړيدى.

او په تقدير باندي په ايمان کښى څلور خبرى دى: ١) دا ايمان او عقيده ساتل چه الله تعالى په هر څه باندى اجمالى او تفصيلى علم لرى. **٢)** دا ايمان ساتل چه الله تعالى دا هر څه په لوح محفوظ کې ليکلى دى، رسول الله ﷺ فرمائى : « **كَتَبَ اللَّهُ مَقَادِيرَ الْخَلَائِقِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِخَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ** » مسلم. الله تعالى د ټولو مخلوقاتو تقدير او اندازه د اسمانونو او ځمکو د پيدايش نه پنځوس زره کاله وړاندى ليکلى ده. امام مسلم روايت کړيدى. **٣)** د الله تعالى په نافذونکى اراده او مشيت باندى ايمان لرل، هغه اراده چه هيڅ څوک يې ردولى نه شى، او د الله تعالى په هغه قدرت باندى ايمان چه څوک يې کمزورى کولى نه شى، او هغه څه چه الله تعالى يې وغواړى کيږى، او چه کوم څه ونه غواړى هغه نه شى کيداى. **٤)** دا عقيده ساتل چه الله تعالى د ټولو مخلوقاتو موجودونکى دى، او نور ټول شيان د الله تعالى پيدايش او مخلوق دى.

٢٦ آيا انسان د دين او دنيا په کارونو کښى اختيار مند دى او حقيقى قدرت او اراده لرى؟ انسان په دى ژوند کښى د اختيار او ارادى خاوند دى، ليکن د الله تعالى د مشيت او ارادى نه وتلى نه شى الله تعالى فرمائى : ﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ سورة التكوير ٢٩ ، **ترجمه :** او تاسو نه شئ غوښتلى يوڅيز مگر هغه چه وغواړى الله تعالى چه هغه رب د ټولو مخلوقاتو دى، او رسول الله ﷺ فرمائى : « **اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ** » متفق عليه، عمل وکړئ هر چاته هغه عمل اسان کړى شوى دى چه د کوم لپاره پيدا شوى دى .

يقينا الله تعالى مونږ ته عقل غوږونه او سترگى راکړى، چه د ښو او بدو کارونو په مينځ کښى پرى تميز وکړو، پس آيا داسى يو عاقل انسان به وى چه غلا کوى او بيا وائى، چه دا کار الله تعالى زما لپاره مقررکړى وو، او که چيرته داسى ووائى نو خلک ورله دغه عذر نه قبلوى، او ورته وايى به چه دا سزا ستا لپاره مقرر شويده، پس يو گناهگار انسان که په تقدير باندى عذر پيش کړى نو دا عذر يې مقبول نه دى ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾. سورة الانعام ١٤٨ **ترجمه :** زر دى چه وائى به مشرکان که خوښه وى د الله تعالى نو شرک به نه وى کړى مونږ او

نه پلارانو زمونږ او نه به حرام کړی وی مونږ څه شی، دغسی نسبت د دروغو کړی هغه کسانو چه د دوی نه مخکی وو.

۲۷ احسان څه ته وائی؟ نبی ﷺ د هغی صحابی په جواب کښی فرمایلی وو، چه د احسان تپوس یی تری کړی وو: **« أَنْ تَعْبُدَ اللهَ كَأَنَّكَ تَرَاه، فَإِنَّكَ إِنْ لاَ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ »** مسلم، چه ته د الله تعالی داسی عبادت وکړی لکه ته چه هغه مخامخ وینی، او که ته یی نه وینی نو الله تعالی خو تا وینی، دا حدیث متفق علیه دی لیکن لفظ د حدیث د مسلم دی.

۲۸ توحید په څو قسمه دی؟ په دری قسمه دی: **۱) دربوبیت توحید**: چه هغه د الله تعالی د یووالی نه عبارت دی د هغی په کارونو کښی، لکه: پیدا کول، رزق ورکول، ژوندی کول، او مړه کول، او د مکی کافرانو دا قسم توحید د رسول الله ﷺ د بعثت او پیغمبری نه مخکی هم منه. **۲) د الوهیت توحید** : چه هغه د الله یو والی دی په عبادت کښی، لکه: لمونځ نذر قربانی رکوع سجده او داسی نور، او د ټولو پیغمبرانو د رالیږلو او د کتابونو د نازلیدلو مقصد صرف دا دی، چه خلک بندگی او عبادت یواځی د الله لپاره خاص کړی. **۳) داسماء او صفاتو توحید**: یعنی د الله لپاره هغه نومونه او صفتونه ثابتول چه الله تعالی د خپل ځان لپاره ثا بت کړی، او یا ورله نبی ﷺ ثابت کړی وی، په غیر د تحریف، تعطیل، کیفیت او مشابهت بیانولو نه.

۲۹ ولی (د الله دوست) څوک کیدلای شی؟ هغه مؤمن چه نیک او تقواداره وی، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﷻ: ﴿أَلَآ إِنَّ أَوۡلِيَآءَ ٱللَّهِ لَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ٦٢ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ سورة یونس (۶۲..۶۳) **ترجمه** : خبردار د الله تعالی په دوستانو به ویره نه وی او نه به دوی غمجن وی، دا هغه کسان دی چه ایمان یی راوړی او پرهیز ګاران وو، او رسول الله ﷺ فرمائی، **« إِنَّمَا وَلِيِّيَ اللَّهُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ »** متفق علیه. یقینا زما دوست الله تعالی دی او نیکان مؤمنان دی.

۳۰ په مونږ باندی د رسول الله ﷺ د صحابه و په هکله څه کول لازم دی؟ د هغوی سره محبت، د هغوی د ذکرکیدو په وخت کښی (رضی الله عنهم) ویل، د زړه او ژبی سلامتیا، د هغوی د فضیلتو او خوبیانو نشرول، د هغوی د بدی ویلو اود هغه څه نه ځان ساتل چه د هغوی په مینځ کښی واقع شوی، هغوی د خطاګانو نه معصوم نه دی، لیکن مجتهدین وو، څوک چه د اجتهاد په وجه حق ته رسیدلی وی، نو د هغه لپاره دوه اجرونه دی، او که څوک په اجتهاد کښی خطا شوی وی نو د هغه لپاره یو اجردی، او إن شاء الله خطا یی معاف کړی شوی ده، او د هغوی دومره فضیلتونه او خوبیانی دی چه ګناهونه او خطاګانی ورله محوه کوی که چیرته تری صادر شوی هم وی، آیا سمندر په معمولی نجاست باندی ګنده کیږی، چه کله پکښی پریوځی؟ او صحابه کرام ځنی په ځنو باندی فضیلت لری نو په ټولو کښی غوره صحابه عشره مبشره دی یعنی هغه لس صحابه چه په یوځای ورته د جنت زیری راغلی دی : چه نومونه یی دا دی : نو غوره پکښی ابوبکر دی بیا عمر بیا عثمان بن عفان بیا علی بیا طلحة ، زبیر عبدالرحمن بن عوف سعد بن ابی وقاص ، سعید ، ابوعبیدة بن الجراح ، بیا ټول مهاجرین صحابه غوره دی ، بیا چه څوک د مهاجرینو او انصارو نه د بدر په غزا کښی شریک شوی وی ، بیا نور ټول انصار صحابه او بیا باقی ټول صحابه کرام رضي الله عنهم اجمعین ، رسول الله ﷺ فرمائی : **« لاَ تَسُبُّوا أَصْحَابِي فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا أَدْرَكَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلاَ نَصِيفَهُ »** متفق علیه. (زما صحابه وو ته کَنځلي (رد بد) مه وائی زما دی په هغه ذات باندی قَسم وی چه زما نفس د هغه په لاس کښی دی که په تاسو کښی یو تن د احد د غره په

اندازه سره زر خرڅ کړی نو د هغوی د یو(مد) یعنی پیمانی په اندازه ثواب هم نه شی حاصلولی او نه هم د نیم (مد) په اندازه، الله تعالی دی د هغوی نه راضي شی. او رسول الله ﷺ فرمائی « مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالمَلائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِيْنَ » الطبراني ، څوک چه زما صحابه کرامو ته کنځلی کوی نو په هغی د ی د الله تعالی ملایکو او د ټولو مخلوقاتو لعنت وی.

۳۱ آیا زمونږ لپاره د رسول الله ﷺ په مدح صفت او ستاینی بیانولو کښی مبالغه او د خپل حد نه تجاوز کول جایز دی، د هغی اندازی او مقام نه زیات چه الله تعالی ورته ورکړی دی؟ په دی کښی هیڅ شک نشته چه زمونږ پیغمبر ﷺ په ټولو مخلوقاتو کښی اشرف، افضل او بهتر دی، لیکن مونږ به دهغه په مدح، صفت، او شان کښی د خپل حد نه زیاتی نه کوو، لکه څرنګه چه نصاراوو د عیسی عليه السلام په ستاینه کښی زیاتی کړی ؤ، ځکه چه رسول الله ﷺ په خپله مونږ د افراط او د خپل حد نه د تجاوز کولو نه منع کړی یو، لکه څرنګه چه هغه فرمائی : « لا تُطْرُونِي كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَم فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُه، فَقُولُوا : عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ »البخاري. تاسو زما په شان کښی افراط او زیاتی مه کوئ، لکه څرنګه چه عیسایانو د مریم علیها السلام په ځوی کښی مبالغه او د خپل حد نه تجاوز کړی وو، یقینا زه د هغه بنده یم، نو ووائی چه زه د الله تعالی بنده او پیغمبر یم . امام بخاری روایت کړیدی.او (اطراء) د چا په صفت او ستاینه کښی د خپل حد نه زیاتی او مبالغی ته ویلی کیږی .

۳۲ آیا اهل کتاب مؤمنان دی؟ یهود نصاری او د نورو دینونو والا ټول کافران دی، اګرکه دوی په خپل اصلی دین باندی ایمان هم لری، لیکن که د رسول الله ﷺ د راتلو نه روسته دوی خپل دین پری نږدی نو دوی بیا مسلمانان نشی کیدای لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي ٱلْأٓخِرَةِ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾ سورة العمران ۸۵ **ترجمه :** نو هیڅ کله به قبول نه کړیشی د هغه نه، او هغه به په اخرت کښی د تاوانیانو (زیان کارانو) نه وی.
او که مسلمان د هغوی په کفر باندی عقیده ونه ساتی او یا د هغوی د دین په باطلوالی کښی شک کوی نو دا انسان بیا کافر دی، ځکه چه دی انسان د الله تعالی او د پیغمبر ﷺ د حکم خلاف کار وکړو الله تعالی فرمائی : ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِهِۦ مِنَ ٱلْأَحْزَابِ فَٱلنَّارُ مَوْعِدُهُۥ﴾ سورة هود ۱۷ ، **ترجمه :** او چا چه د مختلفو ډلو نه په دی کتاب کفر وکړه نو د وعدی ځای یی جهنم دی.او رسول الله ﷺ فرمائی : « وَالذِي نَفسُ محمد بِيَدِه لا يَسْمَعْ بِي أَحَدٌ مِن هَذه الأُمَّة يَهُودِيٌّ وَلا نَصْرَانِيٌّ ثُمَّ لا يُؤْمِنُ بِي إلا دَخَلَ النَّار » مسلم. زما دی په هغه ذات قسم وی چه زما ژوند د هغه په لاس کښی ده نه خبریږی زما نه په دی امت کښی کوم یهودی او نه کوم نصرانی او بیا په ما باندی ایمان نه راوړی مګر اور ته به داخل شی.

۳۳ ایا په کافر باندی ظلم کول جایز دی؟ عدل او انصاف کول واجب دی لکه څرنګ چه الله تعالی سبحانه وتعالى : ﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُ بِٱلْعَدْلِ وَٱلْإِحْسَٰنِ﴾ یقینا الله تعالی حکم کړیدی په انصاف کولو او نیکی باندی **او** ظلم کول ناروا عمل دی لکه څرنګه چه الله تعالی په حدیث قدسی کښی فرمائی : « إِنِّي حَرَّمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي وَجَعَلْتُه بَيْنَكُم مُحَرَّمًا فَلا تَظَالَمُوا » مسلم. یقینا ما په خپل ځان باندی ظلم حرام کړی دی او ستاسو په مینځ کښی مو حرام کړی دی نو یو په بل باندی ظلم مه کوئ.او مظلوم انسان به په ورځ د قیامت کښی د ظالم نه خپله بدله اخلی لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی : « أَتَدْرُونَ مَنِ الْمُفْلس » قَالُوا : الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لا دِرْهَم لَه وَلا مَتَاعَ، فَقَالَ : « إِنَّ الْمُفْلسَ مِنْ أُمَّتِي يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ هَذَا وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا وَسَفَكَ دَمَ هَذَا وَضَرَبَ هَذَا فَيُعطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى

مَا عَلَيْهِ أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ» مسلم. ايا تاسو پوهيږئ چه مفلس څوک دی نو دوی وويل چه په مونږ کښې مفلس او مسکين هغه څوک دی چه درهم او سامان نه لری ، نو رسول الله ﷺ وفرمايل : زما په امت کښې مفلس انسان هغه دی چه په ورځ د قيامت کښې په لمونځونو روژواو زکاتونو باندی راتګ وکړی ، ليکن په داسی حال کښې راشي چه يو انسان ته ئی کنځلې کړی وی ،په بل باندی ئی بهتان لګولی وی ، او د بل انسان ئی مال خوړلی وی ، او څوک ئی قتل کړی وی او بل ئی وهلی وی ، نو د ده د نيکو عملونو نه به دی انسان او هغی بل ته ورکړی شی ، که چيرته د ده نيک عملونه ختم شی مخکی د هغی نه چه د ده ظلم او پور پری خلاص نشی نو د هغی مظلومانو ګناهونه به په دی باندی بار شی نو بيا به په اور کښې واچولی شی . بلکه لار قصاص او بدله اخستل دی تر دی چه د حيواناتو په مابين کښې به هم وی .

((او کافران د معاملې په اعتبار سره په دوه قسمه دی: **اول: د عهد خاوندان**، او هغه بيا په دری قسمه دی: **أ) اهل ذمه (ذميان):** او دا هغه کسان دی چه جزيه (دپيسو بدله) ورکوی، او د دوی لپاره به ابدی حفاظت وی، ځکه چه دوی د مسلمانانو سره عهد کړی چه په دوی به د الله تعالی او د رسول الله ﷺ حکم تطبيقيږی، ځکه چه دوی د مسلمانانو په ملک کښی اوسيږی او د وی به د نورو اوسيدونکو په شان ګڼلی کيږی. **ب) د صلح والا:** دا هغه کسان دی چه د مسلمانانو سره يی د دوی په ملک کښی په اوسيدلو باندی صلحه او اتفاق کړی وی، او په دوی باندی به اسلامی احکام نه تطبيقيږی کوم چه په ذميانو باندی جاری کيږی، ليکن دوی به د مسلمانانو د جنګ نه ځان ساتی لکه د نبی ﷺ په زمانه کښی چه کوم يهود وو. **ج) امان والا (مستامن):** دا هغه کفار دی چه د مسلمانانو ملک ته د يو حاجت لپاره راغلی وی او د اوسيدلو اراده پکښی نه لری، لکه استازی (قاصدان)، تاجران، پناه غوښتونکی، او نور زائرين او يا داسی نور. د دوی حکم دا دی چه نه به قتليږی او نه به تری څوک مال اخلی، او نه به تری جزيه طلب کيږی، او پناه غوښتونکی ته به د اسلام دعوت ورکړی شی، که چيرته يی اسلام قبول کړه خو ډيره ښه ده، او که چيرته خپل ملک ته د واپس کيدو طلب وکړی نو واپس به کړی شی، او ضرر به ورته نه رسوی.

دوهم : حربی کافران : او دا هغه کسان دی چه دهغوی سره د ذميانو تړون او پيمان نه وي شوی، او نه د مسلمانانو سره د امان او عهد تړون ورسره وی. او دوی هم ډير قسمونه لری: يو هغه کسان دی چه د مسلمانانو سره د جنګ په حالت کښی دی، او د دوی په مقابل کښی دسيسی او تدبيرونه جوړوی، او هغه کسان چه د مسلمانانو سره يی د جنګ اعلان کړی دی، او يا د دوی د دښمنانو سره مرسته کوی، نود داسی کافرانو سره به جنګ کيدای شی او قتل کيږي به)).

۳٤ **بدعت څه ته وائی؟** حافظ ابن رجب فرمائی : دبدعت څخه مراد هغه عمل دی چه نوی پيدا شوی وی، او په دين او شريعت کښی پری کوم دليل وجود نه لری، او هغه کار چه شريعت کښی ورله اصل او دليل وی هغی ته بدعت نه ويلی کيږی، اګر که هغه لغوی بدعت هم وی.

۳۵ **آيا په دين کښی نيك بدعت او ناکاره بدعت شته؟** ډير آياتونه او احاديث وارد شوی، چه په شرعی مفهوم سره د بدعت مذمت په کښی بيان شوی دی، يعنی هغه: عمل چه نوی پيدا شوی وی، او په شريعت کښی ورله دليل نه وی، لکه څرنګه چه رسول الله ﷺ فرمائی : « **وَمَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ** » متفق عليه، چاچه داسی عمل وکړه چه مونږ پری حکم نه وی کړی نو هغه مردود دی .

او رسول الله ﷺ فرمائی : « فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ » أحمد. یقینا هر نوی کار په دین کی بدعت دی، او هر بدعت گمراهی ده، مسلم روایت کوی، او امام مالک رحمه الله د شرعی بدعت په معنی کی فرمائی : من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة فقد زعم أن محمدًا ﷺ خان الرسالة، لأن الله ﷻ يقول: ﴿ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي﴾ سورة المائدة 3 ،. چاچه په دین کښی بدعت ایجاد کړه او هغی ته ښه کار وائی نو یقینا ده گمان وکړه چه رسول الله ﷺ په خپل رسالت کښی خیانت کړی دی، ځکه چه الله تعالی فرمائی : نن ورځ ما ستاسو دین کامل کړه او خپل نعمت می درباندی پوره کړه.

او د لغوی بدعت په مدح او صفت کښی ځینی احادیث راغلی، او دا هغه عمل دی، چه شریعت د هغی د کولو ترغیب ور کړی وی، خو بیا پرینودلی شوی وی، نو نبی ﷺ دی ته ترغیب ورکړی چی نورو ته دهغه یادونه وشی، رسول الله ﷺ فرمائی : « مَنْ سَنَّ فِي الإِسْلامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ » مسلم. چاچه په اسلام کښي نیکه او غوره لاره پرانیسته، نو دهغه لپاره ددی عمل اجر، او دهغو کسانو اجر ورکول کیږی چی پری عمل کوی، بیله دی دي دهغوی داجر نه څه کم شی. امام مسلم روایت کړیدی.

او دعمر رضی الله عنه وینا هم په دی معنی سره ده « نِعْمَتُ الْبِدْعَةُ هَذِهِ » دا خو ډیره ښه طریقه ده، یعنی د تراویح لمونځ ته یی اشاره وکړه، چه هغه خو رواَ وو، ځکه چه رسول الله ﷺ خلکو ته د هغی ترغیب ور کړی وو، او خپله یی هم دری شپی وکړه، بیا یی د دی ویری نه پرینوده چه فرض نه شی، نو عمربن الخطاب رضی الله عنه د تراویح لمونځ وکړه، او خلک یي پری را جمع کړه، ځکه چه د تشریع زمانه ختمه شوی وه، او وحی خو د رسول الله ﷺ په وفات سره بنده شوی وه.

٣٦ منافقت په څو قسمه دی؟ منافقت په دوه قسمه دی: **١)** اعتقادی اولوی منافقت : هغه دیته وائی چه یو کس اسلام ښکاره کړی او کفر یی پټ کړی وی، او دا قسم منافقت انسان د اسلام نه خارجوی، او چه کله په همدی منافقت حالت کی وفات شی نو په کفر باندی مړشو، الله تعالی فرمائی : ﴿إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِي ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ سورة نساء ١٤٥ ، **ترجمه :** یقینا منافقین به په لاندی طبقه د اور کښی وی. دمنافقانو دصفاتو دادی: چه دوی د الله او د مؤمنانو سره دوکه کوی، او مؤمنانو پوری مسخری کوی، او کله چه ځانته شی د الله تعالی احکام پیمالوی، او د مسلمانانو په مقابل کښی د کفارو سره مرسته او نصرت کوی، او په خپلو نیکو عملونو سره ددنیا ناخیزه گټه لاس ته راوړی.

٢) عملی او وړوکی منافقت: چه په دغی منافقت باندی څوک د اسلام څخه نه خارجیږی، لیکن دغه انسان په خطر کښی دی که توبه تری ونه باسی، نو کیدای شی چه په لوی منافقات باندی اخته شی، او دی قسم منافقت لپاره هم ډیری علامی دی: کله چه خبری کوی نو دروغ وائی، او چه وعده وکړی په هغی کښی خلاف کوی، او چه جگړه کوی نو کنځلی کوی، او چه کله عهد وکړی نو په هغی کښی دوکه کوی، او چه څوک ورسره امانت کیږدی نو خیانت پکښی کوی، له دی امله صحابه کرام به د عملی منافقت نه ویریدل، لکه ابن ابی ملیکه وایی: ما دیرش صحابه کرام موندلی وو چه هغوی به په خپل ځان باندی د منافقت نه ویریدل، او ابراهیم التیمي وایی: چه ما کله خپله وینا دعمل سره نده مقایسه کړی مگر دا چه زه به ویریدم چه عمل به می دوینا خلاف وی، حسن بصری فرمائی : دمنافقت څخه یواځی مومن ویره لری، او دهغه څخه یواځی منافق په امن کی وی

او پروا یی نه لری، او حضرت عمر رضی الله عنه حذیفه رضی الله عنه ته وویل: زه تاته په الله باندی قسم درکوم، آیا رسول الله ﷺ زه په منافقینو کښی حساب کړی یم، هغه ورته فرمائی چه نه، او ستا نه روسته زه د بل چا تزکیه نه کوم .
نو ای مسلمانه وروره! د دی منافقانه صفاتونه خپل ځان وژغوره، او د خپل ځان سره دخپلو اعمالو محاسبه وکړه.

۳۷ **د الله تعالی په نزد د ټولو نه لویه ګناه کومه ده؟** لویه ګناه د الله تعالی سره شرک کول دی، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی :﴿إِنَّ ٱلشِّرۡكَ لَظُلۡمٌ عَظِيمٌ﴾ سورة لقمان 13 ، **ترجمه :** یقینا شرک خامخا لوی ظلم دی. اود رسول الله ﷺ نه تپوس وشو چه کومه ګناه ډیره لویه ده نو هغه وفرمایل: « **أَنْ تَجْعَلَ للهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ** » متفق علیه. چه ته د الله تعالی لپاره شریک جوړ کړی او حال دا دی چه ته الله تعالی پیدا کړی ئی.

۳۸ **شرک په څو قسمه دی؟** شرک په دوه قسمه دی: **۱)** لوی شرک: دا هغه شرک دی چه انسان پری د اسلام نه خارجیږی، او الله داسی مشرک ته مغفرت نه کوی، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُ﴾ سورة النساء۱۱٦ ، **ترجمه :** یقینا الله تعالی بخښنه نه کوی چه شریک ونیولی شی د ده سره، او چا ته چه وغواړی هغه دشرك نه ما سوا نور ګناهونه بخښی. **او بیا لوی شرک په څلور قسمه دی: ا)** په دعاء او رابللو کښی شرک، **ب)** په اراده او قصد کښی شرک، **ج)** په اطاعت کښی شرک کول، لکه د عالمانو اطاعت کول په حرامولو د هغه شیانو کښی چه الله تعالی حلال کړی وی، او یا د هغوی اطاعت کول په حلالولو د هغه شیانو کښی چه الله تعالی حرام کړی وی **د)** په محبت کښی شرک کول لکه د یو چا سره دالله په شان محبت او مینه کول، **۲) وړوکی شرک**: چه څوک پری د اسلام نه نه خارجیږی، او وړوکی شرك په دوه قسمه دی : **۱) ښکاره** ، برابره خبره ده که د وینا سر تعلق لری لکه په مخلوق باندی قسم کول ، او یا د (ماشاء الله و شئت) ویل ، یعنی که د الله خوښه شی او ستا خوښه وی او یا (لولا الله وفلان) ویل یعنی که الله تعالی او فلانی سړی نه وی ، او که د عمل سره تعلق لری ، لکه د دفع کولو او یا د لری کولو په خاطر د کړۍ او د بندونو اچول ، او یا د نظرد ویری له امله په غاړه کښی د تعویذونو اچول ، او یا په مرغانو نومونو ، الفاظو ځایونو باندی بدفالی نیول .
۲)پټ ، لکه په نیتونو ارادو او مقصدونو کښی شرک کول شو ، لکه ریا کاری او شهرت.

۳۹ **د لوی او وړوکی شرک په مینځ کښی څه فرق دی؟** لوی شرک انسان د اسلام څخه خارجوی، او همیشه لپاره به په جهنم کښی وی، او وړوکی شرک انسان د اسلام څخه نه محروموی، او په جهنم کښی به همیشه لپاره نه پاتی کیږی، او لوی شرک د انسان ټول عملونه بربادوی، او وړوکی شرک ټول عملونه نه بربادوی، لیکن هغه عمل بربادوی چه وړوکی شرک ورسره ملګری شی. لیکن دا مسئله اختلافی ده چه وړوکی شرک بغیر د توبی څخه لکه د لوی شرک په څیر نه معاف کیږی، او که د لویو ګناهونو په شان د الله تعالی د ارادی او مشیت دلاندی دی؟ په هر حال وړوکی شرك ډیر خطرناك دی.

٤۰ **آیا د وړوکی شرک د دفع کیدو لپاره څه علاج او اسباب شته، او که واقع شی نو بیا د هغی لپاره څه کفاره شته؟** هو په خپل عمل سره د الله تعالی رضامندی طلب کول، او که چیرته لړه وی نو هغه به په دعا سره معاف کیږی، لکه څرنګه چه رسول الله ﷺ فرمائی :
« **أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا هَذَا الشِّرْكَ، فَإِنَّهُ أَخْفَى مِنْ دَبِيْبِ النَّمْلِ. فَقِيْلَ لَهُ :وَكَيْفَ نَتَّقِيْهِ وَهُوَ أَخْفَى مِنْ دَبِيْبِ النَّمْلِ**

يَا رَسُوْلَ اللهِ؟ قَالَ: قُوْلُوْا: اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوْذُ بِكَ مِنْ أَنْ نُشْرِكَ بِكَ شَيْئًا نَعْلَمُهُ وَنَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لا نَعْلَمُهُ » أحمد. اى خلکو دشرک نه ځان وساتئ ځکه چه شرک د میږی د مزل نه هم پټ دی، نو چا ورته وویل: نو مونږ ترې څرنګه ځان وساتو حال دا چه هغه د میږی د رفتار نه هم پټ دی؟ نو رسول الله ﷺ وفرمایل: داسی ووائی: ای الله مونږ په تاسره پناه غواړو د هغی شرک نه چه مونږ پرې پوهیږو او له تا نه بخښنه غواړو دهغی شرک نه چه مونږ پرې نه پوهیږو.

او د قسم کفاره د لاإله إلا الله ویل دی لکه څرنګه چه رسول الله ﷺ فرمائی: « مَنْ حَلَفَ بِاللَّاتِ وَالعُزَّى فَلْيَقُلْ: لا إِلَهَ إِلا الله » متفق عليه. چا چه په لات او عزی باندی قسم وکړه نو لا إلـه إلا الله دی ووائـی، او د بدفالی کفاره په دی حدیث کښـی ذکر ده چـه رسول الله ﷺ فرمائی: « مَنْ رَدَّتْهُ الطِّيَرَةُ مِنْ حَاجَةٍ فَقَدْ أَشْرَكَ». قَالُوْا: فَمَا كَفَّارَةُ ذَلِكَ؟ قَالَ: «أَنْ تَقُوْلَ: اللَّهُمَّ لا خَيْرَ إِلا خَيْرُكَ، وَلا طَيْرَ إِلا طَيْرُكَ، وَلا إِلَهَ غَيْرُكَ » أحمد. رسول الله ﷺ فرمائی څوک چه بدفالی نیول د خپل حاجت نه منع کړی نو ده شرک وکړه، ا صحابو وویل: د هغی کفاره څه ده؟ نو رسول ﷺ وفرمایل: داسی ویل: ای الله ستا د خیر نه بل خیر نشته، او بدفالی یواځی ستا په امر ده، او ستا نه سوا بل معبود برحق نشته.

٤١ کفر په څو قسمه دی؟ کفر په دوه قسمه دی: **١) لوی کفر**: چه انسان پری د اسلام نه خارجیږی، او دغه بیا پنځه قسمونه لری: **الف)**: د تکذیب کفر . **ب)**: داستکبار کفر (یعنی د لوئی کولو د وجی نه کفرکول) . **ج)**: د شک کولو کفر . **د)**: او د اعراض کولو کفر. **هـ)**: او د منافقت کفر. **٢) وړوکي کفر**: اودا هغه دګناه کفر دی چه انسان پری د اسلام څخه نه وځی، لکه دمسلمان قتل کول او وژل.

٤٢ د نذر (منبتی) څه حکم دی؟ رسول الله ﷺ نذر بد ګڼلی دی فرمائی: « إِنَّهُ لا يَأْتِي بِخَيْرٍ » البخاري. نذر په خیرباندی راتګ نه کوی ، امام بخاری روایت کړیدی، دا په هغه صورت کښی چه نذر دالله تعالی لپاره وی، او که چیرته د الله تعالی لپاره نه وی، نو هغه خو بیا حرام دی، پوره کول یی جایز نه دی.

٤٣ ایا فالبین او کاهن(ترویتی یا کودګر) ته تلل جایز دی؟ هغه ته تلل جایز نه دی، او که څوک ورته د نفع طلب کولو په خاطرورشی، لیکن د هغوی د علم غیب ددعوا تصدیق نه کوی، نو څلویښت ورځـی لمونځ یی نه قبلیږی، لکه چه رسول الله ﷺفرمایلی: « مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلاةٌ أَرْبَعِيْنَ لَيْلَةً » مسلم، چه څوک فالبین ته ورغی او د یو څیز طلب یی تری وکړه، نو څلویښت ورځی لمونځ یی نه قبلیږی، مسلم روایت کوی، او که څوک کاهن او فالبین ته ورشی او په غیب دانی کښی د هغی د خبرو تصدیق وکړی، نو په هغه کتاب او دین باندی چه په محمد ﷺ نازل شوی دی کافر شو، لکه چه رسول الله ﷺ فرمایلی دی: « مَنْ أَتَى عَرَّافًا أَوْ كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُوْلُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ » أبو داود، څوک چه کاهن او یا عراف (فالبین) ته ورشی او د هغی د خبرو تصدیق وکړی نو په هغی کتاب چه په محمد ﷺ باندی نازل شوی دی کافر شو، ابوداود روایت کوی.

٤٤ په کوم وخت کښی د ستورو نه د باران طلب کول لوی شرک ګرځی، او په کوم وخت کښی وړوکی شرک ګرځی؟ کله چه څوک دا عقیده ولری، چه د ستورو لپاره د باران په ورولو کښی تاثیر دی، په غیر د ارادی د الله تعالی نه، او همداراز د باران د پیدا کولو او ورولو نسبت ستورو ته کوی، نو دا لوی شرک دی.او کله چه څوک دا عقیده ولری چه په دی ستوری کښی تاثیر دی لیکن د الله تعالی په حکم باندی، او الله تعالی دا ستوری د باران

د ورولو لپاره یو سبب ګرځولی دی، او الله تعالی دا عادت جاري کړی دی، چه باران د دغی ستوری د ښکاره کیدو په وخت کښی راوریږی، نو دا عقیده حرامه ده اودا وړوکی شرک دی، ځکه چه دغی انسان دا ستوری په غیر د شرعی او حسی دلیل نه او په غیر د صحیح عقل نه یو سبب وګرځوو. او که څوک پری د کال مختلف موسمونه او یا پری د باران د وریدلو وختونه معلوموی نو دا کار جایز دی.

٤٥ **د حاکمانو او امیرانو په خپل رعیت باندی څه حق دی؟** په راحت او سختی کښی د هغوی اطاعت کول، او د هغوی د خبرو منل، او په هغوی باندی بغاوت او خروج نه کول، اګر که ظلم هم وکړی، او ښیری به ورته نه کوی، او د هغوی د اطاعت نه به لاس نه اخلی، او د هغوی اطاعت به د الله تعالی اطاعت ګڼو، تر هغه پوری چه په ګناه باندی یی حکم نه وی کړی، او د هغوی لپاره به د نیك عمل، خیر، او عافیت دعا ګانی کوو، او که په ګناه باندی حکم وکړی نو بیا په ګناه کولو کښی د هغوی تابعداری ناروا ده، اوپه نیکو کارونو کښی یی تابعداری کول واجب او لازم ده، لکه څرنګه چه رسول الله ﷺ فرمائی : « **تَسْمَعُ وَتُطِيعُ لِلأَمِيرِ وَإِنْ ضُرِبَ ظَهْرُكَ وَأُخِذَ مَالُكَ فَاسْمَعْ وَأَطِعْ** » مسلم. د امیر خبره به منی او تابعداری به ورله کوی اګر که ملا دی ووهلی شی او مال درنه هم واخستل شی، نو خبره ورله منه او اطاعت یی کوه.

٤٦ **آیا په شریعت (احکامو او نواهی) کښی د الله تعالی د حکمت په باب تپوس کول جایز دی؟** هو لیکن په دی شرط چه ایمان او عمل به د حکمت او علت په معرفت پوری نه غوټه کوی، بلکه د دی لپاره به وی چه د مؤمن د زیاتی ثابت قدمی لپاره سبب وګرځی، لیکن پوره تسلیمیدل او د علت نه معلومول د عبودیت په کمال، او په الله تعالی او د هغی په کامل حکمت باندی د ایمان دلیل دی، لکه څرنګه شان او حال چه د صحابه کرامو ﷺ و.

٤٧ **د الله تعالی د دی وینا څه مطلب دی** ﴿مَّآ أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ ٱللَّهِ ۖ وَمَآ أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ﴾**؟** سورة النساء ۷۹، هر هغه څه چي تاته له ښیګنی او نعمت رسیدلی دی هغه د الله له طرفه دی او هر هغه څه چي تاته له بدی یا مصیبت څخه رسیدلی دی هغه ستا دخپل ځان له طرفه دی.

مراد د (حسنة) څخه نعمتونه دی، او د (سیئة) څخه بدی مصیبت مراد دی، او دا ټول د الله له طرفه مقدر او مقرر دی، نو د حسنة اضافت الله ته وشو ځکه چه الله تعالی پری احسان کړی دی، او سیئة (بدی او مصیبت) دی، نو هغه الله تعالی د یوه حکمت لپاره پیدا کړی ده، نو په اعتبار د دغی حکمت سره د غه مصیبت هم د الله تعالی د احساناتو څخه دی، ځکه چه الله تعالی کله هم بدی نه کوی، بلکه د الله تعالی ټول کارونه ښایسته دی، رسول الله ﷺ فرمائی : « **وَالْخَيْرُ كُلُّهُ فِي يَدَيْكَ وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ** » مسلم ، خیر ټول ستاپه لاس کښی دی، او شر تاته نه رسیږی. امام مسلم روایت کړیدی، نو د بند ګانو کارونه د الله تعالی مخلوق دی، او په عین وقت کښی هغه د بند ګانو کسب دی، الله تعالی فرمائی : ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَٱتَّقَىٰ ۝٥ وَصَدَّقَ بِٱلْحُسْنَىٰ ۝٦ فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْيُسْرَىٰ ۝٧ وَأَمَّا مَنۢ بَخِلَ وَٱسْتَغْنَىٰ ۝٨ وَكَذَّبَ بِٱلْحُسْنَىٰ ۝٩ فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْعُسْرَىٰ﴾ سورة اللیل ، نو چا چه حق ادا کړی او پرهیزګاری یی وکړه، او په نیکه (خبره) یی تصدیق وکړ، نو زر ده چه اسانه به کړو هغه ته لپاره دهوسایی، خو چا چه بخیلي وکړه او ځان یی بی نیازه او بی پروا وبله، او نیکه خبره یی دروغ وبلله، نو د هغه لپاره به د سختی لپاره اسانه کړو .

٤٨ **آیا داسی ویل جایز دی چه فلانی شهید دی؟** په یو معین انسان باندی د شهادت حکم کول داسی دی، لکه په انسان باندی د جنتی حکم کول، او د اهل سنت والجماعت مذهب دا دی: چه یو معین مسلمان ته نه شو ویلی چه دا جنتی دی اویا جهنمی دی، مګر هغه څوک

چه رسول الله ﷺ پرى د جنتى او يا د جهنمى حكم كړى وى، ليكن مونږ به په دى حكم كښې توقف كوو، نو د چا لپاره به په جنت او جهنم باندى حكم او شهادت نه كوو مگر چه كله پوه شو، ځكه چه حقيقت زمونږ نه پټ دى، او زمونږ په هغه حالت باندى علم نشته چه په كوم باندى دغه انسان وفات شوى، او اعتبار د عملونو په اخرى خاتمى سره دى، ليكن مونږ د نيک انسان لپاره د جنت اميد ساتو، او گناهگار باندى د جهنم د عذاب نه ويريږو.

٤٩ آيا يو معين مسلمان ته كافر ويل جايز دى؟ نه، يو مسلمان ته كافر يا منافق او يا مشرک ويل تر هغه وخت پورى جايز نه دى، چه ترڅو پورى د هغه نه داسى يو كار صادر شوى نه وى، چه د هغى په كفر باندى دلالت كوى، او د هغى دزړه حال الله ته حواله كوو.

٥٠ آيا په غير د كعبى نه د بل ځاى نه طواف كول جايزدى؟ نه، بل داسى ځاى په ځمكه كښى نشته چه د هغى نه طواف كول جايز وى، او د بل هيڅ شريف ځاى مشابه كول د كعبى سره جايز نه دى، او كه څوک د بل ځاى نه د تعظيم په خاطر طواف كوى نو لويه گناه يى كړيده.

٥١ الله تعالى چيرته دى؟ په عرش باندى د پاسه دى، لكه څرنگه چه رسول الله ﷺ د وينځى نه تپوس وكړه، چه الله تعالى چيرته دى، هغى ورته جواب وركړ چه بره (اوچت) دى، نو رسول الله ﷺ د هغى مالک ته حكم وكړه: چه دغه وينځه ازاده كړه ځكه چه هغه ايمانداره ده. امام مسلم روايت كړيدى.

نو الله تعالى اوچت دى، او په عرش باندى يى استواء كړيده، څرنگه چه د هغه د شان سره مناسب وى، او د استواء معنى ده اوچتوالى او بره كيدل او استقرار (ځاى په ځاى كيدل) لكه څرنگه چه الله تعالى فرمائى : ﴿ لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ ﴾ سورة الشورى ١١ ، **ترجمه :** د الله تعالى په شان هيڅ څوک نشته او هغه اوريدونكى او ليدونكى دى.

٥٢ د توبى حكم څه دى؟ او څرنگه قبليږى؟ د توبى ويستل سمدستي واجب دى، او په گناه كښى واقع كيدل د انسان په طبيعت كښى شته ځكه چه انسان معصوم نه دى، رسول الله ﷺ فرمائى « **كُلُّ ابْنِ آدَمَ خَطَّاءٌ وَخَيْرُ الْخَطَّائِينَ التَّوَّابُونَ** » الترمذي. هر بنى ادم گناهگار دى ليكن غوره گنهگاران هغه دى چه توبه او باسى، ترمذى روايت كوى، او همدا راز رسول الله ﷺ فرمائى : « **لَوْلَمْ تُذْنِبُوا لَذَهَبَ اللَّهُ بِكُمْ وَلَجَاءَ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ فَيَغْفِرُ لَهُمْ** » مسلم. كه تاسو گناه ونه كړى الله به تاسو بوځى، او بل قوم به راولى، چه گناهونه وكړى، او بيا بخښنه وغواړى د الله تعالى نه، تر څو چه الله ورته بخښنه و كړى. مسلم روايت كوى، ليكن مشكل دا دى چه انسان په خپله گناه باندى هميشوالى كوى، او په توبه كښى روسته والى كوى، الله تعالى فرمائى : ﴿ إِنَّمَا ٱلتَّوۡبَةُ عَلَى ٱللَّهِ لِلَّذِينَ يَعۡمَلُونَ ٱلسُّوٓءَ بِجَهَٰلَةٖ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِن قَرِيبٖ فَأُوْلَٰٓئِكَ يَتُوبُ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ ﴾ سورة النساء ١٧ ، **ترجمه :** بيشكه چي پر الله باندى د هغو كسانو لپاره دتوبى قبولول دي چي دناپوهى له امله بد كارونه كوي بيا ژرتوبه كوي نو الله ددوى توبه قبلوي.

٥٣ آيا د ټولو گناهونو نه د توبى ويستل صحيح كيږى؟ او د كوم وخت پورى د توبى ويستل قبليږى؟ او توبه كونكى له څه بدله او اجر دى ؟ د توبى ويستل د ټولو گناهونو نه صحيح دى، او توبه تر هغى وخت پورى قبليږى چه تر څو لمر د مغرب نه نه وى راختلى، او د زنكدن حالت نه وى شروع شوى، او د توبى ويستونكى اجر او بدله دا ده، چه گناهونه به يى په نيكى باندى بدل شى كه هر څومره زيات هم وى.

د زړه عمَلُونه القلوبِ

الله تعالی زړه پیداکړ او بیا ئی د جسم لپاره بادشاه وګرځو او ټول اندامونه ئی د هغی لپاره د فوج په شان وګرځول ، کله چه بادشاه ښه شی نو ټول رعیت هم ښه شی لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی: « **وإنَّ في الجسَد مُضْغَة إذا صَلحتْ صَلَح الجسَدُ كلُه ، وإذا فسَدتْ فسَدَ الجسَدُ كُلُّهُ ألا وهِي القَلْب** » متفق علیه. په بدن کښی یوه تکړه ده که چیرته هغه ښه شی نو ټول بدن ښه شی ورسره او که چیرته هغه خراب شی نو ټول بدن ورسره خراب شی چه هغه زړه دی ، او دغه زړه د ایمان تقوا ، او کفر او د نفاق ځای دی ، لکه څرنګ چه هغه فرمائی : « **التَّقْوَى هَاهُنا . ويُشير إلَى صَدْرِه ثَلاثَ مَرَّاتٍ** . » مسلم. تقوا دی ځای کښی ده او دری ځله یي خپلی سینی ته اشاره وکړه.

او ایمان د عقیدی وینا او عمل نه جوړ شوی دی ، یعنی د زړه عقیده د ژبی وینا او همدا راز د زړه او د اندامونو د عمل نه جوړشوی څیز دی ، نو په زړه کښی ایمان او تصدیق راشی ، نو په نتیجه کښی یی په ژبه اقرار راشی ، او بیا زړه عمل شروع کړی چه هغه محبت ویره او امید دی ، نو په ژبه باندی ذکر د قران کریم تلاوت شروع شی ، او اندامونه عمل شروع کړی لکه سجده رکوع او یا نور نیک عملونه چه الله ته پری انسان نږدی کیږی ، نو جسد د زړه تابع دی هیڅ شی په زړه کښی قراری نه پیدا کوی مګر د هغی اثر په بدن باندی شروع شی .

او د زړه د عملونو نه مراد : هغه دی چه دهغی ځای زړه دی او د هغی سره تعلق لری ، چه په ټولو کښی لوی عمل په الله تعالی باندی ایمان راوړل ، په خپل اختیار سره د هغی تصدیق کول او بیا پری اقرار کول ، او همدا راز د هغی سره په زړه کښی د الله تعالی سره محبت ساتل ، د هغی نه ویریدل ، امید ساتل ، الله تعالی ته راګرځیدل ، توکل پری کول ، صبر یقین ، او ویره کول او یا داسی نور .

او د زړه د عملونو ضد ته د زړه مرض وائی ، د اخلاص ضد ریا کاری ده ، د یقین ضد شک دی ، د محبت ضد بغض کول دی ، کله چه مونږ د زړونو د اصلاح کولو نه غافله شو نو ګناهونه پری انبار شی نو د هلاکت کندی ته ئی ورسوی لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی : « **إنَّ العبْدَ إذا أخطأ خطيئةً نُكتَ في قَلْبه نُكتَةٌ فإنْ هُو نزَعَ واسْتَغْفَر وتَاب صُقلَتْ فإنْ عادَ زيدَ فيهَا وإنْ عادَ زيدَ فيها حتَّى تعلُو فيه فهُو الرَّانُ الذَّي ذكْرَ الله :** ﴿ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴾ » الترمذي. یقینا کله چه بنده یوه ګناه وکړی نو په زړه یی یو تور داغ ولګیږی که چیرته دغه بنده دغه ګناه لری کړی او یا مغفرت وغواړی او توبه اوباسی نو زړه یی صفا شی او که چیرته بیا ګناه ته واپس شی نو په هغی داغ کښی زیاتوالی پیداشی تر دی چه په زړه باندی غالبه شی نو دغه هغه زنګ دی چه الله تعالی په قران کښی ذکر کړی دی ((هیچری داسی نده بلکه زنګ جوړ کړی په زړونو د دوی باندی هغی عملونو چه دوی کړیدی)) او رسول الله ﷺ فرمائی : « **تُعرَضُ الفتَنُ علَى القُلُوب كالْحَصير عُودًا عُودًا فأيُّ قلبٍ أُشْرِبهَا نُكتَ فيه نُكْتَةٌ سوْداء وأيُّ قلْبٍ أنْكرهَا نُكتَ فيه نُكْتَةٌ بيْضاءُ حتَّى تَصير علَى قلْبيْنِ علَى أبْيضَ مثْل الصَّفا فَلا تَضرُّه فتْنَةٌ ما دامَت السَّموات والأرْض والآخر أسْود مُربادًا كالْكوز مُجخيًا لا يَعرف معروفًا ولا يُنْكر مُنكرًا إلَّا ما أُشْرب منْ هَواه** » مسلم. په زړه باندی فتنی داسی راځی لکه پزکی چه بند په بند اودلی کیږی نو هر زړه چه دغه فتنی پکښی داخلی شی نو تور داغ پکښی پیدا شی ، او هر زړه چه د دغو فتنو نه انکار وکړی نو په هغی کښی سپین داغ پیدا شی ، تر دی چه د دوو زړونو په شان شی ، یا د صفا کانی په څیر ډیر زیات سپین شی چه بیا ورته هیڅ فتنه ضرر نشی رسولی تر څو چه اسمانونه او زمکه موجود وی ، او بل ډیر

زيات تور دنسکورى کوزى په شان چه نه نيک عمل پيژنى او نه د ناروا عمل نه انکار کوى مگر هغه چه د خپلو خواهشاتو له امله يى نه منى »

هغه عبادت چه د زړه سره تعلق لرى د هغى پيژندل د نورو اندامونو د عبادت نه ډير ضرورى او واجب دى ، ځکه چه د زړه عبادت اصل دى او د نورو اندامونو عبادت د هغى يو شاخ دى ، او د يو مکملونکى او پوره کونکى ځيز حيثيت لرى بلکه د هغى يوه ثمره ده ، رسول الله ﷺ فرمايى: « **إِنَّ اللهَ لا يَنْظُرُ إِلى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ** » مسلم. الله تعالى ستاسو شکلونو او مالونو ته نه گورى ليکن ستاسو زړونو او عملونو ته نظر کوى . نو زړه د تدبر او فکرکولو ځاى دى ، له دى امله الله ته غوره والى په اعتبار د هغى ايمان يقين اواخلاص سره دى چه په زړه کښى يى ځاى نيولى دى ، حسن بصرى رحمه الله فرمائى : زما دى په الله تعالى قسم وى چه ابوبکر رضى الله عنه په نورو صحابه کرامو باندى د ډيرو لمونځونو او روژو له امله نه دى مخکى شوى ، ليکن د هغى ايمان له امله په نورو باندى مخکى شو چه کوم د هغى په زړه کى قرار نيولى ؤ .

د زړه عملونه د اندامونو په عملونو باندى د يو څو وجو له امله فضيلت او غوره والى لرى:**(1)** چه کله د زړه عمل خراب شى نو بيا د اندامونو عمل هم برباد شى لکه په يو عمل کښى رياکارى کول **(2)** د زړه عمل اساس او بنياد دى له دى امله که د زړه د قصد او ارادى نه په غير يو لفظ يا يو حرکت صادر شى نو په هغى باندى څوک نه نيولى کيږى . **(3)** د زړه عملونه د جنت د لويو مرتبو او درجو لپاره يو لوى سبب دى لکه زهد. **(4)** د زړه عملونه د بدن د عملونو نه ډير سخت دى ، ابن المنکدر رحمه الله فرمائى : څلويښت کاله مى خپل نفس په مشقت باندى اخته کړ تر څو چه د استقامت والا شو . **(5)** د تاثير په اعتبار سره ډير غوره دى لکه د الله تعالى لپاره محبت کول. **(6)** د زړه عملونه په اعتبار د اجر سره ډير لوى دى ، ابودرداء رضي الله عنه فرمايى : يو ساعت فکر او تدبر کول د تولى شپى د عبادت نه غوره دى. **(7)** د زړه عملونه اندامونه په حرکت سره راولى. **(8)** د زړه عملونه د اندامونو د عبادت اجر يا زياتوى او يا يى کموى ، لکه په لمانځه کښى خشوع کول. **(9)** د زړه عمل د اندامونو د عمل په ځاى باندى قايميږى ، لکه د مال د نشتوالى په وخت کښى د صدقى نيت کول . **(10)** د زړه د عبادت د اجراو ثوابونو څه حد نشته لکه صبر کول . **(11)** کله چه اندا مونه د عبادت نه منقطع شى او يا ترى عاجزه شى نو د زړه د عبادت اجر نه منقطع کيږى. **(12)** د زړه عمل د اندامونو د عمل نه مخکى او روسته دواړه وى.

او په زړه باندى د عمل نه مخکى مختلف حالات راځى : (1) هاجس (سوچ) : دا هغه اولنى سوچ دى چه په زړه کښى راځى. **2)خاطرة:** دا هغه فکر دى چه په زړه کښى مضبوط شى. **3) دنفس خبرى:** دا د هغى تردد نه عبارت دى چه د کار دکولو او ترکولو په مابين کښى واقع کيږى. **4) هم:** هغى ته ويلى کيږى چه په زړه کښى د کار دکولو جانب راجحه شى. **5) عزم:** دا قوى قصد ته وائى او په کار باندى عزم کولو ته وايى. په دغى درى اولنو حالتونو کښى د نيکى په اراده کولو کښى اجر نشته ، او د نافرمانى په اراده کښى گناه نشته . او هر چه د نيکى هم دى نو يوه نيکى پرى ميلاويږى، ليکن که چيرته هم د عزم درجى ته ورسيږى نو بيا په نيکى کښى اجر دى لکه څرنگ چه په نافرمانى کښى گناه ده. ځکه چه د طاقت سره اراده کول مستلزم ده د وجود د هغى کار چه اراده ئى شوى ده الله تعالى فرمايى: ﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ أَن تَشِيعَ ٱلْفَٰحِشَةُ فِى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾، يقينا هغه کسان چه خوښوى خپريدل د بى حيايى په هغو کسانو کښى چه

مؤمنان دی نو د هغوی لپاره دردونکی عذاب دی ، او رسول الله ﷺ فرمایی: « **إذا التقَى المسلمَانِ بِسيفِيهِما فالقَاتلُ والمقتُولُ في النَّار ، فقلت : يا رسول الله ، هذا القاتلُ فما بَالُ المقتُولِ ؟ قالَ : إنه كانَ حَرِيصًا على قتلِ صَاحِبِه** » البخاري . كله چه دوه مسلمانان د خپلو تورو سره یو د بل سره مخامخ شی نو قاتل او مَقتول به دواړه په اور کښی وی ، نو ما ورته وویل (راوی) : ای د الله تعالی پیغمبره دا یو خو قاتل دی نو مقتول ولی جهنم ته ځی ؟ نو پیغمبر ﷺ ورته وویل : چه هغه د خپل ملګری په قتل باندی حریص وُ .

که چیرته معصیت او ګناه پریږدی نو هغه بیا په څلور قسمه دی : 1) چه د الله تعالی د ویری له امله یی پریخی وی نو په دی باندی ورته اجر ورکول کیږی. **2)** چه د خلکو د ویری له امله یی پریخی وی نو دا بیا ګناه ده ځکه چه د ګناه پریخودل عبادت دی نو دا د الله تعالی لپاره پکار وی ..**3)** چه د عاجزه کیدو له امله یی پریخی وی پرته د اسبابو د استعمال نه نو دا هم د قوی ارادی له امله ګناه ده. **4)** چه د اسبابو د استعمال سره بیا هم د عاجزه کیدو له امله ګناه ونه کړی نو په دی حالت کښی دا بیا هم پوره ګناهکار دی ، ځکه چه د قوی ارادی او عزم سره چه کله څوک د یو ممکنه کار کوشش وکړی نو د هغی مثال د هغه چا دی چه په پوره کار باندی ئی راتلل کړی وی ، لکه څرنګ چه په حدیث کښی تیر شو ، او کله چه د عمل سره عزم ملګری شی نو د هغی له امله دغی کار کونکی ته پوره سزا ورکول کیږی برابره خبر ه ده که دغه عمل روسته وی او که مخکی ، نو که څوک یو ناروا کار وکړی او بیا د توان موندلو په وخت کښی د هغی قوی اراده او عزم لری نو دغه انسان د ګناه پوره عزم لرونکی بلل کیږی نو په دغی اراده ورته پوره سزا ورکول کیږی اګر که دغه عمل بیا ونکړی .

د زړه ځنی عملونه:

نیت : نیت ارادی او قصد ته وائي او په غیر د نیت نه هیڅ عمل نه قبلیږی، پیغمبر ﷺ فرمائی : « **إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِيءٍ مَا نَوَى** » متفق علیه، دار او مدار د عملونو په نیت سره دی او د هر سړی لپاره هغه عَمل دی چه نیت یی ورله کړی دی . عبد الله بن مبارک فرمائی/: ډیر کرتی یو کوچنی عمل به وی لیکن د نیت له امله ډیر زیات شی او ډیر کرتی یو لوی عمل به وی لیکن د نیت له امله ډیر کوچنی وګرځی او فضیل رحمه الله فرمائی /: الله تعالی له تاسو څخه صحیح نیت او اراده غواړی ، نو که عمل د الله تعالی لپاره وی نو هغی ته بیا اخلاص وایی ، او اخلاص دی ته وائي چه عمل خالص د الله تعالی لپاره وی او د مخلوق حصه پکښی نه وی ، او که عمل د مخلوق لپاره وی نو هغی ته بیا ریا او منافقت وائی .

فائدة: ټول خلک تباه دی مګر عالمان ، او ټول عالمان هم هلاک د ی مګر هغه چه په خپل علم عمل کوی ، عمل کونکی هم ټول هلاک دی مګر د اخلاص والا، د هغی بنده اولنی وظیفه چه د الله تعالی د اطاعت اراده لری د نیت زده کول دی ،بیا د صدق او د اخلاص د حقیقت د پیژندلو نه روسته په عمل سره د هغی صحیح کول دی ،نو هر عمل په غیر د صحیح نیت نه سټری والی دی ، او په غیر د اخلاص نه نیت بیا ریاکاری ده ، او اخلاص په غیر د ایمان راوړلو نه برباد دی .

عملونه په دری قسمه دی: 1) ګناهونه او معصیت: په ښه نیت او ارادی سره ګناهونه کول نیکی نشی کیدای لیکن که د ناکاره او پلیت نیت سره ګناه دوچنده کیږی . **2) مباح کارونه :** په مباح کارونو کښی نیت ډیر لوی اثر لری او که څوک وغواړی نو په عبادت باندی ئی بدلولی شی.**3) نیک عملونه:** نیک عملونه په صحیح کیدلو او د اجر په زیاتیدلو

کبنــې په نیت پورې ارتباط لري ،که چیرته د ریاکارۍ اراده پکښې وکړي نو دا بیا نافرماني او وړوکی شرک ګرځي او کله لوی شرک ته هم رسیږي ، نو دا بیا په درې قسمه دی[۱]: **1)** چه په عبادت باندې باعث په اصل کښې خلکو ته ځان ښودنه او ریاکاري وي نو دا بیا شرک دی او عبادت باطل دی. **2)** چه په ابتدا کښې عمل د الله تعالی لپاره وي لیکن روسته پکښې ریاکاري داخل شي، نو که چیرته په دې حالت کښې د عبادت اخر په اول باندې مرتب نه وي لکه صدقه نو د عبادت اول صحیح دی او اخر ئې باطل دی ،او که د عبادت اخرې حصه په اول باندې مرتب وي لکه لمونځ نو د دې لپاره دوه حالته دي : **أ)** چه د ریاکارۍ د ختمولو کوشش وکړي نو په دغه صورت کښې ریا کاري ضرر نشي رسولی . **ب)** چه په ریاکارۍ باندې مطمئن شي نو بیا ټول عبادت باطل دی.

3) چه ریاکاري د عمل کولو نه روسته راشي نو دا بیا وسوسه ده په عبادت او عمل کونکي باندې څه اثر نه لري ، او د ریا نور پټ اقسام هم شته چه پیژندل او بیا دهغې نه ځان ژغورل ډیر ضروري دي .

او که چیرته د نیک عمل کول د دونیا د حاصلولو په نیت او قصد سره وي ، نو د هغې اجر او ګناه د نیت کولو په مقدار باندې ده چه د هغې لپاره درې حالته دي . **1)** چه د نیک عمل لپاره باعث صرف دونیا وي ، لکه یو سړی د مال دحاصلولو لپاره د خلکو امامت کوي نو دغه سړی ګناهګار دی لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائي : « **مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا مِمَّا يُبْتَغَى بِهِ وَجْهُ اللَّهِ ﷻ لا يَتَعَلَّمُهُ إِلا لِيُصِيبَ بِهِ عَرَضًا مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَجِدْ عَرْفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ** » أبو داود .

---

۱) رسول الله ﷺ فرمائي : « څوک چه د نیک کار اراده وکړي او بیا ئې عملي نه کړي نو الله تعالی به ورله یوه پوره نیکي ولیکي، او که څوک د نیک کار اراده وکړي او بیا پرې عمل وکړي نو الله تعالی به ورله د لسو نه نیولې تر اوه سوه پورې نیکي ولیکي او یا د هغې نه نور هم زیات، او که څوک د ګناه اراده وکړي او بیا ئې ونه کړي نو الله تعالی به ورله یوه کامله نیکي ولیکي، او که چیرته د ګناه اراده وکړي او بیا ئې وکړي نو الله تعالی به ورله یوه ګناه ولیکي » متفق علیه. او رسول الله ﷺ فرمائي : « د دې امت مثال د څلورو کسانو په شان دی: یو هغه سړی چه الله تعالی ورته مال او علم ورکړی وي، او د مال په لګولو کښې په خپل علم باندې عمل کوي په صحیح او مناسب ځای کښې مال خرچ کوي، او یوسړی چه الله تعالی ورته علم ورکړی وي او مال ئې ورله نه وي ورکړی، نو هغه دا ارمان کوي که الله تعالی ماته مال راکړی وي نو ما به هم د دغې سړي په شان مصرف کړی وي، نو رسول الله ﷺ وفرمائل : چه دا دواړه په ثواب او اجر کښې برابر دي، او یو هغه سړی دی چه الله تعالی ورته مال ورکړی وي لیکن علم ئې ورته نه وي ورکړی، نو هغه ګډ وډ شوی وي په خپل مال کښې او په صحیح ځای کښې ئې نه مصرفوي، او بل هغه سړی دی چه الله تعالی ورته نه مال ورکړی وي او نه علم، نو هغه دا ارمان کوي : که چیرته ماته مال راکړی شوی وي نو ما به هم د دې سړي په شان مصرف کړی وي، نو رسول الله ﷺ وفرمائل : « دا دواړه په ګناه کښې برابر دي». الترمذي. نود حدیث نه معلومه شوه چه دوهم او څلورم ته د نیت او تمنی له امله دغه جزا او سزا ورکړی شوه، چه هغه د دې حدیث نه معلومیږي :((که زما لپاره د غسې مال وی نو ما به هم د هغې په شان عمل کړی وی)) نو هر یو په اجر او ګناه کښې د خپل ملګري سره ضم کړی شو . ابن رجب رحمه الله د دې حدیث په شرحه کښې فرمائي : ((فهما في الاجر سواء)) یعنی دا حدیث دلالت کوي چه دوی په اجر کښې برابر دي په غیر د تفاضل او دوه چنده کیدو نه ځکه چه زیاتیدل د اجر په عمل پورې خاص دي او عمل د نیت نه ماسوی بل شی دی ، ځکه که دوی په ټولو وجوهو کښې برابر شي نو هغه څوک چه د نیکۍ اراده ئې کړي وي او عمل ئې نه وي کړی نو د هغې لپاره پکار ده چه لس نیکۍ ولیکلې شي او دا د ټولو نصوصو خلاف دي .

څو ک چه علم زده کړی هغه چه د الله تعالی رضا پری حاصلیږی لیکن هغه ئی نه زده کوی مګر د دونیا د حاصلولو په خاطر نو دغه سړی به د جنت بوی هم ونه مومی . 2) چه د الله تعالی او د دنیا دواړو لپاره یو عمل کوی نو دغه انسان د ناقص ایمان او اخلاص والا دی لکه یو انسان د تجارت او دحج د ادا کولو په غرض حج کوی نو ثواب ئی د اخلاص په اندازه دی . 3) چه عمل خالص د الله لپاره وی لیکن د نیک عمل د کولو د استعانت په خاطر عوض واخلی نو د دغی انسان اجر کامل دی د عوض د اخستلو له امله د ده ثواب نه کمیږی رسول الله ﷺ فرمائی : « إِنَّ أَحَقَّ مَا أَخَذْتُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا كِتَابُ اللَّهِ » البخاري. ډیر حقدار هغه چه تاسو پری بدله اخلئ د الله تعالی کتاب دی . پوهه شه چه مخلَص عمل کونکی یو څو مرتبی لری : 1) ښکته مرتبه : چه د ثواب د حاصلولو او د عذاب نه د ویریدلو په خاطر یو نیک عمل کوی . 2) درمیانه مرتبه : چه د الله د شکر د ویستلو او د هغی د امر د عملی کولو په خاطر عمل کوی . 3) اوچته مرتبه : چه د الله تعالی د محبت تعظیم لویوالی او د هیبت له امله یو نیک عمل کوی او دغه د صدیقینتو خلکو مرتبه ده .[1]

توبة: دتوبی ویستل په دوامداره توګه په انسان باندی فرض ده ، او په ګناه کښی واقع کیدل د انسان طبیعت دی رسول الله ﷺ فرمائی: « كُلُّ ابْنِ آدَمَ خَطَّاءٌ وَخَيْرُ الْخَطَّائِينَ التَّوَّابُونَ » الترمذي، و ټول انسانان ګناهګاران دی او غوره ګناهګاران توبه ویستونکی خلک دی . او رسول الله ﷺ فرمائی : « لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَذَهَبَ اللَّهُ بِكُمْ وَلَجَاءَ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ فَيَغْفِرُ لَهُمْ » مسلم، که تاسو ګناهونه نه کولی نو الله تعالی به تاسو ختم کړی وی او داسی قوم به ئی راوستی وی چه ګناهونه وکړی او بیا د الله تعالی نه مغفرت وغواړی تر څو چه الله تعالی ورته مغفرت وکړی . او د توبی روسته کول او په یوه ګناه باندی همیشوالی کول د ا ډیره لویه غلطی ده ، او شیطان دا غواړی چه د اوو دامونو نه په یوه دام کښی په انسان باندی غالبه شی، او که چیرته په یوه کښی عاجزه شی نو بیا بل ته انتقال کوی، چه هغه په راتلونکی ډول دی 1) د شرک او کفر دام دی2) که په دی کښی پری غالب نه شی، نو په عقیدوی بدعاتو کښی یی اخته کوی، او د رسول الله ﷺ او د صحابه کرامو د اطاعت او تابعداری نه یی بندوی 3) او که د دی وس یی و نه شی نو په کبیره یعنی لویو ګناهونو باندی یی اخته کړی4) او که د هغی وس یی ونه شی، نو په وړو ګناهونو باندی یی اخته کړی 5) او که د هغی وس یی هم ونه شی نو بیا یی په مباحو یعنی بی ثوابه کارونو باندی مبتلا کړی او د نیکو کارونو نه یی مشغوله کړی. 6) او که د هغی وس یی پری ونه شی نو د لږ ثواب والا په کارونو یی اخته کړی او د نورو اهمو نیکو کارونو نه یی غافله

---

[1]) موسی علیه السلام فرمائی : ﴿ وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَىٰ ﴾ ، زه په تلوار سره راغلم تاته ای ربه زما چه ته رانه راضی شی ، نو موسی علیه السلام د الله تعالی د ملاقات له امله د عجلی او تلوار نه کار واخسته تر څو چه هغه تری راضی شی ، او دا کار صرف د هغی د امر د عملی کولو په خاطر نه ؤ ، او همدا راز د مور او پلار سره احسان هم دی : **ښکته مرتبه** چه ته د مور او پلار سره د نافرمانی د سزا له ویری او د احسان د اجر د طلبولو په خاطر نیکی کوی **درمیانه مرتبه** چه ته د الله تعالی د اطاعت او د مور او پلار د احسان د بدل په خاطر د هغوی سره نیکی کوی ځکه چه ستا تربیت ئی کړیدی او هغوی په دنیا کښی ستا د وجود او راتلو سبب وګرځیده **اوچته مرتبه** چه ته د الله تعالی دهغی امر د تعظیم او لویوالی له امله د هغوی سره نیکی کوی چه الله تعالی تاته د هغوی په نیکی باندی کړیدی او یا د الله تعالی د محبت او لوئی له امله د هغوی سره احسان کوی .

کړی 7) او که په دی تولو کښی یی پری وس ونه شی، نو بیا خپلی لښکری او فوج د انسانانو نه وی او که د پیریانو نه وی، په متقیانو او نیکانو خلکو باندی مسلط کړی.

ګناهونه په دوه قسمه دی: 1) کبائر(لوی ګناهونه): دا هغه ګناهونه دی چه حد پکښی مقرر شوی وی، او یا پری اخروی وعید او ویره راغلی وی، او یا پری د غضب لعنت ذکر شوی وی او یاپری د ایمان دنفی کیدو تخویف راغلی وی. **2) صغائر (واړه ګناهونه):** دا د دغی ذکر شوو ګناهونو نه سوی نور ګناهونه دی. او ځنی داسی اسباب شته چه واړه ګناهونه پری کبیره ګرځی چه اهم ئی دا دی: په وړو ګناهونو باندی همیشوالی کول او د هغی تکرارول ، یا ئی معمولی ګڼل او یا د هغی په کولو باندی افتخار کول او یا په مجالسو کښی د هغی یادول او ښکاره کول.

د توبی د قبلیدو لپاره ځنی شرطونه دی: 1) د ګناه نه بندیدل. **2)** په تیرو ګناهونو باندی خپیمانه کیدل. **3)** مضبوط عزم او اراده کول چه په اینده کښی به ګناه نه کوی ، او که چیرته ګناه د چا د حق سره تعلق لری نو خپل خاوند ته حق ورکول ډیر ضروری دی.(۱)

د توبی په اعتبارسره خلک څلور طبقی دی : 1) هغه توبه ویستونکی انسان چه د اخری عمر پوری په خپله توبه مضبوط ولاړ وی ، او بیا ګناه ته د واپس کیدلو اراده نه لری ، مګر هغه خطاګانی چه بشر تری ځان نشی ساتلی ، او دغه په توبه کښی استقامت دی ، او د دغسی توبی خاوند نیکو کارونو ته مخکی کیدونکی وی ، او دغسی توبی ته نصوح (اخلاص منده) توبه ویله کیږی ، او دا مطمئنه نفس دی. **2)** هغه توبه ویستونکی چه په اساسی او بنیادی نیکو عملونو کښی د استقامت والا وی ، لیکن د ځنو ګناهونو نه ځان نه شی ساتلی قصدا ئی نه کوی لیکن غیر اختیاری او په غیر د ارادی نه چه پری کله مبتلا شی نو صادریږی تری ، او چه هر کله تری دغه ګناهونه وشی نو نفس ئی ملامته کوی ، او خپیمانه شی او د دغی ګناهونو د اسبابو نه د ځان د ساتلو مضبوطه اراده او عزم وکړی ، نو دغی ته نفس لوامه یعنی ملامته کونکی نفس وائی. **3) هغه انسان چه توبه اوباسی** لیکن د څه وخته پوری په خپله توبه کلک وی بیا پری په ځنو ګناهونو کښی خواهشات غالبه شی نو اقدام پری وکړی ، لیکن د دغی ګناهونو سره د نیکو عملونو پابند هم وی ، او د ځنو ګناهونو نه د قدرت او رغبت باوجود هم ځان ساتی ، لیکن ځنی خواهشاتو مجبوره کړی وی چه کله هغه پوره شی نو بیا خپیمانه وی ، لیکن د خپل ځان سره د دغی ګناه نه د توبی ویستلو وعده کوی ، نو دغی ته مسئول نفس وائی ، او د تاخیر له امله د دغی نفس عاقبت ډیر خطر ناک دی ځکه چه کیدای شی چه د توبی د ویستلو نه

---

۱) رسول الله ﷺ فرمائی : ((د الله تعالی په نزد عملنامی په دری قسمه دی : یو هغه دیوان او عملنامه ده چه الله تعالی د هغی هیڅ پروا نه ساتی ، او بله هغه عملنامه ده چه الله تعالی د هغی نه هیڅ شی نه پریږدی ، او بل هغه دیوان او عملنامه ده چه الله تعالی ئی نه معاف کوی ، هغه دیوان چه الله تعالی ئی نه معاف کوی هغه شرک دی الله تعالی فرمائی:﴿ إِنَّهُۥ مَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدۡ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ ٱلۡجَنَّةَ وَمَأۡوَىٰهُ ٱلنَّارُۖ ﴾ یقینا چا چه شرک وکړه د الله تعالی سره نو یقینا الله تعالی په هغی باندی جنت حرام کړیدی او ځای د اوسیدو ئی جهنم دی ، او هغه دیوان چه الله تعالی ئی څه پروا نه ساتی د انسان هغه ظلم دی چه په خپل ځان ئی کړی وی چه هغه د بنده او د الله تعالی په مابین کښی وی ، نو یقینا که د الله تعالی خوښه شی نو د هغی معافی به وکړی او تیربه شی تری ، او هغه دیوان او عملنامه چه الله تعالی تری هیڅ شی نه معاف کوی هغه د بنده ګانو په خپل منځ کښی یو بل باندی ظلم دی ، نو په هغی کښی به قصاص لازمی وی . د دی حدیث روایت امام احمد کړیدی لیکن حدیث ضعیف دی .

مخکی مړ شی او اعتبار خاتمی لره دی . **4)** چه توبه اوباسی او تر څه وخته پوری په خپله توبه کلک وی لیکن بیا ګناهونو ته په داسی حال کښی واپس شی چه پکښی ننوتلی وی چه نه ئی بیا د توبی د ویستلو اراده وی او نه په خپلو ګناهونو خفګان ښکاره کوی ، او دغی ته نفس امارة باسوء وائی یعنی هغه نفس چه په ګناهونو باندی امر کوی ، او په دغی نفس باندی د غلطی خاتمی ویره وی .

صدق (رشتیا): صدق د زړه د ټولو عملونو اساس او بنیاد دی او دا په شپږو معناګانو استعمالیږی: **1)** په وینا کښی صداقت. **2)** په اراده او قصد کښی صداقت **3)** په عزم کولو کښی صداقت. **4)** د عزم په پوره کولو کښی صداقت. **5)** په عمل کښی صداقت په دی شان سره چه ظاهر د باطن سره موافق وی لکه په لمانځه کښی خشوع او عاجزی کول. **6)** د دین په ټولو مقاماتو کښی صداقت ، او دا په ټولو کښی اوچته او عزتمنده درجه ده ، لکه په خوف طمع تعظیم زهد رضا توکل مینه او همدا راز د زړه په ټولو عملونو کښی صداقت او رشتیاوالی . ځوک چه په دغی ټولو ذکر شوو کارونو کښی په صداقت باندی موصوف شی نو هغی ته بیا صدیق ویلی کیږی ځکه چه ده په صداقت کښی د مبالغی څخه کار واخسته رسول الله ﷺ فرمائی : **« عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِى إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِى إِلَى الْجَنَّةِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا »** متفق علیه. د صداقت نه ګټه واخلی ځکه چه صداقت او رښتیا انسان نیکئ ته رسوی او نیکی انسان جنت ته رسوی او انسان د همیشه لپاره رشتیا وائی او لټوی ئی تر څو چه د الله تعالی په نزد باندی صدیق ولیکلی شی . او په چا باندی چه حق ګډوډ شی او بیا دا د الله تعالی سره د حق په طلبولو کښی رشتینی وی او د خواهشاتو نفسانی نه پکښی ځان ساتی او ده ته به د حق پیدا کولو توفیق ورکړی شی او که پیدائی نه کړی نو دا بیا معذوره دی .

او د صداقت ضد دروغ دی او په انسان کښی اول دروغ په ژبه کښی سرایت کوی نو هغه فاسده کړی ، نو بیا د بدن نورو اندامونو ته سرایت کوی نو عمل ورله برباد کړی ، لکه څرنګ چه د ژبی وینا بربادوی ، نو په نتیجه کښی دروغ د انسان ویناګانو عملونو او ټولو احوالو ته شامل شی نو فساد پری غالبه شی .

محبة : د الله تعالی پیغمبر ﷺ او دعامو مؤمنانو په محبت باندی د ایمان خوند حاصلیږی رسول الله ﷺ فرمائی: **« ثَلاثٌ مَنْ كُنَّ فِيْهِ وَجَدَ بِهِنَّ حَلاوَةَ الإِيمانِ : أَنْ يَكُونَ اللهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِليْهِ مما سِوَاهُمَا ، وَأَنْ يحبَّ المرءَ لا يحبُّهُ إلا لله ، وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَرجِعَ إلى الكُفْرِ بَعْدَ إذ أَنقَذَهُ اللهُ مِنْهُ كَما يَكْرَهُ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ »** متفق علیه.

دری صفتونه دی چه په چا کښی پیدا شی نو د هغی په سبب د ایمان په مزه او خوند باندی پوهه شی : چه الله تعالی او د هغی رسول الله ﷺ ورته د نورو ټولو مخلوقاتو نه ډیر غوره شی ، او د یو انسان سره محبت کوی لیکن مینه ورسره نه کوی مګر صرف د الله تعالی لپاره ، او کفر ته واپس کیدل روسته د هغی نه چه الله ورته د هغی نه نجات ورکړی دی داسی بد ګڼی لکه اورته داخلیدل . کله چه په زړه کښی د محبت ونه ښخه شی او بیا د اخلاص او د رسول الله ﷺ د متابعت په اوبو خړوب شی نو دغه ونه بیا مختلفی میوی ورکوی او د الله تعالی په اذن په هر وخت کښی فایدی رسوی .

او دغه محبت بیا په څلور قسمه دی: 1) د الله تعالی سره محبت : چه هغه د ایمان اساس

او بنیاد دی . **2)** د الله تعالی لپاره محبت او دوښمني کول او دا واجب او لازم دي[1]. **3)** د الله تعالی سره په محبت کښې ځوک شریکول ؛ چه دا د الله تعالی سره په واجبي محبت کښې ځوک شریکول دی لکه د باطلو معبودانو سره د مشرکانو محبت او دا د شرک اساس او بنیاد دی. **4)** طبیعي محبت؛ لکه د مور پلاراولاد او طعام سره مینه کول او دا جایز محبت دی... د دې لپاره چه الله تعالی درسره محبت وکړي نو د دنیا سره مینه مه کوه لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی: «**ازْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُحِبَّكَ اللهُ**» ابن ماجه. په دونیا کښې د بې رغبته له جملې څخه شه نو الله تعالی به درسره محبت وکړي .

توکل: د یو مقصد په حاصلولو کښې او د شر په دفع کولو کښې د خپل زړه سپارل الله تعالی ته او په هغې باندې د زړه اعتماد په داسې حال کښې چه په الله تعالی به کامل اعتماد کوی او د شرعي اسبابو نه به کار اخلی . نو په الله تعالی باندې د خپل زړه نه سپارل په توحید کښې عیب دی ، او د اسبابو پریخودل بې همتي او په عقل کښې نقصان دی ، او د توکل ځای د کار نه مخکې دی او دا دیقین ثمره ده ، او دا بیا په درې قسمه دی :

---

۱) **خلک د ولاء او براء یعني دوستی او دښمني په اعتبار په درې قسمه دي 1)** هغه ځوک چه دهغې سره به خالصه مینه او محبت کیدای شي، داسې مینه او محبت، چه دښمني او بغض ورسره نه وي، چه هغه خالص مؤمنان دي، لکه انبیاء علیهم السلام، او نور صدیقین، شهداء، او نیکان خلک، چه په سرکښي یې زمونږ محبوب پیغمبر محمد ﷺ دی، اوبیا دهغې بیبیانې، او صحابهٔ کرام دي.

2) هغه ځوک چه خالصه دښمني او بغض به ورسره کیدای شي، داسې دښمني، چه مینه او دوستانه پکښې نه وي، چه هغه کافران دي، اهل کتاب وي او که مشرکان، لیکن د هغوی سره عدل کول د دغې کار سره منافات او تضاد نه لري.

3) هغه ځوک چه په یو اعتبار به ورسره مینه او محبت کیدای شي، اوپه بل اعتبار به ورسره دښمني او بغض کیدای شي، چه هغه ګناهګاران مؤمنان او مسلمانان دي، نو د هغوی سره به د ایمان په وجه محبت کیدای شي، او د ګناهونو او معصیت په وجه به ورسره دښمني کیدای شي، لیکن د هغوی سره به د هغوی دایمان اوګناهونوپه مقدار دوستانه او دوښمني کیدای شي.

د کفارو سره دوستانه په دوه قسمه ده: 1) هغه دوستي چه انسان پرې د اسلام نه مرتد کیږي، چه هغه د هغوی سره د هغوی د دین له امله محبت دی ، (لکه د مسلمانانو په مقابل کښې د هغوی سره نصرت او کومک کول، او یا د هغوی کفر ته کفر نه ویل، او یا د هغوی په کفر کښې شک کول). **2)** هغه دوستي چه انسان پرې نه مرتد کیږي لیکن ګناه کبیره او حرامه وي لکه د هغوی سره په دونیاوي کارونو کښې دار او مدار کول . لیکن کله په مسلمانانو باندې د غیر حربي کافرانو سره د ښې معاملې کولو او د هغوی سره د دښمني کولو په مینځ کښې اشتباه واقع کیږي، نو د دې وجه نه د دې دواړو په مینځ کښې فرق پیژندل لازم او ضروري دي، نو د کافرانو سره انصاف، او د رحمت او شفقت د وجې نه د هغوی سره شایسته معامله او اخلاق کول په غیر د باطني محبت نه لکه د هغوی د کمزرو خلکو سره نرمي کول، او همدا راز په غیر د ویرې او د ذلت نه هغوی ته نرمه خبره کول جایز او روا دی لکه څرنګه چه الله فرمائی : ﴿لَّا يَنْهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ لَمْ يُقَٰتِلُوكُمْ فِى ٱلدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَٰرِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوٓا۟ إِلَيْهِمْ﴾ سورة الممتحنة : ۸] ، نه منع کوی الله تعالی تاسو د هغې کسانو نه چه جنګ یې نه دی کړی تاسو سره په دین کښې، او نه یې ویستلي تاسو د خپلو کورونو نه چه نیکي وکړی تاسو د هغوی سره او انصاف وکړی تاسو د هغوی سره.

او هر چه د هغوی سره دښمني کول او یا ورسره بغض ساتل دا جدا خبره ده په هغې باندې الله تعالی هم امر کړی دی لکه څرنګه چه هغه فرمائی: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوا۟ عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَآءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِٱلْمَوَدَّةِ﴾ سورة الممتحنة :۱] ، ای مؤمنانو مه نیسئ دښمن زما او دښمن ستاسو دوستان چه وړاندې کوئ تاسو هغوی ته (خبرې) د محبت. نو حاصل دا شو چه د کفارو سره په معاملاتو کښې عدل او انصاف کول ، د هغوی د بغض او د عدم محبت سره جمع کیدای شي لکه رسول الله ﷺ چه د مدینې د یهودو سره څرنګ معامله کړې وه .

1) واجب: په هغه څه کښې په الله تعالى باندې توکل کول چه ما سوى د الله تعالى نه پرې بل څوک قدرت نه لرى ، لکه د مريضانو روغول. **2) حرام:** دا بيا په دوه قسمه دى: **أ)شرك أكبر** (لوى شرک)، چه هغه په اسبابو باندى په کلى توګه اعتماد کول دى ، او دا عقيده ساتل چه دغه اسباب د فايدى په راجلبولو او د ضرر په دفع کولو کښې مستقل تاثير لرى[١]. **ب)شرك أصغر** (وړوکى شرک) ، لکه په يو انسان باندى د رزق په طلبولو کښې اعتماد کول ليکن دا عقيده پرې نه لرى چه هغه مستقل مؤثر دى ، ليکن د سببيت نه پرې اوچت اعتماد کوى. **3)جائز:** لکه په اخستلو او خرڅولو کښې يو څوک وکيل جوړول او په هغى څه کښې پرې اعتماد کول چه قدرت ئې لرى ، ليکن داسى ويل جايز نه دى : چه زه په الله تعالى باندى توکل کوم او بيا په تا باندى ، بلکه داسى به وائى چه ما تاته وکالت درکړى دى .

شكر: چه هغه د بنده په زړه کښې په اعتبار د ايمان سره، او په ژبه باندى په اعتبار د حمد سره ، او اندامونو باندى په اعتبار د عبادت سره ، د الله تعالى د نعمتونو د اثر ښکاره والى او اظهار دى .او شکر ګذارى يو مقصود لذاته صفت دى ، لکه څرنګ چه صبر د نورو څيزونو لپاره يوه وسيله ده ، او شکر په زړه ژبه او د بدن په نورو ټولو اندامونو باندى ادا کيږى ، او د شکر مطلب د الله تعالى په بندګى کښې د نعمتونو استعمالول دى .

صبر: د الله تعالى نه ماسوى بل چاته د دغى مصيبت د درد له امله شکايت نه کول او د هغى خاص کول الله تعالى لپاره د صبر مقصد دى لکه څرنګ چه الله ﷻ فرمائى: ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى ٱلصَّٰبِرُونَ أَجۡرَهُم بِغَيۡرِ حِسَابٖ﴾ ، يقينا صبر کونکو ته به بدله ورکړى شى بى حسابه او رسول الله ﷺ فرمائى: « **ومَنْ يَتَصَبَّرْ يُصبّره الله وما أُعْطِيَ أحَدٌ عطاءً خيرٌ وأوسعُ من الصَّبْر** » متفق عليه. څوک چه د صبر کولو کوشش وکړى نو الله تعالى به ئې صابره کړى او د صبر نه بله لويه او پراخه تحفه چاته نه ده ورکړى شوى . او عمر رضي الله عنه فرمائى : زه په يو مصيبت

---

١) ايا د اسبابو استعمال د توکل سره څه منافات او تضاد لرى ؟ د هغى لپاره يو څو قسمونه دى : **1)** د يو معدوم څيز د نفع راجلبول : دا بيا په درى قسمه دى : **أ)** يقينى سبب لکه د بچو د طلبولو لپاره نکاح کول ، نو د داسى سبب ترکول ليونتوب دى ديته توکل نه ويلى کيږى . **ب)** هغه اسباب چه يقينى نه وى : ليکن غالبه ګمان دا وى چه مسبب به غير د دينه نه حاصليږى ، لکه په صحراء کښې په غير د توښى نه د يو مسافر سفر کول ، نو د دغى انسان دغه عمل توکل نه بللى کيږى ، او هغه د توښى په اخستلو باندى مکلف دى ، ځکه چه کله رسول الله ﷺ مدينى ته هجرت کولو نو د ځان سره ئې توښه او لار ښود اخستى ؤ . **ج)** هغه اسباب چه د انسان دا خيال وى چه مسبب به پرى حاصل شى ليکن په غير د ظاهرى اعتماد نه : لکه هغه انسان چه د دقيقو شيانو د کسب کولو د طلب په لار کښې نهايت زيات د تدبير نه کار اخلى ، نو دغه انسان هم د توکل نه نه دى بهر شوى ، بلکه د کسب ترکول توکل نه بللى کيږى ، لکه څرنګ چه عمر رضي الله عنه فرمائى: متوکل انسان هغه دى چه اول دانى په زمکه کښې وکرى او بيا په الله تعالى باندى توکل وکړى. **2)** د موجود څيز د حفاظت لپاره : څوک چه حلال رزق پيدا کړى نو دهغى ذخيره کول انسان د توکل نه نه باسى ، او بيا خاصکر چه د فاميل خاوند وى ځکه چه رسول الله ﷺ به د بني نضيرو خرما خرڅولى او د خپل خاندان لپاره به ئې د ټول کال د خوراک په خاطر ذخيره کولى . متفق عليه . **3)** د هغى ضرر د دفع کولو په خاطر چه واقع شوى نه وى : په توکل کښې د هغى اسبابو ترکول شرط نه دى چه ضرر پرى دفع کيږى ، لکه په جنګ کښې د زغرى اغوستل ، په رسى باندى د اوښ تړل ، او په دى ټولو کښې بيا انسان پرته د سبب نه په مسبب (الله تعالى) باندى اعتماد کوى ، او بيا د الله تعالى په قضاء او تقدير باندى راضى هم وى . **4)** د هغى ضرر د دفع کولو په خاطر چه نازل شوى وى : هغه بيا په درى قسمه دى : **أ)** چه يقينى وى : لکه اوبه چه تنده بلکل ختموى ، نو د داسى سبب پريخودل بى له کوم شکه توکل نه بللى کيږى . **ب)** چه غالبه ګمان دا وى چه ضرور به پرى ختميږى : لکه ښکر لګول او يا داسى نور اسباب نو د داسى اسبابو استعمال د توکل سره تضاد نه لرى ، ځکه چه رسول الله ﷺ علاج کړيدى او نورو ته ئې هم په علاج کولو باندى امر کړيدى . **ج)** چه سبب وهمى او شکى وى : لکه د روغتيا په حالت کښې د داغونو لګول ، نو د داسى اسبابو استعمال د توکل سره تضاد او منافات لرى .

باندی نه مبتلا کیږم مګر زما لپاره پکښی څلور نعمتونه وی ، څکه چه دغه ابتلا زما په دین کښی نه ده ، بل دا چه ډیره لویه ابتلا نه ده ، بل دا چه زه پری د رضاتوب نه محروم نشم ، بل دا چه زه پری د ثواب او اجر اراده لرم .

صبر یو څو درجی او مرتبی لری : ادنی درجه: چه هغه د شکایت پریخودل دی لیکن سره د بد ګڼلو نه . **درمیانه درجه :** چه هغه د شکایت پریخودل دی سره د رضایت نه . **اوچته درجه :** چه هغه په مصیبت باندی د الله حمد ادا کول دی . او کله چه په یو شخص باندی ظلم وشی او هغه ظالم ته بد دعائی (ښیری) وکړی نو ده د خپل ځان انتقام او حق واخسته او صبر ئی ونکړ .

اوصبر په دوه قسمه دی : 1) بدني: چه هغه په دی ځای کښی زمونږ مراد نه دی .

2) نفساني : چه هغه د طبیعت او خواهشاتو د غوښتلو او تقاضی نه صبر کول دی[۱].

او ټول هغه شیان چه انسان ورسره په دونیا کښی مخامخ کیږی : أ) یا به د خواهشاتو سره موافق وی نو انسان پکښی د الله د حق په ادا کولو کښی صبر ته محتاجیږی چه هغه شکر ویستل دی ، او د الله تعالی په معصیت کښی به یو شی هم نه صرف کوی . **ب)** چه د خواهشاتو مخالف وی نو دا بیا په دری قسمه دی : **1) د الله تعالی په اطاعت باندی صبر کول** : چه واجبی صبر پکښی د فرضی عباداتو کول دی ، او د نفلی عبادت ادا کول پکښی مستحب دی . **2)** د الله تعالی د معصیت نه صبر کول : چه په دی کښی د حرامو نه ځان ساتل واجب دی ، او د مکروهو شیانو نه پکښی ځان ساتل مستحب دی . **3) د الله تعالی په تقدیر او فیصلو باندی صبر کول** : چه واجبی صبر پکښی د شکایت نه ځان ساتل دی ، د اعتراض او د الله تعالی په تقدیر باندی د غصه کیدو نه د زړه ساتل ، او د داسی عمل او تصرف نه د اندامونو ساتل چه الله تعالی پری غصه کیږی لکه په زوره ژړاګانی او چغی وهل د ګریوانونو څیری کول اود مخونو وهل او یا داسی نور. او مستحب صبر پکښی د الله تعالی په تقدیر باندی د زړه راضی کیدل دی.

شاکر مالداره انسان غوره دی او که صابر مسکین او فقیر سړی غوره دی؟ جواب : کله چه مالداره انسان خپل مال د الله تعالی په اطاعت کښی مصرف کړی او یا ئی د دغی لپاره جمع کوی نو بیا دغه مالداره د فقیر نه غوره دی ، او که چیرته اکثر مال په مباحو څیزونو کښی مصرفوی نو بیا فقیر غوره دی ، لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی: **«الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ بِمنزلَةِ الصَّائِمِ الصَّابِرِ»** أحمد . شکر ګذار خوراک کونکی د صبر کونکی روژه دار په شان دی .

رضا : چه هغه په یو څیز باندی قناعت او اکتفا کولو ته وائی ، او د رضا ځای د کار د کولو نه روسته وی، او د الله تعالی په قضا باندی رضا د نیکانو خلکو د اوچتو مرتبو څخه ده ، او دا د محبت او توکل نتیجه او ثمره ده ، او د شر او مصیبت د لری کولو په خاطر الله تعالی ته دعا کول د رضا سره تضاد نه لری .

---

۱) او دغه نوعه صبر که چیرته د خیټی او یا د شرمګاه د شهوت نه وی نو دیته بیا عفت او پاکدامنی وائی ، او که چیرته په قتال او جنګ کښی وی نو هغی ته بیا شجاعت او بهادری وائی ، او که چیرته د غصی په برداشت کولو کښی وی نو هغی ته حلم وائی ، او که چیرته د یو لوی کار د راز په ساتلو کښی وی نو هغی ته بیا د راز ساتل وائی ، او که چیرته د اساسی معیشت او زندګی نه په بی ضرورته شیانو کښی وی نو دیته زهد وائی ، او که چیرته په معمولی او کمه دونیا باندی وی نو دیته بیا قناعت وائی .

خشوع : **چه هغه تعظيم عاجزى او ذلت كولو ته ويلى كيږى ،** حذيفة رضي الله عنه فرمائى : چه د منافقت د خشوع نه ځان وساتى : چا ورته وويل چه د نفاق خشوع څه ته وائى ؟ چه ته بدن عاجزى كونكى ووينى په داسى حال كښى چه په زړه كښى عاجزى نه وى ؟ او حذيفة رضى الله عنه فرمائى : اول هغه څه چه تاسو به ئى په دين كښى ورک كړى هغه خشوع او عاجزى ده . او هر هغه عبادت چه خشوع پكښى روا شوى نو د دغى عبادت اجر او ثواب د دغى خشوع او عاجزى په اندازه دى ، لكه لمونځ ، رسول الله ﷺ لمونځ كونكى په هكله فرمائى : نشته د لمونځ كونكى لپاره مگر نيم اجر د لمونځ څلورمه برخه پنځمه برخه .... او لسمه برخه ، بلكه كله لمونځ كونكى ته د دغى لمونځ هيڅ ثواب نه رسيږى ځكه چه په كلى توگه ئى پكښى خشوع او عاجزى نه وى كړى .

رجاء (اميد): **چه هغه د الله تعالى پراخه رحمت ته كتل دى او د هغى ضد ته نا اميدى وائى** ، او د الله تعالى د نعمتونو د اميد په خاطر يو عمل كول د ويرى او د خوف نه غوره دى ، ځكه چه دغه عمل (د انسان په زړه كښى) په الله تعالى باندى خايسته گمان پيدا كوى ، او الله تعالى فرمائى « **أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي** » مسلم. زه د بنده سره د هغه گمان موافق چلند كوم: **او اميد په دوه قسمه دى** :لويه مرتبه: چه څوک يو نيكى كوى او د الله تعالى نه پرى اجر او ثواب طلب كوى ؛ عائشة رضي الله عنها فرمائى :اى رسول الله (د دى ايات نه (څوک مراد دى) : ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤۡتُونَ مَآ ءَاتَواْ وَّقُلُوبُهُمۡ وَجِلَةٌ﴾ او هغه كسان چه كوى هغه عملونه چه دوى ئى كوى په داسى حال كښى چه زړونه ئى ويريدونكښى وى ، ايا دا هغه كسان دى چه غلا او زنا كوى او شراب سكى ، او بيا د الله تعالى نه ويريږى ؟ نو رسول الله ﷺ وفرمايل: **لا يا بنْتَ الصِّدِيْق، وَلَكِنَّهُمْ الذَّيْنَ يصلُّوْنَ ويَصومُوْنَ ويَتَصَدَّقُوْنَ، وَهُمْ يخَافُوْنَ ألا يُقْبلَ مِنْهُمْ ،** ﴿أُوْلَٰٓئِكَ يُسَٰرِعُونَ فِي ٱلۡخَيۡرَٰتِ﴾ الترمذي اى د صديق لورى ليكن د ا هغه كسان دى چه لمونځونه كوى روژى نيسى او خيراتونه وركوى ، او بيا ويريږى چه زمونږ نه به قبول نشى ، نو دغه كسان په نيكو كارونو مخكى والى كوى .

ادنى درجه : گناهگار انسان چه توبه اوباسى او د الله تعالى د مغفرت اميد وار وى . او هر چه هغه گناهگار انسان چه په خپله گناه باندى هميشوالى كوى او توبه نه اوباسى او بيا هم د الله تعالى د رحمت اميد ساتى ، نو ديته تمنى وائى دا اميد نه دى ، او دا روستنى قسم ناكاره صفت دى ليكن اولنى قسم د اميد ښه دى ، نو مؤمن احسان او ويره دواړه راجمع كوى ، او د منافق په زړه كښى گناه او بى ويرى كيدل دواړه راجمع شو .

خوف (ويره): **دا هغه غم دى چه په نفس كښى د احتمالى مصيبت له امله پيدا شى ، كه** چيرته د دغى مصيبت واقع كيدل متيقن شى نو هغى ته بيا خشيت وائى او د هغى ضد ته امن وائى ، او دا د اميد مقابل او ضد نه دى ، بلكه دا د رعب له امله پيدا كيږى ، او د رجا(اميد) لپاره باعث مينه او رغبت دى ، او د محبت خوف او اميد په مابين كښى جمعوالى ډير ضرورى دى ، امام ابن القيم رحمه الله فرمائى : د زړه مثال په رفتار كښى الله تعالى ته د مرغه په شان دى ، محبت ئى سر دى ، خوف او اميد ئى دوه وزرى دى ، كله چه په زړه كښى خوف او ويره قرارى ونيسى نو د شهواتو او خواهشاتو ځايونه تول وسوزوى ، او دنيا وشړى. **واجبى خوف :** دا هغه ويره او خوف دى چه د واجبى كارونو د ادا كولو او د محرماتو د تركولو لپاره يو لوى باعث گرځى. **او استحبابى خوف :** دا هغه دى چه د نفلى عباداتو د اداكولو او د مكروهاتو د تركولو لپاره باعث گرځى. او هغه په يو څو قسمه دى:

1) پټ او د عبادت ويره نو دا لازمى خبره ده چه دغه ويره بايد صرف د الله تعالى لپاره

شی ، او د هغی نه کوم شی د مخلوقاتو لپاره راګرځول شرک اکبر دی ، لکه د مشرکانو د باطلو معبودانو نه ویره کول چه کوم ضرر او مصیبت به راورسوی . **2)** ناروا او حرام خوف : چه هغه د خلکو د ویری له امله د یو فرضی حکم پریخودل او یاد یو حرام کار کول دی . **3)** جائزاو روا خوف او ویره: لکه د یو لیوه او شرمخ نه ویریدل .

زهد: چه هغه د یوشی نه د محبت او مینی اړول دی هغه څه ته چه د هغی نه بهتر وی ، نو د دونیا سره د مینی او محبت نه کول زړه او بدن ته راحت ورکوی ، او د هغی سره مینه او محبت غم او خفګان زیاتوی ، او د دنیا محبت د ټولو ګناهونو سر دی او د هغی سره بغض کول د ټولو عبادتونو سبب دی ، او په دنیا کښی د زهد مطلب دا دی چه ستا د زړه نه د هغی محبت وځی نه دا چه ته ئی د لاسه وباسی سره د دی نه چه ستا زړه وریوری نښتی وی ،نو دا د جاهلانو خلکو زهد دی ، رسول الله ﷺ : « **نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلْمَرْءِ الصَّالِحِ** » أحمد. ډیر ښه دی نیک مال د نیک سړی لپاره او د مسکین سړی د مال سره پنځه حالته دی : **1)** چه د مال د اخستو نه له دی امله تیختنه کوی چه بدی ئی شی او یا د هغی د شر او مشغوله کولو له امله تیختنه کوی ، نو د دی حالت خاوند ته زاهد وائی .

2) چه په حاصلولو ئی خوشحالی نه کوی لیکن داسی بده ئی هم نه ګڼی چه ضرر ورته پری ورسیږی نو د دی حالت خاوند ته راضی وائیً . **3)** چه د مال حاصلیدل ورته د نه حاصلیدو نه غوره وی ځکه چه مینه ورسره لری ، لیکن دنیاوی مینه یی دی حد ته نه رسیږی چه د مال په طلبولو ئی مجبوره کړی ، بلکه که په غیر د ستړی والی نه ورته حاصل شی نو هغه اخلی او خوشحالی پری کوی ، او که چیرته د هغی طلبولو کښی ستړیوالی ته ضرورت وی نو ځان پری نه مشغولوی ؛ او د دی حالت خاوند ته قانع وائی.

4) چه د عاجزه کیدو له امله ئی طلب نه کوی لیکن په حقیقت کښی ورسره مینه لری ، که چیرته د هغی طلبولو ته سره د مشقته هم لار پیدا کړی نو دهغی طلب کوی نو د دی حالت خاوند ته حریص وائی. **5)** چه د کوم مال طلب کوی نو هغی ته مجبوره وی لکه وږی انسان ، برمنډ ، او یا هغه سړی چه مال تری ورک شوی وی ، نو ددی حالت والا ته مجبور او مضطر ویلی کیږی

(د عبدالله او د عبدالنبي) په مینځ کښې آرامه مناظره او سوال او جواب

د عبدالله په نوم یو سړی دیو بل سړی سره چه نوم یې عبد النبی وو مخامخ شو، نو عبدالله په زړه کښې دا نوم بد وګڼه او و یې ویل، چه ولې یو کس بیله الله نه بل چا ته د بندګی (عبودیت) نسبت کوی، بیا یې د عبد النبی نه تپوس وکړه، آیا ته بیله الله نه بل چا عبادت کوی؟ عبد النبی جواب ورکړه چه نه، زه د بیله الله نه بل چا عبادت نه کوم، ځکه زه مسلمان یم فقط د الله تعالی عبادت او بندګی کوم.

عبدالله تری تپوس وکړ نو بیا دی ولی داسی نوم ایښی دی، چه د عیسایانو د نومونو سره مشابهت لری، ځکه هغوی وائی عبد المسیح، او د هغوی سره دا خبره نا اشنا نه ده ځکه چه هغوی د عیسی عليه السلام بندګی کوی، ځوک چه ستا نوم اوری نو د هغه په ذهن کښی دا خبره راځی، چه ته د محمد صلى الله عليه وسلم بندګی کوی، او مسلمان د رسول الله صلى الله عليه وسلم په حق کښی داسی عقیده نه لری، بلکه د مسلمان عقیده دا ده چه نبی صلى الله عليه وسلم د الله بنده او پیغمبر دی.

عبد النبي وویل : ځکه چه نبی صلى الله عليه وسلم په ټولو انسانانو کښی غوره او بهتر دی، او د انبیاء علیهم السلام سردار دی، نو ما دا نوم د برکت حاصلولو، او الله ته د نزدیکت په خاطر غوره کړی دی، د رسول الله صلى الله عليه وسلم په جاه او مرتبه باندی، پس مونږ به د رسول الله صلى الله عليه وسلم نه شفاعت طلب کوو، ځکه چه د الله تعالی په نزد د هغه مقام او مرتبه ډیره لویه د ه، او ته دا خبره نا اشنا مه ګڼه، ځکه چه زما د ورور نوم هم عبد الحسین دی، او زما د پلار نوم هم عبد الرسول دی، او دا نومونه زمونږ په معاشره کښی د مخکی زمانی نه مشهور او مروج دی، او مونږ خپل پلرونه په دی طریقه باندی موندلی دی، نو ته په دی مسئله کښی تشدد او سختی مه کوه، او دا وړه خبره ده او دین اسان دی.

عبدالله ورته وویل : دا بل جرم او نا روا خبره ده، چه د مخکښی نه لویه ده، چه بیله الله نه دبل چا نه د هغه څه طلب وکړی شی، چه طاقت یی نه لری، برابره خبره ده که دغه غوښتنه د نبی صلى الله عليه وسلم نه وی، او که دبل چا نه وی، لکه حسین او یا نور نیکان خلک، او دغه خبره د توحید او لا إله إلا الله د معنی خلاف ده.

زه به ځنی سوالونه تا ته پیش کړم چه تاته د دی مسئلی خطر معلوم شی، او په دی خبره زما مقصد د حق پیژندل او بیا پری عمل کول دی، او همدا راز د باطل بیانول او بیا تری اجتناب کول، او امر بالمعروف او نهی عن المنکر دی، او مدد صرف د الله نه غوښتلی کیږی، او توکل هم په الله تعالی باندی کیدای شی، ولا حول ولاقوة إلا بالله، لکن زه تاته د الله تعالی په دی قول باندی یادونه درکوم چه هغه فرمائی : ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُواْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَاۚ﴾ سورة النور 51 ، د مسلمانانو وینا، کله چه د الله او د هغه د پیغمبر خوا ته وبللی شي چه د دوی تر مینځ حکم وکړی، پرته د دی څخه (بل څه نه وي چه ووايي: مونږ واوریدل او اطاعت مو وکړ.

او همدا راز دا قول دالله تعالی : ﴿فَإِن تَنَٰزَعْتُمْ فِى شَىْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ سورة النساء 59 ، کله چي مو په کوم شي کښی اختلاف راغی نو هغه الله او پیغمبر ته راجع کړئ، که په خدای او دآخرت په ورځ ایمان لرئ.

عبدالله تپوس وکړ : تا سو وویل چه زه د الله توحید منم، او په کلمه د لا إله إلا الله سره ګواهی ورکوم، نو آیا تاسو د دی معنی بیانولی شئ؟

نو عبد النبي جواب ورکړ : توحید دیته وائی چه ته دا عقیده وساتی چه الله تعالی موجود

دی، او صرف هغه اسمانونه او زمکی پیدا کړی، او هغه ژوندی کول او مړه کول کوی، او په مخلوقاتو کښی تصرف کونکی صرف هغه دی، او رزق هم هغه ورکوی.
عبدالله : که چیرته توحید صرف هم دغه وی، نو بیا خو فرعون او د هغه قوم، ابوجهل او نور هم موحدین شول، ځکه چه د دغی قسم توحید نه هیڅ چا انکار نـه دی کړی، فرعون چه د خدائی دعوه یی هم کړی وه، لیکن اقرار یی کوه، او زړه کښـی یـی دا ایمان هم لره چه الله تعالی موجود دی، او هغه په دی عالم کښی متصرف دی، او دلیل پری د الله تعالی دا قـول او ویـنا ده : ﴿وَجَحَدُواْ بِهَا وَٱسۡتَيۡقَنَتۡهَآ أَنفُسُهُمۡ ظُلۡمٗا وَعُلُوّٗا﴾ سورة النمل 14. **ترجمـه :** دوی انکار وکړه د معجزاتو نه او په زړونو کښی یی یقین لره په هغی باندی.
او د فرعون دغه اقرار د غرق کیدو په وخت کښی بیا ښکاره شو.
لیکن توحید : د الله تعالی یو والی ته وائی په عبادت کښی، او عبـادت د ټولو هغی ښکاره او پټو ویناګانو او کارونو یو جامع نوم دی چه د الله تعالی خوښ وی، او د (الله) معنـی ده: برحق معبود، هغه ذات چه صرف هغه د عبادت او بندګۍ حقدار (وړ) دی.
عبدالله : آیا ته پوهیږی چه پیغمبران علیهم السلام د څه لپاره دنیا ته رالیږل شوی دی، چه اولنی رسول په کښی نوح عَلَيْهِ السَّلَامُ دی؟
عبدالنبی : دی لپاره رالیږلی شوی دی، چه مشرکان یـواځی د الله تعالی عبـادت تـه دعوت کړی، او د شرک نه یی وویروی.
عبدالله : د نوح عَلَيْهِ السَّلَامُ د قوم د شرک سبب څه وو؟
عبدالنبي : نه پوهیږم.
عبدالله : الله تعالی نوح عَلَيْهِ السَّلَامُ خپل قوم ته هله راولیږه چه کله هغوی د نیکانو خلکو په شان او مرتبه کښی د خپل حد نه تجاوز او مبالغه وکړه، چه هغه ود، سواع، یغوث، یعوق، او نسر وو.
عبدالنبي : آیا ستا مطلب دا دی چه ود، سـواع، یغـوث، یعـوق، او نسـر، د نیکـانو خلکـو نومونه وو، او د ظالمانو او کافرانو نومونه نه وو؟
عبدالله : هو دا د نیکانو خلکو نومونـه وو چه د نـوح عَلَيْهِ السَّلَامُ قوم تری خدایان جوړ کړی وو، او عربو بیا د هغوی تابعداری وکړه، او دلیل پری د بخاری شریف حدیث دی، چه د عبدالله بن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی چه فرمائی : (هغه بتان چه د نوح عَلَيْهِ السَّلَامُ په قوم کښـی وو، د هغی نه روسته بیا په عربو کښی هم د هغی عبادت شروع شو، (ود) د کلب قبیلی په برخه رسیدلی وو، چه په دومة الجندل کښی اوسیدل، او هذیل قبیلی د (سواع) تعظیم کولو، او(یغوث) نومی بوت د مراد قبیلی سره وو، او بیا د هغی نه روسته بنـی غطیـف قبیلـی تـه پاتی شو، چـه د سبا سره نږدی په جوف نـومی ځـای کښـی وو، او(نسـر) د حمیر د ذی الکلاع کورنی سره وو، دا د نـوح عَلَيْهِ السَّلَامُ په قوم کـی د نیکـانو خلکـو نومونـه وو، چـه کلـه وفات شوه، نو شیطان دهغوی قوم ته وویل چه دا په مجلسونو کښی ودروئ، او بیا یـی پـه همغه نومونو باندی مسمی کړئ، نو د نوح عَلَيْهِ السَّلَامُ قوم دغه کار وکړه، نـو هر کلـه چـه بیا دغه موجوده خلک مړه شوه، او علم ختم شو نو د دغی بتانو عبادت او بندګی شروع شوه.
عبدالنبي : دا خو عجیبه خبره ده.
عبدالله : آیا د دی نه درته ډیره زیاته د تعجب وړ خبره وښـایم؟ ته پوهـه شـه چـه الله تعـالی محمد عَلَيْهِ السَّلَامُ، یو داسی قوم ته رالیږلی وو، چه هغوی عبادتونه او حجونه کول، او خیراتونـه

به یی ورکول، لیکن هغوی به نیکان خلک، لکه ملایکی، عیسی عَلَيْهِ السَّلَامُ، او نور صالحین خلک الله ته واسطه کول، او دا به یی ویل چه مونږ د دوی نه شفاعت غواړو، چه مونږ الله تعالی ته نږدی کړی نو الله تعالی محمد عَلَيْهِ السَّلَامُ دی لپاره راولیږه، چه د دوی د پلار ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ د دین تجدید وکړی، او د دی نه یی خبر کړی، چه دغه نزدیکت تقرب او عقیده، صرف د الله تعالی حق دی، او بیله الله نه دبل چا لپاره مناسب نه دی، پس هم دا الله تعالی یوازی خالق او رازق دی، او څوک ورسره شریک نشته، او ټول اسمانونه زمکی، او هغه مخلوقات چه په دی کښی اوسیږی، ټول د الله تعالی مخلوق دی، او د الله تعالی په اختیار او تصرف کښی دی، بلکه هغه خدایان چه دوی ورله بندګی او عبادت کوو، هم د الله تعالی په اختیار کښی دی، لکه څرنګه چه دوی په خپله هم د دی خبری اقرار کوی.

عبدالنبی : دا خو ډیره عجیبه او خطرناکه خبره ده، آیا په دی باندی څه دلیل شته؟

عبدالله : په دی باندی ډیر دلیلونه شته، څنی یی دا دی چه الله تعالی فرمائی : ﴿ قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴾ سورة یونس31 ، وو ایه (ای محمده): څوک تاسی ته له آسمان او ځمکی څخه روزی درکوی؟ آیا څوک (ستاسي) داوریدنی او لیدنی (د پیداینت) مالك دی؟ آیا څوك دی چه ژوندی له مړی څخه باسي او مړی له ژوندي څخه باسي؟ او څوك دی چه د کارونو تدبیر کوی؟ نو دوی به ژر ووایی: الله، ووایه: نو ولی نه ویریږئ؟

او همدا راز الله تعالی فرمائی : ﴿ قُل لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾ قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾ قُلْ مَن بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ ﴾ سورة المؤمنون84- 89 ، وو ایه (ای محمده): ځمکه او هر هغه څه چی په هغه کښی دي چا لره دي، که چیری پوهیږئ؟ دوی به ووایي: الله لره دی، وو ایه: آیا پند نه اخلئ؟ وو ایه: څوك دی د اوو آسمانو پروردګار او د لوی عرش پروردګار؟ وایي به: الله لره دي، وو ایه: آیا نو نه ویریږئ؟ وو ایه: څوك دی چی د هر شي پاچایي د هغه په لاس کښی ده، او دی پناه ورکوي خو دی (په خپله) پناه ورکولو ته اړتیا نه لري، که پوهیږئ، دوی به ووایي: (دغه صفتونه) الله لره دي، وو ایه: څرنګه تاسی تیر ایستل کیږئ او دحق نه اوړئ؟

او د مکی مشرکانو به تلبیه هم ویله په حج کښی، (لبیک اللهم لبیک لا شریک لک، إلا شریکا هو لک، تملکه وما ملک) أي ربه مونږ تاته په تابعداری سره ولاړیو، ستا شریک نشته، مګر هغه شریک چه ته یی مالک یی او دهغه په لاس کښی اختیار نشته.

پس د مکی د مشرکان په دغه اقرار چه الله تعالی متصرف دی په مخلوقاتو کښی، یعنی په توحید ربوبیت اقرار کولو سره دوی په اسلام کښی داخل نه شول، او د مشرکانو دغی عمل او ارادی، چه دوی د أنبیاء عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، ملایکو او نیکانو خلکو نه د شفاعت طلب کوو، د دوی وینی او مالونه حلال وګرځول، د دی وجه نه د ټولو غوښتنو دعا ګانو، نذرونو، قربانیو، او کومک غوښتلو، او د ټولو عبادتونو، خاص کول الله تعالی لپاره ډیر ضروری دی.

عبدالنبی : که چیرته هغه توحید چه انبیاء علیهم السلام د هغی لپاره راالیږلی شوی دی، دا نه وی چه یو انسان دا اقرار کوی چه الله تعالی موجود دی، او الله تعالی متصرف دی، لکه

څرنګه چه ستا خیال دی، نو توحید بیا څه ته وائی؟
عبدالله : هغه توحید چه انبیا علیهم السلام د هغی د بیان لپاره رالیږلی شوی دی، او د مکی مشرکانو د هغی د منلو نه انکار کړی وو، هغه د الله تعالی یووالی دی، په عبادت کښی، چه هیڅ قسم عبادت به د مخلوق او غیر الله لپاره نه شی کیدای، لکه رابلل، نذر قربانی، مدد غوښتل، او داسی نور، او دا توحید د(لا إله إلا الله) معنی ده، ځکه چه (إله) به د مکی د کافرانو او مشرکانو په نزد هغه چا ته ویلی کیده، چه خلکو به تری د دغی مخکښی شیانوطلب کولو، که هغه به نبی وو او که ملایکه به وه، او که ولی او یا پیری به وو، او که ونی او قبر به وو، او دا مقصد د هغوی نه وو چه إله صرف خالق رازق او مدبر ته وائی، پس دوی په دی پوهیدل چه دغه صفتونه صرف د الله تعالی لپاره خاص دی، نو کله چه نبی ﷺ راغی نو دوی یی دتوحید کلمی ته دعوت کړل، چه لا إله إلا الله ده، یواځی لفظ ته نه بلکی د دی مقصد او معنی ته.
عبدالنبي : ګویا چه ستا دا خیال دی، چه د مکی قریش او کافران د لا إله إلا الله په معنی باندی د موجوده مسلمانانو نه ښه پوهیدل.
عبدالله : هو، حقیقت همداسی دی، ډیر افسوس دی، چه هغه جاهلان کافران په دی باندی پوهیدل، چه د نبی ﷺ مقصد په کلمی طیبی سره، د الله تعالی لپاره د ټولو عبادتونو خاص کول دی، او د نورو باطلو معبودانو د عبادت نه انکار کول او بیزاره کیدل دی، ځکه هر کله چه رسول الله ﷺ هغوی ته حکم وکړه چه لا إله إلا الله ووائی، نو هغوی په جواب کښی وویل: ﴿ أَجَعَلَ ٱلۡأٓلِهَةَ إِلَٰهٗا وَٰحِدًاۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيۡءٌ عُجَابٞ ﴾ سورة ص5 ، آیا ده (ټول) خدایان یوخدای ګرځولي دي ؟ په رښتیا سره چه دا دحیرانتیا خبره ده.
سره د دی نه چه هغوی په دی باندی ایمان لره، چه الله متصرف دی، لیکن تعجب د هغه مسلمان په حال دی، چه د اسلام دعوه کوی، او بیا د لا إله إلا الله هغه مقصد نه پیژنی، چه کوم باندی د مکی جاهلان هم پوهیدل، بلکه د دوی دا خیال دی، چه توحید یواځی تلفظ کول دی په دی کلمه باندی، اګر که په معنی باندی یی نه پوهیږو، او ډیر پوه انسان یی صرف دا عقیده لری، چه د کلمی معنی دا ده چه بل رازق او تدبیر کونکی نشته سوا د الله تعالی نه، نو په هغه مسلمان کښی هیڅ خیر نشته چه د مکی مشرکان تری د کلمی په معنی ښه پوهیږی.
عبدالنبي : زه خو د الله سره شرک نه کوم، بلکه دا ګواهی کوم، چه خالق او رازق صرف الله دی، مالک د نفع او ضرر صرف الله تعالی دی، او محمد ﷺ د خپل ځان لپاره هم مالک د نفع او ضرر نه دی، پاتی لا علي، حسین، او عبد القادر جیلانی، لیکن زه ګناهګار یم، او د نیکانو خلکو دالله په نزد باندی ډیره لویه مرتبه ده، پس زه د دوی په مرتبه او جاه باندی الله رابلم.
عبدالله : ستا د خبری جواب مخکی تیر شوی، یعنی هغه کسان چه نبی ﷺ ورسره جنګ وکړه هم د دی قایل وو، او دا اقرار یی کوو، چه د دوی بتان د هیڅ شی انتظام او تدبیر نه شی کولی، لیکن دوی د هغوی جاه او مرتبه الله تعالی ته په وسیله کی پیش کوله.
عبدالنبي : دغه آیاتونه خو د هغه چا په حق کښی نازل شوی، چه د بتانو عبادت یی کوو، نو تاسو څرنګه نیکان خلک او انبیا علیهم السلام د بتانو په شان ګنئ؟
عبدالله : مخکی تیر شوه، چه بعضی دغه بتان د نیکانو خلکو په نومونو باندی مسمی شوی وو، لکه د نوح علیهم السلام په زمانه کښی، او کافرانو به د هغوی نه صرف شفاعت طلب

کوو، ځکه د هغوی دا عقیده وه چه دوی د الله په نزد باندی لوی شان او مرتبه لری، او دلیل پری دا دی چه الله تعالی فرمائی : ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ مَا نَعۡبُدُهُمۡ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلۡفَىٰٓ﴾ سورة الزمر3 ، هغه کسان چه خلکو مدد ګاران نیولی ما سوا د الله تعالی نه دوی وائی مونږ. خو د دی عبادت نه کوو مګر دی لپاره چه مونږ. الله تعالی ته نږدی کړی.

او هر چه دا سوال دی ستا: چه تاسو څرنګه انبیا علیهم السلام او نیکان خلک د بتانو په شان ګڼی؟ نو مونږ. دا جواب کوو: د مکی مشرکان چه رسول الله ﷺ ورته رالیږلی شوی وو، بعضو پکښی اولیاء کرام رابلل، چه الله تعالی د هغوی په حق کښی فرمائی : ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ يَبۡتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلۡوَسِيلَةَ أَيُّهُمۡ أَقۡرَبُ وَيَرۡجُونَ رَحۡمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحۡذُورٗا﴾ سورة الاسراء57 ، هغه (معبودان) چې (کافران يي) عبادت کوي ، په خپله خپل پروردګار ته وسیله لټوي چې کوم یويې (د نورو په پرتله) نژدیوالی تر لاسه کړی او دهغه د رحمت هیله کوي او دهغه له عذاب څخه ویریږي بیشکه چې ستا د پروردګار عذاب د ویرې وړ دی .

او ځنو پکښی عیسی او مریم علیهم السلام رابلل، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﴿وَإِذۡ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَى ٱبۡنَ مَرۡيَمَ ءَأَنتَ قُلۡتَ لِلنَّاسِ ٱتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيۡنِ مِن دُونِ ٱللَّهِۖ﴾ سورة المائدة 116 ، **ترجمه** : او کله چې الله وویل: ای د مریم زوی عیسی: آیا تا خلکو ته ویلي وو چې ما او زما مور بې له الله څخه خدایان ونیسئ؟

او ځنو پکښی د ملایکو عبادت کولو، لکه چه الله تعالی فرمائی : ﴿وَيَوۡمَ يَحۡشُرُهُمۡ جَمِيعٗا ثُمَّ يَقُولُ لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ أَهَٰٓؤُلَآءِ إِيَّاكُمۡ كَانُواْ يَعۡبُدُونَ﴾ سورة سباء40 ، او هغه ورځ چې (خدای) دوی ټول سره راټول کړي نو پرښتو ته به ووايي : آیادوی به ستاسي عبادت کاوه؟

پس په دی آیاتونو کښی سوچ وکړه چه الله تعالی پکښی هغه چا ته هم کافر ویلی دی چه د بتانو عبادت کوی، او هغه چاته یی هم کافر ویلی دی چه د ملایکو، پیغمبرانو، او د نیکانو خلکو عبادتونه یی کول، او رسول الله ﷺ د ټولو سره په غیر د کوم فرق نه یوشان جهاد کړی دی.

عبدالنبي : مشرکان خو د دغی خلکو نه مدد غواړی، او زه خو دا ګواهی کوم، چه الله تعالی مالک د نفع او ضرر دی، زه خو صرف د الله تعالی نه دغه غواړم، او د نیکانو خلکو په لاس کښی خو څه نشته، لیکن زه دوی واسطه کوم کیداشی چه الله تعالی یی شفاعت قبول کړی.

عبدالله : ستا دا وینا بعینه د کفارو د وینا په شان ده او دلیل پرې دا دی ﴿وَيَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمۡ وَلَا يَنفَعُهُمۡ وَيَقُولُونَ هَٰٓؤُلَآءِ شُفَعَٰٓؤُنَا عِندَ ٱللَّهِ﴾ سورة يونس 18 ، او دوی پرته له خدای څخه د (داسي) نوروشیانو عبادت کوي چې دوی ته نه کوم نقصان رسولی شي او نه (هم) کومه ګټه او وایي: دغه شیان د خدای په نزد زمونږ. شفاعت کوونکی دي.

عبدالنبي : زه خو عبادت صرف د الله تعالی کوم، او دوی ته پناه وړل، او یا د دوی رابلل خو عبادت نه دی.

عبدالله : لیکن زه ستا نه تپوس کوم، آیا ته په دی باندی اقرار کوی، چه الله تعالی په تا باندی د خپل ځان لپاره د عبادت خالص کول فرض کړی دی، او دا اخلاص د هغه حق دی په تا باندی، لکه چه په دی آیت کښی ذکر دی: ﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ﴾ سورة البينه 5 ، او (په داسې حال کښې) چې دوی حکم نه دی شوی مګر دا چې په زښت

اخلاص سره د الله عبادت وکړي (او عقیده ولري) چې دین د هغه (لـه خوا) دی او په عین حال کښې له شرك نه توحید راګرځیدونکی وی.
عبدالنبي : هو، الله په ما باندی دغه کار فرض کړی.
عبدالله : ته ماته وضاحت وکړه چه د عبادت خالص کول څه ته وائی؟
عبدالنبي : زه نه پوهیږم.
عبدالله : زه بـه تاتـه د هغی وضـاحت وکړم غوږ ورتـه کیږده، الله تعالی فرمائی ﴿ ٱدۡعُواْ رَبَّكُمۡ تَضَرُّعٗا وَخُفۡيَةًۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُعۡتَدِينَ ﴾ سورة الاعراف 55 ، خپل پروردګار په عاجزی او په پټه سره وبولئ، بیشکه چې الله تیري کوونکي نه خوښوي.
پس دعا عبادت دی او که نه؟
عبدالنبي : بلې دعا عبادت دی، بلکه د عبادت مغز دی لکه څرنګه چه په حدیث کښی راغلی: « الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ » أبو داود. دعاء بعینه عبادت دی.
عبدالله : هر کله چه تـه په دی اقرار کوی چه دعا عبادت دی، او تـه شپه او ورځ، د ویری او امید په خاطر په یو حاجت کښی الله تعالی رابلی، او بیا تـه په همدغی حاجت کښی یو نبی، یا یوه فرشته، او یا یو نیک انسان راوبلی، نو آیا تا د الله تعالی سره په دغه عبادت کښی شرک وکړه او که نه؟
عبدالنبي : هو، ما خو بیا شرک وکړه، او دا خو ډیره صحیح او ښکاره خبره ده.
عبدالله : یو بل مثال واوره، کله چه تـه د الله تعالی پـه دی وینا بانـدی پـوه شوی: ﴿ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنۡحَرۡ ﴾ سورة الكوثر 2 ، نو خپل پروردګار لره لمونځ وکړه او قرباني وکړه.
او بیا ته د الله اطاعت وکړی، او قربانی هم هغه لره وکړی، نـو آیـا دا د الله تعالی عبادت دی او که نه؟
عبدالنبي : هو، دا خو بلکل عبادت دی.
عبدالله : اوس که ته د مخلوق لپاره قربانی وکړی، نبی وی او کـه پیری، نو آیا تا د الله تعالی سره بل څوک شریک کړه او که نه؟
عبدالنبي : هو، دا خو یقینی شرک دی.
عبدالله : ما تاته په مثال کی دعا او قربانی ذکر کړه، ځکه چه دعا په قولی عبادت کی ډیر اهم عبادت دی، او په فعلی عبادت کی قربانی اهمه ده، او عبادت یواځی پـه دی دواړو قسمونو پوری خاص نه دی، بلکه نور قسمونه هم لری لکه نذر، قسم کول، پناه غوښتل، لیکن د مکی مشرکانو چه د هغوی په حق کښی قرآن کریم نازل شوی دی ایا د ملایکو، نیکانو خلکو، لات، او د نورو خلکو عبادت کوه او که نه؟
عبدالنبي : هو، هغوی د دغی شیانو عبادت کوو.
عبدالله : آیا ددوی عبادت بیله دعاء، قربانی، پناه، او مدد غوښتلو بل څه وو، ځکه دوی خو پدی اقرار کولو چه د الله تعالی بندګان یو، او د هغه په قدرت کښی یو، او خاص الله تعالی د تولو کارونو انتظام چلونکی دی، لیکن دوی د مرتبی د وجه نه ، او د شفاعت د طلب کولو په خاطر هغوی رابلل او هغوی ته یی پناه ور وړه او دا خبره هر چاته ښکاره ده .
عبدالنبي : آیا ته د رسول الله ﷺ شفاعت نه منی؟
عبدالله : زه د رسول الله ﷺ شفاعت منم او انکار تری نـه کوم، بلکه هغه شفاعت

کونکی دی، او شفاعت به یی الله تعالی قبلوی، او زه هم د هغه د شفاعت امید لرم، لیکن اختیار د شفاعت د الله تعالی په لاس کښی دی، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﴿قُل لِّلَّهِ ٱلشَّفَٰعَةُ جَمِيعٗاۖ﴾ سورة الزمر ٤٤ ، وو ایه (ای محمده): چه شفاعت ټول لره دی، او شفاعت به د الله تعالی د اجازی نه روسته کیدای شی، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﴿مَن ذَا ٱلَّذِي يَشۡفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذۡنِهِۦۚ﴾ سورة البقره 255 ، څوك دی هغه کس چي ددہ په حضورشفاعت وکړي مګر ددہ په اجازې سره؟

او د هغه چا لپاره به شفاعت کیدای شی، چه الله تعالی تری راضی وی، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﴿وَلَا يَشۡفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ٱرۡتَضَىٰ﴾ سورة الأنبياء 28 ، دوی به شفاعت نه شی کولی مګر د هغه چا لپاره چه الله تعالی غوره کړی وی، اوالله نه غوره کوی مګر موحد، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﴿وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ سورة العمران 85 ، او هرڅوك چي پرته له اسلام څخه بل دين ولټوی نو له ده نه به هيڅکله ونه منل شي. اوهغه به په آخرت کښي له زيانکارانو څخه وی.

نو هر کله چه ټول شفاعت د الله په اختيار کښی دی، او شفاعت به نه شی کيدی مګر وروسته د اجازی د الله تعالی نه، نبی ﷺ او نور نيکان خلک د چا لپاره شفاعت نه شی کولی مګر د هغه چا لپاره چه دالله تعالی خوښه شی، اوالله تعالی صرف د موحدينو بندګانو لپاره د شفاعت اجازت ورکوی، نو دا خبره معلومه شوه چه ټول شفاعت خاص د الله تعالی لپاره دی، نو زه د الله تعالی نه شفاعت غواړم: ای الله د رسول الله ﷺ د شفاعت نه می مه محروموی، او هغه زما لپاره شفاعت کونکی وګرځوی.

عبدالنبي : په دی باندی مونږ متفق يو، چه د چا نه داسی غوښتل چه طاقت يی نه لری جايز نه دی، ليکن نبی ﷺ ته الله تعالی د شفاعت اختيار ورکړی، نو هغه خو د شفاعت مالک دی، نو بنا په دی باندی زما لپاره جايزدی چه زه تری هغه شی طلب کړم چه قدرت يی لری، او دا بيا شرک نه دی.

عبدالله : دا خبره به هله صحيح وی چه الله تعالی تری ته منع کړی نه وی، الله تعالی فرمائی : ﴿فَلَا تَدۡعُواْ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدٗا﴾ سورة الجن 18 ، نو له الله سره بل هيڅوك مه بولئ، او د شفاعت طلب کول خو دعا ده، او رسول الله ﷺ ته خو شفاعت الله تعالی ور کړی، او هغه په خپله ته د دی نه منع کړی ئی، چه د بل چا نه شفاعت طلب کړی، او همدا راز د نبی ﷺ نه ما سوا بل چاته هم شفاعت ور کړی شوی دی، يعنی ملايکی به شفاعت کوی، ماشومان چه د بلوغ او ځوانی نه مخکی وفات شوی وی شفاعت کوی، لکه څرنګه چه په صحيح احاديثو کښی راغلی اولياء کرام به شفاعت کوی، نو که ته داسی وايی چه الله تعالی دوی ته د شفاعت اختيار ور کړی نو زه يی تری ځکه غواړم؟ که داسی وائی نو ته خو بيا د نيکانو خلکو د عبادت قايل شوی، او که داسی نه وائی نو دا خبره دی باطله شوه، چه الله تعالی دوی ته شفاعت ور کړی زه يی تری غواړم.

عبدالنبي : ليکن زه خو د الله تعالی سره شرک نه کوم، او نيکانو خلکو ته پناه وړل شرک نه دی.

عبدالله : آيا ته يو هيرړی چه الله تعالی شرک د زنا نه ډير زيات حرام کړی دی، او الله تعالی شرک نه بخښی؟

عبدالنبي : هو، زه په دی باندی اقرار کوم، او دا خبره په قرآن کښی په وضاحت سره ذکر شوی.

عبدالله : تا خو اوس د ځان نه هغه شرک نفی کړه چه الله تعالی حرام کړی، نو ته ما ته دا خبره واضح کړه چه هغه شرک کوم دی چه ته په کښې نه یی واقع شوی؟

عبدالنبي : شرک د بتانو عبادت ته ویلی کیږی، او هغوی ته د حاجت په وخت کښې رجوع کول، او یا د هغوی نه ویریدل.

عبدالله : د بتانو د عبادت څه مطلب دی؟ آیا ستا دا خیال دی چه د مکی مشرکانو دا عقیده لرله، چه دغه لرګی او ګټی پیداکونکی دی، او رزق ورکونکی دی، او چه څوک یی رابلی نو د هغه د حاجت تدبیر کونکی دی؟ بلکه هغوی داسی عقیده نه درلوده لکه څرنګه چه مخکی ذکر شوه.

عبدالنبي : زه دغه عقیده نه لرم بلکه څوک چه ګټو او لرګو یا قبرونو ته ورځی، او د هغی نه خپل حاجتونه غواړی، او یا د هغوی په نوم حلاله کوی، او یا دا عقیده ساتی چه دغه شیان، مونږ الله تعالی ته نږدی کوی، او یا الله تعالی د دوی په برکت زمونږ نه مصیبتونه لری کوی، پس دا د بتانو عبادت دی.

عبدالله : رشتیا دی وویلی، لیکن د قبرونو او ګټو او مزارونو په خواکښی ستاسو طریقه هم داسی ده، او همدارنګه تاسو چه وائی شرک د بتانو عبادت ته وائی، آیا ستا مطلب دا دی، چه شرک دغی شیانو پوری خاص دی، او په نیکانو خلکو باندی اعتماد کول، او د هغوی رابلل په شرک کښی داخل نه دی؟

عبدالنبي : هو، زما همدا مطلب وو.

عبدالله : نو آیا ته د هغی آیاتونو نه، کوم خواته تبنتی چه په هغی کښی ذکر شوی چه په نیکانوخلکو توکل کول حرام دی، او یا د ملایکو سره دغسی تعلق پیدا کول، او که چا دا کار وکړه نو کفر یی وکړه، او مخکی می درته آیاتونه هم ذکر کړه.

عبدالنبي : لیکن هغه خلک چه ملایکی او پیغمبران یی رابلل، په دی وجه باندی کافر شوی نه وو، لیکن هغوی د دی وجه نه کافر شوی وو، چه ویل به یی چه ملایکی د الله تعالی لور ګانی دی، او عیسی عَلَيْهِ السَّلَامُ د الله تعالی زوی دی، او مونږ خو داسی نه وایو: چه شیخ عبد القادر جیلانی د الله تعالی زوی دی، او نه دا وایو چه زینب د الله تعالی لور ده.

عبدالله : الله تعالی ته د اولاد نسبت کول، دا خو مستقل بل کفر دی، الله تعالی فرمائی ﴿قُلۡ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝١ ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ ۝٢ لَمۡ يَلِدۡ وَلَمۡ يُولَدۡ﴾ سورة الاخلاص 1-3 ، ووایه: دی یو الله دی، (دی) بې نیازه الله دی، نه ده (څوك) زیږولي او نه دی (له چا نه) زیږیدلی دی.

أحد: هغه چاته وائی چه مثال یی نه وی، او صمد هغه چا ته وائی، چه حاجتونو کښی ورته خلک رجوع کوی، که څوک د دی نه انکار وکړی نو هغه کافر شو، که څه هم د سورة وروستنی برخه ومنی، بیا الله تعالی فرمائی : ﴿مَا ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ مِن وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُۥ مِنۡ إِلَٰهٍۚ إِذٗا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهِۭ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعۡضُهُمۡ عَلَىٰ بَعۡضٖۚ﴾ سورة المؤمنون 91 ، الله هیڅکله اولاد نه دی نیولی او نه له هغه سره بل خدای شته، که داسې وای نو هر خدای به هغه څه چې یې پیدا کړي وو بیولی (او بیل کړی وای او یو پر بل باندې به یې د برلاسي او غالبه کیدو هڅه کوله.

نو معلومه شوه چه د دواړو کفرونو په مینځ کښی فرق شته، او دلیل ورباندی دا دی چه هغه کسان چه د دی وجه نه کافر شوی وو چه لات یی رابله سره د دی نه چه هغه نیک انسان وو، دوی هغی ته د الله تعالی زوی نه ویلی، او هغه کسان چه د پیریانو په رابللو باندی کافر شوی

وو، دوی هم هغی ته د الله تعالی زامن نه ویلی، او همدا راز څلور مذهبونه په دی باندی متفق دی، چه څوک دا عقیده ساتی چه د الله تعالی لپاره اولاد شته نو هغه مرتد دی، او که څوک د الله تعالی سره شرک وکړی نو هغه هم مرتد دی، نو فقهاء د دواړو شرکونو په مینځ کښی فرق کوی.

عبدالنبي : الله تعالی فرمائي: ﴿أَلَآ إِنَّ أَوْلِيَآءَ ٱللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ سورة یونس 62 ، خبردار اوسئ، بیشکه چي د خدای په دوستانو کومه ویره نشته او نه به (هم) دوی غمجن کیږي.

عبدالله : مونږ هم دا عقیده لرو چه دا خبره حقه ده، لیکن د دوی عبادت باطل دی، پس مونږ د الله تعالی سره دوی په عبادت کښی نه شریکوو، او نور په تا باندی د دوی سره محبت کول او د هغی اطاعت واجب دی، او د دوی په کرامت به اقرار کوی، او د اولیاء کرامو د کرامت نه صرف بدعتیان انکار کوی، او د الله تعالی دین وسط او درمیانه دی په مابین د دوو طرفونو د افراط او د تفریط (زیاتی او کمی کولو) کښی دی، هدایت او سمه لار هم د افراط او د تفریط په منځ کښی ده، اوحق هم همداسی دی.

عبدالنبی : هغه کسان چه قرآن د هغوی په رد کښی نازل شوی دی، په لا إله إلا الله باندی ګواهی نه کوله، او د رسول الله ﷺ تکذیب یی کوو، او د قیامت نه منکر وو، او قرآن یی دروغجن ګڼه، او جادو به یی ورته ویلی، او مونږ خو دا ګواهی کوو چه لا إله إلا الله و أن محمدا رسول الله، او د قرآن تصدیق کوو، په قیامت ایمان لرو، لمونځونه کوو، او روژی نیسو، پس تاسو څرنګه مونږ د هغوی په شان ګڼئ؟

عبدالله : د عالمانو د هغه انسان په کفر کښی هیڅ اختلاف نشته، چه څوک د دین په څه حصه کښی د رسول الله ﷺ تصدیق کوی، او په څه حصه کښی یی تکذیب کوی، او همدا راز هغه څوک چه د قرآن څه حصه منی او د ځنی حصی نه انکار کوی، لکه یو سړی چه توحید منی او د لمانځه نه انکار کوی، او یا تو حید او لمونځ منی لیکن د زکات د فرضیت نه انکار کوی، او یا دا ټول منی لیکن روژه نه منی، او یا دا هم مني لیکن د حج د فرضیت نه انکار کوی، د دی وجه نه کله چه څه خلکو د نبی ﷺ په زمانه کښی د حج کولو ته تیار نه شو، نو الله تعالی د هغوی په حق کښی دا آیاتونه نازل کړه: ﴿وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًاۚ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ سورة العمران 97 ، د الله تعالی لپاره په خلکو باندی د بیت الله شریف حج کول فرض دی، هغه چا لپاره چه هغی ته دتللو طاقت لری، اوهر هغه څوک چي کافرشي نو بیشکه چي خدای له ټولو عالمیانو څخه بې پروا دی.

د دی وجه نه الله تعالی د هغه انسان په کفر باندی صراحت کړی چه بعضی قرآن منی او د بعضی نه انکار کوی، او الله تعالی دا حکم کړی، چه اسلام به ټول منئ، که څوک د اسلام ځنی برخه قبلوی او ځنی نه قبلوی نو کافر شو، نوایا ته دا منی چه څوک په څه حصه د قرآن باندی ایمان لری او د څه حصی نه انکار کوی هغه کافر دی؟

عبدالنبي : هو زه دا منم او اقرار پری کوم، او دا خبره په قران کریم کښی واضحه ده.

عبدالله : هر کله چه ته په دی اقرار کوی، چه څوک رسول ﷺ په بعضی شیانو کښی منی، او د لمونځ نه انکار کوی نو هغه په اجماع سره کافر دی، او همدا راز چه ټول دین منی لیکن قیامت نه منی، نو هغه هم کافر دی، او په دی کښی د مذهبونو هم اختلاف نشته، او داخبره په قرآن کي هم په وضاحت سره راغلی ده، پس دا خبره معلومه شوه چه توحید په

ټولو کښې لوی او اهم رکن دی، پس دا څرنګه کیدای شی، چه څوک په دغی شیانو کښې د یو نه انکار وکړی نو هغه کافر دی، اګر چه د رسول الله ﷺ په نور ټول شریعت باندی ایمان لری، او کله چه د هغی توحید نه انکار کوی چه هغه د ټولو پیغمبرانو مشترک دین دی، نو بیا نه کافر کیږی، سبحان الله دا څومره لوی او عجیبه جهالت دی، او همدارنګه په دی کښې هم سوچ او فکر وکړه چه د نبی ﷺ صحابه و چه کله د بنو حنیفه قبیلی سره جنګ کولو، نو هغوی اسلام قبول کړی وو، او کلمه د توحید او رسالت یی منله، او لمونځونه او اذانونه یی هم کول.

عبدالنبي : هغوی خو دا عقیده لرله چه مسیلمه پیغمبر دی، او مونږ خو دا عقیده لرو چه محمد ﷺ نه وروسته بل نبی نشته.

عبدالله : لیکن تاسو علی رضی الله عنه، عبد القادر جیلانی او نور پیغمبران او نیکان خلک، د الله تعالی درجی ته رسولی دی، نو هر کله چه څوک یو سړی د پیغمبر مرتبی ته ورسوی نو هغه کافر شو، وینه او مال یی حلال شو، او بیا ورته کلمه د شهادت، او لمونځ فایده نه کوی، پس څوک چه هغه ته د خدائی مرتبه ورکړی، نو هغه خو په طریق اولی سره کافر شوه، او همدا راز هغه کسان چه علی ﷺ په اور باندی وسوزول، ټولو داسلام دعوه کوله، او هغوی د حضرت علی رضی الله عنه ملګری وو، او علم یی د صحابه یی کرامو نه حاصل کړی وو، لیکن د حضرت علی ﷺ په شان کښې یی داسی عقیده لرله، لکه تاسو چه د عبد القادر جیلانی په شان کښې کومه عقیده لری، نو ولی صحابه وو د هغوی سره په جنګ کولو او او دهغوی په کفر باندی اجماع وکړه، آیا ستاسو دا خیال دی، چه صحابهٔ کرامو مسلمانان کافر ګڼل؟

او که ستاسو دا خیال دی چه د سید په شان کښې داسی عقیده ساتل ضرر نه لری، او دعلی ﷺ په شان کښې دغه عقیده کفر دی؟ او که څوک داسی ووائی چه مخکښی خلک خو ځکه کافر شوه، چه هغوی له یوی خوا شرک کړی وو، اوله بله پلوه یی د قرآن کریم او د نبی ﷺ تکذیب کړی وو، یعنی د شرک او تکذیب په مینځ کښې یی جمع والی کړی وو، او قیامت یی هم نه منه، نو بیا دهغه باب څه مطلب دی چه ټولو علماء ذکر کړی په هر مذهب کښی: (باب حکم المرتد)، چه دا هغه مسلمان دی چه د اسلام نه یی وروسته کفر کړی وی، او بیا یی ډیر شیان ذکر کړی، چه په هر یو قسم یی مسلمان داسلام نه وځی، تر دی چه ډیری وړی خبری ییی خبری یی ذکر کړی، لکه ټوقی او مسخری کول په ژبه باندی، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﴿قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ سورة التوبه 65 – 66 ، **ترجمه :** ووایه (ای محمده): آیا پر الله، دهغه پر آیتونو ا و د هغه پر پیغمبر باندې مو ټوقی کولې او ملنډې مو وهلې؟ پلمې (او عذرونه) مه کوئ، بېشکه وروسته له ایمان (راوړلو) څخه کافران شوی یئ.

نو هغه کسان چه الله تعالی د هغوی په کفر باندی صراحت وکړه، دوی د رسول الله ﷺ سره د تبوک په غزا کښې ملګری وو، دوی صرف یوه خبره کړی وه، چه دوی بیا وویل دا خو مونږ د ټوقو او ساعت تیری په خاطر کړی وه، لیکن الله تعالی پری د کفر حکم وکړه، پس څرنګه کیدای شی، چه یو انسان توحید نه منی او هغه دی مسلمان وی.

او همدا راز هغه چه د بنی اسرائیلو نه سره د پوهی نقل شوی، چه د موسی عليه السلام نه یی طلب وکړه، چه زمونږ لپاره خدای جوړ کړه لکه څرنګه چه د دوی لپاره دی، او د بعضی صحابه وو هغه

وینا چه دوی وویل زمونږ لپاره د (ذات انواط) په شان ونه وګرځوه لکه څرنګه چه د دوی لپاره ده، نو نبی ﷺ قسم وکړه چه تاسو د بنی اسرائیلو په شان وینا وکړه، ﴿ٱجۡعَل لَّنَآ إِلَٰهٗا كَمَا لَهُمۡ ءَالِهَةٞ﴾ سورة الأعراف 138 ، **ترجمه :** زمونږ لپاره خدای وګرځوه لکه څرنګه چه د هغوی لپاره خدایان دی.

عبدالنبي : لیکن بنی اسرائیل او هغه کسان چه د نبی ﷺ نه یی طلب کړی وو چه زمونږ لپاره (ذات انواط) ونه وګرځوه په دی خبره کافر نه شوه.

عبدالله : بنی اسرائیلو او هغی کسانو چه د نبی ﷺ نه یی سوال کړی وو، هغوی دغه عمل نه وو کړی او که کړی یی وی نو بیا خو کافر کیدل، او هغه کسان چه رسول الله ﷺ منع کړه که د پیغمبر ﷺ تابعداری یی نه وی کړی، اود (ذات انواط) ونه یی په تعظیم سره نیولی وی نو دوی به کافر شوی وی.

عبدالنبي : لیکن زما سره بل اشکال او شبهه ده، چه هغه د اسامه رضی الله عنه واقعه ده، چه کله یی هغه سړی قتل کړه چه (لا إله إلا الله) یی وویلی، او بیا رسول الله ﷺ دا کار بد وګڼه او ویی فرمایل: «**يَا أُسَامَةُ : أَقَتَلْتَهُ بَعْدَمَا قَالَ: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ**»؟ بخاری. ای اسامه! تا دا سړی قتل کړه وروسته د هغی نه چه لا إله إلا الله یی ویلی وه، او همدارنګه د رسول الله ﷺ دا حدیث مبارک: « **أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ** » مسلم. ماته حکم شوی چه زه د خلکو سره جنګ وکړم تر هغی پوری چه لا إله إلا الله و وائی، نو زه څرنګه ستا د وینا او په دی حدیثونو کښی جمع وکړم، ما ته لار وښیه الله تعالی دی تاته هم سمه لار وښئی.

عبدالله : دا خبره هر چا ته معلومه ده چه رسول الله ﷺ د یهودیانو سره په قتال او جنګ کی وو، او هغوی یی د غلامانو او وینځو په شکل بندیوان کول، سره د دی نه چه هغوی لا إله إلا الله ویل، او همدا راز صحابهٔ کرامو بنو حنیفه قتلول، او دجنګ اعلان یی ورته کړی وو، سره د دی نه چه هغوی د شهادت کلمه ویله، چه لا إله إلا الله محمد رسول الله ده، او لمونځونه یی کول، او اسلام ته یی دعوت هم ورکولو، او همدا راز حال د هغی کسانو هم وو، چه حضرت علی رضی الله عنه په اور باندی قتل کړه.

او ته دا اقرار کوی چه څوک د قیامت نه منکر شی، کافر شو او قتلیږی به، اګر چه لا إله إلا الله وائی، او که څوک د اسلام د یو رکن نه انکار وکړی، نو کافر شو او قتلیږی به، اګر که لا إله إلا الله وائی، نو بیا ولی دا کلمه هغه چا ته فایده نه کوی چه کله د فرعی مسایلو نه انکار وکړی، او چه کله د توحید نه انکار وکړی چه هغه اساس او بنیاد دی، او د انبیاء علیهم السلام مشترک دین دی، نو بیا ورته فایده کوی؟ او شاید ته د دی احادیثو په مطلب پوهه شوی نه ئی.

✸ د اسامه حدیث: چه هغه یو داسی سړی قتل کړه چه داسلام دعوه یی کړی وه، د هغه دا خیال وو چه دغه سړی د ویری او د مال د حفاظت په خاطر دا کلمه وویله، لیکن حکم دا دی چه کله څوک د اسلام اظهار وکړی، نوبیا د هغه د ضررنه ځان ساتل فرض او لازم دی، تر هغه پوری چه د دغی انسان نه د اسلام مخالفت معلوم شوی نه وی، او الله تعالی په دغه هکله دا آیت نازل کړی: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا ضَرَبۡتُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَتَبَيَّنُواْ﴾ سورة النساء 94 ، أی مؤمنانو کله چه د الله په لار کښی سفر کوئ نو ښه زیر شئ او تحقیق کوئ. نو آیت دلیل دی په دی خبره چه د دغسی انسان د ضرر نه به ځان ساتی، او لټون تلاش او تحقیق به کوی، که چیرته وروسته بیا د دغی انسان نه د اسلام مخالف عمل ثابت شو، بیا به قتلیږی، ځکه که چیرته په قتل نه رسیدای، نو بیا خو د الله له طرفه په تحقیق کولو د امر هیڅ ضرورت نه وو.

او همدا راز د نورو احادیثو معنی او مطلب هم دغه دی، چه کوم ذکر شوه، او دلیل پری د رسول الله ﷺ دا حدیث دی: « **أَقَتَلْتَهُ بَعْدَ مَا قَالَ: لا إله إلا الله** »، آیا تا قتل کړ ورروسته د هغی نه چه لا إله إلا الله یی و ویلی، او رسول الله ﷺ فرمائی: « **أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا: لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ** » ما ته په دی باندی حکم شوی، چه د خلکو سره جنګ وکړم تَر هغی پوری چه لا إلـه إلا الله ووائی، او د خوارجو (باغیانو) په حق کښی یی فرمایلی دی: « **أَيْنَمَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ** » بخاری.
چه په کوم ځای کښی ورسره مخامخ شوی نو قتل یی کړئ، سره د دی نه چه هغوی په عبادت او ذکر کښی د ټولو نه زیات وو، تر دی چه صحابهٔ کرامو به خپل ځانونو د هغوی په مقابل کښی حقیر ګڼل، او علم یی د صحابه وو نه حاصل کړی وو، لیکن دغی کلمی ورته هیڅ فایده ونه کړه، او نه ورته ډیرو عبادتونو فایده وکړه، او نه ورته د اسلام دعوی فایده وکړه، او نه د قتل نه په دغی دعوی باندی بچ شوه، چه کله تری د اسلام ضد او مخالف عمل صادر شو.
عبدالنبي : ته د رسول الله ﷺ د دي حدیث څه جواب کوی : چه خلک به په قیامت کی دآدم عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ نه امداد وغواړی، بیا دنوح عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ نه، بیا د ابراهیم عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ نه، او بیا د موسی عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ نه، او بیا د عیسی عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ نه، او ټول به عذرونه پیش کړی، تر دی چه رسول الله ﷺ ته به راشی، نو دا دلیل دی چه بیله الله دبل چا نه امداد غوښتل شرک نه دی؟
عبدالله : ته د مسئلی په حقیقت باندی پوه شوی نه ئی، او په اشتباه کښی غورځیدلی ئی، ځکه چه د ژوندی انسان نه مدد غوښتل په داسی کار کښی چه قدرت یی پری رسیږی مونږ د هغی نه انکار نه کوو، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﴿فَٱسۡتَغَٰثَهُ ٱلَّذِي مِن شِيعَتِهِۦ عَلَى ٱلَّذِي مِنۡ عَدُوِّهِۦ﴾ سورة القصص 15 ، پس امداد وغوښته د ده نه هغی کس چه د ده د ډلی نه وو، په هغه کس باندی چه دښمن یی وو، او لکه څرنګه چه یو انسان په جنګ کښی د خپلو ملګرو نه په هغه څه کښی کومک غواړی، چه د مخلوق په طاقت کښی وی، لیکن مونږ خو د هغی استغاثی او امداد غوښتلو نه انکار کوو، چه خلک یی د قبرونو والاو نه غواړی، او یا د خلکو نه په داسی شیانو کښی غیبانه امداد غوښتل چه وس یی نه لری، پس خلک به په قیامت کښی دانبیاء علیهم السلام نه مدد غواړی، لیکن دا به تری غواړی چه الله ته سوال وکړی چه حساب کتاب شروع کړی، او جنتیان د میدان محشر دویری نه په امان کښی شی، او دا کار په دنیا او آخرت دواړو کښی جایز دی، چه یو نیک سړی چه ته ورسره کینی او خبره دی منی او ورته و وائی چه زماپاره د الله تعالی نه دعا وغواړه لکه څرنګه چه د رسول الله ﷺ ملګرو، د نبی ﷺ نه د هغه په ژوند کښی دا مطالبه کوله، لیکن د وفات نه وروسته هیڅ کله صحابه وو د هغه نه دعا نه ده طلب کړی حاشا وکلا.
هغوی د نبی ﷺ نه هیڅ کله د قبر په خواکښی دعا نه ده طلب کړی، بلکه سلفو صالحینو او د دین مخکنیو عالمانو په هغه انسان باندی رد کړی، چه د قبر په خوا کښی الله تعالی رابلی.
عبدالنبي : ستا د ابراهیم عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ په واقعه کښی څه نظر دی، کله چه اور ته وغورځیده جبرائیل عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ ورته په هوا کښی ښکاره شو، ورته وائی: آیا ته څه حاجت غواړی؟ نو هغه ورته جواب ورکوی، چه ستا نه هیڅ حاجت او کومک نه غواړم، که چیرته د جبرائیل عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ نه امداد غوښتل او استغاثه شرک وی، نو جبرائیل عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ به ابراهیم عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ ته نه پیش کولی.
عبدالله : دا شبهه د مخکنی شبهی په شان ده، او دا قصه صحیح نه ده، او که چیرته

صحيح هم شی، نو جبرائيل عَلَيْهِ السَّلَامُ ورته په هغه څه کښی پيشنهاد وکړه، چه قدرت يی لره، ځکه د جبرائيل عَلَيْهِ السَّلَامُ په حق کښی الله تعالی فرمائی : ﴿عَلَّمَهُۥ شَدِيدُ ٱلۡقُوَىٰ﴾ سورة النجم 5 ، ښودلی دی ده ته (دا قران) سخت قوت والا. که چيرته ورته الله تعالی اجازت کړی وی، چه دا اور واخله مشرق او يا مغرب ته يی غوځار کړه، نو د هغی نه به هم عاجزه شوی نه وی، دا د يو ما لدار انسان مثال لری، چه ډير مال ورسره وی، او يو محتاج سړی ته د قرض ورکولو پيشکش وکړی، چه خپل حاجت پری پوره کړی، پس دغه محتاج سړی د ده قرض قبول نه کړی، او صبر وکړی تر دی چه الله تعالی ورته رزق ورکړی چه د هيڅ چا احسان پری نه وی، پس آيا دا کارد هغی شرکی استغاثی او امداد غوښتلو په شان کيدای شی چه اوس يی خلک کوی؟

او په دی باندی هم پوه شه چه د مشرکانو شرک د موجوده وخلکو د شرک نه کم وو، د دری وجو نه:

اول: دا چه هغوی به د راحت او خوشحالۍ په وخت کښی د الله سره شرک کولو، او د مصيبت او د غم په وخت کښی به يی خالص الله تعالی ته چغی او فرياد کوو، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﴿فَإِذَا رَكِبُواْ فِي ٱلۡفُلۡكِ دَعَوُاْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ فَلَمَّا نَجَّىٰهُمۡ إِلَى ٱلۡبَرِّ إِذَا هُمۡ يُشۡرِكُونَ﴾ سورة العنكبوت 65 ، کله چي پر بيړی (کشتی) باندي سپاره شی په (پوره) اخلاص الله را بولي، خو کله چي (الله) دوی وژغوري او وچي ته يي ورسوي ناڅاپه ورته شريکان نيسي.

او الله تعالی فرمائی : ﴿وَإِذَا غَشِيَهُم مَّوۡجٞ كَٱلظُّلَلِ دَعَوُاْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ فَلَمَّا نَجَّىٰهُمۡ إِلَى ٱلۡبَرِّ فَمِنۡهُم مُّقۡتَصِدٞۚ وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا كُلُّ خَتَّارٖ كَفُورٖ﴾ سورة لقمان 32 ، او کله چي دوی (دسمندر) يوه څپه لکه چترونو (يا وريځو) غوندي وپيچي (او پټ کړی) (نو) دوی الله رابولي او په پوره اخلاص سره دهغه عبادت کوي، خوهمدا چي دوی وچي ته وژغوري نو يوازي ددوی يوه برخه په سمي لاري پاتي کيږي او زمونږ نښاني درواغ نه بولي پرته له نا شکر کوونکي ژمني (وعده) ماتوونکي څخه.

نو هغه مشرکان چه رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورسره جهاد او قتال کړی وو، هغوی به د خوشحالۍ په وخت کښی الله او غير الله دواړه رابلل، او د مصيبت په وخت کښی به يی صرف الله رابله، او زمونږ د زمانی مشرکان په سختی او خوشحالۍ دواړو کښی مخلوق رابلی، کله چه يو کس تنګ شی نود يا رسول الله او يا حسين چغی وهی. خو چيرته دی هغه کسان چه په دی مسأله باندی په صحيح توګه پوه شی؟

دوهمه وجه: هغی زړو مشرکانو به د الله تعالی سره په رابللو کښی نيکان او د الله تعالی مقربين خلک شريکول، يا به يی انبياء عليهم السلام رابلل، يا اولياء کرام، او يا ملايکی، او يا ګټی او ونی، چه هغه هم د الله تابعدار مخلوق دی، د الله تعالی نافرمانی نه کوی، او د دی زمانی خلک د الله تعالی سره هغه کسان رابلی چه هغه اشد او سخت فاسقان وی، نو ځوک چه په نيک انسان باندی او يا په ونو او ګټو باندی داسی عقيده ساتی دا ډيره معمولی خبره ده، په نسبت دهغه چا ته چه فاسق فاجر باندی د الوهيت عقيده لری.

دريمه وجه: دزړو مشرکانو شرک صرف په توحيد الوهيت کښی وو، او په توحيد ربوبيت کښی هغوی شرک نه کوو، ليکن موجوده مشرکين په توحيد الوهيت او ربوبيت دواړه کښی شرک کوی، دمثال په توګه کله وائی چه طبيعت په دی کائناتو کښی تصرف کوی.

زه په اخير کښې خپله وينا په يوه ضروري خبره او مسأله باندې ختموم، هغه دا چه په دې کښې هيڅ خلاف نشته چه توحيد بايد د زړه په اعتقاد سره وى او د ژبې په وينا سره وى، اود اندامونو په عمل سره، که په دې کښې يو کم شى نو بيا دغه سړى مسلمان نه شى کيداى، که چيرته توحيد وپيژنى او عمل پرى ونه کړى نو هغه ضدى کافر دى، لکه فرعون، او ابليس، او په دې مسئله کښې ډير خلک خطا کيږى، او وائى: دا خبره خو حقه ده ليکن مونږ پرى قدرت نه لرو، او زمونږ په ملک کښې د هغې کول جايز نه دى، بلکه د ټولو خلکو موافقت په کار دى، چه د شر نه يى بچ شوه، ليکن دغه مسکين بيچاره ته پته نشته، چه اکثر د کفر مشران او امامان، حق پيژنى ليکن د يو عذر د وجى نه يى پريږدى، لکه څرنګه چه الله تعالى فرمائى ﴿ ٱشۡتَرَوۡاْ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ ثَمَنٗا قَلِيلٗا فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِهِۦٓۚ إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴾ سورة التوبه 9 ، دوى دالله دآيتونو په بدل کښي ډيره لږه بيه واخيستله او (ډير خلك يې) دهغه له لياريې څخه منع کړي دي، بيشکه چي هغه څه چي دوى کوى بد دى.

او که چيرته ظاهرا توحيد عملى کوى ليکن پو هيږى پرى نه، او عقيده پرى نه ساتى نو دغه انسان بيا منافق دى، دغه بيا د خالص کافر نه ډير نا کاره دى، لکه څرنګه چه الله تعالى فرمائى : ﴿ إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِي ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ ﴾ سورة النساء 145 ، يقينا منافقين به په لاندى طبقه د اور کښى دى.

او دا مسئله به تا ته په هغې وخت کښې ښکاره شى، کله چه ته د خلکو په خبرو کښې سوچ او فکر وکړى، پس څه خلک داسى دى چه حق پيژنى ليکن د دنيا د حرص دوجى نه پرى عمل نه کوى، لکه قارون، او يا د منصب د وجى نه لکه هامان، او يا د بادشاهۍ د وجى نه لکه فرعون، او يو شمير خلک داسى دى چه په ظاهرکښى پرى عمل کوى، ليکن په پټه پرى عمل نه کوى لکه منافقين، کله چه ترى تپوس وکړى چه ته په زړه کښى څه عقيده لرى، نو معلومات ورته نه وى.

ليکن د دې دوه وو آياتونو په مطلب باندې ځان ښه پوه کړه:

✸ **اولنى آيات**: ﴿ لَا تَعۡتَذِرُواْ قَدۡ كَفَرۡتُم بَعۡدَ إِيمَٰنِكُمۡۚ ﴾ سورة التوبه 66 ، پلمې (او عذرونه) مه کوئ، بيشکه وروسته له ايمان (راوړلو) څخه کافران شوى يئ.

کله چه تا ته دا خبره معلومه شوه، چه بعضى هغه کسان چه د رسول الله ﷺ په ملګرتوب کښى د روميانو غزا ته تللى وو، د يوى خبرى په سبب کافران شول چه هغه يى هم د ټوقو او ساعت تيرى په شکل کړى وه، نو هغه کسان چه د دنيا د حرص د وجى نه او ياد منصب د وجى نه، او يا د چا د لحاظ د دوجى نه، د کفر خبرى کوى او يا پرى عمل کوى، دا د هغه چا نه په کفر کښى ډير لوى دى، چه په ټوقو او ساعت تيرئ سره د کفر خبرى کوى. ځکه چه مسخرى کونکى غالبا په زړه کښى هغه عقيده نه لرى چه کوم څه د خلکو خندولو لپاره په خوله باندى وائى، او هغه کسان چه د کفر خبرى کوى او يا پرى د خلکو د ويرى او د طمع په خاطر عمل کوى، نو دشيطان وعده يى په ځاى کړه لکه څرنګه چه الله تعالى فرمائى : ﴿ ٱلشَّيۡطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلۡفَقۡرَ وَيَأۡمُرُكُم بِٱلۡفَحۡشَآءِۖ ﴾ سورة البقرة 268 ، شيطان تاسي ته د فقر او خوارى وعده درکوي او په ناوړو کارونو (او بى حيائى) درته امر کوي.

او همدا راز د هغه ويرول (او وعيد) يى په ځاى کړ الله فرمائى : ﴿ إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ ٱلشَّيۡطَٰنُ يُخَوِّفُ أَوۡلِيَآءَهُۥ ﴾ سورة العمران 175 ، بيشکه دا شيطان دى چي تاسو د خپل ملګرو څخه ويروي.

او دغى انسان د الله تعالى د وعدى تصديق ونه کړ الله تعالى فرمائى : ﴿ وَٱللَّهُ يَعِدُكُم مَّغۡفِرَةٗ

﴿مِّنۡهُ وَفَضۡلٗاۗ﴾ سورة البقرة 268 ، او الله تاسي ته د خپلي بخښنې او فضل وعده کوي.
او د الله تعالی د ويرولو (وعيد) خيال يې ونه ساتی، الله تعالی فرمائی : ﴿فَلَا تَخَافُوهُمۡ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ سورة العمران 175 ، نو ددوی څخه مه ويرېږئ او زما څخه وويرېږئ که ايمان لرئ.
ايا د چا چه دا حال وی نو هغه د الله تعالی د دوستی حقدار دی او که د شيطان؟
✸ **دوهم آيت:** الله تعالی فرمائی : ﴿مَن كَفَرَ بِٱللَّهِ مِنۢ بَعۡدِ إِيمَٰنِهِۦٓ إِلَّا مَنۡ أُكۡرِهَ وَقَلۡبُهُۥ مُطۡمَئِنُّۢ بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِٱلۡكُفۡرِ صَدۡرٗا فَعَلَيۡهِمۡ غَضَبٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ﴾ سورة النحل 106، هر څوك چې دخپل ايمان راوړلو څخه وروسته کافر شو (د خدای غضب وربانديِ دی) مگر هغه څوك چې زورېرې وكړ شو خو زړه يې په ايمان باندی مطمئن وو، خو هغه څوك چې سينه يې كفر ته پرانيسته، نو پردوی باندې د الله غضب دی او دوی ته لوی عذاب شته.
پس الله تعالی په دی کسانو کښی هيڅ څوک معذوره نه دی ګڼلی، مگر هغه څوک چه مجبوره کړی شی، او زړه يی په ايمان باندی مطمئن وی، او نور ټول هغه کسان چه د ويری د وجی نه کفر کوی، يا د طمع او لالچ د وجی نه کفر کوی، او يا د ملک وطن قبيلی او مال د وجی نه کفر کوی، او يا د توقی په خاطر کفر کوی، نو الله تعالی د دوی عذرونه نه قبلوی، او آيت په دی باندی هم دلالت کوی، چه اکراه او زور (زبردستی) صرف د انسان په عمل او وينا کښی راتلای شی، او د زړه په عقيده کښی اکراه او زبر دستی نه شی راتلای، او الله تعالی فرمائی : ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ ٱسۡتَحَبُّواْ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا عَلَى ٱلۡأٓخِرَةِ وَأَنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ سورة النحل 107 ، دغه (عذاب) له دې كبله دی چې دوی د دنيا ژوند په آخرت باندې غوره کړی دی، او بيشکه خدای کافرانو خلکو ته لياره نه ښيي.
نو دا خبره واضحه شوه چه عذاب د دوی د عقيدی په وجه نه وو، او نه د جهالت او د دين نه د نفرت په وجه، بلکه سبب د عذاب د دنيا دمحبت دوجی وو چه دوی په آخرت باندی هغی ته ترجيح ورکړی وه.
آيا د دي ټولو خبرو نه وروسته دا وخت اوس نه دی را رسيدلی چه ته الله ته راوګرځی، او هغه عقيده پريږدی چه ته پری مبتلا شوی يی، ځکه چه خبره ډيره خطر ناکه ده لکه چه تا واوريده، او دا ډيره مهمه او عظيمه مسئله ده.
عبدالنبي : زه د الله تعالی نه بخښش او معافی غواړم، او الله ته راګرځم، او ګواهی کوم، چه د عبادت حقدار صرف الله تعالی دی، او محمد ﷺ د الله پيغمبر دی، او زه په ټولو هغی باطلو معبودانو باندی کافر کيږم چه ما يی عبادت او بندګی کوله، او د الله نه خواست کوم چه ما په هغی کښی معذوره وګڼی، او معافی راته وکړی، او د رحمت مغفرت او لطف معامله راسره وکړی، او ما په توحيد او صحيح عقيده باندی ثابت قدمه کړی، او الله تعالی دی تا له په نصيحت باندی اجر د رکړی، ځکه چه دين نصيحت دی، او الله دی په دی هم اجر درکړی چه په هغه منکراتو او غلطو عقايدو دی رد وکړه، چه په کوم باندی زه اخته شوی وم، که چيرته په دغه حالت کښی زه د الله تعالی سره مخامخ شوی وی، نو کامياب شوی به نه وی، هغه دا چه زما نوم عبد النبی وو، اوس زيری درکوم چه خپل نوم می په عبد الرحمن باندی بدل کړه.
ليکن اوس زه دا هيله لرم چه ماته بعضی هغه شيان بيان کړی چه خلک پکښی زيات غلطيږی.
عبدالله : صحيح ده، غوږ راته کيږده.

✸ د قرآن او سنت په هکله چه کله اختلاف راشی، نو ستا شعار او تګلاره بايد دا نه وی چه

په اختلافي مسائلو پسی لاړ شی، او د فتنی او د غلط تاویل په لټه کی شی، بلکه ته باید د رشتینو عالمانو شعار او تګلاره ځانه اختیار کړی، هغه کسان چه په متشابه مسائلو کښی فرمائی : ﴿ءَامَنَّا بِهِۦ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا﴾ ، مونږ په دی باندی ایمان لرو دا ټول زمونږ د رب له طرفه دی، او په اختلافي شیانو کښی د رسول الله ﷺ په دی حدیث باندی عمل کوی: « دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لا يَرِيبُكَ » أحمد والترمذي ، **ترجمه :** هغه څه پریږده چه په تا په شک کښی غورځوی، او په هغه څه عمل وکړه چه ته پکښی شك نلری، او په د ی حدیث باندی عمل وکړه: « فَمَنِ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ ، وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ » متفق عليه **ترجمه :** څوک چه د شبهاتو او شکمنو شیانو نه ځان وساتی نو ده خپل دین او عزت پاک او خوندی وساته، او څوک چه په شبهو کښی واقع شی، نو هغه په حرامو کی واقع شو. او د رسول الله ﷺ په دی حدیث چه فرمائی : « وَالإِثْمُ مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ » مسلم. **ترجمه :** ګناه هغه ده چه ستا زړه یی بده ګڼی، او نه غواړی چه خلک پری خبر شی. مسلم روایت کوی. او د رسول الله ﷺ په دی حدیث چه فرمائی : « اسْتَفْتِ قَلْبَكَ وَاسْتَفْتِ نَفْسَكَ .ثَلاثَ مَرَّاتٍ . الْبِرُّ مَا اطْمَأَنَّتْ إِلَيْهِ النَّفْسُ وَالإِثْمُ مَا حَاكَ فِي النَّفْسِ وَتَرَدَّدَ فِي الصَّدْرِ وَإِنْ أَفْتَاكَ النَّاسُ وَأَفْتَوْكَ» أحمد. د خپل زړه او ځان نه تپوس وکړه (دری ځلی یی دا وفرمائل) نیکی هغه ده چه زړه پری مطمئن کیږی او ګناه هغه ده چه زړه ورته مطمئن نه وی، او دهغی په هکله دځان سره شك ولری، اګر که خلک درله د هغی په حلال والی فتوی هم درکړی.

✸ د خواهشاتو د تابعداری نه ځان وساته ځکه چه الله تعالی ترینه بندګان ویرولی دی، لکه څرنګه چه الله فرمائی : ﴿أَرَءَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَـٰهَهُۥ هَوَىٰهُ﴾ سورة الفرقان 43 ، **ترجمه :** آیا هغه څوك دې ولید، چې د خپل نفس هوس يې خپل معبود جوړ کړ؟

✸ د خلکو او د هغوی د رایو او نظریاتو د تعصب نه ځان وساته، او د مشرانو د غلطو عقیدو او رسمونو د تعصب او تابعداری نه هم ځان وساته، ځکه چه دغه تعصب انسان د حق نه ګرځوی، او حق د مؤمن لپاره د ورک شوی څیز مثال لری هر ځای کښی چه یی پیدا کړی نو هغه یی ډیر حقدار دی، الله تعالی فرمائی : ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَآ أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَآ أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَآ ۗ أَوَلَوْ كَانَ ءَابَآؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ سورة البقرة 170 ، **ترجمه :** او کله چي مشرکانو ته وويل شي د هغه حکم پیروی وکړئ چي الله نازل کړی دی دوی وايي: نه، بلکه مونږ به د هغه څه پیروي کوو چي خپل پلرونه مونږ په هغه باندي موندلي دي، آيا که څه هم ددوی پلرونه په څه نه پوهيدل او سمه لاره يي نه وه موندلي؟

✸ د کفارو سره مشابهت مه کوه، ځکه چه دغه کار د ټولو مصیبتونو سر دی، لکه چه رسول الله ﷺ فرمائی : « مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ » أبو داود. **ترجمه :** څوک چه د کوم قوم سره ځان مشابه کوی نو هغه د هغه قوم د جملی نه دی، ابو داود روایت کوی.

✸ په مخلوق او غیر الله باندی توکل او پروسه مه کوه، ځکه چه الله تعالی فرمائی : ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُۥٓ﴾ سورة الطلاق 3 ، **ترجمه :** څوک چه په الله باندی توکل وکړی نو الله ورله بنه پوره دی.

✸ د الله په نافرمانی او معصیت کښی د مخلوق تابعداری مه کوه، ځکه چه دالله په معصیت کښي د مخلوق تابعداری شرک دی، لکه څرنګه چه رسول الله ﷺ فرمائی : « لا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ » الترمذي. **ترجمه :** د مخلوق داطاعت له وجي دخالق ګناه کول روا ندی.

✸ په الله تعالی باندی غلط گمان مه کوه، ځکه چه الله تعالی په حدیث قدسی کښی فرمائی : « أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي » متفق عليه. **ترجمه :** زه دبنده دگمان په وړاندی یم.

✸ د مصیبت د دفع کولو او یا د لری کولو په خاطر، کړی او بندونه په غاړه کښی مه اچوه.

✸ د نظر د دفع کولو په خاطر تعویذونه په غاړه کښی مه اچوه، ځکه چه دغه کار شرک دی، لکه څرنګه چه رسول الله ﷺ فرمائی : « مَنْ تَعَلَّقَ شَيْئًا وُكِلَ إِلَيْه » الترمذي. چا چه تعویذ یا بل څیز په غاړه کښی واچوه نو هغی ته به وسپارلی شی، امام احمد او ترمذی روایت کوی.

✸ دکانو ونو او د زړو اثارو او د نورو ابادیو د تبرک نه ځان وساته، ځکه چه دا شرک دی.

✸ دبد پالی نیولو اود شومتیا د عقیدی نه ځان وساته، ځکه چه دا شرک دی، عبدالله بن مسعود رضی الله عنه فرمائی : « الطِّيَرَةُ شِرْكٌ، الطِّيَرَةُ شِرْكٌ » ثَلاثًا. أحمد وأبوداود. **ترجمه :** شومتیا او بد فالی نیول شرک دی، دری ځلی یی وفرمایل امام احمد او ابو داود روایت کوی.

✸ د هغو نجومیانو تصدیق مه کوه چه دعلم غیب، او دخلکو د خوشحالی او شومتیا (سپیره والی) د علم دعوه کوی، په دی خبرو کښی د دوی تصدیق کول شرک دی، ځکه چه په غیبو باندی په غیر د الله تعالی نه هیڅوک نه پوهیږی.

✸ د باران نسبت ستورو او موسمی فصلونو ته مه کوه، ځکه دا کار شرک دی، بلکه د باران نسبت صرف الله ته په کار دی.

✸ په غیر الله یعنی مخلوق باندی قسمونه مه کوه، اگر چه ډیر لوی شان والا هم وی، لکه په پیغمبرانو یا په امانت، اویا په عزت او عهد باندی قسم کول، ځکه چه دا شرک دی، لکه څرنګه چه په حدیث کښی راغلی: « مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّه فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ » أحمد وأبو داود. **ترجمه :** چا چه بیله الله نه په بل چا یعنی مخلوق باندی قسم وکړه نو هغه کافر شو، او یا مشرك شو، امام احمد او ابو داود روایت کوی.

✸ زماني هواګانو، لمر، ګرمی او یخنی ته کنځلی مه کوه، ځکه چه دا په حقیقت کښی الله تعالی ته کنځلی دی.

✸ چه کله درته تکلیف ورسیده نو د (که چیری یا کاشکی) کلمه مه وایه، ځکه چه هغه د شیطان وسوسو او عمل ته دروازه خلاصوی، او همدارنګه دا د الله تعالی په تقدیر باندی اعتراض دی، لیکن د مصیبت په وخت کښی داسی وایه: (قدر الله وما شاء فعل)، یعنی الله تعالی د دی فیصله کړی وه او الله تعالی چه څه وغواړی هغه کوی.

✸ او داسی مه وایه چه (په الله دی سلام وی) ځکه چه الله تعالی په خپله سلام دی.

✸ او په قبرونو باندی جماتونه مه جوړوه، ځکه په هغه جمات کښی چه قبر په کښی وي لمونځ کول جایز نه دی، په بخاري او مسلم کښی حدیث دی چه عائشه رضی الله تعالی عنها فرمائی : چه رسول الله ص د ځکندن په سخته مرحله کښی وفرمایل : « لَعْنَةُ اللَّه عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحَذِّرُ مَا صَنَعُوا » . د الله لعنت دی وی په یهودو او عیسایانو باندی، ځکه چه د خپلو پیغمبرانو په قبرونو به یی جماتونه جوړول، او پدی وینا سره رسول الله ﷺ خپل امت د هغی کارونو نه ویروی چه یهودیانو به کول. او عائشة رضی الله عنها فرمائی : که د رسول الله ﷺ دغه وینا نه وی نو خلکو به د هغه قبر

ښکاره کړی او اوچت کړی وی. متفق علیه، او همدا راز رسول الله ﷺ فرمائي : « **إِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانُوا يَتَّخِذُونَ قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ وَصَالِحِيهِمْ مَسَاجِدَ، فَلَا تَتَّخِذُوا الْقُبُورَ مَسَاجِدَ فَإِنِّي أَنْهَاكُمْ عَنْ ذَلِكَ** » أخرجه أبوعوانة . یقینا هغه کسان چه ستاسی نه مخکی وو هغوی به د خپلو پیغمبرانو اود نیکانو خلکو په قبرونو باندی جماتونه جوړول، نو تاسی په قبرونو باندی جماتونه مه جوړوئ یقینا زه تاسو د دغی کار نه منع کوم. ابو عوانه روایت کوی.

✸ د هغی موضوعی او دروغو روایاتو او احادیثو تصدیق مه کوه چه دروغجنو خلکو رسول الله ﷺ ته منسوب کړی، او خلك دی ته رابلی چه رسول الله ﷺ یا د نورو نیکانو خلکو په ذات باندی وسیله ونیسی، ځکه چه دغه روایات او احادیث باطل موضوعی او دروغ دی، بعضی د هغی نه په لاندی ډول دی: ١) « توسلوا بجاهي، فإن جاهي عند الله عظيم» زما په جاه او مرتبه باندی وسیله ونیسئ ځکه چه زما شان او مرتبه د الله په نزد ډیره لویه ده. ٢) « إذا أعيتكم الأمور فعليكم بأهل القبور »، کله چه ستاسو کارونه بند شی، نو تاسی د قبرونو والاؤ نه مدد وغواړی . ٣) « إن الله يوكل ملكًا على قبر كل وليّ يقضي حوائج الناس »، یقینا الله تعالی د هر ولی په قبرباندی پرښته مقرر کړی چه د خلکو حاجتونه پوره کوی. ٤) « لو أحسن أحدكم ظنه بحجر نفعه »، که چیرته یو انسان په کمر یا تیګه باندی هم ښه ګمان وکړی نو فایده به ورته ورکړی . (نو دا ټول باطل، موضوعی او دروغجن روایتونه دی ځان تری وساتئ).

✸ د هغی بدعی اجتماعګانو او محفلونو نه ځان وساته، چه خلکو ورته د دینی مناسبتونو لقب ورکړی دی، لکه د رسول الله ﷺ د میلاد، او یا د اسراء او معراج په نوم، او یا د شب برات په نوم، غونډیجوړول، ځکه چه دا په دین کښی بدعت او نوی پیداشوی کارونه دی، او د رسول الله ﷺ نه پری هیڅ دلیل نشته، او نه صحابۀ کرامو دغه عمل کړی چه د نبی ﷺ سره یی مینه او محبت زمونږ نه ډیر زیات وو، او په نیکو عملونو باندی زمونږ نه ډیر زیات حرص ناک وو، او که چیرته په دغی عمل کښی ثواب وی، نو هغوی به ورته زمونږ نه مخکی پری عمل کړی وی.

داسلام ارکان اوبناگاني
دشهادت کلمه (لاإله إلا الله)

دا کلمه په دوه ارکانو باندی مشتمله ده : اول : (لا إله) چه په هغی د مخلوق نه د عبادت نفی شوی ده ، دوهم : (إلاّ الله) چه په هغی کښی فقط د یو الله تعالیٰ لپاره په حقیقیی معنی سره د تولو عبادتونو اثبات دی الله ﷻ فرمائی : ﴿ وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦٓ إِنَّنِى بَرَآءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ۝ إِلَّا ٱلَّذِى فَطَرَنِى فَإِنَّهُۥ سَيَهْدِينِ ﴾ او په هغی وخت کښی چه وویلی ابراهیم علي ا لسلام خپل پلار او قوم ته یقینا زه بیزاره یم د هغی معبودانو نه چه تاسو ئی عبادت کوی مګر هغه ذات چه زه ئی پیدا کړی یم نو یقینا هغه به ماته لار ښائی . نو یواځی د الله تعالی بندګی کول نه کافی کیږی بلکه دا پکښی ضرِوری ده چه هغه عبادت به یواځی د الله تعالی لپاره خاص وی ، او توحید تر هغی پوری نه صحیح کیږی چه تر څو پوری د الله تعالی د وحدانیت او د شرک او د مشرکانو نه د برائت په منځ کښی جمعوالی نه وی راغلی .

په یوه روایت کښی راغلی چه دجنت کنجی او چابی (کیلی) دتوحید کلمه (لاإله إلاالله) ده، لیکن آیا هرڅوك چه داکلمه ووائی نو هغه د دی حقدار دی چه د جنت دروازه ورته بیرته او خلاصه شی؟

وهب ابن منبه ته وویلی شوه: آیا د (لاإله إلا الله) کلمه دجنت کیلی نده؟ هغه وویلی: هو ده، لیکن دهری کنجی لپاره غاښونه وی، که چیری داسی کنجی اوکیلی دی راوړه چه غاښونه ورله وی نو د جنت دروازه به درته خلاصه شی، اوکه چیری دغسی چابی نه وی نوبیا به درته خلاصه نشی.

اودرسول الله ﷺ ډیر احادیث ثابت شویدی، چه د دغی کنجی دغاښونو وضاحت یی کړی، لکه دا حدیث درسول الله ﷺ: (من قال: لاإله إلاالله مخلصاً .....) **ترجمه :** (یعني څوك چه په إخلا ص سره دا کلمه ووائی)، کله فرمائی : (...مستيقناً بها قلبه ....) **ترجمه :** چه په زړه کښی یی پری یقین وی، اوپه بعضو روایاتو کښی داسی دی: (...يقولها حقا من قلبه .....) **ترجمه :** چه په حقه او دزړه له کومی دا کلمه ووائی، اوداسی نور احادیث هم، یعنی په احادیثو کښی جنت ته ننوتلو شرط دادی چه د دی کلمی په معنی پوه شی او تر مرګه پوری په دی هغی باندی په ثابت قدمه پاتی شی، اوپه بعضی احادیثو کښی راغلی، چه دکلمی طیبی تابعداری به کوی. نو د مخکنی ذکرشوو احادیثو نه بعضو علماء د کلمی طیبی دشرطونو استنباط کړی، چه عملی کول یی لازم اوضروری دی، دی لپاره چه داکلمه دجنت کنجی او کیلی شی، اودغه شرطونه یی دغاښونو په شان وګرځی، اودغه شرطونه په لاندی ډول دی:

1 د کلمی طیبی په معنی باندی پوهیدل : دا چه د هری خبری لپاره معنی وی نو دالازمه اوضروری خبره ده، چه دتوحید دکلمی په معنی باندی داسی پوهه راشی، چه د جهالت منافی او مقابل وی، نو دا کلمه بیله الله نه دبل چا نه الوهیت نفی کوی، او الله تعالی لپاره یی ثابتوی، نو ما سوا د الله تعالی نه بل معبود برحق نشته، او دلیل یی دالله تعالی دا قول دی: ﴿ إِلَّا مَن شَهِدَ بِٱلْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴾ سورة الزخرف 86 ، **ترجمه :** مګرهغه څوك چه په حق باندی ګواهی وکړی اوهغوی پوهیږی، د حق نه مراد په دی ایت کښی کلمه د توحید یعنی لاإله إلا الله ده، اورسول الله ﷺ فرمائی « مَنْ مَاتَ وَهُوَيَعْلَمُ أَنَّهُ لا إِلَهَ إلا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ » مسلم. **ترجمه :** څوك چه مرشی په داسی حال کښی چه هغه دلا إله إلا الله په معنی باندی پوهیږی هغه به جنت ته داخل شی، مسلم روایت کوی.

2 یقین چه د شك مقابل اومنافی وی: یعنی دکلمی طیبی په مراد اومقصد باندی مضبوط اوقوی یقین کول، ځکه چه کلمه طیبه یوه داسی کلمه ده چه شك، ګمان او تردد نه قبلوی، بلکه د مضبوط یقین اوعقیدی تقاضا کوی، لکه څرنګه چه الله تعالی دمؤمنانو په صفت کښی فرمائی : ﴿ إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا۟ وَجَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ ﴾ سورة الحجرات 15 ، **ترجمه :** بیشکه (ربښتیني) مؤمنان هغه کسان دي چي په الله او په پیغمبر يې ایمان راوړ او بیا په شك کښي ونه لویدل، او په خپلو مالونو او ځانونو يې د الله په لیاره کښې جهاد وکړ، همدوې دي ربښتیني (او پرهیز ګاران).

نو يواځې په ژبه باندې ويل كافي ندي، بلكه دزړه يقين ورسره ضروري دى، بلكه كه چيرته ورسره يقين نه وى نو دا خو بيا منا فقت دى، او رسول الله ﷺ فرمائى : « أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ لا يَلْقَى اللَّهَ بِهِمَا عَبْدٌ غَيْرَ شَاكٍ فِيهِمَا إِلا دَخَلَ الْجَنَّةَ » مسلم. **ترجمه :** زه ګواهي وركوم چه بيله يو الله نه بل دعبادت وړ (حقدار) نشته، او زه د الله پيغمبر يم، هيڅ يو بنده به نه وى چه دا ګواهي ووايي او شك پكښې ونلرى او بيا دالله سره ملا قات وكړى مګر دا چه جنت ته به داخل شي.

③ **قبلول چه د ردولو مقابل وى :** ي نو كله چه ستا پوهه او يقين راغى نو بيا پكار ده چه د دغي يقيني علم لپاره اثر هم وى ، او هغه د غې كلمي چه كومه تقاضا او غوښتنه ده د هغي قبلول دى يعني په زړه اوژبه باندى دهغه څه قبلول چه دا كلمه يې تقاضا كوى، نو څوك چه د توحيد دعوت قبول نه كړى بلكه رد يې كړى، نو دغه انسان كافر شو، فرق نلرى چه دا ردول په سبب دكبر سره وى، او كه په سبب دعناد اوحسد سره وى، الله تعالى دهغه كافرانو په باره كښي فرمائى چه دتكبر په وجه يې دتوحيد د كلمي نه انكار كړى دى: ﴿إِنَّهُمْ كَانُوٓاْ إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ سورة الصافات 35 ، **ترجمه :** دوى همداسې وو، كله به چې دوى ته وويل شو، پرته له الله څخه بل دعبادت وړ معبود نشته، دوى به تكبر كاوه.

④ **انقياد اوتابعدارى :** او دا د ايمان يو عملي مظهر دى، او دا د الله تعالى د شريعت په عملي كولواو د ناروا اوحرامو كارونو په پريښودلو باندى حاصليږى، لكه څرنګه چه الله فرمائى : ﴿وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ ٱسْتَمْسَكَ بِٱلْعُرْوَةِ ٱلْوُثْقَىٰ ۗ وَإِلَى ٱللَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلْأُمُورِ﴾ سورة لقمان 22 ، **ترجمه :** او هر څوك چې خپل ځان الله ته وسپاري او دنيك عمل خاوند وي، بيشكه چي په ټينګه كړى يي لاس لګولى دى او د ټولو كارونو انجام خاص الله لره دى.

(او رسول الله ﷺ فرمائى : (يوكس په تاسو كښې ترهغى پورى مؤمن نه شي كيدلى، ترڅو چه خپل خواهشات زما دراورى دين تابع نه كړى) اودا پوره او كامله تابعدارى ده).

⑤ **دكلمى طيبى په ويلو كښى رشتينوالى او صداقت :** داسې صداقت چه د دروغو او منافقت خلاف وى، ځكه چه څوك دا كلمه په ژبه باندى وائي او په زړه كښې يې دروغ ګڼي نو دغه انسان بيا منافق بللي كيږى، او دليل پرى دالله تعالى دا قول دى: ﴿يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ سورة الفتح 11 ، **ترجمه :** دوى په خپلو ژبو هغه څه وايى چه په زړونوكښې يې نشته.

⑥ **دكلمى طيبى سره محبت :** مؤمن بايد د كلمي طيبى سره مينه او محبت ولرى او دكلمى طيبى په غو ښتنه اوتقا ضا باندى بايد ډ ير په مينه او شوق سره عمل وكړى، او د كلمي طيبي د هغې ويونكو سره به مينه او محبت كوى چه پدى كلمه باندى عمل كوى، او دبنده د محبت علامه د خپل رب سره دا ده، چه يو انسان هغه څه چه الله يې خوښوى غوره او مقدم وبولى، اګر كه د ده د خواهشاتو مخالف هم وى، او دالله تعالى او د پيغمبر ﷺ د دوستانو سره دوستى كول، او دهغوى د دشمنانو سره دشمني كول، او د الله تعالى دنبى ﷺ تابعدارى كول، او دهغه دهدايت قبلول.

⑦ په اخلاص سره دكلمى طيبى ويل: چه مقصد يې په دى كلمه سره صرف د الله تعالى رضا وى، لكه څرنګ چه الله تعالى فرمائى : ﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعْبُدُواْ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ﴾ سورة البينة 5 ، **ترجمه :** او دوى ته حكم ندى شوى مګر ددى چه په زښت اخلاص سره د الله عبادت وكړي او په عين حال كښې له شرك څخه توحيد راګرځيدونكي وي.

اورسول الله ﷺ فرمائى : « فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ » البخاري. **ترجمه :** يقيناً الله تعالى په اور باندى حرام كړى هغه څوك چه وائي: پرته يو الله نه بل دعبادت وړ معبود نشته، پداسې حال كې چه په هغې سره دالله مخ (او رضامندى) غواړى.

د رسالت کلمه (دا گواهي او شاهدی کول چه محمد ﷺ د الله تعالی پیغمبر دی)

دخلکو نه په قبرونو کښی امتحان اخیستل کیږی، اود دری خبرو پو ښتنه به تری کیږی، چا چه جواب ورکړه کامیاب به شی، او چا چه جواب ورنه کړه نو هلاک او تباه به شی، او پدی سوالونو کښی یو دا دی، چه نبی دی څوک دی؟ اوجواب به نه شی ورکولی مگر هغه څوک چه الله تعالی یی ثابت قدمه کړی، او په دنیا کښی ورته الله تعالی د کلمی طیبی په شرطونو باندی د عمل کولو توفیق ورکړی وی، او د دی شهادت او گواهی لپاره چه (محمد رسول الله) دی څلور شرطونه دی یعنی د دی لپاره چه دا شهادت او گواهی په ورځ دقیامت کښی ویونکی ته فایده ورکړی، او هغه په لاندی ډول دی:

1 د رسول الله ﷺ تابعداری کول په هغه څه کښی چه حکم پری کوی: لکه څرنگه چه الله تعالي مونږ ته دهغی په تابعداری حکم کړیدی، لکه چه فرمائی : ﴿مَّن يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ سورة النساء 80 ، **ترجمه :** څوک چه د رسول الله ﷺ تابعداری کوی، نو هغه دالله تعالی تابعداری وکړه، پس جنت ته ننوتل دنبی ﷺ په تابعداری او اطاعت پوری ترلی دی، لکه چه رسول الله ﷺ فرمائی : « **كُلُّ أُمَّتي يَدْخُلونَ الْجَنَّةَ إلا مَنْ أَبَى. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ: وَمَنْ يَأْبَى؟ قَالَ: مَنْ أَطَاعَني دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ عَصَاني فَقَدْ أَبَى** » البخاري، زما ټول امتیان به جنت ته ننوځی، مگر هغه څوک چه انکار وکړی، صحابه و عرض وکړه ای رسول الله: څوک دی چه انکار به وکړی، هغه وفرمائل: څوک چه زما اطاعت کوی هغه به جنت ته ننوځی، اوڅوک چه زما نا فرمانی کوی، نوهغه انکار وکړو. پس څوک چه د رسول الله ﷺ سره محبت کونکی وی نودهغه اطاعت به کوی، ځکه چه دا د محبت ثمره او نتیجه ده، څوک چه د نبی ﷺ د محبت دعوه کوی په غیر داطاعت نه نو هغه دروغجن دی.

2 په هغه څه کښی د رسول الله ﷺ تصدیق کول چه د هغی خبر یی ورکړی: نو څوک چه د خپل خواهش او شهوت د وجی نه د رسول الله ﷺ صحیح حدیث دروغ وگڼی، نو هغی د الله تعالی او د نبی ﷺ دواړو تکذیب وکړه، ځکه چه رسول الله ﷺ د دروغ او خطا نه معصوم دی، لکه چه الله تعالی فرمائی : ﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ سورة النجم 3 ، **ترجمه :** او (محمد ﷺ) خبری نه کوی دخپلو خواهشاتو نه .

3 دهغه څه نه ځان ساتل چه رسول الله ﷺ تری منع کړی: دشرک نه نیولی چه په ټولو کښی لویه گناه ده، او د نورو لویو تباه کونکو گناهونو، او همدارنگه د وړو گناهونو اومکروهه شیانو پوری، د دی ټولو نه ځان ساتلو په اندازه، او د نبی عليه السلام سره د محبت په اندازه په ایمان کښی زیادت راځی، او کله چه ایمان زیات شی نو الله تعالی نیک عملونه په نظر کی ورته ښایسته کوی، کفر، فسق او نور گناهونه ورته ناکاره ښکاره کوی کوی.

4 دالله تعالی بندگی به د رسول الله ﷺ په طریقه او نقشه باندی کیدای شی : د الله تعالی عبادت توقیفی دی، په هغی کښی اجتهاد کول جایز نه دی، بلکه په عبادت کښی د رسول الله ﷺتابعداری واجب او فرض ده، او په دین کی دهیڅ یو کار ایجادول جایز نه دی تر څو پوری چه د رسول الله ﷺنه ثابت شوی نه وی. رسول الله ﷺفرمائی : « **مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌ** » مسلم، چا چه یو داسی عمل وکړ چه زمونږ امر پری نه وی شوی نو هغه مردود دی.

فائده : په دی پوه شه چه د رسول الله ﷺ سره محبت کول فرض دی او یوائی محبت کول کافی نه دی بلکه دا ضروری خبره چه هغه به تا ته د ټولو خلکو نه بلکه د خپل ځان نه هم زیات محبوب وی، ځکه چه ځوک د چا سره محبت کوی نو هغه غوره ګڼی او د هغه سره موافقه کول غوره کوی، د نبی ﷺ سره په محبت کښی رشتینی انسان هغه دی چه د محبت علامی پکښی ښکاره شی لکه هغه پسی اقتدا کول او د هغه د قولی او فعلی سنتو تابعداری کول، او د هغه حکمونه منل او د نهی نه یی ځان ژغورل او په سختی او اسانتیا کښی او خوښی او نا خوښی کښی د هغه په اخلاقو باندی ځان سمبالول، ځکه چه تابعداری د محبت علامه او ثمره ده او په غیر د اطاعت نه د محبت تصدیق نه شی کیدای.

او د نبی ﷺ سره د محبت ډیری علامی دی چه ځنی دادی : د هغه ډیر یادول او درود پری ویل، ځکه چه ځوک د چا سره محبت کوی نو هغه ډیر یادوی، د هغه د ملاقات سره شوق ساتل، ځکه چه هر دوست د خپل محبوب د ملاقات سره مینه لری، د رسول الله ﷺ د ذکر په وخت کښی د هغه تعظیم او احترام کول، إسحاق رحمه الله فرمائی / د نبی ﷺ صحابهٔ کرامو د هغه د وفات نه وروسته چه کله به یی هغه ذکر کولو نو دوی به عاجزی کوله، او د بدن ویښته به یی ځیره (شخ) ودریدل، او ژړل به ئی.

د هغه چا سره بغض او دشمنی کول چه د رسول ﷺ سره دشمنی کوی، او د هغه چا نه جدا کیدل چه د رسول الله ﷺ د سنتو خلاف کوی، او د هغه په دین کښی بدعتونه پیداکوی چه هغه منافقین مبتدعین دی، د هغه چا سره محبت کول چه رسول الله ﷺ ورسره محبت کاوه، لکه د رسول الله ﷺ خاندان، د هغه بیبیانی، او د هغه د مهاجرو او انصارو صحابهٔ کرامو سره مینه، او د هغه چا سره دشمنی کول چه ځوک د پیغمبر ﷺ د خاندان (آل بیت) او صحابه و سره دشمنی کوی او یا ورته کنځلی کوی، د نبی ﷺ د ښایسته اخلاقو پسی اقتدا کول ځکه چه رسول الله ﷺ په ټولو مخلوقاتو کښی ښایسته اخلاقو والا انسان وو تر دی چه عائشة رضی الله عنها فرمائی : د نبی ﷺ اخلاق قرآن کریم وو یعنی هغه په خپل ځان باندی دا خبره لازمه کړی وه چه هغه کار به کوی چه قران کریم ورته په هغی باندی حکم کړی دی.

د رسول الله ﷺ صفتونه دادی : د ټولو خلکو نه ډیر زیات بهادر او زړور انسان وو، او ډیرشجاعت او بهادری به یی په سخت جنګ کښی معلومیدله، او د ټولو نه ډیر زیات سخی وو، او ډیره سخا او کرم به یی د رمضان په میاشت کښی کوله، او د مخلوقاتو لپاره د ټولو نه زیات خیر خوا وو، ډیر صبر ناک وو، هیڅ کله یی د خپل نفس لپاره د چا نه انتقام نه دی اخستی، د الله تعالی په حکمونو کښی ډیر سخت وو، ډیری عاجزی او درنښت (وقار) خاوند وو، د پیغلی جنی نه په حیا کښی ډیر زیات وو، او د خپل اهل بیت په هکله د ټولو خلکو نه ډیر خیرخواه وو، او د ټولو مخلوقاتو نه په رحم کښی ډیر زیات وو، ... او داسی نور صفتونه هم.

اللهم صلِّ وسلم على نبينا وآله وزوجاته وصحابته وتابعيهم ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين.

د طهارت
(د اودس غسل او تیمم مسائل)

لمونځ د اسلام دوهم رکن دی، او بیله اودس نه نه صحیح کیږي، او پاکي په اوبو او یا خاورو باندي حاصلیږي.

د اوبو قسمونه : ۱) طاهر یعني پاکي اوبه: چه دا په خپله هم پاکي وي او بل ځیز لره هم پاکونکي وي، او دغه قسم او به بی اودسی لیری کوی او نجاست صفا کوی.

۲) پلیتي اوبه: دا هغه اوبه دی چه لږی وی او پلیتي یا نجاست ورسره ګډ شوی وی، او یا ډیری وی خو په خوند رنګ او یا بوی کښي یې تغیر راغلی وی.

یادونه : ډیری اوبه په هغه وخت کښي پلیتیږی چه ګندګي ورله د دری صفتونو نه په یو صفت کښي تغیر راولی، رنګ، خوند، آو بوی، او لږی اوبه چه مجرد ګندګي ورسره ګډه شي نو پلیتیږی، او د ډیرو اوبو حد چه د دوو چاټو (قلتینو) نه زیاتي شي چه تقریبا هغه (۲۱۰) لیتره اوبه دی.

لوښي او سامان : لوښي ټول پاک دی چه استعمالول یې جایز دی، مګر د سرو او سپینو زرو په لوښو کښي خوراک کول جآیز نه دی، او په دغه لوښو کښي اودس کول صحیح کیږی لیکن سره د ګناه، او د کافرانو د لوښو او جامو استعماول جایز دی، مګر کله چه مونږ ته یې نجاست معلوم شي نو بیا د هغی استعمال جایز نه دی.

د مړو حیواناتو څرمني : نجسي دی، او مړه حیوانات په دوه قسمه دی: **۱)** چه غوښه یې حرامه وی **۲)** چه غوښه یې پاکه وی لیکن حلاله شوی نه وی، او هغه مړ حیوان چه غوښه یې پاکه وی لیکن حلال شوی نه وی نو کله چه د هغی څرمن رنګ کړی شي (وچ شي او پوخ شي) نو بیا د هغی استعمالول په وچو او جامدو شیانو کښي جایز دی لیکن په مایع شیانو کښي یې استعمالول جایز نه دی .

استنجاء : د مخی او یا د شا د دوو لارونه د ګندګی صفا کولو ته استنجا ویل کیږی، که چیرته دغه صفائی په اوبو سره وی نو استنجا ورته وائی او که په کانو کاغذ او یا په نورو شیانو سره وی نو استجمار ورته وائی، او د استجمار (استنجا) لپاره شرط دا دی چه په پاکو، مباحو، پاکونکو شیانو باندی وی، او په خوراکی شیانو باندی استنجا کول جایز نه دی، په دری کانو یا په زیاتو باندی استنجا کول مستحب دی، لیکن د غټو او وړو بولو د خارجیدلو په وخت کښي استنجا کول فرض دی.

کله چه یو انسان قضاء حاجت وکړی نو په غیر د ضرورت نه ورته په همدغی حالت پاتي کیدل جایز نه دی، په ګدرونو، لارو، په سیورو، د میوه دارو و نو لاندی، قضاء حاجت کول او یا په خلاصه فضا کښي قبلي ته مخ کول ناروا دی.

د هغه چا لپاره چه د قضاء حاجت اراده لری جایز نه دی چه داسی شیان د ځان سره بیت الخلا ته ننباسی چه د الله تعالی ذکر په کښي وی، او د قضاء حاجت په وخت کښي خبری کول، په ښی لاس د شرمګاه مسه کول، او په ابادئ کښي قبلي ته مخ کول هم ناروا دی، او په پریمنځلو او صفائی کولو کښي د شمیر طاقوالی، او همدا راز په اوبو او کانو دواړو باندی استنجا کول مستحب دی.

مسواک : په نرم مسواک سره لکه د (اراک) د ونی په لرګی سره دخولی صفائی کول مستحب دی، او د لمانځه، تلاوت، اودس، د خوب نه د راپورته کیدو په وخت کښي، مسجد یا کور ته د ننوتلو په وخت کښي، او یا د خولی د صفا کولو لپاره د مسواک استعمالول بیا سنت مؤکد دی، د مسواک د استعمال په وخت په اوداسه کښي په ښی طرف باندی شروع

کول مستحب دی، او د هغی شیانو په صفا کولو کښی چه مستحب نه وی د چپ لاس استعمالول ښه کار دی.

داودس فرضونه :

داودس فرضونه شپږ دی: ١) دمخ پریمنځل چه خوله او پوزی ته پکښی اوبه اچول هم شامل دی. **٢)** د گوتو نه تر څنګلو پوری دلاسونو پریمنځل. **٣)** دسر مسحه کول سره د غوږونو. **٤)** د گټیو (بجلکو) پوری د ښپو پریمنځل. **٥)** په ترتیب سره د اندامونو پریمنځل. **٦)** متصل او په پرله پسی توگه د اندامونو پریمنځل، یعنی چه دومره تأخیر پکښی رانه شی چه مخکی اندام پکښی وچ شی.

داودس سنت طریقی : د مسواک استعمالول، د ورغوو پریمنځل، خولی اوپوزی ته په اوبو اچولوکښی مبالغه او زیادت کول، مگر په هغه وخت کښی چه روژه وی، د ږیری او گوتو خلالول، دغوږونو مسحه کول، دښی اندام پریمنځل مخکښی د چپ نه، او دری کرتی د هر اندام پریمنځل، په ښی لاس باندی خولی ته اوبه اچول او په چپ لاس باندی پوزی ته او به اچول، د اندامونو سولول (مښل)، پوره اودس کول، او د اودس نه وروسته دعاء ویل.

د اوداسه واجبات : د اودس په ابتداء کښی بسم الله ویل، او د هغه چا لپاره دری کرتی د لاسونو پریمنځل د ورغوو پوری چه د شپی د خوب نه راپاڅی، او دا په هغی وخت کښی چه کله خپل لاسونه د اوبو په لوښی کښی داخلوی.

د اوداسه مکروهات : په ډیرو یخو او یا ډیرو گرمو اوبو باندی اودس کول، د دری کرتی نه زیات د یو اندام پریمنځل، د اندامونو نه د اوبو څنډل، او د اندامونو وچول جایز دی، د چینی په مینځ کښی غسل کول.

یادونه: په خوله کښی د اوبو د اچولو په وخت کښی د اوبو ښوروَل ضِروری دی، او د پوزی منځ ته د تنفس د لاری د اوبو داخلول هم ضروری دی.

د اوداسه شرعی طریقة : اودس او نور عبادتونه بیله نیت څخه نه صحیح کیږی، لکه څرنگه چه رسول الله ﷺ فرمائی : یقینا دار او مدار دعملونو په نیت سره دی، او یقینا دهر سړی لپاره هغه څه دی چه نیت یی ورلـه کړی وی، بخاری روایت کوی، او د نیت کولو ځای زړه دی او په ژبه باندی به یی نه وائی: (ځکه چه دابدعت دی) بیا به بسم الله ووائی، او دری کرتی به لاسونه پریمنځی، بیا به په یو لاس دری کرتی خولی او پوزی ته اوبه واچوی، بیا به مخ دری کرتی پریمنځی، اندازه یی: د سرد ویختو د شنو کیدو د ځای نه نیولی دزنی د لاندی حصی پوری په اعتبار داوږدوالی سره، اود یو غوږ نه نیولی تر بل غوږه پوری په اعتبارد عرض سره، او خپلی ږیری ته به اوبه رسوی که چیرته گڼه وی، او که رنگی (سپکه) وی نوبیائی وینځل لازم او ضروری دی، بیابه خپل لاسونه تر څنګلو پوری دری کرتی پریمنځی، بیا به سر د مخ د حد نه نیولی تر څټ پوری مسحه کړی، اودواړه سبابی گوتی به د غوږونو په سورو کښی داخلی کړی، او په لویو گوتو به د غوږونو ظاهری طرف مسحه کړی، بیا به خپلی ښپی دری واری د گټو (بجلکو) سره پریمنځی.

یادونه: ږیره که چیرته رنگی (سپکه) وی نوبیا د ږیری لاندی د پوستکی پریمنځل واجب دی، او که گڼه وی نو بیا به د ږیری ظاهری طرف پریمنځی.

او بیا به دا دعاء ووائی: (أشهد أن لا إله إلاالله وحده لا شریک له وأشهد أن محمداَ عبده ورسوله)، زه گواهی کوم چه پرته یو الله نه بل دعبادت وړ معبود نشته، چه واحد لاشریک

ذات دی، او گواهي کوم چه محمد ﷺ دالله تعالی بنده او پیغمبر دی.

په موزو باندی مسحه کول : موزی د ښپو لباس دی چه د څرمن یا د بل شی نه جوړیږی، او که چیرته دغه لباس د وړیو نه جوړ شوی وی نو بیا ورته جورابی ویل کیږی، او په موزو باندی مسح کول صرف د وړوکی بی اودسۍ په حالت کښې جایز دی.

اود مسحی کولو شرطونه دا دی : ۱) چه د کامل طهارت په حالت کښې به یی موزی اغوستی وی (چه د دوهمی ښپې د پریمنځلو نه ئی وروسته موزی په ښپو کړی وی). ۲) چه دغه طهارت په اوبو سره حاصل شوی وی. ۳) چه د ښپو د کومو ځایونو پریمنځل فرض وی هغه یی پټ کړی وی. ٤) مباحی یعنی حلالی وی. ٥) چه د دغی موزو اصلی ماده پاکه وی.

په پټکی باندی مسحه کول : په پټکی باندی دلاندی شرطونو موافق هم مسحه کول جائز دی: ۱) چه دغه پټکی د سری لپاره وی. ۲) چه ټول سر یی پټ کړی وی ۳) چه مسحه د وړوکی بی اودسۍ له امله وی. ٤) چه دغه طهارت په اوبو سره حاصل شوی وی.

په پوړنی او لوپټه باندی مسحه کول : په پوړنی او لوپټه باندی مسحه کول دلاندی شرطونو موافق جائز دی: ۱) چه دغه پوړنی د ښځی لپاره وی. ۲) چه د مری یا غاړی د لاندی طرف نه چاپیر (راتاو) شوی وی. ۳) چه دغه مسحه د وړوکی بی اودسۍ له امله وی. ٤) چه دغه طهارت په اوبو سره حاصل شوی وی. ٥) چه ټول سر یی پټ کړی وی.

د مسحی موده : د مقیم لپاره یوه شپه او ورځ، او د مسافر لپاره دقصر موده یعنی (85) کیلومتره مسافه ده، چی دری ورځی او دری شپی دی.

د مسحی ابتداء : اوموده یی د مسحی د کولو نه شروع کیږی د سبا ورځی د همدغی وخت پوری (۲٤) ساعته.

د موزو هغه مقدار چه مسح پری کیدای شی : د ښپو د ګوتو نه نیولی تر پنډو پوری او د موزو اکثره حصه باید مسحه شی، او د دواړو لاسونو په ګوتو باندی به مسحه کوی په داسی حال کښې چه ګوتی به یی خوری کړی وی.

فائده : که چیرته دسفر په وخت کښې څوک مسحه وکړی، اوبیا مقیم شی، اویا په کور کښې مسحه وکړی لیکن بیا مسافر شی، او یا د مسحی په ابتداء کښې شکی وی، نوپدی ټولو حالاتو کښې یی حکم د مقیم دی.

په پټی باندی مسحه کول : پټی په اصل کښې د هغی دوه و لرګو نه عبارت ده چه د هډوکی د ترلو لپاره تری کار اخستلی کیږی، چه په هغی باندی مسحه کول دلاندی شرطونو موافق جائز ده : ۱) چه انسان ورته ضرورت او حاجت ولری. ۲) چه د حاجت د ځای نه پکښې باید تجاوز ونه کړی. ۳) چه د دغه ځای په مسحه کولو او د اوداسه د نورو اندامونو په پریمنځلو کښې موالات (پرله پسی والی) وکړی، که چیرته دغه پټی د زخمی ځای نه تجاوز کړی وی نو بیا د دغی ځای نه د پټی لری کول ضروری دی، او که چیرته د ضرر نه ویریده نو بیا پری مسحه کول جایز دی، نارینه او ښځه پدی حکم کښې برابر دی.

څو فایدی : غوره دا ده چه په دواړو موزو باندی غبرګ مسحه وکړی شی په غیر د تقدیم د ښی ښپی نه ✸ د موزو په لاندی او وروستنی برخی مسحه کول جائز نه ده ✸ د مسحی په ځای د موزو پریمنځل او یا د مسحی تکرارول مکروهه کار دی ✸ د پټکی او لوپټی (پوړنی) په اکثره برخه مسحه کول فرض دی.

داودس ماتونکی شیا ن :
هغه په دری قسمه دی : ۱) هغه څه چه دانسان د دوه وو لارو نه خارج شي، لکه دهواء یا باد، منی، تشی اوډکی بولی، اود مذی (سپینو اوبو) خارجیدل. **۲)** دعقل دسره تلل، په خوب سره وی او که په بی هوشۍ سره وی، مگر په ناستی یا په ولاړه باندی معمولی پرکاره کیدل، کوم ضرر نه لری.**۳)** ددوو لارو نه بغیر دبدن دبلی حصی نه د تشو او ډکو بولو خارجیدل. **٤)** د بدن نه د یو نجس شی په کثرت سره خارجیدل (په غیر د تشو او ډکو بولو نه) لکه وینه شوه او یا داسی بل شی. **٥)** د اوښ د غوښی خوړل. **٦)** او ځینی شیان داسی دی چه دعلماء په کښی اختلاف دی، لکه قی کول، اود وینی خارجیدل، په لاس باندی د عورت بیله کوم حائل مسحه کول، او په شهوت سره او بیله کوم حائل سره دښځی یا سړی مسحه کول، د اسلام نه مرتد کیدل، او مړی له غسل ورکول، لیکن په دی حالاتو کښی اودس کول غوره دی چه د اختلاف نه پری ووځی.
که د یوه سړی په طهارت کښی یقین وی، او په بی اودسۍ کښی یی شک وی، اویا د دی په عکس باندی وی، نو عمل به په یقین باندی کوی، چه هغه مخکی والی دی، که بی اودسی مخکی وی نوحکم یی دبی اودسۍ دی، او که طهارت مخکی وی نوحکم یی د طهارت دی.
غسل او هغه شیان چه غسل فرضوی :
هغه شیان چه غسل پری فرضیږی : ۱) په وینه باندی او یا په خوب کښی په خوند سره د بدن نه د منی وتل. **۲)** دزنانه سره جماع کول اگرکه انزال یی هم ونه شی. **۳)** چه کله یو کافریا یو مرتد اسلام راوړی. **٤)** دحیض د وینی وتل. **٥)** د نفاس د وینی وتل.**٦)** چه کله یو مسلمان مړ شی.
د غسل فرضونه : د ټول بدن پریمنځل دغسل په نیت، او د خولی او پوزی دننه پریمنځل.
دکامل غسل مسنونه طریقه : ۱) په زړه کښی نیت کول. **۲)** بسم الله ویل. **۳)** دری کرتی دلاسونو پریمنځل د مړوندونو پوری. **٤)** دجنابت نه وروسته دعورت یا شرمگاه پریمنځل یعنی استنجاء کول. **٥)** اودس کول. **٦)** په سرباندی دری کرتی په لپه اوبه اچول، چه د ویښتو بیخونه پری لانده شی اوبیا د هغی خلالول.**۷)** بیا په ټول بدن باندی اوبه اچول. **۸)**په لاسونو باندی د بدن مښل اوسولول. **۹)** په ښی طرف باندی شروع کول.
که چیرته ویښته ډیر گڼ وی، نو په دغی صورت کښی د ویښتو لاندی پوستکی ته د اوبو رسول فرض دی، اوکه چیرته یی کونځۍ کړی وی نو د هغی خلاصول فرض ندی، او په غسل کښی په ښی طرف باندی شروع کول مستحب دی، او که چیرته په غسل سره د لوی او وړوکی طهارت نیت وکړی، نو د دواړو لپاره کافی کیږی.
کله چه یو انسان بی اودسه وی نو په هغی باندی دری شیان حرام دی : ۱) په غیر دغلاف اوپردی نه د مصحف (قران کریم) مسحه کول. **۲)** لمونځ کول فرضی وی او که نفلی. **۳)** دبیت الله شریف طواف.
اوپه جنب باندی د دغو دریو شیانو نه علاوه : ٤) د قرآن کریم تلاوت. **٥)** په جمات کښی وخت تیرول هم حرام دی. د جنب لپاره په غیر د اوداسه نه خوب کول، اود غسل کولو په وخت کښی د اوبو په استعمال کښی اسراف کول مکروه کار دی.

د تیمم مسایل :

د تیمم د روا کیدو شرطونه : ۱) د اوبو نشتوالی **۲)** په پاکو، حلالو، خاورو باندی تیمم وهل چه دوړه او غبار لرونکی وی، او سوی نه وی.

د تیمم ارکان : په ټول مخ باندی مسحه کول، بیا تر مړوندونو پوری په دواړو لاسونو مسحه کول، ترتیب، او په متصله توګه په مخ او لاسونو باندی مسحه کول.

د تیمم ماتونکی شیان : ۱) هر هغه شی چه اودس ماتوی.**۲)** د اوبو پیدا کیدل د هغه چا لپاره چه د نشتوالی له امله یی تیمم وهلی وی. **۳)** د عذر زایله کیدل لکه څوک چه د مرض له امله تیمم وکړی او بیا روغ شی.

د تیمم سنت طریقی : ۱) د لوئی بی اودسی په حالت کښی په ترتیب او پرله پسی توګه تیمم کول.**۲)** په اخری وخت کښی تیمم کول. **۳)** د تیمم نه وروسته د هغی دعاء ویل چه د اوداسه نه وروسته ویل کیږی.

په تیمم کښی مکروهه کار : د یو ځل نه زیات په زمکه پاندی د لاسونو وهل.

د تیمم مسنونه طریقه : طریقه یی داده چه اول به په زړه کښی نیت کوی او بیا به بسم الله ووائی، بیا به یو کرت (یو ځلی) په دواړو لاسونو باندی پاکه ځمکه ووهی، او خپل مخ به پری مسحه کړی، او بیا به د لاسونو ورغوی مسحه کړی یعنی د ښی ورغوی شاه به د چپ ورغوی په دننه طرف باندی مسحه کړی، او همداراز د چپ ورغوی شاه به د ښی ورغوی په دننه طرف باندی مسحه کړی.

د نجاست صفا کول :

نجاست په دوه قسمه دی : ۱) عینی : دا هغه دی چه پاکول ئی ممکن نه وی ، لکه خنزیر که دا هر څومره پریمنځی نو نه پاکیږی . ۲) حکمی : دا هغه پلیتی ده چه په عارضی طور په هغه ځای باندی راغلی وی چه اصل ئی پاک وی لکه جامی زمکه ، او دا په لاندی ډول دی :

أعيان		دهغی حکم
حیوانات هغه بیا په دوه قسمه دی:	نجس	لکه سپی خنزیر او هغه شیان چه د دی دواړو نه پیداکیږی، هغه مرغان چه غوښه یی نه خوړل کیږی، او یا هغه حیوانات چه غوښه یی نه خوړل کیږی او د پشوګانو نه لوی وی، او د دی قسم حیواناتو متیازی، خوشایان، لاړی، خولی، منی، شوده، بلغم او قی پلیت او نجس دی.
	پاک حیوانات	۱) انسان: د هغی خوله، لاړی، شوده، او بلغم پاک دی، همدا راز د انسان ټول اجزاء پاک دی، مګر د انسان تش او ډک بول (مذی) او (ودی) یعنی هغه اوبه چه د شهوت له امله د بدن نه وځی او همدا راز د انسان وینه دا ټول نجس او پلیت دی.
		۲) هغه حیوانات چه غوښه یی خوړلی کیږی، نو د هغی بولی، خوشیان، شوده، خوله، لاړی، بلغم او قی پاک دی..
		۳) هغه حیوانات چه د هغی نه ځان ساتل ګران وی، لکه خر، پشو او مره شوه او یا داسی نور حیوانات شوه نو د دی حیواناتو لاړی او خوله صرف پاکه ده.
مړه شیان		ټول پلیت او نجس دی مګر د انسان جثه پاکه ده او همدا راز ماهی ملخ، او هغه شیان چه وینه نه لری لکه لړم، میږی او ماشی شوه (دا شیان چه په کوم ځای باندی مړه شی نو هغه ځای پری نه پلتیږی).
جامدشیان		جامد شیان ټول پاک دی لکه زمکه، ګټی، او داسی نور، لیکن د مخکینو شیانو عناصر تری مستثنی دی.

ځنې فايدې : وينې، زوې، او نوونه پليت دي، ليکن د لمانځه په حالت کښې د پاکوحيواناتو لړ او معمولي وينه څه پروا نه کوي. ✸ د دوو شيانو وينه پاکه ده ۱) ماهي. ۲) کومه وينه چه د حلال شوي مال په غوښه او يا د هغې په رګونو کښې پاتې شوې وي. ✸ هغه غوښه چه دژوندي حيوان نه غوڅه شوې وي، همدا راز علقه يعنې ټينګه وينه چه په رحم کښې وي او يا مضغه يعنې هغه حمل چه خلويښت ورځې ورباندې تيرې شوې وي دا ټول نجس او پليت دي ✸ د نجاست لرې کول نيت ته ضرورت نه لري که باران يې صفا کړي نو هم پاک شوه ✸ د پليت ځيز مسه کول په لاس سره او ياپرې ګرځيدل اودس نه ماتوي، ليکن د هغې لرې کول فرض دي، او همداراز هغه نجاست چه جامو او يا بدن ته رسيدلې وي نو د هغې صفا کول هم فرض دي ✸ نجاست او پليتي د لاندې شرطونو موافق صفا کيداى شي: ۱) په پاکو اوبو باندې د هغې پريمنځل. ۲) د پريمنځل شوي ځيز زبيښل که زبيښل يې امکان لري ۳) که چيرته په پريمنځلو باندې پليتي نه صفا کيږي نو بيا به يې سولولو (مښلو) باندې صفا کوي. ٤) که چيرته د سپي نجاست او پليتي وي نو هغه به اوه کرتې پريمنځلې شي او اتم کرت به يې په خاورو او يا په صابون باندې پريمنځې.

ځنې لارښودنې : ✸ که چيرته دغه نجاست مائع وي لکه تشې بولې او يا د وينې په شکل کښې وي، نو هغه به په اوبو سره صفا کولې شي، تر دې چه د نجاست بوى او رنګ ختم شي، او که جسم لرونکې پليتي وي لکه لوې بولې نو بيا به د هغې ماده او اثرات حتمي له منځه وړي. ✸ او که چيرته د پليتې صفا کيدل په غير د اوبو نه ممکن نه وو نو بيا يې په اوبو باندې پريمنځل فرض دي ✸ او که چيرته د پليتۍ او نجاست ځاى ورک شي نو بيا به هغه احتمالي ځاى ټول پريمنځل کيږي تر دې چه پليتي په يقيني توګه له منځه ولاړه شي. ✸ څوک چه د نفلي لمونځ لپاره اودس وکړي نو فرضي لمونځ پرې هم کولاى شي. ✸ څوک چه اوده شي او يا ترې باد خارج شي نو استنجاء کول پرې فرض نه دي ځکه چه هوا پليته نه ده، ليکن که د لمانځه اراده لري نو صرف اودس کول پرې فرض دي.

د هغې وينې أحکام چه په طبيعي طور د ښځو نه خارجيږي (حيض او استحاضه)

مسألـــــه	حـــــکـــــم
د حيض لږ اوډير عمر	کم عمر چه حيض پکښې شروع کيږي نه (۹) کاله دي او که د دې نه مخکې وينه شروع شي نو هغه استحاضه ده او ډير عمر له يې حد نشته
د حيض لږه موده	د حيض لږه موده يوه ورځ او شپه (۲٤) ساعته دي که د دې نه کمه شي نو هغه بيا استحاضه ده
د حيض ډيره موده	پنځلس ورځې دي او که د دې نه زياتې شي نو هغه بيا استحاضه ده
د دوو حيضونو منځ کښې د طهر موده	ديارلس ورځې دي که د ديارلسو ورځو د پوره کيدو نه مخکښې وينه وينې نو هغه بيا استحاضه ده[1].

---

۱) حيض : هغه طبيعي وينه ده چې دصحت او روغتيا په حال کې دولادت څخه بغير وځي.
استحاضه : هغه وينه ده چه د مرض د وجې نه رابهيږي.
د حيض او استحاضه په منځ کښې فرق . ۱) د حيض وينه ټنګه وي چه تور والي ته مايله وي او د استحاضه وينه خالصه سره وي لکه د پوزې د وينې په شان . ۲) د حيض وينه ټنګه وي چه قطرې پکښې

د ښځو غالبه موده د حیض	شپږ او یا اوه ورځې دی.
د ښځو غالبه موده د طهر	درویشت او یا څلرویشت ورځې دی.
ایا د حمل په دوران کښې چه کومه وینه ده هغه د حیض وینه ده؟	کله چه د حامله زنا نه نه خړه وینه او یا زیړه وینه خارج شی نو هغه حیض نه دی بلکه استحاضه ده.
ښځې په خپل طهر باندې څنګه پوهیږی ؟	ښځې په دوه قسمه دی: 1) په خړیښناکې اود سپینو اوبو په وتلو سره چه د طهر په وخت کښې یې وینې 2) د شرمګاه په وچیدو سره چه وینه بندده شی
هغه سریښناکې او سپین رنګې تنګې اوبه چه د ښځې د شرمګاه نه وځی	که چیرته شفافې سپین رنګې او خړیښناکې اوبه وی نو هغه پاکې دی، او که چیرته سره یا خړ رنګې او یا زیړ رنګې وینه وی نو هغه پلیته ده، او په دی تولو سره اودس ماتیږی، او که په دوامداره توګه بهیږی نو دا بیا استحاضه ده.
هغه خړه او زیړه وینه چه د ښځې د شرمګاه نه خارجیږی	که چیرته د حیض سره متصل وی مخکې او یا وروسته نو دا بیا حیض دی او که د حیض سره متصل نه وی نو هغه بیا استحاضهدی.
هغه زنانه چه د حیض ورځې یې معلومې وی او بیا د حیض د ورځو د پوره کیدو نه مخکې پاکه شی	کله چه وینه بنده شی او طهر یې ولیده نو دغه زنانه بیا پاکه ده اګر که د دغې زنانه د عادت ورځې پوره شوی هم نه وی
د خپلې معلومې مودې نه د حیض مخکې کیدل او یا وروسته کیدل	هغه وینه چه د حیض صفت پکښې وی نو هغه حیض دی، که په هر وخت کښې وی لیکن په دی شرط چه د دواړو وینو په منځ کښې د دیارلسو ورځونه زیاتې وی چه د طهر لږه موده ده، او که د هغې نه کمې وی نو هغه بیا استحاضه ده.
کله چه د حیض وینه د خپل معلوم عادت نه زیاته او یا کمه شی	هغه د حیض وینه ده لیکن په دی شرط چه د پنځلسو ورځو نه زیاته نشی چه د حیض اکثره موده ده .
کله چه د یوی ښځې نه ډیره موده وینه بهیږی لکه میاشت او یا د دینه زیات	د هغې څلور حالاته دی: 1) هغه زنانه چه په هره میاشت کښې د حیض وخت او د ورځو شمیر پیژنی، نو دغه زنانه به د حیض د ورځو د شمیر او وخت موافق کښینی، برابره خبره ده که وینه یې معلومه وی او که نه وی. 2) هغه زنانه چه په هره میاشت کښې ورته د حیض وخت معلوم وی لیکن د ورځو شمیر ورته معلوم نه وی، نو دغه زنانه به په همغو ورځو کښې شپږ او یا اوه ورځې کښینې چه د حیض غالبه موده ده. 3) هغه زنانه چه چه د حیض د ورځو حساب ورته معلوم وی لیکن په میاشت کښې ورته د حیض د راتلو وخت معلوم نه وی، نو هغه به د هری اسلامی هجری میاشت په ابتداء کښې د حیض د ورځو په مقدار کښینې.

د هغې وینې أحکام چه په طبیعې توګه د ښځو نه خارجیږی

مسألــــــــه	حکـــــــــــم
کله چه یوه ښځه بچې و زیږوی او وینه ونه وینې	نو دغه ښځه نفاسه نه ده، نه پرې غسل فرض دی، او نه یې روژه ماتیږی.
کله چه ښځه د ولادت علامې ووینې	هغه وینه او اوبه چه ښځه یې د ولادت نه څه موده مخکې وینې هغې باندې د نفاس احکام نه جارې کیږی بلکه هغه استحاضه ده.
هغه وینه چه د ولادت په دوران کښې د ښځې نه خارجیږی	دغه د نفاس وینه ده اګر که ماشوم لا پیدا شوی نه وی، او یا د ماشوم څه برخه خارج شوی وی، نو په دغې زنانه باندې هغه لمونځ فرض نه دی چه د ولادت په دوران کښې پرې راغلی وی.

وی او د استحاضه وینه نرۍ وی لکه د زخم نه چه وینه بهیږی. ۳) د حیض وینه غالبا بد بویه وی ، او د استحاضه وینه د نورو عادی وینو په شان بوی لری.

او په حائضه زنانه باندې دا شیان حرام دی : په فرج کې جماع کول، طلاق ورکول، لمونځ کول ، په جمات کښې وخت تیرول ، د قرآن تلاوت ، روژه، طواف، او داسې نور.

د نفاس ورځې به د کوم وخت نه حسابیږی؟	کله چه ماشوم د مور د خیټې نه په کامله توګه خارج شی.
د نفاس کمه موده څومره ده ؟	د لږی مودی لپاره یی حد نشته که چیرته بچی وزیږوی او بیا سمدستی وینه بنده شی غسل پری فرض دی او لمونځ به کوی او د څلویښتو ورځو پوره کیدو ته به انتظار نه کوی.
د نفاس ډیره موده څومره ده؟	د نفاس ډیره موده څلویښت ورځې دی که د دی نه زیاته شی نو څه اعتبار ورله نشته، لیکن غسل پری فرض دی او لمونځ به کوی مګر که د حیض د هغی زمانې سره موافق شی چه د حمل نه مخکې وه نو بیا دغه وینه د حیض ده.
که چیرته یوه ښځه دوه بچی وزیږوی او یا د هغی نه زیات	نو د اول بچی د پیدا کیو نه به وروسته د نفاس ورځې حسابیږی.
هغه وینه چه د ماشوم د غورځیدونه وروسته خارجیږی	که چیرته د دغی ضائع شوی ماشوم عمر (۸۰) ورځې وی او یا دهغی نه کمی نو دغه بیا داستحاضه وینه ده، او که چیرته (۹۰) ورځې وی نو دغه بیا د نفاس وینه ده، او که د (۸۰) او (۹۰) ورځو په منځ کښې وی نو حکم بیا د ماشوم د خلقت سره تعلق لری، که چیرته د انسان شکل او خلقت پکښې پوره شوی وی نو دغه بیا د نفاس وینه ده او که پوره شوی نه وی نو هغه بیا داستحاضه وینه ده.
کله چه یوه ښځه د څلویښتوورځو په منځ کښې پاکه شی او بیا د څلویښتو ورځو د پوره کیدو نه مخکښې دوباره وینه جاری شی	هغه طهر چه ښځه یی د څلویښتو ورځو په منځ کښې وینی نو هغه طهر (پاکوالی) دی غسل به کوی او لمونځ به کوی که چیرته د څلویښتو ورځو د پوره کیدو نه مخکې بیا وینه جاری شی نو د هغی حکم د نفاس دی، او همدا حکم دی تر څو چه څلویښت ورځې پوره شوی نه وی.

څو لاربنودنی :

- په مستحاضه باندی (هغه ښځه چه د مرض د وجه نه تری وینه جاری وی) فرض دی چه لمونځ وکړی، لیکن د هر لمانځه لپاره به نوی اودس کوی.
- کله چه یوه ښځه د لمر د پناه کیدو نه مخکې د حیض او نفاس نه پاکه شی نو په هغی باندی د دغی ورځې د ماسپښین او د مازیګرد دواړه لمونځونو ادا کول فرض دی او کله چه د سهار د لمانځه نه مخکې پاکه شی نو هغه به د دغی شپې د ماښام او ماخوستن دواړه لمونځونه کوی.
- کله چه په یوه زنانه باندی د لمانځه وخت راشی، او بیا د لمانځه د ادا کولو نه مخکې حائضه شی او یائی نفاس شروع شی نو د دغی لمانځه قضائی پری فرض نه ده.
- په هغه ښځه باندی چه د حیض او یا د نفاس نه پاکه شی د غسل کولو په وخت کښې د ویښتو خلاصول فرض دی، او کله چه د جنابت نه غسل کوی نو بیا پری د کونڅو خلاصول فرض نه دی
- د حائضې او نفاس والا زنانه سره جماع کول حرام دی، لیکن د نور بدن نه یی خوند اخستل جایز دی .
- د مستحاضی زنانه سره جماع کول مکروه دی لیکن د سخت ضرورت په وخت کښې جایز دی.
- د مستحاضی زنانه لپاره د هر لمانځه لپاره غسل کول مستحب دی که چیرته د هغی نه عاجزه شی نو بیادی د ماسپښین او مازدیګر لمانځه لپاره یو غسل وکړی او د ماښام او ماخوستن لمونځونو لپاره دی بل غسل وکړی، او د سهار لمانځه لپاره دی ځانله غسل وکړی، نو په یوه شپه او ورځ کښې دا دری غسلونه شوه، که چیرته د دی طاقت یی هم نه وی نو بیادی په ورځ کښې یو کرت غسل وکړی او د هر لمانځه لپاره دی تازه اودس کوی، او که د دی نه هم عاجزه وی نو بیا دی د هر لمانځه لپاره تازه اودس کوی او بیا دی لمونځ کوی.

✸ د ښځې لپاره د حج او يا د عمرې د ادا کولو لپاره، او يا د روژې د پوره کولو په خاطر په مؤقت طور د حيض د بندولو په خاطر د دواء استعمالول جايز دي، ليکن په دې شرط چه د دوا استعمال ورته ضرر نه رسوي.

په اسلام ک د ښځې مرتبه او درجه :

د الله تعالی په نزد باندې ښځه لکه د نارينه په اجر ثواب او فضيلت کښې د ايمان او نيک عمل په مقداربرخه لري ، رسول الله فرمائي «إنَّما النِّسَاءُ شَقَائِقُ الرِّجَال» أبو داود ﷺ يقينا زنانه د نارينه و خويندې دي ، د هغې لپاره په اسلام کښې د خپل حق طَلب کول اويا د ظلم د دفع کولو پوره حق ورکړې شوې دي ، او دا ځکه چه ديني خطاب زنانه او نارينه دواړو ته شامل دي مګر هغه چه په هغې کښې د زنانه او نارينه په مابين کښې تفرقه ذکر شوې وي ، ليکن دغسې احکام نسبتا نورو پورې ډير کم دي ، ځکه چه شريعت د زنانه او نارينه دواړو د پيدايښت د خاصيتونو او د طاقتونو ډير لحاظ ساتلې دي الله تعالی فرمائي ﷻ: ﴿أَلَا يَعۡلَمُ مَنۡ خَلَقَ وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلۡخَبِيرُ﴾. ايا نه پوهيږي هغه ذات چه پيداکول کوي او هغه باريک بين او خبر دار دي ، نو د زنانه لپاره ځانګړې وظيفې دي او د نارينه لپاره ځانګړې نو د يو لپاره د بل په وظايفو کښې هر قسم مداخلت کول د زندګۍ توازن ته سخت زيان رسوي ، بلکه زنانه ته په خپل کور کښې دننه د نارينه برابر امتيازات او ثوابونه ورکړې شوي ، لکه څرنګ چه د اسماء بنت يزيد په روايت کښې راغلي چه هغې رسول الله ﷺ ته تشريف راوړه چه هغه د خپلو صحابه کرامو په مابين کښې ناست ؤ ،نو وئې فرمايل : زما پلار او مور دې ستا نه قربان شي ، زه د ټولو زنانو له خوانه تاته د يو وفد په شکل کښې راغلې يم ، او خپل ځان پوهه کوم زما نفس دې ستانه قربان شي ، نشته کومه زنانه په شرق او غرب کښې زما په راتلو علم لري او که نه مګر هغه هم زما د نظر په شان راې لري ، يقينا ته الله تعالی په حقه سره نارينه او زنانه ټولو ته راليږلې ئې نو مونږ په تا او ستا په الله باندې ايمان راوړه ، او زمونږ د زنانو ټولنه ستاسو په کورونو کښې رابندې کړې شوې ناستې دي ، او ستاسو د شهوت پوره کونکې او ستاسو داولادونو ساتونکې دي ، ليکن ستاسو د نارينو ټولنه په مونږ باندې د جمعې اود جمع په لمونځونو ، د مريضانو په په پوښتنه ، او جنازو ته په حاضريدو ، اود حجونو په ادا کولو او په جهاد کښې د حصې په اخستلو باندې غوره شوې ده ، او کله چه په تاسو کښې يو سړې د حج عمرې او جهاد لپاره وځي نو مونږ ستاسو د مالونو حفاظت کوو او ستاسو لپاره جامې جوړوو ، او ستاسو د اولادونو تربيه کوو ، نو ايا مونږ ستاسو سره په اجر کښې شريک نه يو يا رسول الله ﷺ ؟ راوي وائي : نو رسول الله ﷺ ملګرو ته مخ راواړو او وئې ويل : « هَلْ سَمِعتُمْ مَقالة امْرأةٍ قط أَحْسَنَ مِنْ مَسْألَتِهَا في أُمْرِ دِيْنِهَا مِنْ هَذِهْ؟ » ايا تاسو د يوې زنانه نه چيرته هم يوه داسې وينا اوريدلې ده چه د دې زنانه د سوال نه بهتره وي په باره د دين کښې ؟ نو صحابه کرامو وويل : چه زمونږ دا خيال نه ؤ چه يوه زنانه به هم داسې تپوس او سوال ته لاره پيدا کوي ، نو بيا نبي ﷺ هغې ته مخ واړوه او ئې ويل : « انْصَرِفي أيَّتُهَا المَرْأَة، وَأَعْلِمِي مَنْ خَلْفَكِ مِنَ النِّسَاءِ أَنَّ حُسْنَ تَبَعُّلِ إِحْدَاكُنَّ لِزَوْجِهَا، وَطَلَبهَا مَرْضَاتُهُ، وَإِتْبَاعهَا مُوافقتَه تَعْدِلُ ذلِكَ كُلَّهُ» چه زه لاړه شه اې زنانه او ټولې زنانه خبرې کړه چه په تاسو کښې د يوې زنانه خايسته وخت تيرول او ګذران کول د خپل خاوند سره ، او د هغې رضامندې طلب کول ، او د هغې سره موافقت کول د دغې ټولو کارونو سره برابر ثواب لري . راوي

فرمائی : چه هغه زنانه په داسی حال کښی واپس شوه چه د خوشحالۍ له کبله ئی د الله حمد او لوئی و یله ، امام بیهقی د دی حدیث روایت کړی دی . او همدا راز یو ځل زنانه راغلی رسول الله ﷺ ته نو وئی فرمایل : نارینه د الله په لار کښی د جهاد کولو د فضیلت له امله زمونږ نه ډیر مخکی شو ایا زمونږ لپاره یو داسی کار نشته چه مونږ پری د مجاهدینو د دغی عمل ثواب حاصل کړو ؟ نو رسول الله ﷺ وفرمایل : : « مِهْنَةُ إِحْدَاكُنَّ فِي بَيْتِهَا تُدْرِكُ عَمَلَ الْمُجَاهِدِيْنَ فِي سَبِيْلِ اللهِ» البيهقي. چه په خپل کور کښی د یوی زنانه مهنت او کار کول د الله په لار کښی د مجاهدینو د عمل برابر ثواب راګیروی . بلکه د یوی خپلوانی زنانه سره احسان کول ډیر لوی اجر او ثواب لری ، لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی: « مَنْ أَنْفَقَ عَلَى ابْنَتَيْنِ أَوْ أُخْتَيْنِ أَوْ ذَوَاتَي قَرَابَةٍ يَحْتَسِبُ النَّفَقَةَ عَلَيْهِمَا حَتَّى يَكْفِيَهُمَا اللَّهُ أَوْ يُغْنِيَهُمَا مِنْ فَضْلِهِ كَانَتَا لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ » أحمد والطبراني. ، څوک چه په خپلو دوه لورګانو او یا په خویندو او یا په نورو خپلوانو زنانه و باندی صدقه وکړی او په هغی باندی د صدقی کولو ثواب طلب کړی تر هغی پوری چه الله ورله کافی شی او یا ئی په خپل فضل باندی مالداره کړی نو هغه به ورله د جهنم د اورنه سپر او پرده وګرځوی امام احمد او طبرانی روایت کړی دی .

د ښځو ځنی احکام

✱ د هغی نارینه لپاره جایز نه دی چه د داسی زنانه سره ځانله شی چه محرم ئی نه وی لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی : لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلاَّ مَعَ ذِي مَحْرَمٍ » متفق عليه. هیڅکله دی نه ځانله کیږی نارینه د یوی ښځی سره مګر په داسی حال کښی چه محرم ورسره وی

✱ دزنانه لپاره په جمات کښی لمونځ کول جایز دی ، لیکن که چیرته د فتنی ویره وی نو بیا ورله په جمات کښی لمونځ کول مکروهه دی ، عائشة رضي الله عنها فرمائی : که چیرته رسول الله هغه کارونه لیدلی وی چه دی زنانه و پیدا کړیدی نو د جماتونو نه به ئی داسی منع کړی وی لکه څرنګ چه د بنی اسرائلو زنانه د جماتونو نه منع شوی وی . متفق عليه . او لکه څرنګ چه د نارینه لمونځ په جمات کښی ډیر لوی اجر لری نو همدا راز د ښځو لمونځونه په کور کښی ډیر لوی اجر لری ، « رسول الله ﷺ ته یوه ښځه راغله او هغه ته ئی وویل: ای د الله تعالی پیغمبره زه ستا سره لمونځ کول خوښوم، نو هغه ورته وویل چه زه خبر یم چه ته زما سره لمونځ کول خوښ ګڼی لیکن ستا لپاره په خپله کوټه کښی لمونځ کول د حجری نه ډیر غوره دی، او په خپله حجره کښی درله لمونځ کول د کور د ساحی نه ډیر بهتر دی، او په خپل کور کښی درله لمونځ کول د قوم (کلی) د جمات نه ډیر غوره دی، وَصَلاتُكِ فِي مَسْجِدِ قَوْمِكِ خَيْرٌ لَكِ مِنْ صَلاتِكِ فِي مَسْجِدِي » او د قوم په جمات کښی درله لمونځ کول زما د جمات نه ډیر غوره دی

✱ په زنانه باندی تر هغه وخت پوری حج او عمره نه فرض کیږی چه تر څو پوری محرم پیدا نکړی ، او په غیر د محرم نه ورله سفر کول جایز نه دی ، لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی : « لاَ تُسَافِرِ امْرَأَةٌ فَوْقَ ثَلاثِ لَيَالٍ إِلاَّ مَعَ ذِي مَحْرَمٍ » متفق عليه. زنانه به د دری ورځونه زیات سفر نه کوی مګر د خپل محرم سره .

✱ د ښځو لپاره د قبرونو زیارت کول او د جنازو رخصتول ناروا دی لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی : : « لَعَنَ اللَّهُ زَوَّارَاتِ الْقُبُورِ » ، « قالت أم عطية رضي الله عنها : نُهِينَا عَنْ اتِّبَاعِ

الْجَنَائِزِ وَلَمْ يُعْزَمْ عَلَيْنَا » مسلم. « الله تعالى دی د قبرونو په زيارت کونکو ښځو باندی لعنت وکړی »، « ام عطية رضي الله عنها فرمائی : چه مونږ د جنازو نه منع شوی يو، ليکن تاکيد ئی راباندی نه دی کړی »

✸ د زنانه لپاره په غير د تور رنګ نه د خپل د سر ويښته رنګول جايز دی په دی شرط چه د غوښتونکی لپاره پکښی دوکه نه وی .

✸ په زنانه باندی د خپلی هغی حصی او جايداد نه ميراث ورکول واجب دی چه الله تعالی ورله مقرر کړی دی ، او د هغی نه ورکول پری حرام دی ، لکه څرنګ چه د رسول الله ﷺ نه راغلی چه چه هغه فرمائی : « مَنْ قَطَعَ مِيراثَ وَارِثِهِ ؛ قَطَعَ اللهُ مِيرَاثَهُ مِنَ الجَنَّةِ يَومَ القِيامَةِ » ابن ماجه. « څوک چه خپل وارث د ميراث نه محروم کړی نو الله تعالی به ئی په ورځ د قيامت کښی د جنت د ميراث نه محروم کړی ».

✸ په خاوند باندی د خپلی ښځی نفقه واجب ده چه هغه د هغی شيانو نه عبارت ده چه استغنا تری نشی کيدلای لکه خوراک سکل لباس د اوسيدو ځای الله تعالی ﷻ فرمائی : ﴿لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِۦ وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُۥ فَلْيُنفِقْ مِمَّآ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ﴾ خرچ دی وکړی خاوند د پراختيا د طاقت (مال) خپل نه هغه څوک چه تنګه وی په هغی باندی روزی نو خرچ دی وکړی د هغی مال نه چه ورکړی دی ده ته الله تعالی . او که چيرته د خاوند والا نه وی نو بيا د هغی په پلار ورور او اولاد باندی نفقه فرض او واجب ده ، او که رشته دار ورله نه وی نو بيا په نورو عامو خلکو باندی د هغی نفقه فرض ده لکه څرنګ چه په حديث کښی راغلی : «السَّاعِي عَلَى الأَرْمَلَةِ وَالمِسْكِينِ كَالمُجاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ كالذي يَقُومُ اللَّيْلَ ويصومُ النَّهارَ » متفق عليه د بی خاونده زنانه او د مسکنانو کفالت کونکی او مددګار د الله په لار کښی د جهاد کونکی او يا دهغی انسان په شان فضيلت او اجر لری چه د شپی عبادت کوی او د ورځی له خوا روژه وی .

✸ ښځه د کوچنی بچی په تربيت ډيره حقداره ده چه تر څو پوری ئی واده نه وی کړی ، او چه تر څو پوری دغه ماشوم د مور په تربيت کښی وی نو پلار به ورته نفقه ورکوی .

✸ د زنانه لپاره په سلام باندی مخکی والی مستحب عمل نه دی او خاصکر په هغه وخت کښی چه ځوانه وی او يا د فتنی خطره وی .

✸ د هغی لپاره د شرمګاه د ويختو تراشول او د ترخګونود ويختو خيژول او د هری جمعی په ورځ ورله د نوکونو غوڅول مستحب او غوره دی ، او د څلويښتو ورځو نه زيات د هغی پريخودل مکروهه عمل دی .

✸ او د زنانو لپاره نمص يعنی د وروځو ويخته خيژول ناروا او حرام دی لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی : « لَعَنَ اللهُ النَّامِصَةَ والمتَنمِّصَةَ» أبو داود. د الله تعالی لعنت دی په هغی زناه چه د وروځو ويخته خيژوی او يا ئی د بل نه طلب کوی .

✸ **غمرازی او ماتم کول :** د ښځی لپاره په غير د خپل خاوند نه په بل چا باندی د دری ورځو نه زيات غمرازی او ماتم کول ناروا دی، او په خپل خاوند باندی به څلور مياشتی او لس ورځی د غم اظهار کوی، او د احداد يعنی د غمرازی په موده کښی په ښځه باندی فرض دی چه د ښايست او خوشبوئی نه ډډه وکړی، لکه زعفران، د سرو زرو کالی اچول اګر که ګوته (انګشتری) هم وی، او ډولی جامی به نه اغوندی لکه سری او يا زيړی، همدا راز نکريزی، رنګونه (مکياج) او رانجه به هم نه استعمالوی، او همدا راز

خوشبودار تیل به هم نه استعمالوی، او د نوکونو غوخول او یا د ویښتو لری کول ورله جایز دی، او په هغی کور کښی به عدت تیروی چه خاوند یی پکښی وفات شوی وی، د کور بدلول او یا د کور نه وتل ورله په غیر د عذر نه جایز نه دی ، او د خپل کورنه به په غیر د ضرورته نه اوځی او که ضرورت پیښ شی نو د ورځی به خپل حاجت پوره کوی.

✸ د ښځی لپاره په غیر د عذر نه د سر ویختـه تراشول ناروا او حرام دی ، کمول ورلـه جایز دی په دی شرط چه د نارینه سره پکښی مشابهت نه راځی ، لکه څرنګ چه په حدیث کښی راغلی : «لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمُتَشَبِّهَاتِ بِالرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ» الترمذي. رسول الله ﷺ په هغو زنانو باندی لعنت ویلی دی چه خپل ځان د نارینو سره مشابه کوی ، او یا پکښی د کافرانو ښځو سره ماشابهت نه راځی لکه څرنګ چه رسول الله ﷺ م فرمائی : «وَمَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ» أبو داود. څوک چه د کوم قوم سره ځان مشابه کوی نو هغه د هغوی د جملی څخه دی .

✸ د یوی زنانه لپاره دا واجب دی چه کله د خپل کور نه وځی چه خپل ټول ځان په داسی چادری او بورقه باندی پټ کړی چه لاندی شرطونه پکښی وی : ١) چه ټول بدن ئی پټ کړی وی ٢) چه هغه په خپله زینت او خایست نه وی ٣) ډبله وی اوباید چه شفافه نه وی ٤) پراخه او ازاده وی باید تنګه نه وی ٥) خوشبوئی او عطر پری نه وی استعمال شوی ٦) د نارینه د جامو او لباس سره باید مشابهت ونه لری ٧) د کافرانو ښځو د لباس سره مشابه نه وی ٨) د شهرت لباس نه وی ، او د هغی لباس اغوستل حرام او ناروا دی چه په هغی کښی د انسان یا د بل حیوان عکس وی ، لکه څرنګ چه په دیوال باندی د هغی ځړول ، یا پری د دیوال پناه کول او خرڅول هم حرام دی .

او د یوی زنانه عورت د بل چا سره په دری قسمه دی : ١) خاوند : چه هغی ته د خپلی ښځی ټول بدن ته کتل جایز دی ٢) زنانه او محرم نارینه : د هغوی لپاره د ښځی هغه ځایونو ته کتل جایز دی چه غالبا ښکاره وی لکه مخ ، ویختـه ، ورمیږ او غړی ، لاسونه ، پنډی ، ښپی ، او یا داسی نور . ٣) نور عام پردی نارینه : د هغوی لپاره د زنانه هیڅ یو اندام ته کتل جایز نه دی ، مګر د ضرورت په وخت کښی ورته کتل جایز دی ، لکه د هغی سره د نکاح د طلب کولو او یا د علاج په وخت کښی او یا داسی نور ځایونه .

ځکه چه د زنانو فتنه په مخ کښی ده لکه څرنګ چه فاطمة بنت المنذر رضي الله عنها فرمائی : مونږ به خپل مخونه پټول . حاکم د دی حدیث روایت کړی دی . او عائشة رضي الله عنها فرمائی : كَانَ الرُّكْبَانُ يَمُرُّونَ بِنَا وَنَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مُحْرِمَاتٌ فَإِذَا حَاذَوْنَا سَدَلَتْ إِحْدَانَا جِلْبَابَهَا مِنْ رَأْسِهَا إِلَى وَجْهِهَا فَإِذَا جَاوَزُونَا كَشَفْنَاهُ. أبو داود. سپاره خلک به زمونږ په خوا کښـی تیریدل په داسی حال کښی چه مونږ به د رسول الله ﷺ سره د احرام په حالت کښی وُنو کله چه به مونږ ته نږدی شو نو په مونږ کښی به هری زنانه خپله چادری د سر نه په مخ باندی را زوړنده کړه نو کله چه به زمونږ نه تیر شو نو مونږ به بیا خپل مخونه ښکاره کړه .

✸ **د عدت قسمونه : ١) حامله زنانه :** د حاملی زنانه عدت که د طلاق له امله وی او که د خاوند دوفات له امله وی هغه د بچی زیږول دی. **٢) هغه ښځه چه خاوند یی وفات شوی وی :** نو د هغی عدت څلور میاشتی او لس ورځی دی. **٣) هغه ښځه چه طلاقه شوی وی لیکن حیض پری راځی :** نو د هغی عدت دری حیضه دی، او د دغی ښځی عدت د دریم حیض نه په پاکیدو سره پوره کیږی. **٤) هغه مطلقه ښځه چه حیض پری نه راځی :** نو د دغی ښځی عدت دری میاشتی دی.

او هغه ښځه چه رجعي طلاق ورکړی شوی وی نو د عدت په حالت کښې ورله ضروری دی چه د خپل خاوند سره پاتی شي او د خاوند لپاره جایز دی چه د دغی ښځی هغه ځایونه ووینی چه کوم یی خوښ وی، او خلوت (ځانله کیدل) ورسره هم جایز دی کیدای شي چه الله تعالی د دواړو په منځ کښې اتفاق راولی.
اوښځی ته رجوع کول په وینا باندی هم حاصلیږی لکه ښځی ته داسی ووائی: ما تاته رجوع وکړه، او په جماع کولو سره هم حاصلیږی: او په رجوع کولو کښی د ښځی رضایت شرط نه دی.
✸ ښځه په خپل اختیار نکاح نشی کولی لکه ځرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی : « أَيُّمَا امْرَأَةٍ نَكَحَتْ بِغَيْرِ إِذْنِ وَلِيِّهَا فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ » أبو داود. هره زناه چه په غیر د ولی (سرپرست) د اجازی نه نکاح وکړی نو نکاح ئی فاسد او باطل دی .
✸ په ښځی باندی د جعلی ویختو لګول حرام او ناروا دی ، لکه ځرنګ چه په بدن کښی ورله د خالونو لګول حرام دی ، او دا دواړه کارونه د کبیره ګناهونو له جملی ځخه دی لکه ځرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی : « لَعَنَ اللَّهُ الْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ ، وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ » متفق عليه. الله تعالی دی لعنت وکړی په هغی زنانه باندی چه په خپله ویخته وصلوی او یا ئی د وصلولو طلب کوی او یا خالونه لګوی او یا د خالونو د لګولو طلب کوی .
✸ په ښځی باندی په غیر د یو سبب نه د خپل خاوند نه د طلاق طلب کول حرام دی لکه ځرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی : : « أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا الطَّلاقَ مِنْ غَيْرِ مَا بَأْسٍ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ » أبو داود. « هره ښځه چه په غیر د کوم جنجال نه د خپل خاوند نه طلاق وغواړی نو د جنت بوی پری حرام دی »
✸ په ښځی باندی په نیکی کښی د خپل خاوند تابعداری واجب او فرض ده او بیا په خاصه توګه چه کله ئی خپلی بشتری ته راوبلی لکه ځرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی « إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ أَنْ تَجِيءَ ، فَبَاتَ غَضْبَانَ ؛ لَعَنَتْهَا الْمَلائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ » متفق عليه.
« کله چه یو سړی خپله ښځه خپلی بشتری (بستر) ته راوبلی او هغه د راتلو نه انکار وکړی تر سهاره پوری پری ملایکی لعنت وائی »
✸ دښځو لپاره د عطرو استعمالول حرام دی چه کله پوهیږی چه په لاره کښی ورسره پردی سړی مخامخ کیږی ، لکه ځرنګ چه رسول الله ﷺ فرمائی : :« إِنَّ الْمَرْأَةَ إِذَا اسْتَعْطَرَتْ ، فَمَرَّتْ عَلَى الْقَوْمِ لِيَجِدُوا رِيحَهَا ، فَهِيَ كَذَا وَكَذَا ؛ يَعْنِي زَانِيَةً » أبو داود. یقینا کله چه یوه زنانه عطر استعمال کړی او بیا په خلکو باندی تیریږی نو هغه زناکاره ده .

لمونځ

اذان او اقامت : د نارینه وو لپاره په محل د اقامت کښې اذان او اقامت فرض کفائی د ی، او د مسافر او ځانله لمونځ کونکی لپاره سنت دی، او د زنانه و لپاره مکروه دی. او د وخت د داخلیدو نه مخکی اذان کول صحیح نه دی، مگر د سهار اول اذان د نیمی شپی نه وروسته صحیح کیږی.

د لمانځه شرطونه : ۱) اسلام **۲)** عقل **۳)** تمیز **٤)** اودس او پاکوالی سره د طاقته **٥)** دوقت داخلیدل، د ماسپښین وخت د زوال نه شروع کیږی تر دی چه د هر شی سوری د هغی په اندازه شی، او د مازدیگر وخت د ماسپیخین د اخر وخت نه شروع کیږی، تردی چه لمر زیړ شی، لیکن دا غوره وخت دی، او د ضرورت وخت د لمر د پناه کیدو (لویدو) پوری دی، او د مابنام وخت د لمر د پناه کیدو نه نیولی تردی چه د اسمان په کنارو کښی سوروالی ختم شی، او د ماخوستن لمونځ د دغه وخت نه شروع کیږی ترنیمی شپی پوری، او د ضرورت وخت د صبح صادقه پوری دوام لری، او په اول وخت کښی لمونځ کول بهتر دی، مگر د ماخوستن لمونځ او د گرمی په موسم کی د ماسپښین لمونځ.او د سهار وخت د لمر د راختلو پوړی دوام لری.

٦) په داسی جامه باندی دعورت پټول چه پوستکی پکښی نه ښکاری.

۷) د نجاست او گندگی نه د بدن جامو اود ځای پاکوالی، اوکه پداسی حال کښی یی لمونځ وکړو چه په بدن باندی یی نجاست اوگندگی وی لیکن ده ته معلومه نه وی، اویا ورته معلومه وی لیکن بیا تری هیر شی نو لمونځ یی صحیح دی، او که په لمانځه کښی ورته معلومه شی نو صفا دی کړی او لمونځ دی پوره کړی، او په ټوله زمکه باندی لمونځ کول جائزدی، مگر مقبره او قبرستان، حمامونه، د اوښانو په انډړ او غوجل کښی، اوپه عامه لاره کښی.**۸)** قبلی ته مخ گرځول سره د طاقته.**۹)** په زړه کښی نیت کول (لیکن په خوله یی ویل بدعت دی).

دلمانځه ارکان ځوارلس دی: ۱) په فرضی لمانځه کښی قیام کول (ودریدل)، چه کله د هغی طاقت لری .**۲)** تکبیر تحریمه.**۳)** د سورة فاتحی لوستل. **٤)** په هر رکعت کښی رکوع کول. **٥)** د رکوع نه وروسته پورته کیدل. **٦)** د رکوع نه وروسته په اطمنان او اعتدال سره ودریدل. **۷)** په اوو اندامونو باندی سجده کول.**۸)** د دوه و سجدو په مینځ کی کښیناستل. **۹)** په اطمنان او سکون سره د دغی فرضونو ادا کول. **۱۰)** په وروستنی قاعده کښی د التحیات لله ویل. **۱۱)** وروستنی قاعده (ناسته). **۱۲)** په وروستنی قاعده (ناسته) کښی په نبی ﷺ باندی درود ویل. **۱۳)** سلام گرځول. **۱٤)** په ترتیب سره د دغی فرضونو او ارکانو ادا کول.

اولمونځ په غیر د دی فرضونو نه نه پوره کیږی، او د یو رکن په پریښودو سره رکعت باطلیږی، په قصد سره وی اوکه په سهوه سره.

---

[1] **د عورت بیان :** د انسان شرمگاه او هغی شی ته عورت ویلی کیږی چه انسان له تری حیا ورځی، لیکن په دی ځای کښی د هغی عورت بیان کیږی چه د هغی د پټولو نه په غیر لمونځ او طواف نه صحیح کیږی، نو د هغی نارینه عورت چه اوه کلنی ته رسیدلی وی صرف دوه شرمگاهونه دی، او د هغی نارینه عورت چه لس کلنی ته ورسیږی د نامه نه نیولی تر زنگنانو پوری دی، او په لمانځه کښی د ازادی او بالغی ښځی ټول بدن عورت دی ما سوا د مخ، لاسونو او ښپو نه چه د هغی پټول ورله مکروه دی مگر په هغه وخت کښی چه پردی او نامحرمه سړی موجود وی، نو بیا ورله د هغی پټول هم فرض دی، کله چه یوه ښځه په داسی حال کښی لمونځ او یا طواف کوی چه متی یی ښکاره وی نو عبادت یی صحیح نه دی بلکه باطل دی، او مغلظه عورت صرف د انسان مخکنی او وروستنی شرمگاه ته ویلی کیږی او د هغی پټول په هر حالت کښی فرض دی که لمونځ وی او که بل حالت وی، او په غیر د ضرورته یی ښکاره کول مکروه دی اگر که انسان ځانله او یا په تورتم (تیاره) ځای کښی هم وی، او خپل خاوند ته او یا د ضرورت په وخت کښی لکه علاج او ختنه (سنتگری) په وخت کی د عورت ښکاره کول جایز دی.

دلمانځه واجبات اته دی : ١) د تکبیر تحریمه نه علاوه نور ټول تکبیرونه. **٢)** د امام او منفرد یعنی یواځی لمونځ کونکی لپاره د (سمع الله لمن حمده) ویل. **٣)** د رکوع نه د پورته کیدو په وخت کښې د (ربنا ولک الحمد) ویل. **٤)** په رکوع کښې یو کرت (ځلی) سبحان ربی العظیم ویل. **٥)** په سجده کښې یو کرت (ځلی) سبحان ربی الأعلی ویل. **٦)** د دوه و سجدو په مینځ کښې د (رب اغفرلی) ویل. **٧)** په اوله قاعده کښې د (التحیات لله) ویل.
٨)اوله قاعده او هغی ته کښیناستل.
او که څوک دغه واجبات قصدا پریږدی نو لمونځ یی فاسد شو، او که په سهوه سره پاتی شی نو بیا به سجده سهوه کوی.
او ماسوا د دغی فرضونو او واجباتو نه دلمانځه نور ټول افعال سنت دی، کول یی په کار دی لیکن د هغی په پریښودو سجده سهوه نه لازمیږی.
د لمانځه سنت : په دوه قسمه دی: قولی، او فعلی :
قولی سنت : د افتتاحی دعاء، اعوذ بالله، او بسم الله ویل، الحمد لله نه وروسته د قرائت ویل، د امام لپاره د سهار په لمانځه کښی او دماښام او ماخوستن په اولنو دوو رکعتونو کښی په جهر سره قرائت ویل، د ربنا ولک الحمد نه وروسته د (حمدا کثیرا طیبا مبارکا فیه ملء السموات وملء الأرض...) ویل، په رکوع او سجده کښی د یو ځل نه زیات د تسبیحاتو ویل، او د سلام نه مخکی د (رب اغفرلی) او دعاء ویل.
فعلی سنت : د قیام په حالت کښی د ښی لاس اینبودل په چپ لاس باندی، د سجدی ځای ته کتل، د قیام په حالت کښی د قدمونو جدا اینبودل، سجدی ته د تلو په حالت کښی په زمکه باندی اول د زنګونونو لګول بیا د لاسونو او بیا د تندی لګول، په سجده کښی د ارخونو نه د متو جدا کول، او د خیټی جدا کول د ورنونو نه، او د ورنونو جدا کول د لیچو نه، د زنګنونو جدا کول د یو بل نه، او د قدمونو ودرول، او د ګوتو باطنی طرف په زمکه لګول، او د اوږو برابر د لاسونو اینبودل په داسی حال کښی چه ګوتی به یی خوری کړی نه وی، او د دوو سجدو په منځ کښی او همدا راز په اوله قاعده کښی د چپی ښپی اوارول او د ښی ښپی اودرول، او د دوو سجدو په منځ کښی په ورنونو باندی د لاسونو اینبودل په داسی حال کښی چه ګوتی به یی را ټولی کړی وی، او همدا راز په قاعده کښی، مګر (خنصر) یعنی وړه ګوته او(بنصر) یعنی هغه ګوته چه د وړی ګوتی خواته ده هغه به راټولی کړی او د غتی او منځنی ګوتی نه به د حلقی شکل جوړ کړی او په سبابه ګوتی (دکنځلو ګوته) باندی به د الله تعالی د ذکر کولو او د دعاء کولو په وخت اشاره کوی چه مقصد پکښی د الله تعالی یووالی ته اشاره ده، او د سلام د ګرځولو په وخت کښی ښی او چپ طرف ته کتل، او د کتلو په وخت کښی په ښی طرف باندی شروع کول.
د سجده سهوی بیان : که څوک په سهوه سره په لمانځه کښی په غیر د خپل ځای نه یو روا عمل وکړی لکه په سجده کښی د قران کریم تلاوت نو د هغه لپاره سجده سهوه کول سنت ده.
او په ترک د سنتو باندی سجده سهوه جایز ده. او کله چه رکوع، یا سجده، یا قیام، او یا یوه قاعده (کیناستل) زیاته کړی، او یا د لمانځه د پوره کیدو نه مخکی سلام وګرځوی، او یا په قرائت کښی داسی لحن (غلطی) وکړی چه معنی بدلوی، او یا فرض ترک کړی، او یا ورته په زیادت کښی شک واقع شی نو په دی ټولو صورتونو کښی پری سجده سهوه فرض ګرځی.
او سجده سهوه د سهوه کیدو په حالت کښی مشروع او روا شویده، او هغه په دری قسمه دی:
اول : په لمانځه کښی زیادت کول، لکه د یورکعت او یا د رکن زیاتول.

دوهم : کمی او نقصان کول: لکه د یو فرضی حکم هیریدل، مثلا چه د اول تشهد نه پورته شی که نیغ اودریدلی نه وی او دا ورته ورپه یاد شی نو واپس دی شی او تشهد دی ووائی، او که چیرته نیغ ودریده او بیا ورپه یاد شی نو نه به واپس کیږی.

دریم : شک پیداکیدل : هغه ځوک چه د رکن په پریښودو کښی ورته شک پیدا شی، نو داسی ده لکه چه دغه رکن یی پریښی وی، او که چا ته د رکعتونو په شمیر کښی شک پیدا شی نوعمل به په یقین باندی کوی چه هغه لږ رکعتونه دی.

که امام سهوه شی نوناریته به په (سبحان الله) ویلو سره فتحه ورکوی، او زنانه به په لاس پړقولو (ټکولو) سره فتحه ورکوی .

دلمانځه طریقه : کله چه ځوک په لمانځه اودریږی په داسی حال کښی چه مخ یی قبلی طرف ته وی، نو الله اکبر به ووائی، او امام به تکبیر تحریمه او نور ټول تکبیرونه هم په جهر باندی وائی، دي لپاره چه وروستنی خلک یی واوری، او مقتدیان به یی په پټه باندی وائی، او د تکبیر په وخت کښی به لاسونه داوږو برابر اوچت کړی، اوښی لاس به په چپ لاس باندی کیږدی، او د سینی لاندی به یی برابر کړی، او دسجدی ځای ته به ګوری، او بیا به د هغی دعاګانو نه یوه دعاء ووائی چه په حدیثوکښی راغلی لکه: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلا إِلَهَ غَيْرُكَ. **ترجمه :** پاکی ده تالره ای خدایه او حمدونه دی تا لره او مبارک دی نوم ستا او اوچت دی شان ستا او بیله تا نه بل دعبادت وړ او مستحق معبود نشته، او یا دبلی دعاء ویل لکه: (اللهم باعد بيني وبين خطاياي...) بیا به اعوذ بالله او بسم الله وائی، او دغه ټول به په پټه باندی وائی، لکه ځرنګه چه انس رضی الله تعالی عنه روایت کوی: چه ما د رسول الله ﷺ ابو بکر، عمر، او عثمان، رضي الله عنه نه وروسته لمونځ وکړه، ما د یوه نه هم ندی اوریدلی چه بسم الله یی په جهر ویله، بیا به سورة فاتحه ووائی، ځکه چه ځوک سورة فاتحه ونه وائی نولمونځ یی صحیح ندی، او د مقتدی لپاره دا غوره ده چه د امام په سکتو او وقفو کښی سورة فاتحه ووائی او په خفیه لمانځه کښی یی ویل فرض دی، بیا به بل سورة ووائی او بیا دا مستحب دی چه د سحار په لمانځه کښی د (طوال المفصل) سورتونو نه یو سورة ووائی چه هغه دسورة (ق) نه نیولی تر سورة (نباء) پوری دی، او د ماښام په لمانځه کښی به د (قصار المفصل) سورتونو نه یو سورة وائی، چه هغه دسورة (والضحی) نه نیولی تر سورة (والنا س) پوری دی، او په نورو لمونځونو کښی به د (اوسط المفصل) سورتونو نه یو سورة وائی، چه هغه دسورة (عم یتسائلون) نه نیولی تر سورة (والضحی) پوری دی، او امام به د سحر لمونځ او همدارنګه د ماښام او ماخوستن اولنی دوه رکعته په جهر سره کوی، او ماسوا د دی نه به نور ټول لمونځونه په خفیه او پټه کوی، او بیا به الله اکبر وائی او رکوع ته به ځی او دواړه لا سونه به د تکبیر تحریمه په شان اوچت کړی، او د رکوع په حالت کښی به دواړه لاسونه په زنګنو باندی ږدی، او ګوتی به پراخه کوی، او شا به هواره کړی، او سر به ورسره برابر کړی، بیا به دری کرتی (ځلی) سبحان ربي العظيم وائی، بیا به سر اوچت کړی، او سمع الله لمن حمده به وائی، او بیا به دواړه لاسونه د اوږو برابراوچت کړی، او کله چه د رکوع نه وروسته په اعتدال سره ودریده، نو دا دعاء به ووائی: ربنا ولك الحمد حمدًا كثيرًا طيبًا مباركًا فيه ملء السموات وملء الأرض وملء ما شئت من شيء بعد. **ترجمه :** ای زموا پروردګاره! تا لره پوره ستاینه ده، زیاته، پاکه، او مبارکه ستاینه، (تا لره پوره ستاینه ده) د آسمانونو او ځمکي او د هغوی تر مینځ د مخلوقاتو د ډکوالي په اندازه، او په اندازه د ډکوالي د هغه شیانو چي تا غوښتي وي، ای د ستاینی او لويي خاونده.

بیا به سجدی ته لاړ شی، او الله اکبر به ورسره ووائی، او د سجدی په وخت کښی به خپلی متې د اړخونو نه، اوخیټه به د ورنونو نه جدا کړی، او د ښپو اولاسونو گوتی به قبلی ته مخامخ کړی او بیا به سبحان ربي الأعلى دری کرتی ووائی، او که چیرته دا دعائی ورسره وویله (سبوح قدوس رب الملائكة والروح)، او دا دعاء (سبحانک اللهم وبحمدک اللهم اغفرلي) نو دا به ډیره غوره وی، بیا به سر راپورته کړی او الله اکبر به ووائی، او چپه ښپه به خوره کړی، او په هغی به کښینی، او ښی ښپه به ودروی او گوتی به ورله قبلی ته برابری کړی، اودا دعاء به دوه کرتی ووائی: ربِّ اغفر لي اوکه دا دعاء ورسره ووایی نودا به بهتره وی وَارْحَمْنِي واجبرنِي وَارْفَعْنِي وَارْزُقْنِي وَانْصُرْنِي وَاهْدِنِي وَعَافِنِي وَاعْفُ عَنِّي.

ترجمه : ای الله ما ته بخښنه وکړی، او په ما رحم وکړی، او نقصان مي جبیره کړی، او (زما مقام) اوچت کړی، او روزي را ته راکړی، او مدد مې وکړی، او هدایت را ته وکړی، او عافیت را ته راکړی، او عفو راته وکړی.

بیابه دوهمه سجده وکړی د اولی سجدی په شان، بیا به سراوچت کړی، او الله اکبر به ووائی، بیا به دوهم رکعت ته اوچت شی اوهغه به هم د اول رکعت په شان وکړی، چه کله یی دوه رکعتونه وکړه نو د تشهد لپاره به کښینی، ښی لاس به په ښی ورون او چپ لاس به په چپ ورون باندی کیږدی، او کچه گوته او ورسره بله متصله گوته به قط کړی، او دمینځ او غټی گوتی نه به دحلقی شکل جوړ کړی، اوسبابه (دکنځلو) گوتی باندی به اشاره کوی، او التحیات لله به تر اخره پوری ووائی: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. **ترجمه :** ژبني او بدني او مالي عبادتونه ټول الله لره دي، سلام او د الله رحمت او برکتونه دي وي پر تا ای پیغمبره! سلام دي وي پر موږ او د الله پر نیکو بندگانو، زه گواهی ورکوم چي بیله الله نه بل د عبادت وړ او مستحق معبود نشته، او گواهی ورکوم چي محمد د الله بنده او پیغمبر دی.

بیا به په دری رکعتیز، او څلورکعتیز لمونځونو کښی، دریم رکعت ته پورته کیږی، الله اکبر به وائی، او لاسونه به د اوږو برابر اوچت کړی، او باقی لمونځ به په همدغه طریقه باندی کوی، مگر قراءت به په جهر سره نه وائی، او فقط سورة فاتحه به وائی او بیا به د تورک په شکل کینی، یعنی چپه ښپه به خوره کړی، او ښی طرف ته به یی اوباسی او ښی ښپه به نیغه ودروی، او کناټی به زمکی ته ورسوی، او تورک به په اخیره قاعده کښی کوی، لیکن په هغه لمونځ کښی چه په هغی کښی دوه قاعدی او کښیناستل وی، بیا به التحیات لله ووائی، او وریسی به درود شریف ووائی: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. **ترجمه :** ای الله پر محمد او د محمد پر اهل وعیال درود ولیږه، لکه څنگه چي دي پر ابراهیم عليه‌السلام او د ابراهیم عليه‌السلام پر اهل و عیال درود لیږلی دی، او برکت نازل کړه پر محمد او د هغه پر اهل وعیال باندي، لکه څنگه چي دي برکت نازل کړی دی پر ابراهیم عليه‌السلام او د هغه پر اهل وعیال باندي، په رښتیا سره ته ستایلی شوی، د لویي خاوند یی.

او بیا به دا دعاء ووائی: أعوذ بالله من عَذَابِ النَّارِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ، وَفِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَفِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ. **ترجمه :** زه په الله سره پناه غواړم د دوږخ (جهنم) له عذاب نه، او د قبر له عذاب نه، او د ژوند او مرگ له فتنی نه، او د مسیح دجال د فتنی نه.

بيا به دوه كرتى سلام وگرځوى، ښى اوچپ طرف ته او د سلام ويلو سره به ښى اوچپ طرف ته مخ وگرځوى، او هر كله چه يى سلام وگرځوه، نو بيا به د لمانځه په ځاى كښى مسنونى دعاگانى ووائى .[۱]

د مريض انسان د لمانځه طريقه : كله چه قيام او ودريدل د مريض او بيمار په مرض كښى زياتوالى راولى او يائى د قيام طاقت نه وى، نو په دغه صورت كښى به په ناستى لمونځ كوى، او كه په ناسته يى طاقت نه وى نوبيا به يى په اړخ باندى كوى، او كه د دى طاقت هم نه لرى، نو بيا به ملا يعنى په شا پروت وى اولمونځ به كوى، او كه د دى نه هم عاجزه شى، نو بيا به په اشاره لمونځ كوى، اوهغه لمونځونه چه د بى هوشئ په وخت كښى ترى پاتى شوى وى، د هغى به قضائى راوړى، او كه د هرلمونځ ادا كول ورته په خپل وخت باندى مشكل او گران وى، نو بيا ده لپاره جائز دى چه دوه لمونځونه يو ځاى (جمع بين الصلاتين) وكړى، يعنى دماسپيښين او مازديگر لمونځونه به په يو ځاى ادا كړى، او د ماښام او ماخوستن لمونځونه دى هم په يو ځاى ادا كړى.

دمسافر لمونځ : كله چه د سفر مسافه د اتيا (۸۰) كيلو متره نه زياته وى، او روا او مباح سفر وى نوڅلوررکعتيز لمونځ به دوه ركعته كوى، او كه چيرته يو مسافر سړى په مقيم امام پسى اقتدا وكړى، نوبيا به پوره لمونځ كوى، او همدا راز كه چيرته د يو مقيم سړى نه لمونځ هيرشى، او بيا ورته په سفر كښى ياد شى، او يا د يو مسافرنه د سفر په وخت كښى لمونځ هير شى او بيا ورته په كور كښى ياد شى، نو په دى ټولو صورتونو كښى به پوره لمونځ كوى، او د مسافر لپاره پوره لمونځ جائز دى، ليكن قصر غوره دى، او څوک چه د څلورو ورځو (20 لمونځو) نه زياته اراده وكړى، نو لمونځ به پوره كوى.

د جمى لمونځ : د جمعى لمونځ د ماسپښين د لمانځه ځخه غوره دى، او دا مستقل لمونځ دى او د ماسپښين لمونځ ځخه قصر شوى نه دى، څلورو ركعتو ته يى زياتول جايز نه دى، او د ماسپښين د لمانځه په نيت يى كول جايز نه دى، او د جمعى لمونځ د مازديگر د لمانځه سره نشى جمع كيداى اگر كه سبب يى هم موجود شى.

وتر: سنت دى او وخت يى د ماخوستن د لمانځه نه نيولى تر سبا د راختلو پورى دوام لرى، كم يى يو ركعت دى او ډير يى يوولس ركعته دى، او په هر دوو ركعتونو كښى به سلام گرځوى او دا غوره طريقه ده، او د ادنى كمال درجه يى درى ركعته دى چه په دوه وو سلامونو باندى ادا شى. او د وترو په اولنى ركعت كښى د سورة الاعلى او په دوهم ركعت كښى د قل يا ايهالكفرون او په دريم ركعت كښى د قل هو الله احد سورتونو ويل

---

(۱) دا اذكار به وائى: أستغفر الله، درى واره، اللهم أنت السلام ومنك السلام تباركت يا ذا الجلال والإكرام، لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد، وهو على كل شيء قدير، لا حول ولا قوة إلا بالله، لا إله إلا الله ولا نعبد إلا إياه له النعمة وله الفضل وله الثناء الحسن، لا إله إلا الله مخلصين له الدين ولو كره الكافرون، اللهم لا مانع لما أعطيت، ولا معطي لما منعت، ولا ينفع ذا الجد منك الجد. **او د سهار او ماښام لمانځه نه به روسته د مخكنى دعاگانو سره دا هم وائى:** لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد، يحيي ويميت، وهو على كل شيء قدير(لس واره)، بيا به دا ووائى : سبحان الله (درى ديرش واره)، الحمد لله (درى ديرش واره)، او الله أكبر (درى ديرش واره)، او د سلو د پوره كولو لپاره به دا ووائى : لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير. بيا به آية الكرسي ووائى ، بيا به : (قل هو الله أحد)، و (قل أعوذ برب الفلق)، و (قل أعوذ برب الناس) ولولى ، اود سهار او ماښام لمانځه نه به روسته سورة فلق والناس او سورة اخلاص درى واره ولولى.

سنت دی . او د رکوع نه روسته پکښې د قنوت دعا ویل او د دعا په وخت کښې د لاسونو اوچتول مستحب دی ، او دعا به په جهر سره کوی اګر که یو کس هم وی .

دجنازی مسائل : مسلمان ته غسل او کفن ورکول، او د هغې دفن کول او په هغې باندی د جنازی لمونځ کول فرض کفائی دی، چه بعضی خلک په دی کارونو کښې شریک شی، نو ټول د ګناه نه بچ کیږی، او که هیڅوک په کښې شریک نه شی نو بیا ټول خلک ګناهګار بللی شی، مګر د جهاد شهید ته به غسل نه ورکوی، او نه به ورته کفن ورکولی شی، او په هغوی باندی د جنازی لمونځ کول جایز دی، او په خپل مخکنی حالت کښې به دفن (ښخ) کیږی، او د نارینه په کفن کښې سنت طریقه دا ده چه د دریو سپینو خلتو یا ټوکرانو نه کفن ورکړی شی، او د زنانه (ښځو) لپاره سنت طریقه دا ده چه د پنځوو سپینو جامو نه دی کفن ورکړی شی، یعنی لنګ، پړونی، قمیص، او دوه خلتی (ساده ټوټی)، او امام به د جنازی دلمانځه په وخت کښې د نارینه سینی او د زنانه مینځ طرف ته مخامخ ودریږی، او بیابه څلور تکبیرونه کوی، او د هر تکبیر سره به لاسونه اوچتوی، د اول تکبیر نه به وروسته سبحانک اللهم نه وائی، بلکه اعوذ بالله او بسم الله به وائی، او بیابه سورة فاتحه په پټه باندی وائی، بیا به دوهم تکبیر وکړی، او په نبی ﷺ به درود ووائی، او بیابه دریم تکبیر وکړی، او د مړی لپاره به مسنونی دعاګانی ووائی، نوبیا به څلورم تکبیر وکړی او د لږ انتظار نه وروسته ته سلام وګرځوی .

او د قبرونو اوچتول دیوی لویشت نه زیات مکروه دی، او همدارنګه د قبر پخول، ښکلول، او خوش بویه کول، او یا په قبر باندی لیکل کول، او یا درباندی کیناستل، او یا درباندی ګرځیدل، دا ټول مکروه او ناروا کارونه دی، اوپه قبر باندی د چراغونو بلول او یا دهغی نه طوافونه کول، او یا پری جماتونه جوړول، او یا په جمات کښې د مړی دفن کول دا ټول حرام اوناروا دی. او د هغی ګمبدو او درګاهونو ورانول فرض دی چه په قبرونو باندی جوړی شویدی.

✹ د تعزیه لپاره کوم خاص الفاظ نشته په مناسبو الفاظو باندی باید تعزیه وشی، لکه د اسی ویل: الله دی لوی اجر درکړی او الله تعالی دی ښایسته تسلی درکړی او الله دی ستاسو مړی وبخښی، او مسلمان ته په کافر باندی تعزیه کول: الله دی لوی اجر درکړی او الله تعالی دی ښایسته تسلی درکړی. او کافر ته تسلی او تعزیه ورکول ناروا دی، ولو که مړی مسلمان هم وی.

✹ څوک چه په دی پوهیږی چه د ده کورنی به د ده د مرګ نه وروسته په ده باندی ژړا کوی نوپه ده باندی فرض دی چه د ژړا په ترک باندی ورته وصیت وکړی، که وصیت ونه کړی نو بیا به د هغوی په ژړا ورته عذاب رسیږی.

✹ امام شافعی رحمه الله فرمائی : چه د تعزیه اخستلو لپاره کیناستل مکروه کار دی، چه هغه په کور کښې د مړی د وارثانو را جمع کیدل دی په دی غرض چه خلک ورته د تعزیه لپاره ورشی، بلکه د دوی لپاره که نارینه وی او که زنانه پکار دی چه خپلو کارونو پسی لاړ شی او تیت او خپاره شی.

✹ د مړی د کورنی لپاره د طعام (خواړه) تیارول سنت طریقه ده، لیکن د مړی د کورنی نه طعام خوړل، او یا د هغه چا لپاره طعام تیارول چه د مړی په کور کښې راجمع شوی وی مکروه دی.

✹ په غیر د سفر نه د مسلمان د قبر زیارت کول سنت طریقه ده، د کافر قبر ته ورتګ مباح دی، او همدا راز یو کافر کولی شی چه د مسلمان د قبر زیارت وکړی.

✸ څوک چه مقبرې ته ورشي نو د دې دعاء ويل ورله سنت دي : السلام عليكم دار قومٍ مُؤمنين ـ أو: أهل الديار من المؤمنين ـ وإنا إن شاء الله بكم للاحقون، يرحم الله المستقدِمِين منَّا والمستأخرين، نسأل الله لنا ولكم العافية، اللهم لا تحرمنا أجرهم، ولا تفتِنَّا بعدهم، واغفر لنا ولهم. سلامتيا دې وي په تاسو باندې اى مؤمنانو، او ان شاء الله موږ هم تاسو پسې دروان يو، الله تعالى دې زموږ په مخكنو او وروستنو باندې رحم وكړي، موږ د خپل ځان او ستاسو لپاره سلامتيا غواړو، اى الله موږ د دوى د اجر نه مه محروموه، او د دوى نه وروسته موږ په فتنه كښې مه اخته كوه، موږ او دوى ټولو ته مغفرت وكړې.

✸ په كفن باندې د قرآن كريم د آياتونو ليكل حرام او ناروا دي، ځكه چه په دغه كار كښې له يوې خوا د اياتونو د ګنده كيدو (نجس كيدو) ويره ده، او له بله پلوه د قرآن عظيم الشان اهانت او سپكاوى دى، او په ليكلو باندې څه دليل هم نشته.

د وړوكي او لوى اختر لمونځونه : دغه لمونځونه فرض كفائي دي، او وخت يې د څاښت د لمانځه په شان دى، كه چيرته د زوال نه وروسته د اختر ورځ معلومه شي نو بيا به د هغى په سبا د دغې لمانځه قضائي راوړي. او شرطونه يې د جمعې د لمانځه په شان دي په غير د خطبو نه، او د اختر د لمانځه نه مخكې او وروسته په جومات كښې نفل كول مكروهه دي.

د اختر د لمانځه طريقه : دا دوه ركعته لمونځ دى په اول ركعت كښې د تكبير تحريمه نه وروسته او د اعوذ بالله د ويلو نه مخكې شپږ تكبيرونه دي، او په دوهم ركعت كښې د قراءت د شروع كولو نه مخكښې پنځه تكبيرونه دي، او د هر تكبير سره به لاسونه اوچتوى، بيا به اعوذ بالله ووائي او په جهر باندې به الحمدلله ووائي، او بيا به په اول ركعت كښې (سبح اسم ربك الاعلى) سورة ووائي او په دوهم ركعت كښې به سورة (الغاشية) و وائي، كله چه سلام وګرځوي نو د جمعې په شان خطبه به ووائي ليكن په كثرت سره د تكبيرونو ويل پكښې سنت طريقه ده، او كه د نفلى لمونځ په شان لمونځ يې وكړه نو صحيح دي ځكه چه زيات تكبيرونه او د هغې په منځ كښې ذكر كول دا ټول سنت دي.

د كسوف لمونځ : سنت دى او وقت يې د لمر او سپوږمۍ د توروالى نه نيولى د تورولى د ختميدو پورې دوام لري، او كه د دغې لمونځ سبب ختم شي نو بيا ورله قضائي نشي راوړي، او دا دوه ركعته لمونځ دى چه په اول ركعت كښې به په جهر سره سورة فاتحه او يو بل اوږد سورة وائي، بيا به اوږده ركوع وكړي، بيا به د ركوع نه سر اوچت كړي سمع الله لمن حمده او ربنا ولك الحمد به ووائي، بيا به د سجدې نه مخكې دوباره سورة فاتحه او يو بل اوږد سورة ولولي، او بيا به اوږده ركوع وكړي، بيا به سر اوچت كړي، بيا به دوه اوږدې سجدې وكړي، بيا به دوهم ركعت هم د اول ركعت په شان وكړي، بيا به تشهد ووايي او سلام به وګرځوي، او كه چيرته مقتدي د اولى ركوع نه وروسته راغى نو ركعت يې نه دى ګير كړى (نه دى نيولى).

د استسقاء لمونځ : كله چه زمكه وچه شي او بارانونه كم شي نو په دغې وخت كښې د استسقاء لمونځ سنت دى، او د استسقاء د لمانځه وخت، طريقه او احكام هماغه د اختر دلمانځه په شان دى، مګر دومره خبره ده چه د استسقاء په لمونځ كښې د لمانځه نه وروسته يوه خطبه لوستلې كيږي، او د لمانځه نه وروسته بيا د څادر سرچپه كول سنت دي چه الله تعالى په حالاتو كښې هم دغسې بدلون راولي.

✸ **نفلى لمونځونه :** په حديث كښې راغلي چه رسول الله ﷺ به هره ورځ په غير د فرضى لمونځ نه دوولس ركعته لمونځ كوو، دوه ركعته د سهار د لمانځه نه مخكې، څلور ركعته د ماسپښين

نه مخکی او دوه رکعته وروسته، او دوه رکعته د ماښام نه وروسته او دوه رکعته د ماخوستن نه وروسته، او دوه رکعته د ماښام د اذان نه وروسته او د نورو نفلی لمونځونو ثبوت تری هم شته .

✸ **ممنوعه وختونه :** په ممنوعه وختونو کښې د نفلی لمونځ کول منع دی چه هغه دری وختونه دی : ۱) د سبا د راختلو نه نیولی د لمر د راختلو پوری. ۲) کله چه لمر د اسمان منځ ته ورسیږی تر څو پوری چه زایله شوی نه وی. ۳) د مازدیګر د لمانځه نه وروسته د لمر د پریوتو پوری. او د ذوات الاسباب لمونځونو کول (هغه لمونځونه چه سبب ورله وی) په دی وختونو کښې جایز دی لکه تحیة المسجد لمونځ، د طواف دوه رکعته، د سهار سنت، د جنازی لمونځ، د اودس نه وروسته دوه رکعته لمونځ، د تلاوت او دشکر سجده.

✸ **د جمات (مسجد) احکام :** د ضروت په اندازه د جمات جوړول فرض دی، او د الله تعالی په نزد بهترین ځای جماتونه دی، او په جماتونو کښې د لوبو ویل (سندری ویل)، لاسونه پړقول، موسیقی، ناروا شعرونه، د نارینه وو او د ښځو اختلاط، جماع کول، اخستل، خرڅول، ناروا او حرام دی، او څوک چه په جماتونو کښې تجارتونه کوی نو د دی ویل ورته سنت دی: الله دی ستا تجارت فایده مند نه کړی، او د ورک شی اعلان کول پکښې حرام دی، او څوک چه اعلان واوری نو داسی دی ورته و وائی: الله تعالی دی تا ته دغه شی پیدا نه کړی. او ماشومانو ته په جمات کښې تعلیم ورکول جایز دی په دی شرط چه ضرر نه رسوی، او همدا راز د نکاح تړل، فیصلی، جایز نعتونه، د معتکف او یا د بل چا لپاره پکښې خوب کول، د میلمه یا د مریض لپاره پکښې شپه کول، او یا پکښې قیلوله (د غرمی خوب) دا ټول جایز دی. او دعبثو خبرو، جګړی، ډیرو خبرو، او په ناکره خبره باندی د اواز اوچتولو نه، یا په غیر د ضرورته په جمات کښې د لار جوړولو نه، دجمات ساتل مستحب او سنت دی. او په جماتونو کښې دنیاوی او بی فایدی خبری مکروه دی، او همداراز په ودونو او یا د مړی په تعزیه کښې د جماتونو فرشونه، چراغونه، او یا د جمات د برق استعمالول جایز نه دی.

څنی لاربښودنی : په لمونځونو کښې د صف په برابرولو باندی نبی ﷺ امر کړی دی، لکه څرنګه چه هغه فرمائی :« **لَتُسَوُّنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ** » **ترجمه :** خپل صفونه خامخا برابر کړئ، که نه نو الله تعالی به ستاسو مخونه مسخ کړی. نعمان بن بشیر فرمائی : ما به سړی لیده چه خپله اوږه به یی د ملګری د اوږی سره، زنګون به یی د زنګون سره، او ګټې (بجلکه یا ښنګری) به یی د ملګری د ګټې سره برابرولی.

په نارینه وو باندی د جمع (جماعت) لمونځ : فرض دی تر دی چه که په سفر کښې یی توان ولری نو هم پری فرض دی، او تارک الجماعت ته به تعزیری سزا ورکولی شی، او د جمع لمونځ د مؤمنانو شعار او علامه ده، او د هغې پریښودل د منافقینو علامه ده، نبی ﷺ فرمائی : « **وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِحَطَبٍ فَيُحْطَبَ ثُمَّ آمُرَ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَذَّنَ لَهَا ثُمَّ آمُرَ رَجُلًا فَيَؤُمَّ النَّاسَ ثُمَّ أُخَالِفَ إِلَى رِجَالٍ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ** » متفق علیه. **ترجمه :** زما دی په هغه ذات باندی قسم وی چه زما نفس د هغې په لاس کښې دی زما دا اراده ده چه د لرګو په راجمع کولو امر وکړم، او بیا په لمانځه باندی حکم وکړم نو اذان وویل شی، او بیا یو سړی ته حکم وکړم چه امامت وکړی، او بیا هغه کسانو پسی ورشم (چی جمعی ته نه دی راغلی) او کورونه پری وسوځوم.

د زکات مسائل

هغه شیان چه زکات ورکول پکښې فرض دی څلور قسمه دی: اول: څریدونکي څاروی. دوهم: هغه فصلونه چه د زمکې نه راوځی یعنی د زمکو حاصلات. دریم: سره او سپین زر. څلورم: د تجارت سامانونه.

د زکات د فرض کیدو شرطونه پنځه دی: اول: اسلام دوهم: ازادی.دریم: د نصاب پوره کیدل.څلورم: پوره ملکیت. پنځم: دکال تیریدل.

دڅاروو د زکات تفصیل :

څاروی په دری قسمه دی: اوښان، غوائی، ګډین او بزین څاروی (پسونه او بزی)، اود دی د زکات ورکولو لپاره دوه شرطونه دی:

اول : چه پوره کال او یا د کال په اکثره برخه کښې څریدلی وی.

دوهم : چه د شیدو پیو او نسل د ډیریدو لپاره ساتلی شوی وی نه د کار لپاره.

د اوښانو د زکات تفصیل په لاندی ډول سره دی.

دیوه (۱) نه نیولی تر څلورو (٤) اوښانو پوری پکښې زکات نشته، او د پنځه و(۵) نه نیولی تر نهه (۹) اوښانو پوری یو ګډ یا پسه دی، د لسو(۱۰) نه نیولی تر څورلسو (١٤) اوښانو پوری دوه ګډان یا پسونه دی، او دپنځلسو(۱۵) نه نیولی تر نولسو(۱۹) پوری دری ګډان دی، او د شلو(۲۰) نه نیولی تر څلرویشتو(۲٤) پوری څلور ګډان دی، او د پنځه ویشتو(۲۵) نه نیولی تر پنځه دیرشو (۳۵) پوری یو دانه بنت مخاض اوښ دی، او د شپږدیرشو(۳٦) نه نیولی تر پنځه څلویښتو(٤۵) پوری یو دانه بنت لبون اوښ دی، اود شپږ څلویښتو (٤٦) نه نیولی تر شپیتو (٦۰) پوری یوه حقه اوښه ده، او د یوشپیتو(٦١) نه نیولی تر پنځه اویا (۷۵) پوری یوه جذعه اوښه ده، او د شپږ اویاوو(۷٦) نه نیولی تر نوی (۹۰) پوری دوه دانی بنت لبون اوښان دی، او د یو نوی (۹۱) نه نیولی تر یو سلوشلو (۱۲۰) پوری دوه دانی حقی او ښې دی.

شمیره	١ – ٤	۵–۹	۱۰– ١٤	۱۵– ۱۹	۲۰– ۲٤	۲۵– ۳۵	۳٦– ٤۵	٤٦–٦۰	٦١– ۷۵	۷٦ –۹۰	۹۱– ۱۲۰
زکات	نشته	یوګډ (پسه)	دوه ګډان (پسونه)	دری ګډان (پسونه)	څلور ګډان	یو(بنت مخاض) اوښه	یو (بنت لبون) اوښه	یوه (حقه) اوښه	یوه (جذعه) اوښه	دوه (بنت لبون) اوښې	دوه (حقی) اوښې

دوضاحت لپاره په مختصر توګه دلاندی جدول څخه استفاده وکړی

بنت مخاض: هغی اوښی ته وائی چه یو کال ورباندی تیر شوی وی، او بنت لبون: هغه اوښی ته ویلی کیږی چه دوه کاله ورباندی تیر شوی وی، حقه: هغی اوښی ته وائی چه دری کلنه وی، جذعه: هغی اوښی ته وائی چه څلور کلنه وی.

نو هر کله چه د دی نه زیاتی شی نو په پنځوسو اوښانو کښې یوه (حقه) یعنی دری کلنه اوښه ده، او په څلویښتو کښې یوه (بنت لبون) یعنی دوه کلنه اوښه ده.

او دغوایانو زکات په لاندی ډول دی :

دیوه (۱) نه نیولی ترنهه ویشتو (۲۹) پوری زکات نشته، او د دیرشو(۳۰) نه نیولی ترنهه دیرشو(۳۹) پوری یو کلن خوسی (ګلګی) دی او یا یوه کلنه خوسکې (ګلګۍ) ده، او د څلویښتو (٤۰) نه نیولی ترنهه پنځوسو(۵۹) پوری، دوه کلن غوائی اویا دوه کلنه غواه ده، او د شپیتو

د وضاحت لپاره لاندې جدول ته مراجعة وکړئ

شمیره	۱ – ۲۹	۳۰-۳۹	٤۰-٥۹
زکات	نشته	یوکلن خوسي یا خوسکی	دوه کلن غوائی یا غوا
تبیع : یوکلن غوائی ته وائی، او تبیعة : یوکلنی غواته وائی، مسن: دوه کلن غوائی ته وائی، او مسنة: دوه کلنی غوا ته وائی . کله چه شماریوسلوشلو (۱۲۰) ته ورسیږی نو په هر دیرشو(۳۰) مالونو کښی یو کلن غوائی، او په هر څلویښتو(٤۰) مالونو کښی یوه دوه کلنه غوا ورکول فرض دی.			

د ګډو (پسونو) او بزو زکات په لاندې ډول دی:

د یوه (۱) نه نیولی تر نهه دیرشو (۳۹) پورې پکښی زکات نشته، او د څلویښتو (٤۰) نه نیولی تر یو سلوشلو (۱۲۰) پورې یوګډ دی، او دیو سلو یویشتو (۱۲۱) نه نیولی تر دوه سوه (۲۰۰) پورې دوه مالونه دی، او کله چه د دوه سوه (۲۰۱) نه یو مال هم زیات شی نو بیا په هر سلو مالونو کښی یو ګډ دی، او په زکات کښی به غټ سیرلی نه اخیستل کیږی، او همداراز زوړ، یو سترګی مال، اویا هغه مال چه بچی ورسره وی، اویا بلاربه، اویا قیمتی مال هم نشی اخستلی کیدای.

او د وضاحت لپاره لاندې جدول وګورئ

شمیره	۱-۳۹	٤۰_ ۱۲۰	۱۲۱-۲۰۰	۲۰۱-۳۹۹
زکات	نشته	یوګډ (پسه)	دوه ګډان (پسونه)	دری ګډان (پسونه)
شاة: په ګډین مالونو کښی هغی ته وائی چه شپږ میاشتنی یی شوی وی او هغی ته (جذعة)هم وائی، او په بزین مالونو کښی (شاة) هغی ته وائی چه یوکال یی شوی وی او(ثني) ورته هم وائی.				

د زمکی د حاصلاتو زکات په لاندې ډول دی : په دانو اومیوه جاتو کښی زکات په دری **شرطونو سره فرض دی :**

۱) چه دغه دانی اومیوی دهغی قسم نه وی چه پیمانه کیږی اویا ذخیره کیږی، لکه په دانو کښی وربشی او غنم، اوپه میوه جاتو کښی کجوری او انګور، اوهغه شیان چه پیمانه کیږی هم نه، اوذخیره کیږی هم نه لکه سبزی جات نوبیا په هغی کښی زکات نشته.

۲) د نصاب پوره کیدل، چه هغه (653) کیلو ګرامه دی، او یا دهغی نه زیات وی.

۳) چه دغه حاصلات د زکات د فرضیت په وخت کښی د ده په ملکیت اوتصرف کښی وی، که چیرته میوه جات وی نو باید چه پخی شوی وی یعنی رنګ یی سوروالی یا زیړوالی ته مایله شوی وی، او که چیرته نور زراعت وی، لکه دانی نو هغه باید کلکی او پخی شی، او په هغه فصلونو کښی چه په باران او یا په نهرونو باندی اوبه کیږی، په غیر د مشقت او مصرف څخه، نو په هغی کښی عشر یعنی لسمه برخه فرض ده، او کوم فصلونه چه په مشقت او تکلیف سره خړوبیږی، لکه په ارټونو، څاګانو، بوکو، او فوارو، سره نو په هغی کښی شلمه برخه فرض ده، او کله چه په میوو کښی پوخوالی ولګیږی، او دانی کلکی شی، نو په هغی کښی بیا زکات فرض دی. او کوم فصلونه چه د کال په ځنو ورځو کښی په مشقت سره اوبه کیږی، او په ځنو ورځو کښی په غیر د مشقت نه اوبه کیږی نو اعتبار اکثریت لره دی، او حساب به د مشقت او نه مشقت په تناسب سره کیدای شی.

دسرو اوسپینو زرو زکات په لاندې ډول دی: ۱) دسرو زرو نصاب (85) ګرامه دی **۲)** د سپینو زرو نصاب (595) ګرامه دی . او په نغدو روپو کښی هله زکات فرضیږی چه د زکات د ورکولو په وخت کښی د هغی قیمت د سرو زرو او یا سپینو زرو کم نصاب ته ورسیږی، او کله چه دغه مقدار پوره شی، نوبیا به د لسمی برخی څلورمه حصه یعنی

څلویښتمه حصه په زکات کښې ورکوي. او د ښځو په جایزو، ګاڼو اوکالو کښې زکات نشته چه کوم د ښایست لپاره استعمالوی، او هغه کالي او ګاڼه چه د تجارت لپاره تیار شوی وی اویا د ذخیره کولو لپاره نو په هغی کښې زکات ورکول فرض دی. اود ښځو لپاره د ټولو سرو زرو اوسپینو زرو استعمال جائزدی، کوم چه عرف اورواج کښې استعمالیږی، او د لوښو سره لړ او معمولی سپین زر ګډول جایز دی، او د نارینه وو لپاره فقط د سپینو زرو د ګوتی او چشمو استعمالول جائزدی. او د سرو زرو ګډول د لوښو سره حرام دی، او د نارینه لپاره د هغی مستقل استعمالول جایز نه دی، لیکن که د بل شی تابع وی نو بیا په کمه اندازه د هغی استعمالول جایز دی، لکه تنۍ شوی او یا پری د غاښونو کلکول شوه، لیکن په دی شرط چه د ښځو سره پکښی مشابهت نه وی.
که د چا سره داسی مال وی چه کمیږی او زیاتیږی، او په ده باندی د ټول مال زکات ویستل د کال په پوره کیدو کښی ګران وی: نو بیا دی په کال کښی یوه ورځ د زکات د ویستلو لپاره انتخاب کړی، او کله چه هغه ورځ راورسیږی نو ودی ګوری چه څومره مال ورسره دی؟ نو په سلو کښی دی دونیمی روپۍ په زکات کښی ورکړی اګر که په څنی مال یی کال نه وی تیرشوی. او څوک چه تنخوا اخلی او یا یی زمکه او کور په کرایه (ایجار) ورکړی وی، که د هغی نه څه مال نه ذخیره کوی او نه یی ساتی نو زکات پری نشته اګر که ډیر هم وی، او که ذخیره کوی یی نو په هغه پیسو کښی به زکات ورکوی چه ذخیره کړی یی وی، او کله چه پری کال تیر شی، او که په دی کښی ورته مشقت وی نو بیا دی د زکات لپاره په کال کښی یوه ورځ انتخاب کړی.
که چیرته دیو انسان په مالدارسړی باندی قرض وی، چه د ادا کولو امید یی وی، نوپه ده باندی بیا په هغه وخت کښی زکات لازمیږی، چه کله ورته خپل قرض لاس ته ور شی، لیکن د مخکنی ټولو کلونو زکات به ورکوی اګرکه ډیروی، او که چیرته دغه قرضدار مفلس یعنی غریب وی، او د ادا کولو توان ونه لری، نوبیا په کښی زکات نشته تر څو چه خپل قرض یی په لاس نه وی ورغلی، او که چیرته خپل قرض په لاس ورشی نو بیا به د یو کال زکات ورکوی، اګرکه ډیر کلونه پری هم تیر شوی وی.
د تجارت په سامانونو کښی د زکات بیان : په دی کښی زکات هله فرض ګرځی چه کله په کښی څلورشرطونه پوره شی: ۱) چه د ده په ملکیت کی راشی.۲) چه تملک یعنی ملکیت کی راوستل د تجارت په نیت وی.۳) چه د هغی قیمت د نصاب حد ته ورسیږی، چه کوم په سرو زرو او سپینوزرو کښی کم نصاب دی.٤) د کال تیریدل.
چه کله دا څلور شرطونه پوره شي، نو بیا به د هغی د قیمت نه زکات اوباسی، او که چیرته ورسره سره اوسپین زر موجود وی، نوهغه به هم د دغی سامانونو د قیمت سره جمع کړی، چه د نصاب تکمیل وربادی راشی، او که چیرته یی دغه سامانونه او اسباب د استعمال لپاره ساتلی وی، لکه جامی، کورونه، موټری، او یا داسی نور نو بیا په هغی کښی زکات نشته.
صدقهٔ فطر (سرسایه) : داپه هرهغه مسلمان باندی فرض ده، چه د اختر د یوی شپی او ورځی د طعام (خوړو) نه زیات طعام (خواړه) ولری، چه د ده او د هغی د کورنۍ دخوراک نه زیات وی. او د صدقهٔ فطر مقدار دوه کیلو اودوه سوه پنځوس ګرامه طعام دی، چه کوم د ملک عام خوراک وی.

او دا په هر مسلمان باندی فرض ده نارينه وی او كه زنانه، او انسان بـه د خپل ځـان او د هغه چا صدقهٔ فطر وركوی، چه په ده باندی د هغی خرچ اوخوراک (نفقه) لازم وی، او د صدقهٔ فطر وركول داختر د لمانځه نـه مخكی مستحب دی، او د اختر د ورځـی نـه ئی وروسته كول جائز نه دی، او د اختر نه يوه ورځ او يا دوه ورځـی مخكی د هغی وركول جائز دی، او كه ډير خلک يومسكين ته صدقهٔ فطر وركوی نو جائز دی، او دا هم جائز دی چه يو انسان خپله صدقهٔ فطر په ډيرو خلكو تقسيم كړی.

دزكـات مسـتحقين او حقـداران اتـه دی : **۱)** فقيـران. **۲)** مسـكينان. **۳)** دزكـات راجمـع كونكی. **٤)** مؤلفة القلوب يعنی كوم كسان چه اسلام تـه يی زړونـه مايل وی، دهغوی د راجلبولو په خاطر. **٥)** د مريانو او غلامانو د ازادولو په خاطر. **٦)** قرضداری . **٧)** في سبيل الله يعنی د الله په لار كښی. **۸)** مسافر.

دی ټولو ته به د حاجت په اندازه زكات وركول كيږی، مګر د زكات عامل (جمع كونكی) ته د هغه د اجرت په اندازه زكات وركول كيږی اګر كه مالدار هم وی، كله چه باغيان او خوارج په يو كلی باندی قبضه وكړی نو هغوی ته هم د زكات وركول جايز دی، كله چه يو حاكم په زور سره او يا په اختيار سره زكات واخلی نو دغه زكات صحيح كيږی عدل پكښی كوی او كه ظلم.

او كافرانو، غلامانو، مالدارانو، بنی هاشمو، او هغه چاته د زكات وركول جايز نـه دی چه په دی سړی يی نفقه فرض ده، او كه چيرته په ناپوهی سره غير مستحقينو تـه زكات وركړی او بيا ورته معلومه شی نو دغه زكات نه صحيح كيږی، مګر كه يو سړی ته زكات وركړی چه د ده په ګمان مسكين وو او هغه بيا مالداره ثابت شی نو دغه زكات صحيح دی.

نفلی صدقه : رسول الله ﷺ فرمائی : **« إِنَّ مِمَّا يَلْحَقُ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَمَلِهِ وَحَسَنَاتِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ عِلْمًا عَلَّمَهُ وَنَشَرَهُ، وَوَلَدًا صَالِحًا تَرَكَهُ، وَمُصْحَفًا وَرَّثَهُ، أَوْ مَسْجِدًا بَنَاهُ، أَوْ بَيْتًا لابْنِ السَّبِيلِ بَنَاهُ، أَوْ نَهْرًا أَجْرَاهُ، أَوْ صَدَقَةً أَخْرَجَهَا مِنْ مَالِهِ فِي صِحَّتِهِ وَحَيَاتِهِ يَلْحَقُهُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ »** ابن ماجه.

ترجمه : ځنی هغه نيک عملونه چه مسلمان ته يی د مرګ نه وروسته ثواب رسيږی علم دی چه خلكو ته يی ښودلی دی او نشر كړی يی دی، او يا يی نيک بچی پريښی وی، او يا يی په ميراث كښی قرآن كريم پريښی وی، او يا يی جمات جوړ كړی وی، او يا يی مسافر خانه جوړه كړی وی، او يا يی د اوبو نهر (ويالـه) روان كړی وی، او يا يی په خپل ژوند كښی په روغ والی كښی صدقه وركړی وی، نو د هغی ثواب به ورته د مرګ نه وروسته رسيږی.

دروژې مسائل

د رمضان د مبارکې میاشتې روژه نیول، په هر مسلمان، عاقل، بالغ، او په هغه چا باندې چه د روژې طاقت لرې فرض ده، لیکن په حائضه او نفاس والـه زنانه باندې د دغې روژې نیول فرض او فرض نه دی، او هغه ماشوم چه د روژې د نیولو طاقت لرې، هغې ته به دروژې په نیولو باندې حکم کیدای شي، دی لپاره چه د روژو سره اشنا شي.

درمضان د میاشتې د پیژندلو لپاره درې طریقې دی: ۱) د میاشت په لیدو سره، چه یو عادل او مکلف مسلمان پرې ګواهي وکړې اګر که ښځه هم وی. **۲)** د شعبان د میاشتې دیرش ورځې پوره کول.

او د فرضی روژې وخت د سبا صادق (فجر صادق) نه نیولی د لمر دپریوتو پورې دوام لرې، او د روژې د نیولو نیت د سحر نه مخکې ضروري دی.

هغه شیان چه روژه پرې فاسدیږي : ۱) جماع (کوروالي کول)، اوپه دغه انسان باندې د دغې روژې قضائی فرض ده، اوکفاره پرې هم لازمیږي، چه ترتیب یی دا دی، دمرئی ازادول، که دهغې طاقت ونه لرې نو دوه میاشتې مسلسل روژې به نیسي، اوکه د هغې طاقت یی هم نه وی نوبیا به شپیته مسکینانوته طعام ورکوي.

۲) د بدن نه د منی وتل، که په بوسه (ښکلولو یا مچولو سره وی)، او یا دلاس په استعمال سره وی، او د خوب په لیدلو باندې روژه نه ماتیږي.

۳) په قصد سره خوراک او څښاک کول، که چیرته په هیره سره وی، نوروژه یی صحیح ده.

٤) دوینې ویستل د بدن نه که په ښکر لګولو سره وی، اویا یو مریض ته د وینې ورکول، او که چیرته لږه وینه وی لکه د ټیسټ او تحلیل (معایناتو) لپاره، اویا هغه وینه چه په غیر د ارادې نه ووځي، لکه دپوزې وینه نوبیا په هغې باندې روژه نه ماتیږي.

٥) په قصد سره قی او ولټی کول، که چیرته په هیره وی، اویا په زبردستې او زورسره وی، نوبیا پرې روژه نه ماتیږي، او که چیرته دچا حلق (ستونی) ته ګرد او غبار (دوړی) داخل شي، او یا خولې او پوزې ته د اوبو اچولو په وخت کښې د ده حلق (ستونی) ته اوبه داخلې شي، او یا په فکر او سوچ سره انزال وشي، اویا په خوب کښې په ده باندې اودس واوړي، او یا غیرې اختیاری قی (ولټئ) وکړي، نو پدې ټولو حالتونو کښې د ده روژه نه ماتیږي، او د دغې مخکنې ماتونکو شیانو په وجه په ده باندې فقط د دغې یوی ورځې د روژې قضائی فرضیږي، او کفاره پرې نشته، لکن صرف په جماع کولو باندې کفاره لازمیږي، چه مخکې ذکرشوه.

او که څوک خوراک وکړي، او خیال یی دا وی چه دا شپه ده او بیا هغه ورځ ثابته شي، نوپه ده باندې قضائی فرض اولازم ده، او که څوک خوراک وکړي، او دائې خیال وی چه سبا شوی ندی، نو روژه یی نه ماتیږي، او که څوک په شک سره روژه ماته کړي، او خیال یی دا وی چه ماښام شوی به وی، نوپه ده باندې قضائی فرض ده.

دهغو کسانو احکام چه روژه ماتول او خوړل ورته روا دی : د هغه چا لپاره چه عذر یی نه وی د روژې خوړل حرام دی.او د حائضې نفاس واله زنانه لپاره د روژې ماتول فرض دی، او همدا راز د هغه چا لپاره هم دا حکم دی چه د یو انسان د نجات لپاره د روژې ماتولو ته ضرورت لرې. هغه مسافرچه د لمونځ قصر ورته جائز وی او د روژې نیول

ورته ګران وي، اويا هغه مريض چه د روژې نيول ورته ضرر رسوی د روژې ماتول سنت دی، او د هغه مقيم سړی لپاره چه د روژې په ورځ کښې مسافر شی، او يا د هغی حاملی او تی ورکونکی زنانه لپاره چه په خپل ځان او يا په خپل ماشوم باندی ويريږی، د روژې ماتول جايز دی، او په دی ټولو باندی صرف د دغی ورځې قضائی راوړل فرض دی، او په هغی حاملی او تی ورکونکی زنانه باندی چه په خپل ماشوم باندی ويريږی د هری ورځې په بدل کښې يو مسکين ته طعام ورکول هم لازم دی.
هغه انسان چه د بوډاوالی د وجی نه اويا د دوامداره مرض له امله د روژې د نيولو توان نه لری، نو هغه به دهری روژې په بدل کښې يو مسکين ته فديه او طعام ورکوی، او د روژې قضائی ورباندی نشته.
اوکه څوک د عذر د وجی نه د روژې قضائی وروسته کړی، تردی چه بل رمضان پری راشی، نو په هغه باندی صرف قضائی ده، اوکه چيرته يی په غير د عذر نه وروسته کړی وی، نو بيا به د قضائی سره سره دهری روژې په بدل کښې يومسکين ته طعام هم ورکوی، او که چيرته دعذر په وجه د روژې قضائی رانه وړی تردی چه مړ شی نو په هغی باندی فديه نشته او که په غير دعذر نه يی قضائی نه وی راوړی تردی چه مړ شی نو د هغه نه به د هری روژې په مقابل کښې يو مسکين ته طعام ورکولی شی، د مړی وارثانو لپاره سنت دی چه د خپل رشته دار لپاره د رمضان د هغی روژې قضائی راوړی چه تفريط يعنی کمی يی پکښې کړی دی، او يائی نذر منلی وی، او همدا راز د هغی نذر پوره کول ورله سنت دی چه په نيکی کښې يی منلی وی.
او که څوک دعذرپه وجه روژه ماته کړی، او بيا دغه عذر د ورځې په مينځ کښې ختم (زائله) شی نو د باقی ورځې روژه پری لازم ده. او که چيرته يو کافر د روژې په ورځ کښې مسلمان شی، او يا يوه حائضه زنانه پاکه شی، او يا يو مريض روغ شی، او يا يومسافر کور ته راشی، او يا يو ماشوم بالغ شی، او يا يو ليونی انسان عقلمند شی په داسی حال کښې چه دوی روژه ماته کړی وی، نو په دی ټولو باندی د دغی ورځې قضائی فرض ده اګر که دوی د پاتی ورځې روژه هم ساتلی وی. او د هغه چا لپاره چه د رمضان په مياشت کښې ورله د روژې ماتول جايز وی نو بل څوک ورله په هغی کښې روژه نشی نيولی.
نفلی روژې : غوره طريقه پکښې يوه ورځ روژه کيدل او يوه ورځ بوزه کيدل دی، بيا د دوشنبی او پنچشنبی په ورځ روژه نيول، او بيا په هره مياشت کښې دری ورځې روژه نيول، او غوره دا ده چه دغه روژې د هری هجری قمری مياشتی، ديارلسم، څوارلسم، او پنځلسم تاريخ باندی وی، او همدا راز دمحرم او شعبان د مياشتی د اکثرو ورځو روژه نيول، او د عاشورا او د عرفات د ورځې روژې نيول هم سنت دی، لکه څرنګه چه د شوال د مياشتی شپږ ورځې روژې نيول مستحب دی، او د رجب مياشت په روژې سره خاص کول مکروهه دی، او همدارنګه دخالی او د جمعی په ورځ روژه نيول مکروهه دی، او همدا راز شکی روژه نيول چه هغه د شعبان د ديرشمی ورځې روژه ده چه کله هوا صافه وی، او د وړوکی اولوی اختر په ورځ او يا د تشريق په ورځو کښې روژه نيول حرام دی مګر هغه څوک چه په هغی باندی د حج قران او يا د حج تمتع دم اوښتی وی.

لاربنودنی:

✸ که څوک د لوئی بی اودسی په حالت کښی وی، لکه جنابت او یا حائضه اونفاسه زنانه وی چه کله د سبا کیدونه مخکی پاکه شی، نوهغوی لپاره دغسل وروسته کول د سحر د بانګ (اذان) پوری جائز دی، او په دغی حالت کښی ورته خوراک کول هم جائز دی، ځکه چه نبی ﷺ به کله کله دغسی عمل کولو.

✸ د زنانه لپاره د رمضان په میاشت کښی د حیض د بندولو د دوا استعمال جایز دی، پدی غرض چه د مسلمانانو سره په نیکو اعمالو او عبادت کښی شریکه شی، لیکن په دی شرط چه د دوا استعمال ورته ضرر نه رسوی.

✸ دروژه دار لپاره د لاړو او همدارنګه دهغی بلغمو تیرول جائز دی چه کوم دستونی نه دننه وی.

✸ رسول الله ﷺ فرمائی : « لَا تَزَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الإِفْطَارَ وَأَخَّرُوا السُّحُورَ » أحمد. **ترجمه :** زما امت به ترهغی پوری په خیرکښی وی چه ترڅو پوری په روژه ماتی کښی تلوار کوی، او په پیشمنی کښی تاخیر کوی.

او د ابو داود په روایت کښی راغلی: « لَا يَزَالُ الدِّينُ ظَاهِرًا مَا عَجَّلَ النَّاسُ الْفِطْرَ لأَنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى يُؤَخِّرُونَ » أبو داود. **ترجمه :** دین به همیشه لپاره غالب وی چه تر څو پوری خلک په افطاری (روژه ماتی) کښی تلوارکوی، ځکه چه یهودیان او نصاری یی وروسته کوی.

✸ دروژه ماتی په وخت کښی دعاء کول سنت ده، رسول الله ﷺ فرمائی : « إن للصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ دَعْوَةً لا تُرَدُّ » ابن ماجه. **ترجمه :** دروژه دار دعاء د روژه ماتی په وخت کی نه مسترد کیږی، او د روژه ماتی په وخت د دی دعاء ویل مستحب دی: « ذَهَبَ الظَّمَأُ وَابْتَلَّتْ الْعُرُوقُ وَثَبَتَ الأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ » أبو داود. **ترجمه :** تنده ختمه شوه او رګونه لانده شوه او ثواب حاصل شو ان شاء الله.

✸ په تازه کجورو باندی روژه ماتول سنت طریقه ده، که چیرته تازه کجوری نه وی، نو په وچو کجورو باندی دی ماته کړی، او که چیرته هغه هم نه وی، نو بیا دی په اوبو باندی ماته کړی.

✸ روژه دار به د ورځی له خوا رانجه نه استعمالوی، اونه به په سترګو او غوږونو کښی دوا اچوی، او دا علماوو داختلاف نه دوتلو له وجی، او که چیرته ورته محتاج وی، لکه دعلاج په خاطر نوبیا د هغی استعمالول جائز دی پروا نه کوی، اګر که خوند یی حلق (ستونی) ته هم ورسیږی، او روژه یی صحیح ده.

✸ دروژی په ټولو اوقاتو او وختونو کښی د مسواک استعمالول جائز دی، په غیر د کراهت نه او دا صحیح قول دی.

✸ دروژه دار لپاره په کاردی چه غیبت، چغلی، دروغ او یا نور ګناهونه پریږدی، اوکه څوک ورته کنځلی کوی، نو هغه دی ورته ووائی چه زه روژه یم، د ګناهونو نه د ژبی او د نورو اندامونو په حفاظت سره د روژی حفاظت کیږی، لکه څرنګه چه رسول الله ﷺ فرمائی : «مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ »

أحمد. **ترجمه :** څوک چه د درغو وینا او په هغی باندی عمل کول پری نږدی نو الله تعالی دی محتاج نه دی چه بنده خوراك او څښاك پرېږدی.

✸ څوک چه طعام ته وبللی شی که هغه روژه وی نو هغه لپاره سنت دی چه د طعام خاوند ته دعاء وکړی، او که بوژه وی نو خوراک دی وکړی.

✸ دقدر شپه (لیلة القدر) په ټول کال کښی بهترینه شپه ده، او د دی واقع کیدل د رمضان دمبارکی میاشتی په اخیری لسو شپو پوری خاص دی، او اوویشتمه شپه پکښی ډیره تاکیدی ده، او په دغه شپه کښی نیک عمل کول د زرو میاشتو د عبادت نه غوره دی، او د دغی شپی څنی علامی دادی: چه کله د هغی په سبا له لمر راخیژی نو هغه سپین وی او پلوشی (شعاع) یی کمی وی، هوا معتدله وی، کله پکښی د یو مسلمان نصیب وشی لیکن هغی ته پری علم نه وی، او د دغی شپی اصلی هدف دا دی چه خلک د رمضان په میاشت کښی د الله په عبادت کښی محنت او کوشش وکړی، او په خاصه توگه په اخیرنی لسو شپو کښی، او مسلمان دا کوشش وکړی چه په دغو شپو کښی تری عبادت پاتی نشی، کله چه په جمع باندی تراویح کوی نو باید د امام سره جمع (جماعت) په نیمه پری نږدی، دی لپاره چه الله تعالی ورته د ټولی شپی د عبادت او قیام ثواب ورکړی.

اعتکاف : په جمات کښی د عبادت لپاره وخت تیرولو ته اعتکاف وائی، او د اعتکاف کونکی لپاره د لوئی بی اودسی (جنابت) نه پاکوالی شرط دی. او د معتکف لپاره په غیر د ضرورته د جمات نه وتل ناروا دی، ضرورت لکه طعام قضاء حاجت، فرضی غسل، او په غیر د ضرورته په وتلو باندی، او یا په جماع کولو باندی اعتکاف باطلیږی، او په هر وخت کښی اعتکاف کول سنت دی لیکن د رمضان په میاشت کښی سنت مؤکد دی، او بیا د رمضان په اخیری لسو ورځو کښی پری ډیر زیات تاکید شوی دی. او د اعتکاف لږه موده یو ساعت دی، لیکن دا مستحب دی چه د یوی ورځی او شپی نه کم نه وی، او ښځه به د خاوند د اجازت نه په غیر اعتکاف نه کوی.

د معتکف لپاره سنت طریقه دا ده چه په عبادت طاعت باندی مشغول وی، او مباح (بی ثوابه روا) کارونه پرېږدی، او د بی فایدی شیانو نه ځان وژغوری.

د حج او عمرې احکام

په ټول عمرکښې يو ځل حج او عمره کول فرض دي، او د فرضيت شرطونه يې په لاندې ډول دي. **۱)** اسلام. **۲)** عقل. **۳)** بلوغ. **٤)** ازادي. **٥)** دلارې د سورلۍ او توښې طاقت. **٦)** او دښځې لپاره شپږم شرط دميړه يا محرم موجوديت دی، او محرم هغه چاته ويلې کيږي، چه ټول عمر ورسره نکاح جائز نه وي، او که په غير د محرم نه حج وکړي حج يې صحيح دی ليکن سره د ګناه نه، اوکه څوک د حج او عمرې په ادا کولو کښې نقصان او کوتاهي وکړي، اومړ شي (اوحج ونه کړي)، نو د هغه دمال نه به د حج اوعمرې لپاره نفقه جدا کړی، اوبل څوک به ورله په هغې باندې حج اوعمره کوي، د کافر اوليونی حج اوعمره صحيح نه ده، اود مرئي اوماشوم حج صحيح دی، ليکن په فرضی حج کښې نه حسابيږي او د هغه چا حج صحيح دی چه طاقت يې نه وي، او که څوک د بل چا نه حج وکړي اوپه خپله يې حج نه وي کړی نودغه حج يې د خپل ځان نه حسابيږي.

د احرام مسايل : څوک چه د احرام اراده وکړي، د هغه لپاره مستحب دي، چه غسل وکړي، او خپل ځان صفا او خوشبويه کړي، او سپين لنګ او څادربه واغوندي، اوبيابه د لمانځه نه وروسته د حج يا دعمرې او يا د دواړو نيت وکړي، اوداسې به وائې: لبيك اللهم عمرة، أو حجًا، أو حجًا وعمرة. **ترجمه :** ای الله زما دعمرې او يا د حج اويا د عمرې اوحج دواړو اراده ده، که چيرته ويريده نو دا شرط به ذکر کړي : فإن حبسني حابس فمَحِلِّيْ حيث حبستني. **ترجمه :** که چيرته دڅه مانع په وجه بند شوم، نوزما د حلاليدو ځای به همدغه د بند يدو ځای وي.

او مسلمان په درې قسمه حجونو کښې اختيارمند دی : تمتع، قران، او افراد، او غوره په کښې تمتع دی. او حج تمتع ديته وائي: چه اول د حج په مياشتو کښې دعمرې نيت وکړي، او بيا د هغې نه ځان حلال کړي او بيا د ذوالحجې په اتم تاريخ باندې دحج نيت وکړي، او حج افراد هغې ته وائي: چه د ميقات نه صرف د حج نيت وکړي، او حج قران هغې ته وائي: چه د ميقات نه د حج او عمرې دواړو نيت وکړي، او هرکله چه د حج اراده کونکی په سورلۍ باندې برابر شي، نو لبيك به و وائي: لبيك اللهم لبيك، لبيك لا شريك لك لبيك، إن الحمد والنعمة لك والملك، لا شريك لك. **ترجمه :** ای الله زه ستا حکم مَنَلو ته تيار يم، تا لره شريك نشته، زه ستا حکم مَنَلو ته تيار يم، په رښتيا سره چي ټولـه ستاينه او د نعمت (شکر) او پادشاهي تا لره دي، تا لره شريك نشته.

او په ټوله لار د لبيك ويل مستحب دي، او د نارينه لپاره مستحب دا دی چه په اوچت اواز به لبيك ووائي.

د احرام په حالت کښې ممنوع او ناروا کارونه : ۱) د ويښتو خرول او تراشل. **۲)** د نوکونو غوڅول. **۳)** د نارينه لپاره د ګنډلو جامو اغوستل. مګر په هغه وخت کښې چه لنګ ورته پيدا نشي، نو بيا پرتوګ اغوستلی شي او که پيزار ورته پيدا نه شي نو بيا موزې په ښپو کولی شي او دبجلکو لاندي نه به يې پريکوي، اوپه دغه وخت کښې پرې بيا فديه نه لازميږي. **٤)** دنارينه لپاره د سر پټول. **٥)** په جامو او يا په بدن باندې د خوشبوئي اوعطرو لګول. **٦)** په ځنګل او وچه کښې د يو وحشي او حلال حيوان ښکار کول. **٧)** د نکاح تړل، دا کار حرام دی ليکن فديه پکښې نشته. **۸)** د شهوت د وجه نه د ښځې سره په غير د شرمګاه نه مباشرت او لوبې کول، او د هغې فديه ګډ حلالول، او يا درې ورځې روژه نيول، او يا شپږو مسکينانو ته طعام ورکول دي. **۹)** جماع کول، که چيرته د اول ځل د حلاليدونه مخکې وي، نوحج يې فاسد دی، ليکن د حج مراسم به پوره کوي، او راروان کال به د دغې حج قضائي راوړي، او د جرمانې

په طور به اوښ حلالوی، او د مکی په مسکینانو به یی تقسیم کړی، او که چیرته د اول ځل د حلالیدو نه وروسته جماع (کوروالی) وکړی نو حج یی فاسد نه دی لیکن یو اوښ به حلالوی، او که چیرته په عمره کښی جماع وکړی نوعمره یی باطله شوه او په ده باندی ګډ لازم شو او د عمری قضائی به راوړی، حج او عمره په غیر د جماع نه په نورو شیانو باندی نه فاسدیږی، او زنانه دنارینه په شان ده مګر د زنانه احرام په مخ کښی دی، او همداراز زنانه ګنډلی جامی اغوستلی شی، لیکن برقه، نقاب او دست کشی یعنی دستانی به نه اغوندی.

د فديې مسائل :

فديه په دوه قسمه ده :

١) هغه فديه چه هغی کی ترتیب لازم نه دی، لکه د ویښتو خرول خوشبوئی استعمالول، د نوکونوپری کول، د سر پټول، او یا د نارینه لپاره د جامواغوستل، نو د ده لپاره پدی صورت کښی په مابین د دریو شیانو کښی اختیار دی: دری ورځی روژه نیول، یا شپږو مسکینانو ته طعام (خواړه) ورکول، چه مقدار یی یو نیم کیلو طعام دی، او یا د ګډ (پسه) حلالول.

او د ښکار قتلولو په بدل کښی به د کورنی ځاروو نه دهغه په شان ځاروی ورکوی، په دی شرط چه مثل ولری، او هغی سره ورته او مشابه وی، او که چیرته ورله مثل نه وو، نو بیا به دهغی ښکارشوی حیوان قیمت ورکوی، چه انصاف دار کس به دهغی اندازه لګوی.

٢) هغه فديه چه په هغی کښی ترتیب لازم دی، لکه د متمتع او قارن حاجی حال شوه، ځکه چه په دوی باندی د ګډ ذبحه کول لازم دی، که چیرته ګډ پیدا نه کړی، نوبیا به د حج په ورځو کښی دری ورځی روژی نیسی، او اوه ورځی چه کله کورته واپس شی، او د جماع کولو فدیه اوښ دی، لیکن که اوښ پیدا نکړی نوبیا به د متمتع حاجی په شان روژه نیسی، د ویښتو اود نوکونو غوځول، او ښکار کول، که په نسیان یعنی په هیره سره وی، او که قصدا وی، دواړه برابر دی، او نور محظورات د احرام چه کله په هیره سره وی، نو په هغی کښی فدیه نشته، فديی ګډ او دفديی طعام (خواړه) به یوازی د حرم په مسکینانو تقسیمیږی.

مکی ته د ننوتلو آداب : چه کله یو حاجی بیت الله شریف ته داخل شو نو د جمات د ننوتلو دعاء به ووائی، که چیرته عمره کونکی وو نو د عمری په طواف باندی به شروع وکړی، اوکه د حج افراد او یا د حج قران نیت یی کړی وی، نو بیا به په طواف قدوم باندی شروع وکړی، او اضطباع به وکړی، یعنی ښی اوږه به ښکاره کړی او چپه اوږه به پټه کړی، او د حجراسود نه به طواف شروع کړی، او که چا ته د ضرر رسیدلو خطره نه وی نو لاس به پری کیږدی او ښکل به یی کړی، او (بسم الله والله اکبر) به ووائی، او په هر چکر کښی به داسی عمل کوی، او بیت الله به چپ طرف ته وګرځوی او اوه طوافه به وکړی، اوکه چیرته امکان وی نو په اولنی دری طوافونو کښی به په نژدی ګامونو سره تیز تیز ځی، او په نورو کښی به په دمه دمه (ورو ورو) ځی، او کله چه رکن یمانی ته ورسیږی نوهغه به په لاس باندی مسحه کوی او الله اکبر به وائی، او د رکن یمانی او حجر اسود په مابین کښی به (ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار) وائي. **ترجمه** : ای زموږ پروردګاره، موږ ته په دنیا کي توفیق دنیکی راکړی، او په آخرت کي ثواب دنیکی راکړی، او د دوږخ له عذاب نه مو وساتی.

اوپه نورو طوافونو کښې يې چه کومه دعاء خوښه وی هغه ويلی شی، او بيا به په مقام ابراهيم کښې دوه رکعته لمونځ وکړی، که چيرته ځای وی، په اول رکعت کښې به (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) ووائی، او په دوهم رکعت کښې به (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) ووائی، او بيا به د زمزم اوبه وڅښی، بيا به د حجر اسود ښکلولو لپاره دوباره راشی که امکان وو او د ملتزم (د حجر اسود او د دروازی په منځ) کښې به دعاء وکړی، بيا به د صفاء غونډی ته وخيژی او دا ايـت بـه ووائـی: ﴿إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلْمَرْوَةَ مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِ فَمَنْ حَجَّ ٱلْبَيْتَ أَوِ ٱعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ ٱللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ سورة البقرة 158. **ترجمه :** بيشكه چي صفا او مروه د الله له نخښو څخه دي، نو هر هغه څوك چي د الله دكور حج وكړي يا عمره وكړي پر هغه باندي كومه گناه نشته چي په د غو دواړو كی سعيه وكړي، او هغه كسان چي په خپله خوښه څه ښه كار وكړي نو بيشكه چي الله شكر قبلوونكی او ښه پوه دی.

او بيا بـه (الله اكبر) او (لا الـه الا الله) ووائـی، لاسونه بـه اوچت كـړی، قبلـی تـه بـه مخامخ اودريږی، اودعا به اوكړی، اوكله چه شنو (زرغونو) څراغونو (راډونو) تـه ورسيږی نـو د هغی په مينځ كښی به په نژدی گامونو سره تيز تيز ځی، اوهركله چه مروه تـه ورسيږی نو هلته به هم د صفا په څيرعمل كوی، بيا به د صفا په طرف روان شی، په دمه به ځی او كله چه شنو (زرغونو) نښو يا څراغونو ته ورسيږی، نوهلته بـه پـه نژدی گـامونو سره تيز تيز ځی، په دغه طريقه بـه اوه ځلی (كرتی) ځـی راځـی، اوبيا بـه ويښته كم كـړی او يا بـه يی وخروی او خرول يی غوره دی مگر د حج تمتع په عمره كښی كمول غوره دی ځكه چه د هغی نه به وروسته بيا حج كوی، اودمفرد اوقارن حاجی لپاره د ويښتواغستل (كمول) جايز نه دی، ترڅو پوری چه يی داختر په ورځ لوی شيطان (جمرة العقبة) نـه وی ويشتلی، او زنانـه هم د نارينه په شان ده دحج په مراسموكښی، مگرپه طواف اوسعی كښی به منډی نه وهی.

دحج شرعي طريقه : كلـه چـه د (د ذوالحجـی اتمـه) ورځ شـی چـه هغـی تـه د ترويه ورځ وائی نو هغه څوك چه ځان يی حلال كړی وی د خپل ځای نه به نيت وكړی، او د منی په طرف به روان شی، نهمه شپه به په منی كښی وكړی، كله چه لمر راوخيژی نو عرفات ته به لاړشی، كله چه زوال وشی نو د ماسپښين او مازديگر لمونځونـه بـه پـه يو ځـای او پـه قصر سره كوی، او عرفات ټول موقف يعنی د اودريدو ځای دی، مگر (وادی عرنه نومی ځای) دعرفات نه بهر دی، او لا إله إلا الله وحده لا شريك لـه، له الملك وله الحمد وهو علی كل شيء قدير، به ډير وائی. **ترجمه :** بيله يو الله نه بل دعبادت وړ معبود نشته، په داسی حال كښی چه يو دی شريك نه لری، خاص هغه لره بادشاهی ده، او هغه لره غوره ستاينه ده، او هغه په هرڅه قادر دی.

او د لمر د پناه كيدو پوری به په دعاء، توبه او عبادت كښی كوښښ او زيار باسی، او بيا به د مزدلفی په لورپه وقار او سكون سره روان شی او لبيك (تلبيه) به وائی، او كله چه مزدلفی ته ورسيږی نو هلته به د ماښام او ماخوستن لمونځونه په يو ځای او قصر سره وكړی، او بيا به په مزدلفه كښـی شپه وكړی، او د سحر لمونځ بـه وكړی، او درڼا كيدو پوری بـه دعاگانی كوی، بيا به د منی طرف ته روان شی، كله چه وادی محسر ته ورسيږی كه طاقت يی وو نو په منډه به ځی، كله چه منی ته ورسيږی نو لوی شيطان (جمرة العقبة) به پـه اوو كـانو ولـی، چه د نخود د دانی په مقداروی، او د ويشتلو په وخت كښی به دهر كانی سره الله اكبر وائی او

لاس به د ویشتلو په وخت کښی اوچتوی، او په حوض کښی دکانی غورځیدل شرط دی اگر که عمود یعنی ستن نه وی لگیدلی، او د جمری په ویشتلو باندی به د لبیك ویل بند کړی، او بیا به قربانی وکړی، او بیا به ویښته وخروی، او یا به یی کم کړی، لیکن خرول غوره دی، او دشیطان په ویشتلو او د ویښتو په خریولو (تراشلو) باندی هرشی ده ته حلال شو چه د احرام په وجه وربآندی بند شوی وو، مگر زنانه وربآندی حرامه ده، او دی ته اول حلالیدل وائی. بیا به مکی ته ځی، او طواف زیارت به کوی، او دا هغه فرضی طواف دی چه حج پری پوره کیږی، بیا به د صفا او مروه په مینځ کښی سعی کوی که چیرته حاجی متمتع وی او یا یی د طواف قدوم سره سعی نه وی کړی. او په فرضی طواف ورته هر څه حلال شوه تردی چه زنانه ورته هم حلاله شوه، او دیته دوهم حلالیدل وائی. بیا به منی ته واپس لاړشی او هلته د دغی شپو تیرول فرض دی، او هره ورځ به د زوال نه وروسته جمرات یعنی شیطانان په کاڼو (تیگو) ولی، چه د وړی جمری (اول شیطان) نه به شروع کوی، او په اوو کاڼو به یی ولی، او بیا به لږ مخکی شی قبلی ته به مخ کړی، او دعاء به کوی، او بیا به درمیانه جمری (دوهم شیطان) ته راشی هغه به هم په دغی طریقی سره وولی، او بیا به دعا کوی، بیا به لویه جمره (دریم شیطان) ولی، او په دغه ځای کښی به د دعاء لپاره نه ودریږی، بیا به په دوهمه ورځ هم په دغه ترتیب سره شیطانان وولی، بیا که غواړی چه تلوار (تعجیل) وکړی، نو د دوولسمی ورځ دلمر پریوتونه مخکی باید د منی د حدودو نه ووځی، او که چیرته په ده باندی د منی په حدودو کښی ماښام شی، نو بیا په ده باندی په منی کښی شپه تیرول او په دیارلسم تاریخ باندی دشیطانانو ویشتل فرض دی، لیکن که چیرته ده د منی نه د وتلو اراده کړی وی لیکن د بیروبار له وجی په منی کښی حصار شی نوڅه پروا نه کوی، اگر که د ماښام نه وروسته ووځی. او په حج قران او افراد کښی کوم فرق نشته لیکن په حج قران او تمتع کښی قربانی کول لازم دی، او په افراد کښی نشته او کله چه د مکی نه دوتلو اراده وکړی، نو بیا به طواف وداع کوی، مگر په حائضه او نفاس واله زنانه باندی طواف وداع نشته، او که یو انسان طواف وداع وکړی لیکن وروسته بیا د تجارت په خاطر حصارشی نو دوباره به بل طواف وداع کوی او که څوك په غیر د طواف قدوم نه د مکی نه ووځی که نږدی وو نو بیرته دی واپس شی او که جدا وی نو بیا پری دم فرض شوه.

دحج فرضونه ځلور دی : ۱) احرام یعنی د حج په مراسمو کښی د داخلیدو نیت او اراده. **۲)** په عرفات باندی ودریدل. **۳)** طواف زیارت. **٤)** د صفا او مروه په مینځ کښی سعی کول.

دحج واجبات اوه دي: ۱) د میقات نه احرام تړل یعنی نیت کول. **۲)** تر ماښامه پوری دعرفات په میدان کښی ودریدل. **۳)** په مزدلفه کښی شپه تیرول. **٤)** په منی کښی د تشریق دورځو شپی تیرول. **٥)** دجمراتو ویشتل. **٦)** دویښتو خرییل (تراشل) او لنډول. **۷)** د رخصتی طواف کول.

دعمری فرضونه دری دی : ۱) احرام یعنی نیت کول. **۲)** طواف **۳)** سعی کول.

دعمري واجبات دوه دی : ۱) د میقات نه احرام او نیت کول. **۲)** د ویښتو خرییل (تراشل) او یا کمول.

که څوك رکن او فرضی حکم ترك کړی، ترڅوپوری چه د هغی قضائی اداء نه کړی نو حج یی ناقص دی، او که څوك فرض پریږدی نو قربانی او دم پری لازمیږی، او که څوك سنت پریږدی نو هیڅ پری نشته.

د طواف د صحیح کیدو شرطونه دیارلس دی : ۱) اسلام **۲)** عقل. **۳)** معین او خاص نیت. **٤)** د طواف د وخت داخلیدل. **۵)** د توان او قدرت په اندازه د عورت پټول. **٦)**طهارت او پاکی، لیکن ماشوم تری مستثنی دی. **۷)** په یقین سره د اوو طوافونو پوره کول. **۸)** کعبه چپ طرف ته ګرځول. **۹)** په تلو کښی نه واپس کیدل. **۱۰)** د طاقت لرونکی انسان لپاره پیاده تلل. **۱۱)** پرله پسی طواف کول. **۱۲)** د مسجد حرام په منځ کښی طواف کول. **۱۳)** د حجر اسود نه د طواف شروع کول.

د طواف سنتونه : د حجر اسود ښکلول ، د هغی په خوا کښی الله اکبر ویل، په لاس باندی د رکن یمانی مسه کول، په خپلو مناسبو وختونو کښی د ښی اوږی ښکاره کول، تیز تلل او یا په دمه تلل، د طواف په دوران کښی دعاء او د الله تعالی ذکر کول، کعبی ته نږدی ګرځیدل، او په مقام ابراهیم کښی د طواف نه وروسته دوه رکعته لمونځ کول.

د صفا او مروه د سعی شرطونه نهه دی : ۱) اسلام **۲)** عقل. **۳)** نیت کول. **٤)** پرله پسی سعی کول. **۵)** د طاقت لرونکی انسان لپاره پیاده تلل. **٦)** اوه کرتی (څلی) تلل او راتلل. **۷)** د صفا او مروه ټول حدود راګیرول. **۸)** د صحیح طواف نه ئی وروسته کول. **۹)** د صفا نه یی شروع کول او په مروه یی ختمول.

دسعی سنتونه : د بی اودسی او د نور خباثت نه طهارت حاصلول، د عورت پټول، د سعی په دوران کښی دعاء او ذکر کول، په خپل مناسب وخت سره تیز او په دمه تلل، په صفا او مروه باندی ختل، په طواف پسی متصل سعی کول.

پاملرنه : غوره دا ده چه په خپله معینه ورځ کښی شیطانان وویشتلی شی، لیکن که چیرته د یوی ورځی جمرات بلی ورځی ته وروسته کړی شی، او یا ټول جمرات د تشریق اخیری ورځ ته وروسته کړی شی نو صحیح کیږی.

قربانی : سنت مؤکد ده، کله چه د ذی الحجه میاشت شروع شی نو د قربانی کونکی لپاره په دغی لسو ورځو کښی د نوکونو او یا د ویښتو غوڅول جایز نه دی.

عقیقه : سنت ده د هلک نه به دوه ګډین مالونه (پسونه) حلالیږی، او د جنی نه به یو حلالیږی، او عقیقه به په اومه ورځ کیږی، او په اومه ورځ باندی د هلک د سر خرول او بیا د دغی ویښتو په مقدار سپین زر صدقه کول سنت دی، او په اومه ورځ به ورته نوم ږدی، او الله تعالی ته غوره نومونه عبدالله او عبدالرحمن دی، او په عبد النبی او عبد الرسول باندی نوم ایښودل حرام دی، او که چیرته د عقیقی او د قربانی وخت برابر شی نو ددواړو لپاره یو مال حلالول کافی دی.

✸ څوک چه د نبی ﷺ جمات ته داخل شی نو اول به دوه رکعته تحیة المسجد لمونځ کوی، بیا به د نبی ﷺ قبر ته راشی د هغی مخ ته به مخامخ ودریږی او سلام به پری وکړی: **السلام عليك يا رسول الله** او که په سلام ویلو کی زیادت وکړی نو ډیره به ښه وی، بیا به ښی طرف ته د یو متر په اندازه وړاندی شی او داسی به وائی: **السلام عليك يا أبا بكر الصديق** ، **السلام عليك يا عمر الفاروق**. سلام دی وی په تا باندی ای ابوبکر صدیق، او سلامتیا دی وی په تا باندی ای عمر فاروقه. ای الله دی دواړو ته د نبی ﷺ او د اسلام په عوض کښی ښایسته بدله ورکړی، بیا به قبلی ته مخ کړی او حجره به چپ لاس ته وګرځوی او دعا به وکړی.

مختلفی فایدی

گناه : په یو څو شیانو باندی ختمیږی: په ریښتینی توبی سره، په استغفار سره، په نیکو عملونو باندی، او یا د یو مصیبت په مبتلا کیدو سره، د مؤمنانو په دعا سره، په صدقی سره، درسول الله ﷺ په شفاعت سره، که چیرته څه گناهونه پاتی شی او الله تعالی ورته مغفرت ونه کړی نو هغه ته به د قبراو یا د قیامت په عذاب سره سزا ورکړی شی تر دی چه د گناهونو نه پاک شی، بیا به جنت ته ننوځی که په توحید باندی وفات شوی وی، او که په شرک کفر او یا په نفاق باندی مړ شوی وی نو په جهنم کښی به همیشه لپاره اوسیږی .
او گناهونه ډیر اثرات لری، د انسان په زړه باندی یی اثر دا دی ، چه وحشت تورتم، ذلت رسوائی، او بیماری پیدا کوی، او دالله تعالی نه انسان جدا کوی. او په دین باندی یی تاثیر دا دی، چه انسان د نیک عمل نه محرومه کوی، او د نبی ﷺ ملایکو او د مؤمنانود دعا نه انسان محرومه کوی، او په رزق باندی یی اثر دادی، چه رزق نه انسان محروموی، برکتونه او نعمتونه له منځه وړی. او په فرد اوشخص باندی یی دا اثر دی، چه په عمر کښی برکت ختموی، او د انسان ژوند تنگوی، او په کارونو کښی به ورته مشکلات او تکلیف پیښیږی.
او په عملونو باندی دا اثر کوی چه قبلیږی به نه، او په معاشره او ټولنه باندی یی دا اثر دی، چه امن به له منځه لاړ شی، قیمتی به راشی، دوشمنان به خلکو مسلط شی، باران به نه کیږی، او داسی نور اثرات. فایده : ابن الجوزی رحمه الله فرمائی : دا ډیره لویه سزا ده چه انسان د سزا او عقاب هیڅ احساس نه کوی، او ډیره سخته سزا بیا دا ده چه انسان په هغه څه باندی خوشحاله شی چه الله تعالی ورته د عقوبت په طور ورکړی وی، لکه په حرام مال، او یا د گناه په کولو باندی خوشحالی کول.

غمونه او پریشانی : د زړه خوشحالی او د غمونو لری کیدل د هر چا اساسی هدف دی، او په دی سره ښایسته ژوند حاصلیږی، او د دغی مقصد د حاصلولو لپاره دینی طبیعی او عملی اسباب دی چه په غیر د مؤمنانو نه چا ته نه شی حاصلیدی، چه ځنی یی په لاندی ډول دی :
و ۱) په الله تعالی باندی ایمان. ۲) د الله تعالی د حکمونو عملی کول او د ناروا وو نه ځان ساتل. ۳) د مخلوق سره په وینا، عمل او نیکو کارونو کښی احسان کول. ٤) په کارونو او فایده مندو دینی او دنیوی علمونو باندی ځان مشغولول. ۵) په راروانو او تیرشوو کارونو کښی سوچ نه کول بلکه په روزمره کارونو کښی خپل ځان مصروفول. ٦) په کثرت سره د الله تعالی ذکر کول. ۷) د الله تعالی د باطنی او ښکاره نعمتونو یادول. ۸) د دنیا په کارونو کښی هغه چا ته کتل چه زمونږ نه په مرتبه کښی کم وی او هغه چاته به نظر نه کوو چه زمونږ نه په دنیا کښی غوره وی. ۹) د هغی اسبابو له منځه وړل چه غمونه راجلبوی، او د داسی اسبابو حاصلول چه خوشحالی راجلبوی. ۱۰) الله تعالی ته په هغی دعاء گانو باندی پناه وړل چه نبی ﷺ به پری د خپل رب نه د غمونو په ختمولو کښی مدد غوښته .

فائده : ✱ ابراهیم الخواص رحمه الله فرمائی : په پنځو شیانو سره د زړه علاج کیږی، په تدبر او سوچ سره د قرآن کریم تلاوت، د خیټی خالی کول، د شپی عبادت (قیام اللیل)، د چربانگی (دسهار کیدو) په وخت کښی الله ته تضرع کول، او د نیکانو خلکو سره کیناستل.
✱ **فائده :** د الله ذکر که په لمانځه کښی وی او که د لمانځه نه بهر وی تر هغه پوری ورله اعتبار نشته چه تر څو پوری پری تلفظ ونه کړی چه خپله یی واوری، لیکن بل چاته به تکلیف نه ورکوی.

د نکاح مسائل : د هغه چا لپاره چه دشهوت خاوند وی خو د زنا کولو ویره ورسره نه وی، نو نکاح کول ورته سنت دی، او د هغه چا لپاره جایز او مباح ده چه شهوت نه لری، او د هغه چا لپاره چه د زنا کولو ویره ورسره وی نکاح کول فرض دی، او پردی زنانه ته کتل حرام دی او همدا راز په شهوت سره زړی ښځی ته او یا نابالغه هلک ته کتل هم

حرام دی، لک څرنګه چه د پردو ښځو سره خلوت (ځانله کیدل) هم حرام دی.

د نکاح شرطونه: د لاندی شرطونو موافق د یوسړی نکاح د ښځی سره صحیح کیږی: **۱)** د جنی او د هلک تعین: نو د ولی لپاره داسی ویل جایز نه دی چه ما په خپلو لورګانو کښی تاته یوه په نکاح سره در کړه او حال دا چه د هغی ډیری لورګانی وی. **۲)** کله چه سړی مکلف وی نو د هغی رضاکیدل، او همدا راز د ازادی او عاقلی ښځی رضایت. **۳)** د ښځی لپاره ولی او سرپرست: د یوی ښځی لپاره خپل ځان په نکاح سره ورکول جایز نه دی، لکه څرنګه چه د ولی (متصرف) نه په غیر د بل چا لپاره د یوی ښځی په نکاح سره ورکول جایز نه دی، مګر په هغه وخت کښی چه ولی دغه جنۍ (جلکی) خپل مثل او سیال ته په نکاح سره نه ورکوی بلکه د هغی نه انکار کوی (نوبیا یی بل څوک په نکاح سره ورکولی شی)، او د ښځی په ورکولو باندی ډیر حقدار پلار دی بیا د پلار طرفه نیکه دی اګر که ډیر بره هم وی، بیا زوی دی بیا نمسی دی اګر که ډیر کوز وی، بیا سکه ورور دی، بیا د پلار د طرفه ورور دی، او بیا وراره دی... **٤)** د دوه و بالغانو عاقلانو عادلانو شهادت. **۵)** د نکاح د موانعو نه د ښځی او خاوند خالی کیدل، موانع لکه رضاعت، دنسب رشته داری، او یا د مصاهرت رشته داری.

د نکاح محرمات: د نکاح محرمات په دوه قسمه دی: **اول:** هغه زنانه چه ابدی حرامی دی، په هغی کښی بیا قسمونه دی: **۱) هغه زنانه چه د نسب له امله حرامی دی** لکه مور، نیا اګر که ډیره بره هم وی، لور، نمسۍ اګر که ښکته هم وی، خور، او د خور لورګانی او یا د هغی نمسیانی، وریره او دوریری لورګانی او یا د هغی د زوی او لور طرفه نمسیانی، اګر که ښکته هم وی، (عمه) ترور او خاله اګر که ډیری بره هم وی. **۲) هغه زنانه چه د رضاعت له امله حرامی ګرځیدلی دی:** د هغی حراموالی د نسبی حرمت په شان دی او همدارنګه په مصاهرت کښی. **۳) هغه زنانه چه د سخرولۍ له امله حرامی ګرځیدلی دی:** لکه د ښځی مور او نیاګانی او د ښځی لورګانی اګر که ښکته هم وی.

دوهم: هغه زنانه چه د مؤقت وخت لپاره حرامی دی: **او هغه په دوه قسمه دی:** **۱)** چه د جمع والی له امله حرامی وی، لکه دوه خویندی، او یا دښځی او دهغی عمه، او یا خاله په یو نکاح کښی جمع کول. **۲)** د یو عارضی سبب له امله حرامی وی لکه دبل چا ښځه.

فائده: ✱ د مور او پلار لپاره دا حق نشته چه خپل زوی د هغی ښځی په نکاح باندی مجبوره کړی چه خوښه یی نه وی، او په زوی باندی په دغی کار کښی د مور او پلار اطاعت فرض نه دی، او په دغی انکار سره زوی عاق (نافرمان) نه بللی کیږی.

د طلاق مسائل: په حیض نفاس او په هغی طهر کښی ښځی ته طلاق ورکول **حرام دی** چه جماع یی ورسره کړی وی لیکن طلاق واقع کیږی، او په غیر د حاجت نه طلاق ورکول مکروه دی، او د ضرورت له امله **مباح دی**، او د هغه چا لپاره **مستحب دی** چه د نکاح په وجه ورته ضرر رسیږی، او په طلاق کښی د مور او پلار اطاعت فرض نه دی، او څوک چه خپلی ښځی ته د طلاق ورکولو اراده لری نو د یو طلاق نه زیات ورکول پری حرام دی، او دا ضروری ده چه په هغی طهر کښی طلاق ورکړی چه جماع یی ورسره نه وی کړی، نو یو طلاق دی ورکړی او بیا دی پریږدی تر دی چه عدت یی ختم شی، او د هغی طلاق شوی ښځی لپاره د خپل کور نه وتل حرام دی چه طلاق رجعی ورته ورکړی شوی وی، او د خاوند لپاره هم جایز نه دی چه خپله ښځه د عدت د پوره کیدو نه مخکی د کور نه اوباسی، او طلاق په وینا باندی واقع کیږی او یواځی په نیت باندی نه واقع کیږی.

قسمونه: په قسمونو کښی د کفاری د وجوب لپاره څلور شرطونه دی: **۱) د قسم د کولو اراده:** که چیرته په غیر د قصد او ارادی نه څوک قسم وکړی نو دغه قسم نه واقع کیږی، او دغی ته بیا یمین لغوه (عبث قسم) وائی، لکه د خبرو په منځ کښی داسی ویل: (نه والله) او یا داسی ویل

(هو والله). ۲) په راروان او ممكن شي باندى قسم كول : په تيرشوى شي باندى په ناپوهۍ سره قسم نه واقع كيږى، او يا يي دا ګمان وى چه زه خو رښتيني او صادق يم، او يا سره د علم نه په دروغه باندى قسم كوى (نو دا بيا يمين غموس دى او داسى قسم كول ګناه كبيره ده)، او يا په مستقبل باندى قسم وكړى په داسى حال كښى چه د هغى دا ګمان وى چه زه خو په دى قسم كښى رښتيني يم ليكن بيا د هغى خلاف ثابت شى. ۳) چه قسم كونكى اختيار مند وى ، او زبردستى (زور) پرى نه وى شوى. ٤) چه خپل قسم مات كړى : يا هغه كار وكړى چه د كوم په پريښودو يى قسم كړى، او يا هغه كار پريږدى چه د كوم په كولو يى قسم كړى وى، او چا چه قسم وكړه او ان شاء الله يى ورسره وويله نو كفاره پرى نه لازميږى ليكن په دوه و شرطونو سره: ۱) چه د قسم سره متصل ان شاء الله ووائى. ۲) چه په استثناء يعنى ان شاء الله ويلو سره يى د قسم غوټه كول او معلق كول مراد وى لكه داسى ووائى (والله ان شاء الله).
چا چه په يو شى باندى قسم وكړه او بيا يى مصلحت او فايده د هغى په خلاف كښى وليده، نو سنت طريقه دا ده چه كفاره دى وركړى او بيا دى هغه كار وكړى چه غوره وى.

د قسم كفاره : چه هغه لسو مسكينانو ته طعام (خوارِه) وركول دى چه هر مسكين ته به نيمه پيمانه (يونيم كيلو) طعام وركوى، او يا لسو مسكينانو ته جامى وركول، او يا د مرئى ازادول، ليكن كه د چا طاقت نه وى نو هغه به درى ورځى پرله پسى روژه نيسى، څوک چه روژه ونيسى په داسى حال كښى چه د طعام او د جامو وركولو توان يى وى نو دغه كفاره يى نه صحيح كيږى، او د كفارى وركول د قسم نه مخكى او وروسته دواړه جايز دى، څوک چه په يو شى باندى ډير قسمونه وكړى نو دهغى ټولو قسمونو لپاره يو ځل كفاره وركول كافى دى، او كه په مختلفو كارونو قسمونه وكړى نو بيا به ډيرى كفارى وركوى.

د نذر احكام : د نذر قسمونه: ۱) **مطلق نذر:** لكه داسى ويل (كه زه روغ شوم نو زه به د الله لپاره منبته او نذر وركوم) او د يو معين شى نيت يى نه وى كړى نو كله چه دغه انسان روغ شو د قسم كفاره به وركوى. ۲) **د غضب او جنجال نذر:** هغه ديته وائى چه نذر په يو شر ط پورى معلق او غوټه كړى، د يو كار نه د منع كيدو او يا ديو كار د كولو په نيت. ۳) **مباح نذر:** لكه داسى ووائى: (د الله تعالى لپار په ما باندى لازم دى چه زه به جامى اغوندم) د دى حكم دا دى: چه دغه انسان د جامو په اغوستلو كښى او د قسم د كفارى په وركولو كښى اختيار مند دى. ٤) **مكروه نذر:** لكه داسى ووائى: (د الله تعالى لپاره په ما باندى لازم دى چه زه به خپله ښځهٔ طلاقوم)، د دى حكم دا دى: چه كفاره وركول پكښى سنت دى او طلاق دى نه وركوى او كه ښځى ته يى طلاق وركړه نو بيا پرى كفاره نشته. ٥) **د معصيت نذر:** لكه داسى ويل: (د الله تعالى لپاره په ما باندى لازم دى چه زه به غلا كوم)، د دى حكم دا دى: چه پوره كول يى ناروا او حرام دى، بلكه كفاره به وركوى، او كه په نذر يى وفاء وكړه نو ګناهګار شو ليكن كفاره پرى بيا نشته. ٦) **د طاعت نذر:** لكه الله تعالى ته د تقرب په خاطرداسى ووائى: (د الله تعالى لپاره په باندى لازم دى چه زه به لمونځ كوم)، كه چيرته په شرط پورى يى دا خبره غوټه كړى وى لكه د مريض روغيدل، نو د شرط حاصليدلو په وخت كښى په دغه نذر باندى وفاء فرض ده، او كه چيرته يى شرط نه وى لګولى نو پوره كول يى په مطلقه توګه فرض دى.

د رضاعت مسئله : د رضاعت په وجه هغه څوک حراميږى چه د نسب په وجه حرام وى، او دا په يو څو شرطونو سره : ۱) چه د ښځى شودى د ولادت له امله راغلى وى. ۲) چه د رضاعت په موده (د دوه و كالو په دوران) كښى يى تى رودلى وى. ۳) په يقينى توګه يى پنځه كرتى (ځلى) تى رودلى وى، او مراد د رودلو نه دا دى چه ماشوم يو ځل تى راكش كړى او بيا يى پريږدى، مړيدل ترى مراد نه دى، او په رضاعت سره نفقه او ميراث نه فرضيږى.

✸ **د وصيت مسئله :** د مرګ په وخت کښې په قرضدارۍ باندې خپل خاوند ته د قرض د ادا کولو وصيت فرض او ضروري دی چه کله شاهدان نه وی. او د مالدار انسان لپاره د خپل مال نه په پنځمه برخه باندې د صدقې کولو وصيت مستحب دی چه خپل قريبي رشته دار ته يې ورکړی، او که خپلوان يې نه وی نو بيا دې مسکينانو، يا عالمانو او يا نيکانو خلکو ته ورکړی. او د هغې فقير لپاره چه وارثان ولرې وصيت کول مکروه دی، مګر که وارثان يې مالدار وی نو بيا ورته وصيت کول جايز او مباح دی، اود پردې سړی لپاره د مال د دريمې حصې نه زيات وصيت کول ناروا دی، او د وارث لپاره د معمولي شي وصيت هم نشي کولی، مګر په هغه وخت کښې چه نور وارثان ورته اجازت وکړی د هغه د مرګ نه وروسته. او کله چه وصيت کونکی د خپل وصيت نه رجوع وکړی نو وصيت بيا باطليږی. او د وصيت په اول کښې داسې ليکل مستحب دی: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ هَذا مَا أَوْصَى بِهِ فُلانٌ أَنَّهُ يَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهَ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ، وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ، وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لا رَيْبَ فِيهَا، وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ. وَأُوصِي مَنْ تَرَكْتُ مِنْ أَهْلِي أَنْ يَتَّقُوا اللَّهَ وَيُصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِهِمْ، وَيُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ. وَأُوصِيهِمْ بِمَا أَوْصَى بِهِ إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ: ﴿يَٰبَنِيَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصۡطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ﴾

دا د فلاني انسان وصيت نامه ده، چه دا ګواهي کوی چه بيله يو الله نه بل دعبادت وړ معبود نشته، شريك نلری، او يقينا محمد د الله بنده او پيغمبر دی، يقينا جنت او جهنم حق دی، او يقينا قيامت راتلونکی دی، شک پکښې نشته، او الله تعالی به راپورته کوی هغه څوک چه په قبرونو کښې دی، او زه خپلو وارثانو او کورنۍ ته وصيت کوم چه د الله تعالی نه ووېريږی، او د خپلو کارونو اصلاح وکړی، د الله او د پيغمبر عليه السلام اطاعت وکړی، او زه په هغه څه باندې وصيت کوم چه ابراهيم او يعقوب عليهما السلام پرې خپلو بچو ته وصيت کړی وو: ای زما بچو يقينا الله تعالی ستاسو لپاره دين غوره کړی دی نو مه مړه کيږئ تاسو مګر په داسې حال کښې چه تاسو مسلمانان يئ.

✸ څوک چه په رسول الله ﷺ باندې درود وائی نو دا ورله مستحب دی چه درود او سلام پرې دواړه و وائی، او په يو باندې به اکتفاء نه کوی، او په غير د انبياء عليهم السلام نه په نورو خلکو باندې په ابتداء کښې درود نه شي ويلی، لکه داسې ويل ابوبکر ﷺ او يا ابوبکر عليه السلام او داسې ويل مکروه تنزيهي دی، او په اجماع سره جايز دی چه د انبياء عليهم السلام د ذکر کيدو سره په نورو خلکو هم درود او سلام وويلی شي، لکه داسې: (اللهم صلّ على محمد وعلى آل محمد وأصحابه وأزواجه وذريَّته)، **ترجمه :** ای الله تعالی په محمد عليه السلام باندې درود ولیږی او په اولاد د محمد عليه السلام او د هغه په ملګرو، بيبيانو او بچو باندې. د صحابه کرامو ، تابعينو اويا د نورو نيکانو خلکو د ذکر کيدو سره د (رضي الله) عنه او يا (رحمت الله) عليه ويل مستحب دی ، نو داسې به وائی : ابوحنيفة مالک الشافعي او احمد(رضي الله عنهم) ، او يا به (رحمت الله عليهم) وائی .

✸ **د حلالکې (حلالولو) او ذبحې مسائل:** د حيوان د خوراک د جايز کيدو لپاره دهغې حلالول فرض او ضروري دی، او په حيوان کښې لاندې شرطونه دی: **١)** چه خوراک به يې جايز او حلال وی. **٢)** چه د انسان په قدرت کښې وی. **٣)** د وچې حيوان به وی.

او د حلالکې (حلالولو) او ذبحې لپاره څلور شرطونه دی : ١) چه حلالونکی عاقل وی. **٢)** چه د حلالکې او ذبحې آله به غاښونه او نوکونه نه وی او بل شی به وی. **٣)** د حلقوم مرئ او د دواړو هغه رګونو پرې کول چه د مرئ نه لاندې دی او يا په هغې کښې د يو رګ پرې کول. **٤)** د ذبحې په وخت کښې د بسم الله ويل ، او په سهوه کيدو سره ساقطيږی، او د عربۍ نه علاوه په بله ژبه يې ويل هم جايز دی ، او د بسم الله سره د الله اکبر ويل سنت دی.

د ښکار مسائل : د حیوان د ښکار کولو شرطونه : **۱)** چه خوراک یی حلال وی. **۲)** چه وحشي وی. **۳)** چه په قدرت او تصرف کښی نه وی، او دغسی ښکار کول جایز دی، لیکن د ساعت تیرئ او لوبو په خاطر ښکار کول مکروه دی، او که په ښکار سره نورو خلکو ته ضرر رسیږی نو بیا حرام دی .

او د ښکار د جایزکیدو لپاره ځلور شرطونه دی : ۱) ښکار کونکی به هغه څوک وی چه ذبحه یی حلاله وی. **۲)** د ښکار آله به هغه وی چه ذبحه کیدل پری حلال وی، یعنی تیره به وی لکه غشی، او که چیرته څوک ښکار په حیوان سره کوی نو د هغی لپاره دا شرط دی چه تعلیم یافته به وی. **۳)** د ښکار کولو اراده او نیت کول، یعنی د ښکار په نیت باندی د تعلیم یافته حیوان خوشی کول، او که یو حیوان د ښکار کونکی د ارادی نه په غیر کوم شی ښکار کړی نو دهغی خوړل جایز نه دی. **٤)** د ښکاری حیوان د لیږلو په وخت بسم الله ویل، او که بسم الله د چانه هیره شی نو بیا د دغی ښکار خوړل جایز نه دی.

تنبیه : د حیواناتو په خاوندانو باندی فرض دی چه دغی حیواناتو ته طعام او اوبه ورکړی، که چیرته د هغی نه انکار وکړی او یا عاجزه شی نو د هغی په خرڅولو به مجبوریږی، او یا دی چاته په کرایه (ایجار) ورکړی، او یا دی حلال کړی که خوراک یی جایز وی، او حیوان باندی لعنت ویل حرام دی، او همداراز په هغی باندی داسی بار اچول ناروا دی چه طاقت یی نه لری، او یا د هغی نه په داسی طریقه شوده راویستل چه بچی ته یی پکښی ضرر رسیږی، یا یی وهل، او یا دهغی په مخ باندی داغونه لګول دا ټول حرام دی.

د طعام (خواړو) مسائل : دا هر هغه شی ته ویلی کیږی چه خوړل کیږی اویا څکل کیږی، او په طعام کښی اصل حلالوالی دی، نو هر طعام حلال دی لیکن په دری شرطونو سره : **۱)** چه طعام پاک وی. **۲)** چه ضرر پکښی نه وی. **۳)** چه ګنده نه وی.

هر هغه طعام چه پلیت وی لکه وینه او مرداره، اویا مضر وی لکه زهر، او یا ګنده وی لکه خوشیان (خوشایی)، متیازی، سپږی، او وربږی، نو د هغی خوړل حرام دی.

د وچی (زمکی) په حیواناتو کښی: کورنی خره، او هغه حیوانات چه په تیره او نیغ غاښونو باندی خوړل کوی، لکه زمری، پړانګ، شرمخ، سپی، خنزیر، شادو (بیزو)، پشکه، ګیدړ، سنجاب ، دا ټول حرام دی، لیکن ضبع نومی حیوان (کوږ) حلال دی (سره د دی نه چه هغه تیره غاښونه هم لری).

او په مرغانو کښی هغه حرام دی چه په پنجو باندی خوراک کوی، لکه عقاب نومی مرغه، باز، شاهین، صقر، باښه، ټپوس، او ګونګی، او یا هغه مرغان چه مرداری خوری، لکه نسر (یوه نوعه ده د باز نه) رخم، لګلګ نومی مرغان شوه دا هم حرام دی، او همدا راز هغه حیوانات چه ښاریان عرب یی پلیت بولی هم حرام دی، لکه خاپیرک (شوپرك)، مږه، سری مچی، د شهدو مچی، مچان، پتنګان، ملاچرګک، غشی داره مږه (جیرګی)، او ماران شوه، او همداراز حشرات هم حرام دی، لکه چنجی، سپږی، کربوړی، او یا هغه شیان چه شریعت د هغه د قتلولو حکم کړی وی، لکه لړم، او یا یی تری منع کړی وی، لکه میږیان، او یا هغه حیوان چه د حلال او حرام حیواناتو د یو ځای کیدو نه پیداشوی وی لکه (سمع) نومی حیوان چه مور یی ضبع (کوږ) ده او پلار یی شرمخ دی هم حرام دی او خوراک یی حرام دی. او که چیرته یو حیوان د دوه و مباحواو حلالو نوعو حیواناتو نه پیداشوی وی نو هغه بیا حلال دی، لکه قچر چه د صحرائی (وحشی) خره اود آس نه پیدا شی ، او د دی نه ماسوا حلال دی لکه په کورنی څاروو کښی اوښان، غویان او میږی او بزی شوی، او همدا راز آس هم حلال دی، او په وحشی حیواناتو کښی : زرافه، خرګوش، وبر (خانی)، یربوع یا کربوړی (یو وړوکی صحرائی حیوان دی) ضب (خادمی) او ظبی (صحرانی بزی) شوی، او په مرغانو کښی، لکه شتر مرغ، چرګان، طاووس،

طوطیان، کوترې، مرغۍ، هیلۍ، زانې، اوهمداراز د اوبو ټولې مرغۍ شوې دا ټولې حلالې دي، او د بحر ټول حیوانات حلال دي مګر چنګخان، ماران، او تمساح حرام دي.
او هغه فصلونه (زراعت) او میوه جات چه په ګنده اوبو باندې خړوبیږي او یا ورته ګنده او پلیتي سرې اچولې شوې وي نو د هغې خوراک جایز دی، لیکن که د ګندګۍ او نجاست خوند او یا بوی پکښې ښکاره شو نو بیا حرام دی.
او د سکرو، خاورې او ختې خوړل مکروه دي، او همدا راز د پوخوالي نه مخکې د پیازو اوړې او ګندنې خوړل هم مکروه دي، او که چیرته انسان وږې شي او د حرامو څیزونو خوړلو ته مجبوره شي نو په دغې وخت کښې ورله دومره خوراک کول فرض دي چه د مرګ نه پرې نجات حاصل کړي.

د وخت اهمیت : سلفو صالحینو به په هغه څه کښې د وخت بربادول چه فایده پکښې نه وې خلک منع کول. ورځې د مزرعې او کروندې په شان دي هرکله چه پکښې یوه دانه و کرې نو زر دانې به درله را اوباسي، نو آیا د یو عاقل انسان لپاره دا مناسب دي چه په خپله کرونده کښې دانې نه کرې او یا پکښې سستي کوي؟

زنا د شرک نه وروسته ډیره لویه ګناه ده ، امام احمد رحمه الله فرمائي : د قتل نه وروسته ماته د زنا نه بله لویه ګناه معلومه نده. او زنا تفاوت لري، د محصنې او د محرم (خپلوان) د ښځې سره، او یا د ګاونډي دښځې سره، او یا د رشته دارې ښځې سره زنـا کـول دا ډیره لويـه او قبیحـه ګنـاه ده. او لواطت ډیره بدترینه او کرکجنه ګناه ده، د دې وجـه نـه اکثرو علماء فرمایلي دي: چه فاعل او مفعول به دواړه قتليږي اګر که واده والا هم نه وي، شمس الدین رحمه الله فرمائي : که یو امام یا حاکم ته یو لوطي انسان ته په سوزولو سره سزا ورکول مناسب ښکاري نو د هغه لپاره دغسې سزا ورکول جایز دي. ځکه چه دغسې سزا ورکول د ابوبکر رضي الله عنه او د نورو صحابهٔ کرامو نه ثبوت لري.

کفارو ته د هغوی په اخترو باندې مبارکي ورکول او یا په هغې کښې شریکیدل، او یا پرې سلام کول ناروا دي، او که هغوی مونږ ته سلام وکړي نو په جواب کښې يې داسې ویل فرض دي: وعلیکم. کافرانو او بدعتیانو ته د احترام په خاطر پورته کیدل حرام دي، او مصافحه کول (لاس ورکول) ورسره مکروه دي، او په غیر د یو شرعي مصلحت او عذر نه هغوی ته تعزیه ورکول حرام دي.

الله تعالی مونږ ته د دنیا د ښایست لپاره مونږ ته بچي راکړي ليکن لـه بلـه پلـوه دغـه زامن امتحـان او فتنـه ده الله تعـالى فرمـائي : ﴿ إِنَّمَآ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَأَوۡلَٰدُكُمۡ فِتۡنَةٞ ﴾ **ترجمـه :** يقينـا مالونـه او بچي ستاسو فتنه ده. نو د پلار لپاره د خپل رعيت د مصلحت او فايدې لپاره عمل كول لازم او ضروري دي، لكه څرنګه چه الله فرمائي : ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ نَارٗا ﴾ **ترجمه :** اى مؤمنانو خپل ځانونه او كورنۍ د اور نه وساتئ، او رسول الله صلى الله عليه وسلم : **«كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته»** مسلم. تاسو ټول دمسئوليت او مشرتوب خاوندان ياست او د ټولو نـه بـه د هغه د رعيت تپوس كيداى شي. او كله چه بچي بالغه شي نو بيا هم پلاران او مشران د مسئوليت نه معاف كيداى نه شي، بلكه كه د هغوى په نصيحت كښې يې تقصير وكړه اويا يې د دنياوي او اخروي ضررونو نه حمايت ونه كړي نو په امانت كښې يې خيانت وكړ او د رسول الله صلى الله عليه وسلم د دې وعيد مستحق شو چه فرمائي : **« مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللهُ رَعِيَّةً يَمُوتُ يَوْمَ يَمُوتُ وَهُوَ غَاشٌّ لِرَعِيَّتِهِ إِلاَّ حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ »** البخاري. **ترجمه :** نشته يو بنده چه الله تعالى يې د يو رعيت مشر كړي او بيا په داسې حال كښې مړ شي چه چه د خپل رعيت سره يې غدر او دوكه كړې وي مګر الله تعالى به پرې جنت حرام كړي.

شرعی او مسنون دمونه

که څوک د الله تعالی په سنت اوطریقو کښی سوچ اوغور وکړی، نوپه دی باندیی به پوه شی، چه مصیبتونه او تکلیفونه د الله تعالی کونی اوتقدیری سنت دی، اوالله تعالی فرمائی :
﴿وَلَنَبۡلُوَنَّكُم بِشَيۡءٖ مِّنَ ٱلۡخَوۡفِ وَٱلۡجُوعِ وَنَقۡصٖ مِّنَ ٱلۡأَمۡوَٰلِ وَٱلۡأَنفُسِ وَٱلثَّمَرَٰتِۗ وَبَشِّرِ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾ سـورة البقـرة 155
ترجمه: او هرومرو (خامخا) مونږ تاسو په یوڅه ناڅه له ویري، لوږي او د مالونو او د ځانونو د تاوان او دمیوو کم والي په ذریعه آزمایو (امتحانوو) او صبر کوونکو ته زیری ورکړه.
اوهغه څوک خطاء کیږی چه دا خیال کوی چه نیکان خلک د مصیبتونو نه ډیر لیری او جدا دی، بلکه ابتلاء د ایمان دلیل دی، د نبی ﷺ نه چا پوښتنه وکړه چه په کومو خلکو باندی ډیر سخت امتحان راځی؟ نوهغه وفرمائل : **« الأنْبِيَاء ثُمَّ الصَّالحُون ثُمَّ الأمْثَلُ فالأمْثَلُ من النَّاسِ، يُبْتَلى الرَّجل عَلى حَسَبِ دينه ، فإنْ كَانَ في دينه صلابَةٌ زيدَ في بَلائه ، وَإنْ كَان في دينه رقَّةٌ خُفِّفَ عَنْهُ»**، ابن ماجه. او بیا نور نیکان خلک او بیا چه څوک غوره وی دخلکو نه، اوپه انسان باندی د هغه د دین او ایمان په مقدار ابتلا راځی، که چیرته دین یی مضبوط وی نوابتلا پری سخته راځی، او که چیرته دین یی قوی نه وی نو اسانه ابتلا پری راځی، ابتلا او امتحان د الله تعالی د بنده سره د محبت علامه ده، رسول الله ﷺ فرمائی : **« وَإنَّ اللَّهَ إذا أَحبَّ قَوْمًا ابْتَلاهُمْ »** أحمد. **ترجمه :** الله تعالی چه کله د کوم قوم سره محبت کوی، نو امتحان پری راولی، مسند احمد او ترمذی روایت کوی.
او ابتلا د دی خبری علامه ده، چه الله تعالی په دغه انسان باندی د خیر اراده کړی ده، نبی ﷺ فرمائی : **« إذَا أرادَ اللَّهُ بِعَبْدِه الْخَيْرَ عَجَّلَ لَهُ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا ، وَإذَا أرادَ اللَّهُ بِعَبْدِه الشَّرَّ أمْسَكَ عَنْهُ بِذَنْبِه حَتَّى يُوافِي بِه يَوْمَ الْقِيامَة »** الترمذي، **ترجمه :** الله تعالی چه کله یو بنده ته د خیر رسولو اراده وکړی نو په دنیا کښی ورله سزا ورکړی، او کله چه ورته د شر اراده وکړی نو هغه باندی د ګناه د وجی نه مصیبت نه راولی، دی لپاره چه په قیامت کښی ورله پوره سزا ورکړی، ترمذی روایت کوی، او ابتلا د ګناهونو لپاره کفاره ده، اګر که ډیره معمولی هم وی، رسول الله ﷺ فرمائی :**«مَا مِنْ مُسْلمٍ يُصيبُهُ أذًى شَوْكَةٌ فَمَا فوقَهَا إلا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا سَيِّئَاته كَمَا تَحُطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا »** متفق عليه. **ترجمه :** نشته یومسلمان چه هغه ته د اغزی یا دهغی نه کم ضرر ورسیږی مګر الله تعالی د هغی په وجه د دغی انسان ټول ګناهونه داسی ختموی لکه ونه چه پاڼی ورژوی، متفق علیه.
د دی وجی نه دغه مصیبت زده مسلمان که چیرته نیک وی، نو دغه ابتلا د هغه د مخکنیو ګناهونو لپاره کفاره ده، اویا د هغه د درجو لپاره او چتوالی دی، او که چیرته ګناهکار وی نو بیا د هغه د ګناهونو لپاره کفاره ده، او د ګناهونو په خطر باندی ورته یاداشت دی، الله تعـــالی فرمـــائی : ﴿ظَهَرَ ٱلۡفَسَادُ فِي ٱلۡبَرِّ وَٱلۡبَحۡرِ بِمَا كَسَبَتۡ أَيۡدِي ٱلنَّاسِ لِيُذِيقَهُم بَعۡضَ ٱلَّذِي عَمِلُواْ لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ﴾ سورة الروم 41 ، **ترجمه :** دهغو کړنو له امله فساد ظاهر شو چي خلك يي کوی په وچه او لنده (بر او بحر) کښي، ددي دپاره چي (الله) دوی لره ددوی دځینو کړنو جزاء وڅکوي، ددي دپاره چي دوی (له خپلو ګناهونو څخه دالله طاعت ته) راوګرځی.
د ابتلاء او امتحان قسمونه : په نعمتونو باندی امتحان او ابتلاء لکه د مال زیاتوالی ، په مصیبتونو باندی ابتلاء او امتحان لکه ویره ، ولږه ، د مالونو کمیدل ، الله تعالی فرمائی:
﴿وَنَبۡلُوكُم بِٱلشَّرِّ وَٱلۡخَيۡرِ فِتۡنَةٗ﴾ سورة الانبياء 35 ، **ترجمه:** او مونږ په تاسي د خیر او شر ازمیښت کوو دپاره دامتحان.
ځنی د ابتلاء نه په مرض او مرګ سره ازمایښت دی چه د هغی لوی سبب نظر او جادو دی چه د حسد نه پیدا کیږی، رسول الله ﷺ فرمائی : **« أكْثَرُ مَنْ يَمُوتُ مِنْ أُمَّتي بَعْدَ قَضَاءِ الله**

وقَدَرِه بالعَيْن » الطيالسي. **ترجمه :** زما په امت كښې ډير خلک د الله تعالى د قضاء او تقدير نه وروسته د نظر له امله مرى.

د نظر او جادو نه دحفاظت او پرهيز ځنې شرعى اسباب : زمونږ لپاره دا پكاردى چه د حفاظت او پرهيز اسباب وپيژنو، كوم چه نظراو جادو د واقع كيدلو نه مخكې دفع كوى او بيا يې عملى كړو، لكه څرنګه چه ويلى شوى (چه پرهيز دعلاج نه غوره دى) او پرهيز يعنى حفاظت په ډيرو شيانو سره حاصليداى شى، چه ځنې يى په لاندى ډول دى:

✱ په توحيد باندى خپل نفس كلكول، او دا ايمان ساتل چه په ټولو كائناتو كښې تصرف كونكى صرف الله دى، او نيكو عملونو ته توجه كول. په الله تعالى باندى ښايسته ګمان او توكل كول، د هر عارضى شى په پيښيدو باندى دى د مرض او نظر ګمان او وهم نه كوى ځكه چه وهم پخپله يو قسم مرض دى.

✱ كله چه يو انسان په نظر او جادو كولو باندى مشهور شى، د هغى نه بايد نور خلک ځان وساتى، او دا صرف د اسبابو د استعمال په خاطر ليكن ويره به ترى نه كوى.

✱ كله چه څوک هغه شى ووينى چه انسان پرى خوشحاليږى بايد الله تعالى ياد كړى او مباركى پرى و وائى، رسول الله ﷺ فرمائى : **« إذَا رَأى أحَدُكُمْ مِنْ نَفْسه أوْ مَاله، أوْ أخيْه مَا يُحِبّ، فَلْيُبَرِّك، فَإنَّ العَيْنَ حَقٌّ »** الحاكم . **ترجمه :** كله چه څوک په خپل نفس او مال كښې، او يا په خپل ورور كښې داسې څه ووينى چه هغه خوښوى نو تبريكى (بارک الله لک) دى ووائى، ځكه چه نظر حق دى. او تبارک الله ويل صحيح نه دى.

✱ دسحر او جادونه د حفاظت او وقائى لپاره دا هم يو سبب ى، چه يو انسان د مدينى منورى د (عجوه) نوعى كجورى نه هر سحر اوه دانى وخورى.

✱ د جادو او سحر نه الله تعالى پورى پناه نيول، په الله تعالى باندى توكل او ښايسته ګمان كول، دسبا او بيګاه په وختونوكښې د شرعى اذكارو او دعاګانو پابندى كول، او د دغى اذكارو او دعاګانو لپاره تاثير شته، چه هغه د دوو شيانو موافق زياتيږى او كميږى:

١) دا ايمان ساتل چه دغه شرعى اذكارو او دعاګانو كښې نفع او فائده شته ليكن د الله په حكم باندى، او د ايمان په مقدار په هغى كښې تاثير وى.

٢) چه په ژبه باندى دغه اذكار په داسې حالت كښې ووائى، چه د زړه توجه ورسره هم وى، ځكه چه دغه اذكار په حقيقت كښې دعاګانى دى، او الله تعالى دغافل زړه دعاګانى نه قبلوى، لكه څرنګه چه په صحيح حديث كښې راغلى دى او د زړه د توجه او حضور په اندازه په دغى اذكارو كښې تاثير وى ان شاء الله .

د اذكارو او دعاګانو وختونه : دسبا اذكار به د سهار د لمانځه نه وروسته ويلى كيږى، او دبيګاه اذكار به د مازديګر د لمانځه نه وروسته ويلى كيږى، او كله چه د يو مسلمان نه دغه دعاګانى هيرى شى، نو كله چه ورته په ياد شى نوپه هغه وخت كښې يى بايد ووائى.

دسترګود لګيدواويا د نظر ځنې علامې : اول بايد په دى باندى انسان پوه شى چه د علم طب اود شرعى د مونو په مابين كښې هيڅ قسم تضاد او تعارض نشته، نو په قرآن عظيم الشان كښې د ظاهرى مرضونو اود هغى مرضونوچه تعلق يى د روح سره دى شفاء اوعلاج دى، نو كله چه انسان د ظاهرى مرضونو نه سالم وى، نو سلبى اعراض او اثرات اكثريا د درد په شكل كښې وى، چه د يوځاى نه بل ځاى ته نقل كيږى، چه په مخ كښې زيړوالى پيداشى، خوله او متيازى (بولى) زياتى وى، اشتها كمزورى وى، اود بدن په اندامونو كښې ګرموالى اويا يخوالى پيداشى، د زړه ټكان پيداشى، په شاه او اوږو كښې

داسی دردونه پیدا شی چه د یو ځای نه بل ځای ته نقلیږی، غم اود سینی تنګوالی شروع شی، د خوب په حال کی ناقراری، د ویری په وخت کښی ډیر زیات متاثره کیدل، غیر طبیعی غصه کیدل، د قی زیاتیدل، ګوښه ژوند خوښول، تنبلی او کسالت، د خوب خوښول، او داسی نور مرضونه چه د طب په لحاظ سره د هغی لپاره کوم سبب نه وی، او کله دا علامی د مرض د زیاتوالی او کموالی په مقدار پیدا کیږی.

لیکن د مسلمان لپاره پکار دی چه د قوی ایمان او قوی زړه خاوند وی، چه وسوسی پکښی داخلی نشی، او باید د مجرد یو مشکل او مرض له امله دا وهم او خیال ونکړی چه زه خو په مصیبت باندی مبتلا یم، ځکه چه وهم یو داسی سخت مرض دی چه علاج یی په اسانتیا سره نشی کیدای، کله دا علامی په روغو خلکو کښی هم وی، او کله دغه اثرات د یو اندام د مرض له امله وی، او کله د ایمان د کمزورتیا له امله راځی، لکه د سینی تنګیدل، غم، تنبلی، او یا نور، په کار ده چه انسان د الله تعالی سره خپله علاقه جوړه کړی.

که چیرته دا مرض د نظر[١] له امله وی : نوعلاج به یی د الله تعالی په اذن سره په دوه و طریقو سره وی: **١)** که چیرته نظرباز (نظرکونکی) معلوم وی، نوهغه ته به حکم وکړی چه غسل وکړی، بیا به په هغی مستعملو اوبو باندی غسل وکړی او یا دی وڅکی. **٢)** اوکه چیرته معلوم نه وی، نوبیا به علاج په شرعی دمونو سره کوی، اویا په دعا سره چه الله تعالی ورنه مصیبت لری کړی، او یا په ښکر لګولو سره.

اوکه د مرض سبب جادواوسحر[٢] وی : نوپه لاندی طریقوسره به د الله تعالی په اذن دهغی علاج کیدای شی.

١) که د جادو اوکوډو ځای معلوم وی ، نوکله چه دی پیدا کړه، هغه به خلاص کړی اوغوټی به ورله خلاصی کړی، اوقل اعوذ برب الفلق او قل اعوذ برب الناس دوه سورتونه به پری ولولی او بیا به یی وسوزوی.

٢) شرعی دمونه ، دقران کریم په ایاتونو باندی اوخاصکر په سورة بقره، سورة فلق او سورة الناس، او نورو مسنونه دعاګانو باندی.

٣) نشره (دجادو او کوډو خلاصول) ، اوداپه دوه قسمه ده: **أ) حرام اوناروا:** چه هغه دجادو د تاثیر ختمول دی په جادو اوسحرسره، او جادوګرو اوساحرانو ته تلل چه د ده د سحر اثر ختم کړی. **ب) جایزاوروا:** چه ځنی یی دا دی، د بیری اوه پاڼی به په ګټه باندی وټکوی، اوبیا به پری دری کرتی سورة الکافرون، اخلاص، فلق، او الناس، ولولی، بیابه یی په اوبه کښی ګډی کړی، بیابه یی وڅکی اویا به پری غسل وکړی، اوباربار به دغه طریقه وکړی ترڅو چه الله تعالی ورله شفاء ورکړی، په مصنف دعبدالرزاق کښی داسی طریقه ذکرشوی.

---

(١) **نظر:** د شیطان ضرر دی چه انسان ته د صفت او تعجب کولو له امله رسیږی ، چه کله ورسره د الله تعالی ذکر درود نه وی او په دی باندی دا حدیث دلیل دی (العین حق) البخاري یعنی نظر حق دی ، او په بل روایت کښی راغلی چه شیطان اود بنی ادم حسد ورته حاضریږی) رواه أحمد وصححه الهيثمي وله شواهد، او نظر نه په عین سره تعبیر شوی : ځکه چه دا نظر کولو وسیله ده ، او داسی نده چی همدا سترګی په خپله ضرر رسولی شی، ځکه چه کله د ړوند انسان نظر هم لګیږی.

(٢) **السحر:** دا په غوټو، دمونو او خبرو سره وی ، او یا داسی عمل وی چه د مسحور انسان په بدن زړه او یا د هغی په عقل باندی فورا تاثیر کوی ، او سحر حقیقت لری ، څه قسم داسی سحر دی چه انسان وژنی ، ځنی ئی د مرض سبب ګرځی ، او ځنی ئی انسان د جماع کولو نه بندوی ، آو ځنی ئی د خاوند او ښځی په منځ کښی جداوالی راولی ، ځنی شرک او کفر دی ، او ځنی ئی ګناه کبیره ده.

٤) که چیرته د جادو او سحراثرپه خیته کښې دننه وی نوقی دی وکړی، اوکه چیرته په بل ځای کښې وي نوبیا به ښکر ولګوی.

د دمونو شرطونه: ۱) چه د قران کریم په ایاتونو او یا په مسنونه دعاګانو باندی وی. **۲)** چه په عربی ژبه وی او یا په هغه ژبه چه معنی یی معلومه وی. **۳)** دا عقیده ساتل چه دا دم په خپله مؤثر ندی بلکه شفاء اوعلاج د الله تعالی د طرف نه دی. او پکار دا ده چه د قران تلاوت د پیریانو او انسانانو د هدایت په نیت ولوستل شی، ځکه چه قران د هدایت او شفا لپاره نازل شوی دی، او د پیریانو د قتلولو په نیت به یی نه لولی مګر په هغی وخت کښی چه د پیریانو ویستل سخت شی.

د دمونکی انسان شرطونه: ۱) غوره دا ده چه دمونکی باید نیک او تقوی دار مؤمن وی، ځکه چه څومره دمونکی په خپله نیک وی، نو په هغی اندازه به د دمونو اثر قوی وی.

۲) الله ته په اخلاص سره متوجه کیدل، په دی شان سره چه د زړه توجه یی د ژبی سره یو ځای شی، اوبیا غوره طریقه دا ده چه انسان خپل ځان په خپله دم کړی، ځکه چه څومره دا دخپل حاجت او مصیبت احساس کوی، دغومره احساس دبل چا سره نه وی، او الله تعالی دمحتا جانو او مصیبت زده وو خلکو سره د دعاء د قبلیدو وعده کړیده، او بل دا چه دمونکی انسان اکثر غافل وی.

د هغی مریض شرطونه چه دم پری کیدای شی: ۱) دا به ډیره ښه وی چه دغه مریض نیک مؤمن وی، ځکه چه د دمونو تاثیر دایمان په مقدار باندی وی، الله تعالی فرمائی :

﴿ وَنُنَزِّلُ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ ٱلظَّٰلِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴾ سورة الإسراء 82 ، ، او مونږ دقرآن نه هغه آیاتونه نازلوو چي د مسلمانانو د پاره شفا او رحمت دی او د ظالمانو لپاره پرته له ضرر څخه (بل څه) نه زیاتوي. **۲)** الله ته په صداقت سره متوجه کیدل، چه شفاء ورله ورکړی. **۳)** په شفاء کښی به تلوار نه کوی، ځکه چه دمونه په حقیقت کښی دعاء ده، نو کله چه سوال کونکی په تلوار سره اجابت غواړی نوالله ورله دعاء نه قبلوی، لکه څرنګه چه په حدیث کښی راغلی دی، رسول الله ﷺ فرمائی: «**يُسْتَجَابُ لأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ يَقُولُ : دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي** » متفق علیه.، په تاسو کښی د یو کس دعاء ترهغی پوری قبلیږی تر څو پوری چه تلوار ونه کړی، او دادی چه ووائی: زه دعاګانی کوم خو نه قبلیږی، متفق علیه.

د دمونو شرعی طریقه: ۱) په مریض باندی د دمونو لوستل، لیکن سره د چوپ کولو نه یعنی چه لږی لاړی ورسره وی. **۲)** صرف د دمونو لوستل په غیر د چوپ کولو نه. **۳)** دلاړو ګډون د خاورو سره او بیا پری د دردمند ځای مسه کول. **٤)** د دمونو لوستل او د هغه ځای مسحه کول چه درد کوی.

هغه ایتونه او احادیث چه مریض وربان‌دی دمولی شی:

د سورة فاتحی، اية الكرسی، د سورة بقری د اخری دوو ایاتونو لوستل، او همدا راز د، الکافرون، اخلاص، فلق، الناس، د سورتونو لوستل

✸ ﴿ فَسَيَكْفِيكَهُمُ ٱللَّهُ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ ﴾ سورة البقرة 137، **ترجمه:** نو الله به ژر ددوی شر له تا څخه دفع کړي او همغه دی ښه اوریدونکي او ښه عالم.

✸ ﴿ يَٰقَوْمَنَآ أَجِيبُواْ دَاعِيَ ٱللَّهِ وَءَامِنُواْ بِهِۦ يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴾ سورة الاحقاف 31

ترجمه: ای زمونږ قومه دالله دغه دعوت كوونكی ومنئ، پرې ايمان راوړئ، تر څو چې (الله) ستاسې ګناهونه وبخښي او تاسې له دردناك عذاب څخه وژغوري.

✱﴿ وَنُنَزِّلُ مِنَ ٱلْقُرْءَانِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ ٱلظَّـٰلِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴾ سورة الإسراء 82 . ، او مونږ دقرآن نه هغه آياتونه نازلوو چې د مسلمانانو د پاره شفا او رحمت دی او د ظالمانو لپاره پرته له ضرر څخه (بل څه) نه زياتوي.

✱﴿ أَمْ يَحْسُدُونَ ٱلنَّاسَ عَلَىٰ مَآ ءَاتَىٰهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦ ﴾ سورة النساء 54. ، آيا خلكو سره دهغه څه لـه كبله چې خدای دويته له خپل فضل څخه وركړی دی حسد كوي.

✱﴿ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴾ سورة الشعراء 80، او كله چه زه مريض شم نو هغه شفا راكوی ماته.

✱﴿ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴾ سورة التوبة ١٤ ، ، او دمسلمانانو سينو ته به شفاء وركړي.

✱﴿ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هُدًى وَشِفَآءٌ ﴾ سورة فصلت 44 ، او ووايه دا د مؤمنانو لپاره هدايت او شفاء ده.

✱﴿ لَوْ أَنزَلْنَا هَـٰذَا ٱلْقُرْءَانَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُۥ خَـٰشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ ٱللَّهِ ﴾ سورة الحشر 21 ، كـه دغـه قرآن مونږ پر يوه غره باندې نازل كړی وای، بيشكه تا به هغه دالله دويری لـه كبلـه زاری كونكی (او) ټوټې ټوټې كيدونكی ليدلی وای.

✱﴿ فَٱرْجِعِ ٱلْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ ﴾ سورة الملک 3 ، نو يو بل ځل وګوره، آيا كوم سوری (يا خلل په آسمانو كښې) وينې؟

✱﴿ وَإِن يَكَادُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَـٰرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا۟ ٱلذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُۥ لَمَجْنُونٌ ﴾ سورة القلم 51 ، بيشـكه چـې نژدی وو كافران تاته په خپلو سترګو سره زيان ورسوي، كله چې دوی قرآن واوريده (چې تا هغه لوسته) او دوی وايي چې دی په رښتيا سره ليونی دی.

✱﴿ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَغُلِبُوا۟ هُنَالِكَ وَٱنقَلَبُوا۟ صَـٰغِرِينَ ﴾ سورة الاعراف 117- 119 ، او موسی تـه مو وحي وكړه چې تـه خپله امسا وغورځوه، (دموسی امسا) سمدستي دهغوی ټول چل ول يې (په خپل ستوني) ښوې تيرول، نو (پدې توګه) حق ثابت او هر هغه څه چې دوی (برابر) كړي وو ټول باطل شول، نو (فرعونيان) په هغه ځای كښې مغلوب شول او خوار او سپك وګرځيدل.

✱﴿ قَالُوا۟ يَـٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَن تُلْقِىَ وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ ﴿٦٥﴾ قَالَ بَلْ أَلْقُوا۟ ۖ فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ ﴿٦٦﴾ فَأَوْجَسَ فِى نَفْسِهِۦ خِيفَةً مُّوسَىٰ ﴿٦٧﴾ قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْأَعْلَىٰ ﴿٦٨﴾ وَأَلْقِ مَا فِى يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوٓا۟ ۖ إِنَّمَا صَنَعُوا۟ كَيْدُ سَـٰحِرٍ ۖ وَلَا يُفْلِحُ ٱلسَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ﴾ سورة طه 65- 69 . **ترجمه** : دوی وويل: ای موسی، يا به ته (خپله لكړه ميدان ته) اچوې يابه مونږ هغه كسان شو چې لومړی اچوی، (موسی) وويل: خو تاسې (لومړی) واچوئ، نو ناځاپه د دوی پړي او لكړی (امساوی) د دوی په خيال كښې د دوی د جادو په وجه داسې راتللې چې منډې وهي، نو موسی په خپل زړه كښې يو څه ويره حس كړه، نو مونږ (ورته) وويل: مه ويريږه، بيشكه چې همدا ته (دوی باندې) برلاس او غالب يئ، او هغه څه (ميدان ته) واچوه چې ستا په ښی لاس كښې دی ترڅو هغه شيان چې (جادوګرانو) جوړ كړي دي له ستوني څخه تير كړي، بيشكه څه چې دوی جوړ كړي دي (يوائې) د جادوګرچل ول دی، جادوګر هر چيرته چې راشي نه بريالی كيږي.

✱﴿ ثُمَّ أَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴾ سورة التوبة 26 ، بيا الله خپل آرامښت (ډاډينه)

پرخپل پيغمبر اوپر مؤمنانوباندې راوليږه.

✱ ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَيۡهِ وَأَيَّدَهُۥ بِجُنُودٖ لَّمۡ تَرَوۡهَا﴾ سورة التوبة 40 ، نو الله خپله آرامښت (ډاډينه) پرده باندې نازله كړه او هغه سره يې په داسې لښكروسره مرسته وكړه چې تاسې هغه نه ليدل.

✱ ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَأَلۡزَمَهُمۡ كَلِمَةَ ٱلتَّقۡوَىٰ﴾ سورة الفتح 26 ، نو الله تعالى خپله ډاډينه پر خپل پيغمبر او پر مؤمنانو باندې راواستوله او پر دوى باندې يې د توحيد كلمه لازمه وګرځول.

✱ ﴿لَّقَدۡ رَضِيَ ٱللَّهُ عَنِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ إِذۡ يُبَايِعُونَكَ تَحۡتَ ٱلشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمۡ فَأَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ عَلَيۡهِمۡ وَأَثَٰبَهُمۡ فَتۡحٗا قَرِيبٗا﴾ سورة الفتح 18 ، بيشكه الله له مسلمانانو نه راضى شو كله چې دوى تر ونې لاندې تا سره بيعت كاوه او هغه څه چې د دوى په زړونو كښې وو الله ته معلوم وو، نو له همدې كبله يې پر دوى باندې ډاډينه (او آرامتيا) راوليږله او دوى ته يې په نږدې بريالیتوب او فتح بدله وركړه.

✱ ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ لِيَزۡدَادُوٓاْ إِيمَٰنٗا مَّعَ إِيمَٰنِهِمۡ﴾ سورة الفتح ٤. همدغه (الله) دى چې د مؤمنانو په زړونو كښې يې ډاډ واچوه ترڅو چې له خپل ايمان سره يى (نور) ايمان زيات شى.

د نبوى احاديثو نه څنى دعاګانى :

✱ **(أَسأَلُ اللهَ العَظِيْمَ رَبَّ العَرْشِ العَظِيْمِ أنْ يَشْفِيَكَ)** ، له هغى لوى او عظيم الشان الله نه سوال كوم چه خاوند د لوى عرش دى، چه تا لره شفاء او روغتيا دركړى. دا بايد اوه كرتى (ځلى) وويل شى.

✱ اود دى دعاء ويل درى كرتى : **(أُعِيْذُكَ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لامَّةٍ)** ، زه ستا لپاره د الله په پوره او كاملو كلماتو باندى پناه غواړم، د هر شيطان او زهرناك مخلوق نه، او دهرى ضرر رسونكى سترګى نه.

✱ او درى كرتى (ځلى) د دى دعاء ويل : **(اَللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أذْهِبِ البَأسَ اِشْفِ أنْتَ الشَّافِي لا شِفَاءَ إلا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لايُغَادِرُ سَقَمًا)** ، أى د خلكو پروردګاره، ته مرض ختم كړى، صرف ته شفاء وركونكى ئى، نشته شفاء مګر ستا شفاء او علاج، داسى شفاء چه مرض نه پريږدى .

✱ او يوكرتى (ځلى) د دى دعاء ويل **(اَللَّهُمَّ أذْهِبْ عَنْهُ حَرَّهَا وَبَرْدَهَا وَوَصَبَهَا)** ، أى الله د دى نفس نه ګرمى يخنى مرض او تكليف لرى كړى.

✱ اوه كرتى (ځلى) د دى دعاء ويل **(حَسْبِيَ اللهُ لا إلَهَ إلا هُوْ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ العَرْشِ العَظِيْمِ)**. ، بس پوره دى مالره هغه الله چه بيله هغى نه دعبادت وړ او حقدار نشته، خاص په هغه باندى ما توكل كړى دى، او هغه د لوى عرش خاوند دى.

✱ او درى كرتى (ځلى) د دى دعاء ويل **(بِسمِ اللهِ أرْقِيْكَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ يُؤْذِيْكَ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أوْ عَيْنِ حَاسِدٍ، اللهُ يَشْفِيْكَ بِسْمِ اللهِ أرْقِيْكَ)** ، د الله تعالى په نوم دى دموم، د هر مرض نه چه تاته تكليف رسوى، د هر نفس او د حسد كونكى سترګى د شر نه، الله تعالى دى تاته شفاء دركړى، او د الله په نوم دى زه دموم.

✸ لا س به په درد مند ځای باندې کیږدي او درې کرتې (ځلې) به (بِسْمِ اللّٰهِ) ووائي او اوه کرتې (ځلې) به (أَعُوْذُ بِعِزَّةِ اللّٰهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ) ، زه دالله په عزت اوقدرت باندې پناه غواړم د شر دهغه څه نه چه ماته رسیدلی دی، او زه ترې ویریږم.

ځنې ضروري هدایات :

١) دهغې دروغو او خرافاتو تصدیق کول جائز ندی، چه د خلکو په مابین کښې شهرت لري، چه مریض به د نظر باز (نظر کونکی) متیازې څکې، او یا دا خبره چه کله هغه خبر شي نو بیا د هغې اثر (د اوداسه اوبه) فایده نه ورکوي .

٢) د نظر دویریدو دوجې نه د څرمنو تعویذونه، بنګړي، او د امیلونو، زوړندول جائز نه دی، رسول الله ﷺ فرمائی : (څوک چه د نظر ماتی تعویذ په غاړه کښې اچوی نو الله تعالی دی ورله حاجت پوره نه کړی) . احمد روایت کوی. او رسول الله ﷺ فرمائی : « مَنْ تَعَلَّقَ شَيْئًا وُكِلَ إِلَيْهِ » الترمذي، څوک چه کوم څیز په غاړه کښې واچوی هغې ته به وسپارلی شي. ترمذی روایت کوی. که چیرته د قران ایاتونه وی نو په هغې کښې اختلاف دی لیکن نه اچول یې غوره او بهتر دی.

٣) د (ماشاء الله تبارک الله) لیکل، او یا د توری، چاقو، او د سترګی رسمول، او یا د (نظر نه د ځان ساتلو په خاطر) په موټر کښې د قران ایښودل، اویا په کورونوکښې د بعضې ایاتونو زوړندول، دا هم جایز نه دی، ځکه چه په دی شیانو سره نظر نه شی دفع کیدلی، بلکی دا هم د ناروا تعویذونو په شان دی.

٤) د مریض لپاره دا خبره ضروري ده، چه د دعا د قبلیدو یقین یی په زړه کښې راشي، او د شفاء او علاج نه نا امیده نه شي، مثلا که چیرته ورته وویلی شي چه ته به تول عمر ګولی (دوا) خوری، الله به درله شفاء درکړی، نو په دغه صورت کښې خو شکایت او فریاد نه کوی، لیکن کله چه په شرعی دمونو سره د ده په علاج او شفاء کښې لږ تاخیر واقع کیږی، نو بیا فورا فریاد اوشکا یت کوی، سره د دی نه چه ده لپاره په هر حرف باندې چه په دعاګانو او دمونو کښې لولی اجر او نیکی شته، نو ده لپاره پکاردی چه ډیری دعاګانې او استغفار ولولی او خیراتونه وکړی، ځکه دا دشفا حاصلولو سبب ګرځی.

٥) په اجتماعی صورت سره د دمونو لوستل د سنت مخالف عمل دی، او د دی تاثیر ضعیف دی، همداراز د ټیپونو نه په دمونو کښې استفاده کول، ځکه چه د دمونکی لپاره نیت شرط دی، او د دغې الاتو لپاره نیت نشی کیدلای، اګر چه د هغې په اوریدلو کښې ډیری فائدې شته لیکن د دمونو لپاره به یی نه استعمالوی، او د مریض د جوړیدلو پوری د دمونو تکرارول سنت دی، مګر که دغه دمونه مریض ستړی کوی نو بیا دی په کمه اندازه باندې ووائی، او د یو ایت او یا د یوی دعاء تکرارول په یو خاص مقدار باندې په غیر د دلیل نه جایز نه دی.

٦) بعضې هغه علامې اونخښې چه دهغې نه دامعلومیږی چه دا دمونکی ساحر دی، اګر چه په ظاهره به تاته دیندار ښکاری، او ابتدا کښې به د قران بعضې ایتونه لولی، لیکن په دی باندې باید انسان دوکه نشی او توجه او تحقیق پکاردی، او کله به د خلکو د دوکه کولو په خاطر جماتونو ته هم ځی، او ستا په مخکی به ذکر هم کوی نوخبردار چه په دی شیانو باندې دوکه نه شی.

د جادو ګرو او کوډګرانو ځنې علامې : ✸ دمریض نه د نوم او د مورنوم معلومول، ځکه چه د نوم پیژندل او یا نه پیژندل په علاج کښې کوم تاثیر نشی کولی. ✸ د مریض نه د جامو طلب کول، لکه بنین (انګیا یا زیرپیراهنی) او یانوری داخلی جامی. ✸ د مریض نه د یو معین اومشخص حیوان

طلب کول، چه د پیریانوپه نوم یی قربانی کړی، او کله داسی هم کیږی چه د دغی ښاروی په وینو باندی مریض رنګ کړی. ✸ د داسی منترو لوستل او یا د هغی لیکل چه په معنی یی څوک نه پوهیږی. ✸ مریض ته د داسی ورقی ورکول، چه په هغی کښی خط کشی، او مربعات، او خانه کشی وی، چه په داخل د دغی خانو کښی حرفونه او حساب وی. ✸ مریض ته حکم کول چه څه زمانه د خلکو نه جدا شی، او په تورتم (تیاره) ځای کښی وخت تیر کړی، او دغی ته (حجبه) یعنی تنهایی وائی. ✸ مریض ته حکم کول چه تر څه مودی پوری به داوبو د استعمال نه ځان ساتی. ✸ کله مریض ته یو شی ورکړی چه په زمکه کښی یی دفن کړه. ✸ کله مریض ته یوه ورقه ورکړی چه وئی سوزوی، او دهغی لوګی بوی کړی. ✸ کله مریض په بعضی خصوصی خبرو باندی خبر کړی، چه ماسوا دهغی نه پری بل څوک نه پوهیږی، او یا د خبرو نه مخکی مریض ته خپل نوم، ملک، او مرض ور وښائی. ✸ په کوم وخت کښی چه مریض ورشی نو فورا یی مرض معلوم کړی، او یا یی د تلیفون او ډاکخانی په واسطه خبرکړی.

٧) داهل سنت وجماعت مذهب دا دی ، چه پیریان په انسان باندی راتلای شی، او په انسان کښی چلند کوی، او دلیل پری د قرآن عظیم الشان دا ایت دی : ﴿ٱلَّذِينَ يَأۡكُلُونَ ٱلرِّبَوٰاْ لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ ٱلَّذِي يَتَخَبَّطُهُ ٱلشَّيۡطَٰنُ مِنَ ٱلۡمَسِّۚ﴾ سورة البقرة 275 . هغه كسان چي سود خوري په قيامت كښي نه پاڅيږي مګر دهغه چا د پاڅيدو په شان چي شيطان دهغه حواس دليونتوب له کبله ګډ وډ کړی وی.

او دا د ټولو مفسرینو اجماع او اتفاق دی، چه مراد د مس نه پدی ایت کښی، هغه شیطانی لیونتوب دی، چه انسان ته د پیریانو د ننوتلو له امله رسیږی.

د جادو او سحر د بیان تکمله: جادو شته لیکن د هغی حقیقت یو خیالی شی دی، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی ﴿يُخَيَّلُ إِلَيۡهِ مِن سِحۡرِهِمۡ أَنَّهَا تَسۡعَىٰ﴾ سورة طه 66 ، په خیال کښی راتله ده ته د وجی د جادو د هغوی نه چه هغه منډی وهی، او تاثیر یی په قران او حدیث سره ثابت دی، او جادو ناروا او حرام عمل دی او ډیره لویه ګناه ده، او دلیل پری دا حدیث دی چه رسول الله ﷺ فرمائی : « **اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ قَالُوا :يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ؟ قَالَ:الشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسِّحْرُ...** » متفق علیه، ځان وساتی د اوو تباه کونکو څیزونو نه، صحابه وو وفرمایل چه هغه کوم دی ای د الله نبی ﷺ نو رسو ل الله ﷺ وفرمایل: د الله سره شرک کول، جادو، او د یو پاک نفس قتلول چه الله یی وژل حرام کړی وی، او د سود خوړل، متفق علیه، او الله تعالی فرمائی : ﴿وَلَقَدۡ عَلِمُواْ لَمَنِ ٱشۡتَرَىٰهُ مَا لَهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنۡ خَلَٰقٖ﴾. سورة البقرة 106 ، **او** يقينا دوی پوهیدل چا چه واخسته جادو نو نشته د هغی لپاره په اخرت کښی څه حصه.

او جادو بیا په دوه قسمه دی : ١) غوټی اچول اود منترو ویل تر څو چه پری جادوګر د یو انسان د ضرر په خاطر د شیطانانو د استعمالولو مرحلی ته ورسیږی **٢)** هغه دوایانی چه د مسحور انسان په بدن عقل ارادی ، او میلان باندی تاثیر کوی ، او دیته (صرف) یعنی د یوشی نه اړول ، او (عطف) یعنی دیو شی سره محبت پیدا کول وائی . نو د مسحور انسان په خیال کښی داسی راځی چه دا شی واوریده او یا وښوریده او یا لاړ ، او یا د دی په شان نور خیالات . نو په دی کښی اول قسم شرک دی ځکه چه شیطانان تر هغی پوری د جادوګر خبره نه منی چه تر څو ئی کفر نه وی کړی ، او دوهم قسم د هلا کونکو او لویو ګناهونو له جملی څخه دی . او دا ټول د الله تعالی د تقدیر له امله حاصلیږی .

د دعاء آداب او فضيلت

دایو حقیقت دی چه مخلوق ټول الله تعالی ته محتاج د ی، او یو الله رب العلمین دخپل مخلوق نه بی پروا دی، په مونږ ئی دعاء او سوال فرض کړی دی، الله فرمائی : ﴿ٱدۡعُونِيٓ أَسۡتَجِبۡ لَكُمۡۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسۡتَكۡبِرُونَ عَنۡ عِبَادَتِي سَيَدۡخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ سورة غافر 60، أي عن دعائی. ، او ستاسې پروردگار وویل: یوازی ما ته دعاء وکړئ ترڅو چې ستاسې دعاء قبوله کړم، بیشکه هغه کسان چې زما له عبادت څخه تکبر کوي هرو مرو به په خواری (او سپکتیا) سره دوزخ ته ننوځي.

اورسول الله ﷺ فرمائی : « **مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ يَغْضَبْ عَلَيْهِ** » څوک چه الله تعالی ته سوال نه کوی هغه ورته په غضب کیږی، سره د دی نه چه الله تعالی د خپلو بندګانو په سوال باندی ډیر خوشحالیږی، او څوک چه په دعاء کښی ډیراصرار (باربار طلب) کوی الله ته ډیر محبوب وی، او ځان ته ئی نږدی کوی، او د رسول الله ﷺ صحابه وو دغه خبره محسوسه کړی وه، نو هغوی به د الله تعالی نه په غوښتلوکښی هیڅ یو شی حقیر او معمولی نه ګڼه، او خپل حاجتونه به ئی مخلوق ته نه پیش کول، او دا ځکه چه د هغوی علاقه او ارتباط د خپل رب سره وو، او هغی ته نږدی وو او الله هم دوی ته نږدی وو، لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ﴾ سورة البقرة 186 . ، او کله چې له تا څخه ز ما بندګان زما په باره کښی پوښتنه وکړي بیشکه زه (دویته) نژدې یم.

او دعاء د الله تعالی په نزد ډیر لوی اهمیت او فضلیت لری، او الله تعالی ته په ټولو عبادتونوکښی عزتمند او غوره عبادت دعاء ده، او دعاء کله تقدیر وورو سته کوی، او د مسلمان دعاء قبوله وی، لیکن چه کله د قبلیدو اسباب موجود شی، او موانع ئی ختم شيِ، او په دعاء باندی مسلمان ته د دریو شیانو نه یو حاصلیږی، رسول الله ﷺ فرمائی : « **ما من مُسْلِمٍ يَدْعُو بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيهَا إِثْمٌ وَلَا قَطِيعَةُ رَحِمٍ إِلَا أَعْطَاهُ اللَّهُ بِهَا إِحْدَى ثَلَاثٍ : إِمَّا أَنْ تُعَجَّلَ لَهُ دَعْوَتُهُ ، وَإِمَّا أَنْ يَدَّخِرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ، وَإِمَّا أَنْ يَصْرِفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا . قَالُوا إِذًا نُكْثِرُ؟ قَالَ : اللَّهُ أَكْثَرُ** » أحمد.

ترجمه : هیڅ یو مسلمان دعاء نه کوی داسی دعاء چه ګناه او د صله رحمی قطع کول پکښی نه وی، مګر الله تعالی ورته په هغی سره په دریو نعمتونو کښی یو ورکوی، یا به ورله په عاجله توګه دعاء قبوله کړی، اویا به ئی ورله اخرت ته ووروسته کړی، اویا به تری بل مصیبت چه د هغی په شان وی دفع کړی، صحابه وو وویلی نو مونږ اوس په دعاګانو کښی زیاتوالی راولو؟ نو هغه وویلی: نو الله تعالی هم په د غسی ډیرو کارونو باندی امر کوی، احمد او ترمذی روایت کوی.

د دعاء قسمونه: دعاء په دوه قسمه ده : ١) د عبادت په طور دعاء، لکه لمونځ اوروژه. **٢)** د سوال په طور دعاء.

د عملونو په یو بل باندی غوره والی :

آیا د قران عظیم الشان تلاوت غوره دی، او که ذکر او یا دعاء غوره ده؟ جواب: په عام طور د قرآن عظیم الشان تلاوت په ټولوعملونو کښی بهتر عمل دی، او بیا وریسی ذکر او بیا دعاء، لیکن کله د وختونو د تقاضا په خاطر دعاء د تلاوت نه غوره وی، لکه دعرفات په ورځ دعاء کول، او همدا رنګه د فرضی لمونځونو نه ورو سته ذکر د تلاوت نه ډیر غوره دی.

د دعا د قبلیدو ځنی اسباب : هغه په دوه قسمه دی : ظاهری اسباب، او باطنی اسباب.

١) ظاهری اسباب : د نیکوعملونوپه کولوسره حاصلیږی، لکه صدقه، اودس، لمونځ، قبلی ته مخ کول، دلاسونو اوچتول، او د الله تعالی ثناء اوصفت ذکرکول، اود الله تعالی هغه نومونه ذکرکول چه د دعاء سره مناسبت لری، لکه د جنت د غوښتلو په وخت کښی باید

انسان د الله تعالی په فضل او رحمت سره عاجزی او زاری وکړی، او که یو ظالم ته ښیری کوی نو باید رحمن او رحیم ذکر نه کړی، بلکه د هغی په نومونو کښی به جبار او قهار ذکر کوی، اوهمدا راز د دعاء په اول، مینځ او اخره کښی په رسول الله ﷺ باندی درود ویل، او په خپلو گناهونو اقرار کول، او د الله تعالی د نعمتونو شکر ادا کول، اوپه غوره وختونو کښی دعاء کول چه په فضیلت باندی ئی شرعی دلیل وارد شوی وی، چه په دغه وختونو کښی د دعاء د قبلیدو ډیر امید دی داسی وختونه ډیر زیات دی:

✸ **په شپه او ورځ کښی :** لکه د شپی په دریمه حصه کښی کله چه الله تعالی نږدی اسمان ته راکوزیږی، د باران په وخت کښی، د اودس نه روسته، د اذان او اقامت په مینځ کښی، د سجدی په حالت کښی، د فرضی لمونځونو په اخیر کښی، د قران د ختم په وخت کښی، د بانگی د اذان په وخت کښی، د سفرپه وخت کښی، د مظلوم مصیبت زده او د محتاج دعاء، د پلار دعاء خپلو بچو ته، یو مسلمان ته د هغی په غیاب کښی دعاء کول، په جنگ کښی د دشمن سره د مخامخ کیدو په وخت کښی دعاء کول.

✸ **او په هفته کښی بهترین وختونه :** د جمی په ورځ او خاصکر (په خاصه توگه) د ورځی په اخری لحظاتو کښی.

✸ **په میاشتو کښی بهترین وختونه :** د روژه ماتی په وخت کښی، د پیشنمی په وخت کښی، په شب قدر کښی، دعرفات په ورځ.

✸ **او په بهترینو او مقدسو مقاماتو او ځایونو کښی :** لکه بیت الله شریف اومسجد نبوی او یا په نورو عامو جماتونو کښی دعاء کول، د کعبی شریفی د ملتزم په خواکښی دعاء، مقام ابراهیم، په صفا او مروا باندی دعاء، او د حج په ورځو کښی په عرفات مزدلفه او منی کښی دعا کول، او د زمزم د اوبو د څکلو په وخت کښی دعاء.

۲) **باطنی اسباب :** د دعاکولو نه مخکښی په صداقت سره توبه ویستل، خپلو خاوندانو ته حقونه ورکول، د خوراك، څکاك، لباس، او د اوسیدلو دځای پاکوالی، د نیکو عملونو ډیرول، د حرامو نه ځان ساتل، د خواهشاتو اومشتبه شیانو نه اجتناب کول، د زړه په توجه سره دعاء کول، په الله تعالی باندی باور لرل، قوی امید لرل، الله ته عاجزی کول، په دعاء کښی اصرار کول، الله ته د خپل کار سپارل، او د مخلوق نه نظر قطع کول.

د دعاگانو د اجابت اوقبلیدوځني موانع : کله یوانسان دعاء کوی لیکن قبلیږی نه ، او یا په قبلیدوکی تاخیر واقع کیږی، د هغی ډیراسباب دی : چه ځنی ئی په لاندی ډول دی :

✸ دالله تعالی سره په رابللو کی شرک کول. ✸ په دعاء کښی تجاوز کول لکه یوسړی و وائی: چه زه د جهنم د گرمی، تنگوالی، او د تورتمونو نه پناه غواړم، سره د دینه چه دومره ویل کافی وو چه ای الله زه تا پوری د جهنم د اور نه پناه غواړم. ✸ خپل ځان یا یومسلمان ته په ناحقه ښیری کول. ✸ یا د گناه د کولولپاره دعاء کول. ✸ اویا د صله رحمی د قطع کولو په خاطردعاء کول. ✸ اویا دعاء د الله تعالی په مشیئت پوری معلق (غوټه) کول لکه داسی ویل : ای الله ماته مغفرت وکړی که ستا خوښه شی. ✸ اویا په دعاء کښی تلوارکول. ✸ او یا دسترې والی د وجی نه دعا پریښودل. ✸ اویا په غافل زړه سره دعاء کول. ✸ اویا د دعاء د ادابو نه خلاف کول، رسول الله ﷺ یوځل د یوکس نه واوریدل چه په لمانځه کښی ئی دعاء کوله، لیکن په رسول الله ﷺ ئی درود ونه ویلی، نونبی ﷺ وویل: چه دی انسان په دعاء کښی تلوار (استعجال) وکړ، اوبیا ئی ورته وویل : « **إذا صلّى أحدكم فليبدأ بتحميد الله والثّناء عليه، ثُمّ ليُصل على النّبي ﷺ ثُمّ ليدعُ بعدُ بما شاء** » أبوداود والترمذي . کله چه یوکس لمونځ کوی په تاسوکښی، نو د الله تعالی په حمد اوثنا ویلو دی شروع

وکړی، بیا دی په رسول الله ﷺ باندی درود ووائی، اوبیا دی دهغی نه وروسته هغه دعاء وکړی چه خوښه ئی شی، ترمذی روایت کوی. ✹ د داسی شی غوښتل چه د هغی د نه کیدو فیصله شوی وی لکه په دنیا کښی دهمیشوالی سوال کول. ✹ په دعاء کښی په تکلف سره قافیه برابرول، الله تعالی فرمائی : ﴿ ٱدْعُواْ رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُعْتَدِينَ ﴾ ، راوبلئ رب خپل په عاجزی سره اوپه پټه باندی، یقینا الله تعالی نه خوښوی تجاوزکونکی، عبدالله بن عباس فرمائی : « فَانْظُر السَّجْعَ مِنَ الدُّعَاءِ فَاجْتَنِبْهُ فَإِنِّي عَهِدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابَهُ لا يَفْعَلُونَ إِلا ذَلِكَ، يَعْنِي: لا يَفْعَلُونَ إِلا ذَلِكَ الاجْتِنَابَ » البخاري. په دعاء کښی سجع یعنی قافیه برابرول اوتکلف پریږدئ ځکه چه ما رسول الله ﷺ اود هغه صحابه لیدلی وو چه د دغی کارنه به ئی ځان ساته، امام بخاری روایت کوی ✹ اوهمدا رازد دعاء په وخت کښی په اواز اوچتولوکښی افراط (زیاتی) کول د اجابت او قبلیدو مانع دی، الله تعالی فرمائی : ﴿ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَٱبْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴾، او خپل لمونځ (او دعاء) نه په لوړ آواز سره ولوله او نه (هم) په (ډیر) ټیټ آواز سره او د دغو (دواړو) په منځ کښی (مینځنی) لیاره غوره کړه.

د دعاکونکی انسان لپاره په لاندی ترتیب باندی دعا کول مستحب ده :

اول : د الله تعالی حمد اوثنا بیا نول. **دوهم :** په رسول الله ﷺ باندی درود ویل. **دریم :** توبه او په خپلو ګناهونو باندی اقرارکول. **څلورم :** د الله تعالی د نعمتونو شکرادا کول. **پنځم :** په دعا باندی شروع کول، اوپه هغی جامع دعا ګانو باندی اهتمام کول، چه د رسول الله ﷺ او د سلفو صالحینو نه نقل شوی دی. **شپږم :** د دعاګانو ختمول په درود باندی.

ځنی ضروری دعاګانی چه یادول یی په کار دی

د دعاء مناسبت	دعاء: رسول الله ﷺ فرمائی :
د خوب نه مخکی او وروسته دعاء	« **بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا** » ، ستا په نوم سره مرم او ژوندی کیږم. او کله چه بیدار شی نو دا دعا به وائی : « **الْحَمْدُ للّٰه الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَمَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ** »، ټول حمدونه خاص هغی الله لره دی چه مونږ ئی د مرګ نه وروسته ژوندی کړو او هغه ته جمع کیدل دی.
په خوب کښی د ویریدودعاء	« **أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ ، وَمِنْ شَرِّ عِبَادِهِ ، وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ، وَأَنْ يَحْضُرُونَ** » د الله په پوره کلمو باندی د هغه دغضب اود بندګانو دشر او د شیطان د وسوسو او حاضریدو نه پناه غواړم.
د خوب د لیدو دعاء	« کله چه څوک ښه خوب ووینی نو هغه د الله له طرفه وی، نو(الحمد لله) دی ووائی، او خلک دی پری خبر کړی، او که ناکاره خوب و وینی، هغه د شیطان له طرفه دی دهغی د شر نه دی پناه وغواړی او چا ته دی نه وائی ضرربه ورته و نه رسیږی. »
د کور نه د وتلو دعاء	« **اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضَلَّ ، أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزَلَّ ، أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ** » ای الله زه تا پوری پناه غواړم، له دینه چه ګمراه شم او یا می بل څوک ګمراه کړی یا وښویږم یا می بل څوک وښویوی یا ظلم وکړم او یا راسره بل څوک ظلم وکړی او یا چاته ضرر ورسوم او یا را ته د بل چا نه ضرر ورسیږی. « **بِسْمِ اللهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ** » د الله په نامه سره (د کور نه وځم) په الله باندی توکل کوم هیڅ طاقت او قوت نشته مګر د الله تعالی (په توفیق) سره.
جمات ته د ننوتلو دعاء	ښی ښپه به مخکی کړی او دا دعاء به و وائی : **بِسْمِ اللَّهِ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ.** ، د الله په نوم سره ننوځم،او سلام دی وی په پیغمبر ﷺ ، ای الله ته راته مغفرت وکړی او د رحمت دروازی راته خلاصی کړی.
د مسجد نه د وتلو دعاء	چپه ښپه به مخکی کړی او دا دعاء به و وائی : **بِسْمِ اللَّهِ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ فَضْلِكَ.** د الله په نوم سره وځم، او سلام دی وی په پیغمبر ﷺ ، ای الله ته راته مغفرت وکړی او د خپلی مهربانۍ دروازی راته خلاصی کړی.

نوی واده کونکی ته دعاء	« بَارَكَ اللّٰهُ لَكَ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ ، وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ » ، الله دی تا له برکت در کړی، او په تا دی برکت نازل کړی، او تاسی دواړه دی په خیر سره جمع کړی.
څوک چه د چرګ اذان او د خر هناری (هنګاری) واوری	کله چه مو د خر هناری (هنګاری) واوریده نو **أعوذ بالله من الشيطان الرجيم** ووائی ځکه چه هغه شیطان وینی، او کله چه مو د چرګ اذان واوریده، نو د الله نه د هغه فضل وغواړئ، ځکه چه هغه په دغه وخت کښی ملک (پرښته) وینی، او چه کله مو په شپه کښی د خره هنیدل او د سپی غپیدل واوریده نو الله پوری د شیطان نه پناه وغواړئ.
چا چه درته وویل چه زما درسره د الله لپاره مینه ده	د أنس رضي الله عنه روایت دی، چه د نبی ﷺ سره یو سړی موجود وو، نو یو بل سړی په لاره روان وو، نو هغه وویل: ای د الله پیغمبره زما د دی سړی سره مینه ده، نو پیغمبر ﷺ ورته و ویل چه تا دغه سړی خبر کړی دی، هغه وویل نا، نو پیغمبر ﷺ ورته و ویل چه خبر ئی کړه، نو هغه وریسی ورغی، وئی ویل ورته: **إِنِّي أُحِبُّكَ فِي اللّٰهِ** ، یعنی زما درسره د الله لپاره مینه ده، نو هغه ورته وویل : **أَحَبَّكَ الَّذِي أَحْبَبْتَنِي لَهُ**. هغه الله دی له تاسره مینه وکړی چه تا دهغه لپاره زما سره مینه کړیده.
د پرنجی (ترچیدو) دعاء	کله چه یو کس ستاسی نه پرنجی وکړی (وترچیږی) : نو هغه دی : **الْحَمْدُ لِلّٰهِ** ، **و وائی** او د هغه ملګری دی ورته يَرْحَمُكَ اللّٰهُ و وائی، یعنی الله دی په تا رحم وکړی: نو پرنجی کونکی دی ورته و وائی : « **يَهْدِيكُمُ اللّٰهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ** » ، الله دی تاسی ته هدایت وکړی او الله دی ستاسی احوال او کار سم کړی او کافر ته به د « **يرحمك الله** » په ځای یهد یکم الله وائی.
د بی قراری دعاء	« **لا إِلٰهَ إِلا اللّٰهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لا إِلٰهَ إِلا اللّٰهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، لا إِلٰهَ إِلا اللّٰهُ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَرَبُّ الأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ** » ، بیله یو الله نه بل دعبادت حقدار نشته چه لوی او حلم لرونکی ذات دی، بیله یو الله نه بل دعبادت حقدار نشته چه د لوی عرش څښتن دی، بیله یو الله نه بل دعبادت حقدار نشته چه د اسمانونو او ځمکی پروردګار دی، اود عزتمند عرش پروردګار دی، « **اللّٰهُ اللّٰهُ رَبِّي، لا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا** » الله زما رب دی له هغه سره هیڅ شی نه شریکوم. « **يَاحَيُّ يَا قَيُّومُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ** » ای د همیشه لپاره ژوندی او انتظام کونکی ذاته زه ستا نه ستا رحمت پوری مدد غواړم «**سُبْحَانَ اللّٰهِ الْعَظِيمِ**» پاک دی الله تعالی چه لوی ذات دی.
دښمنانو ته ښیری کول	« **اللّٰهُمَّ مُجْرِيَ السَّحَابِ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ اهْزِمْ الأَحْزَابَ، اللّٰهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ** » الهی ای د وریځو چلونکی، ای د کتاب نازلونکی، ای زر حساب کونکی، د (دشمنانو) ډلو ته ماتی ورکړی، او (زمکه ئی) د پښو لاندی ولړزوی.
څوک چه د شپی بیدار شی او بیا دعاء وکړی	« رسول الله ﷺ فرمائی : څوک چه د شپی بیدارشی او بیا دا دعاء و وائی : **لا إِلٰهَ إِلا اللّٰهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسُبْحَانَ اللّٰهِ وَلا إِلٰهَ إِلا اللّٰهُ وَاللّٰهُ أَكْبَرُ وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلا بِاللّٰهِ**، د دی **ترجمه** مخکی شوی ده. او بیا و وائی چه ای الله تعالی ماته مغفرت وکړه، او یا بله دعا وکړی نو هغه به قبوله شی، او که اودس وکړی او بیا لمونځ وکړی نو قبول به شی »
چاته چه یوکار مشکل شی	« **اللّٰهمَّ لا سَهلَ إلا ما جَعَلتَهُ سَهلا وأنتَ تَجعَلُ الحزنَ إذا شئتَ سَهلاً** » ای الله هیڅ شی اسان نشته مګر هغه چه ته ئی اسان کړی، او ته چه وغواړی نو سخت او ګران شي اسانوی.
د قرض د اداء ګولو دعاء	« **اللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ، وَضَلَعِ الدَّيْنِ، وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ** » ای الله تعالی زه له پریشانی او غم نه او له کمزورتیا (سستی) او لټی نه، او بی زړه توب او شومتیا نه، د قرض د زیاتیدو او د خلکو د غلبی نه په تا سره پناه غواړم.
حمام ته د ننوتلو دعاء	څوک چه بیت الخلاء (حمام) ته د ننوتلو اراده وکړی نو د دی دعاء ویل ورله مستحب دی : « **اللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ** ». ای الله زه پناه غواړم په تا پوری د نر او ښځی شیطان نه ، او کله چه دحمام نه اوځی نودا دعاء به وائی : « **غُفْرَانَكَ** » مغفرت راته وکړی ای الله.
په لمونځ کښی د وسوسو دعاء	دغه شیطان دی چه (خنزب) ورته ویلی کیږی نو کله چه دی وسوسه محسوس کړه نو (**أعوذ بالله**) و وایه، او بیا چپ طرف ته لاړی تف کړی.

د سجدی دعاء	« اللَّهُمَّ اغفر لي ذَنْبي كُلَّه دقَّه وَجلّه وَأَوّلَه وآخرَه وعَلانيَتَه وَسرَّه » ای الله زما ټول واړه او لوی، مخکنی او روستنی، ښکاره او پټ ګناهونه و بخښی. « سُبْحَانَك رَبِّي وَبحَمْدكَ اللَّهُمَّ اغْفرْ لي » ای زما ربه ته پاک ذات ئی او ستا لپاره حمدونه دی ای الله ماته مغفرت وکړه. « اللَّهُمَّ إنِّي أَعُوذُ برضَاكَ منْ سَخَطكَ وَبمُعَافَاتكَ منْ عُقُوبَتكَ وَأَعُوذُ بكَ منْكَ لا أُحْصي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسكَ » ای الله زه ستا په رضا باندی ستا د غضب نه، او ستا په عافیت سره ستا له عذاب نه، او په تا سره (ستا د قهر) نه پناه غواړم، زه ستا پوره ستاینه نه شم کولای، ته هماغسی ئی لکه څرنګه چه تا د ځان ستاینه کړیده.
د تلاوت د سجدی دعاء	« اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَلَكَ أَسْلَمْتُ سَجَدَ وَجْهي للّذي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالقينَ » ای الله خاص تا ته سجده کوم او په تا ایمان لرم او تا ته تابعدار یم، زما مخ هغی ذات ته سجده وکړه چه هغه ئی پیدا کړی دی، او غوږونه او سترګی ئی ورکړی دی (په خپل قدرت او طاقت سره) نو برکت والا ذات دی الله تعالی چه ښه پیدا کونکی دی.
د لمانځه د شروع کولو دعاء	« اللَّهُمَّ بَاعدْ بيني وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَّ بينَ المَشْرق والمغرب، اللَّهُمَّ نَقِّني منْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الأَبْيَضُ منَ الدَّنَس، اللَّهُمَّ اغْسلْني بالْمَاء وَالثَّلج وَالبَرد » ای الله ته زما او د ګناهونو په مابین کی جدا والی راولی، لکه څرنګه چه تا د مشرق او مغرب په مابین کښی جدا والی راوستی دی، ای الله ما د ګناهونو نه داسی پاک کړه، لکه څرنګه چه سپینه جامه د خیرو نه پاکیږی، او ما په اوبو، واوری،او ږلئ باندی پریمنځی.
د لمونځ په اخرکښی دعاء	« اللَّهُمَّ إنِّي ظَلَمْتُ نَفْسي ظُلْمًا كَثيرًا وَلا يَغْفرُ الذُّنُوبَ إلا أَنْتَ فَاغْفرْ لي مَغْفرَةً منْ عنْدكَ وَارْحَمْني إنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحيمُ » ای الله ما په خپل ځان ډیر ظلم کړی دی، او ستا نه ماسوا بل څوک ګناهونه نه شی ښنلی، نو ته ما ته د خپل طرف نه بخښنه وکړی، او رحم راباندی وکړی ځکه چه ته ښنونکی او مهربان ذات ئی.
د لمانځه نه وروسته دعاګانی	« اللَّهُمَّ أَعنِّي عَلَى ذكْركَ وَشُكْركَ وَحُسْن عبَادَتكَ ». أی الله ته زما سره امداد وکړی په ذکرستا سره، په شکرویستلو او ښایسته عبادت ستا سره. « اللَّهُمَّ إنِّي أَعُوذُ بكَ منْ الْكُفْر وَالْفَقْر وَعَذَاب الْقَبْر » ای الله زه په تاسره د کفر، غریبئ، او د قبر د عذاب نه پناه غواړم.
دچا سره چه احسان وشی	چا سره چه احسان وشی او احسان کونکی ته ئی : « جزاک الله خیرا » وویلی ، یعنی الله تعالی دی تا له خیر درکړی ، نو ده ښایسته ثنا ادا کړه.او هغه بل به ورته وائی : « جزاک، أو إياک » یعنی الله دی تا ته هم خیر در کړی.
دباران د وریدو دعاء	« اللَّهُمَّ صَيِّبًا نَافعًا » ای الله د خیر او فائدی باران ئی (کړی) دا دعاء به دری کرتی وائی، « مُطرْنَا بفَضْل الله وَرَحْمَته »، د الله په فضل او رحمت سره پر مونږ باران وه وریده. او بیا دی هغه دعاء وکړی چه خوښه ئی وی ځکه چه د باران په وخت کښی دعاء قبلیږی.
د بادونو د الوتلو دعاء	« اللهمَّ إني أسألك خَيْرَهَا وخير مَا فيْها وخير ما أرسلت به ، وأعوذُ بكَ منْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا فيها وشَرِّ ما أُرسلت به » ای الله زه له تانه د دی باد د خیر سوال کوم، او د هغه څه د خیر سوال درنه کوم چه په هغی کښی دی، او د هغی خیر سوال درنه کوم چه باد پری رالیږلی شوی دی، او په تا پوری پناه غواړم د هغی له شر نه، او د هغه څه د شرنه چه په هغی کښی دی، او د هغه شر نه چه باد پری رالیږلی شوی دی.
د میاشت د لیدلو دعاء	« اللهمَّ أَهلَّه عَلَيْنَا باليمن والإيمَان والسَّلامَة وَالإسْلام، هلالُ خَيْر ورُشد، رَبي وَرَبُّكَ اللهُ » ای الله ته په مونږ باندی په برکت او ایمان سره، او په سلامتیا او اسلام سره دغه میاشت راوخیژوه، د خیر او هدایت میاشت ئی کړی، زما او ستا پروردګار الله تعالی دی.
د مسافر د رخصتولو دعاء	« أَسْتَوْدعُ اللَّهَ دينَكَ وَأَمَانَتَكَ وَخَوَاتيمَ عَمَلكَ » ، زه ستا دین امانت او ستا د کارونو خاتمه او انجام الله ته سپارم. او مسافر به ورته په جواب کښی داسی وائی : « أَسْتَوْدعُكُمُ اللهَ الَّذي لا تَضيعُ وَدَائعُهُ » هغی الله تعالی ته دی سپارم چه هغه ته سپارل شوی(شیان) نه ضائع کیږی.
کله چه هغه څه وويني چه ستا خوښ او يا بدی شی	کله چه به رسول الله هغه څه ولیدل چه خوښ به ئی ؤ نو دا دعا به ئی ویله: «الحَمْدُ للَّه الَّذي بنعْمَته تَتمُّ الصَّالحاتُ» ټول حمدونه د هغی الله لپاره دی چه د هغی د نعمت له امله ټول نیک کارونه تر سره کیږی او کله به چه ئی بد شی ولیده نو ویل به ئی : «الحَمْدُ للَّه على كلّ حال» د الله تعالی لپاره په هر حالت کښی حمدونه او شکر دی

د سفر دعاء

« **اللهُ أَكْبَر، اللهُ أَكْبَر، اللهُ أَكْبَر ﴿ سُبْحانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ۞ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ ﴾ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هذَا البِرَّ وَالتَّقْوَى، وَمِنَ العَمَلِ مَا تَرْضَى، اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هذا وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الأَهْلِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالأَهْلِ. وإذا رجع قالهن وزاد فيهن : آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ** » پاک دی هغه ذات چه مونږ ته ئی دا سورلی تابع کړیده او نه وو مونږ هغی لره حصارونکی، او مونږ خاص خپل پروردګار ته راګرځیدونکی یو. ای الله تعالی مونږ په دی سفر کی له تانه د نیکۍ او پرهیزګارۍ او د داسی عمل کولو سوال کوو چه ستا خوښ وی، ای الله تعالی ته مونږ ته دا سفر اسان کړی، او اوږدوالی ئی راته لنډ کړی، ای الله خاص ته په سفر کی ملګری ئی، او په کور کښی سرپرست ئی، ای الله زه په تا پوری پناه غواړم د سفر د سختۍ نه، او د ناکاره حالت نه، او د ناکاره ستنیدو نه خپل اهل او مال ته. او کله چه بیرته راستونیدونکی وی نوهمدا دعاء به وائی او دا به ورسره هم وایی: ((بیرته راتلونکی، توبه ویستونکی، عبادت کونکی، د خپل پروردګار ستایونکی یو.

د خوب دعاء

« **اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَهْبَةً وَرَغْبَةً إِلَيْكَ لا مَلْجَأَ وَلا مَنْجَا مِنْكَ إِلا إِلَيْكَ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ** » ای الله ما خپل ځان تاته تسلیم کړی دی، او خپل کار می تاته سپارلی دی، او خپله شاه می تا ته تکیه کړی، په داسی حال کی چه ستا د رحمت امید لرم او ستا د عذاب نه ویره لرم، بیله تانه بل هیڅ د نجات او د پناه ځای نشته، او ایمان می راوړی ستا په هغی کتاب چه تا نازل کړی دی،او ستا په هغی پیغمبر چه تا مونږ ته رالیږلی دی.

« **الحَمْدُ للَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَكَفَانَا وَآوَانَا فَكَمْ مِمَّنْ لا كَافِيَ لَهُ وَلا مُؤْوِيَ** » ټول صفتونه د خدائی خاص الله لپاره دی هغه ذات چه مونږ له ئی رزق راکړی دی، او اوبه ئی راکړی، او زمونږ لپاره پوره دی (د شر د مخلوق نه)، او مونږ له ئی ځای راکړی دی، پس ځومره ډیر مخلوق شته چه هغوی لره دشرنه ساتونکی اود ځای ورکونکی نشته. « **اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ** » ای الله تعالی ته مونږ په هغی ورځ ستا د عذاب نه وساتی چه ته په کښي خپل بندګان راپورته کوی. « **سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبِّي بِكَ وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَاغْفِرْ لَهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ** » پاک ئی ته ای الله او زما پروردګاره ستا په (طاقت) سره می ډډه ولګوله او ستا په قدرت سره ئی راپورته کوم، که دی زما روح قبض کړه نو مغفرت ورته وکړه، او که دی بیرته واپس راولیږه نو ساتنه ئی وکړه په هغه څه سره چه ته پری د خپلو نیکانو بندګانو ساتنه کوی. نبي ﷺ به دا دعاګانی په خپلو لاسونو باندی چوپ کولی او بیا به ئی (**قل اعوذ برب الفلق او قل اعوذ برب الناس**) ولوسته او خپل بدن به ئی پری مسحه کړه. او هره شپه به ئی د خوب نه مخکښی سورة (الم) سجده او سورة ملک (تبارک الذي) لوسته.

لمانځه ته د تللو دعاء

« **اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي لِسَانِي نُورًا، وَفِي سَمْعِي نُورًا، وَفِي بَصَرِي نُورًا، وَمِنْ فَوْقِي نُورًا، وَمِنْ تَحْتِي نُورًا، وَعَنْ يَمِينِي نُورًا، وَعَنْ شِمَالِي نُورًا، وَمِنْ أَمَامِي نُورًا، وَمِنْ خَلْفِي نُورًا، وَاجْعَلْ فِي نَفْسِي نُورًا، وَأَعْظِمْ لِي نُورًا، وَعَظِّمْ لِي نُورًا، وَاجْعَلْ لِي نُورًا، وَاجْعَلْنِي نُورًا، اللَّهُمَّ أَعْطِنِي نُورًا، وَاجْعَلْ فِي عَصَبِي نُورًا، وَفِي لَحْمِي نُورًا، وَفِي دَمِي نُورًا، وَفِي شَعْرِي نُورًا، وَفِي بَشَرِي نُورًا** » ای الله تعالی ته زما په زړه، ژبه، غوږونو، سترګو، زما د پاسه او لاندی، زما ښی او چپ طرف ته، مخی او شاته، رڼا وګرځوی، او زما په نفس کښی رڼا وګرځوی، او لویه ئی کړی راته، رڼا راته وګرځوی، او ما هم رڼا وګرځوی، او رڼا راته راکړی، او زما په پلو، غوښه، وینه، ویختو، او په بدن کښی هم رڼا وګرځوه.

د استخاري دعاء

« رسول الله ﷺ فرمائی : کله چه یو کس ستاسو نه د یو کار اراده او قصد وکړی نو دوه رکعته لمونځ دی وکړی په غیر د فرضی لمانځه نه او بیا دی دا دعاء و وائی : **اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ، وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ، فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلا أَقْدِرُ، وَتَعْلَمُ وَلا أَعْلَمُ، وَأَنْتَ عَلامُ الْغُيُوبِ، اللَّهُمَّ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ هَذَا الأَمْرَ (ثم تسميه بعينه) خَيْرًا لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي .أو قال : عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ. فَاقْدُرْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ، وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي. أَوْ قَالَ فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ. فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدُرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ رَضِّنِي بِهِ** » ای الله زه ستا د علم په سبب ستا نه خیر غواړم، او ستا په قدرت سره ستا نه طاقت او قدرت غواړم، یقینا ته قدرت لری او زما طاقت نشته، او ته پوه ذات ئی او زه نه پوهیږم، او خاص ته په غیبو باندی ډیرپوه ذات ئی، ای الله که چیرته ستا په علم کښی دا کار، زما لپاره اوس او روسته، اویا زما په دین او ژوند کښی، او زما د کار په انجام او عاقبت کښی ښه او غوره وی، نو ما ته ئی نصیب کړی، او اسان ئی کړی راته، او بیا ئی زما لپاره مبارک او فائده مند کړی، او که چیرته ستا په علم کښی دا کار زما لپاره، زما په دین، ژوند، او زما د کار په عاقبت او انجام کښی بد وی، او یا اوس، نو ما نه ئی واړوی، او ما تری هم واړوی، او ماته خیر نصیب کړه هر ځای چه وی، او بیا می پری خوشحاله کړه.

د مړي لپاره جامع دعاګانې	نبي ﷺ فرمائي: « اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ، وَعَافِهِ وَاعْفُ عَنْهُ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ، وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ، وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ، وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلاً خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ، وَزَوْجًا خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ، وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ، وَأَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ » مسلم. ای الله ده ته بخښنه وکړې او رحم پرې وکړې، عافیت یې نصیب کړې، او عفوه ورته وکړې، او غوره میلمستیا یې وکړې، او د داخلیدو ځای یې پراخه کړې، او په اوبو، واوره او ږلۍ سره یې پریمنځې، او له ګناهونو نه یې داسې پاک کړې لکه څرنګه چه دې سپینه جامه له خیرو نه پاکه کړې ده، اود (دنیا) د کور نه غوره کور، او د کورنۍ نه یې غوره کورنۍ، او له ښځې نه یې غوره ښځه ورکړې، او جنت ته یې داخل کړې، او د قبر او د دوزخ د عذاب نه یې وساتې.
د غمونو او پریشانۍ د ختمیدلو دعاء	اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أَمَتِكَ نَاصِيَتِي بِيَدِكَ مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي وَنُورَ صَدْرِي وَجِلَاءَ حُزْنِي وَذَهَابَ هَمِّي. الهي! زه ستا بنده یم، ستا د بنده زوی یم، ستا د وینځې زوی یم، زما تندی ستا په لاس کې دی، ستا حکم پر ما جاری دی، ستا فیصله زما په حق کښې د عدل ده، ستا په ټولو هغه نومونو سره له تا نه سوال کوم، چه تا پرې خپل ځان نومولی دی، او یا دی په خپل کتاب کښې نازل کړی دی، او یا دی په خپل مخلوق کښې چاته ښودلی دی، او یا دی په خپل غیبي علم کښې له ځان سره ساتلی دی، (پدې ټولو در نه سوال کوم) چه ته قران زما د زړه پسرلی، اود سینې رڼا، او د غمونو ورکونکی اود پریشانیو ختمونکی وګرځوې.

د رسول الله ﷺ جامع دعاګانې

« اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ سُوءِ الْقَضَاءِ وَمِنْ دَرَكِ الشَّقَاءِ وَمِنْ شَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ وَمِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ » ای الله تعالی زه په تاسره د ناکاره فیصلې نه ، د بدبختۍ د راګیرولو، او د دشمنانو د خوشحاله کیدو نه ، او د ازمایش د سترې کیدو نه پناه غواړم .

« اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي جِدِّي وَهَزْلِي وَخَطَئِي وَعَمْدِي وَكُلُّ ذَلِكَ عِنْدِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» أی الله ته ماته زما خطائي ناپوهي، او زما په ټولو کارونو کښې اسراف کول او هغه ګناه چه ته په هغې باندې زما نه ښه پوهیږې وبخښې، أی الله ته ماته په رشتیا سره ګناه او یا په توقو سره ګناه په خطا سره ګناه او یا په قصد سره ګناه او یا په ناپوهی سره ګناه معاف کړې او دغه ټولې زما له طرفه دي أی الله ته ماته هغه ګناه وبخښې، چه مخکې مې کړیده، او هغه ګناه چه وروسته کړې مې ده، او هغه ګناه چه ما پټه کړې، او یا مې ښکاره کړې ده، او هغه ګناه چه ته په هغې باندې زما نه ښه پوهیږې، خاص ته مخکې کونکي ئې، او ته وروسته کونکې ئې، او ته په هر څه باندې قدرت لرې.

« اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي فِيهَا مَعَادِي وَاجْعَلْ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ وَاجْعَلْ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ » ای الله تعالی زما د هغه دین اصلاح وکړې چه زما د ژوند او کارونو د حفاظت (سبب) دی، او زما هغه دنیا ښه کړې چه زما په کښې ګذران دی، او اخرت راته ښایسته کړې چه زه ورپکښې راپورته کیږم، او ژوند راته د هر خیر د زیاتوالی سبب وګرځوې، او مرګ راته د هر شر نه د راحت لپاره سبب وګرځوې. « اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالتُّقَى وَالْعَفَافَ وَالْغِنَى » أی الله زه له تانه تقوا (پرهیزګاری) هدایت، پاکدامنی، اومالداری غواړم.

« اللَّهُمَّ آتِ نَفْسِي تَقْوَاهَا وَزَكِّهَا أَنْتَ خَيْرُ مَنْ زَكَّاهَا أَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلَاهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَمِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ وَمِنْ دَعْوَةٍ لَا يُسْتَجَابُ لَهَا » ای الله زما نفس ته تقوا په برخه کړې، اوپاکوالی ئې نصیب کړې، ځکه چه په ټولو کښې ته بهترین پاکونکی د نفس ئې، ته د هغې سرپرست او واکدار ئې، أی الله زه پناه غواړم په تا پورې، د هغې علم نه چه فایده نه رسوی، او د هغې زړه نه چه نه ویریږی، او د هغې نفس نه چه نه مړیږی، او د هغې دعاء نه چه نه قبلیږی.

« اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ وَتَحَوُّلِ عَافِيَتِكَ وَفُجَاءَةِ نِقْمَتِكَ وَجَمِيعِ سَخَطِكَ » ای الله تعالی زه په تا سره ستا د نعمت د محرومیدو نه، او ستا د روغتیا د بدلیدو نه، او ستا د ناڅاپي عذاب نه، او ستا د ټولو عذابونو نه، پناه غواړم.

فایده مند تجارت

الله تعالی په ټولو مخلوقاتو باندی انسان غوره کړی دی او د خبروکولو په نعمت باندی ئی خاص کړی دی، او ژبه ئی د خبرو لپاره یوه اله او سبب جوړ کړی دی، او دا یو داسی نعمت دی چه په خیر او شر دواړو کښی استعمالیدی شی، لیکن که چا په خیر کښی استعمال کړه نو د دنیا سعادت او د جنت اوچتو درجو ته به ئی ورسوی، او که چا په شر کښی استعمال کړه نو په دنیا او اخرت دواړو کښی به ئی د هلاکت کندو ته ورسوی، او د قران کریم د تلاوت نه وروسته بهترین عبادت چه د وخت نه پری باید استفاده وشی نو هغه د الله تعالی ذکر دی :

د الله تعالی د ذکر فضیلت : د ذکر په فضیلت کښي ډیر احادیث راغلي دي چه ځني ئي دا دي، رسول ﷺ فرمائی : « **ألا أنبئُكُمْ بخيرِ أعمالكم، وأزكاها عند مليككم وأرفعها في درجاتكمْ، وخيرٍ لكُمْ منْ إنْفاقِ الذّهبِ والورقِ، وخيرٍ لكمْ منْ أنْ تلْقوْا عدوّكم فتضربوا أعناقهم ويضربُوا أعناقكُمْ؟ قالوا: بلى يا رسول الله. قال: ذكْرُ الله** » الترمذي، ایا زه تاسو په غوره کارونو باندی خبر نه کړم، چه ستاسی د بادشاه په نزد ډیر پاک وی، او ستاسو د درجو لپاره اوچتونکی وی، او ستاسو لپاره د سرو او سپینو زرو د انفاق نه ډیر غوره وی، او ستاسو لپاره د دی نه هم غوره وی چه دشمن سره مخامخ شی نو تاسو د هغوی څتونه ووهی او هغوی ستاسی څتونه ووهی؟ نو صحابه کرامو وویل: بلی یا رسول الله ﷺ مونږ پری خبر کړه، نو رسول الله ﷺ وفرمایل: چه هغه د الله تعالی ذکر دی.

او همداراز رسول الله ﷺ فرمائی : « **مثل الّذي يذكر ربّه والّذي لا يذكر ربه مثل الحيّ والميّت** » البخاري . مثال د هغی کس چه د الله تعالی ذکر کوی او د هغی کس چه ذکر نه کوی په شان د ژوندی او مړی دی. او همدار ازالله تعالي په حدیث قدسي کښي فرمائی : « **أنا عنْد ظنّ عبْدي بي، وأنا معه إذا ذكرني فإنْ ذكرني في نفسه ذكرْتُه في نفسي، وإنْ ذكرني في ملأ ذكرْتُه في ملأ خيرٍ منْهم، وإنْ تقرّب إليّ بشبْرٍ تقرّبْتُ إليه ذراعا** » البخاري ، زه د بنده سره د هغه د ګمان مطابق چلند کوم، زه د هغه سره یم ګله چه ما یاد کړی، که ما په زړه کښی یاد کړی نو زه ئی هم په خپل نفس کښی یادوم، او که ما په یو مجلس کښی یاد کړی نو زه ئی هم د داسی ټولی په مخ کښی یادوم چه د هغی د ټولی نه غوره وی، او که چیرته هغه ماته د یوی لویشت په اندازه رانږدی کیږی نو زه ورته د یو ذراع (متر) په اندازه نږدی کیږم.

او همدا راز رسول الله ﷺ : « **سبق الْمُفرّدُون، قالوا: وما المُفردُون يا رسول اللّه؟ قال: الذّاكرُون اللّه كثيرًا والذّاكرات** » مسلم ، مفردون (موحدین) خلک مخکی لاړل، نو صحابه کرامو عرض وکړه چه (مفردون) څوک دی ای د الله تعالی پیغمبر ﷺ نو هغه وویل: چه دا هغه نارینه او ښځی دی چه الله تعالی ډیر یادوی. او همدا راز رسول الله ﷺ یو صحابی ته وصیت کوی او ورته فرمائی : « **لا يزال لسانُك رطْبًا منْ ذكْر اللّه** » الترمذي وغيرها. چه ستا ژبه دی همیشه لپاره د الله تعالی په ذکر لنده وی.

د ثوا بونو زیاتیدل او دوچنده کیدل: نیک عملونه هم د قران د تلاوت په شان دوچنده کیږی، او دا د دوو شیانو له امله: ۱) د زړه د ایمان او د اخلاص په مقدار، او د الله تعالی سره د محبت او د هغی د تقاضی موافق. ۲) په ذکر کښی د زړه د سوچ فکر، تدبر او مشغولیدو په اندازه اجر زیاتیږی او ذکر باید یواځی په ژبه باندی نه وی. که چیرته ذکر په دغی طریقه کامل شی نو الله تعالی ورته ټول ګناهونه معاف کوی او پوره اجر او ثواب به ورله ورکړی، او که ناقص وی نو ثواب به هم د هغی په اندازه حاصلیږی.

د ذکر فایدی : شیخ الاسلام بن تیمیة رحمه الله فرمائی : ذکر د زړه لپاره داسی حیثیت لری لکه څرنګه چه اوبه د ماهیانو لپاره دی، نو کله چه ماهی د اوبو نه جدا شی نو د هغی به څه حالت وی؟

✸ ذکر د الله تعالی محبت پیدا کوی، او د الله تعالی د نزدیکت، رضاء، مراقبی، او د هغه نه د ویریدلو، او هغه ته د انابت، لپاره یو لوی سبب دی، او انسان سره د الله تعالی په اطاعت کښی مدد او مرسته کوی.

✸ د زړه نه پریشانی او غمونه لری کوی او خوشحالی پیداکوی، او په زړه کښی ښایسته ژوند، قوت، او صفائی پیدا کوی.

✸ په زړه کښی یوخالیګاه او ولږه ده چه په غیر د ذکر نه په بل څیز باندی نه بندیږی، او همدا راز په زړه کښی چه کوم قسوت او سختی ده هغه هم په غیر د ذکر نه په بل څیز باندی نه ختمیږی.

✸ ذکر د زړه شفاء دوا او طعام دی، او دا د زړه هغه مزه او خوند دی چه نور خوندونو ورسره نه شی برابریدی.

✸ د ذکر کموالی د منافقت علامه ده او ډیروالی ئی د ایمان د قوت اود الله تعالی سره د رښتینی محبت علامه ده ، ځکه څوک چه د کوم شی سره محبت لری نو د هغی ذکر ډیر کوی.

✸ کله چه یو بنده د راحت په وخت کښی الله تعالی په ذکر سره یادوی نو الله تعالی به ئی د سختۍ په وخت کښی یاد کړی، او خاصکر (په خاصه توګه) د زنکدن د سخت حالت په وخت کښی.

✸ ذکر د الله تعالی د نجات، سکون، د رحمت د نازلیدو، او د ملایکو د استغفار لپاره یو لوی سبب دی.

✸ژبه د ذکر په وجه د عبث خبرو غیبت چغلی، دروغو، او دنورو مکروهه او ناروا کارونو نه بندیږی.

✸ ذکر ډیر اسان، لوی او جلیل القدر عبادت دی، او د جنت نالګی او بوټی دی.

✸ ذکر کونکی ته هیبت مزی، او د مخ تازګی حاصلیږی، چه دا په دنیا قبر او اخرت کښی یوه رڼا او نورانیت دی.

✸ ذاکر بنده باندی الله تعالی رحمتونه رالیږی، ملایکی ورله استغفار او رحمت غواړی او الله تعالی پری د ملایکو په مخکی فخر کوی.

✸ د بهترینو عملونو والا بندګان هغه دی چه په دغی عملونو کښی د الله تعالی ذکر ډیر کوی، نو بهترین روژه دار هغه خلک دی چه په روژه کښی د الله تعالی ډیر ذکر کوی.

✸ د ذکر په وجه ګران سخت او مشقت لرونکی شیان اسانیږی، رزق ډیروی، او بدن قوی کوی.

✸ شیطان شړی او له منځه یی وړی، رسوا کوی ئی او د ذلت سره ئی مخامخ کوی.

دسهار او د ماښام اذکار

م	روزمره اذکار چه ویلی کیږی	شمیر او دهغی وخت	د ذکر أثر او فضیلت
1	آیة الکرسي ﴿ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُۚ لَا تَأۡخُذُهُۥ سِنَةٞ وَلَا نَوۡمٞۚ لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ مَن ذَا ٱلَّذِي يَشۡفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذۡنِهِۦۚ يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيۡءٖ مِّنۡ عِلۡمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَۚ وَسِعَ كُرۡسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفۡظُهُمَاۚ وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡعَظِيمُ ﴾	سهار او ماښام، د خوب نه مخکی او د فرضی لمونځونو نه وروسته .	شیطان ورته نږدی کیدای نشی، او د جنت د ننوتلو سبب دی
2	دسورة بقری د آخری دوه و ایاتونو ویل ﴿ ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيۡنَ أَحَدٖ مِّن رُّسُلِهِۦۚ وَقَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَاۖ غُفۡرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيۡكَ ٱلۡمَصِيرُ ٢٨٥ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفۡسًا إِلَّا وُسۡعَهَاۚ لَهَا مَا كَسَبَتۡ وَعَلَيۡهَا مَا ٱكۡتَسَبَتۡۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذۡنَآ إِن نَّسِينَآ أَوۡ أَخۡطَأۡنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تَحۡمِلۡ عَلَيۡنَآ إِصۡرٗا كَمَا حَمَلۡتَهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلۡنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِۦۖ وَٱعۡفُ عَنَّا وَٱغۡفِرۡ لَنَا وَٱرۡحَمۡنَآۚ أَنتَ مَوۡلَىٰنَا فَٱنصُرۡنَا عَلَى ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴾	بیګاه او د خوب نه مخکی	د هر شي د ضرر نه ا نسان محفوظ ساتي
3	سورة (**الإخلاص**) او سورة (**الفلق**) او سورة (**الناس**).	3 ځلی سهار ، او3 ځلی ماښام	د ټولو کارونو لپاره کفایت کوی
4	**بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الأرض ولا في السماء وهو السميع العليم.** د الله تعالی په نوم چه دهغه دنوم سره ضررنه شی رسولی کوم شی په زمکه کی اونه په اسمانونوکښی، او هغه ښه اوریدونکی اوښه پوهه دی.	3 ځلی سهار، او3 ځلی ماښام	نودهرقسم ضررنه به ئی الله تعالی محفوظ وساتی، اوناڅاپی به ورته کوم مصیبت نه رسیږی ، اوهیڅ شی به ورته ضررنه شی رسولی.
5	**أعوذ بكلمات الله التامات من شر ما خلق.** دالله تعالی په کامل اوپوره صفتونو باندی پناه غواړم، دشردهغه مخلوق نه چه الله پیداکړی دی.	3 ځلی به ئی ماښام وائی، او یا چه څوک یو ځای ته ورشي.	په دی سره به دغه ځای د هر قسم ضرر نه محفوظ شي .
6	**حسبي الله لا إله إلا هو عليه توكلت وهو رب العرش العظيم .** ښه پوره دی زما لپاره الله هغه ذات چه نشته بل حقدار دبندګی مګرهغه، خاص په هغی باندی زه توکل کوم او هغه خاوند دعرش عظیم دی	7 ځلی سهار، او7 ځلی ماښام	الله تعالی به ورله د د دنیا او د اخرت د هغه کارونو لپاره کافی شی چه د هغی قصد او اراده ئی کړی ده
7	**رضيت بالله ربًا، وبالاسلام دينًا، وبمحمد ﷺ نبيًا.** زه د الله تعالی په خدائی توب او ربوبیت، او د اسلام په دین، اود محمد ص په پیغمبری باندی راضی شوم	3 ځلی سهار، او3 ځلی ماښام	الله تعالی به خامخا دغه انسان راضی کوی.
8	**اللهم بك أصبحنا وبك أمسينا وبك نحيا وبك نموت وإليك النشور.** أی الله ستاپه حکم مونږ سبا کوو، او ستا په حکم مونږ بیګاه کوو او ستا په حکم او امر مونږ ژوند کوو، او ستا په امر مونږ مرو، اوخاص تاته بیا راپورته کیدل دی. او په ماښام کښی به داسی وائی : **اللهم بك أمسينا وبك أصبحنا وبك نحيا وبك نموت وإليك المصير.** أی الله ستاپه حکم مونږ بیګاه کوو، او ستا په حکم مونږ سبا کوو، او ستا په حکم او امر مونږ ژوند کوو، او ستا په امر مونږ مرو، اوخاص تاته بیا راګرځیدل دی.	سهار او ماښام	په دی باندی رسول الله ﷺ تیزی ورکړی ده
9	**أصبحنا على فطرة الإسلام، وكلمة الإخلاص، ودين نبينا محمد ﷺ وملة أبينا إبراهيم عليه السلام حنيفًا مسلمًا وما كان من المشركين .** مونږ په فطرت د اسلام او په کلمه داخلاص، او په دین د محمد ص او په ملت د ابراهیم عليه السلام چه زمونږ پلار دی سهار کړه، په داسی حال کښی چه حق ته مایله وو او له مشرکانو څخه نه وو.	سهار	نبی ﷺ به د سهار په وخت کښی دا دعا ویله.
10	**اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحَ بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ.** ای الله کوم نعمت چه ماته او یا ستا بل مخلوق ته د سهار په وخت کښی رسیدلی نو هغه یواځی ستا له طرفه دی، تا لره شریک نشته نو تالره ستاینه او شکر دی. او په ماښام کښی به وائی: **ما أمسى بي** أو.... ، کوم نعمت چه ماته د ماښام په وخت کښی رسیدلی دی..	سهار او ماښام	دغی انسان د الله تعالی د دغی ورځی او شپی شکر ادا کړه

11	**اللهمّ إنّي أصبحتُ أُشْهِدُكَ وأُشْهِدُ حملةَ عرْشِكَ وملائكتكَ وأنْبِيائِكَ وجميعَ خَلْقِكَ بأنّكَ أنتَ اللهُ لا إله إلاّ أنتَ وأنّ محمّداً عَبْدُكَ ورسُولُكَ.** اى الله تعالى ما سهار کړه په داسی حال کښی چه زه تا او ستا د عرش پورته کونکی او ستا ملایکی او پیغمبران علیهم السلام او ستا ټول مخلوق په دی ګواه کوم چه بیشکه ته الله ئی بی له تانه بل د عبادت حقدار نشته، او بیشکه محمد ص ستا بنده دی او ستا رسول دی. او ماښام به داسی وائی: إنّي أَمسَيْتُ... یعنی ما بیګاه کړه...	4 ځلی سهار، او ٤ ځلی ماښام	چا چه ځلور کرتی (ځلی) دا وویلی نو الله تعالی به ئی د اور نه ازاد کړی.
12	**اللهم فاطر السموات والأرض عالم الغيب والشهادة رب كل شيء ومليكه أشهد أن لا إله إلا أنت، أعوذ بك من شر نفسي ومن شر الشيطان وشركه وأن أقترف على نفسي سوءاً أو أجرَّه إلى مسلم.** أی الله د زمکی او اسمانونو پیداکونکی، په پټوا و ښکاره وباندی پوهه، د هرشی رب أو پالونکی، واختیارمنده، زه ګواهی کوم چه نشته بل حقدارد بندګی مګرته ئی، زه پناه غواړم په تاپوری، د ضررد نفس خپل نه، اود شیطان د ضرراوشرک نه پناه غواړم، اوله دی نه پناه غواړم چه زه د خپل نفس سره بدی وکړم اویا بل مسلمان ته بدی ورسوم	سهار او ماښام او د خوب په وخت کښی	انسان په دی سره د شیطان د وسوسو نه ساتلی کیږی.
13	**اللهم إني أعوذ بك من الهم والحزن وأعوذ بك من العجز والكسل وأعوذ بك من الجبن والبخل وأعوذ بك من غلبة الدين وقهر الرجال.** أی الله زه پناه غواړم په تا پوری، د پریشانی اوغم نه، اوزه پناه غواړم په تاپوری، د کمزورتیا اوسستی نه، اوزه پناه غواړم په تاپوری د بزدلی اوشومتیا کولونه، اوزه پناه غواړم په تا پوری دقرض د ډیریدو اود غالبه کیدو د خلکونه.	یو کرت سهار او یو کرت ماښام	د انسان غم او پریشانی له منځه وړی، او قرض ورله ختموی.
14	**اللّهمَّ أنْتَ ربِّي لا إلهَ إلا أنْتَ خَلَقْتَني وأنَا عَبْدُكَ وأنَا على عَهْدِكَ ووَعْدِكَ ما اسْتَطَعْتُ أَعوذُ بكَ منْ شَرِّ ما صَنَعْتُ أبوءُ لَكَ بنعْمَتكَ عَلَيَّ وأَبوءُ لكَ بذَنْبي فاغْفرْ لي فَإنَّهُ لا يَغْفرُ الذُّنُوبَ إلا أنْتَ.** الهی ته زما پروردګار ئی، په غیر ستا نه بل د عبادت حقدار نشته، تا زه پیدا کړی یم، او زه ستا بنده یم، او زه د خپل طاقت او توان مطابق ستا په عهد او وعده ولاړ یم، زه پناه غواړم په تا پوری، د شر د هغه څه نه چه ما کړی دی، زه ستا په هغی نعمت اقرار کوم چه ماته دی راکړی دی، او په خپله ګناه هم اقرار کوم، نو ماته بخښنه وکړی، ځکه چه په غیر ستا نه بل څوک بخښنه نه شی کولی.	دیته (سید الاستغفار) وائی، سهار او ماښام به ویلی کیږی	چا چه دا دعاء د ورځی له خوا وویله په داسی حال کښی چه یقین کونکی وی ورباندی او بیا په دغی ورځ کښی مړ شی، او یا ئی د شپی له خوا ولولی او بیا په دغه شپه کښی مړ شی نو دغه انسان جنتی دی.
15	**يا حي يا قيوم برحمتك أستغيث أصلح لي شأني كله ولا تكلني إلى نفسي طرفة عين.** ای د کامل ژوند څښتنه ای (د ټول عالم) تدبیر کونکی ستا په رحمت سره مدد غواړم، زما ټول کارونه برابر کړی، او ما خپل نفس ته د سترګی د رپ په اندازه هم مه سپاره.	سهار او ماښام	نبی ﷺ حضرت فاطمه رضي الله عنها ته د دی د ویلو وصیت کړی وو.
16	**اللهم عافني في بدني، اللهم عافني في سمعي، اللهم عافني في بصري، اللهم إني أعوذ بك من الكفر والفقر، اللهم إني أعوذ بك من عذاب القبر لا إله إلا أنت.** ای الله ماته په بدن کښی روغتیا راکړی، ای الله ماته په غوږونو کښی روغتیا راکړی، ای الله ماته په سترګو کښی روغتیا را کړی، ای الله زه په تاسره د کفر او فقر نه پناه غواړم، او په تا سره د قبر د عذاب نه پناه غواړم، بی له تانه بل د عبادت وړ معبود نشته.	3ځلی سهار، او3 ځلی ماښام	رسول الله ﷺ به دا دعاء ویله.
17	**اللهُمَّ إني أسألكَ العافيةَ في ديني ودنيايَ وأهْلي ومالي، اللهمَّ اسْتُرْ عوْراتي وآمِنْ رَوْعاتي، اللهُمَّ احْفَظني منْ بين يديَّ ومن خَلْفي وعن يميني وعن شمالي ومن فوْقي وأَعوذُ بعظمتكَ أنْ أُغْتالَ منْ تَحْتي.** ای الله زه له تانه په خپل دین او دنیا کښی او په خپل اهل او مال کښی د سلامتیا سوال کوم، ای الله ته زما عیبونه پټ کړی او ویره رانه لری کړی، ای الله ما د مخی نه، او شا نه، او د ښی خوانه، او د چپی خوانه، او د پورته خوا نه محفوظ کړی، او زه ستا په لوئی باندی له دی نه پناه غواړم چه د لاندی خوانه ناڅاپه هلاک شم.	سهار او ماښام	رسول الله ﷺ به سهار او ماښام دا دعاء ویله او چیرته ئی نه ده پریښی.
18	**سبحان الله وبحمده عدد خلقه، ورضا نفسه، وزنة عرشه، ومداد كلماته** پاک دی الله تعالی، او هغه لره غوره ستاینه ده، د ده د مخلوقاتو د شمیر په اندازه، او د ده د نفس د رضا (په اندازه)، او د ده د عرش د وزن (په اندازه) او د ده د کلماتو د سیاهی (په اندازه)	3 ځلی سهار	د دی ویل د سهار دلمانځه نه نیولی تر غرمی پوری د ذکر د کیناستو نه غوره دی

هغه دعاګانې او کارونه چه لوی اجراو ثواب لري

م	غوره وینا او عمل	په احادیثو کښې د هغې اجر او ثواب : رسول الله ﷺ فرمائي :
1	لا إله إلا الله وحده لا شريك لـه لـه الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير	څوک چه دغه کلمة په یوه ورځ کښې سل (۱۰۰) ځله و وائې، نو د لسو غلامانو د ازادولو برابر ثواب به ئې وشي، او سل (۱۰۰) نیکیانې به ئې په عملنامه کې ولیکل شي، او سل (۱۰۰) ګاهونه به ورته معاف شي، او تر ماښامه پورې به دغه دعاء د ده لپاره د شیطان نه د حفاظت سبب وګرځي، او د ده په شان بهترین عمل کونکی هیڅ څوک نشته، مګر هغه څوک چه د ده نه زیات عمل وکړي.
2	سبحان الله العظيم وبحمده	« چا چه دا کلمات وویل: پاک دی الله تعالی چه لوی ذات دی او حمدونه دی هغې لره. نو په جنت کښې به ورله د خرما ونه ولګیږي.»
3	(سبحان الله وبحمده ، سبحان الله العظيم)	څوک چه (**سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ**) د سهار او بیګاه په وخت کښې سل (۱۰۰) ځلې و وایي، نو ګناهونه به ئې ټول ورژیږي اګر که د سمندر د زګ په اندازه وي، او څوک به په ورځ د قیامت کښې د ده نه په غوره عمل سره راتګ ونه کړي مګر هغه څوک چه د ده په شان او یا ئې د ده نه زیات ذکر کړی وي » ، رسول الله ﷺ فرمائي : « دوه کلمې او جملې دی چه په ژبه ئې ویل اسان دي، په تللو کښې درنې دي، الله تعالی ته ډیرې محبوبې دي ، **سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللّٰهِ الْعَظِيمِ** »، پاک دی الله تعالی سره د حمدونو خپلو، پاک دی الله تعالی چه لوی ذات دی
4	لا حول ولا قوة إلا بالله	« آیا تا ته د جنت د خزانو نه یوه خزانه ونه ښایم؟ نو ما ورته وویل: چه هو، نو رسول الله ﷺ وفرمائل : **لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إلا بِاللّٰهِ** » نشته دی طاقت او قوت مګر په امداد د الله تعالی سره.
5	د جنت غوختل او د اورنه پناه طلب کول	چا چه د الله تعالی نه درې کرتې جنت وغوختلو نو جنت عرض وکړي چه ای الله تعالی جنت ته ئې داخل کړې ، او څوک چه الله تعالی پورې د اور نه پناه وغواړي نو اور عرض وکړي چه ای الله تعالی د اور نه ورته نجات ورکړه .
6	د مجلس د کفارې دعاء	« څوک چه په یو مجلس کښې کښیني، او خبرې ئې پکښې ډیرې شي او د پاڅیدو نه ئې مخکې دا دعاء و ویلي : **سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أنْ لا إلٰهَ إلا أنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأتُوبُ إلَيْكَ** ، پاکي ده تا لره ای الله او حمدونه دی تالره، ګواهي کوم چه نشته بل د عبادت حقدار مګر ته ئې، ستانه بخښنه غواړم او تا ته توبه اوباسم. نو په دغه مجلس کښې چه کوم ګناهونه د ده نه شوی دی هغه به ورته معاف شي.
7	د سورة کهف د اولنو لسو اياتونو د يادولو فضيلت	« چا چه د سورة کهف اولنې لس اياتونه حفظ کړه ، نو د دجال د فتنې نه به وساتلی شي ».
8	په نبي ﷺ باندې درود ويل	« څوک چه په ما باندې یو ځل درود و وائي نو الله تعالی به ورته لس رحمتونه ورکړي، او لس ګناهونه ورته معاف کیږي، او لس درجې ئې اوچتیږي » او په بل روایت کښې راغلي چه د هغې په وجه ورته لس نیکیانې لیکل کیږي.
9	د قرآن کريم د ايتونو د لوستلو ثواب او فضيلت	چا چه په یوه ورځ او شپه کښې پنځوس (۵۰) اياتونه ولوستل نو د غفلت کونکو په قطار کښې به ونه لیکل شي، او چا چه سل (۱۰۰) اياتونه ولوستل نو هغه به د تابعدارو (نیکانو) خلکو په جمله کښې ولیکلی شي، او چا چه دوه سوه (۲۰۰) اياتونه ولوستل نو قران به ئې په ورځ د قیامت کښې نه ملامته کوي، او که چا پنځه سوه (۵۰۰) اياتونه ولوستل نو د ثوابونو خزانې به ورله ولیکلی شي. او « قل هوالله احد د قرآن کريم د دریمې برخې سره برابر ثواب لري »
10	د اذان ثواب	« هغه پیریان او انسانان او یا نور مخلوق چه د مؤذن اذان اوري نو هغه به په ورځ د قیامت کښې د ده لپاره ګواهي کوي » ، « په ورځ د قیامت کښې به اذان کونکي د ټولو خلکو نه اوږده وي په اعتبار د غړو سره »

11	د اذان جواب ورکول او د اذان نه وروسته دعا کول	« چا چه د اذان د اوریدلو په وخت کښی دا دعاء وویله : **اَللّٰهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ، وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ** ، ای الله تعالی او د دی مکملی بلنی او د دی کیدونکی لمونځ خاونده، محمد ﷺ ته په جنت کښی خاصه درجة او فضیلة ورکړی، او هغی ستایلی شوی مقام ته ئی ورسوی چه تا ورسره د هغی وعده کړی یده » نو د هغی لپاره په ورځ د قیامت کښی زما شفاعت ثابت شوه »
12	صحیح او پوره اودس کول	« څوک چه شایسته اودس وکړی، نو د بدن نه ئی ټول ګناهونه اوځی تر دی چه د نوکونو لاندی نه هم ګناهونه اوځی ».
13	د اودس نه وروسته دعاء	« په تاسوکښی چه کله یو شخص شایسته او پوره اودس وکړی او بیا دا دعاء ووائی : **أَشْهَدُ أَنْ لا إِلٰهَ إِلا اللّٰهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُ اللّٰهِ وَرَسُولُهُ** ، دا ګواهی کوم چه د الله تعالی نه په غیر بل څوک د عبادت حقدار نشته او محمد ﷺ د الله تعالی بنده او پیغمبر دی. نو ده ته به د جنت اته دروازی خلاصی شی، چه کومه دروازه ئی خوښه وی په هغی به ننوزی.
14	د اودس نه وروسته دوه رکعته لمونځ کول	« کله چه یو مسلمان اودس وکړی او خپل اودس شایسته کړی، او بیا دوه رکعته لمونځ وکړی، په داسی حال کښی چه د زړه او اندامونو توجه ئی لمانځه ته راګرځولی وی نو د دغی مسلمان لپاره جنت فرض شوه ».
15	جماعت ته د ډیرو قدمونو اخستلو اجر او ثواب	« څوک چه د جمع لمانځه لپاره جماعت ته لاړ شی نو په یو قدم اخستلو سره د ده ګناه معاف کیږی، او په بل قدم ورته نیکی لیکلی کیږی ».
16	د جمی لمونځ لپاره تیاری نیول او هغی ته وختی تلل	« څوک چه د جمی په ورځ غسل وکړی او بیا وختی جماعت ته پیاده لاړ شی، او امام ته نږدی د خطبی اوریدلو لپاره کښینی او عبث کار ونه کړی، نو ده ته به په یو قدم باندی د یوکال د تهجدو او د روژی برابر ثواب ولیکلی شی »، « کله چه یو سړی د جمی په ورځ غسل وکړی، او خپل ځان پاک او صفا کړی، او بیا د کورخوشبوئی استعمال کړی ، او بیا جماعت ته لاړ شی په داسی حال کښی چه د دوه و کسانو په مینځ کښی جداوالی را نه ولی، او بیا لمونځ وکړی چه کوم ورته لیکلی شوی وی، او بیا د امام خبرو ته غوږ کیږدی، نو ده ته به د دغی جمی نه نیولی تر بلی جمی پوری ټول ګناهونه معاف شی »
17	د اولنی تکبیر راګیرول	« څوک چه د الله تعالی لپاره په جماعت سره څلوینت ورځی لمونځ وکړی په داسی حال کښی چه تکبیر تحریمه (اولنی تکبیر) راګیر کړی نو د ده لپاره دوه قسمه خلاصون ولیکلی شی : د جهنم د اور نه خلاصیدل، او بل د منافقت نه خلاصون او بری کیدل».
18	په جمع باندی د فرضی لمونځ ادا کول	« د جمع لمونځ په ځانله لمانځه باندی یو په اوه ویشتو (٢٧) درجو زیات ثواب لری ».
19	د ماخوستن او د سهار لمونځ په جمع باندی کول	« څوک چه د ماخوستن لمونځ په جمع سره ادا کړی ګویا چه دغی انسان نیمائی شپه عبادت وکړه، او څوک چه د سهار لمونځ هم په جمع سره ادا کړی ګویا چه ده ټوله شپه عبادت وکړه »
20	په اول صف کښی لمونځ کول	« که چیرته خلکو د اذان او د اول صف فضیلت پیژندلی، او بیا ئی په غیر د خسنی اچولو نه نه موندلی نو په هغی به ئی د یو بل سره قرعه اندازی کړی وی»
21	د موؤکدو سنتو پابندی کول	« څوک چه په یوه شپه او ورځ کښی دولس رکعته (سنت) وکړی نو الله تعالی به ورله په جنت کښی کور جوړ کړی، څلور رکعته د ماسپینین نه مخکی او دوه رکعته روسته، او دماښام او ماخوستن نه وروسته دوه رکعته، او دوه رکعته د سهار نه مخکی»
22	په کثرت سره د نفلی لمونځونو ادا کول او په خفیه ادا کولو باندی ئی کوشش	« الله تعالی ته ډیری سجدی کوه، ځکه چه ته الله تعالی ته سجده نه کوی مګر الله تعالی دی یوه درجه اوچتوی، او یوه ګناه درته معاف کوی » « د یو سړی نفلی لمونځ په داسی حال کښی ادا کول چه خلک ئی نه وینی دا د هغی پنځه ویشتو لمونځونو برابر ثواب لری چه د خلکو په مخکی ادا کښی »

23	د سهارد سنتو مووکدو او د فرضی لمونځ اجر	« د سهار دوه رکعته (سنت) د دنیا او دهغه څه نه ډیر غوره دی چه په دی دنیا کښی دی »، « څوک چه د سهار (فرضی) لمونځ وکړی نو دغه انسان د الله تعالی په ذمه (حفاظت) کښی دی »
24	د څاښت لمونځ	« کله چه په تاسو کښی یو شخص سبا کړی نو د بدن په هر اندام باندی پری صدقة ورکول هم ضروری شی، نو هر ځل تسبیح ویل صدقه ده، او همدا راز هر ځل د الله حمد، لا اله الا الله، او الله اکبر ویل هم صدقه ده، او په نیکی باندی امر کول، او د ناروا نه منع کول هم صدقه ده، او د څاښت لمونځ د هغی ټولو نه کافی دی»
25	څوک چه د الله تعالی د ذکر په خاطر د لمانځه په ځای کښی کښینی	« په تاسو کښی د یو شخص لپاره ملایکی تر هغه وخت پوری د رحمت سوال کوی چه تر څو پوری هغه د لمانځه په ځای کښی د اوداسه په حالت کښی ناست وی، او هغوی وائی : ای الله تعالی مغفرت ورته وکړی او رحم پری وکړه »
26	د سهار د فرضی لمانځه نه وروسته د لمر ختلو پوری د الله ذکر کول او بیا دوه رکعته لمونځ کول	« څوک چه د سهار لمونځ په جماعت سره ادا کړی او بیا د لمر ختلو پوری د الله تعالی د ذکر لپاره کښینی، او بیا دوه رکعته لمونځ وکړی نو د ده لپاره د پوره حج او عمری په مقدار اجر او ثواب دی»
27	څوک چه د شپی دتهجدو لپاره پاڅیږی او بیا خپله ښځه راپاڅوی	« څوک چه دشپی راپورته شی او بیا خپله بی بی (ښځه) هم راپاڅوی او بیا دوه رکعته لمونځ وکړی نو دوی به په هغی خلکو کښی ولیکلی شی چه د الله تعالی ډیرذکر کونکی وی »
28	څوک چه د تهجدو نیت لری او بیا اوده پاتی شی	« هغه څوک چه دشپی له خوا لمونځ کوی او بیا په هغه باندی خوب غالبه شی نو الله تعالی به ورله د لمانځه اجر ولیکی، او دغه خوب به ئې صدقه وګرځی»
29	ښارته د ننوتلو دعاء	« **لا إله إلّا اللّه وحده لا شريك له له الملك وله الحمد يحيي ويميت وهو حي لا يموت بيده الخير وهو على كلّ شيءٍ قدير** » : څوک چه دغه دعاء ووائی نو الله تعالی به ورله یو میلون نیکی ولیکی ، او یو میلون ګناهونه به ورله معاف کړی ، او یو میلون درجی به ورله اوچتی کړی .
30	د فرضی لمانځه نه روسته (۳۳) ځله د سبحان الله، الحمدلله ، او الله اکبر ویل، او په لا اله الا الله باندی ئې ختمول	« څوک چه د فرضی لمانځه نه وروسته (۳۳) کرتی **سبحان الله** و وائی او (۳۳) کرتی **الحمدلله** و وائی او (۳۳) کرتی **الله اکبر** و وائی چه دا ټول (۹۹) شوه او بیا په اخر کښی : **لَا إِلَهَ إِلا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ**» ووائی، نو ټول ګناهونه به ورته معاف شی اګر که د سمندر د زګونو په اندازه هم وی ».
31	د فرضی لمانځه نه وروسته د آیة الکرسی ویل	« څوک چه د هرفرضی لمانځه نه وروسته اية الكرسی ووائی نو د جنت نه به ئې هیڅ شی منع نه کړی مګر مرګ (یعنی چه مړ شی نو جنت ته به ننوځی »
32	د مریض پوښتنه کول	«هر مسلمان چه د سهار په وخت کښی د بل (بیمار مسلمان) تپوس (پوښتنه) وکړی، نو تر بیګا پوری به ورله (۷۰۰۰۰) ملایکی د رحمت سوال کوی، او که د شپی له خوا ئې پوښتنه وکړی نو تر سهاره پوری به ورله (۷۰۰۰۰) ملایکی د رحمت سوال کوی، او ده ته به په جنت کښی د کجورو باغ (خریف) ورکړی شی».
33	د مصیبت زده انسان د لیدلو په وخت کښی دعاء	څوک چه یو مصیبت زده انسان ووینی او بیا دا دعاء ووائی : « **الحَمْدُ لله الّذي عافاني مما ابْتَلاكَ به وفضّلني على كثيرٍ ممّن خلق تفضيلا** » ، ټول حمدونه د هغی الله لپاره دی چه ماته ئې د هغی مصیبت نه امان او عافیت راکړی چه ته ئې پری مبتلا کړی ئې او په ډیرو مخلوقاتو چه هغی پیدا کړی ماته غوره والی راکړی .

34	څوک چه مصیبت زده ته تسلی ورکړی	« څوک چه مصیبت زده ته تسلی ورکړی نو ده لپاره به هم د هغی په شان اجر وی» او همداراز فرمائی : « هیڅ یو مسلمان خپل ورور ته د مصیبت په وخت کښی تسلی نه ورکوی مگر الله تعالی به ورته د عزت او کرامت جامی واغوندی»
35	د جنازی لمونځ او بیا د هغی دفن کول	« څوک چه جنازی ته حاضر شی نو د هغی لپاره د یو قیراط په اندازه اجر دی، او څوک چه جنازه کښی شریک شی تر دی چه دفن شی نو د هغی لپاره دوه قیراطه اجر دی، چا ورته وویل چه قیراط څه شی دی؟ نو هغه و ویل د دوو لویو غرونو په شان، نو عبدالله بن عمر و ویل: چه مونږ خو ډیر قیراطونه ضائع کړی دی»
36	څوک چه د الله لپاره جمات جوړ کړی	« څوک چه د الله تعالی لپاره جمات جوړ کړی اگر که د (قطات نومی) مرغی د جالی په اندازه هم وی نو الله تعالی به ورله په جنت کښی کور جوړ کړی »
37	د الله په لار کښی مال او پیسی لگول	« نشته هیڅ یوه داسی ورځ چه بندگان ورپکښی سبا کوی مگر دوه ملایکی راکوزیږی یوه ملایکه وائی: ای الله تعالی مال او پیسی لگونکی ته بدله ورکړه او دوهمه ملایکه وائی ای الله تعالی بخیل ته تاوان ورکړه »
38	د صدقی او خیرات فضیلت	« صدقه او خیرات ورکول مال نه کموی، او الله تعالی بنده لره د عفوی په وجه عزت زیاتوی، څوک چه الله تعالی ته عاجزی کوی نو الله تعالی ئی اوچتوی »، « کله یو روپی (درهم) د یولاک روپیو (درهمو) نه مخکی کیږی، چا و ویل ای د الله تعالی پیغمبره دا په څه طریقه؟ نو هغه وفرمائل: چه یوسړی دوه روپی لری نو یو روپی باندی صدقه وکړی، او بل سړی سره ډیری روپی وی نو د خپل مال نه سل زره روپی په صدقه کښی ورکړی» هرمسلمان چه یو بوټی نهال کړی او یا فصل وکړی ، نو بیا د هغی مرغان یا انسانان او حیوانات خوراک وکړی نو د دغی سړی لپاره به صدقه شی .
39	د قرض حسن ثواب	« کله چه یو مسلمان چاته دوه کرتی قرض ورکړی نو هغه داسی ده لکه څوک چه یو ځل صدقه وکړی »
40	تنگ لاسی قرضدار سره اسانی کول	« یو سړی به خلکو ته قرض ورکولو نو خپل خادم ته به ئی ویل چه کله یو بی وسه قرضدار ته ورغلی نو اسانتیا ورسره وکړه، کیدای شی چه الله تعالی مونږ سره اسانتیا وکړی نو هغه وفرمائل : چه دغه سړی د الله تعالی سره ملاقات وکړ نو الله تعالی معاف کړ»
41	د الله لپاره روژه نیول	« څوک چه د الله په لار کښی یوه ورځ روژه شی نو الله تعالی به ئی د جهنم د اورنه د اویا کاله په اندازه لری کړی »
42	په میاشت کښی دری روژی نیول، او همدا راز د عرفی او د عاشوری په ورځ روژه کیدل	«په هره میاشت کښی دری ورځی روژی نیول د ټول عمر روژی سره برابر دی » ، « او د هغه نه د عرفی د روژی په هکله تپوس وشوه نو وئی فرمائل چه د یوکال مخکنی اود راروان کال گناهونه رژوی او بخښی» ، « او د عاشوری د روژی په هکله تری تپوس وشوه نو وئی فرمائل چه د مخکنی یو کال گناهونه ختموی»
43	د شوال د میاشتی شپږ روژی	« څوک چه د رمضان د میاشتی روژه ونیسی او بیا ورپسی د شوال د میاشتی شپږ روژی ونیسی داسی شوه لکه د ټول عمر روژی »
44	د امام سره تر اخره پوری تراویح کول	« یقینا کله چه یو سړی د امام سره د تراویح لمونځ وکړی تر دی چه امام د لمانځه نه راوگرځی نو ده لپاره به د ټولی شپی عبادت (قیام اللیل) ولیکلی شی
45	د رمضان په میاشت کښی عمره کول	« د رمضان په میاشت کښی عمره د حج برابر، او یا زما سره د حج کولو برابر ثواب لری »
46	نیک حج کول	« څوک چه د الله لپاره حج وکړی، او د جماع کولو او د گناه نه ځان وساتی، نو داسی واپس شی د حج نه لکه په کومه ورځ چه د مور نه پیدا شوی وی » او هغه فرمائی : « چه د نیک حج بدله جنت دی »

47	د ذی الحجه په لسو ورځو کښی نیک عملونه	« نشته دی هیڅ داسی ورځی چه الله تعالی ته پکښی د ذی‌الحجة د لسو ورځو نه نیک عمل ډیر محبوب وی » صحابه کرامو وویل ای د الله پیغمبر ﷺ د الله په لار کښی جهاد هم د هغی نه ډیر محبوب نه دی الله ته؟ نو رسول الله ﷺ وویل: چه جهاد هم د هغی سره برابر نه دی، مګر هغه څوک چه خپل ځان او مال سره د الله په لار کښی اوځی او بیا هیڅ شی واپس نه کړی »
48	د لوی اختر قربانی	« د رسول الله ﷺ ملګرو وویل ای د الله پیغمبره دا قربانی څه شی دی؟ نو هغه وویل چه دا ستاسو د پلار ابراهیم عليه السلام سنت دی، نو هغوی وویل چه مونږ له پکښی څه اجر دی؟ رسول الله ﷺ وفرمائل چه دهر ویخته په مقابل کښی یوه نیکی ده، نو هغوی وفرمائل چه د وړغونو (وړی) هم دا حکم دی؟ نو رسول الله ﷺ وفرمائل چه په هر ویښته باندی د وړغونو نه یوه نیکی ده »
49	د عالم فضیلت او ثواب	« د عالم فضیلت په عابد انسان باندی داسی دی لکه په یو ادنی امتی باندی زما فضیلت » او بیا رسول الله ﷺ وفرمائل: « یقینا الله تعالی په هغه انسان باندی رحمت کوی چه خلکو ته خیر ښائی، ملایکی، د اسمانونو، او دزمکو اوسیدونکی، تر دی چه میږان په خپلو غارونو کښی او ماهیان ورله هم د رحمت سوال کوی ».
50	څوک چه د الله نه په ربښتیا سره شهادت وغواړی	« څوک چه د الله تعالی نه د شهادت سوال وکړی نو الله تعالی به ئی د شهیدانو مقام ته ورسوی اګر که په خپله بشتره (بستر) هم مړشی »
51	د الله تعالی له ویری نه ژړل او د هغه په لار کښی څوکیداری کول	« دوه سترګی دی چه اور به ورته نه رسیږی، یوه هغه سترګه چه د الله د ویری ژاړی ، او دوهمه هغه سترګه ده چه د الله په لار کښی څوکیداری کوی »
52	په الله باندی توکل کول او د داغونو او دمونو طلب کولو او بدفالی نه ځان ژغورل	« رسول الله ﷺ ته په خوب کښی امتونه وښودل شوه نو خپل امت ئی ولیده چه په هغی کښی به اویا زره کسان په غیر د حساب او عذاب نه جنت ته داخلیږی، او دا هغه خلک دی : چه داغونه نه لګوی، او د خلکو نه د دمونو طلب نه کوی، او بدفالی نه نیسی، او په خپل رب باندی توکل کوی »
53	د چا چه واړه بچی مړه شی	« په خلکو کښی چه کله د یو مسلمان دری بچی مړه شی چه بلوغ ته نه وی رسیدلی نو الله تعالی به ئی جنت ته داخل کړی »
54	د نظر ختمیدل او بیا پری صبر کول.	« الله تعالی فرمائی : چا نه چه زه سترګی واخلم او بیا صبر وکړی نو په عوض کښی به ورته جنت ورکړم »
55	څوک چه د الله له ویری یو کار پریږدی	رسول الله ﷺ فرمائی : « یقینا ته د الله د ویری کوم شی نه پریږدی مګر الله تعالی به د هغی نه بهتر درکړی »
56	د ژبی او شرمګاه حفاظت کول	« څوک چه ما ته د هغی شی ضمانت راکړی چه د دوو جامو او ښپو په مابین کښی دی (یعنی د ژبی او شرمګاه) نو زه به ورله د جنت د ننوتلو ضمانت وکړم»
57	کورته د ننوتلو او د طعام په وخت کښی د (بسم الله) ویل	« کله چه یو کس کور ته داخل شی او د ننوتلو او د طعام په وخت کښی د الله ذکر وکړی نو شیطان و وائی: چه ستاسو لپاره د شپی ځای او طعام نشته، او کله چه داخل شی او د الله ذکر ونه کړی نو شیطان و وائی: چه د شپی ځای مو پیدا کړه، او کله چه د طعام په وخت کښی الله یاد نه کړی نو شیطان و وائی چه د شپی ځای او طعام مو پیدا کړه »
58	د خوراک څکلو او د نوی جامو د اغوستلو نه وروسته د الله حمد ادا کول	« چا چه طعام وخوړه او بیا ئی وویل: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ » تول حمدونه خاص الله تعالی لپاره دی چه ما له ئی دا طعام راکړه، او رزق ئی راکړه په غیر د طاقت او قدرت زما نه ، نو مخکنی ګناهونه به ورته معاف شی ، او کله چه جامی واغوندی او دا دعاء ووائی: « الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا..» تول حمدونه الله تعالی لپاره دی چه ماته ئی دا جامی راکړی...

59	که څوک غواړی چه الله تعالی ورته په کار کښی سختی اسانه کړی	یوه ورځ فاطمة رضی الله عنها د نبی ﷺ نه خادم طلب کړه نو رسول الله ﷺ حضرت علی او فاطمة رضی الله عنهما دواړو ته ووېل:« ایا تاسو ته د هغه څه نه ډیر بهتر شی در وښایم چه تاسو ئی زما نه غواړی؟ کله چه مو په خپله بشتره کښی اړخونه ولګول نو (۳٤) کرتی **الله اکبر** و وائی، او دری دیرش (۳۳) کرتی **سبحان الله** او **الحمدلله** ووائی، دا ستاسو لپاره د خادم نه بهتر دی »
60	د جماع کولو نه مخکښی دعاء	« که چیرته یو کس ستاسو نه په هغه وخت کښی چه خپل اهل ته د نږدی کیدو اراده وکړی او دا دعاء ووائی : **بِسْمِ اللَّهِ ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا**» د الله تعالی په نوم، ای الله تعالی مونږ د شیطان نه لری کړی او شیطان دهغه څه نه لری کړی چه مونږ ته ئی راکوی، نوکه چیرته دواړو ته په دغی وخت کښی بچی مقرر شوی وی نو شیطان به ورته هر ګیز ضرر ونه رسوی »
61	د خاوند خوشحاله کول	« کله چه یوه ښځه پنځه وخته لمونځونه کوی، او د رمضان د میاشتی روژی نیسی، او د خپل شرمګاه حفاظت وکړی، او د خپل خاوند تابعداری وکړی، نو هغی ته به ووېلی شی چه جنت ته ننوځه چه هره دروازه دی خوښه وی، او همدا راز فرمائی : هره ښځه چه مړه شی په داسی حال کښی چه خاوند تری خوشحاله وی نو جنت ته به داخله شی »
62	د مور او پلار سره احسان او صله رحمی کول	د الله تعالی رضامندی د پلار په رضایت کښی ده « که څوک دا خبره خوښوی چه په رزق کښی ورته پراختیا پیدا شی او په عمر کښی ئی زیاتوالی راشی نو صله رحمی دی کوی ».
63	د یتیم سرپرستی کول	« زه او دیتیم سرپرست به په ورځ د قیامت کښی داسی یو، او په خپله سبابة او منځنی ګوته باندی ئی اشاره وکړه »
64	ښه اخلاق او خوی	« یقینا مؤمن سړی په ښایسته اخلاقو باندی د روژه دار او عابد انسان مرتبه او مقام مومی » او همدا راز فرمائی : « د ښایسته اخلاقو والاوو لپاره د جنت په اوچت طرف کښی یو کور دی »
65	په مخلوق باندی رحم او شفقت کول	« یقینا الله تعالی په خپلو بندګانو کښی په رحمکونکو باندی رحم کوی، تاسو په هغه چا رحم وکړی چه په ځمکه کښی دی نو هغه ذات به په تاسو رحم وکړی چه په اسمان کښی دی »
66	د مسلمانانو لپاره د فائدو خوښول	« تر هغه وخت پوری یو کس په تاسو کښی مؤمن کیدای نه شی چه د خپل ورور لپاره هغه څه خوښ کړی چه کوم د ځان لپاره خوښ ګڼی »
67	حیاء کول	« حیاء راتګ نه کوی مګر په خیر باندی » او بل ځای کښی فرمائی : « حیاء د ایمان نه ده » او همدارا‌ز فرمائی : « څلور څیزونه دی چه هغه د پیغمبرانو سنت دی، حیاء، خوشبوئی (عطر)، مسواک استعمالول، او نکاح کول »
68	په سلام باندی مخکی والی کول	یو سړی رسول الله ﷺ ته راغی و ئی ویل : « السلام علیکم، نو رسول الله ﷺ وفرمایل: (د دی لپاره) لس (نیکیانی) دی، بیا بل یو کس راغی نو هغه ووېل: السلام علیکم ورحمت الله، نو رسول الله ﷺ وفرمایل: (چه د دی لپاره) شل (نیکیانی دی) نو بیا بل یو کس راغی نو هغه ووېل: **السلام علیکم ورحمت الله وبرکاته** ، نو رسول الله ﷺ وفرمایل: (چه د دی لپاره) دیرش (نیکیانی دی).
69	د ملاقات په وخت کښی مصافحه کول (لاس ورکول)	« نشته دوه مسلمانان چه د ملاقات په وخت کښی یوبل ته لاسونه ورکړی مګر د جدا کیدونه به ورته مخکښی مغفرت وشی »
70	څوک چه د یو مسلمان ورور د عزت دفاع وکړی	« څوک چه د خپل ورور د عزت دفاع وکړی نو الله تعالی به د ده د مخ نه د جهنم اور لیری کړی »
71	د نیکانو خلکو سره محبت کول او د هغوی سره کیناستل	« ته به د هغه چا سره ئی چه ستا ورسره محبت دی » انس رضی الله عنه فرمائی : چه صحابه کرام په دی حدیث باندی ډیر خوشحاله شوه

72	د الله دلوئی لپاره د یوبل سره محبت کونکی	« الله تعالی فرمائلی: زما د لوئی په خاطر د یوبل سره د محبت کونکو لپاره به په ورځ د قیامت کښې د رڼا منبرونه وی چه انبیاء علیهم السلام او شهیدان به د هغوی سره پکښې غبطه (د دغې مقام تمنی) کوی »
73	مسلمانانو ته په غیاب کښې دعاء کول	«د خپل مسلمان ورور لپاره په غیاب کښې د یو سړی دعاء کول مستجابه ده ، د ده د سر په خوا کښې یو مقرره پرښته ده چه هر کله دا دخپل ورور لپاره د خیر دعاء کوی نو هغه مقرره پرښته فرمائی : امین اوستا لپاره دی د هم د هغی په شان وی »
74	د مؤمنانو سړو او ښځو لپاره دګناه بخښنه غوښتل	« څوک چه مؤمنانو سړو او ښځو لپاره مغفرت وغواړی، نو الله تعالی به ورته د هر یو مؤمن سړی او مؤمنی ښځی په مقابل کښې یوه نیکی ولیکی»
75	د لاری نه د مضر شی لیری کول	« ما یو سړی ولیده چه په جنت کښې ګرځیده چه د یوی ونی د غوځولو په وجه جنت ته ننوتلی وو داسی ونه چه په لاره کښې ولاړه وه او خلکو ته ئی ضرر رسولو »
76	د جدال او دروغو پریښودل	« زه د جنت په کنارو کښې دیو کور زموار یم د هغه چا لپاره چه جدال (جنګ) پریږ دی اګر که په حقه هم وی، او همدارنګ د هغه چالپاره د جنت په منځ کښ د یو کور زموار یم چه دروغ پریږدی اګر که د ټوقو په شکل کښې هم وی »
77	څوک چه خپل قهر او غوصه قابو (کنټرول) کړی	« څوک چه خپل قهر او غوصه کنټرول کړی په داسی حال کښې چه هغه ئی د نافذولو توان لری، نو الله تعالی به ئی د ټولو مخلوقاتو په مخکښې راو بلی چه کومې حورې ئی خوښې وی دهغو اختیار به ورکړی»
78	دیو چا په نیکو او یا په بدو یادول	« څوک چه تاسو په نیکو یاد کړ، نو جنت ورله فرض شو، او څوك چه مو په بدو یاد کړ، نو هغه لپاره د جهنم اور فرض شوه تاسو د الله تعالی ګواهان ئی په زمکه کښې...»
79	څوک چه د یو مسلمان نه مصیبت لیری کړی، اسانتیا پری وکړی او عیب ورله پټ کړی.	« څوک چه د مؤمن نه یو دنیاوی مصیبت لری کړی نو الله تعالی به تری یو اخروی مصیبت لیری کړی، او څوک چه یو تنګ لاسی (انسان) سره اسانتیا وکړی نو الله تعالی به د هغه سره په دنیا او اخرت دواړو کښې د اسانتیا معامله وکړی، څوک چه په یو مسلمان باندی پرده واچوی نو الله تعالی به په ده باندی په دنیا او اخرت دواړو کښې پرده واچوی، الله تعالی تر هغې وخت پوری د بنده په نصرت او مدد کښې وی تر څو پوری چه بنده د خپل مسلمان ورور په مرسته کښې وی... »
80	د اخرت په یاد ساتل	« څوک چه د اخرت په غم او فکر کښې شی نو الله تعالی به په زړه کی قناعت ورله ورکړی، او اتفاق به ئی نصیب کړی، او دنیا به ورته په خپله راځی »
81	د بادشاه عدل، د ځوان تقوی، جماتونو سره مینه ساتل، د الله لپاره محبت کول	« اوه کسان دی چه الله تعالی به پری سیوری وکړی په هغه ورځ چه په غیر د الله تعالی د سیوری نه به بل سیوری نه وی، عادل امام، یو نوجوان (ځوان) چه د الله په عبادت کښې لوی شوی وی، بل هغه سړی چه زړه ئی جماتونو پوری تړلی وی، او دوه هغه کسان چه د الله لپاره د یو بل سره محبت کوی او په دغه محبت باندی راجمع کیږی او جداکیږی، او بل هغه سړی چه د منصب او ښایست خاونده ښځه ورنه دزنا خواهش وکړی، او هغه ورته ووائی چه زه د الله تعالی نه ویریږم، او بل هغه سړی چه داسی پټه صدقه او خیرات ورکړی چه چپ لاس تری هم خبر نه شی چه ښی لاس څه شی ورکړی دی، او بل هغه سړی چه په یو ځانله ځای کښې الله یاد کړی او د سترګو نه ئی اوښکی وبهیږی »
82	د استغفار فضیلت	« څوک چه په پابندی سره استغفار غواړی نو الله تعالی به ورله د هری تنګسنیا نه لار د وتلو پیدا کړی ، او د هر غم نه به ورله خوشحالی پیدا کړی ، او د داسی ځای نه به ورله رزق نصیب کړی چه د ده به پری ګمان نه وی »

هغه کارونه چه منع ترې شوی ده

م	ناروا کارونه	رسول الله ﷺ فرمائی :
1	په يو کار باندی دونيا طلب کول	« الله تعالی فرمائی : زه د شريکانو د شرک نه ډير بی پروا يم ځوک چه يو عمل وکړی او بل ځوک پکښی زما سره شريک کړی زه به هغه او د هغی شرک پريږدم »
2	په ظاهر کښی د خير او تقوی ښکاره کول او په باطن کښی فساد	« يقينا زه ډير خلک پيژنم چه په ورځ د قيامت کښی به د تهامه د غرونو په شان په ډيرو نيکو اعمالو چه خالص به وی راتګ وکړی ليکن الله تعالی به ورله دغه عملونه وګرځوی دوړه الوځولی شوی ، ثوبان رضي الله عنه عرض وکړه چه ای رسول الله مونږ ته د هغی صفت بيان کړه او ښکاره ئی کړه راته ، هسی نه چه مونږ د هغوی د جملی څخه شو او مونږ ته به علم نه وی ، نو رسول الله ﷺ عرض وکړه چه هغوی ستاسی ورونه دی او ستاسو د جنسه دی او د شپی عبادت کوی لکه څرنګ چه تاسو د شپی عبادت کوی ، ليکن هغوی داسی قوم دی چه کله د الله تعالی د محرماتو سره ځانله شی نو بربادوی ئی »
3	تکبر	« هغه سړی جنت ته نه شی ننوتلی چه په زړه کښی ئی د ذری په اندازه تکبر وی» او تکبر : حق ردولو، او د خلکو اهانت کولو ته وائی.
4	په لنګ کميص او پتکی کښی اسبال (د بجلکو نه د هغی ښکته کول)	« چاچه کومه جامه د تکبر له امله په زمکه راښکله نو الله تعالی به ورته په قيامت کښی نظر ونکړی »
5	حسد کول	« د حسد نه ځان وساتی ځکه چه حسد نيک عملونه داسی خوری لکه څنګ چه اور لرګی خوری، او يا ئی وويل : لکه څنګ چه اور واښه خوری »
6	سود	« رسول الله ﷺ دسود په خوړونکی او ورکونکی دواړو باندی لعنت ويلی دی » « يو سړی چه د سود يوه روپۍ خوری او هغه ته معلومه وی (چه دا سود دی) هغه د شپږ ديرش (٣٦) کرتی زنا نه ډيره ګناه لری »
7	د شرابو څکل	« جنت ته به پنځه قسم خلک داخل نه شی: د شرابو څښونکی، په جادو باندی ايمان لرونکی، د صله رحمی ختمونکی» « چا چه شراب وسکل نو څلوينت ورځی لمونځ به ئی قبول نشی »
8	دروغ ويل	« هلاکت دی هغه کس لره چه د خلکو د خندولو په خاطر خبری کوی او بيا پکښی دروغ وائی، هغه لپاره هلاکت دی، هغه لپاره هلاکت دی »
9	جاسوسی کول	« ځوک چه د خلکو خبرو ته غوږ ږدی، په داسی حال کښی چه هغوی دا سړی بد ګڼی، او يا تری ځان ساتی نو په ورځ د قيامت کښی به د داسی سړی په غوږونو کښی ويلی شوی اوسپنه واچولی شی.
10	د تصويرونو جوړول	« په ورځ د قيامت کښی ډير سخت عذاب والا خلک هغه دی چه تصويرونه جوړوی » « او ملايکی هغه کورته نه داخليږی چه په هغی کښی تصوير او يا سپی وی »
11	چغلی او نمامت	« جنت ته چغلی خور سړی نه شی ننوتلی » او نمامت ديته وائی : چه ځوک د فساد پيداکولو په خاطر د خلکو خبری وړی راوړی.
12	غيبت کول	« ايا تاسی پوهيږی چه غيبت څه ته وائی؟ خلکو وويل چه الله او د هغه پيغمبر ښه پوهيږی نو رسول الله ﷺ وفرمائل: ستا يادول خپل وررور لره په هغه څه باندی چه هغه ئی بد ګڼی، نو هغه ته وويلی شوه: که چيرته په هغه کښی هغه څه وی چه زه ئی وايم؟ نو هغه وويل: که چيرته په هغی کښی هغه څه وی چه ته ئی وائی نو غيبت دی وکړه او که چيرته پکښی نه وی نو بيادی پری بهتان ولګولو »
13	لعنت ويل	« په مؤمن باندی لعنت ويل د هغه د قتل په شان (ګناه) ده»، « لعنت ويونکی خلک په ورځ د قيامت کښی سفارشيان او ګواهان نشی کيدای »
14	د رازونو افشا کول	« ډير د ناکاره خلکو نه په اعتبار د مرتبی سره په ورځ د قيامت کښی د الله تعالی په نزد هغه سړی دی چه خپل اهل ته نږدی کيږی او بيا د هغی رازونه نشروی »

15	سپکی خبری	« ډیر ناکاره خلک د الله تعالی په نزد په ورځ د قیامت کښی په اعتبار د مرتبی سره هغه دی چه خلکو د فحش (ناکاره) وینا د ویری نه پرینښی وی »
16	مسلمان باندیٔ د کفر تهمت لګول	« هر سړی چه خپل مسلمان ورور ته کافر وویلی نو یو پری اخته کیږی، که چیرته هغه سړی همدغسی وی (نو صحیح ده) او که (کافر نه وی) نو کلمة د کفر ویونکی ته واپس کیږی »
17	څوک چه خپل ځان په غیر د پلار نه بل چا ته منسوبوی	« څوک چه د خپل پلار نه په غیر بل چاته د خپل ځان نسبت کوی او حال دا چه هغه پوهه وی نو په دغسی سړی باندی جنت حرام دی »، « او څوک چه د خپل پلار (د نسب نه) انکار کوی نو دا کفر دی »
18	د یو مسلمان ویرول	« د مسلمان لپاره جایز نه دی چه بل مسلمان وویروی »، « څوک چه خپل ورور ته په اوسپنه باندی اشاره وکړی نو ملایکی پری تر هغی وخت پوری لعنت وائی چه تر څو ئی پرینښی نه وی »
19	په اسلامی ملک کښی د یو ذمی انسان وژل	« څوک چه یو ذمی انسان په غیر د حق نه قتل کړی نو د جنت بوی به بیا نه مومی، او یقینا د جنت بوی به په انسان باندی د سلو کالو د مزل په اندازه لګیږی »
20	د الله تعالی د دوستانو سره دشمنی کول	«الله تعالی فرمائی : څوک چه زما د دوست سره دشمنی وکړی نو ما ورته د جنګ اعلان کړی دی »
21	منافق او فاسق ته سردار (سید) ویل	« تاسو منافق ته سید (سردار) مه وائی ځکه که هغه (د خپل قوم سردار) هم وی نو تاسو بیا په دی وینا سره خپل رب ناراضه کړه »
22	د خپل رعیت سره دوکه کول	« کله چه الله تعالی یو بنده د رعیت مشر کړی او بیا په داسی حال کښی مړ شی چه د خپل قوم او رعیت سره ئی دوکه کړی وی نو الله تعالی به پری جنت حرام کړی »
23	بغیر د علم نه فتوی ورکول	« چا ته چه په غیر د علم نه فتوی ورکړی شی نو ګناه ئی په فتوی ورکونکی باندی ده »
24	د سستیٔ په وجه د جمعی او مازدیګر لمونځ پریښودل	« څوک چه په غیر د عذر نه دری کرتی د جمعی لمونځ ترک کړی نو الله تعالی به ورله په زړه باندی مهر ولګوی » « څوک چه د مازدیګر لمونځ پریږدی نو عمل به ئی برباد شی »
25	په لمانځه کښی سستی کول	« زمونږ او د کافرانو په منځ کښی چه کوم عهد او وعده ده نو هغه لمونځ دی چا چه لمونځ ترک کړه نو هغه کفر وکړه » ، « د سړی او د شرک او کفر په منځ کښی فرق د لمانځه په پریښودو سره دی »
26	د لمونځ کونکی مخی ته تیریدل	« د لمونځ کونکی مخکی تیریدونکی ته که معلومه وی چه په دی کښی څومره ګناه ده ، نو څلوییښت (ورځی یا میاشتی یا کاله) اودریدل به ورته د لمونځ کونکی مخکی د تیریدو نه غوره ښکاره شوی وی »
27	لمونځ کونکو ته ضرر رسول	« چا چه پیاز، اوږه، او ګندنه، خوړلی وی نو زمونږ جمات ته دی نه نږدی کیږی ځکه چه ملایکی د هغه څه نه تنګیږی چه د کوم څیز نه انسان په عذابیږی»
28	د زمکی غصب کول	« څوک چه په ظلم سره د یوی لویشت په اندازه د چا زمکه غصب کړی نو الله تعالی به ورته په ورځ د قیامت کښی اوه زمکی د(طوق په شکل کښی) په غاړه کښی واچوی »
29	هغه خبری چه الله تعالی پری غصه کیږی	« یقینا یو بنده کله دالله د غصه کولو لپاره یوه داسی خبره وکړی چه هغه ورته څه اهمیت نه ورکوی چه د هغی په وجه باندی به اویا کاله په جهنم کښی لاندی روان وی »
30	بغیر د الله د ذکر نه د خبرو ډیرول	« تاسو په غیر د الله تعالی د ذکر نه زیاتی خبری مه کوی ځکه چه زیاتی خبری د انسان زړه سختوی »

31	ډيرى اوبى احتياطه خبرى كول	« د قيامت په ورځ به ماته په تاسو كښى ډير مبغوض ترين او زما د مجلس نه ډير لرى انسان هغه وى چه زر زر او ډيرى زياتى او په تكبر او لوئى باندى خبرى كوى»
32	د الله تعالى د ذكرنه غافله كيدل	« نه كين يو قوم په يو داسى مجلس كښى چه نه پكښى د الله وكړى او نه پكښى په پيغمبر ﷺ باندى درود ووائى مگر وى په دغى مجلس باندى ملامتيا او افسوس كه د الله تعالى خوښه شى نو عذاب به وركړى او كه خوښه ئى شى مغفرت به ورته وكړى »
33	د مسلمان په مصيبت باندى خوشحالى كول	«د خپل ورور په (مصيبت) باندى د خوشحالى اظهار مه كوه هسى نه چه الله تعالى په هغى باندى رحم وكړى او تا په دغى مصيبت باندى مبتلا كړى» « چا چه خپل ورور ته په يو گناه باندى پيغور وركړه نو تر هغى پورى به ورته مرگ نه راځى چه تر څو ئى دغه گناه نه وى كړى »
34	د مسلمانانو په منيځ كښى د يو بل سره مقاطعه كول	« د مسلمان لپاره جايز نه دى چه خپل ورور د درى ورځو نه زيات پريږدى » ، « كه څوک خپل مسلمان ورور د يو كال په اندازه پريږدى نو داسى ده لكه د هغى وينه چه توى كړى ».
35	د گناهونو ښكاره كول	« زما ټول امت د عافيت والا دى مگر هغه كسان چه خپل گناهونه افشا او ښكاره كوى ».
36	ناكاره اخلاق	« ناكاره اخلاق عملونه داسى بربادوى لكه سركه (خل) چه شهد او گبين خرابوى ».
37	څوک چه هديه يا تحفه بيرته واپس كوى	رسول الله ﷺ فرمائى : « هغه څوک چه هديه يا تحفه بيرته واپس اخلى نو مثال ئى د سپى دى چه قى كوى او بيا ئى بيرته خورى » ، « د يو سړى لپاره دا جايز نه دى چه يو شى هديه وركړى او بيا ئى بير ته واپس اخلى »
38	په گاونډى باندى ظلم كول	« كه چيرته يو سړى د لسو ښځو سره زنا وكړى نو دا د ده په هكله كمه گناه ده د دى نه چه د گاونډى د ښځى سره زنا وكړى، او كه چيرته د لسو كورونو نه غلا وكړى دا په دى باندى ډيره اسانه ده چه د گاونډى د كور نه غلا وكړى ».
39	پردو زنانه وو ته كتل	« په بنى ادم باندى په زنا كښى خپله برخه اخستل مقرر شوى، چه هغه به خامخا كوى، نو د سترگو زنا نظر دى، د غوږونو زنا اوريدل دى، او د ژبى زنا خبرى دى او دلاس زنا نيول دى،اود خپو زنا د قدمونو اخستل دى، او زړه د هغى خواهش او تمنا كوى اوشرمگاه د هغى يا تصديق كوى او يا ئى تكذيب كوى »
40	د پردي (نامحرمى) زنانه سره د يو سړى لاس لگول	«دا چه د يو سړى سر د اوسپنى په ستن او ميخ باندى ووهلى شى نو دا ورله د پردى زنانه سره د لاس لگولو نه ډير بهتر دى چه ديته د هغى مسه كول جايز نه وى » زه د پردو زنانو سره مصافحه نه كوم (لاس ورسره نه لگوم)
41	د بدل (مخى) نكاح	« رسول الله ﷺ د بدل (مخى) نكاح نه منع كړى ده » او شغار يا بدل نكاح : ديته وائى چه يو سړى خپله لور چاته په نكاح سره وركوى ليكن په دى شرط باندى چه هغه بل سړى به هم ده ته خپله لور په نكاح سره وركوى، او په مينځ كښى ئى مهر نه وى مقرر كړى.
42	په مړى باندى په اوچت اواز ژړا كول	« چا باندى چه په اوچت اواز ژړا وشى نو هغه ته په ورځ د قيامت كښى په سبب د هغى ژړا باندى عذاب وركول كيږى »،«رسول الله ﷺ په اوچت اواز ژړاكونكى زنانه او د هغى په اوريدونكى دواړو باندى لعنت ويلى دى »
43	په مخلوق باندى قسم كول	« چا چه د الله تعالى نه په غير په بل چا باندى قسم وكړه نو هغه كفر او يا شرك وكړه » ، « كه څوک قسم كونكى وى نو په الله تعالى دى قسم وكړى او يا دى سكوت وكړى »
44	په دروغه باندى قسم كول	« څوک چه قسم وكړى دى لپاره چه د مسلمان مال پرى قبضه كړى او هغه دروغجن وى نو د الله تعالى سره به په داسى حال كښى ملاقات وكړى چه هغه به پرى غصه وى »

« په خرڅولو کښې د ډېرو قسمونو نه ځان وساتئ ځکه چه په قسم باندې مال ډېر خرڅيږي ليکن بيا برکت ختموي » ، « قسم سودا خرڅوي او بيا برکت له منځه وړي »	په اخستلو او خرڅولو کښې قسم کول	45
« څوک چه خپل ځان د کوم قوم سره مشابه کړي نو دا دهغوی نه دی »، « هغه سړی زمونږ د جملې نه نه دی چه خپل ځان د نورو خلکو سره مشابه کوي»	د کافرانو سره ځان مشابه کول	46
« رسول الله ﷺ د قبر د پخولو او په قبر باندې د کښيناستو نه او په قبر باندې د ابادې جوړولو نه منع کړې ده »	په قبر باندې ابادي جوړول	47
« کله چه الله تعالى په ورځ د قيامت کښې مخکنی او روستني مخلوقات راجمع کړي د هر دوکه باز لپاره به بيرغ اوچت کړی شي او وبه ويل شي : چه دا د فلانی د زوی‌غدر او دوکه ده »	دوکه او خيانت کول	48
« چه يو سړی په (ګرمو) سکروټو باندې کښيني او جامې ئې اوسوزي او پوستکي ته ئې اور ورسيږي دا ورله په قبر باندې د کښيناستو نه ډېر غوره دی »	په قبر باندې کښيناستل	49
« څوک چه دا خوښوي چه خلک ورته (د راتلو په وخت کښې) قيام وکړي نو د ځان لپاره ئې په جهنم کښې ځای جوړ کړه »	څوک چه دا خوښوي چه خلک ورته ودريږي	50
« دري کسان دي چه زه د هغې په حق کښې قسم خورم او يو حديث درته بيانوم ياد يې کړئ... يو بنده د سوال دروازه نه خلاصوي مګر الله تعالى ورته د فقر دروازه بيرته کړي » « څوک چه د مال د ډيرولو لپاره سوا کوي نو هغه په حقيقت کښې د سکروټوسوال کوي نو يا دی کم کړي او يا دی زيات کړي »	بغير د ضرورت نه سوال کول	51
« رسول الله ﷺ د دی نه منع کړی چه د ښار سړی (ښهری) د باندچي (صحرائی) لپاره شی خرڅ کړی، او په يو بل باندې نرخونه مه زياتوئ ، او يو سړی دی د خپل ورور په خرڅولو باندې خرڅيدل نه کوي »	په يوبل باندې نرخ زياتول	52
« چا چه د يو سړی نه د ورک شوی څيز په هکله اعلان واوريده نو هغه ته دی ووائی : چه الله تعالى دی تا ته دغه شی پيدا نه کړی، ځکه چه جماتونه د دغی لپاره نه دی جوړ شوی »	په جمات کښې د ورک شوی څيز اعلان کول	53
« شيطان ته کنځلی مه کوی ليکن د شر نه ئې پناه وغواړی » « يو صحابی فرمائی : زه د رسول الله ﷺ سره سپور وم نو د هغې سورلی وخويدله نو ما وويل : شيطان دی هلاک شی ، نو رسول الله ﷺ وفرمايل : داسی مه وايه چه شيطان دی هلاک شی ، ځکه که ته داسی ووائی نو هغه په دی سره لويی وګرځی تر دی چه د يو کور قدری شی ، او وائی : دا زما په قوت سره (حاصل شو) ليکن بسم الله وايه ، ځکه که ته دا ووائی نو هغه ډير کوچنی او ذليل شی تردی چه د مچ قدری شی » د (تعس) معنی ده هلاک دی شی ، او چا ويلی : چه ودی غورځيږی ، او چا ويلی چه ودی خويږی ، او چا ويلی : چه هميشه دی په شر باندی مبتلا وی .	شيطان ته کنځلی کول	54
« تبی ته کنځل مه کوه ځکه چه تبی د بنی ادمو ګناهونه داسی ختموی لکه څرنګ چه د بادو بنی د اوسپنی زنګونه ختموی ».	تبی ته کنځلی کول	55
« څوک چه ګمراهی ته بلنه کوی په ده باندی به د ده د تابعدارو د ګناهونو په اندازه ګناه بار وی او دا به د هغوی د ګناهونو نه څه شی نه کموی »	څوک چه ګمراهی ته خلک رابلی	56
« رسول الله ﷺ د ګوډی او يا د غرکی د خولی نه اوبه څکل منع کړی دی» « رسول الله ﷺ د اودريدو په حالت کښی د اوبو د څکلو نه منع کړی ده »	د اوبو په څکلو کښی ځنی منکرات	57
« تاسو د سرو او سپينو زر و په لوښو کښی اوبه مه څښئ، او ورېښم مه اغوندئ ځکه چه دغه شيان په دنيا کښی د هغوی (کافرانو) لپاره دی او ستاسو لپاره په اخرت کښی دی »	د سرو او سپينو زرو په لوښو کښی اوبه څکل	58

59	په ګس لاس باندی اوبه څکل	« په تاسو کښې دی یو کس په چپ لاس خوراک نه کوی او نه دی پری اوبه څښي ځکه چه شیطان په چپ لاس خوراک کوی او په چپ لاس اوبه څښي»
60	د صله رحمی قطع کونکی	« صله رحمی ختمونکی جنت ته نه شی ننوتلای ».
61	په نبی ﷺ باندی درود نه ویل	« د هغه سړی پوزه دی په خاورو ککړه شی چه زه د هغه په مخکښې ذکر شم او درود راباندی ونه وائی »، «بخیل هغه انسان دی چه زه د هغه په مخکښې ذکر شم او درود راباندی ونه وائی »
62	د سپو ساتل	« چا چه بغیر د ښکار او د مالونو د څوکیدارۍ لپاره نور سپی وساتل نو هره ورځ به ئی دوه قیراطه اجراو ثواب کمیږی ». قیراط: د احد د غره په اندازه ثواب ته ویلی کیږی »
63	حیواناتو ته ضرر رسول	« یوه ښځه د پشو په وجه جهنم ته ننوتله چه هغه ئی تږلی وه تر دی چه مړه شوه »، « تاسو هغه شی چه روح پکښې وی په نښه کوئ مه »
64	د څاروو په غاړه کی زنګ (جرس) اچول	« ملایکی د هغی قافلی سره نه ملګری کیږی چه په هغی کښې سپی او یا زنګ وی ».
65	فاسق او ګناهکار ته چه کله نعمتونه ورکړی شی	« کله چه د ولیده چه الله تعالی یو ګناهګار او فاسق انسان ته سره د ګناهونو هغه نعمتونه ورکول چه خوښ ئی وی ، نو دغه بیا استدراج (درجه په درجه ګرفتارول) دی او بیا ئی دا ایات ولوسته : ﴿ فَلَمَّا نَسُواْ مَا ذُكِّرُواْ بِهِۦ فَتَحۡنَا عَلَيۡهِمۡ أَبۡوَٰبَ كُلِّ شَيۡءٍ حَتَّىٰٓ إِذَا فَرِحُواْ بِمَآ أُوتُوٓاْ أَخَذۡنَٰهُم بَغۡتَةً فَإِذَا هُم مُّبۡلِسُونَ ﴾ پس هر کله چه هیر کړه دوی هغه خبره چه بیان شوی وه دویته نو راپرانستلی مونږ په دوی باندی دروازی د هر څه تر هغی پوری چه دوی خوشحاله شوه په هغی څه چه دویته ورکړی شوی ؤ نو اونیول مونږ دوی لره ناګاه نو په دغی وخت کښې دوی نا امیده ؤ (د هر خیر نه) ».
66	د دنیا سره محبت کول	« دهغه چا چه مقصد او هدف دنیا وی نو الله تعالی به ورله فقر او غریبی د سترګو په وړاندی ورته وګرځوی، ډله او جماعت به ورله ختم کړی او صرف هغه دنیا به ورله په لاس ورشی چه الله تعالی ورله مقرر کړی ده »

✸ **د قبر حالات :** قبر د اخرت اولنی منزل او پړاو دی، د کافرانو او منافقانو لپاره د اور یوه کنده ده، او د مؤمنانو لپاره د جنت یوه باغچه ده، په قبر کښی په څنو ګناهونو باندی عذاب ورکول کیږی، لکه: د متیازو نه ځان نه ساتل، چغلی، د غنیمت په مال کښی خیانت کول، دروغ ویل، د لمانځه نه اوده کیدل، د قران پریښودل، زنا، لواطت، سود، د قرض نه اداکول، او یا داسی نور ګناهونه، او د قبر د عذاب نه ځینی نیک عملونه انسان ته نجات ورکوی، لکه: هغه نیک عمل چه خالص د الله لپاره وی، د قبر د عذاب نه پناه غوښتل، د سورة الملک لوستل، او د قبر د عذاب نه به ځنی خلک محفوظ وی، لکه: شهید، د الله په لار کښی څوکیدار، هغه څوک چه د جمعی په ورځ مړ شی، او یا د خیټی په مرض مړ شی او یا داسی نور.

✸ **په شپیلۍ کښی پوکی کول :** دا یو لوی ښکر دی چه اسرافیل تیار په خوله کښی نیولی او د انتظار په حالت کښی دی چه کله به ورته د شپیلی د وهلو حکم کیږی : **د هلاکولو شپیلی :** الله تعالی فرمائی : ﴿ وَيَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ إِلاَّ مَن شَاء اللَّهُ ﴾ سورة النمل 87 .

ترجمه : او (کله چې) په شپیلۍ کښي پو کړی شي ټول هغه (شیان) به چې په اسمانونو او په ځمکه کښي دي بیخوده شي، پرته د هغه چا چې الله یې اراده وکړي.

نو ټول عالم به دړی وړی شی او بیا به ځلوییښت کاله وروسته د مخلوقاتو د راپورته کولو لپاره دوهمه شپیلی وهلی کیږی چه الله تعالی فرمائی : ﴿ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُم قِيَامٌ يَنظُرُونَ ﴾ سورة الزمر ٦٨ .

ترجمه : بیا به په شپیلۍ کښي بل ځلې پو کړی شي، نو په دغه وخت کښي به ټول ودریږي او په انتظار کښي به وي.

✸ **دوباره ژوندون :** بیا به الله تعالی باران راښکته کړی نود شا د اخرنی بند (عجب الذنب نومی هډوکی) نه به جسدونه راشنه شی، او دا هغه نوی ژوند دی چه وروسته تری بیا مرګ نشته، او خلک بغیر د پایزار نه او برمنډ لغړ راپورته کیږی، ملایکی او پیریان به وینی، او د خپلو عملونو موافق به راپورته کیږی.

✸ **حشر :** الله تعالی به ټول مخلوقات د حساب لپاره په هغه لویه ورځ کښی راجمع کوی چه پنځوس زره کاله اوږده ده، دوی ته به د دنیا ژوند یو ساعت ښکاره شی، او لمر به د یو میل په اندازه نږدی وی، او خلک به د خپلو عملونو موافق په خپلو خولو کښی ډوب وی، په دغه ورځ کښی به ضعیفان او متکبران خلک جګړی کوی، او کافران به د خپلو ملګرو شیطانانو او اندامونو سره لاس په ګریوان وی، او ځنی کافران به په نورو باندی لعنت وائی، او ظالمان خلک به په خپلو لاسونو باندی چک لګوی (خولی لګوی)، او جهنم به په اویا زره ځنځیرونو باندی راښکلی کیږی، چه په هر ځنځیر او واګی پوری به ئې اویا زره ملایکی نښتی وی او راکش کوی به ئې، کله چه کافران دغه جهنم ووینی نو د خپل نفس نه د فدیه ورکولو او یا د خاوری کیدو ارمان به وکړی، او ګناهګاران: لکه زکات خور، نو د دوی مالونه به د جهنم په اور باندی ګرمیږی او دوی به پری داغلی کیږی، او تکبر کونکی خلک به الله تعالی د میږانو په شکل کښی راپورته کړی، او دوکه کونکی، دغنیمت په مال کښی خیانت کونکی او غصب کونکی خلک به رسوا کړی شی، غل به خپله غلا راوړی، او پټ رازونه به ښکاره شی، او متقیان خلک به د ویری نه محفوظ وی بلکه دوی باندی به دغه ورځ د ماسپښین د لمانځه په اندازه تیره شی.

✸ **شفاعت :** لوی شفاعت په نبی ﷺ پوری خاص دی، چه د خلکو نه د محشر لوی مصیبت لری شی او حساب شروع شی، او بل قسم عام شفاعت دی چه نبی ﷺ او نور انبیاء علیهم السلام ټول پکښی شریک دی، لکه: د جهنم نه د مؤمنانو راویستل او یا د هغوی ددرجو اوچتول.

✸ **حساب :** خلک به ټول الله تعالی ته صفونه صفونه پیش کیږی، نو دوی ته به خپل عملونه ښوونځی او د عملونو، عمر، ځوانی، مال، علم، وعدی، نعمتونو، غوږونو، سترګو، او د زړه ټپوس به تری کوی، نود کافرانو او منافقانو سره به د ټولو مخلوقاتو په مخکی د رسوا کولو په خاطر او د حجت قائمولو په خاطر حساب کیږی، او په دوی باندی به دثبوت او د اقرار کولو لپاره خلک زمکه، ورځی، شپی، مالونه، ملایکی او اندامونه ګواهان کړی، او مؤمن به د الله تعالی سره ځانله شی او په خپلو ګناهونو به اقرار وکړی، تر هغی پوری چه هغه په خپل ځان باندی د هلاکت ګمان وکړی نو الله تعالی به ورته ووائی: (چه ما دربانذی په دنیا کښی پرده اچولی وه او اوس درته مغفرت کوم) او اول به د رسول الله ﷺ امت سره حساب کیږی، او په عملونو کښی به اول د لمانځه متعلق حساب کیږی، او بیا به د وینو په باره کښی حساب کیږی.

✸ **د عملنامو تقسیم :** بیا به عملنامی تقسیم شی نو خلک به د کتاب په شکل کښی عملنامی واخلی ، الله تعالی فرمائی : ﴿ لا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلاَ كَبِيرَةً إِلاّ أَحْصَاهَا ﴾ سورة الكهف 49 . **ترجمه :** نه پریږدی وړی ګناه لره او نه لوی ګناه لره مګر ټول ئی راګیر کړی دی، لیکن مؤمن به په ښی لاس عملنامه اخلی کافر او منافق ته به د شا له خوا نه په چپ لاس ورکولی کیږی.

✸ **د عملونو تلل :** بیا به د خلکو عملونه په حقیقی تله باندی چه دوه طرفونه لری، تللی کیږی دی لپاره چه هر چا ته د خپل عمل بدله ورکړی شی، او په نیکو عملونو به دغه تله درنیږی کوم چه خالص د الله لپاره شوی وی، او بعضی هغه عملونه چه تله پری درنیږی: کلمه طیبه، ښایسته اخلاق، ذکر، لکه : الحمد لله، سبحان الله وبحمده، سبحان الله العظیم، او د خلکو سره به د هغوی د نیکو عملونو او ګناهونو موافق فیصله کیږی.

✸ **حوض :** بیا به مؤمنان حوض ته ورځی او چا چه د هغی نه اوبه وڅکلی نو چیرته به بیا تری نشی، او د هر نبی لپاره به حوض وی لیکن د رسول الله ﷺ حوض پکښی د ټولو نه لوی دی، چه د دغی حوض اوبه به د شیدو نه سپینی وی، اود شهدو نه به خوږی وی، او د مشکو او عنبر نه به ډیری خوشبویه وی، او ګلاسونه به ئی د ستورو په حساب د سرو او سپینو زرو نه جوړ شوی وی، او د دغی حوض اوږد والی به د اردن د (ایله) نومی ځای نه نیولی تر (عدن) پوری وی او اوبه به ورته د کوثر د نهر نه راځی.

✸ **د مؤمنانو امتحان :** د حشر په اخری وخت کښی به کفار خپلو خدایانو پسی روان شی چه په دنیا کښی ئی ورله عبادت کولو، نود ګډو او بزو د رمو په شان به ئی ډلی ډلی په خپلو ښپو او یا پرمخ جهنم ته داخل کړی، نو محشر کښی به صرف مؤمنان او منافقان پاتی شی، نو الله تعالی به ورته ووائی چه د څه شی انتظار کوئ تاسو، نو دوی به ووائی چه مونږ د خپل رب انتظار کوو، نو دوی به خپل رب د ساق (پنډی) نه وپیژنی کله چه الله تعالی خپله پنډئ ښکاره کړی (لکه څرنګه چه د هغی د شان سره لایق وی) نو ټول به سجده باندی پریوځی ماسوا د منافقینو نه لکه څرنګه چه الله تعالی فرمائی : ﴿ يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلاَ يَسْتَطِيعُونَ ﴾ سورة القلم 42 . **ترجمه :** هغه ورځ چه ښکاره به کړی شی پنډئ او رابللی کیږی به دوی سجدی ته نو طاقت به نه لری دوی. بیا به دوی الله پسی روان شی نو پل صراط به جوړ شی نو مؤمنانو ته به رڼا ورکړی شی اود منافقانو رڼا به مره شی.

✸ **پل صراط :** دا به په جهنم باندی لګیږی او مؤمنان به پری جنت ته تیریږی، رسول الله ﷺ د هغی ډیر صفتونه ذکر کړی دی، (مدحضة مزلة ، عليه خطاطيف و كلاليب كشوك السعدان ،...أدق من الشعر وأحدّ من من السيف) مسلم ، دغه پل به ډیر ښویونکی وی په هغی به د کړی اوسپنی په شکل غشی نصب شوی وی (چه انسان به ځان ته راکش کوی) ، او د (سعدان) د بوټی د اغزو په شان د اوسپنی اغزی به پری لګیدلی وی د ویښته نه به ډیر نری وی او د توری نه به ډیر تیره وی.

په دغه ځای کښې به مؤمنانو ته د دوی د عملونو موافق رڼا ورکړی شي چه ټولو نه زیاته رڼا به د غرونو په اندازه وی او کمه رڼا به د ښپې د لوئې ګوتې پورې وی، نو دغه رڼا به دوی ته پل صراط روښانه کړی نو دوی به د خپلو عملونو په اندازه په پل صراط باندې تیریږی، نو څه مؤمنان به د سترګو د رپ په شان تیریږی، او څه به د بریښنا په شان تیریږی، او څه به د باد په شان تیریږی، او څه به د مرغانو په شان تیریږی، څه به د تیزو اسونو په شان تیریږی، څه به د اوښانو په شان تیریږی ، (فناج مسلم ومخدوش مرسل ومکدوس فی جهنم) متفق علیه ، نو څنې به په سلامتیا سره نجات حاصل کړی ، څنې به زخمی کیږی او بیا به پریښودلې شی، او څنې به د جهنم اور ته پرمخې غورځولې کیږی.
او دمنافقانو لپاره به رڼا نه وی، دوی به واپس شی نو د دوی او د مؤمنانو په منځ کښې به دیوال جوړ شی، بیا به دوی په پل صراط باندی د تیریدلو اراده وکړی نو جهنم ته به وغورځیږی.

جهنم (دوزخ) : کفار به جهنم ته داخل شی بیا به نافرمان مؤمنان ورته داخل شی او بیا به منافقین، او په ۱۰۰۰ کښې به ۹۹۹ کسان جهنم ته ننوځی، او د هغی به اوه دروازی وی، او د جهنم اور د دنیا د اور نه ۷۰ چنده زیات ګرم دی، د کافرانو جسدونه به پکښې دومره لوی شی چه د یوی اوږی نه به د بلې اوږی پورې پری دری ورځی رفتار کیدای شی او دا په دی خاطر چه پوره عذاب وڅښی، او غاښونه به ئې د احد دغره په اندازه لوی وی، پوستکی به ئې کلکیږی لیکن بیا به ورته د عذاب ورکولو په خاطر نور تازه پوستکی ورکړی شی، څکل به ئې د جهنم ګرمې اوبه وی چه کولمې به ورله ټکړې ټکړې کوی، او خوراک به ئې زقوم، وینې او زوې وی، په دوی کښې به ډیر کم عذاب والا هغه انسان وی چه د ښپو لاندی به ئې سکروټې اینودلې کیږی چه د هغی نه به ئې ماغزه خوټیږی، په دغې جهنم کښې به پوستکی وریتیږی او ویلې کیږی به، او یا به پرسیږی، او په جهنم کښې به پرمخې راښکل وی، ځنځیرونه او ځلونې به وی، بیخ ئې ډیر ژور دی که یو ماشوم ورته وغورځیږی نو کله چه د جهنم بیخ ته رسیږی نو په هغې به ۷۰ کلونه تیر شوی وی، د هغې خشاک او لرګی به کافران او ګټې وی، او هوا به ئې ډیره ګرمه وی، او سیوری به ئې د لوګی وی، لباس به ئې د اور وی، هر شی به خوری او هیڅ شی به نه پریږدی، ډیر زیات غصه به وی او هناری به کوی پوستکی به سوزی، هډوکو او زړونو ته به اور رسیږی.

پل (قنطرة) : رسول الله ﷺ فرمائی : مؤمنان به د جهنم نه نجات حاصل کړی نو د جنت او جهنم په منځ کښې به په پل باندی رابند کړی شی، نو د څنو لپاره به د څنو نه د ظلم بدلې واخستلې شی چه په دنیا کښې ئې یو په بل باندی کړی وو، کله چه ښه صفا او پاک شی نو بیا به ورته د جنت د ننوتلو اجازت وشی، زما دی په هغه ذات قسم وی چه زما روح د هغی په لاس کښې دی هر یوکس ته به په جنت کښې خپل کور د دنیا د کور نه ښه معلوم وی. بخاری روایت کوی.

جنت : د مؤمنانو د اوسیدو ځای دی، آبادی ئې د سپینو او سرو زرو ده، پلستر ئې د مشکو دی، کانی او شګه ئې ملغلری او یاقوت دی، او خاوره ئې زعفران دی، اته 8 دروازی لری، چه سور به ئې د دری ورځو د مزل په اندازه وی، لیکن دغه دروازی به د خلکو نه ډکې وی، په هغی کښې سل درجې دی چه د دوو درجو په منځ کښې د زمکی او د اسمان په اندازه فاصله ده، او په ټولو کښې بهترین جنت فردوس دی، چه د هغې نه نورو جنتونو ته نهرونه بهیږی، او د هغی چت د الله تعالی عرش دی، د شهدو، شدو، شرابو او اوبو نهرونه به پکښې بهیږی، مؤمن چه څرنګه غواړی هغې طرف ته به ئې روانوی، خوراکونه به ئې همیشه او نږدی وی، په هغې کښې به د ملغلری نه د خیمې په شکل کښې یو مانی (بنګله) وی چه شپیته میله پراختیا به لری چه د هغې په هر طرف کښې به بیبیانې او حوری وی ، بې ږیری او تورو سترګو والا به وی، ځوانی او جامې به ئې نه ختمیږی، تشې او ډکې متیازی او نوره ګندګې به پکښې نه وی، ږمنځې به ئې د سرو زرو وی، او خولې به ئې د مشکو په شان وی، ښځې ئې ډیری ښایسته باکری د نسب خاوندانې او همزولې وی، اول به ورته رسول الله ﷺ او بیا نور انبیاء علیهم السلام ننوځی، ډیره کمه اندازه چه څوک د یو شی طلب وکړی نود هغې شی لس چنده نعمت به ورکړی شی، د هغوی خدمت ګاران به د اسی ښایسته هلکان وی لکه د خورو ملغلرو په شان، او په ټولو کښې لوی نعمت د الله تعالی دیدار، رضامندی، او همیشوالی دی.

فهرس الكتاب

0	سریزه	0
1	دقرآن کریم د لوستلو فضیلت	1
2	دی سورت ته فاتحه	3
3	دقرآن کریم	4
4	د مسلمان د ژوند په ارتباط مهم او ضروری سوالونه	67
5	د زړه عمْلُونه القلوبِ	88
6	(د عبدالله او د عبدالنبي) په مینځ کښی آرامه مناظره او سوال او جواب	100
7	داسلام ارکان اوبناگاني دشهادت کلمه (لاإله إلاالله)	117
8	د رسالت کلمه (دا گواهي او شاهدی کول چه محمد ﷺ د الله تعالی پیغمبر دی)	119
9	د طهارت (د اودس غسل او تیمم مسائل)	121
10	د هغی وینی أحکام چه په طبیعی طور د ښځو نه خارجیږی	126
11	په اسلام ک د ښځی مرتبه او درجه	129
12	لمونځ	134
13	د زکات مسائل	142
14	دروژی مسائل	146
15	د حج او عمری احکام	150
16	مختلفی فایدی	155
17	شرعی او مسنون دمونه	161
18	د دعاء آداب او فضیلت	169
19	ځنی ضروری دعاګانی چه یادول یی په کار دی	171
20	فایده مند تجارت	176
21	دسهار او د ماښام اذکار	178
22	هغه دعاګانی او کارونه چه لوی اجراو ثواب لری	180
23	هغه کارونه چه منع تری شوی ده	187
24	ابدی سفر	192
	د اوداسه طریقه	
	د لمانځه طریقه	
	د علم سره عمل ضروری او لازم دی	

د اوداسه طریقه

لمونځ په غیر د اودس نه نه صحیح کیږی، او په پاکو اوبو باندی اودس کول لازم او ضروری دی، او پاکی اوبه هغی ته وائی چه په خپل اصلی خلقت باندی پاتی وی، لکه د سمندر، کوهیانو، چینو، او نهرونو اوبه.
پاملرنه: لږی اوبه مجرد د پلیتی او نجاست د ګډیدو په وجه پلیتیږی، او ډیری اوبه هغه دی چه د (۲۱۰) لترو نه زیاتی وی، تر هغه وخت پوری نه پلیتیږی، تر څو دغه نجاست د اوبو رنګ یا خوند او یا بوی بدل کړی نه وی.

د اودس شروع به په بسم الله باندی کوی، او په هر اودس کښی د مړوندونو پوری دلاسونو پریمنځل مستحب دی، لیکن د هغه چا لپاره د لاسونو پریمنځل ضروری دی چه د خوب نه راپاڅیږی.
ملاحظه: د اوداسه د ټولو اندامونو پریمنځل د دری ځلی نه زیات مکروه دی.

بیا به خوله پریمنځی لیکن یو کرت (ځل) واجب دی، او دری کرتی (ځلی) غوره دی.
ملاحظه: ۱ـ د مضمضی (د خولی د پریمنځلو) په وخت کښی فقط خولی ته اوبه اچول او بیا تری ویستل کافی نه دی، بلکه په خوله کښی د اوبو ښورول ضروری دی. **۲ـ** د خولی د پریمنځلو په وخت کښی د مسواک استعمالول مستحب دی.

بیا به پوزی ته اوبه اچوی لیکن یو کرت (ځل) واجب دی او دری کرتی (ځلی) غوره دی.
ملاحظه: مجرد پوزی ته اوبه داخلول کافی نه دی بلکه په تنفس سره د پوزی منځ ته د اوبو راښکل او بیا ئی خارجول ضروری دی، بیا یو کرت پوزی ته اوبه اچول واجب دی او دری کرتی غوره دی.

بیا به مخ پریمنځی لیکن یو کرت پریمنځل ئی واجب دی، او دری کرتی مستحب دی.
او د مخ هغه حد او مقدار چه پریمنځل ئی فرض دی: په عرض سره د یو غوږ نه نیولی د بل غوږ پوری دی، او په اوږدوالی سره د زنی نه نیولی د ویښتو د شنو کیدو تر ځای پوری دی.
ملاحظه: د ګڼی ږیری تخلیلول (خلالول) مستحب دی او د رنګی (سپکی) ږیری تخلیلول واجب دی.

بیا به خپل لاسونه د ګوتو نه نیولی تر څنګلو پوری پریمنځی، لیکن یو ځل پریمنځل ئی فرض دی او دری ځلی مستحب او غوره دی.
ملاحظه: په پریمنځلو کښی د ښی لاس مخکی په چپ لاس باندی سنت دی.

بیا به ټول سر مسحه کړی او خپلی دوه سبابی (کنځلو) ګوتی به د غوږونو په سوریو کښی داخل کړی او په غټو ګوتو به د غوږونو ښکاره طرفونه مسحه کړی، او مسحه به صرف یو کرت کوی.
ملاحظه: ۱ـ د سر هغه برخه چه مسحه کول ئی فرض دی د تندی نه نیولی تر څټه پوری ده. **۲ـ** په هغی ویښتو باندی مسحه کول فرض نه دی کوم چه زنګیږی (ځوړنده وی). **۳ـ** کله چه ویښته نه وی نو د سر په پوستکی به مسحه کوی. **٤ـ** د غوږونو شاته چه کوم سپین ځای ښکاری هغه به هم مسحه کوی.

بیا به د ګټو (بجلکو) پوری ښپی پریمنځی لیکن یو ځل پریمنځل ئی فرض دی او دری ځلی مستحب دی.

ضروری لارښوونی:
۱ـ د اوداسه اعضاء (اندامونه) څلور دی: **أ)** د خولی، پوزی او مخ پریمنځل. **ب)** د لاسونو پریمنځل. **ج)** د سر او غوږونو مسحه کول. **د)** تر ګټو (بجلکو) پوری د ښپو پریمنځل. اوپه ترتیب سره د دی اندامونو پریمنځل فرض دی، او په دی کښی د یو اندام مخکی کول په بل باندی اودس فاسدوی.
۲ـ په پرله پسی او متصله توګه د اندامونو پریمنځل فرض دی او که څوک دومره تاخیر وکړی چه مخکنی اندام وچ شی نو بیا اودس فاسدیږی.
۳ـ د اودس نه وروسته د دی دعاء ویل سنت دی: **((أَشْهَدُ أَنْ لا إِلٰهَ إِلا اللّٰهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُ اللّٰهِ وَرَسُولُهُ))**
دا ګواهی کوم چه بیله یو الله بل دعبادت وړ او حقدار معبود نشته او محمد ﷺ د الله تعالی بنده او پیغمبر دی.

د لمانځه طریقه

کله چه د لمانځه اراده وکړی نو د قیام په حالت کښی به (الله اکبر) وائی، لیکن امام به ټول تکبیرونه مقتدیانو ته د اوریدلو په خاطر په جهر باندی وائی، او نور خلک به ئی په پټه باندی وائی، او د تکبیر د شروع کولو په وخت به خپل لاسونه د اوږو برابر اوچت کړی، او مقتدی به د امام د تکبیر کولو نه وروسته تکبیر کوی.

ملاحظه: په قولی او زبانی رکن کښی په دومره اندازه جهر کول واجب دی چه لمونځ کونکی ئی خپل ځان ته واوروی، تر دی چه په خفیه لمونځ کښی به هم داسی کوی، او ادنی درجه د جهر دا ده چه بل څوک ئی واوری، او ادنی درجه د خفیه ویلو دا ده چه خپل نفس ئی واوری.

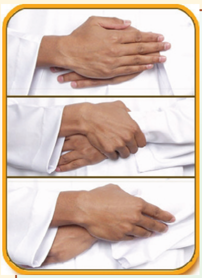

په ښی لاس باندی به چپ لاس ونیسی او دسینی لاندی به ئی کیږدی، او د سجدی ځای ته به ګوری، او بیا به په هغی دعاء باندی لمونځ شروع کړی چه په احادیثو کښی راغلی دی لکه: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ، بیا به اعوذ بالله او بسم الله وایی او په دغی ټولو شیانو باندی به جهر نه کوی، بیا به سورت فاتحه وائی، او په جهری لمونځ کښی په مقتدی باندی د سورت فاتحی ویل فرض نه دی، لیکن د امام په سکتو کښی ورله د فاتحی لوستل غوره دی، او په سری (پټ) لمونځ کښی به سورت فاتحه خامخا لولی، بیا به د قران کریم هغه سورت وائی چه ده ته اسان وی، او امام به د سهار لمونځ او د ماښام او ماخوستن اولنی دوه رکعتونه په جهر سره وائی، اوپه نورو لمونځونو کښی به قرات په پټه باندی وائی.

ملاحظه: د قران کریم د ترتیب موافق د سورتونو لوستل مستحب دی او د هغی عکس (سرچپه) کول مکروه دی، او په یو سورت کښی د کلماتو او یا د ایاتونو مخکی کول او وروسته کول حرام او ناروا دی.

بیا به الله اکبر ووائی لاسونه به اوچت کړی او رکوع به وکړی، او د رکوع په حالت کښی به لاسونه په زنګونانو باندی ږدی لکه چه هغه یی نیولی وی، او ګوتی به ئی خوری کړی وی، او شا به ئی هموراه کړی وی او خپل سر به ورسره برابروی، او بیا به دری ځلی(سبحان ربی العظیم) وائی او د رکوع په راګیرولو سره رکعت نیول کیږی (راګیریږی).

ملاحظه: د الله اکبر او د (سمع الله لمن حمده) د ویلو وقت د رکوع نه د اوچتیدلو او انتقال کولو وخت دی، مخکی والی او روسته والی به پکښی نه کوی، او په ټولو تکبیرونو کښی به داسی طریقه کوی او که قصدا ئی وروسته کړی نو لمونځ پری فاسدیږی.

بیا به سر اوچت کړی او سمع الله لمن حمده به ووائی او لاسونه به اوچت کړی، کله چه په اعتدال سره ودریده نو(ربنا ولک الحمد حمدا کثیرا طیبا مبارکا فیه ملء السموات و ملء ماشئت من شیء بعد...) به تر اخره پوری ووائی.

ملاحظه: د (ربنا ولک الحمد) د ویلو وخت د رکوع نه روسته د قومی حالت دی یعنی کله چه د رکوع نه وروسته ودریده نو بیا به دغه دعا وائی او تر څو پوری چه نیغ ودریدلی نه وی نو دغه دعا به نه وائی.

بیا به سجدی ته ځی او الله اکبر به وائی، خپلی متی به د اړخونو نه او خیټه به د ورنونو نه جدا ساتی، او لاسونه به د اوږو برابر ږدی، اود ښپو او لاسونو ګوتی به قبلی ته برابروی، بیا به دری ځلی (سبحان ربی الاعلی) وائی.

ملاحظه: په اوو اندامونو باندی سجده کول فرض دی: د دواړوښپو ګوتی، زنګنان، لاسونه، تندی او پوزه، او که څوک په قصد سره په بعضی اندامونو سجده کول پریږدی نو لمونځ ئی باطلیږی او که په عذر سره وی نو بیا نه فاسدیږی.

بیا به سر اوچت کړی په داسی حالت کښی چه الله اکبر به وائی او کښینی به: او د کیناستلو دوه صحیح طریقی دی: ۱) د چپی ښپی خورول او بیا په هغی باندی کیناستل، او د ښئ ښپی اودرول او قبلی ته د گوتو ماتول. ۲) د دواړو خپو ودرول او گوتی ئی قبلی ته برابرول او په کناتو باندی کیناستل.

او د سجدو په منځ کښی به دری ځلی (رب اغفرلی) وائی، او د دی دعا زیاتول ورله هم جایز دی: (وارحمنی واجبرنی وارفعنی وارزقنی وانصرنی واهدنی وعافنی واعف عني).

بیا به د اولی سجدی په شان دوهمه سجده کوی بیا به د تکبیر په حالت کښی سر اوچت کړی، او په ښپو به نیغ ودریږی، نو دوهم رکعت به هم د اول رکعت په شان وکړی.

ملاحظه: د سورت فاتحی د ویلو ځای قیام دی، او که د نیغ ودریدلو نه ئی مخکی په قراءت باندی شروع وکړه نو دوباره به ئی اعاده کوی، او که د قیام په حالت کښی اعاده ونکړی نو لمونځ ئی بیا باطل دی.

کله چه د دوو رکعتونو نه فارغه شی نو بیا به د اول تشهد لپاره په داسی حالت کښی کښینی چه چپه ښپه به ئی غوړولی وی، ښی لاس به په ښی ورانه باندی او چپ لاس به په چپ ورانه باندی کیږدی، خنصر(کوچنی) او بنصر (کوچنی گوتی ته نږدی) گوتی به راټولی کړی او دلوئی او منځنی گوتو نه به د حلقی شکل جوړ کړی او په سبابه (کنځلو) گوتی به اشاره کوی، او تر اخره به التحیات و وائی: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

بیا به په دری رکعتیز او څلور رکعتیز لمونځونو کښی پاځیږی او الله اکبر به وائی، او لاسونه به اوچت کړی، او نور لمونځ به هم په همدغی طریقه باندی کوی، مگر قراءت به په پټه وائی او صرف سورت فاتحه به پکښی وائی.

بیا به د اخری تشهد ویلو لپاره کښینی لیکن که چیرته دری رکعتیز او یا څلور رکعتیز لمونځ وو نو(د تورک) په شکل به کښینی چه د هغی یو خو صحیح طریقی دی :

۱)چپه ښپه به وغوړوی او ښی طرف ته به ئی د پندی نه لاندی اوباسی او ښئ ښپه به نیغه ودروی او کناتی به زمکی سره ولگوی.۲) چپه ښپه به وغوړوی او ښی طرف ته به ئی د پندی نه لاندی اوباسی او ښئ ښپه به وغوړوی اوکناتی به زمکی سره ولگوی. ۳) چپه ښپه به وغوړوی او ښی طرف ته به ئی د ورانه او پندی په منځ کښی اوباسی او په کناتی باندی به کښینی، او تورک به صرف د هغی لمونځ په اخری قعده کښی کوی چه په هغی کښی دوه څله تشهد ویلی کیږی، بیا به تشهد تر اخره پوری ووائی او بیا به درود ووائی: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. او په اخیر کښی د هغی دعاگانو ویل مستحب دی چه په احادیثو کښی راغلی چه څنی ئی دا دی: أعوذ بالله من عَذَابِ النَّارِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ، وَفِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَفِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ. ترجمه: زه پناه غواړم په الله سره دعذاب د جهنم نه او عذاب دقبر نه، د ژوند او مرگ د فتنو نه او د دجال د فتنی نه.

بیا به ښی طرف ته سلام وگرځوی او داسی به وائی: السلام علیکم ورحمت الله، او دوهم ځل به چپ طرف ته سلام وگرځوی. کله چه ئی سلام وگرځوو نو په خپل ځای کښی به هغه دعاگانی او اذکار ووائی چه احادیثو کښی راغلی دی.

د علم سره عمل ضروری او لازم دی

الله تعالی او د هغه پیغمبر ﷺ د هغی علم ډیر قباحت او مذمت بیان کړی چه عمل ورسره نه وی، او همداراز د امت د علماء له خوا هم د دغسی علم ډیره غندنه شوی ده، الله تعالی فرمائی: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ۝٢ كَبُرَ مَقْتًا عِندَ ٱللَّهِ أَن تَقُولُواْ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ سورة الصف: (١-٢). ترجمه: ای مؤمنانو! ولې تاسې هغه (خبرې) وایئ چې (ورباندې) عمل نه کوئ، د الله په نزد دلوی قهر سبب دی هغه شی چې وایئ او (ورباندې) عمل نه کوئ.

رسول الله ﷺ فرمائی: (مثال د هغی علم چه عمل پری نه کیږی په شان د خزانی دی چه د الله په لار کښی نه مصرفیږی) رواه احمد، فضیل رحمه الله فرمائی: (عالم به تر هغی پوری جاهل بللی کیږی چه تر څو ئی په خپل علم باندی عمل نه وی کړی)، مالک بن دینار رحمه الله فرمائی: (یو سړی به وینی چه په خبرو کی به ئی هیڅ غلطی او لحن نه وی لیکن عمل به ئی ټول غلط او خطا وی.

مسلمان وروره او مسلمانی خوری:

الله تعالی تا ته د دی فایده مند کتاب لوستل اسان کړه لیکن د هغی نتیجه چه هغه د دی کتاب په مضامینو باندی عمل دی باقی پاتی دی.

* تا په دی کتاب کښی د قران کریم د ځنی برخی تفسیر ولوسته نو دهغی په معنی باندی د عمل کولو کوشش او محنت وکړه، ځکه چه د رسول الله ﷺ اصحابو به د هغه نه لس ایاتونه ولوستل نو نور ایاتونه به ئی تر هغی وخته پوری نه اخستل چه تر څو پوری به ئی په هغه علم او عمل باندی ځان نه وو پوه کړی چه په دغی ایاتونونو کښی به وو، نو هغوی وائی: (چه مونږ علم او عمل دواړه زده کړه). لکه څرنګه چه شریعت دغی خبری ته هڅول کوی، عبد الله بن عباس رضی الله عنه د دی ایت په تفسیر کښی فرمائی: ﴿يَتْلُونَهُۥ حَقَّ تِلَاوَتِهِۦٓ﴾ دهغه تابعداری کوی دوی صحیح تابعداری، فضیل بن عیاض رحمه الله فرمائی: یقینا قران د دی لپاره نازل شوی دی چه خلک پری عمل وکړی لیکن خلکو د قران لوستل د عمل په شان ګرځولی دی.

* لکه څرنګه چه تا په دی کتاب کښی د رسول الله ﷺ ځنی احادیث ولوستل نو د هغی استجابت او عمل کولو ته راودانګه، ځکه چه د دی امت نیکانو خلکو به کله یو مسئله زده کړه نو د هغی تطبیقولو او دعوت ته به ئی د یو بل نه مخکی وردانګل، او دا په دی خاطر چه له یوی خوا د رسول الله ﷺ په دی وینا باندی عمل راشی چه فرمائی: (اذا أمرتكم بامر فأتوا منه ما استطعتم وما نهيتكم عنه فاجتنبوه) رواه البخاری و مسلم. ترجمه: کله چه زه تاسو ته په یو کار باندی حکم وکړم نو په هغی عمل وکړئ خومره چه ستاسو طاقت وی، او د کوم څیز نه چه تاسو منع کړم نو د هغی نه ځان وساتئ، او له بله پلوه د الله تعالی د هغی سخت عذاب نه ځان وژغورئ چه فرمائی: ﴿فَلْيَحْذَرِ ٱلَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِۦٓ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝٦٣﴾ سورة النور:٦٣). ترجمه: نو هغه کسان چې د الله له حکم نه تیری کوي، باید وویریږي چې له کومي فتنې سره مخامخ شي یا یو دردوونکی عذاب دوی ته ورسیږي

◀ او د دی یو مثال ام المؤمنین ام حبیبه رضي الله عنها وه چه د رسول الله ﷺ د دی حدیث روایت کوی، چه هغه فرمائی: (چا چه په یوه ورځ او شپه کښی دولس رکعته لمونځ وکړ نو الله تعالی به ورله د هغی په سبب په جنت کښی کور جوړ کړی) مسلم روایت کوی، نو ام حبیبه رضی الله عنها فرمائی چه ما دغه سنت بیا کله هم نه دی پریښی چه کله می د رسول الله ﷺ نه د احدیث اوریدلی دی.

◀ عبدالله بن عمر رضي الله عنه د دی حدیث روایت کوی چه رسول الله ﷺ فرمایلی دی: (د یو مسلمان لپاره دا مناسب نه دی چه د وصیت کولو یو شی ورسره وی او هغه بیا دری شپی